॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਪਦਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿ

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭ

[ਕ]

ਵਿਸੁਦ੍ਧਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਹਸ੍ਸਦੀਧਿਤਿਂ ,
ਸੁਬੁਦ੍ਧਸਮ੍ਬੋਧਿਯੁਗਨ੍ਧਰੋਦਿਤਂ।
ਤਿਬੁਦ੍ਧਖੇਤ੍ਤੇਕਦਿਵਾਕਰਂ ਜਿਨਂ,
ਸਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਂ ਸਿਰਸਾ’ਭਿਵਨ੍ਦਿਯ॥

[ਖ]

ਕਚ੍ਚਾਯਨਞ੍ਚਾਚਰਿਯਂ ਨਮਿਤ੍ਵਾ,
ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਚ੍ਚਾਯਨਵਣ੍ਣਨਾਦਿਂ।
ਬਾਲਪ੍ਪਬੋਧਤ੍ਥਮੁਜੁਂ ਕਰਿਸ੍ਸਂ,
ਬਜਤ੍ਤਂ ਸੁਕਣ੍ਡਂ **ਪਦਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿਂ**॥

੧. ਸਨ੍ਧਿਕਣ੍ਡ

ਤਤ੍ਥ ਜਿਨਸਾਸਨਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਰਕੋਸਲ੍ਲਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਤਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਅਭਿਧੇਯਜਪ੍ਪਯੋਜਨਵਾਕਜਮਿਦਮੁਚ੍ਚਤੇ।

੧. ਅਤ੍ਥੋ ਅਕ੍ਖਰਸਞ੍ਞਾਤੋ।

ਯੋ ਕੋਚਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਦਿਭੇਦੋ ਵਚਨਤ੍ਥੋ, ਸੋ ਸਬ੍ਬੋ ਅਕ੍ਖਰੇਹੇਵ ਸਞ੍ਞਾਯਤੇ। ਸਿਥਿਲਧਨਿਤਾਦਿਅਕ੍ਖਰਵਿਪਤ੍ਤਿਯਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੁਨ੍ਨਯਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਕ੍ਖਰਕੋਸਲ੍ਲਂ ਬਹੂਪਕਾਰਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇਸੁ, ਏਤ੍ਥ ਪਦਾਨਿਪਿ ਅਕ੍ਖਰਸਨ੍ਨਿਪਾਤਰੂਪਤ੍ਤਾ ਅਕ੍ਖਰੇਸ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਅਕ੍ਖਰਕੋਸਲ੍ਲਂ, ਸਮ੍ਪਾਦੇਯਜ ਹਿਤਤ੍ਥਿਕੋ।
ਉਪਟ੍ਠਹਂ ਗਰੁਂ ਸਮ੍ਮਾ, ਉਟ੍ਠਾਨਾਦੀਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ॥

ਸਞ੍ਞਾਵਿਧਾਨ

ਤਤ੍ਥਾਦੋ ਤਾਵ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣੇ ਵੋਹਾਰਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ ਸਞ੍ਞਾਵਿਧਾਨਮਾਰਭੀਯਤੇ।

੨. ਅਕ੍ਖਰਾਪਾਦਯੋ ਏਕਚਤ੍ਤਾਲੀਸਂ।

ਅਕ੍ਖਰਾ ਅਪਿ ਆਦਯੋ ਏਕਚਤ੍ਤਾਲੀਸੰ, ਤੇ ਚ ਖੋ ਜਿਨਵਚਨਾਨੁਰੂਪਾ ਅਕਾਰਾਦਯੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤਾ ਏਕਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮਤ੍ਤਾ ਵਣ੍ਣਾ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਅਕ੍ਖਰਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਯਥਾ – ਆ ਇ ਈ ਉ ਊ ਏ ਓ, ਕ ਖ ਗ ਘ ਙ, ਚ ਛ ਜ ਝ ਞ, ਟ ਠ ਡ ਢ ਣ, ਤ ਥ ਦ ਧ ਨ, ਪ ਫ ਬ ਭ ਮ, ਯ ਰ ਲਵ ਸ ਹ ਲ਼ ਅਂ-ਇਤਿ ਅਕ੍ਖਰਾ।

ਨਕ੍ਖਰਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਕ੍ਖਰਾ,** ਅ ਆਦਿ ਯੇਸੰ ਤੇ **ਆਦਯੋ**। ਅਕਾਰਾਦੀਨਮਨੁਕ੍ਕਮੋ ਪਨੇਸ ਠਾਨਾਦਿਕ੍ਕਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਥਾ ਹਿ ਠਾਨਕਰਣਪ੍ਪਯਤਨੇਹਿ ਵਣ੍ਣਾ ਜਾਯਨ੍ਤੇ, ਤਤ੍ਥ **ਛ ਠਾਨਾਨਿ** ਕਣ੍ਠਤਾਲੁਮੁਦ੍ਧਦਨ੍ਤੋਟ੍ਠਨਾਸਿਕਾਵਸੇਨ।

ਤਤ੍ਥ – **ਅ**ਵਣ੍ਣ **ਕ**ਵਗ੍ਗ **ਹ**ਕਾਰਾ **ਕਣ੍ਠਜਾ**।

ਇਵਣ੍ਣ **ਚ**ਵਗ੍ਗ **ਯ**ਕਾਰਾ **ਤਾਲੁਜਾ**। **ਟ**ਵਗ੍ਗ **ਰ**ਕਾਰ **ਲ਼**ਕਾਰਾ **ਮੁਦ੍ਧਜਾ**। **ਤ**ਵਗ੍ਗ **ਲ**ਕਾਰ **ਸ**ਕਾਰਾ **ਦਨ੍ਤਜਾ**। **ਉ**ਵਣ੍ਣ **ਪ**ਵਗ੍ਗਾ **ਓਟ੍ਠਜਾ**। **ਏ**ਕਾਰੋ **ਕਣ੍ਠਤਾਲੁਜੋ**। **ਓ**ਕਾਰੋ **ਕਣ੍ਠੋਟ੍ਠਜੋ**।

ਵਕਾਰੋ **ਦਨ੍ਤੋਟ੍ਠਜੋ**।

ਨਿਗ੍ਗਹੀਤੰ **ਨਾਸਿਕਟ੍ਠਾਨਜੰ**।

ਙ ਞ ਣ ਨ ਮਾ **ਸਕਟ੍ਠਾਨਜਾ, ਨਾਸਿਕਟ੍ਠਾਨਜਾ** ਚਾਤਿ।

ਹਕਾਰੰ ਪਞ੍ਚਮੇਹੇਵ, ਅਨ੍ਤਟ੍ਠਾਹਿ ਚ ਸੰਯੁਤੰ।
ਓਰਸਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਤ੍ਥ, ਕਣ੍ਠਜੰ ਤਦਸੰਯੁਤੰ॥

ਕਰਣੰ ਜਿਵ੍ਹਾਮਜ੍ਝੰ ਤਾਲੁਜਾਨੰ, ਜਿਵ੍ਹੋਪਗ੍ਗੰ ਮੁਦ੍ਧਜਾਨੰ, ਜਿਵ੍ਹਗ੍ਗੰ ਦਨ੍ਤਜਾਨੰ, ਸੇਸਾ ਸਕਟ੍ਠਾਨਕਰਣਾ।

ਪਯਤਨੰ ਸੰਵੁਤਾਦਿਕਰਣਵਿਸੇਸੋ। ਸੰਵੁਤਤ੍ਤ**ਮ**ਕਾਰਸ੍ਸ, ਵਿਵਟਤ੍ਤੰ ਸੇਸਸਰਾਨੰ **ਸ**ਕਾਰ**ਹ**ਕਾਰਾਨਞ੍ਚ, ਫੁਟ੍ਠੰ ਵਗ੍ਗਾਨੰ, ਈਸੰਫੁਟ੍ਠੰ ਯਰਲਵਾਨਨ੍ਤਿ।

ਏਵੰ ਠਾਨਕਰਣਪ੍ਪਯਤਨਸੁਤਿਕਾਲਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ਅਕ੍ਖਰੇਸੁ ਸਰਾ ਨਿਸ੍ਸਯਾ, ਇਤਰੇ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ –

ਨਿਸ੍ਸਯਾਦੋ ਸਰਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਬਜਞ੍ਜਨਾ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਤਤੋ।
ਵਗ੍ਗੇਕਜਾ ਬਹੁਤ੍ਤਾਦੋ, ਤਤੋ ਠਾਨਲਹੁਕ੍ਕਮਾ॥

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

''ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਪਨ ਠਾਨਾਨੰ, ਪਟਿਪਾਟਿਵਸਾਪਿ ਚ।
ਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦੇਹਿ, ਵੁਤ੍ਤੋ ਤੇਸਮਨੁਕ੍ਕਮੋ''ਤਿ॥

ਏਕੇਨਾਧਿਕਾ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸੰ **ਏਕਚਤ੍ਤਾਲੀਸੰ,** ਏਤੇਨ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ –

ਅਧਿਕਕ੍ਖਰਵਨ੍ਤਾਨਿ, ਏਕਤਾਲੀਸਤੋ ਇਤੋ।
ਨ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਾਨੀਤਿ, ਦੀਪੇਤਾਚਰਿਯਾਸਭੋ॥

ਅਪਿਗ੍ਗਹਣਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਅਪੇਕ੍ਖਾਕਰਣਤ੍ਥਂ।

੩. ਤਤ੍ਥੋਦਨ੍ਤਾ ਸਰਾ ਅਟ੍ਠ।

ਤਤ੍ਥ ਤੇਸੁ ਅਕ੍ਖਰੇਸੁ **ਅ**ਕਾਰਾਦੀਸੁ **ਓ**ਕਾਰਨ੍ਤਾ ਅਟ੍ਠ ਅਕ੍ਖਰਾ ਸਰਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਯਥਾ – ਅ ਆ ਇ ਈ ਉ ਊ **ਏ** ਓ-ਇਤਿ ਸਰਾ।

ਓ ਅਨ੍ਤੋ ਯੇਸਂ ਤੇ **ਓਦਨ੍ਤਾ, ਦ**ਕਾਰੋ ਸਨ੍ਧਿਜੋ, ਸਰਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਰਾ,** ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ ਸਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿਪਿ **ਸਰਾ**।

‘‘ਤਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪. ਲਹੁਮਤ੍ਤਾ ਤਯੋ ਰਸ੍ਸਾ।

ਤਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਸੁ ਸਰੇਸੁ ਲਹੁਮਤ੍ਤਾ ਤਯੋ ਸਰਾ ਰਸ੍ਸਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਯਥਾ – ਅ ਇ ਉ-ਇਤਿ ਰਸ੍ਸਾ।

ਲਹੁਕਾ ਮਤ੍ਤਾ ਪਮਾਣਂ ਯੇਸਂ ਤੇ **ਲਹੁਮਤ੍ਤਾ, ਮਤ੍ਤਾ**ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਤਅਕ੍ਖਿਨਿਮੀਲਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕਾਲਂ ਵਦਤਿ, ਤਾਯ ਮਤ੍ਤਾਯ **ਏ**ਕਮਤ੍ਤਾ **ਰਸ੍ਸਾ**, ਦ੍ਵਿਮਤ੍ਤਾ **ਦੀਘਾ**, ਅਡ੍ਢਮਤ੍ਤਾ **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ। ਲਹੁ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦਸਿ ਦਿਯਡ੍ਢਮਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਗਹਣਤ੍ਥਂ। ਰਸ੍ਸਕਾਲਯੋਗਤੋ **ਰਸ੍ਸਾ**, ਰਸ੍ਸਕਾਲਵਨ੍ਤੋ ਵਾ **ਰਸ੍ਸਾ**।

ਸਰਰਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣਾਨਿ ਚ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੇ।

੫. ਅਞ੍ਞੇ ਦੀਘਾ।

ਤਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਸੁ ਸਰੇਸੁ ਰਸ੍ਸੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇ ਦ੍ਵਿਮਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚ ਸਰਾ ਦੀਘਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਯਥਾ – ਆ ਈ ਊ ਏ ਓ-ਇਤਿ ਦੀਘਾ।

ਅਞ੍ਞਗ੍ਗਹਣਂ ਦਿਯਡ੍ਢਮਤ੍ਤਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ। ਦੀਘਕਾਲੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ, ਤਬ੍ਬਨ੍ਤੋ ਵਾ **ਦੀਘਾ**। ਕ੍ਵਚਿ ਸਂਯੋਗਪੁਬ੍ਬਾ ਏਕਾਰੋਕਾਰਾ ਰਸ੍ਸਾ ਇਵ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ। ਯਥਾ – ਏਤ੍ਥ, ਸੇਯ੍ਯੋ, ਓਟ੍ਠੋ, ਸੋਤ੍ਥਿ। **ਕ੍ਵਚੀ**ਤਿ ਕਿਂ? ਮਂ ਚੇ ਤ੍ਵਂ ਨਿਖਣਂ ਵਨੇ। ਪੁਤ੍ਤੋ ਤ੍ਯਾਹਂ ਮਹਾਰਾਜ।

੬. ਦੁਮ੍ਹਿ ਗਰੁ।

ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਮੂਹੋ **ਦੁ,** ਤਸ੍ਮਿਂ ਦੁਮ੍ਹਿ। ਸਂਯੋਗਭੂਤੇ ਅਕ੍ਖਰੇ ਪਰੇ ਯੋ ਪੁਬ੍ਬੋ ਰਸ੍ਸਕ੍ਖਰੋ, ਸੋ ਗਰੁਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ – ਦਤ੍ਵਾ, ਹਿਤ੍ਵਾ, ਭੁਤ੍ਵਾ।

‘‘ਗਰੂ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੭. ਦੀਘੋ ਚ।

ਦੀਘੋ ਚ ਸਰੋ ਗਰੁਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ – ਨਾਵਾ, ਨਦੀ, ਵਧੂ, ਦ੍ਵੇ, ਤਯੋ। ਗਰੁਕਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ‘‘ਲਹੁਕੋ’’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੮. ਸੇਸਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ।

ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਟ੍ਠ ਸਰੇ ਸੇਸਾ ਅਙ੍ਢਮਤ੍ਤਾ ਅਕ੍ਖਰਾ **ਕ**ਕਾਰਾਦਯੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤਾ ਤੇਤ੍ਤਿੰਸ ਬਜਞ੍ਜਨਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਵ◌ੁਤ੍ਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇ **ਸੇਸਾ**। ਬਜਞ੍ਜੀਯਤਿ ਏਤੇਹਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ **ਬਜਞ੍ਜਨਾ**। ਤੰ ਯਥਾ – ਕ ਖ ਗ ਘ ਙ, ਚ ਛ ਜ ਝ ਞ, ਟ ਠ ਡ ਢ ਣ, ਤ ਥ ਦ ਧ ਨ, ਪ ਫ ਬ ਭ ਮ, ਯ ਰ ਲਵ ਸ ਹ ਲ਼ ਅਂ-ਇਤਿ ਬਜਞ੍ਜਨਾ। **ਕ**ਕਾਰਾਦੀਸ੍ਵਕਾਰੋ ਉਚ੍ਚਾਰਣਤ੍ਥੋ।

''ਬਜਞ੍ਜਨਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੯. ਵ**ਗ੍ਗਾ ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਚਸੋ ਮਨ੍ਤਾ**।

ਤੇਸਂ ਖੋ ਬਜਞ੍ਜਨਾਨਂ **ਕ**ਕਾਰਾਦਯੋ **ਮ**ਕਾਰਨ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚਵ◌ੀਸਤਿ ਬਜਞ੍ਜਨਾ ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਚਵ◌ਿਭਾਗੇਨ ਵਗ੍ਗਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਯਥਾ – ਕ ਖ ਗ ਘ ਙ, ਚ ਛ ਜ ਝ ਞ, ਟ ਠ ਡ ਢ ਣ, ਤ ਥ ਦ ਧ ਨ, ਪ ਫ ਬ ਭ ਮ-ਇਤਿ ਵਗ੍ਗਾ।

ਤੇ ਪਨ ਪਠਮਕ੍ਖਰਵਸੇਨ **ਕ**ਵਗ੍ਗ**ਚ**ਵਗ੍ਗਾਦਿਵ◌ੋਹਾਰਂ ਗਤਾ, ਵ**ਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਸਮੂਹੋ, ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਚਵ◌ਿਭਾਗੇਨਾਤਿ ਵ◌ਾ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚ ਏਤੇਸਮਤ੍ਥੀਤਿ ਵ◌ਾ **ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਚਸੋ,** ਮੋ ਅਨ੍ਤੇ ਯੇਸਂ ਤੇ **ਮਨ੍ਤਾ**।

੧੦. ਅਂਇਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ।

ਅਕਾਰੋ ਉਚ੍ਚਾਰਣਤ੍ਥੋ, **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਨਾਨਨ੍ਤਰਵ◌ੁਤ੍ਤਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋ, ਅਂਇਤਿ ਯਂ **ਅ**ਕਾਰਤੋ ਪਰਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਬਿਨ੍ਦੁ, ਤਂ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਰਸ੍ਸਸ੍ਸਰਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਕਰਣਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਵ◌ਾ **ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ**।

> ਕਰਣਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾਨ, ਮੁਖੇਨਾਵ◌ਿਵਟੇਨ ਯਂ।
> ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੇ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤਿ, ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਬਿਨ੍ਦੁ ਸਰਾਨੁਗਂ॥

ਇਧ ਅਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਸਮਞ੍ਞਾਨਮ੍ਪਿ ਪਯੋਜਨੇ ਸਤਿ ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਪਰਿਭਾਸਮਾਹ।

੧੧. ਪਰਸਮਞ੍ਞਾ ਪਯੋਗੇ।

ਯਾ ਚ ਪਨ ਪਰਸ੍ਮਿਂ ਸਕ੍ਕਤਗਨ੍ਥੇ, ਪਰੇਸਂ ਵ◌ਾ ਵ◌ੇਯਜਾਕਰਣਾਨਂ ਸਮਞ੍ਞਾ ਘੋਸਾਘੋਸਲੋਪਸਵ◌ਣ੍ਣਸਂਯੋਗਲਿਙ੍ਗਾਦਿਕਾ, ਤਾ ਪਯੋਗੇ ਸਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤੇ।

ਪਰਸ੍ਮਿਂ, ਪਰੇਸਂ ਵ◌ਾ ਸਮਞ੍ਞਾ **ਪਰਸਮਞ੍ਞਾ,** ਵ◌ੇਯਜਾਕਰਣੇ, ਵ◌ੇਯਜਾਕਰਣਮਧੀਤਾਨਂ ਵ◌ਾ ਸਮਞ੍ਞਾਤਜਤ੍ਥੋ। ਪਯੁਜ੍ਜਨਂ **ਪਯੋਗੋ,** ਵ◌ਿਨਿਯੋਗੋ।

ਤਤ੍ਥ ਵਗ੍ਗਾਨਂ ਪਠਮਦੁਤਿਯਾ, **ਸ**ਕਾਰੋ ਚ **ਅਘੋਸਾ**। ਵਗ੍ਗਾਨਂ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮਾ, ਯ ਰ ਲਵ ਹ ਲ਼ਾ ਚਾਤਿ ਏਕਵ◌ੀਸਤਿ **ਘੋਸਾ** ਨਾਮ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਗ੍ਗਾਨਂ ਦੁਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਾ **ਧਨਿਤਾ**ਤਿਪਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਇਤਰੇ **ਸਿਥਿਲਾ**ਤਿ। ਵ◌ਿਨਾਸੋ **ਲੋਪੋ**। ਰਸ੍ਸਸ੍ਸਰਾ ਸਕਦੀਘੇਹਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ **ਸਵ◌ਣ੍ਣਾ** ਨਾਮ, ਯੇ **ਸਰੂਪਾ**ਤਿਪਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸਰਾਨਨ੍ਤਰਿਤਾਨਿ ਬਜਞ੍ਜਨਾਨਿ **ਸਂਯੋਗੋ**। ਧਾਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਿਤਮਤ੍ਥਵ◌ਂ **ਲਿਙ੍ਗਂ**। ਵ◌ਿਭਤ੍ਯਨ੍ਤਂ **ਪਦਂ**। ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿ।

ਇਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵ◌ਿਧਾਨਂ।

ਅਥ ਸਰਸਨ੍ਧਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ।

ਲੋਕ ਅਗ੍ਗਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਪਞ੍ਞਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਤੀਣਿ ਇਮਾਨਿ, ਨੋ ਹਿ ਏਤਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਓਵਾਦੋ, ਮਾਤੁ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਮੇਤੁ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਅਭਿਭੂ ਆਯਤਨਂ, ਧਨਾ ਮੇ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਏਵ, ਤਯੋ ਅਸ੍ਸੁ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਸਨ੍ਤੋ ਏਤ੍ਥ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਤੀਧ ਸਰਾਦਿਸਞ੍ਞਾਯਂ ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਧਿਕਰਣਟ੍ਠਾਨੇ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵਿਯੋਜਨਤ੍ਥਂ ਪਰਿਭਾਸਮਾਹ।

੧੨. ਪੁਬ੍ਬਮਧੋਠਿਤਮਸ੍ਸਰਂ ਸਰੇਨ ਵਿਯੋਜਯੇ।

ਸਰੇਨਾਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇ ਕਰਣਵਚਨਂ, ਸਹਯੋਗੇ ਵਾ, ਸਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੇ ਸਰਸਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਅਧੋਠਿਤਮਸ੍ਸਰਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਸਰਤੋ ਵਿਯੋਜਯੇਤਿ ਸਰਤੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਵਿਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਸ੍ਸਰ**ਗ੍ਗਹਣਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ''ਬ੍ਯਞ੍ਜਨ''ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਂ।

੧੩. ਸਰਾ ਸਰੇ ਲੋਪਂ।

ਸਰਾ ਖੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਰੇ ਪਰੇ ਠਿਤੇ ਲੋਪਂ ਪਪ੍ਪੋਨ੍ਤਿ। **ਲੋਪੋ**ਤਿ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਅਨੁਚ੍ਚਾਰਣਂ। ਏਤ੍ਥ **ਸਰਾ**ਤਿ ਕਾਰਿਯੀਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਬਹੁਵਚਨਂ** ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਸਰੇ ਪਰੇ ਬਹੂਨਂ ਲੋਪਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ। **ਸਰੇ**ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਸਤ੍ਤਮੀ ਚਾਯਂ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੋਪਾਦਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਵਣ੍ਣਕਾਲਬ੍ਯਵਧਾਨੇ ਸਨ੍ਧਿਕਾਰਿਯਂ ਨ ਹੋਤਿ। **ਲੋਪ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਿਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਇਦਂ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਂ ਉਪਰਿ ਪਰਲੋਪਵਿਧਾਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬਲੋਪਵਿਧਾਨਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਮੀਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਵਿਧਿ, ਨ ਪਰਸ੍ਸ ਵਿਧਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

''ਅਸ੍ਸਰਂ, ਅਧੋਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਸਿਲਿਟ੍ਠਕਥਨੇ ਪਰਿਭਾਸਮਾਹ।

੧੪. ਨਯੇ ਪਰਂ ਯੁਤ੍ਤੇ।

ਸਰਰਹਿਤਂ ਖੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਅਧੋਠਿਤਂ ਪਰਕ੍ਖਰਂ ਨਯੇ ਯੁਤ੍ਤੇ ਠਾਨੇਤਿ ਪਰਨਯਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥ **ਯੁਤ੍ਤ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਨਿਸੇਧਨਤ੍ਥਂ, ਤੇਨ ''ਅਕ੍ਕੋਚ੍ਛਿ ਮਂ ਅਵਧਿ ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਰਨਯਨਸਨ੍ਦੇਹੋ ਨ ਹੋਤਿ।

ਲੋਕਗ੍ਗਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਤੀਣਿਮਾਨਿ, ਨੋਹੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਵਾਦੋ, ਮਾਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਮੇਤਾਯਸ੍ਮਾ, ਅਭਿਭਾਯਤਨਂ, ਧਨਾ ਮਤ੍ਥਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ, ਤਯਸ੍ਸੁ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਸਨ੍ਤੇਤ੍ਥ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਇਦਾਨਿ, ਸਞ੍ਞਾ ਇਤਿ, ਛਾਯਾ ਇਵ, ਕਥਾ ਏਵ ਕਾ, ਇਤਿ ਅਪਿ, ਅਸ੍ਸਮਣੀ ਅਸਿ, ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਕਤਞ੍ਞੂ ਅਸਿ, ਆਕਾਸੇ ਇਵ, ਤੇ ਅਪਿ, ਵਨ੍ਦੇ ਅਹਂ, ਸੋ ਅਹਂ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਮੇ, ਵਸਲੋ ਇਤਿ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਆਸਿ ਬੀਜਕੋ, ਪਾਤੋ ਏਵਾਤੀਧ ਪੁਬ੍ਬਲੋਪੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ''ਸਰੇ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ, ਇਧ ਪਨ ''ਅਤ੍ਥਵਸਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮੋ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ''ਸਰੋ, ਸਰਮ੍ਹਾ, ਲੋਪ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ –

੧੫. ਵਾ ਪਰੋ ਅਸਰੂਪਾ।

ਅਸਮਾਨਰੂਪਮ੍ਹਾ ਸਰਮ੍ਹਾ ਪਰੋ ਸਰੋ ਲੋਪਂ ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਵਾ। ਸਮਾਨਂ ਰੂਪਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸਰੂਪੋ, ਨ ਸਰੂਪੋ **ਅਸਰੂਪੋ,** ਅਸਵਣ੍ਣੋ । ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਮਰਿਯਾਦਾਯਂ, ਅਭਿਵਿਧਿਮ੍ਹਿ ਚ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ **ਆਉਪਸਗ੍ਗੋ** ਵਿਯ ਵਾਸਦ੍ਦੋ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇ, ਕਤ੍ਥਚਿ

ਯਥਾਵਵਤ੍ਥਿਤਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੇ, ਇਧ ਪਨ ਪਚ੍ਛਿਮੇ, ਤਤੋ ਨਿਚ੍ਚਮਨਿਚ੍ਚਮਸਨ੍ਤਞ੍ਚ ਵਿਧਿਮੇਤ੍ਥ ਵਾਸਦ੍ਦੋ ਦੀਪੇਤਿ। ‘‘ਨਯੇ ਪਰਂ ਯੁਤ੍ਤੇ’’ਤਿ ਪਰਂ ਨੇਤਬ੍ਬਂ।

ਯਸ੍ਸਦਾਨਿ ਯਸ੍ਸ ਇਦਾਨਿ, ਸਦ੍ਧਾਤਿ ਸਦ੍ਧਾ ਇਤਿ, ਛਾਯਾਵ ਛਾਯਾ ਇਵ, ਕਥਾਵ ਕਾ ਕਥਾ ਏਵ ਕਾ, ਇਤੀਪਿ ਇਤਿ ਅਪਿ, ਅਸ੍ਸਮਣੀਸਿ ਅਸ੍ਸਮਣੀ ਅਸਿ। ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯ ਮਿਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ। ਅਕਤਞ੍ਞੂਸਿ ਅਕਤਞ੍ਞੂ ਅਸਿ, ਆਕਾਸੇਵ ਆਕਾਸੇ ਇਵ, ਤੇਪਿ ਤੇ ਅਪਿ, ਵਨ੍ਦੇਹਂ ਵਨ੍ਦੇ ਅਹਂ, ਸੋਹਂ ਸੋ ਅਹਂ, ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਮੇ, ਵਸਲੋਤਿ ਵਸਲੋ ਇਤਿ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋਸਿ ਬੀਜਕੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਆਸਿ ਬੀਜਕੋ, ਪਾਤੋਵ ਪਾਤੋ ਏਵ।

ਇਧ ਨ ਭਵਤਿ – ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮੋ, ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ, ਯਸ੍ਸੇਤੇ, ਸੁਗਤੋਵਾਦੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ, ਦਿਟ੍ਠੋਘੋ, ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ, ਤਂ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਭਵਤਿ ਚ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਾਯ।

> ਅਵਣ੍ਣਤੋ ਸਰੋਦਾਨੀ-ਤੀਵੇਵਾਦਿਂ ਵਿਨਾ ਪਰੋ।
> ਨ ਲੁਪ੍ਪਤਞ੍ਞਤੋ ਦੀਘੋ, ਆਸੇਵਾਦਿਵਿਵਜ੍ਜਿਤੋ॥

ਬਨ੍ਧੁਸ੍ਸ ਇਵ, ਉਪ ਇਕ੍ਖਤਿ, ਉਪ ਇਤੋ, ਅਵ ਇਚ੍ਚ, ਜਿਨ ਈਰਿਤਂ, ਨ ਉਪੇਤਿ, ਚਨ੍ਦ ਉਦਯੋ, ਯਥਾ ਉਦਕੇ ਇਤੀਧ ਪੁਬ੍ਬਾਵਣ੍ਣਸ੍ਸਰਾਨਂ ਲੋਪੇ ਕਤੇ ‘‘ਪਰੋ, ਅਸਰੂਪੇ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਤਥਾ ‘‘ਇਵਣ੍ਣੋ ਯਂ ਨਵਾ’’ਤਿ ਇਤੋ **ਇਵਣ੍ਣ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ, ‘‘ਵਮੋਦੁਦਨ੍ਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਇਤੋ **ਉ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਸੀਹਗਤਿਯਾ ਇਧਾਨੁਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ।

੧੬. ਕ੍ਵਚਾਸਵਣ੍ਣਂ ਲੁਤ੍ਤੇ।

ਇਵਣ੍ਣਭੂਤੋ, **ਉ**ਕਾਰਭੂਤੋ ਚ ਪਰੋ ਸਰੋ ਅਸਰੂਪੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਰੇ ਲੁਤ੍ਤੇ ਕ੍ਵਚਿ ਅਸਵਣ੍ਣਂ ਪਪ੍ਪੋਤਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਸਵਣ੍ਣਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਸਵਣ੍ਣਾ,** ਏਕਾਰੋਕਾਰਾ, ਤਤ੍ਥ ਠਾਨਾਸਨ੍ਨਵਸੇਨ ਇਵਣ੍ਣੁਕਾਰਾਨਮੇਕਾਰੋਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਬਨ੍ਧੁਸ੍ਸੇਵ, ਉਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਉਪੇਤੋ, ਅਵੇਚ੍ਚ, ਜਿਨੇਰਿਤਂ, ਨੋਪੇਤਿ, ਚਨ੍ਦੋਦਯੋ, ਯਥੋਦਕੇ। **ਕ੍ਵਚੀ**ਤਿ ਕਿਂ? ਤਤ੍ਰਿਮੇ, ਯਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ, ਸਬ੍ਬੀਤਿਯੋ, ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ। **ਲੁਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਕਿਂ? ਛ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ, ਯਥਾ ਇਦਂ, ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ। **ਅਸਰੂਪੇ**ਤਿ ਕਿਂ? ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਮਾਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਤਿਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਾਗ੍ਗਹਣੇ **ਕ੍ਵਚਿ**ਕਰਣਤੋ ਅਵਣ੍ਣੇ ਏਵ ਲੁਤ੍ਤੇ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਤੋ ਇਧ ਨ ਭਵਤਿ – ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਂ, ਪਞ੍ਚਹੁਪਾਲਿ, ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਯੋ ਮਿਸ੍ਸਰੋਤਿ।

ਤਤ੍ਰ ਅਯਂ, ਬੁਦ੍ਧ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਸ ਅਤ੍ਥਿਕਾ, ਪਞ੍ਞਵਾ ਅਸ੍ਸ, ਤਦਾ ਅਹਂ, ਯਾਨਿ ਇਧ ਭੂਤਾਨਿ, ਗਚ੍ਛਾਮਿ ਇਤਿ, ਅਤਿ ਇਤੋ, ਕਿਕੀ ਇਵ, ਬਹੁ ਉਪਕਾਰਂ, ਮਧੁ ਉਦਕਂ, ਸੁ ਉਪਧਾਰਿਤਂ, ਯੋਪਿ ਅਯਂ , ਇਦਾਨਿ ਅਹਂ, ਸਚੇ ਅਯਂ, ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋ ਅਯਂ, ਇਤਰ ਇਤਰੇਨ, ਸਦ੍ਧਾ ਇਧ ਵਿਤ੍ਤਂ, ਕਮ੍ਮ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਤਥਾ ਉਪਮਂ, ਰਤ੍ਤਿ ਉਪਰਤੋ, ਵਿ ਉਪਸਮੋ ਇਚ੍ਚਤ੍ਰ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਰਾਨਂ ਲੋਪੇ ਕਤੇ –

‘‘ਕ੍ਵਚੀ’’ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ, ‘‘ਪਰੋ, ਲੁਤ੍ਤੇ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੭. ਦੀਘਂ।

ਸਰੋ ਖੋ ਪਰੋ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਰੇ ਲੁਤ੍ਤੇ ਕ੍ਵਚਿ ਦੀਘਭਾਵਂ ਪਪ੍ਪੋਤੀਤਿ ਠਾਨਾਸਨ੍ਨਵਸੇਨ ਰਸ੍ਸਸ੍ਸਰਾਨਂ ਸਵਣ੍ਣਦੀਘੋ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ, ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਸਾਤ੍ਥਿਕਾ, ਪਞ੍ਞਵਾਸ੍ਸ, ਤਦਾਹਂ, ਯਾਨੀਧ ਭੂਤਾਨਿ, ਗਚ੍ਛਾਮੀਤਿ, ਅਤੀਤੋ, ਕਿਕੀਵ, **ਬ**ਹੂਪਕਾਰਂ, ਮਧੂਦਕਂ, ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ, ਯੋਪਾਯਂ, ਇਦਾਨਾਹਂ, ਸਚਾਯਂ, ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਾਯਂ, ਇਤਰੀਤਰੇਨ, ਸਦ੍ਧੀਧ ਵਿਤ੍ਤਂ, ਕਮ੍ਮੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਤਥੂਪਮਂ, ਰਤ੍ਤੂਪਰਤੋ, ਵੂਪਸਮੋ।

ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿਂ? ਅਚਿਰਂ ਵਤ'ਯਂ ਕਾਯੋ, ਕਿਮ੍ਪਿਮਾਯ, ਤੀਣਿਮਾਨਿ, ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ, ਪਞ੍ਛਿਕੋ, ਮੁਨਿਨ੍ਦੋ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਲਹੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਗਚ੍ਛਾਮਹਂ, ਤਤ੍ਰਿਦਂ, ਪਞ੍ਚਹੁਪਾਲਿ, ਨਤ੍ਥਞ੍ਞਂ। **ਲੁਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਕਿਂ? ਯਥਾ ਅਯਂ, ਨਿਮਿ ਇਵ ਰਾਜਾ, ਕਿਕੀ ਇਵ, ਸੁ ਉਪਧਾਰਿਤਂ।

ਲੋਕਸ੍ਸ ਇਤਿ, ਦੇਵ ਇਤਿ, ਵਿ ਅਤਿ ਪਤਨ੍ਤਿ, ਵਿ ਅਤਿ ਨਾਮੇਨ੍ਤਿ, ਸਙ੍ਘਾਟਿ ਅਪਿ, ਜੀਵਿਤਹੇਤੁ ਅਪਿ, ਵਿਜ੍ਜੁ ਇਵ, ਕਿਂਸੁ ਇਧ ਵਿਤ੍ਤਂ, ਸਾਧੁ ਇਤਿ ਇਤੀਧ ਪਰਸ੍ਸਰਾਨਂ ਲੋਪੇ ਕਤੇ –

''ਲੁਤ੍ਤੇ, ਦੀਘ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੮. ਪੁਬ੍ਬੋ ਚ।

ਪੁਬ੍ਬੋ ਸਰੋ ਪਰਸ੍ਸਰੇ ਲੁਤ੍ਤੇ ਕ੍ਵਚਿਦੀਘਂ ਪਪ੍ਪੋਤਿ। **ਚ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਲੁਤ੍ਤਦੀਘਗ੍ਗਹਣਾਨੁਕਡ੍ਢਨਤ੍ਥਂ, ਤਂ "**ਚਾ**ਨੁਕਡ੍ਢਿਤਮੁਤ੍ਤਰਤ੍ਰ ਨਾਨੁਵਤ੍ਤਤੇ''ਤਿ ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ।

ਲੋਕਸ੍ਸਾਤਿ, ਦੇਵਾਤਿ, ਵੀਤਿਪਤਨ੍ਤਿ, ਵੀਤਿਨਾਮੇਨ੍ਤਿ, ਸਙ੍ਘਾਟੀਪਿ, ਜੀਵਿਤਹੇਤੂਪਿ, ਵਿਜ੍ਜੂਵ, ਕਿਂਸੂਧ ਵਿਤ੍ਤਂ, ਸਾਧੂਤਿ।

ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿਂ? ਯਸ੍ਸਦਾਨਿ, ਇਤਿਸ੍ਸ, ਇਦਾਨਿਪਿ, ਤੇਸੁਪਿ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਕਿਨ੍ਨੁਮਾਵ।

ਅਧਿਗਤੋ ਖੋ ਮੇ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇ ਅਹਂ, ਤੇ ਅਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ, ਪਬ੍ਬਤੇ ਅਹਂ, ਯੇ ਅਸ੍ਸ ਇਤੀਧ ਪੁਬ੍ਬਲੋਪੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ –

੧੯. ਯਮੇਦਨ੍ਤਸ੍ਸਾਦੇਸੋ।

ਏਕਾਰਸ੍ਸ ਪਦਨ੍ਤਭੂਤਸ੍ਸ ਠਾਨੇ ਸਰੇ ਪਰੇ ਕ੍ਵਚਿ **ਯ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। **ਅ**ਕਾਰੇਮੇਤੇਯੇਸਦ੍ਵਾਦਿਸ੍ਸੇਵਾਯਂ ਵਿਧਿ, **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਰੂਪਂ, ਏ ਏਵ ਅਨ੍ਤੋ **ਏਦਨ੍ਤੋ,** ਆਦੇਸਿਟ੍ਠਾਨੇ ਆਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਆਦੇਸੋ**। ''ਬਜਞ੍ਜਨੇ''ਤਿ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ''ਦੀਘ''ਨ੍ਤਿ ਦੀਘੋ।

ਅਧਿਗਤੋ ਖੋ ਮਜਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਪੁਤ੍ਤੋ ਤਜਾਹਂ, ਤਜਾਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ, ਪਬ੍ਬਤਜਾਹਂ, ਯਜਾਸ੍ਸ।

ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿਂ? ਤੇ ਨਾਗਤਾ, ਪੁਤ੍ਤਾ ਮਤ੍ਥਿ। **ਅਨ੍ਤ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਕਿਂ? ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ, ਦਮੇਨ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ।

ਯਾਵਤਕੋ ਅਸ੍ਸ ਕਾਯੋ, ਤਾਵਤਕੋ ਅਸ੍ਸ ਬਜਾਮੋ, ਕੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਥ ਖੋ ਅਸ੍ਸ, ਅਹਂ ਖੋ ਅਜ੍ਜ, ਯੋ ਅਯਂ, ਸੋ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਏਵ, ਯਤੋ ਅਧਿਕਰਣਂ, ਅਨੁ ਅਦ੍ਧਮਾਸਂ, ਅਨੁ ਏਤਿ, ਸੁ ਆਗਤਂ, ਸੁ ਆਕਾਰੋ, ਦੁ ਆਕਾਰੋ, ਚਕ੍ਖੁ ਆਪਾਥਂ, ਬਹੁ ਆਬਾਧੋ, ਪਾਤੁ ਅਕਾਸਿ, ਨ ਤੁ ਏਵਾਤੀਧ –

੨੦. ਵਮੋਦੁਦਨ੍ਤਾਨਂ।

ਓਕਾਰੁਕਾਰਾਨਂ ਅਨੁਭੂਤਾਨਂ ਸਰੇ ਪਰੇ ਕ੍ਵਚਿ ਵਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। **ਕ ਖ ਯ ਤ**ਸਦ੍ਦਾਦਿ**ਓ**ਕਾਰਸ੍ਸੇਦਂ ਗਹਣਂ।

ਯਾਵਤਕ੍ਵਸ੍ਸ ਕਾਯੋ, ਤਾਵਤਕ੍ਵਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਮੋ, ਕ੍ਵਤ੍ਥੋ, ਅਥ ਖ੍ਵਸ੍ਸ, ਅਹਂ ਖ੍ਵਜ੍ਜ, ਯ੍ਵਾਯਂ, ਸ੍ਵਸ੍ਸ, ਸ੍ਵੇਵ, ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਂ, ਅਨ੍ਵਦ੍ਧਮਾਸਂ, ਅਨ੍ਵੇਭਿ, ਸ੍ਵਾਗਤਂ, ਸ੍ਵਾਕਾਰੋ, ਦ੍ਵਾਕਾਰੋ, ਚਕ੍ਖ੍ਵਾਪਾਥਂ, ਬਹ੍ਵਾਬਾਧੋ, ਪਾਤ੍ਵਾਕਾਸਿ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ।

ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿਂ? ਕੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰਾ, ਯੋਹਂ, ਸੋਹਂ, ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਸਾਗਤਂ, ਸਾਧਾਵੁਸੋ, ਹੋਤੂਤਿ। **ਅਨੁ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਕਿਂ? ਸਵਨੀਯਂ, ਵਿਰਵਨ੍ਤਿ।

ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਵੁਤ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬਾ ਵਿਤ੍ਤਿ ਅਨੁਭੁਯ੍ਯਤੇ, ਵਿ ਅਞ੍ਜਨਂ, ਵਿ ਆਕਤੋ, ਨਦੀ ਆਸਨ੍ਨੋ ਇਤੀਧ ਮਣ੍ਡੂਕਗਤਿਯਾ ''ਅਸਰੂਪੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੧. ਇਵਣ੍ਣੋ ਯਂ ਨਵਾ।

ਪੁਬ੍ਬੋ ਇਵਣ੍ਣੋ ਅਸਰੂਪੇ ਸਰੇ ਪਰੇ **ਯ**ਕਾਰਂ ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਨਵਾ। ਇ ਏਵ ਵਣ੍ਣੋ **ਇਵਣ੍ਣੋ, ਨਵਾ**ਸਦ੍ਦੋ **ਕ੍ਵਚਿ**ਸਦ੍ਦਪਰਿਯਾਯੋ।

ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਵੁਤ੍ਯਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬਾ ਵਿਤ੍ਯਾਨੁਭੁਯ੍ਯਤੇ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ, ਬ੍ਯਾਕਤੋ, ਨਦ੍ਯਾਸਨ੍ਨੋ।

ਨਵਾਤਿ ਕਿਂ? ਪਞ੍ਚਹਙ੍ਗੇਹਿ, ਤਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨਿ, ਗਚ੍ਛਾਮਹਂ, ਮੁਤ੍ਤਚਾਗੀ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ। **ਅਸਰੂਪੇ**ਤਿ ਕਿਂ? ਇਤਿਹਿਦਂ, ਅਗ੍ਗੀਵ, ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

ਅਤਿ ਅਨ੍ਤਂ, ਅਤਿ ਓਦਾਤਾ, ਪਤਿ ਅਯੋ, ਪਤਿ ਆਹਰਤਿ, ਪਤਿ ਏਤਿ, ਇਤਿ ਅਸ੍ਸ, ਇਤਿ ਏਤਂ, ਇਤਿਆਦਿ ਇਤੀਧ ''ਇਵਣ੍ਣੋ ਯਂ ਨਵਾ''ਤਿ **ਯ**ਕਾਰਾਦੇਸੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ –

੨੨. ਸਬ੍ਬੋ ਚਨ੍ਤਿ।

ਅਤਿਪਤਿਇਤੀਨਂ **ਤਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਦਂ ਗਹਣਂ।

ਸਬ੍ਬੋ **ਤਿ**ਇਚ੍ਚੇਸੋ ਸਦ੍ਦੋ ਸਰੇ ਪਰੇ ਕ੍ਵਚਿ **ਚ**ਕਾਰਂ ਪਪ੍ਪੋਤਿ। **ਤੀ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਅਕਤ**ਯ**ਕਾਰਸ੍ਸੇਵਾਯਂ ਵਿਧਿ, ਇਤਰਥਾ **ਕ੍ਵਚਿ**ਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਚ ''ਅਤਿਸ੍ਸ ਚਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਨਿਰਤ੍ਥਕਤਾ ਸਿਯਾ। ''ਪਰਦ੍ਵੇਭਾਵੋ ਠਾਨੇ''ਤਿ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ।

ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ , ਅਚ੍ਚੋਦਾਤਾ, ਪਚ੍ਚਯੋ, ਪਚ੍ਚਾਹਰਤਿ, ਪਚ੍ਚੇਤਿ, ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ, ਇਚ੍ਚੇਤਂ, ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿਂ? ਇਤਿਸ੍ਸ, ਇਤਿ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੇਨ।

''ਤੇ ਨ ਵਾਇਵਣ੍ਣੇ''ਤਿ ਇਤੋ ''ਨ ਇਵਣ੍ਣੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੩. ਅਤਿਸ੍ਸ ਚਨ੍ਤਸ੍ਸ।

ਅਤਿਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਅਨੁਭੂਤਸ੍ਸ **ਤਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਇਵਣ੍ਣੇ ਪਰੇ ''ਸਬ੍ਬੋ ਚਂ ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਰੂਪਂ ਨ ਹੋਤਿ। **ਅਤਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ **ਅਤਿ**ਉਪਸਗ੍ਗਾਨੁਕਰਣਮੇਤਂ। ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪਾਭਾਵੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਨ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਦ੍ਦਵਿਧਿਨਿਸੇਧਪ੍ਪਕਰਣਤੋ **ਅਤਿ**ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਭੂਤਂ **ਤਿ**ਸਦ੍ਦਮੇਵ ਵਦਤਿ, ਨ ਇਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਇਤਰਥਾ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਮੇਵ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ ਸਿਯਾ।

> "**ਇ**ਵਣ੍ਣੇ ਯਂ ਨਵ◌ਾ''ਤੀਧ, ਅਸਰੂਪਾਧਿਕਾਰਤੋ।
> ਇਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਸਰੂਪਸ੍ਮਿਂ, **ਯਾ**ਦੇਸੋ ਚ ਨ ਸਮ੍ਭਵ◌ੇ॥

ਚਕਾਰੋ ਅਨੁਤ੍ਤਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ **ਇਤਿਪਤੀ**ਨਮਨੁਸ੍ਸ ਚ ਨ ਹੋਤਿ। ਅਤਿ ਇਸਿਗਣੋ ਅਤੀਸਿਗਣੋ, ਏਵ◌ਂ ਅਤੀਤੋ, ਅਤੀਰਿਤਂ, ਇਤੀਤਿ, ਇਤੀਦਂ, ਪਤੀਤੋ।

ਅਭਿ ਅਕ੍ਖਾਨਂ, ਅਭਿ ਉਗ੍ਗਤੋ, ਅਭਿ ਓਕਾਸੋ ਇਤੀਧ **ਯ**ਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ –

''ਸਰੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੪. ਅਬ੍ਭੋ ਅਭਿ।

ਅਭਿਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਰੇ ਪਰੇ **ਅਬ੍ਭਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ।

> ''ਅਭੀ''ਤਿ ਪਠਮਨੁਸ੍ਸ, ਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯਂ ਛਟ੍ਠਿਯੋਜਨਂ।
> ਆਦੇਸਾਪੇਕ੍ਖਤੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ''ਅਂਮੋ''ਤਿਆਦਿਕੇ ਵ◌ਿਯ॥

ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਰਲੋਪੋ , ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨਂ, ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ, ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੋ।

ਅਧਿ ਅਗਮਾ, ਅਧਿ ਉਪਗਤੋ, ਅਧਿ ਓਗਾਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਤੀਧ

੨੫. ਅਜ੍ਝੋ ਅਧਿ।

ਅਧਿਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਰੇ ਪਰੇ **ਅਜ੍ਝਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਅਜ੍ਝਗਮਾ, ਅਜ੍ਝੁਪਗਤੋ, ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵ◌ਾ।

ਅਭਿ ਇਚ੍ਛਿਤਂ, ਅਧਿ ਈਰਿਤਂ ਇਤੀਧ

''ਅਬ੍ਭੋ ਅਭਿ, ਅਜ੍ਝੋ ਅਧੀ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੬. ਤੇ ਨ ਵ◌ਾ ਇਵਣ੍ਣੇ।

ਤੇ ਚ ਖੋ **ਅਭਿਅਧਿ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਉਪਸਗ੍ਗਾ **ਇ**ਵਣ੍ਣੇ ਪਰੇ ਅਬ੍ਭੋ ਅਜ੍ਝੋਇਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਰੂਪਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾ। ਸਰਲੋਪਪਰਨਯਨਾਨਿ। ਅਭਿਚ੍ਛਿਤਂ, ਅਧੀਰਿਤਂ। ਵ◌ਾਤਿ ਕਿਂ? ਅਬ੍ਭੀਰਿਤਂ, ਅਜ੍ਝਿਣਮੁਤ੍ਤੋ, ਅਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋ।

ਏਕਮਿਧ ਅਹਨ੍ਤੀਧ

੨੭. ਦੋ ਧਸ੍ਸ ਚ।

ਧਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਸਰੇ ਪਰੇ ਕ੍ਵਚਿ **ਦ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ। **ਏਕ**ਸਦ੍ਦਤੋ ਪਰਸ੍ਸ **ਇਧ**ਸ੍ਸ **ਧ**ਕਾਰਸ੍ਸੇਵ◌ਾਯਂ, ਸਰਲੋਪਦੀਘਾ। ਏਕਮਿਦਾਹਂ। **ਕ੍ਵਚੀ**ਤਿ ਕਿਂ? ਇਧੇਵ।

ਚਸਦ੍ਦੇਨ ਕ੍ਵਚਿ **ਸਾਧੁ**ਸ੍ਸ **ਧ**ਸ੍ਸ **ਹ**ਕਾਰੋ, ਯਥਾ – ਸਾਹੁ ਦਸ੍ਸਨਂ।

ਯਥਾ ਏਵ ਤਥਾ ਏਵਾਤੀਧ

''ਨਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ, ''ਸਰਮ੍ਹਾ''ਤਿ ਚ।

੨੮. ਏਵਾਦਿਸ੍ਸ ਰਿ ਪੁਬ੍ਬੋ ਚ ਰਸ੍ਸੋ।

ਯਥਾਤਥਾਦ੍ਵਯਪਰਸ੍ਸੇਦਂ ਗਹਣਂ। ਦੀਘਸਰਮ੍ਹਾ ਪਰਸ੍ਸ **ਏਵ**ਸਦ੍ਦਾਦਿਭੂਤਸ੍ਸ **ਏ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਰਿ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਪੁਬ੍ਬੋ ਚ ਸਰੋ ਰਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ ਨਵਾ। ਯਥਰਿਵ, ਤਥਰਿਵ। **ਨਵਾ**ਤਿ ਕਿਂ? ਯਥੇਵ, ਤਥੇਵ।

ਤਿ ਅਨ੍ਤਂ,ਤਿ ਅਦ੍ਧਂ, ਅਗ੍ਗਿ ਅਗਾਰੇ, ਸਤ੍ਤਮੀ ਅਤ੍ਥੇ, ਪਞ੍ਚਮੀ ਅਨ੍ਤਂ, ਦੁ ਅਙ੍ਗਿਕਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਸਨੇ, ਪੁਥੁ ਆਸਨੇ, ਸਯਮ੍ਭੂ ਆਸਨੇ ਇਤੀਧ **ਯਵਾ**ਦੇਸੇਸੁ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇਸੁ –

''ਸਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੯. ਇਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣਾ ਝਲਾ।

ਇਵਣ੍ਣਉਵਣ੍ਣਇਚ੍ਚੇਤੇ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਝਲ**ਸਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਵ**ਣ੍ਣ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਸਵਣ੍ਣਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ।

> ਝਲਸਞ੍ਞਾ ਪਸਞ੍ਞਾਵ, ਨ ਲਿਙ੍ਗਨ੍ਤਂਵ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ।
> ਆਖ੍ਯਾਤੇ ਲਿਙ੍ਗਮਜ੍ਝੇ ਚ, ਦ੍ਵਿਲਿਙ੍ਗਨ੍ਤੇ ਚ ਦਸ੍ਸਨਾ॥

੩੦. ਝਲਾਨਮਿਯੁਵਾ ਸਰੇ ਵਾ।

ਝਲਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ **ਇਯਉ**ਵਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਰੇ ਪਰੇ, ਸਰਲੋਪੋ।

ਤਿਯਨ੍ਤਂ, ਤਿਯਦ੍ਧਂ, ਅਗ੍ਗਿਯਾਗਾਰੇ, ਸਤ੍ਤਮਿਯਤ੍ਥੇ, ਪਞ੍ਚਮਿਯਨ੍ਤਂ, ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਵਾਸਨੇ, ਪੁਥੁਵਾਸਨੇ, ਸਯਮ੍ਭੁਵਾਸਨੇ। ਵਾਤਿ ਕਿਂ? ਅਗਜਾਗਾਰੇ, ਸਤ੍ਤਮੀਅਤ੍ਥੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਤਿ।

ਗੋ ਅਜਿਨਂ, ਗੋ ਏਲ਼ਕਂ ਇਤੀਧ

''ਗੋ, ਅਵੋ, ਸਮਾਸੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੧. ਓ ਸਰੇ ਚ।

ਗੋਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ **ਓ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਸਰੇ ਪਰੇ **ਅਵਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਸਮਾਸੇ। ਗਵਾਜਿਨਂ, ਗਵੇਲ਼ਕਂ। **ਚ**ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇਨ ਉਵਣ੍ਣਸ੍ਸ **ਉਵਅਵਾ**ਦੇਸਾ। ਯਥਾ – ਭੁਵਿ, ਪਸਵੋ।

ਪੁਥ ਏਵਾਤੀਧ

੩੨. ਗੋ ਸਰੇ ਪੁਥਸ੍ਸਾਗਮੋ ਕ੍ਵਚਿ।

ਪੁਥਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਨਿਪਾਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇ ਕ੍ਵਚਿ **ਗ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਹੋਤਿ ਸਰੇ ਪਰੇ। ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਆਗਮੋ,** ਅਸਨ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਆਗਮੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸਰੇ''ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਸਨ੍ਨਵਸੇਨ ਪੁਥਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਤਿ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਪੁਥਗੇਵ, ਪੁਥ ਏਵ।

ਪਾ ਏਵ◌ਾਤੀਧ

''ਸਰੇ, ਗੋ, ਆਗਮੋ, ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੩. ਪਾਸ੍ਸ ਚਨ੍ਤੋ ਰਸ੍ਸੋ।

ਪਾਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇ ਸਰੇ ਪਰੇ ਕ੍ਵਚਿ **ਗ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਹੋਤਿ, **ਪਾ**ਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਚ ਸਰੋ ਰਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ। ਪਗੇਵ ਵ◌ੁਤਜਸ੍ਸ, ਪਾ ਏਵ।

''ਵ◌ਾ, ਸਰੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੪. ਯਵ ਮ ਦ ਨ ਤ ਰ ਲਾ ਚਾਗਮਾ।

ਸਰੇ ਪਰੇ **ਯ**ਕਾਰਾਦਯੋ ਅਟ੍ਠ ਆਗਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਗ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਚ, ਵਵਤ੍ਥਿਤਵ◌ਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵ◌ਾਸਦ੍ਦੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਯਕਾਰਾਗਮੋ ਯਥਾ**ਦਿਕੋ ਇਕਾਰੇਕਾਰਾਦੀਸੁ। ਯਥਾ ਇਦਂ ਯਥਯਿਦਂ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਤਿ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ''ਰਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਯਥਾ ਇਦਂ ਵ◌ਾ, ਯਥਾ ਏਵ, ਯਥਾਯੇਵ, ਯਥੇਵ, ਏਵ◌ਂ ਮਾਯਿਦਂ, ਮਾਯੇਵ◌ਂ, ਤਂਯਿਦਂ, ਤਂਯੇਵ, ਨਯਿਦਂ, ਨਯਿਮਸ੍ਸ, ਨਯਿਮਾਨਿ, ਨਵਯਿਮੇ ਧਮ੍ਮਾ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਂਯੇਵ, ਸਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਬੋਧਿਯਾਯੇਵ, ਸਤਿਯੇਵ, ਪਥਵ◌ੀਯੇਵ, ਧਾਤੁਯੇਵ, ਤੇਸੁਯੇਵ, ਸੋਯੇਵ, ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਂ।

ਤਥਾ ਸਰੇ ਵ◌ਿ**ਪਰਿ**ਯਾਦਿਤੋ ਚ। ਵ◌ਿ ਅਞ੍ਜਨਾ ਵ◌ਿਯਞ੍ਜਨਾ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਵ◌ਾ, ਏਵ◌ਂ ਵ◌ਿਯਾਕਾਸਿ, ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ। ਪਰਿਅਨ੍ਤਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ, ਏਵ◌ਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ, ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਪਰਿਯੋਸਾਨਮਿਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ। ਨਿ ਆਯੋਗੋ ਨਿਯਾਯੋਗੋ। ਇਧ ਨ ਭਵਤਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਤੋ, ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤਿ।

ਵਕਾਰੋ ਤਿਸਦ੍ਦਾਦਿਤੋ ਅਵਣ੍ਣੁਕਾਰੇਸੁ। ਤਿ ਅਙ੍ਗੁਲਂ ਤਿਵਙ੍ਗੁਲਂ, ਏਵ◌ਂ ਤਿਵਙ੍ਗਿਕਂ, ਭੂਵ◌ਾਦਯੋ, ਮਿਗੀ ਭਨ੍ਤਾ ਵ◌ੁਦਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ, ਪਾਗੁਞ੍ਞਵ◌ੁਜੁਤਾ।

ਮਕਾਰੋ ਲਹੁਪ੍ਪਭੁਤਿਤੋ ਸਰੇ ਛਨ੍ਦਾਨੁਰਕ੍ਖਣਾਦਿਮ੍ਹਿ। ਲਹੁ ਏਸ੍ਸਤਿ ਲਹੁਮੇਸ੍ਸਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਗਰੁਮੇਸ੍ਸਤਿ, ਇਧਮਾਹੁ, ਕੇਨ ਤੇ ਇਧ ਮਿਜ੍ਝਤਿ, ਭਦ੍ਰੋ ਕਸਾਮਿਵ, ਆਕਾਸੇ ਮਭਿਪੂਜਯਿ, ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ, ਯੇਨ ਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ, ਆਸਤਿਮੇਵ।

ਦਕਾਰੋ ਉਉਪਸਗ੍ਗ ਸਕਿ ਕੇਨਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਕੋਚਿ ਸਮ੍ਮਾ ਯਾਵ ਤਾਵ ਪੁਨ ਯ ਤੇ'ਤਤ੍ਤਸਾਦੀਹਿ। **ਉ**ਉਪਸਗ੍ਗਤੋ ਨਿਚ੍ਚਂ, ਉ ਅਗ੍ਗੋ ਉਦਗ੍ਗੋ, ਏਵ◌ਂ ਉਦਯੋ, ਉਦਪਾਦਿ, ਉਦਾਹਟਂ, ਉਦਿਤੋ, ਉਦੀਰਿਤਂ, ਉਦੇਤਿ।

ਨਿਪਾਤਤੋ ਚ, ਸਕਿ ਏਵ ਸਕਿਦੇਵ, ਏਵ◌ਂ ਸਕਦਾਗਾਮਿ, ਮਹਾਵ◌ੁਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤੇਨ **ਇ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰੋ। ਤਥਾ ਕੇਨਚਿਦੇਵ, ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ, ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ, ਕੋਚਿਦੇਵ, ਸਮ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਮਦਤ੍ਥੋ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ। ਏਵ◌ਂ ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤੋ, ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ ਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਾਨਂ, ਸਮ੍ਮਦੇਵ, ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ, ਯਾਵਦੇਵ, ਤਾਵਦੇਵ, ਪੁਨਦੇਵ।

ਨਾਮਤੋ, ਯਦਤ੍ਥਂ, ਤਦਤ੍ਥਂ, ਯਦਨ੍ਤਰਾ, ਤਦਨ੍ਤਰਾ, ਤਦਙ੍ਗਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਏਤਦਤ੍ਥਂ, ਅਤ੍ਤਦਤ੍ਥਂ, ਸਦਤ੍ਥਪਸੁਤੋ ਸਿਯਾ। ਯਤੇਤਤ੍ਤਸੇਹਿ ਸਮਾਸੇਯੇਵ।

ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁਂ, ਮਨਸਾਦਞ੍ਞਾ ੧ਿਮੁਤ੍ਤਾਨਂ, ਬਹੁਦੇ੧ ਰਤ੍ਤਿਂ, ਅਹੁਦੇ੧ ਭਯਂ।

੧ਾਤਿ ਕਿਂ? ਕੇਨਚਿ ਅਤ੍ਥਕਾਮੇਨ, ਸਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਾਯ, ਯਾ੧ਾਹਂ, ਤਾ੧ਾਹਂ, ਪੁਨਾਪਰਂ, ਅਤ੍ਤੁਤ੍ਥਂ।

ਨਕਾਰੋ ਆਯਤਾਦਿਮ੍ਹਿ। ਇਤੋ ਆਯਤਿ ਇਤੋ ਨਾਯਤਿ, ਚਿਰਂ ਨਾਯਤਿ।

ਤਕਾਰੋ ਯਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਾ ਅਜ੍ਜਾਦਿਤੋ ਇਹਗ੍ਗਾਦਿਮ੍ਹਿ। ਯਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ।

ਰਕਾਰੋ ਨਿ ਦੁਪਾਤੁ ਪੁਨ ਧੀ ਪਾਤ ਚਤੁਰਾਦਿਤੋ। ਨਿ ਅਨ੍ਤਰਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ, ਏ੧ਂ ਨਿਰਾਲਯੋ, ਨਿਰਿਨ੍ਧਨੋ, ਨਿਰੀਹਕਂ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਰੋ, ਨਿਰੋਜਂ। ਦੁ ਅਤਿਕ੍ਕਮੋ ਦੁਰਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਦੁਰਾਗਤਂ, ਦੁਰੁਤ੍ਤਂ। ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ, ਪਾਤੁਰਹੇਸੁਂ। ਪੁਨਰਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਪੁਨਰੁਤ੍ਤਂ, ਪੁਨਰੇ੧, ਪੁਨਰੇਤਿ। ਧਿਰਤ੍ਥੁ। ਪਾਤਰਾਸੋ।

ਚਤੁਸਦ੍ਦਾਦਿਤੋ, ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਕਂ, ਚਤੁਰਾਰਕ੍ਖਾ, ਚਤੁਰਿਦ੍ਧਿਪਾਦਪਟਿਲਾਭੋ, ਚਤੁਰੋਘਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਂ। ਭਤ੍ਤੁਰਤ੍ਥੇ, ੧ੁਤ੍ਤਿਰੇਸਾ, ਪਥ੧ੀਧਾਤੁਰੇ੧ੇਸਾ।

ਤਥਾ ਸਰਤੋ ਇ੧ੇ੧ੇਸੁ ਛਨ੍ਦਾਨੁਰਕ੍ਖਣੇ। ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਰਾਜਾਰਿ੧ ਤਾਰਕਾਨਂ, ੧ਿਜ੍ਜੁਰਿ੧ਬ੍ਭਕੂਟੇ, ਆਰਗ੍ਗੇਰਿ੧ ਸਾਸਪੋ, ਸਾਸਪੋਰਿ੧ ਆਰਗ੍ਗੇ, ਉਸਭੋਰਿ੧, ਸਬ੍ਭਿਰੇ੧ ਸਮਾਸੇਥ।

੧ਾਤਿ ਕਿਂ? ਦ੍੧ਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਪਾਤ੍੧ਾਕਾਸਿ, ਪੁਨਪਿ।

ਲਕਾਰੋ ਛਸਙ੍ਖ੍ਯਾਹਿ। ਲ਼ਲ਼ਾਨਮ੧ਿਸੇਸੋ। ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾ, ਛਲ਼ਙ੍ਗਂ, ਛਲ਼ਾਸੀਤਿ, ਛਲ਼ਂਸਾ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ।

੧ਾਤਿ ਕਿਂ? ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ।

ਇਤਿ ਸਰਸਨ੍ਧਿ੧ਿਧਾਨਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗ

ਅਥ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਾਨਿ ੧ੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ।

ਅਕਾਰਨ੍ਤੋ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਸਦ੍ਦੋ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧੋ।

ਆਕਾਰਨ੍ਤੋ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੋ **ਕਞ੍ਞਾ**ਸਦ੍ਦੋ। ''ਕਞ੍ਞ''ਇਤਿ ਠਿਤੇ –

੧੭੬. ਇਤ੍ਥਿਯਮਤੋ ਆਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ।

ਇਤ੍ਥਿਯਂ ੧ਤ੍ਤਮਾਨਾ **ਅ**ਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਪਰੋ **ਆ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

> ਪਕਤਜ੍ਝਤ੍ਥਜੋਤਕਾ ਇਤ੍ਥਿ-ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਜਾਦਯੋ ੧ਿਯ।
> ਞਾਦਯੋ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਸ੍ਸ, ਸਕਤ੍ਥਸ੍ਸਾਪਿ ੧ਾਚਕਾ॥

‘‘ਸਰਲੋਪੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਰੇ ਲੁਤ੍ਤੇ, ਪਰਨਯਨੇ ਚ ਕਤੇ ‘‘ਧਾਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਿਤਮਤ੍ਥਵਂ ਲਿਙ੍ਗ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵ ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਾ ਵਿਭਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਯਂ ‘‘ਤਦ੍ਧਿਤਸਮਾਸਕਿਤਕਾ ਨਾਮਂ ਵਾ’ਤਵੇਤੁਨਾਦੀਸੁ ਚਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਗ੍ਗਹਣੇਨ ਇਤ੍ਥਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸੋ। ਪੁਰੇ ਵਿਯ **ਸ੍ਯਾਦ੍ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ**, ‘‘ਸੇਸਤੋ ਲੋਪਂ ਗਸਿਪੀ’’ਤਿ **ਸਿ**ਲੋਪੋ। ਸਾ ਕਞ੍ਞਾ।

ਬਹੁਵਚਨੇ ‘‘ਆਲਪਨੇ ਸਿ ਗਸਞ੍ਞੋ’’ਤਿ ਇਤੋ ‘‘ਸਞ੍ਞੋ’’, ‘‘ਤੇ ਇਤ੍ਥਿਖ੍ਯਾ ਪੋ’’ਤਿ ਇਤੋ ‘‘ਇਤ੍ਥਿਖ੍ਯਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੭੭. ਆ ਘੋ।

ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸਨ੍ਤੋ **ਆ**ਕਾਰੋ ਯਦਾ ਇਤ੍ਥਿਖ੍ਯੋ, ਤਦਾ **ਘ**ਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤੀਤਿ **ਘ**ਸਞ੍ਞਾਯਂ ‘‘ਘਪਤੋ ਚ ਯੋਨਂ ਲੋਪੋ’’ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ **ਯੋ**ਲੋਪੋ। ਤਾ ਕਞ੍ਞਾ ਕਞ੍ਞਾਯੋ।

ਆਲਪਨੇ ‘‘ਸਖਤੋ ਗਸ੍ਸੇ ਵਾ’’ਤਿ ਇਤੋ ‘‘ਗਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੭੮. ਘਤੇ ਚ।

ਘਤੋ ਪਰਸ੍ਸ **ਗ**ਸ੍ਸ **ਏ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ। ਭੋਤਿ ਕਞ੍ਞੇ, ਭੋਤਿਯੋ ਕਞ੍ਞਾ ਕਞ੍ਞਾਯੋ।

ਅਂਮ੍ਹਿ ਸਰਲੋਪਪਕਤਿਭਾਵਾ ਕਞ੍ਞਂ, ਕਞ੍ਞਾ ਕਞ੍ਞਾਯੋ।

ਤਤਿਯਾਦੀਸੁ ‘‘ਆਯ ਚਤੁਤ੍ਥੇਕਵਚਨਸ੍ਸ ਤੁ’’ਤਿ ਇਤੋ ‘‘ਆਯੋ, ਏਕਵਚਨਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੭੯. ਘਤੋ ਨਾਦੀਨਂ।

ਘਸਞ੍ਞਤੋ ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸਾਕਾਰਾ ਪਰੇਸਂ **ਨਾਦੀਨਂ ਸ੍ਮਿਂ**ਪਰਿਯਨ੍ਤਾਨਂ ਏਕਵਚਨਾਨਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿਗਣਾਨਂ **ਆਯਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਸਰਲੋਪਪਰਨਯਨਾਨਿ। ਕਞ੍ਞਾਯ, ਕਞ੍ਞਾਹਿ ਕਞ੍ਞਾਭਿ, ਕਞ੍ਞਾਯ, ਕਞ੍ਞਾਨਂ, ਕਞ੍ਞਾਯ, ਕਞ੍ਞਾਹਿ ਕਞ੍ਞਾਭਿ, ਕਞ੍ਞਾਯ, ਕਞ੍ਞਾਨਂ।

ਸ੍ਮਿਂਮ੍ਹਿ –

੧੮੦. ਘਪਤੋ ਸ੍ਮਿਂ ਯਂ ਵਾ।

ਘਪਤੋ ਪਰਸ੍ਸ **ਸ੍ਮਿਂ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਯਂ** ਹੋਤਿ ਵਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯਾਦੇਸੋ। ਕਞ੍ਞਾਯਂ ਕਞ੍ਞਾਯ, ਕਞ੍ਞਾਸੁ।

ਏਵਮਞ੍ਞੇਪਿ –

> ਸਦ੍ਧਾ ਮੇਧਾ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਚਿਨ੍ਤਾ ਮਨ੍ਤਾ ਵੀਣਾ ਤਣ੍ਹਾ।
> ਇਚ੍ਛਾ ਮੁਚ੍ਛਾ ਏਜਾ ਮਾਯਾ, ਮੇਤ੍ਤਾ ਮਤ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਾ ਭਿਕ੍ਖਾ॥

> ਜਙ੍ਘਾ ਗੀਵਾ ਜਿਵ੍ਹਾ ਵਾਚਾ,
> ਛਾਯਾ ਆਸਾ ਗਙ੍ਗਾ ਨਾਵਾ।
> ਗਾਥਾ ਸੇਨਾ ਲੇਖਾ ਸਾਲਾ,
> ਮਾਲਾ ਵੇਲਾ ਪੂਜਾ ਖਿਡ੍ਡਾ॥

ਪਿਪਾਸਾ ਵੇਦਨਾ ਸਦ੍ਧਾ, ਚੇਤਨਾ ਤਸਿਣਾ ਪਜਾ।
ਦੇਵਤਾ ਵਟ੍ਟਕਾ ਗੋਧਾ, ਬਲਾਕਾ ਪਰਿਸਾ ਸਭਾ॥

ਊਕਾਸੇਫਾਲਿਕਾ ਲਙ੍ਕਾ, ਸਲਾਕਾ ਵਾਲਿਕਾ ਸਿਖਾ।
ਵਿਸਾਖਾ ਵਿਸਿਖਾ ਸਾਖਾ, ਵਚਾ ਵਞ੍ਝਾ ਜਟਾ ਘਟਾ॥

ਜੇਟ੍ਠਾ ਸੋਣ੍ਡਾ ਵਿਤਣ੍ਡਾ ਚ, ਕਰੁਣਾ ਵਨਿਤਾ ਲਤਾ।
ਕਥਾ ਨਿਦ੍ਦਾ ਸੁਧਾ ਰਾਧਾ, ਵਾਸਨਾ ਸਿੰਸਪਾ ਪਪਾ॥

ਪਭਾ ਸੀਮਾ ਖਮਾ ਜਾਯਾ,
ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਸਕ੍ਖਰਾ ਸੁਰਾ।
ਦੋਲਾ ਤੁਲਾ ਸਿਲਾ ਲੀਲਾ,
ਲਾਲੇ'ਲਾ ਮੇਖਲਾ ਕਲਾ॥

ਵਲ਼ਵਾ'ਲਮ੍ਬੁਸਾ ਮੂਸਾ, ਮਞ੍ਜੂਸਾ ਸੁਲਸਾ ਦਿਸਾ।
ਨਾਸਾ ਜੁਣ੍ਹਾ ਗੁਹਾ ਈਹਾ, ਲਸਿਕਾ ਵਸੁਧਾਦਯੋ॥

ਅਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਆਲਪਨੇਵ ਰੂਪਭੇਦੋ। ਅਮ੍ਮਾ, ਅਮ੍ਮਾ ਅਮ੍ਮਾਯੋ।

ਗਸ੍ਸ ''ਘਤੇ ਚਾ''ਤਿ **ਏ**ਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ –

੧੮੧. ਨ ਅਮ੍ਮਾਦਿਤੋ।

ਅਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਨਾਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਗਸ੍ਸ ਆਲਪਨੇਕਵਚਨਸ੍ਸ ਨ ਏਕਾਰਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ''ਆਕਾਰੋ ਵਾ''ਤਿ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ।

ਭੋਤਿ ਅਮ੍ਮ ਭੋਤਿ ਅਮ੍ਮਾ, ਭੋਤਿਯੋ ਅਮ੍ਮਾ ਅਮ੍ਮਾਯੋ। ਏਵਂ ਅਨ੍ਨਾ, ਅਨ੍ਨਾ ਅਨ੍ਨਾਯੋ, ਭੋਤਿ ਅਨ੍ਨ ਭੋਤਿ ਅਨ੍ਨਾ, ਭੋਤਿਯੋ ਅਨ੍ਨਾ ਅਨ੍ਨਾਯੋ। ਅਮ੍ਬਾ , ਅਮ੍ਬਾ ਅਮ੍ਬਾਯੋ, ਭੋਤਿ ਅਮ੍ਬ ਭੋਤਿ ਅਮ੍ਬਾ, ਭੋਤਿਯੋ ਅਮ੍ਬਾ ਅਮ੍ਬਾਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਆਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਇਕਾਰਨ੍ਤੋ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੋ **ਰਤ੍ਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ।
ਤਥੇਵ **ਸਜਾ**ਦਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, **ਸਿ**ਲੋਪੋ, ਰਤ੍ਤਿ॥

ਬਹੁਵਚਨੇ ''ਸਦ੍ਧਾ, ਇਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੮੨. ਤੇ ਇਤ੍ਥਿਖ੍ਯਾ ਪੋ।

ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਆਖ੍ਯਾ ਸਦ੍ਧਾ **ਇਤ੍ਥਿਖ੍ਯਾ,** ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਤੇ ਇਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣਾ ਯਦਾ ਇਤ੍ਥਿਖ੍ਯਾ, ਤਦਾ **ਪ**ਸਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਪ**ਸਦ੍ਧਾਯਂ ''ਘਪਤੋ ਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਯੋ**ਲੋਪੋ, ''ਯੋਸੁ ਕਤ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਦੀਘੋ। ਰਤ੍ਤੀ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਰਤ੍ਯੋ ਵਾ, ਹੇ ਰਤ੍ਤਿ, ਹੇ ਰਤ੍ਤੀ ਹੇ ਰਤ੍ਤਿਯੋ।

''ਅਂਮੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ, ਰਤ੍ਤਿਂ, ਰਤ੍ਤੀ ਰਤ੍ਤਿਯੋ।

ਤਤਿਯਾਦੀਸੁ ‘‘ਏਕਵਚਨਾਨਂ, ਨਾਦੀਨ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ॥

੧੮੩. ਪਤੋ ਯਾ।

ਪਸਦ੍ਦਤੋ ਇਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣੇਹਿ ਪਰੇਸਂ **ਨਾ**ਦੀਨਮੇਕਵਚਨਾਨਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿਗਣਾਨਂ **ਯਾ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਰਤ੍ਤਿਯਾ, ਰਤ੍ਤੀਹਿ ਰਤ੍ਤੀਭਿ ਰਤ੍ਤਿਹਿ ਰਤ੍ਤਿਭਿ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ, ਰਤ੍ਤੀਨਂ ਰਤ੍ਤਿਨਂ।

ਪਞ੍ਚਮਿਯਂ –

੧੮੪. ਅਮਾ ਪਤੋ ਸ੍ਮਿਂਸ੍ਮਾਨਂ ਵਾ।

ਪਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਾ ਪਰੇਸਂ **ਸ੍ਮਿਂ ਸ੍ਮਾ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਅਂ ਆ**ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵਾਸਦ੍ਦੋ , ਤੇਨ **ਉ**ਵਣ੍ਣਨ੍ਤਤੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, **ਇ**ਵਣ੍ਣਨ੍ਤਤੋਪਿ ਯਥਾਪਯੋਗਂ।

‘‘ਸਰੇ, ਯਕਾਰੋ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਸੀਹਮਣ੍ਡੂਕਗਤੀਹਿ **ਯੋਵਚਨੇਕਵਚਨ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ।

੧੮੫. ਪਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ।

ਪਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਇਵਣ੍ਣਸ੍ਸ **ਯੋ**ਵਚਨੇਕਵਚਨਵਿਭਤ੍ਤੀਨਮਾਦੇਸੇ ਸਰੇ ਪਰੇ **ਯ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਯ**ਕਾਰਸ੍ਸੇਵਾਧਿਕਾਰਤੋ **ਪਸਦ੍ਦ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਇ**ਵਣ੍ਣੋਵ ਗਯ੍ਹਤਿ, **ਚ**ਗ੍ਗਹਣਂ ‘‘ਰਤ੍ਯੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ। ਰਤ੍ਯਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ, ਰਤ੍ਤੀਹਿ ਰਤ੍ਤੀਭਿ ਰਤ੍ਤਿਹਿ ਰਤ੍ਤਿਭਿ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ, ਰਤ੍ਤੀਨਂ ਰਤ੍ਤਿਨਂ। **ਸ੍ਮਿਂ**ਵਚਨੇ **ਅ**ਮਾਦੇਸ**ਯ**ਕਾਰਾਦੇਸਾ, ਰਤ੍ਯਂ। ‘‘ਘਪਤੋ ਸ੍ਮਿਂ ਯਂ ਵਾ’’ਤਿ **ਯਂ**ਆਦੇਸੋ, ਰਤ੍ਤਿਯਂ।

ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ‘‘ਅਂ, ਸ੍ਮਿਂ, ਵਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੮੬. ਆਦਿਤੋ ਓ ਚ।

ਆਦਿਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਾ **ਸ੍ਮਿਂ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਅਂ** ਓਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਾਪਿ **ਆ ਅਂ** ਓਆਦੇਸਾ। ਰਤ੍ਯਾ ਰਤ੍ਤਿਂ ਰਤ੍ਤੋ ਰਤ੍ਤਿਯਾ, ਰਤ੍ਤੀਸੁ ਰਤ੍ਤਿਸੁ।

ਏਵਮਞ੍ਞਾਨਿਪਿ –

ਪਤ੍ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿ ਕਿਤ੍ਤਿ, ਮੁਤ੍ਤਿ ਤਿਤ੍ਤਿ ਖਨ੍ਤਿ ਕਨ੍ਤਿ।
ਸਨ੍ਤਿ ਤਨ੍ਤਿ ਸਿਦ੍ਧਿ ਸੁਦ੍ਧਿ, ਇਦ੍ਧਿ ਵੁਦ੍ਧਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਬੋਧਿ॥

ਭੂਮਿ ਜਾਤਿ ਪੀਤਿ ਸੂਤਿ, ਨਨ੍ਦਿ ਸਨ੍ਧਿ ਸਾਣਿ ਕੋਟਿ।
ਦਿਟ੍ਠਿ ਵੁਡ੍ਢਿ ਤੁਟ੍ਠਿ ਯਟ੍ਠਿ, ਪਾਲ਼ਿ ਆਲ਼ਿ ਨਾਲ਼ਿ ਕੇਲ਼ਿ।
ਸਤਿ ਮਤਿ ਗਤਿ ਚੁਤਿ, ਧਿਤਿ ਯੁਵਤਿ ਵਿਕਤਿ॥

ਰਤਿ ਰੁਚਿ ਰਸ੍ਮਿ ਅਸਨਿ ਵਸਨਿ ਓਸਧਿ ਅਙ੍ਗੁਲਿ ਧੂਲਿ **ਦੁ**ਨ੍ਦੁਭਿ ਦੋਣਿ ਅਟਵਿ ਛਵਿ ਆਦੀਨਿ **ਇ**ਕਾਰਨ੍ਤਨਾਮਾਨਿ।

ਇਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਈਕਾਰਨ੍ਤੋ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੋ **ਇਤ੍ਥੀ**ਸਦ੍ਦੋ।
''ਇਤ੍ਥ''ਇਤੀਧ ''ਇਤ੍ਥਿਯं, ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ॥

੧੮੭. ਨਦਾਦਿਤੋ ਵਾ ਈ।

ਨਦਾਦਿਤੋ ਵਾ **ਅਨਦਾ**ਦਿਤੋ ਵਾ ਇਤ੍ਥਿਯं ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਈਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਵਾਗ੍ਗਹਣਮ**ਨਦਾ**ਦਿਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥं, ਤੇਨ **ਪੁਥੁਗ**ਵਾਦਿਤੋ ਚ ਈ।

ਸਰਲੋਪੇ ''ਕ੍ਵਚਾਸਵਣ੍ਣं ਲੁਤ੍ਤੇ''ਤਿ ਅਸਵਣ੍ਣੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪਕਤਿਭਾਵੇ ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸੋ, **ਸਜਾ**ਦ੍ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਇਤ੍ਥੀ, ਇਤ੍ਥੀ ''ਅਘੋ ਰਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤं, ਇਤ੍ਥਿਯੋ। ਸਮ੍ਬੋਧਨੇ ''ਝਲਪਾ ਰਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤं। ਭੋਤਿ ਇਤ੍ਥਿ, ਭੋਤਿਯੋ ਇਤ੍ਥੀ ਇਤ੍ਥਿਯੋ।

ਦੁਤਿਯੇਕਵਚਨੇ ''ਘਪਤੋ ਸ੍ਮਿं ਯं ਵਾ''ਤਿ ਇਤੋ ''ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੮੮. ਅं ਯਮੀਤੋ ਪਸਞ੍ਞਤੋ।

ਪਸਞ੍ਞਤੋ **ਈ**ਕਾਰਤੋ ਪਰਸ੍ਸ **ਅं**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਯं** ਹੋਤਿ ਵਾ। ਇਤ੍ਥਿਯं ਇਤ੍ਥिं, ਇਤ੍ਥੀ ਇਤ੍ਥਿਯੋ, ਇਤ੍ਥਿਯਾ, ਇਤ੍ਥੀਹਿ ਇਤ੍ਥੀਭਿ, ਇਤ੍ਥਿਯਾ, ਇਤ੍ਥੀਨं, ਇਤ੍ਥਿਯਾ, ਇਤ੍ਥੀਹਿ ਇਤ੍ਥੀਭਿ, ਇਤ੍ਥਿਯਾ, ਇਤ੍ਥੀਨं, ਇਤ੍ਥਿਯं ਇਤ੍ਥਿਯਾ, ਇਤ੍ਥੀਸੁ।

ਏਵं ਨਦੀ, ਨਦੀ। **ਯੋ**ਲੋਪਾਭਾਵੇ ''ਤਤੋ ਯੋਨਮੋ ਤੂ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤੁ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਯੋਨਮੋਕਾਰੋ ਚ, ''ਪਸਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਈਕਾਰਸ੍ਸ **ਯ**ਕਾਰੋ, ''ਯਵਤं ਤਲਨ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਦਯਸ੍ਸ **ਜ**ਕਾਰੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤं। ਨਜ੍ਜੋ ਸਨ੍ਤਿ, ਨਦਿਯੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚੇਵं ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਾਨं **ਨਜ੍ਜੋ**ਆਦੀਨं ਵੁਤ੍ਤਿਯं ਆਨਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਾਦਿਨਾ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨं **ਅਤ੍ਰਜ ਸੁਗਤਾ**ਦੀਨं ਵਿਯ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨੂਪਾਯਨ੍ਤਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬं।

ਹੇ ਨਦਿ, ਹੇ ਨਦੀ ਹੇ ਨਜ੍ਜੋ ਹੇ ਨਦਿਯੋ, ਨਦਿਯं ਨਦिं, ਨਦੀ ਨਜ੍ਜੋ ਨਦਿਯੋ।

ਅਮਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇ **ਆ ਪਤੋ**ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਕ੍ਵਚਿ ਨਾਸਾਨਞ੍ਞਤ੍ਤं, ਤੇਨ ਨ ਜਚ੍ਚਾ ਵਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਪਥਬ੍ਯਾ ਏਕਰਜ੍ਜੇਨਾਤਿ ਆਦਿ ਚ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਪੁਰੇ ਵਿਯ **ਯ**ਕਾਰ**ਜ**ਕਾਰਾਦੇਸਦ੍ਵਿਤ੍ਤਾਨਿ।

ਨਜ੍ਜਾ ਕਤं ਨਦਿਯਾ, ਨਦੀਹਿ ਨਦੀਭਿ, ਨਜ੍ਜਾ ਨਦਿਯਾ, ਨਦੀਨं, ਨਜ੍ਜਾ ਨਦਿਯਾ, ਨਦੀਹਿ ਨਦੀਭਿ, ਨਜ੍ਜਾ ਨਦਿਯਾ, ਨਦੀਨं, ਨਜ੍ਜं ਨਦਿਯं ਨਦਿਯਾ, ਨਦੀਸੁ।

ਅਞ੍ਞੇਪਿ –

ਮਹੀ ਵੇਤਰਣੀ ਵਾਪੀ, ਪਾਟਲੀ ਕਦਲੀ ਘਟੀ।
ਨਾਰੀ ਕੁਮਾਰੀ ਤਰੁਣੀ, ਵਾਰੁਣੀ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਸਖੀ॥

ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੀ ਕਿਨ੍ਨਰੀ ਨਾਗੀ, ਦੇਵੀ ਯਕ੍ਖੀ ਅਜੀ ਮਿਗੀ।
ਵਾਨਰੀ ਸੂਕਰੀ ਸੀਹੀ, ਹंਸੀ ਕਾਕੀ ਚ ਕੁਕ੍ਕੁਟੀ –

ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ **ਇਤ੍ਥੀ**ਸਦ੍ਦਸਮਾ।

ਤਥੇਵ **ਮਾਤੁਲ**ਸਦ੍ਦਤੋ ਈਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਕਤੇ –

੧੮੯. ਮਾਤੁਲਾਦੀਨਮਾਨਤ੍ਤੁਮੀਕਾਰੇ।

ਮਾਤੁਲ ਅਯ੍ਯਕਵਰੁਣਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਮਨ੍ਤੋ **ਆਨ**ਤ੍ਤੁਮਾਪਜ੍ਜਤੇ ਈਕਾਰੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ, ਅਨ੍ਤਾਪੇਕ੍ਖਾਯਂ ਛਟ੍ਠੀ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ। ਮਾਤੁਲਾਨੀ, ਏਵਂ ਅਯ੍ਯਕਾਨੀ, ਵਰੁਣਾਨੀ, ਸੇਸਂ **ਇਤ੍ਥੀ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ।

ਅ**ਨਦਾਦੀਸੁ ਪੁਥੁ**ਸਦ੍ਦਤੋ ਈਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ। ''ਓ ਸਰੇ ਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਉ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਅਵ**ਾਦੇਸੋ। ਪੁਥਵੀ, ਪੁਥਵਿਯੋ। **ਸਸ੍ਮਾ ਸ੍ਮਿਂਸੁ** ਪੁਥਬ੍ਯਾ ਪੁਥਵਿਯਾ, ਪੁਥਬ੍ਯਾ ਪੁਥਵਿਯਾ, ਪੁਥਬ੍ਯਂ ਪੁਥਵਿਯਂ ਪੁਥਵਿਯਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਗੋਸਦ੍ਦਤੋ ''ਨਦਾਦਿਤੋ ਵਾ ਈ''ਤਿ ਈਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ। ਮਹਾਵੁਤ੍ਤਿਨਾ ਵਾ ''ਗਾਵ ਸੇ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਗਾਵ**ਇਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਵਾ **ਓ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਆਵ**ਾਦੇਸੋ। ਗਾਵੀ, ਗਾਵੀ ਗਾਵਿਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਇਤ੍ਥੀ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ।

''ਮਾਨਵ''ਇਤੀਧ ''ਇਤ੍ਥਿਯਂ, ਵਾ, ਈ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੯੦. ਣਵ ਣਿਕ ਣੇਯ੍ਯ ਣਨ੍ਤੁਹਿ।

ਣਵ ਣਿਕ ਣੇਯ੍ਯ ਣਨ੍ਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤੇਹਿ ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਹਿ ਲਿਙ੍ਗੇਹਿ ਈਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਵਾਧਿਕਾਰੋ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੋ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ। ਮਾਨਵੀ, ਏਵਂ ਨਾਵਿਕੀ, ਵੇਨਤੇਯ੍ਯੀ, ਗੋਤਮੀ।

''ਗੁਣਵਨ੍ਤੁ ਈ''ਇਤੀਧ ''ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੯੧. ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਤਮੀਕਾਰੇ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਨ੍ਤੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਤ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਵਾ **ਈ**ਕਾਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ, ਅਵ੍ਹਵਤ੍ਥ ਸਰਲੋਪਾਦਿ। ਗੁਣਵਤੀ, ਗੁਣਵਤੀ ਗੁਣਵਤਿਯੋ, ਗੁਣਵਨ੍ਤੀ, ਗੁਣਵਨ੍ਤੀ ਗੁਣਵਨ੍ਤਿਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਇਤ੍ਥੀ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ।

ਏਵਂ ਕੁਲਵਤੀ, ਸੀਲਵਤੀ, ਯਸਵਤੀ, ਰੂਪਵਤੀ, ਸਤਿਮਤੀ, ਗੋਤ੍ਤਮਤੀ।

ਮਹਨ੍ਤੁਸਦ੍ਦਤੋ ''ਨਦਾਦਿਤੋ ਵਾ ਈ''ਤਿ **ਈ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, **ਨ੍ਤੁ**ਬ੍ਯਪਦੇਸੋ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ **ਤ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ। ਮਹਤੀ ਮਹਨ੍ਤੀ।

''ਭਵਨ੍ਤੁ ਈ''ਇਤੀਧ ''ਈਕਾਰੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੯੨. ਭਵਤੋ ਭੋਤੋ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਭਵਨ੍ਤੁ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਭੋਤਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਈਕਾਰੇ ਇਤ੍ਥਿਗਤੇ ਪਰੇ। ਸਾ ਭੋਤੀ, ਭੋਤੀ ਭੋਤਿਯੋ, ਹੇ ਭੋਤਿ, ਹੇ ਭੋਤੀ ਭੋਤਿਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

''ਭਿਕ੍ਖੁ'' ਇਤੀਧ ''ਇਤ੍ਥਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ ''ਵਾ''ਤਿ ਚ।

੧੯੩. ਪਤਿਭਿਕ੍ਖੁਰਾਜੀਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ ਇਨੀ।

ਪਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਰਾਜ ਇਚ੍ਚੇਤੇਹਿ **ਈ**ਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ ਚ ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਹਿ ਲਿਙ੍ਗੇਹਿ **ਇਨੀ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਸਰਲੋਪੋ’ਮਾਦੇਸ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇ **ਤੁ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕ੍ਵਚਿ ਪੁਬ੍ਬਲੋਪਸ੍ਸ ਨਿਸੇਧਨਤੋ ‘‘ਵਾ ਪਰੋ ਅਸਰੂਪਾ’’ਤਿ ਸਰਲੋਪੋ। ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਗਹਪਤਿਸਦ੍ਦਤੋ ਇਨੀ, ‘‘ਅਤ੍ਤੁ’’ਮਿਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੯੪. ਪਤਿਸ੍ਸਿਨੀਮ੍ਹਿ।

ਪਤਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ **ਅਤ੍ਤੁ**ਮਾਪਜ੍ਜਤੇ **ਇਨੀ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ। ਤਥੇਵ ਪਰਸਰੇ ਲੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਪੁਬ੍ਬੋ ਚਾ’’ਤਿ ਦੀਘੋ, ਗਹਪਤਾਨੀ।

ਤਥੇਵ **ਰਾਜ**ਸਦ੍ਦਤੋ **ਇਨੀ,** ਸਰਲੋਪਪਕਤਿਭਾਵਾ, ਰਾਜਿਨੀ। **ਈ**ਕਾਰਨ੍ਤੇਸੁ **ਦਣ੍ਡੀ**ਸਦ੍ਦਤੋ ਇਨੀ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਦਣ੍ਡਿਨੀ, ਦਣ੍ਡਿਨੀ ਦਣ੍ਡਿਨਿਯੋ, ਏਵਂ ਹਤ੍ਥਿਨੀ, ਮੇਧਾਵਿਨੀ, ਤਪਸ੍ਸਿਨੀ, ਪਿਯਭਾਣਿਨੀ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

‘‘ਪੋਕ੍ਖਰਿਨੀ’’ ਇਤੀਧ ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਇ**ਕਾਰ**ਨ**ਕਾਰਾਨਂ **ਅ**ਕਾਰ**ਣ**ਕਾਰਾਦੇਸਾ, ਪੋਕ੍ਖਰਣੀ, ਪੋਕ੍ਖਰਣੀ। ‘‘ਤਤੋ ਯੋਨਮੋ ਤੂ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ **ਤੁ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਯੋਨਮੋਕਾਰੋ ਚ, **ਈ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਯ**ਕਾਰੋ, ‘‘ਯਵਤ’’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇ **ਕਾਰ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਣਜ**ਸ੍ਸ **ਞ**ਕਾਰੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ। ਪੋਕ੍ਖਰਞ੍ਞੋ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯੋ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਾਧਿਕਾਰੋ ਅਨੁਤ੍ਤਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ **ਵਿਦੂ ਯਕ੍ਖਾ**ਦਿਤੋਪਿ **ਇਨੀ,** ਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਦੁਨੀ, ਸਰਲੋਪਰਸ੍ਸਤ੍ਤਾਨਿ, ਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਦੁਨੀ ਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਦੁਨਿਯੋ, ਯਕ੍ਖਿਨੀ ਯਕ੍ਖਿਨਿਯੋ, ਸੀਹਿਨੀ ਸੀਹਿਨਿਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਈਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਉਕਾਰਨ੍ਤੋ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੋ **ਯਾਗੁ**ਸਦ੍ਦੋ।

ਤਸ੍ਸ **ਰਤ੍ਤਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਰੂਪਨਯੋ। ਅਮਾਦੇਸਾਦਿਅਭਾਵੋਵ ਵਿਸੇਸੋ।

> ਯਾਗੁ, ਯਾਗੂ ਯਾਗੁਯੋ, ਹੇ ਯਾਗੁ, ਹੇ ਯਾਗੂ ਯਾਗੁਯੋ, ਯਾਗੁਂ, ਯਾਗੂ ਯਾਗੁਯੋ, ਯਾਗੁਯਾ, ਯਾਗੂਹਿ ਯਾਗੂਭਿ ਯਾਗੁਹਿ ਯਾਗੁਭਿ, ਯਾਗੁਯਾ, ਯਾਗੂਨਂ ਯਾਗੁਨਂ, ਯਾਗੁਯਾ, ਯਾਗੂਹਿ ਯਾਗੂਭਿ ਯਾਗੁਹਿ ਯਾਗੁਭਿ, ਯਾਗੁਯਾ, ਯਾਗੂਨਂ ਯਾਗੁਨਂ, ਯਾਗੁਯਂ ਯਾਗੁਯਾ, ਯਾਗੂਸੁ ਯਾਗੁਸੁ।

ਏਵਂ ਧਾਤੁ ਧੇਨੁ ਕਾਸੁ ਦਦ੍ਦੁ ਕਚ੍ਛੁ ਕਣ੍ਡੁ ਰਜ੍ਜੁ ਕਰੇਣੁ ਪਿਯਙ੍ਗੁ ਸਸ੍ਸੁਆਦੀਨਿ।

ਮਾਤੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭੇਦੋ। ਤਸ੍ਸ **ਪਿਤੁ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਰੂਪਨਯੋ। ‘‘ਆਰਤ੍ਤ’’ਮਿਤਿ ਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ **ਆਰਾ**ਦੇਸਾਭਾਵੇ ‘‘ਪਤੋ ਯਾ’’ਤਿ **ਯਾ**ਦੇਸੋਵ ਵਿਸੇਸੋ।

> ਮਾਤਾ, ਮਾਤਰੋ, ਭੋਤਿ ਮਾਤ, ਭੋਤਿ ਮਾਤਾ ਭੋਤਿਯੋ ਮਾਤਰੋ, ਮਾਤਰਂ, ਮਾਤਰੇ ਮਾਤਰੋ, ਮਾਤਰਾ ਮਾਤੁਯਾ ਮਤ੍ਯਾ, ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਉ**ਕਾਰਲੋਪੋ , ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਮਾਤਰੇਹਿ ਮਾਤਰੇਭਿ ਮਾਤੂਹਿ ਮਾਤੂਭਿ ਮਾਤੁਹਿ ਮਾਤੁਭਿ, ਮਾਤੁ ਮਾਤੁਸ੍ਸ ਮਾਤੁਯਾ, ਮਾਤਰਾਨਂ ਮਾਤਾਨਂ ਮਾਤੂਨਂ ਮਾਤੁਨਂ, ਮਾਤਰਾ ਮਾਤੁਯਾ, ਮਾਤਰੇਹਿ ਮਾਤਰੇਭਿ ਮਾਤੂਹਿ ਮਾਤੂਭਿ, ਮਾਤੁ ਮਾਤੁਸ੍ਸ ਮਾਤੁਯਾ, ਮਾਤਰਾਨਂ ਮਾਤਾਨਂ ਮਾਤੂਨਂ ਮਾਤੁਨਂ, ਮਾਤਰਿ, ਮਾਤਰੇਸੁ ਮਾਤੂਸੁ ਮਾਤੁਸੁ।

ਏਵਂ ਧੀਤਾ, ਧੀਤਰੋ, ਦੁਹਿਤਾ, ਦੁਹਿਤਰੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਉਕਾਰਨ੍ਤੰ।

ਊਕਾਰਨ੍ਤੋ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੋ **ਜਮ੍ਬੂ**ਸਦ੍ਦੋ।

ਜਮ੍ਬੂ, ਜਮ੍ਬੂ ਜਮ੍ਬੁਯੋ, ਹੇ ਜਮ੍ਬੁ, ਹੇ ਜਮ੍ਬੂ ਜਮ੍ਬੁਯੋ, ਜਮ੍ਬੁੰ, ਜਮ੍ਬੂ ਜਮ੍ਬੁਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਇਤ੍ਥੀ**ਸਦ੍ਦਸਮੰ।

ਏਵੰ ਵਧੂ ਚ ਸਰਭੂ, ਸਰਬੂ ਸੁਤਨੂ ਚਮੂ।
ਵਾਮੂਰੂ ਨਾਗਨਾਸੂਰੂ, ਸਮਾਨਿ ਖਲੁ ਜਮ੍ਬੁਯਾ॥

ਊਕਾਰਨ੍ਤੰ।

ਓਕਾਰਨ੍ਤੋ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੋ **ਗੋ**ਸਦ੍ਦੋ।

ਤਸ੍ਸ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗ**ਗੋ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਰੂਪਨਯੋ।

ਕਵ੍ਵਾ ਰਤ੍ਤਿ ਨਦੀ ਇਤ੍ਥੀ, ਮਾਤੁਲਾਨੀ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ।
ਦਣ੍ਡਿਨੀ ਯਾਗੁ ਮਾਤਾ ਚ, ਜਮ੍ਬੂ ਗੋਤਿਤ੍ਥਿਸਙ੍ਗਹੋ॥

ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗ

ਅਥ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ।

ਅਕਾਰਨ੍ਤੋ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗੋ **ਚਿਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ।

ਪੁਰੇ ਵਿਯ **ਸਜਾਦ**ਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ''ਚਿਤ੍ਤ ਸਿ'' ਇਤੀਧ –

''ਨਪੁੰਸਕੇਹਿ, ਅਤੋ ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੯੫. ਸਿੰ।

ਸਿ, ਅੰਇਤਿ ਦ੍ਵਿਪਦਮਿਦੰ। **ਅ**ਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗੇਹਿ ਪਰਸ੍ਸ **ਸਿ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਅੰ** ਹੋਤਿ ਨਿਚ੍ਚੰ। ਸਰਲੋਪਪਕਤਿਭਾਵਾਦਿ, ਚਿਤ੍ਤੰ।

ਬਹੁਵਚਨੇ ''ਯੋਨੰ ਨਿ ਨਪੁੰਸਕੇਹੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੯੬. ਅਤੋ ਨਿਚ੍ਚੰ।

ਅਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗੇਹਿ **ਯੋ**ਨੰ ਨਿਚ੍ਚੰ **ਨਿ** ਹੋਤਿ। ''ਸਬ੍ਬਯੋਨੀਨਮਾਏ''ਤਿ **ਨਿ**ਸ੍ਸ ਵਾ **ਆ**ਕਾਰੋ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ''ਯੋਸੁ ਕਤ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਦੀਘੋ। ਚਿਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ।

ਯੋਨੰ ਨਿਭਾਵੇ ਚਾਏਤ੍ਤੇ, ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ਅਵਿਸੇਸਤੋ।

''ਅਤੋ ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਭਾ, ਆਏਤ੍ਤੰ ਕ੍ਵਚਿਦੇਵਿਧ॥

ਆਲਪਨੇ **ਗ**ਲੋਪੋ। ਹੇ ਚਿਤ੍ਤ, ਹੇ ਚਿਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਦੁਤਿਯਾਯਂ **ਨਿਸ੍**ਸ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨੇਕਾਰੋ। ਚਿਤ੍ਤਂ, ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਸੇਸਂ **ਪੁਰਿਸ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਂ।

ਏਵਮਦ੍ਵਾਨਿਪਿ –

ਪੁਞ੍ਞ ਪਾਪ ਫਲ ਰੂਪ ਸਾਧਨਂ,
ਸੋਤ ਘਾਨ ਸੁਖ ਦੁਕ੍ਖ ਕਾਰਣਂ।
ਦਾਨ ਸੀਲ ਧਨ ਞਾਨ ਲੋਚਨਂ,
ਮੂਲ ਕੂਲ ਬਲ ਜਾਲਮਙ੍ਗਲਂ॥

ਨਲ਼ਿਨ ਲਿਙ੍ਗ ਮੁਖ'ਙ੍ਗ ਜਲ'ਮ੍ਬੁਜਂ,
ਪੁਲਿਨ ਧਞ੍ਞ ਹਿਰਞ੍ਞ ਪਦਾ'ਮਤਂ।
ਪਦੁਮ ਵਣ੍ਣ ਸੁਸਾਨ ਵਨਾ'ਯੁਧਂ,
ਹਦਯ ਚੀਵਰ ਵਤ੍ਥ ਕੁਲਿ'ਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ॥

ਨਯਨ ਵਦਨ ਯਾਨੋ'ਦਾਨ ਸੋਪਾਨ ਪਾਨਂ,
ਭਵਨ ਭੁਵਨ ਲੋਹਾ'ਲਾਤ ਤੁਣ੍ਡ'ਣ੍ਡ ਪੀਠਂ।
ਕਰਣ ਮਰਣ ਞਾਣਾ'ਰਮ੍ਮਣਾ'ਰਞ੍ਞ ਤਾਣਂ,
ਚਰਣ ਨਗਰ ਤੀਰਚ੍ਛਤ੍ਤ ਛਿਦ੍ਦੋ'ਦਕਾਨਿ –

ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਕਮ੍ਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਤਿਯੇਕਵਚਨਾਦੀਸੁ ਰੂਪਭੇਦੋ।

ਕਮ੍ਮਂ, ਕਮ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਾਨਿ, ਹੇ ਕਮ੍ਮ, ਹੇ ਕਮ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਾਨਿ, ਕਮ੍ਮਂ, ਕਮ੍ਮੇ ਕਮ੍ਮਾਨਿ।

''ਵਾ, ਉ, ਨਾਮ੍ਹਿ, ਚਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੯੭. ਅ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ।

ਕਮ੍ਮਸਦ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਉ**ਕਾਰ **ਅ**ਕਾਰਾਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਨਾਮ੍ਹਿ** ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। **ਅਨ੍ਤ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਥਾਮਦ੍ਧਾ**ਦੀਨਮਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ **ਉ**ਤ੍ਤਂ। **ਚ**ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਯੁਵ ਮਘ**ਵਾਨਮਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਆ** ਹੋਤਿ ਕ੍ਵਚਿ **ਨਾ ਸੁ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ। ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਕਮ੍ਮਨਾ ਕਮ੍ਮੇਨ ਵਾ, ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਭਿ।

ਸਸ੍ਮਾਸੁ ''ਉ ਨਾਮ੍ਹਿ ਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਪੁਮ ਕਮ੍ਮਥਾਮ**ਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੁਕਾਰੋ ਵਾ **ਸਸ੍ਮਾ**ਸੁਤਿ **ਉ**ਤ੍ਤਂ। ਕਮ੍ਮੁਨੋ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਕਮ੍ਮਾਨਂ, ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਕਮ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਮ੍ਹਾ ਕਮ੍ਮਸ੍ਮਾ, ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਭਿ, ਕਮ੍ਮੁਨੋ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਕਮ੍ਮਾਨਂ।

ਸ੍ਮਿਂਵਚਨੇ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਤੋ ਤੁ ਸ੍ਮਿਂਨੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤੁ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਕ੍ਵਚਿ **ਨਿ** ਹੋਤਿ। ਕਮ੍ਮਨਿ ਕਮ੍ਮੇ ਕਮ੍ਮਮ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਮਿਂ, ਕਮ੍ਮੇਸੁ।

ਏਵ਼ ਥਾਮੁਨਾ ਥਾਮੇਨ ਥਾਮਸਾ ਵ਼ਾ, ਥਾਮੁਨੋ ਥਾਮਸ੍ਸ, ਥਾਮੁਨਾ ਥਾਮਾ। ਅਦ੍ਧੁਨਾ, ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਰਿਮਸਮਂ।

ਗੁਣਵ਼ਨ੍ਤੁ ਸਿ, ''ਸਵ਼ਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ, ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ, ਸਿਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਚ ਵ਼ਤ੍ਤਤੇ।

੧੯੮. ਅਂ ਨਪੁਂਸਕੇ।

ਨਪੁਂਸਕੇ ਵ਼ਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ **ਨ੍ਤੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਸਵ਼ਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਅਂ** ਹੋਤਿ **ਸਿ**ਮ੍ਹਿ ਵ਼ਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਗੁਣਵ਼ਂ ਚਿਤ੍ਤਂ।

ਯੋਮ੍ਹਿ ''ਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਯੋਸੁ ਚਾ''ਤਿ **ਅਤ੍ਤਂ**, **ਇ**ਕਾਰੋ ਚ। ਗੁਣਵ਼ਨ੍ਤਿ, ਗੁਣਵ਼ਨ੍ਤਾਨਿ, ਸੇਸਂ ਞੇਯ੍ਯਂ।

ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁ ਸਿ, ''ਸਿਮ੍ਹਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਦੀਨਂ ਨ੍ਤੁਸਦ੍ਦੋ ਅ''ਮਿਤਿ **ਅਂ**। ਗਚ੍ਛਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਿ।

ਅਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਆਕਾਰਨ੍ਤੋ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗੋ **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾ**ਸਦ੍ਦੋ।

''ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾ''ਇਤਿ ਠਿਤੇ –

''ਸਮਾਸਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ''ਸਰੋ ਰਸ੍ਸੋ ਨਪੁਂਸਕੇ''ਤਿ ਸਮਾਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਸਮਾਸਤ੍ਤਾ ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸੋ, **ਸ੍ਯਾ**ਦ੍ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਸੇਸਂ **ਚਿਤ੍ਤ**ਸਮਂ।

ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਕੁਲਂ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਕੁਲਾਨਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਥਾ **ਮੁਖਨਾਸਿਕਾ**ਸਦ੍ਦੋ। ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵ਼ਨ੍ਦੇਕਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਕਵ਼ਚਨਮੇਵ਼। ਮੁਖਨਾਸਿਕਂ, ਹੇ ਮੁਖਨਾਸਿਕ, ਮੁਖਨਾਸਿਕਂ, ਮੁਖਨਾਸਿਕੇਨ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਆਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਇਕਾਰਨ੍ਤੋ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗੋ **ਅਟ੍ਠਿ**ਸਦ੍ਦੋ।

ਸ੍ਯਾਦ੍ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, **ਸਿ**ਲੋਪੋ, ਅਟ੍ਠਿ।

''ਵ਼ਾ''ਤਿ ਵ਼ਤ੍ਤਤੇ।

੧੯੯. ਯੋਨਂ ਨਿ ਨਪੁਂਸਕੇਹਿ।

ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗੇਹਿ ਪਰੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ **ਯੋਨਂ ਨਿ** ਹੋਤਿ ਵ਼ਾ।

ਅਟ੍ਠੀਨਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਨਿਚ੍ਚਂ **ਯੋ**ਲੋਪੋ, ਦੀਘੋ ਚ, ਅਟ੍ਠੀ, ਤਥਾ ਹੇ ਅਟ੍ਠਿ, ਹੇ ਅਟ੍ਠੀ ਅਟ੍ਠੀਨਿ, ਅਟ੍ਠਿਂ, ਅਟ੍ਠੀ ਅਟ੍ਠੀਨਿ, ਅਟ੍ਠਿਨਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਅਗ੍ਗਿ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ।

ਏਵ਼ਂ ਸਤ੍ਥਿ ਦਧਿ ਵ਼ਾਰਿ ਅਕ੍ਖਿ ਅਚ੍ਛਿ ਅਚ੍ਚਿ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ।

ਇਕਾਰਨ੍ਤੰ।

ਈਕਾਰਨ੍ਤੋ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗੋ **ਸੁਖਕਾਰੀ**ਸਦ੍ਦੋ।

''ਸੁਖਭਾਰੀ ਸਿ'' ਇਤੀਧ ਅਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਾਭਾਵਾ **ਸਿ**ਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ''ਅਘੋ ਰਸ੍ਸ''ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ, **ਸਿ**ਲੋਪੋ। ਸੁਖਕਾਰਿ ਦਾਨਂ, ਸੁਖਕਾਰੀ ਸੁਖਕਾਰੀਨਿ, ਹੇ ਸੁਖਕਾਰਿ, ਹੇ ਸੁਖਕਾਰੀ ਹੇ ਸੁਖਕਾਰੀਨਿ, ਸੁਖਕਾਰਿਨਂ ਸੁਖਕਾਰਿਂ, ਸੁਖਕਾਰੀ ਸੁਖਕਾਰੀਨਿ।

ਸੇਸਂ **ਦਣ੍ਡੀ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ। ਏਵਂ **ਸੀਘਯਾਯੀ**ਆਦੀਨਿ।

ਈਕਾਰਨ੍ਤੰ।

ਉਕਾਰਨ੍ਤੋ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗੋ **ਆਯੁ**ਸਦ੍ਦੋ। ਤਸ੍ਸ **ਅਟ੍ਠਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਰੂਪਨਯੋ।

ਆਯੁ, ਆਯੂ ਆਯੂਨਿ, ਹੇ ਆਯੁ, ਹੇ ਆਯੂ ਹੇ ਆਯੂਨਿ, ਆਯੁਂ, ਆਯੂ ਆਯੂਨਿ, ਆਯੁਨਾ ਆਯੁਸਾਤਿ ਮਨੋਗਣਾਦਿਤ੍ਤਾ ਸਿਦ੍ਧਂ। ਆਯੂਹਿ ਆਯੂਭਿ, ਆਯੁਨੋ ਆਯੁਸ੍ਸ, ਆਯੂਨਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

ਏਵਂ ਚਕ੍ਖੁ ਵਸੁ ਧਨੁ ਦਾਰੁ ਤਿਪੁ ਮਧੁ ਹਿਙ੍ਗੁ ਸਿਗ੍ਗੁ ਵਤ੍ਥੁ ਮਤ੍ਥੁ ਜਤੁ ਅਮ੍ਬੁ ਅਸ੍ਸੁਆਦੀਨਿ।

ਉਕਾਰਨ੍ਤੰ।

ਊਕਾਰਨ੍ਤੋ **ਨ**ਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗੋ **ਗੋਤ੍ਰਭੂ**ਸਦ੍ਦੋ।

ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਸਿ, ਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਾ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ, **ਸਿ**ਲੋਪੋ। ਗੋਤ੍ਰਭੁ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਗੋਤ੍ਰਭੂਨਿ, ਹੇ ਗੋਤ੍ਰਭੁ, ਹੇ ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਹੇ ਗੋਤ੍ਰਭੂਨਿ, ਗੋਤ੍ਰਭੁਂ, ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਗੋਤ੍ਰਭੂਨਿ, ਗੋਤ੍ਰਭੁਨਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ **ਅਭਿਭੂ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ।

ਏਵਂ ਅਭਿਭੂ ਸਯਮ੍ਭੂ ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂਆਦੀਨਿ।

ਊਕਾਰਨ੍ਤੰ।

ਓਕਾਰਨ੍ਤੋ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗੋ **ਚਿਤ੍ਤਗੋ**ਸਦ੍ਦੋ।

''ਚਿਤ੍ਤਾ ਗਾਵੋ ਅਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿਸਮਾਸੇ ਕਤੇ ''ਸਰੋ ਰਸ੍ਸੋ ਨਪੁਂਸਕੇ''ਤਿ ਓਕਾਰਸ੍ਸ ਠਾਨਪ੍ਪਯਤਨਾਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਮੁਕਾਰੋ, **ਸਜਾਦਜੁ**ਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, **ਸਿ**ਲੋਪੋ। ਚਿਤ੍ਤਗੁ ਕੁਲਂ, ਚਿਤ੍ਤਗੂ ਚਿਤ੍ਤਗੂਨਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਆਯੁ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ।

ਓਕਾਰਨ੍ਤੰ।

ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧ-ਮਥਟ੍ਠਿ ਸੁਖਕਾਰਿ ਚ।
ਆਯੁ ਗੋਤ੍ਰਭੁ ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂ, ਚਿਤ੍ਤਗੂਤਿ ਨਪੁਂਸਕੇ॥

ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਸਬ੍ਬਨਾਮ

ਅਥ ਸਬ੍ਬਨਾਮਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ।

ਸਬ੍ਬ, ਕਤਰ, ਕਤਮ, ਉਭਯ, ਇਤਰ, ਅਞ੍ਞ, ਅਞ੍ਞਤਰ, ਅਞ੍ਞਤਮ, ਪੁਬ੍ਬ, ਪਰ, ਅਪਰ, ਦਕ੍ਖਿਣ, ਉਤ੍ਤਰ, ਅਧਰ, ਯ, ਤ, ਏਤ, ਇਮ, ਅਮੁ, ਕਿਂ, ਏਕ, ਉਭ, ਦ੍ਵਿ, ਤਿ, ਚਤੁ, ਤੁਮ੍ਹ, ਅਮ੍ਹ ਇਤਿ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿ ਸਬ੍ਬਨਾਮਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਨਾਮਤ੍ਤਾ ਤਿਲਿਙ੍ਗਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬ**ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਰਵਸੇਸਤ੍ਥੋ, ਸੋ ਯਦਾ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਵਿਸਿਟ੍ਠਤ੍ਥਾਭਿਧਾਯੀ, ਤਦਾ ਰੂਪਨਯੋ। ਪੁਰੇ ਵਿਯ **ਸਜਾਦ**ਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ''ਸੋ''ਤਿ **ਸਿ**ਸ੍ਸ **ਓ**ਕਾਰੋ, ਸਰਲੋਪਪਰਨਯਨਾਨਿ। ਸਬ੍ਬੋ ਜਨੋ।

ਬਹੁਵਚਨੇ ''ਸਬ੍ਬ ਯੋ'' ਇਤੀਧ ''ਪਰਸਮਞ੍ਞਾ ਪਯੋਗੇ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬਨਾਮਸਞ੍ਞਾ।

''ਯੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੦੦. ਸਬ੍ਬਨਾਮਕਾਰਤੇ ਪਠਮੋ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਇਤ੍ਥਿਪੁਮਨਪੁਂਸਕਾਨਂ ਨਾਮਾਨਿ **ਸਬ੍ਬਨਾਮਾਨਿ,** ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਬ੍ਬਨਾਮਸਞ੍ਞਾਨਂ ਲਿਙ੍ਗਾਨਂ **ਅ**ਕਾਰਤੋ ਪਰੋ ਪਠਮੋ **ਯੋ ਏ**ਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤੇ। ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਰਿਸਾ।

ਅਕਾਰਤੋਤਿ ਕਿਂ? ਸਬ੍ਬਾ ਅਮੂ।

ਹੇ ਸਬ੍ਬ ਸਬ੍ਬਾ, ਹੇ ਸਬ੍ਬੇ, ਸਬ੍ਬਂ, ਸਬ੍ਬੇ, ਸਬ੍ਬੇਨ, ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਭਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥੇਕਵਚਨੇ **ਆਯਾ**ਦੇਸੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ –

''ਅਤੋ, ਆ ਏ, ਸ੍ਮਾਸ੍ਮਿਂਨਂ, ਆਯ ਚਤੁਤ੍ਥੇਕਵਚਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੦੧. ਤਯੋ ਨੇਵ ਚ ਸਬ੍ਬਨਾਮੇਹਿ।

ਅਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬਨਾਮੇਹਿ ਪਰੇਸਂ **ਸ੍ਮਾ ਸ੍ਮਿਂ** ਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ, ਚਤੁਤ੍ਥੇਕਵਚਨਸ੍ਸ ਚ **ਆ ਏ ਆਯ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਯਾ**ਦੇਸਾਭਾਵੋ। **ਚ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਟਿਸੇਧਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ, ਤੇਨ ਪੁਬ੍ਬਾਦੀਹਿ **ਸ੍ਮਾ ਸ੍ਮਿਂਨਂ ਆ ਏ** ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ।

''ਅਕਾਰੋ, ਏ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੦੨. ਸਬ੍ਬਨਾਮਾਨਂ ਨਂਮ੍ਹਿ ਚ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਬ੍ਬਨਾਮਾਨਂ **ਅ**ਕਾਰੋ **ਏ**ਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤੇ **ਨਂ**ਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ।

''ਸਬ੍ਬਨਾਮਤੋ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੦੩. ਸਬ੍ਬਤੋ ਨਂ ਸਂਸਾਨਂ।

ਸਬ੍ਬਤੋ ਸਬ੍ਬਨਾਮਤੋ ਪਰਸ੍ਸ **ਨਂ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਸਂ ਸਾਨਂ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਾਨਂ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਮ੍ਹਾ, ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਭਿ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਾਨਂ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਹਿ, ਸਬ੍ਬੇਸੁ।

ਇਤ੍ਥਿਯਂ ''ਇਤ੍ਥਿਯਮਤੋ ਆਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ **ਆਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ**। ਅਵ੍ਵਂ **ਕਵ੍ਵਾ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ ਅਵ੍ਵਤ੍ਰ **ਸ ਨਂ ਸ੍ਮਿਂ**ਵਚਨੇਹਿ। ਸਬ੍ਬਾ ਪਜਾ, ਸਬ੍ਬਾ ਸਬ੍ਬਾਯੋ, ਹੇ ਸਬ੍ਬੇ, ਹੇ ਸਬ੍ਬਾ ਸਬ੍ਬਾਯੋ, ਸਬ੍ਬਂ, ਸਬ੍ਬਾ ਸਬ੍ਬਾਯੋ, ਸਬ੍ਬਾਯ, ਸਬ੍ਬਾਹਿ ਸਬ੍ਬਾਭਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥੇਕਵਚਨੇ ''ਸਬ੍ਬਨਾਮਤੋ ਵਾ'', **ਸਬ੍ਬਤੋ ਕੋ**ਤਿ ਇਤੋ ''ਸਬ੍ਬਤੋ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੦੪. ਘਪਤੋ ਸ੍ਮਿਂਸਾਨਂ ਸਂਸਾ।

ਸਬ੍ਬਤੋ ਸਬ੍ਬਨਾਮਤੋ **ਘਪ**ਸਵ੍ਵਤੋ **ਸ੍ਮਿਂ ਸ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਸਂਸਾ**ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ।

''ਸਂਸਾਸ੍ਵੇਕਵਚਨੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੦੫. ਘੋ ਰਸ੍ਸਂ।

ਘਸਵ੍ਵੋ **ਆ**ਕਾਰੋ ਰਸ੍ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੇ **ਸਂਸਾਸ੍ਵੇਕਵਚਨੇਸੁ** ਵਿਭਤ੍ਤਾਦੇਸੇਸੁ ਪਰੇਸੁ।

''ਸਾਗਮੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੦੬. ਸਂਸਾਸ੍ਵੇਕਵਚਨੇਸੁ ਚ।

ਸਂ ਸਾਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਏਕਵਚਨਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਭੂਤੇਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤਾਦੇਸੇਸੁ ਪਰੇਸੁ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ **ਸ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਹੋਤਿ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾ ਸਬ੍ਬਾਯ, ਸਬ੍ਬਾਸਂ ਸਬ੍ਬਾਸਾਨਂ, ਸਬ੍ਬਾਯ, ਸਬ੍ਬਾਹਿ ਸਬ੍ਬਾਭਿ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾ ਸਬ੍ਬਾਯ, ਸਬ੍ਬਾਸਂ ਸਬ੍ਬਾਸਾਨਂ।

ਸ੍ਮਿਂਮ੍ਹਿ ''ਸਬ੍ਬਨਾਮਤੋ, ਘਪਤੋ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੦੭. ਨੇਤਾਹਿ ਸ੍ਮਿਮਾਯਯਾ।

ਏਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬਨਾਮੇਹਿ **ਘਪ**ਸਵ੍ਵੇਹਿ ਪਰਸ੍ਸ **ਸ੍ਮਿਂ**ਵਚਨਸ੍ਸ ਨੇਵ **ਆਯ ਯਾ**ਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਯਾ**ਭਾਵੋ। ਵਾਧਿਕਾਰਤੋ ਕ੍ਵਚਿ ਹੋਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਉਤ੍ਤਰਾਯਾਤਿ ਆਦਿ।

ਸਂਯਮਾਦੇਸਾ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਂ ਸਬ੍ਬਾਯਂ, ਸਬ੍ਬਾਸੁ।

ਨਪੁਂਸਕੇ ਸਬ੍ਬਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਸਬ੍ਬਾਨਿ, ਹੇ ਸਬ੍ਬ, ਹੇ ਸਬ੍ਬਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਂ, ਸਬ੍ਬਾਨਿ। ਸੇਸਂ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ ਵਿਯ ਞੇਯ੍ਯਂ।

ਏਵਂ **ਕਤਰਾ**ਦੀਨਂ **ਅਵ੍ਵਤਮ**ਸਦ੍ਦਪਰਿਯਨ੍ਤਾਨਂ ਤੀਸੁਪਿ ਲਿਙ੍ਗੇਸੁ ਰੂਪਨਯੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਕਤਰਕਤਮ**ਸਦ੍ਦਾ ਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥਾ।

ਉਭਯਸਦ੍ਦੋ ਦ੍ਵਿਅਵਯਵਸਮੁਦਾਯਵਚਨੋ।

ਇਤਰਸਦ੍ਦੋ ਵੁਤ੍ਤੁਪ੍ਪਟਿਯੋਗਵਚਨੋ।

ਅਞ੍ਞਸਦ੍ਦੋ ਅਧਿਕਤਾਪਰਵਚਨੋ।

ਅਞ੍ਞਤਰ ਅਞ੍ਞਤਮਸਦ੍ਦਾ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥਾ।

''ਯੋ, ਸਬ੍ਬਨਾਮਕਾਰਤੇ ਪਠਮੋ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੦੮. ਦ੍ਵਨ੍ਦਟ੍ਠਾ ਵਾ।

ਦ੍ਵਨ੍ਦਸਮਾਸਟ੍ਠਾ ਸਬ੍ਬਨਾਮਕਾਰਤੋ ਪਰੋ ਪਠਮੋ **ਯੋ ਏ**ਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤੇ ਵਾ। ਕਤਰੋ ਚ ਕਤਮੋ ਚਾਤਿ ਕਤਰਕਤਮੇ, ਕਤਰਕਤਮਾ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਪੁਬ੍ਬਾਦਯੋ ਦਿਸਾਦਿਵਵਤ੍ਥਾਨਵਚਨਾ।

ਪੁਬ੍ਬੋ ਕਾਲੋ। ਬਹੁਵਚਨੇ ''ਧਾਤੁਲਿਙ੍ਗੇਹਿ ਪਰਾ ਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਰਾ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਪੁਬ੍ਬਾਦੀਹਿ **ਯੋ**ਵਚਨਸ੍ਸ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨੇਕਾਰੋ।

> ਪੁਬ੍ਬੇ ਪੁਬ੍ਬਾ, ਹੇ ਪੁਬ੍ਬ, ਹੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਹੇ ਪੁਬ੍ਬਾ, ਪੁਬ੍ਬਂ, ਪੁਬ੍ਬੇ, ਪੁਬ੍ਬੇਨ, ਪੁਬ੍ਬੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇਭਿ, ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ, ਪੁਬ੍ਬੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬੇਸਾਨਂ। ''ਸ੍ਮਾਸ੍ਮਿਂਨਂ ਵਾ''ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨਾਕਾਰੇਕਾਰਾ। ਪੁਬ੍ਬਾ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਮਾ ਪੁਬ੍ਬਮ੍ਹਾ, ਪੁਬ੍ਬੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇਭਿ, ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ, ਪੁਬ੍ਬੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬੇਸਾਨਂ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਪੁਬ੍ਬਮ੍ਹਿ, ਪੁਬ੍ਬੇਸੁ।

ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਪੁਬ੍ਬਾ ਦਿਸਾ, ਪੁਬ੍ਬਾ ਪੁਬ੍ਬਾਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਸਬ੍ਬਾ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ।

ਨਪੁਂਸਕੇ ਪੁਬ੍ਬਂ ਠਾਨਂ, ਪੁਬ੍ਬਾਨਿ, ਹੇ ਪੁਬ੍ਬ, ਹੇ ਪੁਬ੍ਬਾਨਿ, ਪੁਬ੍ਬਂ, ਪੁਬ੍ਬਾਨਿ, ਸੇਸਂ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਸਮਂ। ਏਵਂ **ਪਰਾਪਰਦਕ੍ਖਿਣੁਤ੍ਤਰਾਧਰ**ਸਦ੍ਦਾ।

''ਸਬ੍ਬਨਾਮਤੋ, ਦ੍ਵਨ੍ਦਟ੍ਠਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੦੯. ਨਾਞ੍ਞਂ ਸਬ੍ਬਨਾਮਿਕਂ।

ਦ੍ਵਨ੍ਦਟ੍ਠਾ ਸਬ੍ਬਨਾਮਤੋ ਪਰਸ੍ਸ **ਯੋ**ਵਚਨਸ੍ਸ ਠਪੇਤ੍ਵਾ **ਏ**ਤ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਬ੍ਬਨਾਮਿਕਂ ਕਾਰਿਯਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ **ਸਂਸਾਨ**ਮਾਦੇਸਾਭਾਵੋ। ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਾਨਂ, ਪੁਬ੍ਬੁਤ੍ਤਰਾਨਂ ਅਧਰੁਤ੍ਤਰਾਨਂ, ''ਨਾਞ੍ਞਂ ਸਬ੍ਬਨਾਮਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾਧਿਕਾਰੇਨ ਯੋਗੇਨ ਤਤਿਯਾਸਮਾਸੇਪਿ। ਮਾਸਪੁਬ੍ਬਾਯ, ਮਾਸਪੁਬ੍ਬਾਨਂ।

''ਨਾਞ੍ਞਂ ਸਬ੍ਬਨਾਮਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੧੦. ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿਮ੍ਹਿ ਚ।

ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿਮ੍ਹਿ ਚ ਸਮਾਸੇ ਸਬ੍ਬਨਾਮਿਕਵਿਧਾਨਂ ਨਾਞ੍ਞਂ ਹੋਤਿ। ਪਿਯਪੁਬ੍ਬਾਯ, ਪਿਯਪੁਬ੍ਬਾਨਂ, ਪਿਯਪੁਬ੍ਬੇ।

ਚਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇਨ ਦਿਸਤ੍ਥਸਬ੍ਬਨਾਮਾਨਂ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿਮ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬਨਾਮਿਕਵਿਧਾਨਂਵ ਹੋਤਿ।

ਦਕ੍ਖਿਣਸ੍ਸਾ ਚ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਾ ਚ ਯਦਨ੍ਤਰਾਲ਼ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਂ, ਦਕ੍ਖਿਣਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਾ, ਏਵਂ ਉਤ੍ਤਰਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਂ, ਉਤ੍ਤਰਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਯਤੇਤਸਦ੍ਦਾਦੀਨਮਾਲਪਨੇ ਰੂਪਂ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। **ਯ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥੋ।

ਯੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਯੇ ਪੁਰਿਸਾ, ਯਂ, ਯੇ। ਯਾ ਕਞ੍ਞਾ, ਯਾ ਯਾਯੋ, ਯਂ, ਯਾ ਯਾਯੋ। ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਯਾਨਿ, ਯਂ, ਯਾਨਿ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ।

ਤ ਏਤ ਇਮ ਅਮੁ ਕਿਂਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਰਮ੍ਮੁਖ ਸਮੀਪ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਮੀਪਦੂਰ ਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥਵਚਨਾ।

ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭੇਦੋ। ''ਤ ਸਿ'' ਇਤੀਧ –

''ਅਨਪੁਂਸਕਸ੍ਸਾਯਂ ਸਿਮ੍ਹੀਤਿ, ਸ''ਮਿਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੧੧. ਏਤਤੇਸਂ ਤੋ।

ਏਤ ਤਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਅਨਪੁਂਸਕਾਨਂ **ਤ**ਕਾਰੋ **ਸ**ਕਾਰਮਾਪਜ੍ਜਤੇ **ਸਿ**ਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ।

ਸਬ੍ਬਨਾਮਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ, ਇਤੋ **ਤ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੧੨. ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਨਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ।

ਤਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਨਾਮਸ੍ਸ **ਤ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਨ**ਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਲਿਙ੍ਗੇਸੁ। ਨੇ ਤੇ, ਨਂ ਤਂ, ਨੇ ਤੇ, ਨੇਨ ਤੇਨ, ਨੇਹਿ ਨੇਭਿ ਤੇਹਿ ਤੇਭਿ।

''ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੧੩. ਸਸ੍ਮਾਸ੍ਮਿਂਸਂਸਾਸ੍ਵਤ੍ਤਂ।

ਤਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਨਾਮਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਅਤ੍ਤਂ** ਹੋਤਿ ਵਾ **ਸ ਸ੍ਮਾ ਸ੍ਮਿਂ ਸਂ ਸਾ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਵਚਨੇਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਲਿਙ੍ਗੇਸੁ। ਅਸ੍ਸ ਨਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ, ਨੇਸਂ ਤੇਸਂ ਨੇਸਾਨਂ ਤੇਸਾਨਂ।

''ਸ੍ਮਾਹਿਸ੍ਮਿਂਨਂ ਮ੍ਹਾਭਿਮ੍ਹਿ ਵਾ''ਤਿ ਇਤੋ ''ਸ੍ਮਾਸ੍ਮਿਂਨਂ, ਮ੍ਹਾਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੧੪. ਨ ਤਿਮੇਹਿ ਕਤਾਕਾਰੇਹਿ।

ਤ ਇਮਇਚ੍ਚੇਤੇਹਿ ਕਤਾਕਾਰੇਹਿ ਪਰੇਸਂ **ਸ੍ਮਾਸ੍ਮਿਂ**ਨਂ **ਮ੍ਹਾ ਮ੍ਹਿ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਪਕਤਿਸਨ੍ਧਿਵਿਧਾਨ

ਅਥ ਸਰਾਨਮੇਵ ਸਨ੍ਧਿਕਾਰਿਯੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪਕਤਿਭਾਵੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ।

‘‘ਸਰਾ, ਪਕਤੀ’’ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ।

੩੫. ਸਰੇ ਕ੍ਵਚਿ।

ਸਰਾ ਖੋ ਸਰੇ ਪਰੇ ਕ੍ਵਚਿ ਛਨ੍ਦਭੇਦਾਸੁਖੁਚ੍ਚਾਰਣਟ੍ਠਾਨੇ, ਸਨ੍ਧਿਚ੍ਛਾਰਹਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਪਕਤਿਰੂਪਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਲੋਪਾਦੇਸਵਿਕਾਰਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਪਕਤਿਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ ਆਲਪਨਨ੍ਤਾ ਅਨਿਤਿਸ੍ਮਿਂ ਅਚ੍ਛਨ੍ਦਾਨੁਰਕ੍ਖਣੇ ਅਸਮਾਸੇ ਪਦਨ੍ਤਦੀਘਾ ਚ ਇਕਾਰੁਕਾਰਾ ਚ ਨਾਮਪਦਨ੍ਤਾਤੀਤਕ੍ਰਿਯਾਦਿਮ੍ਹੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿ।

ਆਲਪਨਨ੍ਤੇਸੁ ਤਾਵ – ਕਤਮਾ ਚਾਨਨ੍ਦ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਕਤਮਾ ਚਾਨਨ੍ਦ ਆਦੀਨਵਸਞ੍ਞਾ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ, ਏਹਿ ਸਿਵਿਕ ਉਟ੍ਠੇਹਿ, ਉਪਾਸਕਾ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ, ਭੋਤਿ ਅਯਜੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰੋਗਂ ਤਵ ਸੀਲਂ, ਸਿਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਂ ਨਾਵਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ, ਪਞ੍ਚਿਮੇ ਗਹਪਤਯੋ ਆਨਿਸਂਸਾ ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਸੁ ਪਕਤਿਭਾਵੋ, ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਰਲੋਪ**ਯ**ਵਾਦੇਸਾਦਯੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਕ੍ਵਚਿਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਇਤਿ**ਸ੍ਮਿਂ ਛਨ੍ਦਾਨੁਰਕ੍ਖਣੇ ਸਨ੍ਧਿ ਹੋਤਿ, ਯਥਾ – ਸਕ੍ਕਾ ਦੇਵੀਤਿ, ਨਮੋ ਤੇ ਬੁਦ੍ਧ ਵੀਰਤ੍ਥੁ।

ਸਰੇਤਿ ਕਿਂ? ਸਾਧੁ ਮਹਾਰਾਜਾਤਿ, ਏਵਂ ਕਿਰ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ।

ਅਸਮਾਸੇ ਪਦਨ੍ਤਦੀਘੇਸੁ – ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਗਾਥਾ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ, ਦੇਵਾ ਆਭਸ੍ਸਰਾ ਯਥਾ, ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ ਇਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ, ਭਗਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ, ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ, ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ, ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਭੂਤਵਾਦੀ ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ, ਯਂ ਇਤ੍ਥੀ ਅਰਹਾ ਅਸ੍ਸ, ਸਾਮਾਵਤੀ ਆਹ, ਪਾਪਕਾਰੀ ਉਭਯਤ੍ਥ ਤਪ੍ਪਤਿ, ਨਦੀ ਓਤ੍ਥਰਤਿ, ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਾ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ, ਭਿਕ੍ਖੂਉਜ੍ਝਾਯਿਂਸੁ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਵਮਾਹਂਸੁ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮੇ ਆਰਕ੍ਖਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਇਮੇ, ਕਤਮੇ ਏਕਾਦਸ, ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਓਦਕਨ੍ਤਿਕੇ, ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਅਮਤਪਦਂ, ਸਙ੍ਘੋ ਆਗਚ੍ਛਤੁ, ਕੋ ਇਮਂ ਪਥਵਿਂ ਵਿਚੇਸ੍ਸਤਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ, ਏਕੋ ਏਕਾਯ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਓਘਾ।

ਨਿਪਾਤੇਸੁਪਿ – ਅਰੇ ਅਹਮ੍ਪਿ, ਸਚੇ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ, ਨੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮੋ, ਅਹੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ, ਅਥੋ ਅਨ੍ਤੋ ਚ, ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਅਥੋ ਓਟ੍ਠਵਚਿਤ੍ਤਕਾ, ਤਤੋ ਆਮਨ੍ਤਯੀ ਸਤ੍ਥਾ।

ਕ੍ਵਚਿਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਅ**ਕਾਰ ਇਤੀਵੇਵੇਤ੍ਥਾਦੀਸੁ ਸਨ੍ਧਿਪਿ। ਯਥਾ – ਆਗਤਤ੍ਥ, ਆਗਤਮ੍ਹਾ, ਕਤਮਾਸ੍ਸੁ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਾਯਂ ਪੁਰਿਸੋ, ਇਤ੍ਥੀਤਿ, ਚ ਮਰੀਵ, ਸਬ੍ਬੇਵ, ਸ੍ਵੇਵ, ਏਸੇਵ ਨਯੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਤ੍ਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਨੇਤ੍ਥ, ਤਂ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ, ਸਚੇਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਥੂਪਮਂ, ਯਥਾਹ।

ਅਸਮਾਸੇਤਿ ਕਿਂ? ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਂ, ਅਵਿਜ੍ਜੋਘੋ, ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਭਿਭਾਯਤਨਂ, ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ। **ਅਚ੍ਛਨ੍ਦਾਨੁਰਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਕਿਂ? ਸਦ੍ਧੀਧ ਵਿਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਂ, ਯੋ ਮਿਸ੍ਸਰੋ।

ਨਾਮਪਦਨ੍ਤਇਕਾਰੁਕਾਰੇਸੁ – ਗਾਥਾਹਿ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ, ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਆਹਰਿਂਸੁ, ਸਤ੍ਥੁ ਅਦਾਸਿ।

ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿਂ? ਮਨਸਾਕਾਸਿ।

੩੬. ਸਰਾ ਪਕਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ।

ਸਰਾ ਖੋ ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਪਰੇ ਪਕਤਿਰੂਪਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਦੀਘਰਸ੍ਸਲੋਪੇਹਿ ਵਿਕਾਰਾਭਾਵੋ। ਯਥਾ – ਅਚ੍ਚਯੋ, ਪਚ੍ਚਯੋ, ਭਾਸਤਿ ਵਾ ਕਰੋਤਿ ਵਾ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਭਾਗਜਵਾ, ਭਦ੍ਦੋ ਕਸਾਮਿਵ, ਦੀਯਤਿ, ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋ, ਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ।

ਇਤਿ ਪਕਤਿਸਨ੍ਧਿਵਿਧਾਨਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਬਜਞ੍ਜਨਸਨ੍ਧਿਵਿਧਾਨ

ਅਥ ਬਜਞ੍ਜਨਸਨ੍ਧਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ।

''ਬਜਞ੍ਜਨੇ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ, ''ਸਰਾ, ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੭. ਦੀਘਂ।

ਸਰਾ ਖੋ ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਪਰੇ ਕ੍ਵਚਿ ਦੀਘਂ ਪਪ੍ਪੋਨ੍ਤੀਤਿ ਸੁਤ੍ਤਸੁਖੁਚ੍ਚਾਰਣਛਨ੍ਦਾਨੁਰਕ੍ਖਣਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਦੀਘੋ।

ਤਜਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ ਤਜਾਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ, ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਸ੍ਸ, ਮਧੁਵ ਮਞ੍ਞਤਿ ਬਾਲੋ ਮਧੁਵਾ ਮਞ੍ਞਤੀ ਬਾਲੋ, ਤਥਾ ਏਵਂ ਗਾਮੇ ਮੁਨੀ ਚਰੇ, ਖਨ੍ਤੀ ਪਰਮਂ ਤਪੋ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾ, ਨ ਮਙ੍ਕੁ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ, ਯ੍ਵਾਹਂ, ਕਾਮਤੋ ਜਾਯਤੀ ਸੋਕੋ, ਕਾਮਤੋ ਜਾਯਤੀ ਭਯਂ, ਸਕ੍ਕੋ ਉਜੂ ਚ ਸੁਹੁਜੂ ਚ, ਅਨੂਪਘਾਤੋ, ਦੂਰਕ੍ਖਂ, ਦੂਰਮਂ, ਸੂਰਕ੍ਖਂ, ਦੂਹਰਤਾ।

ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿਂ? ਤਜਜ੍ਜ, ਸ੍ਵਸ੍ਸ, ਪਤਿਲਿਯਜਤਿ।

ਯਿਟ੍ਠਂ ਵਾ ਹੁਤਂ ਵਾ ਲੋਕੇ, ਯਦਿ ਵਾ ਸਾਵਕੇ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਧਮ੍ਮਦਸਾ ਤੇ, ਭੋਵਾਦੀ ਨਾਮ ਸੋ ਹੋਤਿ, ਯਥਾਭਾਵੀ ਗੁਣੇਨ ਸੋ ਇਤੀਧ –

ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂਯੇਵਾਧਿਕਾਰੇ –

੩੮. ਰਸ੍ਸਂ।

ਸਰਾ ਖੋ ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਪਰੇ ਕ੍ਵਚਿ ਰਸ੍ਸਂ ਪਪ੍ਪੋਨ੍ਤੀਤਿ ਛਨ੍ਦਾਨੁਰਕ੍ਖਣੇ, ਆਗਮੇ, ਸਂਯੋਗੇ ਚ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ।

ਛਨ੍ਦਾਨੁਰਕ੍ਖਣੇ ਤਾਵ ਯਿਟ੍ਠਂਵ ਹੁਤਂਵ ਲੋਕੇ, ਯਦਿਵ ਸਾਵਕੇ, ਪੁਗ੍ਗਲ ਧਮ੍ਮਦਸਾ ਤੇ, ਭੋਵਾਦਿ ਨਾਮ ਸੋ ਹੋਤਿ, ਯਥਾਭਾਵਿ ਗੁਣੇਨ ਸੋ।

ਆਗਮੇ ਯਥਯਿਦਂ, ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤੋ।

ਸਂਯੋਗੇ ਪਰਾਕਮੋ ਪਰਕ੍ਕਮੋ, ਆਸਾਦੋ ਅਸ੍ਸਾਦੋ, ਏਵਂ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ, ਞਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ, ਵਸਿਮ੍ਹਿ, ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯੋ।

ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿਂ? ਮਾਯਿਦਂ, ਮਨਸਾ ਦਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਨਂ, ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ, ਆਖਜਾਤਿਕਂ, ਦੀਯਜਤਿ, ਸੂਯਜਤਿ।

ਏਸੋ ਖੋ ਬਜਨ੍ਤਿਂ ਕਾਹਿਤਿ, ਸੋ ਗਚ੍ਛਂ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ ਇਚ੍ਚਤ੍ਰ –

ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵਾਧਿਕਾਰੇ –

੩੯. ਲੋਪਞ੍ਚ ਤਤ੍ਰਾਕਾਰੋ।

ਸਰਾ ਖੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ ਪਰੇ ਕ੍ਵਚਿ ਲੋਪਂ ਪਪ੍ਪੋਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਲੁਤ੍ਤੇ ਠਾਨੇ **ਅ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਚ ਹੋਤਿ। **ਏਤਤ**ਸਦ੍ਦਾਨੋਕਾਰਸ੍ਸੇਵਾਯਂ ਲੋਪੋ।

ਏਸ ਖੋ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਾਹਿਤਿ, ਸ ਗਚ੍ਛਂ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਂ ਏਸ ਧਮ੍ਮੋ, ਏਸ ਪਤ੍ਤੋਸਿ, ਸ ਮੁਨਿ, ਸ ਸੀਲਵਾ।

ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿਂ? ਏਸੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਮੁਨਿ, ਸੋ ਸੀਲਵਾ।

ਚਸਦ੍ਦੇਨ **ਏਤ**ਸਦ੍ਦਾਨੁਸ੍ਸ ਸਰੇਪਿ ਕ੍ਵਚਿ ਲੋਪੋ। ਯਥਾ – ਏਸ ਅਤ੍ਥੋ, ਏਸ ਆਭੋਗੋ, ਏਸ ਇਦਾਨਿ।

ਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ‘‘ਸਰਮ੍ਹਾ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੦. ਪਰਦ੍ਵੇਭਾਵੋ ਠਾਨੇ।

ਸਰਮ੍ਹਾ ਪਰਸ੍ਸ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇਭਾਵੋ ਹੋਤਿ ਠਾਨੇ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਭਾਵੋ ਦ੍ਵਿਭਾਵੋ, ਸੋ ਏਵ ਦ੍ਵੇਭਾਵੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਠਾਨਂ** ਨਾਮ ਰਸ੍ਸਾਕਾਰਤੋ ਪਰਂ ਪ ਪਤਿ ਪਟਿਕਮੁਕੁਸ ਕੁਧ ਕੀ ਗਹ ਜੁਤ ਞਾਸਿ ਸੁ ਸਮ੍ਭੂ ਸਰ ਸਸਾਦੀਨਮਾਦਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਂ ਦ੍ਵੇਭਾਵਂ, ਤਿਕ ਤਯ ਤਿਂਸ ਵਤਾਦੀਨਮਾਦਿ ਚ, ਵਤ੍ਤ ਵਟ੍ਟਾਦਿਸਾਦੀਨਮਨ੍ਤਞ੍ਚ, ਉ ਦੁ ਨਿ-ਉਪਸਗ੍ਗ ਤ ਚਤੁ ਛ ਸਨ੍ਤਸਦ੍ਦਾਦੇਸਾਦਿਪਰਞ੍ਚ, ਅਪਦਨ੍ਤਾ ਨਾਕਾਰਦੀਘਤੋ **ਯ**ਕਾਰਾਦਿ ਚ,

> ਯਵਤਂ ਤਲਨਾਦੀਨ-ਮਾਦੇਸੋ ਚ ਸਯਾਦਿਨਂ।
> ਸਹ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸਾਦੇਸੋ, ਸੀਸਕਾਰੋ ਤਪਾਦਿਤੋ॥

ਛਨ੍ਦਾਨੁਰਕ੍ਖਣੇ ਚ – ਘਰ ਝੇ ਧਂਸੁ ਭਮਾਦੀਨਮਾਦਿ ਚ, ਰਸ੍ਸਾਕਾਰਤੋ ਵਗ੍ਗਾਨਂ ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯਾ ਚ ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਪ ਪਤਿ ਪਟੀਸੁ** ਤਾਵ – ਇਧ ਪਮਾਦੋ ਇਧਪ੍ਪਮਾਦੋ, ਏਵਂ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ, ਸਮ੍ਮਾ ਪਧਾਨਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਂ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਅਪ੍ਪਤਿਵਤ੍ਤਿਯੋ, ਅਧਿਪਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ, ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ।

ਕਮਾਦਿਧਾਤੂਸੁ – ਪਕ੍ਕਮੋ, ਪਟਿਕ੍ਕਮੋ, ਹੇਤੁਕ੍ਕਮੋ, ਆਕਮਤਿ ਅਕ੍ਕਮਤਿ, ਏਵਂ ਪਰਕ੍ਕਮਤਿ, ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ।

ਪਕ੍ਕੋਸਤਿ, ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਤਿ, ਅਨੁਕ੍ਕੋਸਤਿ, ਆਕੋਸਤਿ, ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ।

ਅਕ੍ਕੁਦ੍ਧੋ, ਅਤਿਕ੍ਕੋਧੋ।

ਧਨਕ੍ਕੀਤੋ, ਵਿਕ੍ਕਯੋ, ਅਨੁਕ੍ਕਯੋ।

ਪਗ੍ਗਹੋ, ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਅਨੁਗ੍ਗਹੋ, ਨਿਗ੍ਗਹੋ, ਚਨ੍ਦਗ੍ਗਹੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹੋ।

ਪਜ੍ਜੋਤੋ, ਵਿਜ੍ਜੋਤਤਿ, ਉਜ੍ਜੋਤੋ।

ਕਤਞ੍ਞੂ, ਵਿਞ੍ਞੂ, ਪਞ੍ਞਾਣਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਅਨੁਞ੍ਞਾ, ਮਨੁਞ੍ਞਾ, ਸਮਞ੍ਞਾ।

ਅਵਸ੍ਸਯੋ, ਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਸਮੁਸ੍ਸਯੋ।

ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋ, ਵਿਸ੍ਸੁਤੋ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ, ਆਸਵਾ ਅਸ੍ਸਵਾ।

ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨ੍ਤੋ, ਵਿਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ।

ਅਟ੍ਟਸ੍ਸਰੋ, ਵਿਸ੍ਸਰਤਿ, ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ।

ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ, ਵਿਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ, ਮਹੁਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ, ਆਸਾਸੋ ਅਸ੍ਸਾਸੋ।

ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ, ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ, ਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤੋ, ਉਪਦ੍ਦਵੋ, ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠੋ, ਮਿਤ੍ਤਦ੍ਦੁ, ਆਯਬ੍ਬਯੋ, ਉਦਬ੍ਬਹਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਰਮ੍ਹਾਤਿ ਕਿਂ? ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤੋ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ, ਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੋ, ਸਙ੍ਗਹੋ।

ਠਾਨੇਤਿ ਕਿਂ? ਮਾ ਚ ਪਮਾਦੋ, ਪਤਿਗਯ੍ਹਤਿ, ਵਚੀਪਕੋਪਂ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਯੇ ਪਮਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਮਤਾ, ਮਨੋਪਕੋਪਂ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਇਧ ਮੋਦਤਿ, ਪੇਚ੍ਚ ਮੋਦਤਿ।

ਤਿਕਾਦੀਸੁ – ਕੁਸਲਤ੍ତਿਕਂ, ਪੀਤਿਤ੍ਤਿਕਂ, ਹੇਤੁਤ੍ਤਿਕਂ, ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਂ, ਲੋਕਤ੍ਤਯਂ, ਬੋਧਿਤ੍ਤਯਂ, ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਂ। ਏਕਤ੍ਤਿਂਸ, ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ, ਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸ। ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ, ਸੁਬ੍ਬਤੋ, ਸਪ੍ਪੀਤਿਕੋ, ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਤੁ ਵਟੁ ਦਿਸਾਦੀਨਮਨ੍ਤੇ ਯਥਾ – ਵਤ੍ਤਤਿ, ਵਟ੍ਟਤਿ, ਦਸ੍ਸਨਂ, ਫਸ੍ਸੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਉ ਦੁ ਨਿ ਉਪਸਗ੍ਗਾਦਿਪਰੇਸੁ – ਉਕਂਸੋ ਉਕ੍ਕਂਸੋ। ਦੁਕਰਂ ਦੁਕ੍ਕਰਂ, ਨਿਕਙ੍ਖੋ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖੋ।

ਏਵਂ ਉਗ੍ਗਤਂ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਨਿਜ੍ਜਟਂ, ਉਦ੍ਧਾਤਂ, ਉਨ੍ਨਤਿ, ਉਤ੍ਤਰੋ, ਦੁਕ੍ਕਰੋ, ਨਿਦ੍ਦਰੋ, ਉਨ੍ਨਤੋ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ, ਦੁਬ੍ਬਲੋ, ਨਿਮ੍ਮਲੋ, ਉਯ੍ਯੁਤ੍ਤੋ, ਦੁਲ੍ਲਭੋ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ, ਉਸ੍ਸਾਹੋ, ਦੁਸ੍ਸਹੋ, ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ।

ਤਥਾ ਤਕ੍ਕਰੋ, ਤਜ੍ਜੋ, ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ, ਤਪ੍ਪਭਵੋ, ਤਮ੍ਮਯੋ।

ਚਤੁਕ੍ਕਂ, ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਂ, ਚਤੁਪ੍ਪਾਦੋ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ, ਚਤੁਸ੍ਸਾਲਂ।

ਛਕ੍ਕਂ, ਛਨ੍ਨਵੁਤਿ, ਛਪ੍ਪਦਿਕਾ, ਛਬ੍ਬਸ੍ਸਾਨਿ।

ਸਕ੍ਕਾਰੋ, ਸਕ੍ਕਤੋ, ਸਦ੍ਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ, ਮਹਬ੍ਬਲੋ।

ਠਾਨੇਤਿ ਕਿਂ? ਨਿਕਾਯੋ, ਨਿਦਾਨਂ, ਨਿਵਾਸੋ, ਨਿਵਾਤੋ, ਤਤੋ, ਚਤੁਵੀਸਤਿ, ਛਸਟ੍ਠਿ।

ਯਕਾਰਾਦਿਮ੍ਹਿ – ਨੀਯ੍ਯਤਿ, ਸੂਯ੍ਯਤਿ, ਅਭਿਭੂਯ੍ਯ, ਵਿਚੇਯ੍ਯ, ਵਿਨੇਯ੍ਯ, ਪੇਯ੍ਯਂ, ਨੇਯ੍ਯਂ, ਸੇਯ੍ਯੋ, ਜੇਯ੍ਯੋ, ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੋ।

ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਏਤ੍ਤੋ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ।

ਅਨਾਕਾਰਗ੍ਗਹਣਂ ਕਿਂ? ਮਾਲਾਯ, ਦੋਲਾਯ, ਸਮਾਦਾਯ।

ਠਾਨੇਤਿ ਕਿਂ? ਉਪਨੀਯਤਿ, ਸੂਯਤਿ, ਤੋਯਂ।

ਯਵ**ਤਮਾਦੇਸੇ** – ਜਾਤਿ ਅਨ੍ਧੋ, ਵਿਪਲਿ ਆਸੋ, ਅਨਿ ਆਯੋ, ਯਦਿ ਏਵਂ, ਅਪਿ ਏਕਚ੍ਚੇ, ਅਪਿ ਏਕਦਾ ਇਚ੍ਚਤ੍ਰ, **ਇ**ਕਾਰਸ੍ਸ ''ਇਵਣ੍ਣੋ ਯਂ ਨਵਾ''ਤਿ **ਯ**ਕਾਰੇ ਕਤੇ –

''ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸੋ ਦਾਮ੍ਹਿ ਵਾ''ਤਿ ਇਤੋ ਮਣ੍ਡੂਕਗਤਿਯਾ ਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੧. ਯਵ**ਤਂ ਤਲਨਦਕਾਰਾਨਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਚਲਞਜਕਾਰਤ੍ਤਂ।**

ਯਕਾਰਵਨ੍ਤਾਨਂ **ਤਲਨਦ**ਕਾਰਾਨਂ ਸਂਯੋਗਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਚਲਞਜ**ਕਾਰਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇ ਵਾ।

ਕਾਰਗ੍ਗਹਣਂ **ਯ**ਵਤਂ **ਸ**ਕਾਰ **ਕ ਚ ਟ ਪ**ਵਗ੍ਗਾਨਂ **ਸ**ਕਾਰ**ਕਚਟਪ**ਵਗ੍ਗਾਦੇਸਤ੍ਥਂ, ਤਥਾ **ਯ**ਵਤਂ **ਤ ਧ ਣ**ਕਾਰਾਨਂ **ਛ ਝਞ**ਕਾਰਾਦੇਸਤ੍ਥਞ੍ਚ, ਤਤੋ ਯਵਤਮਾਦੇਸਸ੍ਸ ਅਨੇਨ ਦ੍ਵਿਭਾਵੋ।

ਜਚ੍ਚਨ੍ਧੋ, ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ, ਅਞ੍ਞਾਯੋ, ਯਜ੍ਜੇਵਂ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਅਪ੍ਪੇਕਦਾ।

ਵਾਤਿ ਕਿਂ? ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਵੁਤ੍ਤਜਸ੍ਸ, ਬਾਲ੍ਯਂ, ਆਲਸ੍ਯਂ।

ਸਰਮ੍ਹਾਤਿ ਕਿਂ? ਅਞ੍ਞਾਯੋ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ।

ਤਪਾਦਿਤੋ ਸਿਮ੍ਹਿ – ਤਪਸ੍ਸੀ, ਯਸਸ੍ਸੀ।

ਛਨ੍ਦਾਨੁਰਕ੍ਖਣੇ – ਨਪ੍ਪਜ੍ਜਹੇ ਵਣ੍ਣਬਲਂ ਪੁਰਾਣਂ, ਉਜ੍ਜੁਗਤੇਸੁ ਸੇਯ੍ਯੋ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸੁਗ੍ਗਤਿਨ੍ਤਿ।

ਵਗ੍ਗਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯੇਸੁ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵਾਧਿਕਾਰੇ ''ਪਰਦ੍ਵੇਭਾਵੋ ਠਾਨੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

ਵਗ੍ਗਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯਾਨਂ ਸਦਿਸਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਭਾਵੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਨਿਯਮਤ੍ਥਮਾਹ।

੪੨. ਵ**ਗ੍ਗੇ ਘੋਸਾਘੋਸਾਨਂ ਤਤਿਯਪਠਮਾ।**

ਸਰਮ੍ਹਾ ਪਰਭੂਤਾਨਂ ਵਗ੍ਗੇ ਘੋਸਾਘੋਸਾਨਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਵਗ੍ਗਤਤਿਯ ਪਠਮਕ੍ਖਰਾ ਦ੍ਵਿਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਠਾਨੇਤਿ ਠਾਨਾਸਨ੍ਨਵਸੇਨ ਤਬ੍ਬਗ੍ਗੇ ਤਤਿਯਪਠਮਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਨਿਯਮਤ੍ਤਾ **ਘੋਸਾਘੋਸ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯਾਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਇਤਰਥਾ ਅਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋਸਿਯਾ। ਤੇਨ ''ਕਤਞ੍ਞੂ, ਤਨ੍ਨਯੋ, ਤਮ੍ਮਯੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਗ੍ਗਪਞ੍ਚਮਾਨਂ ਸਤਿਪਿ ਘੋਸਤ੍ਤੇ ਤਤਿਯਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋਨ ਹੋਤਿ, ਠਾਨਾਧਿਕਾਰਤੋ ਵਾ।

ਘਰਾਦੀਸੁ ਪ ਉ ਦੁ ਨਿਆਦਿਪਰਚਤੁਤ੍ਥੇਸੁ ਤਾਵ – ਪਘਰਤਿ ਪਗ੍ਘਰਤਿ, ਏਵਂ ਉਗ੍ਘਰਤਿ, ਉਗ੍ਘਾਟੇਤਿ, ਦੁਗ੍ਘੋਸੋ, ਨਿਗ੍ਘੋਸੋ, ਏਸੇਵ ਚਜ੍ਝਾਨਫਲੋ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਤਿ, ਉਜ੍ਝਾਯਤਿ, ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤਿ, ਉਦ੍ਧਂਸਿਤੋ, ਉਦ੍ਧਾਰੋ, ਨਿਦ੍ਧਾਰੋ, ਨਿਦ੍ਧਨੋ, ਨਿਦ੍ਧੁਤੋ, ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤੋ, ਉਬ੍ਭਤੋ, ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਂ, ਨਿਬ੍ਭਯਂ, ਤਬ੍ਭਾਵੋ, ਚਤੁਦ੍ਧਾ, ਚਤੁਬ੍ਭਿ, ਛਦ੍ਧਾ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ, ਸਬ੍ਭੂਤੋ, ਮਹਦ੍ਧਨੋ, ਮਹਬ੍ਭਯਂ।

ਯਵਤ ਮਾਦੇਸਾਦੀਸੁ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਆਸਬ੍ਭੰ, ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੰ, ਬੁਜ੍ਝਤਿ।

ਠਾਨੇਤਿ ਕਿਂ? ਸੀਲਵਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਝਾਯਿਨੋ, ਯੇ ਝਾਨਪ੍ਪਸੁਤਾ ਧੀਰਾ, ਨਿਧਾਨਂ, ਮਹਾਧਨਂ।

ਰਸ੍ਸਾਕਾਰਤੋਪਰਂ ਵਗ੍ਗਦੁਤਿਯੇਸੁ – ਪਞ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਏਵਂਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਅਕ੍ਖਮੋ, ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਜਾਤਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ, ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭੋ, ਆਯੁਕ੍ਖਯੋ। ਸੇਤਛਤ੍ਤਂ ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਨਂ, ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਬੋਧਿਚ੍ਛਾਯਾ, ਜਮ੍ਬੁਚ੍ਛਾਯਾ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦੋ। ਤਤ੍ਰ ਠਿਤੋ ਤਤ੍ਰਟ੍ਠਿਤੋ, ਏਵਂ ਥਲਟ੍ਠਂ, ਜਲਟ੍ਠਂ, ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਚਤ੍ਤਾਰਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੋ, ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ, ਸੁਪ੍ਪਟ੍ਠਾਨੋ। ਯਸਤ੍ਥੇਰੋ, ਯਤ੍ਥ, ਤਤ੍ਥ, ਪਤ੍ਥਰਤਿ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ, ਅਭਿਤ੍ਥੁਤੋ, ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤੋ, ਅਨੁਤ੍ਥੁਨਂ, ਚਤੁਤ੍ਥੋ, ਕੁਤ੍ਥ। ਪਪ੍ਫੋਟੇਤਿ, ਮਹਪ੍ਫਲਂ, ਨਿਪ੍ਫਲਂ, ਵਿਪ੍ਫਾਰੋ, ਪਰਿਪ੍ਫੁਸੇਯ੍ਯ, ਮਧੁਪ੍ਫਾਣਿਤਂ।

ਆਕਾਰਤੋ – ਆਖਾਤੋ ਆਕ੍ਖਾਤੋ, ਏਵਂ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯੋ, ਆਣਾਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ, ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਆਛਾਦਯਤਿ, ਆਚ੍ਛਾਦਯਤਿ, ਏਵਂ ਆਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਨਾਵਾਟ੍ਠਂ, ਆਤ੍ਥਰਤਿ, ਆਪ੍ਫੋਟੇਤਿ।

ਸਰਮ੍ਹਾਤਿ ਕਿਂ? ਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਤਙ੍ਖਣੇ, ਸਞ੍ਛਨ੍ਨਂ, ਤਣ੍ਠਾਨਂ, ਸਨ੍ਥਤੋ, ਤਮ੍ਫਲਂ।

ਠਾਨੇਤਿ ਕਿਂ? ਪੁਵਖਜ੍ਜਕਂ, ਤਸ੍ਸ ਛਵਿਯਾਦੀਨਿ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ, ਯਥਾ ਠਿਤਂ, ਕਥਂ, ਕਮ੍ਮਫਲਂ।

ਨਿਕਮਤਿ, ਨਿਪਤ੍ਤਿ, ਨਿਚਯੋ, ਨਿਚਰਤਿ, ਨਿਤਰਣਂ ਇਚ੍ਚਤ੍ਰ – ''ਦੋ ਧਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਬਹੁਲਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਤੇਨ **ਚ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਯਥਾਪਯੋਗਂ ਬਹੁਧਾ ਆਦੇਸੋ ਸਿਯਾ।

ਯਥਾ – **ਨਿ ਉਪਸਗ੍ਗਤੋ** ਕਮੁ ਪਦ ਚਿ ਚਰ ਤਰਾਨਂ ਪਠਮਸ੍ਸ ਵਗ੍ਗਦੁਤਿਯੋ ਇਮਿਨਾ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ, ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ, ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ, ਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਨਿਚ੍ਛਰਤਿ, ਨਿਤ੍ਥਰਣਂ।

ਤਥਾ **ਬੋ ਵਸ੍ਸ** ਕੁਵ ਦਿਵ ਸਿਵ ਵਜਾਦੀਨਂ ਦ੍ਵਿਰੂਪਸ੍ਸਾਤਿ ਵਕਾਰਦ੍ਵਯਸ੍ਸ **ਬ**ਕਾਰਦ੍ਵਯਂ, ਯਥਾ – ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਕੁਬ੍ਬਾਨੋ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ, ਸਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤ੍ਯਾਦੇਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ। ਦਿਵਤਿ ਦਿਬ੍ਬਤਿ, ਏਵਂ ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤੋ, ਸਿਬ੍ਬਤਿ, ਸਿਬ੍ਬਨ੍ਤੋ, ਪਵਜਤਿ ਪਬ੍ਬਜਤਿ, ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤੋ, ਨਿਵਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਉਦਬ੍ਬਯਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਲੋ ਰਸ੍ਸ ਪਰਿ ਤਰੁਣਾਦੀਨਂ ਕ੍ਵਚਿ। ਪਰਿਪਨ੍ਨੋ ਪਲਿਪਨ੍ਨੋ, ਏਵਂ ਪਲਿਬੋਧੋ, ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ, ਤਰੁਣੋ ਤਲੁਨੋ, ਮਹਾਸਾਲੋ, ਮਾਲੁਤੋ, ਸੁਖੁਮਾਲੋ।

ਟੋ ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਤਾਦੀਨਂ ਕ੍ਵਚਿ। ਯਥਾ – ਦੁਕ੍ਕਤਂ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਏਵਂ ਸੁਕਟਂ, ਪਹਟੋ, ਪਤ੍ਥਟੋ, ਉਦ੍ਧਟੋ, ਵਿਸਟੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕੋ ਤਸ੍ਸ ਨਿਯਤਾਦੀਨਂ ਕ੍ਵਚਿ। ਨਿਯਤੋ ਨਿਯਕੋ।

ਯੋ ਜਸ੍ਸ ਨਿਜਾਦਿਸ੍ਸ ਵਾ, ਨਿਜਂਪੁਤ੍ਤਂ ਨਿਯਂਪੁਤ੍ਤਂ।

ਕੋ ਗਸ੍ਸ ਕੁਲੂਪਗਾਦੀਨਂ, ਕੁਲੂਪਗੋ ਕੁਲੂਪਕੋ।

ਤਥਾ **ਣੋ ਨਸ੍ਸ ਪ ਪਰਿਆਦਿਤੋ**। ਪਨਿਧਾਨਂ ਪਣਿਧਾਨਂ, ਏਵਂ ਪਣਿਪਾਤੋ, ਪਣਾਮੋ, ਪਣੀਤਂ, ਪਰਿਣਤੋ, ਪਰਿਣਾਮੋ, ਨਿਨ੍ਨਯੋ ਨਿਣ੍ਣਯੋ, ਏਵਂ ਉਣ੍ਣਤੋ, ਓਣਤੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਪਤਿਅਗ੍ਗਿ, ਪਤਿਹਞ੍ਞਤਿ ਇਤੀਧ –

੪੩. ਕ੍वਚਿ ਪਟਿ ਪਤਿਸ੍ਸ।

ਪਤਿਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਉਪਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਰੇ वਾ ਬਜਞ੍ਜਨੇ वਾ ਪਰੇ ਕ੍वਚਿ **ਪਟਿ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਰਲੋਪੋ। ਪਟਗ੍ਗਿ, ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ।

ਕ੍वਚੀਤਿ ਕਿਂ? ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤੰ, ਪਤਿਲੀਯਤਿ।

ਪੁਥਜਨੋ ਪੁਥਭੂਤੰ ਇਤੀਧ ''ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿ वਤ੍ਤਤੇ।

੪੪. ਪੁਥਸ੍ਸੁ ਬਜਞ੍ਜਨੇ।

ਪੁਥਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਸਰੋ **ਉ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਪਰੇ, ਦ੍वਿਤ੍ਤੰ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ, ਪੁਥੁਭੂਤੰ।

ਬਜਞ੍ਜਨੇਤਿ ਕਿਂ? ਪੁਥ ਅਯਂ। ''ਪੁਥਸ੍ਸ ਅ ਪੁਥ''ਇਤਿ ਸਮਾਸੇਨੇव ਸਿਦ੍ਧੇ ਪੁਨ **ਅਨ੍ਤੁ**ਗ੍ਗਹਣਾਧਿਕਾਰੇਨ ਕ੍वਚਿ ਅਪੁਥਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਉਤ੍ਤੰ ਸਰੇ।

ਮਨੋ ਅਞ੍ਞੰ ਮਨੁਞ੍ਞੰ, ਏवਂ ਇਮਂ ਏवੁਮਂ, ਪਰਲੋਪੋ, ਇਤਿ ਏवਂ ਇਤ੍वੇवਂ, **ਉ**ਕਾਰਸ੍ਸ वਕਾਰੋ।

ਅवਕਾਸੋ, ਅवਨਦ੍ਧੋ, ਅववਦਤਿ, ਅवਸਾਨਮਿਤੀਧ –

''ਕ੍वਚਿ ਬਜਞ੍ਜਨੇ''ਤਿ ਚ वਤ੍ਤਤੇ।

੪੫. ਓ ਅवਸ੍ਸ।

ਅवਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਉਪਸਗ੍ਗਸ੍ਸ **ਓ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਕ੍वਚਿ ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਪਰੇ। ਓਕਾਸੋ, ਓਨਦ੍ਧੋ, ਓवਦਤਿ, ਓਸਾਨਂ।

ਕ੍वਚੀਤਿ ਕਿਂ? ਅवਸਾਨਂ, ਅवਸੁਸ੍ਸਤੁ।

ਬਜਞ੍ਜਨੇਤਿ ਕਿਂ? ਅवਯਾਗਮਨਂ, ਅवੇਕ੍ਖਤਿ।

ਅवਗਤੇ ਸੂਰਿਯੇ, ਅवਗਚ੍ਛਤਿ, ਅवਗਹੇਤ੍वਾ ਇਤੀਧ –

''ਅवਸ੍ਸੇ''ਤਿ वਤ੍ਤਤੇ ਓਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ।

੪੬. ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੂਪਪਦੇ ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਚ।

ਅवਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਉਪਪਦੇ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੋਕਾਰਸ੍ਸ वਿਪਰੀਤੋ ਚ ਹੋਤਿ ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਪਰੇ।

ਤਸ੍ਸ वਿਪਰੀਤੋ ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੋ, ਉਪੋਚ੍ਚਾਰਿਤਂ ਪਦਂ ਉਪਪਦਂ, **ਓਕਾਰवਿਪਰੀਤੋ**ਤਿ ਉਕਾਰਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿवਚਨਂ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੋ **ਕਤ੍ਥ**ਚਿ ਨਿवਤ੍ਤਨਤ੍ਥੋ, ਦ੍वਿਤ੍ਤੰ। ਉਗ੍ਗਤੇ ਸੂਰਿਯੇ, ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ, **ਉ**ਗ੍ਗਹੇਤ੍वਾ।

ਅਤਿਪ੍ਪਖੋ ਤਾਵ, ਪਰਸਤੰ, ਪਰਸਹਸ੍ਸੰ ਇਤੀਧ –

‘‘ਆਗਮੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੭. ਕ੍ਵਚਿ ਓ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ।

ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ ਪਰੇ ਕ੍ਵਚਿ ਓਕਾਰਾਗਮੋ ਹੋਤੀਤਿ **ਅਤਿਪ੍ਪ ਪਰ**ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਓਕਾਰਾਗਮੋ ‘‘ਯਵਮਦ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਅਤਿਪ੍ਪ**ਤੋ **ਗ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਚ।

ਅਤਿਪ੍ਪਗੋ ਖੋ ਤਾਵ, ਪਰੋਸਤੰ, ਪਰੋਸਹਸ੍ਸੰ, ਏਤ੍ਥ ‘‘ਸਰਾ ਸਰੇ ਲੋਪ’’ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਰਲੋਪੋ।

ਮਨਮਯੰ, ਅਯਮਯੰ ਇਤੀਧ ‘‘ਮਨੋਗਣਾਦੀਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੮. ਏਤੇਸਮੋ ਲੋਪੇ।

ਏਤੇਸੰ ਮਨੋਗਣਾਦੀਨਮਨ੍ਤੋ ਓਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤੇ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੇ ਕਤੇ।

ਮਨੋਮਯੰ, ਅਯੋਮਯੰ, ਏਵੰ ਮਨੋਸੇਟ੍ਠਾ, ਅਯੋਪਤ੍ਤੋ, ਤਪੋਧਨੋ, ਤਮੋਨੁਦੋ, ਸਿਰੋਰੁਹੋ, ਤੇਜੋਕਸਿਣੰ, ਰਜੋਜਲ੍ਲੰ, ਅਹੋਰਤ੍ਤੰ, ਰਹੋਗਤੋ।

ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਆਪੋਧਾਤੁ, ਵਾਯੋਧਾਤੁ।

ਸੀਹਗਤਿਯਾ ਵਾਧਿਕਾਰਤੋ ਇਧ ਨ ਭਵਤਿ, ਮਨਮਤ੍ਤੇਨ ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨੰ, ਅਯਕਪਲ੍ਲੰ, ਤਮਵਿਨੋਦਨੋ, ਮਨਆਯਤਨੰ।

ਇਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਨ੍ਧਿਵਿਧਾਨੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸਨ੍ਧਿਵਿਧਾਨ

ਅਥ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸਨ੍ਧਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ।

ਤਣ੍ਹੰ ਕਰੋ, ਰਣੰ ਜਹੋ, ਸੰ ਠਿਤੋ, ਜੁਤਿੰ ਧਰੋ, ਸੰ ਮਤੋ ਇਤੀਧ ‘‘ਨਿਗ੍ਗਹੀਤ’’ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ, ‘‘ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੯. ਵਗ੍ਗਨ੍ਤੰ ਵਾ ਵਗ੍ਗੇ।

ਵਗ੍ਗਭੂਤੇ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ ਪਰੇ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤੰ ਖੋ ਵਗ੍ਗਨ੍ਤੰ ਵਾ ਪਪ੍ਪੋਤੀਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਸ੍ਸਰਾਨੰ ਠਾਨਾਸਨ੍ਨਵਸੇਨ ਤਬ੍ਬਗ੍ਗਪਞ੍ਚਮੋ ਹੋਤਿ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯੰ ਵਾਸਦ੍ਦੋ। ਤੇਨ ‘‘ਤਣ੍ਹਙ੍ਕਰੋ, ਰਣਞ੍ਜਹੋ, ਸਣ੍ਠਿਤੋ, ਜੁਤਿਨ੍ਧਰੋ, ਸਮ੍ਮਤੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਚ੍ਚੰ।

ਤਙ੍ਕਰੋਤਿ ਤੰ ਕਰੋਤਿ, ਤਙ੍ਖਣੰ ਤੰਖਣੰ, ਸਙ੍ਗਹੋ ਸੰਗਹੋ, ਤਙ੍ਘਤੰ ਤੰ ਘਤੰ। ਧਮ੍ਮਞ੍ਚਰੇ ਧਮ੍ਮੰ ਚਰੇ, ਤਞ੍ਛਨ੍ਨੰ ਤੰ ਛਨ੍ਨੰ, ਤਞ੍ਜਾਤੰ ਤੰ ਜਾਤੰ, ਤਞ੍ਝਾਣੰ ਤੰ ਝਾਣੰ। ਤਣ੍ਠਾਨੰ ਤੰ ਠਾਨੰ, ਤਣ੍ਡਹਤਿ **ਭੰ** ਡਹਤਿ। ਤਨ੍ਤਨੋਤਿ ਤੰ ਤਨੋਤਿ, ਤਨ੍ਥਿਰੰ ਤੰ ਥਿਰੰ, ਤਨ੍ਦਾਨੰ ਤੰ ਦਾਨੰ, ਤਨ੍ਧਨੰ ਤੰ ਧਨੰ, ਤਨ੍ਨਿਚ੍ਚੁਤੰ ਤੰ ਨਿਚ੍ਚੁਤੰ। ਤਮ੍ਪਤ੍ਤੋ ਤੰ ਪਤ੍ਤੋ, ਤਮ੍ਫਲੰ ਤੰ ਫਲੰ, ਤੇਸਮ੍ਬੋਧੋ ਤੇਸੰ ਬੋਧੋ, ਸਮ੍ਭੂਤੋ ਸੰਭੂਤੋ, ਤਮ੍ਮਿਤ੍ਤੰ ਤੰ ਮਿਤ੍ਤੰ। ਕਿਙ੍ਕਤੋ ਕਿੰ ਕਤੋ, ਦਾਤੁਙ੍ਗਤੋ ਦਾਤੁੰ ਗਤੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ।

ਇਧ ਨ ਭਵਤਿ, ਨ ਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਕਤੰ ਸਾਧੁ, ਸਰਣੰ ਗਚ੍ਛਾਮਿ।

ਸਤਿ ਚੋਪਰਿ ਵ◌ਾਗ੍ਗਹਣੇ ਵ◌ਿਜ੍ਝਨ੍ਤਰੇ ਵ◌ਾ ਇਧ ਵ◌ਾਗ੍ਗਹਣਕਰਣਮਤ੍ਥਨ੍ਤਰਵ◌ਿਵ੍ਵਾਪਨਤ੍ਥਂ, ਤੇਨ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ **ਸਂ**ਉਪਸਗ੍ਗਪੁਮਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਲੇ ਲ**ਕਾਰੋ। ਯਥਾ – ਪਟਿਸਂਲੀਨੋ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੋ, ਏਵ◌ਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਣੋ, ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਾ, ਸਲ੍ਲੇਖੋ, ਸਲ੍ਲਾਪੋ, ਪੁਂਲਿਙ੍ਗਂ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਂ।

ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਂ ਏਵ, ਤਂ ਏਵ, ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਵ◌ੋ ਇਤੀਧ ''ਵ◌ਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੫੦. ਏਹੇ ਞਂ।

ਏਕਾਰ**ਹ**ਕਾਰੇ ਪਰੇ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ ਖੋ **ਞ**ਕਾਰਂ ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਵ◌ਾ, **ਏ**ਕਾਰੇ **ਞਾ**ਦੇਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵ◌ਿਭਾਵ◌ੋ।

ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਂ ਏਵ, ਤਞ੍ਞੇਵ ਤਂ ਏਵ, ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਵ◌ੋ ਏਵਞ੍ਹਿ ਵ◌ੋ।

ਵਵਤ੍ਥਿਤਵ◌ਿਭਾਸਤ੍ਤਾ ਵ◌ਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਏਵਹਿ**ਨਿਪਾਤਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਨ ਹੋਤਿ, ਯਥਾ – ਏਵਮੇਤਂ, ਏਵ◌ਂ ਹੋਤਿ।

ਸਂਯੋਗੋ, ਸਂਯੋਜਨਂ, ਸਂਯਤੋ, ਸਂਯਾਚਿਕਾਯ, ਯਂ ਯਦੇਵ, ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਂ ਯਮਾਹੁ ਇਤੀਧ ''ਞ''ਮਿਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੧. ਸ ਯੇ ਚ।

ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ ਖੋ **ਯ**ਕਾਰੇ ਪਰੇ ਸਹ **ਯ**ਕਾਰੇਨ **ਞ**ਕਾਰਂ ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਵ◌ਾ, **ਞਾ**ਦੇਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵ◌ਿਤ੍ਤਂ।

ਸਞ੍ਞੋਗੋ ਸਂਯੋਗੋ, ਸਞ੍ਞੋਜਨਂ ਸਂਯੋਜਨਂ, ਸਞ੍ਞਤੋ ਸਂਯਤੋ, ਸਞ੍ਞਾਚਿਕਾਯ ਸਂਯਾਚਿਕਾਯ, ਯਞ੍ਞਦੇਵ ਯਂ ਯਦੇਵ, ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਞ੍ਞਮਾਹੁ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਂ ਯਮਾਹੁ।

ਵ◌ਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵ◌ਿਭਾਸਤ੍ਤਾਵ **ਸਂ**ਪਦਨ੍ਤਤੋ ਚ ਸਬ੍ਬਨਾਮ**ਯ**ਕਾਰਪਰਤੋ ਚ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਨ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ – ਏਤਂ ਯੋਜਨਂ, ਤਂ ਯਾਨਂ, ਸਰਣਂ ਯਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸਹ ਯੇ ਚਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸ ਯੇ ਚਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਸੁ ਸੁਖੁਚ੍ਚਾਰਣਤ੍ਥਮਕ੍ਖਰਲੋਪੋਪੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਤੇਨ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਯੋਨਿਸੋ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ, ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵ◌ਾ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵ◌ਾ, ਪਰਿਯੇਸਨਾਯ ਪਰਿਯੇਸਨਾਤਿਆਦਿ ਸਿਜ੍ਝਤਿ।

ਤਂ ਅਹਂ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਯਂ ਆਹੁ, ਧਨਂ ਏਵ, ਕਿਂ ਏਤਂ, ਨਿਨ੍ਹਿਤ੍ਤਂ ਅਰਹਤਿ, ਯਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ਤਂ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਏਤਂ ਅਵ◌ੋਚ, ਏਤਂ ਏਵ ਇਚ੍ਚਤ੍ਰ –

੫੨. ਮਦਾ ਸਰੇ।

ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਖੋ ਸਰੇ ਪਰੇ **ਮ**ਕਾਰ**ਦ**ਕਾਰਾਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਵ◌ਾਸਦ੍ਦਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵ◌ਿਭਾਸਤ੍ਤਾ **ਦ**ਕਾਰੋ **ਯਤੇਤ**ਸਦ੍ਦਤੋ ਪਰਸ੍ਸੇਵ।

ਤਮਹਂ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਯਮਾਹੁ, ਧਨਮੇਵ, ਕਿਮੇਤਂ, ਨਿਨ੍ਹਿਤ੍ਤੁਮਰਹਤਿ, ਯਦਨਿਚ੍ਚਂ, ਤਦਨਤ੍ਤਾ, ਏਤਦਵ◌ੋਚ, ਏਤਦੇਵ।

ਵ◌ਾਤਿ ਕਿਂ? ਤਂ ਅਹਂ, ਏਤਂ ਏਵ, ਅਕ੍ਕੋਚ੍ਛਿ ਮਂ ਅਵਧਿ ਮਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਮਦਾ**ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਪਿ ਵਾ **ਮ**ਕਾਰੋ। ਤੇਨ ''ਬੁਦ੍ਧਮ ਸਰਣਮ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿਆਦਿ ਸਿਜ੍ਝਤਿ।

ਤਾਸੰ ਅਹੰ ਸਨ੍ਤਿਕੇ, ਵਿਦੂਨੰ ਅਗ੍ਗੰ, ਤਸ੍ਸ ਅਦਾਸਿੰ ਅਹੰ ਇਤੀਧ ''ਸਰੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੩. ਕ੍ਵਚਿ ਲੋਪੰ।

ਨਿਗ੍ਗਹੀਤੰ ਖੋ ਸਰੇ ਪਰੇ ਲੋਪੰ ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਕ੍ਵਚਿ ਛਨ੍ਦਾਨੁਰਕ੍ਖਣੇ ਸੁਖੁਚ੍ਚਾਰਣਟ੍ਠਾਨੇ। ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਰਲੋਪੇ, ਪਰਸ੍ਸ ਅਸੰਯੋਗਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੀਘੋ।

ਤਾਸਾਹੰ ਸਨ੍ਤਿਕੇ, ਵਿਦੂਨਗ੍ਗੰ, ਤਸ੍ਸ ਅਦਾਸਾਹੰ, ਤਥਾਗਤਾਹੰ, ਏਵਾਹੰ, ਕਜਾਹੰ।

ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿੰ? ਏਵਮਸ੍ਸ, ਕਿਮਹੰ।

ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨੰ, ਏਤੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਸਾਸਨੰ, ਸੰਰਤ੍ਤੋ, ਸੰਰਾਗੋ, ਸੰਰਮ੍ਭੋ, ਅਵਿਸੰਹਾਰੋ, ਚਿਰੰ ਪਵਾਸਿੰ, ਗਨ੍ਤੁੰ ਕਾਮੋ, ਗਨ੍ਤੁੰ ਮਨੋ ਇਤੀਧ ''ਕ੍ਵਚਿ ਲੋਪ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੪. ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ ਚ।

ਨਿਗ੍ਗਹੀਤੰ ਖੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ ਚ ਪਰੇ ਲੋਪੰ ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਕ੍ਵਚਿ ਛਨ੍ਦਾਨੁਰਕ੍ਖਣਾਦਿਮ੍ਹਿ। **ਰ**ਕਾਰ**ਹ**ਕਾਰੇਸੁ ਉਪਸਗ੍ਗਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੀਘੋ।

ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨ ਦਸ੍ਸਨੰ, ਏਤੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨ ਸਾਸਨੰ, ਸਾਰਤ੍ਤੋ, ਸਾਰਾਗੋ, ਸਾਰਮ੍ਭੋ, ਅਵਿਸਾਹਾਰੋ, ਚਿਰਪ੍ਪਵਾਸਿੰ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੁੰ, ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਗਨ੍ਤੁਮਨੋ।

ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿੰ? ਏਤੰ ਮਙ੍ਗਲਮੁਤ੍ਤਮੰ।

ਕਤੰ ਇਤਿ, ਕਿੰ ਇਤਿ, ਅਭਿਨਨ੍ਦੁੰ ਇਤਿ, ਉਤ੍ਤੁੰ ਇਵ, ਚਕ੍ਕੰ ਇਵ, ਕਲਿੰ ਇਦਾਨਿ, ਕਿੰ ਇਦਾਨਿ, ਤ੍ਵੰ ਅਸਿ, ਇਦੰ ਅਪਿ, ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਅਪਿ, ਦਾਤੁੰ ਅਪਿ, ਸਦਿਸੰ ਏਵ ਇਤੀਧ ''ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਮ੍ਹਾ, ਲੋਪ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੫. ਪਰੋ ਵਾ **ਸਰੋ**।

ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਮ੍ਹਾ ਪਰੋ ਸਰੋ ਲੋਪੰ ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਵਾ। ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਵਗ੍ਗਨ੍ਤਤ੍ਤੰ।

ਕਤਨ੍ਤਿ, ਕਿਨ੍ਤਿ, ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ, ਉਤ੍ਤੁਂਵ, ਚਕ੍ਕਂਵ, ਕਲਿਨ੍ਦਾਨਿ, ਕਿਨ੍ਦਾਨਿ, ਤ੍ਵਂਸਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ, ਉਤ੍ਤਰਿਮ੍ਪਿ, ਦਾਤੁਮ੍ਪਿ, ਸਦਿਸਂਵ।

ਵਾਤਿ ਕਿੰ? ਕਤੰ ਇਤਿ, ਕਿਮਿਤਿ, ਦਾਤੁਮਪਿ, ਸਾਮੰ ਏਵ।

ਅਯਮ੍ਪਿ ਵਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਤਾ ਇਤੀਵੀਦਾਨਿਸੀਪੇਵਾਦਿਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਨ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ – ਅਹੰ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੰ ਅਹੋਸਿ।

ਏਵੰ ਅਸ੍ਸ ਤੇ ਆਸਵਾ, ਪੁਪ੍ਫੰ ਅਸ੍ਸਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਇਤੀਧ ਸਰੇ ਪਰੇ ਲੁਤ੍ਤੇ ਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ''ਪਰਸ੍ਮਿੰ, ਸਰੇ, ਲੁਤ੍ਤੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੬. ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ ਚ ਵਿਸਞ੍ਞੋਗੋ।

ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਮ੍ਪਾ ਪਰਸ੍ਮਿਂ ਸਰੇ ਲੁਤ੍ਤੇ ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਸਞ੍ਞੋਗੋ ਚੇ, ਵਿਸਞ੍ਞੋਗੋਵ ਹੋਤੀਤਿ ਸੰਯੋਗੇਕਦੇਸਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਲੋਪੋ।

ਦ੍ਵਿੰਨ੍ਨਂ ਬਜਞ੍ਜਨਾਨਮੇਕਤ੍ਰ ਠਿਤਿ ਸਞ੍ਞੋਗੋ, ਇਧ ਪਨ ਸੰਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਞ੍ਞੋਗੋ, ਪੁਰਿਮੋ ਵਣ੍ਣੋ, ਵਿਗਤੋ ਸਞ੍ਞੋਗੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿ**ਸਞ੍ਞੋਗੋ,** ਪਰੋ।

ਏਵਂ ਸ ਤੇ ਆਸਵਾ, ਪੁਪ੍ਫਂਸਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਲੁਤ੍ਤੇਤਿ ਕਿਂ? ਏਵਮਸ੍ਸ।

ਚਸਦ੍ਦੇਨ ਤਿਣ੍ਣਂ ਬਜਞ੍ਜਨਾਨਂ ਸਰੂਪਸੰਯੋਗੋਪਿ ਵਿਸਞ੍ਞੋਗੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ – ਅਗਜਾਗਾਰਂ, ਵੁਤਜਸ੍ਸ।

ਚਕ੍ਖੁ ਉਦਪਾਦਿ, ਅਵ ਸਿਰੋ, ਯਾਵਚਿਧ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਣੁਥੂਲਾਨਿ, ਤ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਇਚੀਧ ''ਸਰੇ, ਆਗਮੋ, ਕ੍ਵਚਿ, ਬਜਞ੍ਜਨੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੭. ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਞ੍ਚ।

ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਞ੍ਚ ਆਗਮੋ ਹੋਤਿ ਸਰੇ ਵਾ ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਵਾ ਕ੍ਵਚਿ ਸੁਖੁਚ੍ਚਾਰਣਟ੍ਠਾਨੇ। ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਾਨੁਗਤਤ੍ਤਾ ਰਸ੍ਸਤੋਯੇਵਾਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਅਵਂਸਿਰੋ, ਯਾਵਞ੍ਚਿਧ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਣੁਂਥੂਲਾਨਿ, ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਤਞ੍ਖਣੇ, ਤਂਸਭਾਵੋ।

ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿਂ? ਨ ਹਿ ਏਤੇਹਿ, ਇਧ ਚੇਵ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਤਂ ਸਾਧੁ, ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ, ਅਗ੍ਗਿਂਵ ਸਨਮਂ ਇਤੀਧ ਲੋਪਾਦੇਸਕਾਰਿਯੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਯੇਭੁਯਜੇਨ ਤਦਪਵਾਦਤ੍ਥਮਾਹ।

੫੮. ਅਂ ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ।

ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ ਖੋ ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਪਰੇ ਅਂਇਤਿ ਹੋਤਿ।

ਅਕਾਰੋ ਉਚ੍ਚਾਰਣਤ੍ਥੋ, ''ਸਰਲੋਪੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਰਲੋਪੋ ਵਾ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਤਂ ਸਾਧੁ, ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ, ਅਗ੍ਗਿਂਵ ਸਨ੍ਧਮਂ।

ਇਧ ਅਵੁਤ੍ਤਵਿਸੇਸਾਨਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਤਿਦੇਸਤ੍ਥਮਤਿਦੇਸਮਾਹ।

੫੯. ਅਨੁਪਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਯੋਗਤੋ।

ਯੇ ਇਧ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਨ ਉਪਦਿਟ੍ਠਾ ਉਪਸਗ੍ਗਨਿਪਾਤਾਦਯੋ, ਤੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਯੋਗਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਰਸਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤੇਨ ''ਦੋ ਧਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਰਿਯਾਦੀਨਂ ਰਹਨਾਦਿਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਵਿਪਰਿਯਯੋ ਯਵਾਦੀਹਿ, ਯਥਾ – ਪਰਿਯੁਦਾਹਾਸਿ ਪਯਿਰੁਦਾਹਾਸਿ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਯਿਰਸ੍ਸ, ਬਹ੍ਵਾਬਾਧੋ ਬਵ੍ਹਾਬਾਧੋ, ਨ ਅਭਿਨੇਯਜ ਅਨਭਿਨੇਯਜ।

‘‘ਤੰ ਇਮਿਨਾਪਿ ਜਾਨਾਥਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਪਰੋ ਵਾ ਸਰੋ’’ਤਿ ਸਰੇ ਲੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਤਤ੍ਰਾਕਾਰੋ’’ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਅ**ਕਾਰੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ **ਦ**ਕਾਰੋ, ਤਦਮਿਨਾਪਿ ਜਾਨਾਥ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਇਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸਨ੍ਧਿਵਿਧਾਨੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

ਸਞ੍ਞਾਵਿਧਾਨੰ ਸਰਸਨ੍ਧਿ ਸਨ੍ਧਿ,
ਨਿਸੇਧਨੰ ਬਜਞ੍ਜਨਸਨ੍ਧਿ ਸਨ੍ਧਿ।
ਯੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਚ ਸਨ੍ਧਿਕਪ੍ਪੇ,
ਸੁਨਿਚ੍ਛਯੋ ਸੋਪਿ ਮਯੇਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੋ॥

ਇਤਿ ਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿਯੰ ਸਨ੍ਧਿਕਣ੍ਡੋ

ਪਠਮੋ।

੨. ਨਾਮਕਣ੍ਡ

ਅਥ ਨਾਮਿਕਵਿਭਤਜਾਵਤਾਰੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ।

ਅਤ੍ਥਾਭਿਮੁਖਂ ਨਮਨਤੋ, ਅਤ੍ਤਨਿ ਚਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਾਮਨਤੋ **ਨਾਮਂ,** ਦਬ੍ਬਾਭਿਧਾਨਂ।

ਤਂ ਪਨ ਦੁਵਿਧਂ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਰੁਲ਼੍ਹੀਵਸੇਨ, ਤਿਵਿਧਂ ਪੁਮਿਤ੍ਥਿਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ। ਯਥਾ – ਰੁਕ੍ਖੋ, ਮਾਲਾ, ਧਨਂ।

ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਸਾਮਞ੍ਞਗੁਣਕ੍ਰਿਯਾਯਦਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ, ਯਥਾ – ਰੁਕ੍ਖੋ, ਨੀਲੋ, ਪਾਚਕੋ, ਸਿਰਿਵਡ੍ਢੋਤਿਆਦਿ।

ਅਟ੍ਠਵਿਧਂ ਅਵਣ੍ਣਿਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣੋਕਾਰਨਿਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤਪਕਤਿਭੇਦੇਨ।

ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗ

ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਂ **ਅ**ਕਾਰਨ੍ਤਾ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਾ ਜਾਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾ **ਪੁਰਿਸ**ਸਦ੍ਦਾ **ਸਜਾ**ਦਿਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਪਰਾ ਯੋਜੀਯਨ੍ਤੇ।

੬੦. ਜਿਨਵਚਨਯੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ।

ਅਧਿਕਾਰੋਯਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚ ਮਾਰੇ ਜਿਤਵਾਤਿ ਜਿਨੋ, ਬੁਦ੍ਧੋ। ਜਿਨਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਜਿਨਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਜਿਨਵਚਨਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਂ **ਜਿਨਵਚਨਯੁਤ੍ਤਂ,** ਤੇਪਿਟਕਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਸ੍ਸ ਮਾਗਧਿਕਾਯ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਾ ਯੁਤ੍ਤਂ ਅਨੁਰੂਪਮੇਵਾਤਿ ਇਦਂ ਅਧਿਕਾਰਤ੍ਥਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

> ਸਾ ਮਾਗਧੀ ਮੂਲਭਾਸਾ, ਨਰਾ ਯਾਯਾਦਿਕਪ੍ਪਿਕਾ।
> ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਚ'ਸ੍ਸੁਤਾਲਾਪਾ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਚਾਪਿ ਭਾਸਰੇ॥

ਅਧਿਕਾਰੋ ਪਨ ਤਿਵਿਧੋ ਸੀਹਗਤਿਕਮਣ੍ਡੂਕਗਤਿਕਯਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਵਸੇਨ, ਅਯਂ ਪਨ ਸੀਹਗਤਿਕੋ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵਿਲੋਕਨਤੋ, ਯਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕੋਯੇਵ ਵਾ।

ਸਕ੍ਕਤਵਿਸਦਿਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਜਿਨਵਚਨਾਨੁਰੂਪਵਸੇਨ ਪਕਤਿਟ੍ਠਪਨਤ੍ਥਂ ਪਰਿਭਾਸਮਾਹ।

੬੧. ਲਿਙ੍ਗਞ੍ਚ ਨਿਪਚ੍ਚਤੇ।

ਲਿਙ੍ਗਂਪਾਟਿਪਦਿਕਂ, ਯਥਾ ਯਥਾ ਜਿਨਵਚਨਯੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਲਿਙ੍ਗਂ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਇਧ ਲਿਙ੍ਗਂ ਨਿਪਚ੍ਚਤੇ ਠਪੀਯਤਿ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਧਾਤਵੋ ਚਾਤਿ ਜਿਨਵਚਨਾਨੁਰੂਪਤੋ ''ਪੁਰਿਸ''ਇਤਿ ਲਿਙ੍ਗੇ ਠਪਿਤੇ ਤਤੋ ਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਤੋ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ''ਪਰਸਮਞ੍ਞਾ ਪਯੋਗੇ''ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤੋ ਲਿਙ੍ਗਸਞ੍ਞਾਯਂ –

ਇਤੋ ਪਰਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਿਧਾਨੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ **ਲਿਙ੍ਗ**ਗ੍ਗਹਣਮਨੁਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੨. ਤਤੋ ਚ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ।

ਤਤੋ ਜਿਨਵਚਨਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਲਿਙ੍ਗੇਹਿ ਪਰਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਚ**ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤ੍ਵੇਤੁਨਾਦਿਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਨਿਪਾਤਤੋਪਿ। ਕਮ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨ, ਏਕਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਥਂ ਵਿਭਜਨ੍ਤੀਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ।

ਕਾ ਚ ਪਨ ਤਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ? ‘‘ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ’’ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੬੩. ਸਿਯੋ, ਅਂਯੋ, ਨਾਹਿ, ਸਨਂ, ਸ੍ਮਾਹਿ, ਸਨਂ, ਸ੍ਮਿਂਸੁ।

ਸ੍ਯਾਦਯੋ ਦ੍ਵਿਸਤ੍ਤ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਿ, ਯੋ ਇਤਿ ਪਠਮਾ, ਅਂ, ਯੋ ਇਤਿ ਦੁਤਿਯਾ, ਨਾ, ਹਿ ਇਤਿ ਤਤਿਯਾ, ਸ, ਨਂ ਇਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥੀ, ਸ੍ਮਾ, ਹਿ ਇਤਿ ਪਞ੍ਚਮੀ, ਸ, ਨਂ ਇਤਿ ਛਟ੍ਠੀ, ਸ੍ਮਿਂ, ਸੁ ਇਤਿ ਸਤ੍ਤਮੀ।

ਇਦਂ ਪਨ ਸਞ੍ਞਾਧਿਕਾਰਪਰਿਭਾਸਾਵਿਧਿਸੁਤ੍ਤੇਸੁ **ਸਞ੍ਞਾਸੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ‘‘ਵਿਭਤ੍ਤਿਇਚ੍ਚਨੇਨ ਕ੍ਵਤ੍ਥੋ, ਅਮੁਸ੍ਸ ਮਮਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਸੇ’’ਤਿ, ਇਤਰਥਾ ਪੁਰਿਮਸੁਤ੍ਤੇਨ ਏਕਯੋਗੋ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਠਮਾਦਿਵੋਹਾਰੋ, ਏਕਵਚਨਾਦਿਵੋਹਾਰੋ ਚ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਵਸੇਨ, ਪਰਸਮਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਵਾ ਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਕਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਏਕਵਚਨਂ, ਬਹੂਨਂ ਵਚਨਂ ਬਹੁਵਚਨਂ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੂਰਣੀ ਦੁਤਿਯਾਤਿਆਦਿ, ਇਤਰਥਾ ਪੁਰਿਮਸੁਤ੍ਤੇ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਞ੍ਞਾਕਰਣੇ ਅਪ੍ਪਕਤਨਿਰਤ੍ਥਕਵਿਧਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਸਿਯਾ।

‘‘ਜਿਨਵਚਨਯੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ, ਲਿਙ੍ਗਞ੍ਚ ਨਿਪਚ੍ਚਤੇ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ। ਇਧ ਪਨ ਪਦਨਿਪ੍ਫਾਦਨਮ੍ਪਿ ਜਿਨਵਚਨਸ੍ਸਾਵਿਰੋਧੇਨਾਤਿ ਞਾਪੇਤੁਂ ਪਰਿਭਾਸਨ੍ਤਰਮਾਹ।

੬੪. ਤਦਨੁਪਰੋਧੇਨ।

ਯਥਾ ਯਥਾ ਤੇਸਂ ਜਿਨਵਚਨਾਨਂ ਉਪਰੋਧੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਇਧ ਲਿਙ੍ਗਂ, **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨਾਖ੍ਯਾਤਞ੍ਚ ਨਿਪਚ੍ਚਤੇ, ਨਿਪ੍ਫਾਦੀਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਵ ਇਧ ਚ ਆਖ੍ਯਾਤੇ ਚ ਦ੍ਵਿਵਚਨਾਗ੍ਗਹਣਂ, ਸਕ੍ਕਤਵਿਸਦਿਸਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਿਧਾਨਞ੍ਚ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਯਾਦਿਵਿਭਤ੍ਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ‘‘ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਵਸਾ –

੬੫. ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਥੇ ਪਠਮਾ।

ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਥਾਭਿਧਾਨਮਤ੍ਤੇ ਪਠਮਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਪਠਮਾ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਅਨਿਯਮੇਨੇਕਵਚਨਬਹੁਵਚਨਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ‘‘ਏਕਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਏਕਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤੋ ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਥਸ੍ਸੇਕਤ੍ਤਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ ਪਠਮੇਕਵਚਨਂ **ਸਿ**।

‘‘ਅਤੋ ਨੇਨਾ’’ਤਿ ਇਤੋ ‘‘ਅਤੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ, **ਲਿਙ੍ਗ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ।

੬੬. ਸੋ।

ਸਿ, ਓਇਤਿ ਦ੍ਵਿਪਦਮਿਦਂ। ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰਤੋ ਪਰਸ੍ਸ **ਸਿ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਓ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ।

ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿ ਪਠਮਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਕਾਰਿਯਿਨੋ ਛਟ੍ਠੀਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ਵਿਵਰਣਂ ਆਦੇਸਾਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸੀ**ਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿ ਗਯ੍ਹਤੇ ਵਿਭਤ੍ਤਿਕਾਰਿਯਵਿਧਿਪ੍ਪਕਰਣਤੋ, ‘‘ਤਤੋ ਚ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ’’ਤਿ ਇਤੋ ਵਿ**ਭਤ੍ਤਿ**ਗ੍ਗਹਣਾਨੁਵਤ੍ତਨਤੋ ਵਾ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ **ਸਜਾ**ਦੀਨਂ ਕਾਰਿਯਵਿਧਾਨੇ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

‘‘ਵਾ ਪਰੋ ਅਸਰੂਪਾ’’ਤਿ ਪਰਲੋਪੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਤਦਪਵਾਦੇਨ ਪੁਬ੍ਬਲੋਪਮਾਹ।

੬੭. ਸਰਲੋਪੋ'ਮਾਦੇਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਮ੍ਹਿ ਸਰਲੋਪੇ ਤੁ ਪਕਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ **ਅਂ**ਵਚਨੇ, ਆਦੇਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਭੂਤੇ ਚ ਸਰੇ ਪਰੇ, ਸਰਲੋਪੇ ਕਤੇ ਤੁ ਪਰਸਰਸ੍ਸ ਪਕਤਿਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਸਰਲੋਪੇ’’ਤਿ ਪੁਨਗ੍ਗਹਣਂ ਇਮਿਨਾਵ ਕਤਸਰਲੋਪਨਿਮਿਤ੍ਤੇਯੇਵ ਪਰਸ੍ਸ ਵਿਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪਕਤਿਭਾਵਤ੍ਥਂ। ਪਰਸਰਸ੍ਸ ਪਕਤਿਭਾਵਵਿਧਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਅਮਾਦੇਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਭੂਤੇ ਸਰੇ ਪਰੇਤਿਪਿ ਸਿਦ੍ਧਂ।

ਤਜਾਦਿਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਚੇਤ੍ਥ, ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤੇਨ ਗਯ੍ਹਰੇ।
ਆਦਿਗ੍ਗਹਣਮਾਖਜਾਤ-ਕਿਤਕੇਸ੍ਵਾਗਮਤ੍ਥਿਦਂ॥

ਪਚ੍ਚਯਸਾਹਚਰਿਯਾ, ਚਾਦੇਸੋ ਪਕਤੀਪਰੋ।
ਪਦਨ੍ਤਸ੍ਸਰਲੋਪੋ ਨ, ਤੇਨ'ਬ੍ਭਾਹਾਦਿਕੇ ਪਰੇ॥

ਤੁਗ੍ਗਹਣਂ **ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ**ਆਦੀਸੁ ਸਰਲੋਪਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ, ‘‘ਨਯੇ ਪਰਂ ਯੁਤ੍ਤੇ’’ਤਿ ਪਰਂ ਨੇਤਬ੍ਬਂ। ਪੁਰਿਸੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਪੁਰਿਸੋ ਚ ਪੁਰਿਸੋ ਚਾਤਿ ਪੁਰਿਸ ਪੁਰਿਸਇਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ –

੬੮. ਸਰੂਪਾਨਮੇਕਸੇਸ੍ਵਸਕਿਂ।

ਸਰੂਪਾਨਂ ਸਮਾਨਰੂਪਾਨਂ ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਂ ਮਜ੍ਝੇ ਏਕੋਵ ਸਿਸ੍ਸਤੇ, ਅਞ੍ਞੇ ਲੋਪਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇ ਅਸਕਿਨ੍ਤਿ ਏਕਸੇਸੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਸਰੂਪਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਵ ਸਿਦ੍ਧੇ ਅਸਕਿਮ੍ਪਯੋਗੇ ਪੁ**ਨਾਸਕਿਂ**ਗਹਣਂ **ਏਕ**ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਸਯਾਨਮੇਵਾਸਕਿਮ੍ਪਯੋਗੇ ਏਵਾਯਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ਨ ਚ ਵਿਚ੍ਛਾਪਯੋਗੇ'ਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ। ‘‘ਵਗ੍ਗਾ ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਚਸੋ ਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਚਸੋ’’ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨੇਵ ਵਿਚ੍ਛਾਪਯੋਗਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਞਾਪਿਤਤ੍ਤਾ, ਅਥ ਵਾ ਸਹਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ'ਮਯ'ਮੇਕਸੇਸੋ।

ਯੋਗਵਿਭਾਗਤੋ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਕਸੇਸ੍ਵਸਕਿਂ ਇਤਿ।
ਵਿਰੂਪੇਕਸੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਵਾ ‘‘ਪਿਤੂਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਸੁ॥

ਤਤ੍ਥੇਵ ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਥਸ੍ਸ **ਬ**ਹੁਤ੍ਤਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ ‘‘ਬਹੁਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਬਹੁਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਾਬਹੁਵਚਨਂ **ਯੋ,** ਪੁਰਿਸ ਯੋ ਇਤੀਧ ‘‘ਅਤੋ, ਵਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੯. ਸਬ੍ਬਯੋਨੀਨਮਾਏ।

ਅਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਪਰੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਠਮਾਯੋਨੀਨਂ, ਦੁਤਿਯਾਯੋਨੀਨਞ੍ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਆਕਾਰੇਕਾਰਾਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾਤਿ **ਆ**ਕਾਰੋ, **ਸਬ੍ਬ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਸਬ੍ਬਾਦੇਸਤ੍ਥਂ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਮੇਵ, ਪੁਰਿਸਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

ਵਾ ਇਚ੍ਚੇਵ ਰੂਪਾ ਰੂਪਾਨਿ, ਅਗ੍ਗਯੋ, ਮੁਨਯੋ।

ਵਾਸਦ੍ਦੋਯੰ ਵਵਤ੍ਥਿਤਪਿਭਾਸਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਚੇਤ੍ਥ –

ਨਿਚ੍ਚਮੇਵ ਚ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ, ਅਨਿਚ੍ਚਞ੍ਚ ਨਪੁੰਸਕੇ।
ਅਸਨ੍ਤੁੰ **ਝੇ** ਕਤਤ੍ਤੇ ਤੁ, ਵਿਧਿੰ ਦੀਪੇਤਿ ਵਾਸੁਤਿ॥

ਤਤ੍ਥੇਵਾਲਪਨਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯੰ ''ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਥੇ ਪਠਮਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੦. ਆਲਪਨੇ ਚ।

ਅਭਿਮੁਖੰ ਕਤ੍ਵਾ ਲਪਨੰ **ਆਲਪਨੰ,** ਸਮ੍ਬੋਧਨੰ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਆਲਪਨਤ੍ਥਾਧਿਕੇ ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਥਾਭਿਧਾਨਮਤ੍ਤੇ ਚ ਪਠਮਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਏਕਵਚਨਾਦਿ।

ਪੁਰਿਸ ਸਿ ਇਚ੍ਚਤ੍ਰ –

੧੧. ਆਲਪਨੇ ਸਿ ਗਸਞ੍ਞੋ।

ਆਲਪਨਤ੍ਥੇ ਵਿਹਿਤੋ **ਸਿ ਗ**ਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤੀਤਿ **ਗ**ਸਞ੍ਞਾਯੰ ''ਭੋ ਗੇ ਤੂ''ਤਿ ਇਤੋ ''ਗੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੨. ਅਕਾਰਪਿਤਾਦ੍ਯਨ੍ਤਾਨਮਾ।

ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ **ਅ**ਕਾਰੋ ਚ **ਪਿਤੁਸਤ੍ਥ**ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਮਨ੍ਤੋ ਚ **ਆ**ਕਾਰਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤੇ **ਗੇ** ਪਰੇ।

''ਗੇ, ਰਸ੍ਸ''ਮਿਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੩. ਆਕਾਰੋ ਵਾ।

ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ **ਆ**ਕਾਰੋ ਰਸ੍ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੇ **ਗੇ ਪਰੇ** ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ, ਅਦੂਰਟ੍ਠਸ੍ਸਾਲਪਨੇਵਾਯੰ।

੧੪. ਸੇਸਤੋ ਲੋਪੰ ਗਸਿਪਿ।

''ਸਿੰ, ਸੋ, ਸਜਾ ਚ, ਸਖਤੋ ਗਸ੍ਸੇ ਵਾ, ਘਤੇ ਚਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਹਿ ਅਞ੍ਞੋ ਸੇਸੋ ਨਾਮ, ਤਤੋ ਸੇਸਤੋ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ **ਗਸਿ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਲੋਪਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇ। **ਅਪਿ**ਗ੍ਗਹਣੰ ਦੁਤਿਯਤ੍ਥਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੰ, ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਤਿਪਿ **ਸਿ**ਗ੍ਗਹਣੇ ਵਇਤਿ ਵਚਨਮੇਵ ਞਾਪਕਮਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ **ਸਿ**ਗ੍ਗਹਣੇ ਆਲਪਨਾਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ। ਕੇਚਿ ਆਲਪਨਾਭਿਬ੍ਯਤ੍ਤਿਯਾ **ਭਵਨ੍ਤੁ**ਸਦ੍ਦੰ ਵਾ **ਹੇ**ਸਦ੍ਦੰ ਵਾ ਪਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤੇ। ਭੋ ਪੁਰਿਸ ਤਿਟ੍ਠ, ਹੇ ਪੁਰਿਸਾ ਵਾ।

ਬਹੁਵਚਨੇ **ਨ** ਵਿਸੇਸੋ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸਾ ਤਿਟ੍ਠਥ।

ਤਤ੍ਥੇਵ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯੰ ''ਵ,''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੫. ਯੰ ਕਰੋਤਿ ਤੰ ਕਮ੍ਮੰ।

ਯੰ ਵਾ ਕਰੋਤਿ, ਯੰ ਵਾ ਵਿਕਰੋਤਿ, ਯੰ ਵਾ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤੰ ਕਾਰਕੰ ਕ੍ਰਿਯਾਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞੰ ਹੋਤਿ।

੭੬. ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਦੁਤਿਯਾ।

ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਦੁਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਦੁਤਿਯੇਕਵਚਨਂ ਅਂ, ''ਸਰਲੋਪੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਰੇ ਲੁਤ੍ਤੇ ''ਦੀਘ''ਨ੍ਤਿ ਦੀਘੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪਕਤਿਭਾਵੋ ਚ, ਪੁਰਿਸਂ ਪਸ੍ਸ।

ਬਹੁਵਚਨੇ ''ਸਬ੍ਬਯੋਨੀਨਮਾਏ''ਤਿ **ਯੋ**ਵਚਨ**ਸ੍ਸੇ**ਕਾਰੋ, ਪੁਰਿਸੇ ਪਸ੍ਸ।

ਤਤ੍ਥੇਵ ਕਤ੍ਤੁਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ –

੭੭. ਯੋ ਕਰੋਤਿ ਸ ਕਤ੍ਤਾ।

ਯੋ ਅਤ੍ਤਪ੍ਪਧਾਨੋ ਕ੍ਰਿਯਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਕਤ੍ਤੁਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ।

''ਤਤਿਯਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੭੮. ਕਤ੍ਤਰਿ ਚ।

ਕਤ੍ਤਰਿ ਚ ਕਾਰਕੇ ਤਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਤਤਿਯੇਕਵਚਨਂ **ਨਾ**।

੭੯. ਅਤੋ ਨੇਨ।

ਏਨਾਤਿ ਅਵਿਭਤ੍ਤਿਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਅ**ਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਪਰਸ੍ਸ **ਨਾ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਏਨਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਪੁਰਿਸੇਨ ਕਤਂ।

ਬਹੁਵਚਨਮ੍ਹਿ –

੮੦. ਸੁਹਿਸ੍ਵਕਾਰੋ ਏ।

ਸੁ, ਹਿਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤਿਰੂਪੇਸੁ ਪਰੇਸੁ ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ **ਅ**ਕਾਰੋ **ਏ**ਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤੇ।

੮੧. ਸ੍ਮਾਹਿਸ੍ਮਿਂਨਂ ਮ੍ਹਾਭਿਮ੍ਹਿ ਵਾ।

ਸਬ੍ਬਤੋ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ **ਸ੍ਮਾ ਹਿ ਸ੍ਮਿਂ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਮ੍ਹਾ, ਭਿ, ਮ੍ਹਿ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਪੁਰਿਸੇਹਿ, ਪੁਰਿਸੇਭਿ ਕਤਂ।

ਤਤ੍ਥੇਵ ਕਰਣਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ –

੮੨. ਯੇਨ ਵਾ ਕਯਿਰਤੇ ਤਂ ਕਰਣਂ।

ਯੇਨ ਵਾ ਕਯਿਰਤੇ, ਯੇਨ ਵਾ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਯੇਨ ਵਾ ਸੁਣਾਤਿ, ਤਂ ਕਾਰਕਂ ਕਰਣਸਞ੍ਞਂ ਹੋਤਿ।

੮੩. ਕਰਣੇ ਤਤਿਯਾ।

ਕਰਣਕਾਰਕੇ ਤਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਂ ਕਤ੍ਤੁਸਮਂ, ਆਵਿਟ੍ਟੇਨ ਪੁਰਿਸੇਨ ਸੋ ਪੁਞ੍ਞਂ ਕਰੋਤਿ, ਪੁਰਿਸੇਹਿ, ਪੁਰਿਸੇਭਿ।

ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਮ੍ਪਦਾਨਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ –

੮੪. **ਯਸ੍ਸ ਦਾਤੁਕਾਮੋ ਰੋਚਤੇ ਧਾਰਯਤੇ** ਵ◌ਾ **ਤਂ ਸਮ੍ਪਦਾਨਂ**।

ਯਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਦਾਤੁਕਾਮੋ, ਯਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਰੋਚਤੇ, ਯਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਧਾਰਯਤੇ, ਤਂ ਕਾਰਕਂ ਸਮ੍ਪਦਾਨਸਞ੍ਞਂ ਹੋਤਿ।

੮੫. **ਸਮ੍ਪਦਾਨੇ ਚਤੁਤ੍ਥੀ**।

ਸਮ੍ਪਦਾਨਕਾਰਕੇ ਚਤੁਤ੍ਥੀਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਿਯਾ ਏਕਵਚਨਂ **ਸ**।

੮੬. **ਸਾਗਮੋ ਸੇ**।

ਸਬ੍ਬਤੋ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ **ਸ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਹੋਤਿ **ਸੇ** ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ ਪਰੇ। ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਨਂ ਦਦਾਤਿ।

ਬਹੁਵਚਨਮ੍ਹਿ ''ਦੀਘ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੮੭. **ਸੁਨਂਹਿਸੁ ਚ**।

ਸੁ ਨਂ ਹਿਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਪਰੇਸੁ ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਭੂਤਾ ਸਬ੍ਬੇ ਰਸ੍ਸਸਰਾ ਦੀਘਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇ, **ਚ**ਗ੍ਗਹਣਮਿਕਾਰੁਕਾਰਾਨਂ ਕ੍ਵਚਿ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ। ਪੁਰਿਸਾਨਂ।

ਤਤ੍ਥੇਵ◌ਾਪਾਦਾਨਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ –

੮੮. **ਯਸ੍ਮਾ ਦਪੇਤਿ ਭਯਮਾਦਤ੍ਤੇ** ਵ◌ਾ **ਤਦਪਾਦਾਨਂ**।

ਯਸ੍ਮਾ ਵ◌ਾ ਅਵਧਿਭੂਤਾ ਅਪੇਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਵ◌ਾ ਭਯਂ, ਯਸ੍ਮਾ ਵ◌ਾ ਆਦਤ੍ਤੇ, ਤਂ ਕਾਰਕਂ ਅਪਾਦਾਨਸਞ੍ਞਂ ਹੋਤਿ।

੮੯. **ਅਪਾਦਾਨੇ ਪਞ੍ਚਮੀ**।

ਅਪਾਦਾਨਕਾਰਕੇ ਪਞ੍ਚਮੀਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਪਞ੍ਚਮਿਯਾ ਏਕਵਚਨਂ **ਸ੍ਮਾ**।

''ਅਤੋ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ, ਆ ਏ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੯੦. **ਸ੍ਮਾਸ੍ਮਿਂਨ** ਵ◌ਾ।

ਅਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਸਬ੍ਬੇਸਂ **ਸ੍ਮਾ ਸ੍ਮਿਂ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਆਕਾਰੇਕਾਰਾਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ **ਮ੍ਹਾ**ਦੇਸੋ। ਪੁਰਿਸਾ ਅਪੇਤਿ, ਪੁਰਿਸਮ੍ਹਾ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਮਾ।

ਬਹੁਵਚਨੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਤਿਯਾਸਮਂ, **ਹਿਸ੍ਸ ਭਿ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਪੁਰਿਸੇਹਿ, ਪੁਰਿਸੇਭਿ ਅਪੇਤਿ।

ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਾਮਿਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ –

੯੧. **ਯਸ੍ਸ** ਵ◌ਾ **ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਤਂ ਸਾਮਿ**।

ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ, ਤੰ ਸਾਮਿਸਞ੍ਞੰ ਹੋਤਿ।

੯੨. ਸਾਮਿਸ੍ਮਿੰ ਛਟ੍ਠੀ।

ਸਾਮਿਸ੍ਮਿੰ ਛਟ੍ਠੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਠਪੇਤ੍ਵਾ **ਆਯਾ**ਦੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਚਤੁਤ੍ਥੀਛਟ੍ਠੀਨਂ ਸਮਾਨਂ ਰੂਪਂ। ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਏਤਂ ਧਨਂ, ਪੁਰਿਸਾਨਂ।

ਤਤ੍ਥੇਵ ਓਕਾਸਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ –

੯੩. ਯੋਧਾਰੋ ਤਮੋਕਾਸਂ।

ਯੋ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਾਨਂ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਆਧਾਰੋ, ਤਂ ਕਾਰਕਂ ਓਕਾਸਸਞ੍ਞਂ ਹੋਤਿ।

੯੪. ਓਕਾਸੇ ਸਤ੍ਤਮੀ।

ਓਕਾਸਕਾਰਕੇ ਸਤ੍ਤਮੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ ਏਕਵਚਨਂ ਸ੍ਮਿਂ, ਤਸ੍ਸ ''ਸ੍ਮਾਸ੍ਮਿਨਂ ਵਾ''ਤਿ **ਏ**ਕਾਰੋ, **ਮ੍ਹਿ**ਆਦੇਸੋ ਚ, ਪੁਰਿਸੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਪੁਰਿਸਮ੍ਹਿ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਮਿਂ।

ਬਹੁਵਚਨੇ ''ਸੁਹਿਸ੍ਵਕਾਰੋ ਏ''ਤਿ **ਏ**ਕਾਰੋ, ਪੁਰਿਸੇਸੁ।

ਪੁਰਿਸੋ, ਪੁਰਿਸਾ, ਭੋ ਪੁਰਿਸ ਭੋ ਪੁਰਿਸਾ ਵਾ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸਾ, ਪੁਰਿਸਂ, ਪੁਰਿਸੇ, ਪੁਰਿਸੇਨ, ਪੁਰਿਸੇਹਿ ਪੁਰਿਸੇਭਿ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ, ਪੁਰਿਸਾਨਂ, ਪੁਰਿਸਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਸਮ੍ਹਾ, ਪੁਰਿਸੇਹਿ ਪੁਰਿਸੇਭਿ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ, ਪੁਰਿਸਾਨਂ, ਪੁਰਿਸੇ ਪੁਰਿਸਸ੍ਮਿਂ ਪੁਰਿਸਮ੍ਹਿ, ਪੁਰਿਸੇਸੁ।

ਤਥਾ ਸੁਗਤੋ, ਸੁਗਤਾ, ਭੋ ਸੁਗਤ ਭੋ ਸੁਗਤਾ ਵਾ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਸੁਗਤਾ, ਸੁਗਤਂ, ਸੁਗਤੇ, ਸੁਗਤੇਨ, ਸੁਗਤੇਹਿ ਸੁਗਤੇਭਿ, ਸੁਗਤਸ੍ਸ, ਸੁਗਤਾਨਂ, ਸੁਗਤਾ ਸੁਗਤਸ੍ਮਾ ਸੁਗਤਮ੍ਹਾ, ਸੁਗਤੇਹਿ ਸੁਗਤੇਭਿ, ਸੁਗਤਸ੍ਸ, ਸੁਗਤਾਨਂ, ਸੁਗਤੇ ਸੁਗਤਸ੍ਮਿਂ ਸੁਗਤਮ੍ਹਿ, ਸੁਗਤੇਸੁ।

ਏਵਂ ਸੁਰਾ'ਸੁਰ ਨਰੋ'ਰਗ ਨਾਗ ਯਕ੍ਖਾ,
ਗਨ੍ਧਬ੍ਬ ਕਿਨ੍ਨਰ ਮਨੁਸ੍ਸ ਪਿਸਾਚ ਪੇਤਾ।
ਮਾਤਙ੍ਗ ਜਙ੍ਗਮ ਤੁਰਙ੍ਗ ਵਰਾਹ ਸੀਹਾ,
ਬ੍ਯਗ੍ਘ'ਚ੍ਛ ਕਚ੍ਛਪ ਤਰਚ੍ਛ ਮਿਗ'ਸ੍ਸ ਸੋਣਾ॥

ਆਲੋਕ ਲੋਕ ਨਿਲਯਾ'ਨਿਲ ਚਾਗ ਯੋਗਾ, ਵਾਯਾਮ ਗਾਮ
ਨਿਗਮਾ'ਗਮ ਧਮ੍ਮ ਕਾਮਾ।
ਸਙ੍ਘੋ'ਘ ਘੋਸ ਪਟਿਘਾ'ਸਵ ਕੋਧ ਲੋਭਾ,
ਸਾਰਮ੍ਭ ਥਮ੍ਭ ਮਦ ਮਾਨ ਪਮਾਦ ਮਕ੍ਖਾ॥

ਪੁਨ੍ਨਾਗ ਪੂਗ ਪਨਸਾ'ਸਨ ਚਮ੍ਪਕ'ਮ੍ਬਾ,
ਹਿਨ੍ਤਾਲ ਤਾਲ ਬਕੁਲ'ਜ੍ਜੁਨ ਕਿਂਸੁਕਾ ਚ।
ਮਨ੍ਦਾਰ ਕੁਨ੍ਦ ਪੁਚਿਮਨ੍ਦ ਕਰਞ੍ਜ ਰੁਕ੍ਖਾ,

ਞੇਯ੍ਯਜਾ ਮਯੂਰ ਸਕੁਨਣ੍ਡਜ ਕੋਞ੍ਚ ਹੰਸਾ –

ਇਚ੍ਚਾਦਯੋਪਿ।

ਮਨੋਗਣਾਦਿਸ੍ਸ ਤੁ ਨਾਸਸ੍ਮਾਸ੍ਮਿਂਸੁ ਵਿਸੇਸੋ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪੁਰਿਸਸਮਂ।

ਮਨੋ, ਮਨਾ, ਹੇ ਮਨ ਹੇ ਮਨਾ ਵਾ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਮਨਾ, ਮਨਂ, ਮਨੇ।

''ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੯੫. ਮਨੋਗਣਾਦਿਤੋ ਸ੍ਮਿਂਨਾਨਮਿਆ।

ਮਨੋਪਭੁਤਿ ਗਣੋ ਮਨੋਗਣੋ, ਮਨੋਗਣਾਦਿਤੋ **ਸ੍ਮਿਂ, ਨਾ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਇਕਾਰਾਕਾਰਾਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ। **ਆਦਿ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਬਿਲਪਦਾ**ਦਿਤੋਪਿ।

''ਮਨੋਗਣਾਦਿਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੯੬. ਸ ਸਰੇ ਵਾਗਮੋ।

ਏਤੇਹੇਵ ਮਨੋਗਣਾਦੀਹਿ ਸਰੇ ਪਰੇ **ਸਾ**ਗਮੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਮਨਸਾ, ਮਨੇਨ।

ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵਾਸਦ੍ਦੋ, ਤੇਨ ''ਮਨੋ ਮਨਾ ਮਨਂ ਮਨੇ ਮਨਆਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਨ ਹੋਤਿ। ''ਮਾਨਸਿਕਂ, ਚੇਤਸਿਕ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਚ੍ਚਂ। ਮਨੇਹਿ, ਮਨੇਭਿ।

''ਮਨੋਗਣਾਦਿਤੋ, ਵਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੯੭. ਸਸ੍ਸ ਚੋ।

ਮਨੋਗਣਾਦਿਤੋ ਪਰਸ੍ਸ **ਸ**ਸ੍ਸ ਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਓ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। **ਸਾ**ਗਮੋ।

ਮਨਸੋ ਮਨਸ੍ਸ, ਮਨਾਨਂ, ਮਨਾ ਮਨਸ੍ਮਾ ਮਨਮ੍ਹਾ, ਮਨੇਹਿ ਮਨੇਭਿ, ਮਨਸੋ ਮਨਸ੍ਸ, ਮਨਾਨਂ, ਮਨਸਿ ਮਨੇ ਮਨਸ੍ਮਿਂ ਮਨਮ੍ਹਿ, ਮਨੇਸੁ।

ਏਵਂ ਵਚੋ ਵਯੋ ਤੇਜੋ,
ਤਪੋ ਚੇਤੋ ਤਮੋ ਯਸੋ।
ਅਯੋ ਪਯੋ ਸਿਰੋ ਛਨ੍ਦੋ,
ਸਰੋ ਉਰੋ ਰਹੋ ਅਹੋ –

ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਮਨੋਗਣੋ**।

ਗੁਣਵਨ੍ਤੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭੇਦੋ। ਗੁਣਵਨ੍ਤੁ ਸਿ ਇਤੀਧ –

‘‘ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ, ਨ੍ਤੁਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਚ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੯੮. ਆ ਸਿਮ੍ਹਿ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਨ੍ਤੁ**ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਆ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਸਿਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਗੁਣਵਾ।

‘‘ਯੋਮ੍ਹਿ, ਪਠਮੇ’’ਸੀਹਗਤਿਯਾ ‘‘ਵਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੯੯. ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਨ੍ਤੋ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਨ੍ਤੁ**ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਨ੍ਤੋ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ **ਯੋ**ਮ੍ਹਿ ਪਠਮੇ, ਗੁਣਵਨ੍ਤੋ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

‘‘ਸੁਨਂਹਿਸੁ, ਅਤ੍ਤੁ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੦੦. ਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਯੋਸੁ ਚ।

ਨ੍ਤੁਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ **ਉ**ਕਾਰੋ **ਅਤ੍ਤੁ**ਮਾਪਜ੍ਜਤੇ **ਸੁਨਂਹਿ ਯੋ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ, **ਚ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਅਂ **ਨਾ ਸ੍ਮਾਸ੍ਮਿਂ**ਸੁ ਚ। ਗੁਣਵਨ੍ਤਾ, ਛਟ੍ਠਿਯਾ ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ **ਅਨ੍ਤੁ**ਆਦੇਸੇ ਪੁਨ **ਅਨ੍ਤੁ**ਗ੍ਗਹਣਕਰਣਤੋ **ਯੋ**ਨਂ **ਇ**ਕਾਰੋ ਚ ਕ੍ਵਚਿ। ਗੁਣਵਨ੍ਤਿ।

‘‘ਅ’’ਮਿਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੦੧. ਅਵਣ੍ਣਾ ਚ ਗੇ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਨ੍ਤੁ**ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਅਂ ਅ**ਵਣ੍ਣਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ **ਗੇ** ਪਰੇ।

ਭੋ ਗੁਣਵਂ ਭੋ ਗੁਣਵ ਭੋ ਗੁਣਵਾ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਗੁਣਵਨ੍ਤੋ ਗੁਣਵਨ੍ਤਾ, ਗੁਣਵਨ੍ਤਂ, ਗੁਣਵਨ੍ਤੇ।

‘‘ਵਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੦੨. ਤੋਤਿਤਾ ਸਸ੍ਮਿਂਨਾਸੁ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਨ੍ਤੁ**ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਤੋਤਿ ਤਾ**ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਸਸ੍ਮਿਂਨਾ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਯਥਾਸਙ੍ਖ੍ਯਂ। ਗੁਣਵਤਾ ਗੁਣਵਨ੍ਤੇਨ, ਗੁਣਵਨ੍ਤੇਹਿ ਗੁਣਵਨ੍ਤੇਭਿ।

੧੦੩. ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਸੇ ਵਾ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਨ੍ਤੁ**ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਨ੍ਤੁ**ਸ੍ਸ**ਇਚ੍ਚਯਮਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ **ਸੇ** ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਗੁਣਵਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਗੁਣਵਤੋ।

੧੦੪. ਨਂਮ੍ਹਿ ਤਂ ਵਾ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਨ੍ਤੁ**ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਤਂ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ **ਨਂ**ਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਗੁਣਵਤਂ ਗੁਣਵਨ੍ਤਾਨਂ।

‘‘ਅਮ੍ਹ ਤੁਮ੍ਹ ਨ੍ਤੁ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ **ਸ੍ਮਾ**ਵਚਨਸ੍ਸ ਨਾਬ੍ਯਪਦੇਸੋ।

ਗੁਣਵਤਾ ਗੁਣਵਨ੍ਤਾ ਗੁਣਵਨ੍ਤੁਸ੍ਮਾ ਗੁਣਵਨ੍ਤੁਮ੍ਹਾ, ਗੁਣਵਨ੍ਤੇਹਿ ਗੁਣਵਨ੍ਤੇਭਿ, ਗੁਣਵਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਗੁਣਵਤੋ, ਗੁਣਵਤੰ ਗੁਣਵਨ੍ਤਾਨੰ, ਗੁਣਵਤਿ ਗੁਣਵਨ੍ਤੇ ਗੁਣਵਨ੍ਤੁਸ੍ਮਿੰ ਗੁਣਵਨ੍ਤੁਮ੍ਹੀ, ਗੁਣਵਨ੍ਤੇਸੁ।

ਏਵ◌ਂ ਗਣਵ◌ਾ ਕੁਲਵ◌ਾ ਬਲਵ◌ਾ ਯਸਵ◌ਾ ਧਨਵ◌ਾ ਸੁਤਵ◌ਾ ਭਗਵ◌ਾ ਹਿਮਵ◌ਾ ਫਲਵ◌ਾ ਸੀਲਵ◌ਾ ਪਞ੍ਞਵ◌ਾ ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ।

ਹਿਮਵ**ਨ੍ਤੁ**ਸਦ੍ਦਤੋ **ਸਿ**ਮ੍ਹਿ ਕਤੇ –

''ਅਤੁੰ, ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ'ਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ –

੧੦੫. ਸਿਮ੍ਹੀ ਵ◌ਾ।

ਨ੍ਤੁਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ **ਅਤੁੰ** ਹੋਤਿ ਵ◌ਾ **ਸਿ**ਮ੍ਹਿ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਹਿਮਵਨ੍ਤੋ, ਹਿਮਵ◌ਾ, ਸੇਸੰ ਸਮੰ।

ਪੁਨ ਵ◌ਾਗ੍ਗਹਣਕਰਣੰ **ਹਿਮ**ਵ**ਨ੍ਤੁ**ਸਦ੍ਦਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਤੁਨਿਸੇਧਨਤ੍ਥੰ, ਵਵਤ੍ਥਿਤਵ◌ਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯੰ ਵ◌ਾਸਦ੍ਦੋ। ਤੇਨ ਗੁਣਵਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਨਾਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ।

ਏਵ◌ਂ ਸਤਿਮਾ ਧਿਤਿਮਾ ਗਤਿਮਾ ਮਤਿਮਾ ਮੁਤਿਮਾ ਮੁਤ੍ਤਿਮਾ ਜੁਤਿਮਾ ਸਿਰਿਮਾ ਹਿਰਿਮਾ ਥੁਤਿਮਾ ਰਤਿਮਾ ਯਤਿਮਾ ਸੁਚਿਮਾ ਕਲਿਮਾ ਬਲਿਮਾ ਕਸਿਮਾ ਰੁਚਿਮਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਬਨ੍ਧੁਮਾ ਹੇਤੁਮਾ ਸੇਤੁਮਾ ਕੇਤੁਮਾ ਰਾਹੁਮਾ ਭਾਣੁਮਾ ਖਾਣੁਮਾ ਵ◌ਿਜ੍ਜੁਮਾ ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਤਿਮਨ੍ਤੁ ਬਨ੍ਧੁਮਨ੍ਤੁ**ਸਦ੍ਦਾਨੰ **ਅੰਸੇ**ਸੁ ਰੂਪਭੇਦੋ। ''ਅਤੁੰ, ਨ੍ਤੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੦੬. ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵ◌ਾ **ਅੰਸੇਸੁ**।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਨ੍ਤੁ**ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਅਤੁੰ** ਹੋਤਿ ਵ◌ਾ **ਅੰਸ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ। ਇਧਾਪਿ ਵ◌ਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵ◌ਿਭਾਸਤ੍ਤਾ ਨਾਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ । ਸਤਿਮੰ ਸਤਿਮਨ੍ਤੰ, ਬਨ੍ਧੁਮੰ ਬਨ੍ਧੁਮਨ੍ਤੰ, ਸਤਿਮਸ੍ਸ ਸਤਿਮਤੋ ਸਤਿਮਨ੍ਤੁਸ੍ਸ, ਬਨ੍ਧੁਮਸ੍ਸ ਬਨ੍ਧੁਮਤੋ ਬਨ੍ਧੁਮਨ੍ਤੁਸ੍ਸ, ਸੇਸੰ ਸਮੰ।

ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭੇਦੋ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁ ਸਿ,

''ਵ◌ਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੦੭. ਸਿਮ੍ਹਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਦੀਨਂ ਨ੍ਤੁਸਦ੍ਦੋ ਅਂ।

ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨੰ **ਅਨ੍ਤੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾਨੰ **ਨ੍ਤੁ**ਸਦ੍ਦੋ ਅੰਰੂਪੰ ਆਪਜ੍ਜਤੇ ਵ◌ਾ **ਸਿ**ਮ੍ਹਿ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਸਰਲੋਪ**ਸਿ**ਲੋਪਾ, ਸੋ ਗਚ੍ਛੰ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵ◌ਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

''ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਦੀਨੰ, ਨ੍ਤੁਸਦ੍ਦੋ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ –

੧੦੮. ਸੇਸੇਸੁ ਨ੍ਤੁਵ।

ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਦੀਨੰ **ਨ੍ਤੁ**ਸਦ੍ਦੋ **ਨ੍ਤੁ**ਪਚ੍ਚਯੋਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਸੇਸੇਸੁ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ, ਅ**ਸ੍ਮਿ**ਮ੍ਹਿ ਕਾਰਿਯਾਤਿਦੇਸੋਯੰ। ਸੇਸੰ **ਗੁਣ**ਵ**ਨ੍ਤੁ**ਸਮੰ।

ਤੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ, ਭੋ ਗਚ੍ਛਂ ਭੋ ਗਚ੍ਛ ਭੋ ਗਚ੍ਛਾ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ, [ਗਚ੍ਛਂ] ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ, ਗਚ੍ਛਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਹਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਭਿ, ਗਚ੍ਛਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਗਚ੍ਛਤਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ, ਗਚ੍ਛਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਮਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਮ੍ਹਾ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਹਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਭਿ, ਗਚ੍ਛਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਗਚ੍ਛਤਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਮ੍ਹੀ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ।

ਏਵਂ ਮਹਂ ਚਰਂ ਤਿਟ੍ਠਂ, ਦਦਂ ਭੁਞ੍ਜਂ ਸੁਣਂ ਪਚਂ।
ਜਯਂ ਜੀਰਂ ਚਵਂ ਮੀਯਂ, ਸਰਂ ਕੁਬ੍ਬਂ ਜਪਂ ਵਜਂ –

ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ।

ਭਵਨ੍ਤੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਗ ਯੋ ਨਾ ਸ**ਵਚਨੇਸੁ ਵਿਸੇਸੋ। ਸੋ ਭਵਂ।

''ਭਵਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੦੯. ਓਭਾਵੋ ਕ੍ਵਚਿ ਯੋਸੁ ਵਕਾਰਸ੍ਸ।

ਭਵਨ੍ਤੁਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਵਕਾਰਸ੍ਸ **ਓ**ਭਾਵੋ ਹੋਤਿ ਕ੍ਵਚਿ **ਯੋ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ। ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਭਵਨ੍ਤੋ ਭਵਨ੍ਤਾ।

''ਭਵਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੧੦. ਭੋ ਗੇ ਤੁ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਭਵਨ੍ਤੁ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਭੋ** ਹੋਤਿ **ਗੇ** ਪਰੇ। **ਤੁ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਭਨ੍ਤੇ, ਭੋਨ੍ਤਾਦਿ ਚ, **ਗ**ਲੋਪੋ, ਭੋ ਭਨ੍ਤੇ ਭੋਨ੍ਤ ਭੋਨ੍ਤਾ, ਭੋਨ੍ਤੋ ਭਵਨ੍ਤੋ ਭਵਨ੍ਤਾ, ਭਵਨ੍ਤਂ, ਭੋਨ੍ਤੇ ਭਵਨ੍ਤੇ।

ਨਾਸੇਸੁ ''ਓਭਾਵੋ ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਓ**ਭਾਵੋ।

ਭੋਤਾ ਭਵਤਾ ਭਵਨ੍ਤੇਨ, ਭੋਤੋ ਭਵਤੋ ਭਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੧੧੧. ਭਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤ ਭਨ੍ਤੇ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਭਦਨ੍ਤ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਭਦ੍ਦਨ੍ਤ ਭਨ੍ਤੇ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕ੍ਵਚਿ **ਗੇ** ਪਰੇ **ਯੋਸੁ** ਚ। ਭੋ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤ ਭਨ੍ਤੇ, ਭਦਨ੍ਤ ਭਦਨ੍ਤਾ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਪੁਰਿਸ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ।

੧੧੨. ਸਨ੍ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸੋ ਭੇ ਬੋ ਚਨ੍ਤੇ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਸਨ੍ਤ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਸ**ਸਦ੍ਦਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਭ**ਕਾਰੇ ਪਰੇ, ਅਨ੍ਤੇ ਚ **ਬ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਹੋਤਿ।

ਚਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅ**ਭ**ਕਾਰੇਪਿ ਸਮਾਸੇ ਕ੍ਵਚਿ **ਸ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ। ਸਬ੍ਭਿ।

ਭੇਤਿ ਕਿਂ? ਸਨ੍ਤੇਹਿ, ਸੇਸਂ **ਗਚ੍ਛਨ੍ਤ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ।

ਅਤ੍ਥਿ **ਰਾਜ ਬ੍ਰਹ੍ਮ ਅਤ੍ਤੁ ਸਖ**ਸਦ੍ਦਾਦੀਨਂ ਭੇਦੋ, ਤਥੇਵ **ਸਜਾਦ**ਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ''ਰਾਜ ਸਿ''ਇਤਿ ਠਿਤੇ –

''ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤੁਸਖਰਾਜਾਦਿਤੋ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੧੧੩. ਸਜਾ ਚ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮ ਅਤ੍ਤੁ ਸਖ ਰਾਜਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਤੋ **ਸਿ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਆਕਾਰੋ** ਹੋਤਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਆਤੁਮਾ**ਦਿਸਦ੍ਦਤੋ ਚ। ਸਰਲੋਪਾਦਿ। ਰਾਜਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

੧੧੪. ਯੋਨਮਾਨੋ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤੁਸਖਰਾਜਾਦਿਤੋ **ਯੋ**ਨਂ **ਆਨੋ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਰਾਜਾਨੋ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਭੋ ਰਾਜ ਭੋ ਰਾਜਾ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਰਾਜਾਨੋ।

''ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੧੫. ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤੁਸਖਰਾਜਾਦਿਤੋ ਅਮਾਨਂ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦੀਹਿ ਪਰਸ੍ਸ ਅਂਵਚਨਸ੍ਸ **ਆਨਂ** ਹੋਤਿ ਵਾ। ਰਾਜਾਨਂ ਪਸ੍ਸ ਰਾਜਂ ਵਾ, ਰਾਜਾਨੋ।

''ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ, ਰਾਜਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੧੬. ਨਾਮ੍ਹਿ ਰਞ੍ਞਾ ਵਾ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਰਾਜ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਰਞ੍ਞਾ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ **ਨਾਮ੍ਹਿ** ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਰਞ੍ਞਾ ਕਤਂ ਰਾਜੇਨ ਵਾ।

੧੧੭. ਰਾਜਸ੍ਸ ਰਾਜੁ ਸੁਨਂਹਿਸੁ ਚ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਰਾਜ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਰਾਜੁ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਸੁ ਨਂ ਹਿ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਵਚਨੇਸੁ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥੋ, ''ਸੁਨਂਹਿਸੁ ਚਾ''ਤਿ ਦੀਘੋ, ਰਾਜੂਹਿ ਰਾਜੂਭਿ, ਰਾਜੇਹਿ ਰਾਜੇਭਿ ਵਾ।

''ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੧੧੮. ਰਾਜਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋਰਾਜਿਨੋ ਸੇ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਰਾਜ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਰਞ੍ਞੋ ਰਾਜਿਨੋ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ **ਸੇ** ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਰਞ੍ਞੋ, ਰਾਜਿਨੋ ਦੇਤਿ।

''ਰਾਜਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੧੯. ਰਞ੍ਞਂ ਨਂ ਮ੍ਹੀ ਵਾ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਰਾਜ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਰਞ੍ਞਂ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ **ਨਂ**ਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਰਞ੍ਞਂ ਰਾਜੂਨਂ ਰਾਜਾਨਂ।

ਪਞ੍ਚਮਿਯਂ –

੧੨੦. ਅਮ੍ਹਤੁਮ੍ਹਨੁਰਾਜਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤੁਸਖਸਤ੍ਥੁਪਿਤਾਦੀਹਿ ਸ੍ਮਾ ਨਾਵ।

ਅਮ੍ਹਤੁਮ੍ਹਨੁਰਾਜਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤੁਸਖਸਤ੍ਥੁਪਿਤੁਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ **ਸ੍ਮਾ**ਵਚਨਂ **ਨਾ**ਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਸ੍ਮਾ**ਵਚਨਸ੍ਸ ਨਾਭਾਵ◌ਾਤਿਦੇਸੋ। **ਅਤਿਦੇਸੋ** ਪਨ ਛਬ੍ਬਿਧੋ।

ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਹ –

''ਬ੍ਯਪਦੇਸੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਤਂਰੂਪਂ ਤਂਸਭਾਵਤਾ।
ਸੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਤਥਾ ਕਾਰਿ-ਯਾਤਿਦੇਸੋਤਿ ਛਬ੍ਬਿਧੋ''ਤਿ॥

ਤਤ੍ਰਾਯਂ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤੁਸਖਾ**ਦੀਸੁ ਪਾਠਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ **ਰੂਪਾਤਿਦੇਸੋ**। ਸੇਸਂ ਤਤਿਯਾਸਮਂ।

ਰਞ੍ਞਾ ਅਪੇਤਿ, ਰਾਜੂਹਿ ਰਾਜੂਭਿ, ਰਾਜੇਹਿ ਰਾਜੇਭਿ, ਰਞ੍ਞੋ, ਰਾਜਿਨੋ ਸਨ੍ਤਕਂ, ਰਞ੍ਞਂ ਰਾਜੂਨਂ ਰਾਜਾਨਂ।

''ਰਾਜਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੨੧. ਸ੍ਮਿਂਮ੍ਹਿ ਰਞ੍ਞੇ ਰਾਜਿਨਿ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਰਾਜ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਰਞ੍ਞੇਰਾਜਿਨਿ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ **ਸ੍ਮਿਂ**ਮ੍ਹਿ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਰਞ੍ਞੇ, ਰਾਜਿਨਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਰਾਜੂਸੁ ਰਾਜੇਸੁ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ **ਗ ਨਾ ਸ ਸ੍ਮਿਂ**ਸੁ ਵ◌ਿਸੇਸੋ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ।

ਆਲਪਨੇ ਚ ''ਏ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੨੨. ਬ੍ਰਹ੍ਮਤੋ ਗਸ੍ਸ ਚ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਸਦ੍ਦਤੋ **ਗ**ਸ੍ਸ ਚ **ਏ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ, **ਚ**ਗ੍ਗਹਣਂ **ਏ**ਗ੍ਗਹਣਾਨੁਕਡ੍ਢਨਤ੍ਥਂ, ਭੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ।

ਵ◌ਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸ, ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੨੩. ਉਤ੍ਤਂ ਸਨਾਸੁ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ **ਉਤ੍ਤ**ਮਾਪਜ੍ਜਤੇ **ਸ ਨਾ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਵਚਨੇਸੁ। **ਉਤ੍ਤ**ਮਿਤਿ ਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋ। ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਭਿ।

ਸਸ੍ਮਿਂ **ਉਤ੍ਤੇ** ਕਤੇ ''ਇਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣਾ ਝਲਾ''ਤਿ **ਲ**ਸਞ੍ਞਾਯਂ –

੧੨੪. ਝਲਤੋ ਸਸ੍ਸ ਨੋ ਵ◌ਾ।

ਝਲਸਞ੍ਞੇਹਿ ਇਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣੇਹਿ ਪਰਸ੍ਸ **ਸ**ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਵਚਨਸ੍ਸ **ਨੋ**ਇਚ੍ਚਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵ◌ਾ। ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮੂਨਂ ਵ◌ਾ, **ਉਤ੍ਤ**ਮਿਤਿ ਯੋਗਵ◌ਿਭਾਗੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਉਤ੍ਤਂ।

ਪਞ੍ਚਮਿਯਂ ਨਾਭਾਵਾਤਿਦੇਸੋ। ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਭਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮੂਨਂ ਵਾ।

੧੨੫. ਬ੍ਰਹ੍ਮਤੋ ਤੁ ਸ੍ਮਿਂ ਨਿ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਸਦ੍ਦਤੋ **ਸ੍ਮਿਂ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਨਿ** ਹੋਤਿ। **ਤੁ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਕਮ੍ਮਚਮ੍ਮਮੁਦ੍ਧਾ**ਦਿਤੋ ਚ ਕ੍ਵਚਿ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਨਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਸੁ।

ਅਤ੍ਤੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਤਿਯਾਦੀਸ੍ਵੇਵ ਵਿਸੇਸੋ।

ਅਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਾਨੋ, ਭੋ ਅਤ੍ਤ ਭੋ ਅਤ੍ਤਾ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨੋ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਤਾਨੋ।

ਨਾਮ੍ਹਿ ''ਅਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਅਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਂ ਵਾ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ।

੧੨੬. ਅਤ੍ਤਨ੍ਤੋ ਹਿਸ੍ਮਿਮਨਤ੍ਤਂ।

ਅਤ੍ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ **ਅਨ**ਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤੇ **ਹਿ**ਸ੍ਮਿਂ ਪਰੇ। ਅਤ੍ਤਨੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੇਭਿ।

''ਤਤੋ, ਅਤ੍ਤਤੋ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੨੭. ਸਸ੍ਸ ਨੋ।

ਤਤੋ **ਅਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦਤੋ **ਸ**ਸ੍ਸ ਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਨੋ** ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ।

੧੨੮. ਸ੍ਮਾ ਨਾ।

ਤਤੋ **ਅਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦਤੋ **ਸ੍ਮਾ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਨਾ** ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਪੇਤਿ।

ਨਾਭਾਵਾਤਿਦੇਸੇਨੇਵ ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ਉਤ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇਨ ਏਕਯੋਗਮਕਤ੍ਵਾ ਭਿਨ੍ਨਯੋਗਕਰਣਂ ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਰਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ, ਤੇਨ **ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਤ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਰ**ਕਾਰੋ **ਜ**ਕਾਰੇ ਕ੍ਵਚਿ। ਅਤ੍ਰਜੋ ਅਤ੍ਤਜੋ ਵਾ। ਅਤ੍ਤਨੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੇਭਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ।

''ਅਤ੍ਤਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੨੯. ਤਤੋ ਸ੍ਮਿਂ ਨਿ।

ਤਤੋ **ਅਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦਤੋ **ਸ੍ਮਿਂ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਨਿ** ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਿ, ਅਤ੍ਤੇਸੁ।

ਸਖਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭੇਦੋ। ਸਖਾ, ਸਖਾਨੋ।

''ਯੋਨ''ਮਿਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੩੦. ਸਖਤੋ ਚਾਯੋਨੋ।

ਸਖਸਦ੍ਦਤੋ **ਯੋ**ਨਂ **ਆਯੋ ਨੋ**ਆਦੇਸਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਖਾਯੋ।

੧੩੧. ਸਖਨ੍ਤੁਸ੍ਸਿ ਨੋਨਾਨਂਸੇਸੁ।

ਸਖਸਦ੍ਦਨ੍ਤੁਸ੍ਸ **ਇ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਨੋਨਾਨਂਸ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਪਰੇਸੁ। ਸਖਿਨੋ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

ਆਲਪਨੇ **ਗ**ਸਦ੍ਵ੍ਵਾਯਂ –

੧੩੨. ਸਖਤੋ ਗਸ੍ਸੇ ਵਾ।

ਸਖਤੋ **ਗ**ਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰ **ਆ**ਕਾਰ **ਇ**ਕਾਰ ਈਕਾਰ**ਏ**ਕਾਰਾਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਵਾਸਦ੍ਦੇਨ ਅਦ੍ਵ੍ਵਸ੍ਮਾਪਿ ਕ੍ਵਚਿ **ਏ**ਕਾਰੋ। ਯਥਾ – ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇ ਇਸੇ ਇਤਿ।

ਅ ਚ ਆ ਚ ਇ ਚ ਈ ਚ ਏ ਚਾਤਿਪਿ ਏ, ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਰਾਨਂ ਕਮੇਨ ਲੋਪੋ।

ਭੋ ਸਖ ਭੋ ਸਖਾ ਭੋ ਸਖਿ ਭੋ ਸਖੀ ਭੋ ਸਖੇ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਸਖਾਨੋ ਸਖਾਯੋ ਸਖਿਨੋ।

''ਸਖਨ੍ਤੁਸ੍ਸ, ਆਰੋ ਚਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੩੩. ਸੁਨਮਂਸੁ ਵਾ।

ਸਖਨ੍ਤੁਸ੍ਸ **ਆਰੋ** ਭੋਤਿ ਵਾ **ਸੁਨਂ ਅਂ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਪਰੇਸੁ। ਸਖਾਰਂ ਸਖਾਨਂ ਸਖਂ, ਸਖਾਨੋ ਸਖਾਯੋ ਸਖਿਨੋ, ਸਖਿਨਾ।

''ਸਖਨ੍ਤੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੩੪. ਆਰੋ ਹਿਮ੍ਹਿ ਵਾ।

ਸਖਨ੍ਤੁਸ੍ਸ **ਆਰੋ** ਹੋਤਿ ਵਾ **ਹਿਮ੍ਹਿ** ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਸਖਾਰੇਹਿ ਸਖਾਰੇਭਿ, ਸਖੇਹਿ ਸਖੇਭਿ।

ਇਕਾਰਾਦੇਸੇ ''ਝਲਤੋ ਸਸ੍ਸ ਨੋ ਵਾ''ਤਿ **ਨੋ**। ਸਖਿਨੋ ਸਖਿਸ੍ਸ, ਸਖਾਰਾਨਂ ਸਖੀਨਂ।

ਸ੍ਮਾਵਚਨਸ੍ਸ **ਨਾ**ਭਾਵੋ। ਸਖਿਨਾ, ਸਖਾਰੇਹਿ ਸਖਾਰੇਭਿ ਸਖੇਹਿ ਸਖੇਭਿ, ਸਖਿਨੋ ਸਖਿਸ੍ਸ, ਸਖਾਰਾਨਂ ਸਖੀਨਂ।

''ਸਖਤੋ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੩੫. ਸ੍ਮਿਮੇ ।

ਸਖਤੋ **ਸ੍ਮਿਂ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਏ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਨਿਚ੍ਚਤ੍ਥੋਯਮਾਰਮ੍ਭੋ। ਸਖੇ, ਸਖਾਰੇਸੁ ਸਖੇਸੁ।

ਆਤੁਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਠਮਾਦੁਤਿਯਾਸੁ **ਅਤ੍ਤੁ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਰੂਪਨਯੋ। ਆਤੁਮਾ, ਆਤੁਮਾਨੋ, ਭੋ ਆਤੁਮ ਭੋ ਆਤੁਮਾ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਆਤੁਮਾਨੋ, ਆਤੁਮਾਨਂ ਆਤੁਮਂ, ਆਤੁਮਾਨੋ, ਆਤੁਮੇਨ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਪੁਰਿਸ**ਸਮਂ।

ਪੁਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭੇਦੋ। ਪੁਮ ਸਿ,

''ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੧੩੬. ਪੁਮਨ੍ਤੁਸ੍ਸਾ ਸਿਮ੍ਹਿ।

ਪੁਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਆ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਸਿ**ਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। **ਅਨ੍ਤੁ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਮਘ**ਵ**ਯੁ**ਵਾਦੀਨਮਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਚ। ਪੁਮਾ।

''ਪੁਮਨ੍ਤੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੧੩੭. ਯੋਸ੍ਵਾਨੇ।

ਪੁਮਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਆਨੇ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਯੋ**ਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤੀਸੁ। ਪੁਮਾਨੋ।

੧੩੮. ਅਮਾਲਪਨੇਕਵਚਨੇ।

ਪੁਮਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਅਂ** ਹੋਤਿ ਆਲਪਨੇਕਵਚਨੇ ਪਰੇ। ਹੇ ਪੁਮਂ, ਹੇ ਪੁਮਾਨੋ, ਪੁਮਂ, ਪੁਮਾਨੋ।

''ਆ, ਵਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੩੯. ਉ ਨਾਮ੍ਹਿ ਚ।

ਪੁਮਨ੍ਤੁਸ੍ਸ **ਆਉ**ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਨਾ**ਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪੁਮਕਮ੍ਮਥਾਮਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਚੁ'ਕਾਰੋ ਵਾ **ਸਸ੍ਮਾ**ਸੁ। ਪੁਮਾਨਾ ਪੁਮੁਨਾ ਪੁਮੇਨ ਵਾ।

''ਆਨੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੪੦. ਹਿਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ ਚ।

ਪੁਮਨ੍ਤੁਸ੍ਸ **ਹਿ**ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹੀ ਚ **ਆਨੇ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। **ਵਿਭਤ੍ਤਿ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ। ਪੁਮਾਨੇਹਿ ਪੁਮਾਨੇਭਿ।

ਚਸਦ੍ਦੇਨ **ਯੁ**ਵ**ਮਘ**ਵਾਦੀਨਮਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਵਾ **ਆਨਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਬਵਿਭਤ੍ਤੀਸੁ। ''ਉ ਨਾਮ੍ਹਿ ਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪੁਮਨ੍ਤੁਸ੍ਸੁਕਾਰੋ ਵਾ **ਸਸ੍ਮਾ**ਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤੀਸੁ। ''ਝਲਤੋ ਸਸ੍ਸ ਨੋ ਵਾ''ਤਿ **ਨੋ**। ਪੁਮੁਨੋ ਪੁਮਸ੍ਸ, ਪੁਮਾਨਂ।

''ਸ੍ਮਾ, ਨਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੪੧. ਝਲਤੋ ਚ।

ਝਲਇਚ੍ਚੇਤੇਹਿ **ਸ੍ਮਾ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਨਾ** ਹੋਤਿ। **ਚ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਕ੍ਵਚਿ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ। ਪੁਮਾਨਾ ਪੁਮੁਨਾ ਪੁਮਾ ਪੁਮਸ੍ਮਾ ਪੁਮਮ੍ਹਾ, ਪੁਮਾਨੇਹਿ ਪੁਮਾਨੇਭਿ ਪੁਮੇਹਿ ਪੁਮੇਭਿ, ਪੁਮੁਨੋ ਪੁਮਸ੍ਸ, ਪੁਮਾਨਂ।

੧੪੨. ਆਨੇ ਸ੍ਮਿਂਮ੍ਹਿ ਵਾ।

ਪੁਮਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਆਨੇ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ਸ੍ਮਿਂਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਪੁਮਾਨੇ ਪੁਮੇ ਪੁਮਸ੍ਮਿਂ ਪੁਮਮ੍ਹਿ।

੧੪੩. ਸੁਸ੍ਮਿਮਾ ਵਾ।

ਪੁਮਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਸੁ**ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰੇ **ਆ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਪੁਮਾਸੁ ਪੁਮੇਸੁ।

ਯੁਵਾਦੀਸੁ ''ਯੁਵ ਸਿ'' ਇਤੀਧ –

''ਪੁਮਨ੍ਤਸ੍ਸਾ ਸਿਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਨ੍ਤ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਆਕਾਰੋ, ''ਹਿਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ ਚਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਆਨਾ**ਦੇਸੋ ਚ।

ਯੁਵਾ ਯੁਵਾਨੋ, ਯੁਵਾਨਾ ਯੁਵਾ, ਹੇ ਯੁਵ ਹੇ ਯੁਵਾ ਹੇ ਯੁਵਾਨ ਹੇ ਯੁਵਾਨਾ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਯੁਵਾਨਾ, ਯੁਵਾਨਂ ਯੁਵਂ, ਯੁਵਾਨੇ ਯੁਵੇ।

''ਅਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਯੁਵਮਘ**ਵਾਦੀਨਮਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਆ** ਹੋਤਿ ਵਾ **ਨਾਸੁ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੂਤਿ **ਆ**ਤ੍ਤਂ।

ਯੁਵਾਨਾ ਯੁਵੇਨ ਯੁਵਾਨੇਨ ਵਾ, ਯੁਵਾਨੇਹਿ ਯੁਵਾਨੇਭਿ ਯੁਵੇਹਿ ਯੁਵੇਭਿ, ਯੁਵਾਨਸ੍ਸ ਯੁਵਸ੍ਸ, ਯੁਵਾਨਾਨਂ ਯੁਵਾਨਂ, ਯੁਵਾਨਾ ਯੁਵਾਨਸ੍ਮਾ ਯੁਵਾਨਮ੍ਹਾ, ਯੁਵਾਨੇਹਿ ਯੁਵਾਨੇਭਿ ਯੁਵੇਹਿ ਯੁਵੇਭਿ, ਯੁਵਾਨਸ੍ਸ ਯੁਵਸ੍ਸ, ਯੁਵਾਨਾਨਂ ਯੁਵਾਨਂ, ਯੁਵਾਨੇ ਯੁਵਾਨਸ੍ਮਿਂ ਯੁਵਾਨਮ੍ਹਿ ਯੁਵੇ ਯੁਵਮ੍ਹਿ ਯੁਵਸ੍ਮਿਂ, ਯੁਵਾਨੇਸੁ ਯੁਵਾਸੁ ਯੁਵੇਸੁ।

ਏਵਂ ਮਘਵਾ ਮਘਵਾਨੋ, ਮਘਵਾਨਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਯੁ**ਵਸਦ੍ਦਸਮਂ।

ਅਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਆਕਾਰਨ੍ਤੋ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੋ **ਸਾ**ਸਦ੍ਦੋ।

ਸਾ ਸਿ, ਸਿਲੋਪੋ, ਸਾ ਸੁਨਖੋ।

ਬਹੁਵਚਨੇ –

੧੪੪. ਅਘੋ ਰਸ੍ਸਮੇਕਵਚਨਯੋਸ੍ਵਪਿ ਚ।

ਘਸਦ੍ਦਵ੍ਵਕ**ਆ**ਕਾਰਵਜ੍ਜਿਤੋ ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਰੋ ਰਸ੍ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੇ ਏਕਵਚਨੇਸੁ **ਯੋ**ਸੁ ਚ ਪਰੇਸੂਤਿ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ। **ਅਪਿ**ਗ੍ਗਹਣਂ **ਸਿ**ਮ੍ਹਿ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ। ਸੇਸਂ ਨੇਯ੍ਯਂ।

ਸਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਹੇ ਸ ਹੇ ਸਾ, ਹੇ ਸਾ, ਸਂ, ਸੇ, ਸੇਨ, ਸਾਹਿ ਸਾਭਿ, ਸਸ੍ਸ ਸਾਯ, ਸਾਨਂ, ਸਾ ਸਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਹਾ, ਸਾਹਿ ਸਾਭਿ, ਸਸ੍ਸ, ਸਾਨਂ, ਸੇ ਸਸ੍ਮਿਂ ਸਮ੍ਹਿ, ਸਾਸੁ।

ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾ ਗਾਣ੍ਡੀਵਧਨ੍ਵਾਪਭੁਤਯੋ।

ਆਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਇਕਾਰਨ੍ਤੋ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੋ **ਅਗ੍ਗਿ**ਸਦ੍ਦੋ। **ਸਜਾ**ਦ੍ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਅਗ੍ਗਿ ਸਿ,

''ਅਨ੍ਤੋ, ਸਿਮ੍ਹਿ, ਵਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੪੫. ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸਿਨਿ।

ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇ **ਇਨਿ** ਹੋਤਿ ਵਾ **ਸਿਮ੍ਹਿ** ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ‘‘ਸੇਸਤੋ ਲੋਪਂ ਗਸਿਪੀ’’ਤਿ **ਸਿ**ਲੋਪੋ। ਅਗ੍ਗਿਨਿ ਅਗ੍ਗਿ।

ਬਹੁਵਚਨੇ ‘‘ਇਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣਾ ਝਲਾ’’ਤਿ **ਝਲ**ਸਞ੍ਞਾਯਂ –

‘‘ਝਲਤੋ, ਵਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੪੬. ਘਪਤੋ ਚ ਯੋਨਂ ਲੋਪੋ।

ਘਪਸਞ੍ਞੇਹਿ ਇਤ੍ਥਿਵਾਚਕੇਹਿ ਆਕਾਰਿਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣੇਹਿ, **ਝਲ**ਸਞ੍ਞੇਹਿ ਚ ਪਰੇਸਂ **ਯੋ**ਵਚਨਾਨਂ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਾਯਂ।

੧੪੭. ਯੋਸੁ ਕਤਨਿਕਾਰਲੋਪੇਸੁ ਦੀਘਂ।

ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸਨ੍ਤਭੂਤਾ ਸਬ੍ਬੇ ਰਸ੍ਸਸਰਾ **ਯੋ**ਸੁ ਕਤਨਿਕਾਰਲੋਪੇਸੁ ਦੀਘਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇ। ਕਤਾ **ਨਿ**ਕਾਰਲੋਪਾ ਯੇਸਂ ਤੇ **ਕਤਨਿਕਾਰਲੋਪਾ**। ਅਗ੍ਗੀ।

‘‘ਪਞ੍ਚਾਦੀਨਮਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਇਤੋ ‘‘ਅਤ੍ਤ’’ਮਿਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੪੮. ਯੋਸ੍ਵਕਤਰਸ੍ਸੋ ਝੋ।

ਯੋਸੁ ਪਰੇਸੁ ਅਕਤਰਸ੍ਸੋ **ਝੋ ਅਤ੍ਤ**ਮਾਪਜ੍ਜਤੇ। ਅਗ੍ਗਯੋ।

ਝੋਤਿ ਕਿਂ? ਰਤ੍ਤਿਯੋ।

ਆਲਪਨੇਪੇਵਂ। ਹੇ ਅਗ੍ਗਿ, ਹੇ ਅਗ੍ਗੀ ਹੇ ਅਗ੍ਗਯੋ।

ਦੁਤਿਯੇਕਵਚਨੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਰਲੋਪੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ –

੧੪੯. ਅਂ ਮੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ ਝਲਪੇਹਿ।

ਝਲਪਇਚ੍ਚੇਤੇਹਿ ਪਰਸ੍ਸ **ਅਂ**ਵਚਨਸ੍ਸ, **ਮ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਅਗ੍ਗਿਂ।

ਅਗ੍ਗੀ ਅਗ੍ਗਯੋ, ਅਗ੍ਗਿਨਾ, ਅਗ੍ਗੀਹਿ ਅਗ੍ਗੀਭਿ, ‘‘ਸੁਨਂਹਿਸੁ ਚਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਦੀਘਾਭਾਵੋ। ਅਗ੍ਗਿਹਿ ਅਗ੍ਗਿਭਿ।

‘‘ਝਲਤੋ ਸਸ੍ਸ ਨੋ ਵਾ’’ਤਿ **ਨੋ**। ਅਗ੍ਗਿਨੋ ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸ, ਅਗ੍ਗੀਨਂ।

‘‘ਸ੍ਮਾ ਨਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ‘‘ਝਲਤੋ ਚਾ’’ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ **ਨਾ**। ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਮਾ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਾ, ਅਗ੍ਗੀਹਿ ਅਗ੍ਗੀਭਿ ਅਗ੍ਗਿਹਿ ਅਗ੍ਗਿਭਿ, ਅਗ੍ਗਿਨੋ ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸ, ਅਗ੍ਗੀਨਂ ਅਗ੍ਗਿਨਂ, ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਮਿਂ, ਅਗ੍ਗੀਸੁ ਅਗ੍ਗਿਸੁ।

ਏਵਮਞ੍ਞੇਪਿ –

ਜੋਤਿ ਪਾਣਿ ਗਣ੍ਠਿ ਮੁਟ੍ਠਿ, ਕੁਚ੍ਛਿ ਵਤ੍ਥਿ ਸਾਲਿ ਵੀਹਿ।

ਬਜਾਧਿ ਓਧਿ ਬੋਧਿ ਸਨ੍ਧਿ, ਰਾਸਿ ਕੇਸਿ ਸਾਤਿ ਦੀਪਿ॥

ਇਸਿ ਮੁਨਿ ਮਣਿ ਧਨਿ ਯਤਿ ਗਿਰਿ ਰਵਿ ਕਵਿ,
ਕਪਿ ਅਸਿ ਮਸਿ ਨਿਧਿ ਵਿਧਿ ਅਹਿ ਕਿਮਿ ਪਤਿ।
ਹਰਿ ਅਰਿ ਤਿਮਿ ਕਲਿ ਬਲਿ ਜਲਧਿ ਗਹਪਤਿ,
ਉਰੁਧਿਤਿ ਵਰਮਤਿ ਨਿਰੁਪਧਿ ਅਧਿਪਤਿ॥

ਅਞ੍ਜਲਿ ਸਾਰਥਿ ਅਤਿਥਿ ਸਮਾਧਿ ਉਦਧਿਪ੍ਪਭੁਤਯੋ।

ਇਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਈਕਾਰਨ੍ਤੋ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੋ **ਦ**ਣ੍ਡੀਸਦ੍ਦੋ।

''ਦਣ੍ਡੀ ਸਿ'' ਇਤੀਧ –

''ਅਘੋ ਰਸ੍ਸਮੇਕਵਚਨਯੋਸ੍ਵਪਿ ਚਾ''ਤਿ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਏਤ੍ਥੇਵਾ**ਪਿ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਸਿ**ਸ੍ਮਿਂ ਤਦਭਾਵੇ ਸਿਦ੍ਧੇ ਨਿਯਮਤ੍ਥਮਾਹ।

''ਰਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ –

੧੫੦. ਨ ਸਿਸ੍ਮਿਮਨਪੁਂਸਕਾਨਿ।

ਸਿਸ੍ਮਿਂ ਨਪੁਂਸਕਵਜ੍ਜਿਤਾਨਿ ਲਿਙ੍ਗਾਨਿ ਨ ਰਸ੍ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਤਿ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਾਭਾਵੋ, **ਸਿ**ਲੋਪੋ। ਦਣ੍ਡੀ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਅਨਪੁਂਸਕਾਨੀਤਿ ਕਿਂ? ਸੁਖਕਾਰਿ ਦਾਨਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ –

ਵਿਸਦਾਵਿਸਦਾਕਾਰ-ਵੋਹਾਰੋਭਯਮੁਤ੍ਤਕਾ।
ਪੁਮਾਦਿਜਾਨਨੇ ਹੇਤੁ-ਭਾਵਤੋ ਲਿਙ੍ਗਮੀਰਿਤਾ॥

ਯੋਲੋਪੇ ਦਣ੍ਡੀ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

ਇਤਰਤ੍ਰ ''ਅਘੋ ਰਸ੍ਸ''ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੇ ਕਤੇ –

''ਝਤੋ, ਕਤਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੫੧. ਯੋਨਂ ਨੋ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ **ਯੋ**ਨਂ ਸਾਲਪਨਾਨਂ **ਝ**ਤੋ ਕਤਰਸ੍ਸਾ ਪਰੇਸਂ **ਨੋ**ਇਚ੍ਚਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਦਣ੍ਡਿਨੋ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

ਕਤਰਸ੍ਸਾਤਿ ਕਿਂ? ਅਗ੍ਗਯੋ।

> ਅਧਿਕਾਰਂ ਵਿਨਾ ''ਯੋਨਂ,
> ਨੋ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਤੋ।
> ਕ੍ਵਚਿ ਅਕਤਰਸ੍ਸਾਪਿ,
> ਨੋ ਸਾਰਮਤਿਨੋ ਯਥਾ॥

ਆਲਪਨੇ ''ਗੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੫੨. ਝਲਪਾ ਰਸ੍ਸਂ।

ਝਲਪਇਚ੍ਚੇਤੇ ਰਸ੍ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇ **ਗੇ** ਪਰੇ। ਭੋ ਦਣ੍ਡਿ।

''ਅਘੋ ਰਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾਵ ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੇ ਪੁਨਾਰਮ੍ਭੋ ਨਿਯਮਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ''ਭੋ ਗੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਨ ਭਵਤਿ। ਦਣ੍ਡੀ ਦਣ੍ਡਿਨੋ।

ਦੁਤਿਯਾਯਂ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੇ ਕਤੇ ''ਅ''ਮਿਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ, ''ਘਪਤੋ ਸ੍ਮਿਂ ਯਂ ਵਾ''ਤਿ ਇਤੋ ਮਣ੍ਡੂਕਗਤਿਯਾ ''ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੫੩. ਨਂ ਝਤੋ ਕਤਰਸ੍ਸਾ।

ਝਤੋ ਕਤਰਸ੍ਸਾ ਪਰਸ੍ਸ **ਅਂ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਨਂ** ਹੋਤਿ ਵਾ। ਦਣ੍ਡਿਨਂ ਦਣ੍ਡਿਂ, ਦਣ੍ਡੀ ਦਣ੍ਡਿਨੋ, ਦਣ੍ਡਿਨਾ, ਦਣ੍ਡੀਹਿ ਦਣ੍ਡੀਭਿ, ਦਣ੍ਡਿਨੋ ਦਣ੍ਡਿਸ੍ਸ, ਦਣ੍ਡੀਨਂ।

''ਝਲਤੋ ਚਾ''ਤਿ **ਨਾ**। ਦਣ੍ਡਿਨਾ ਦਣ੍ਡਿਸ੍ਮਾ ਦਣ੍ਡਿਮ੍ਹਾ, ਦਣ੍ਡੀਹਿ ਦਣ੍ਡੀਭਿ, ਦਣ੍ਡਿਨੋ ਦਣ੍ਡਿਸ੍ਸ, ਦਣ੍ਡੀਨਂ।

''ਝਤੋ, ਕਤਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਪੁਰੇ ਵਿਯ ''ਵਾ''ਤਿ ਚ।

੧੫੪. ਸ੍ਮਿਂ ਨਿ।

ਝਤੋ ਕਤਰਸ੍ਸਾ ਪਰਸ੍ਸ **ਸ੍ਮਿਂ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਨਿ**ਇਚ੍ਚਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਦਣ੍ਡਿਨਿ ਦਣ੍ਡਿਸ੍ਮਿਂ ਦਣ੍ਡਿਮ੍ਹਿ, ਦਣ੍ਡੀਸੁ।

ਏਵਮਞ੍ਞਾਨਿਪਿ –

> ਧਮ੍ਮੀ ਸਙ੍ਘੀ ਞਾਣੀ ਹਤ੍ਥੀ, ਚਕ੍ਕੀ ਪਕ੍ਖੀ ਦਾਠੀ ਰਟ੍ਠੀ।
> ਛਤ੍ਤੀ ਮਾਲੀ ਵਮ੍ਮੀ ਯੋਗੀ, ਭਾਗੀ ਭੋਗੀ ਕਾਮੀ ਸਾਮੀ॥
>
> ਧਜੀ ਗਣੀ ਸਸੀ ਕੁਟ੍ਠੀ, ਜਟੀ ਯਾਨੀ ਸੁਖੀ ਸਿਖੀ।
> ਦਨ੍ਤੀ ਮਨ੍ਤੀ ਕਰੀ ਚਾਗੀ, ਕੁਸਲੀ ਮੁਸਲੀ ਬਲੀ॥
>
> ਪਾਪਕਾਰੀ ਸਤ੍ਤੁਘਾਤੀ, ਮਾਲਜਕਾਰੀ ਦੀਘਜੀਵੀ।
> ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸੀਘਯਾਯੀ, ਸੀਹਨਾਦੀ ਭੂਮਿਸਾਯੀ –

ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਿ **ਈ**ਕਾਰਨ੍ਤਨਾਮਾਨਿ।

ਗਾਮਣੀਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤੁ ਸਤ੍ਤਮਿਯਂ ਭੇਦੋ।

ਗਾਮਣੀ, ਗਾਮਣੀ ਗਾਮਣਿਨੋ, ਭੋ ਗਾਮਣਿ, ਭੋਨ੍ਤੋ ਗਾਮਣੀ ਭੋਨ੍ਤੋ ਗਾਮਣਿਨੋ, ਗਾਮਣਿਨਂ ਗਾਮਣਿਂ, ਗਾਮਣੀ ਗਾਮਣਿਨੋ।

ਸੇਸਂ **ਦਣ੍ਡੀ**ਸਮਂ। **ਨਿਆਦੇਸਾਭਾਵ◌ੋਵ ਵ◌ਿਸੇਸੋ।** ਏਵ◌ਂ **ਸੇਨਾਨੀ ਸੁਧੀ**ਪ੍ਪਭੁਤਯੋ।

ਈਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਉਕਾਰਨ੍ਤੋ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੋ **ਭਿਕ੍ਖੁ**ਸਦ੍ਦੋ।

ਤਥੇਵ **ਭਿਕ੍ਖੁ**ਸਦ੍ਦਤੋ **ਸਿ, ਸਿ**ਲੋਪੋ। ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ।

ਬਹੁਵਚਨੇ ''ਘਪਤੋ ਚ ਯੋਨਂ ਲੋਪੋ''ਤਿ **ਯੋ**ਲੋਪੇ, ''ਯੋਸੁ ਕਤ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਦੀਘੋ। ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ।

ਲੋਪਾਭਾਵ◌ੇ ''ਵ◌ਾ, ਯੋਨ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੫੫. ਲਤੋ ਵ◌ੋਕਾਰੋ ਚ।

ਲਸਞ੍ਞਤੋ ਪਰੇਸਂ **ਯੋ**ਵਚਨਾਨਂ ਵ◌ੋਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵ◌ਾ। **ਕਾਰ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਯੋਨਂ ਨੋ** ਚ ਹੋਤਿ। **ਚ**ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ। ਅਥ ਵ◌ਾ **ਚ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਨੋਗ੍ਗਹਣਾਨੁਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ, ਤੇਨ **ਜਨ੍ਤੁਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁ**ਆਦਿਤੋ **ਯੋਨਂ ਨੋ** ਚ ਹੋਤਿ। ਵ◌ਾਸਦ੍ਦੋ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵ◌ਿਭਾਸਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ –

ਭਿਕ੍ਖੁਪ੍ਪਭੁਤਿਤੋ ਨਿਚ੍ਚਂ, ਵ◌ੋ ਯੋਨਂ ਹੇਤੁਆਦਿਤੋ।
ਵ◌ਿਭਾਸਾ ਨ ਚ ਵ◌ੋ ਨੋ ਚ, ਅਮੁਪ੍ਪਭੁਤਿਤੋ ਭਵ◌ੇ॥

''ਅਤ੍ਤਂ, ਅਕਤਰਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੫੬. ਵ◌ੇਵ◌ੋ**ਸੁ ਲੋ ਚ।**

ਵ◌ੇ ਵ◌ੋਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਚ ਪਰੇਸੁ ਅਕਤਰਸ੍ਸੋ **ਲੋ** ਅਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤੇ। ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਭੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ।

ਲੋਪਾਭਾਵ◌ੇ –

੧੫੭. ਅਕਤਰਸ੍ਸਾ ਲਤੋ ਯ੍ਵ◌ਾਲਪਨਸ੍ਸ ਵ◌ੇਵ◌ੋ।

ਅਕਤਰਸ੍ਸਾ **ਲ**ਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਆਲਪਨੇ ਵ◌ਿਹਿਤਸ੍ਸ **ਯੋ**ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਵ◌ੇ ਵ◌ੋਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਤਂ।** ਭਵਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੋ। ''ਅਂ ਮੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ ਝਲਪੇਹੀ''ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ।

ਭਿਕ੍ਖੁਂ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ, ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਭਿ ਭਿਕ੍ਖੁਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਭਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਮ੍ਹਾ, ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਭਿ ਭਿਕ੍ਖੁਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਭਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁਸੁ।

ਏਵ◌ਂ ਸੇਤੁ ਕੇਤੁ ਰਾਹੁ ਭਾਨੁ ਪਙ੍ਗੁ ਉਚ੍ਛੁ ਵ◌ੇਲੁ ਮਚ੍ਚੁ ਸਿਨ੍ਧੁ ਬਨ੍ਧੁ ਨੇਰੁ ਮੇਰੁ ਸਤ੍ਤੁ ਕਾਰੁ ਹੇਤੁ ਜਨ੍ਤੁ ਰੁਰੁ ਪਟੁ ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ।

ਹੇਤੁਜਨ੍ਤੁਸਦ੍ਦਾਨਂ ਪਠਮਾਦੁਤਿਯਾਸੁ ਵਿਸੇਸੋ।

ਹੇਤੁ, ਹੇਤੂ ਹੇਤਵੋ ਹੇਤੁਯੋ, ਭੋ ਹੇਤੁ, ਭੋਨ੍ਤੋ ਹੇਤੂ ਹੇਤਵੇ ਹੇਤਵੋ, ਹੇਤੁਂ, ਹੇਤੂ ਹੇਤਵੋ ਹੇਤੁਯੋ। ਸੇਸਂ **ਭਿਕ੍ਖੁ**ਸਮਂ।

ਜਨ੍ਤੁ, ਜਨ੍ਤੂ ਜਨ੍ਤਵੋ। **ਕਾਰ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਯੋਨਂ ਨੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਜਨ੍ਤੁਨੋ ਜਨ੍ਤੁਯੋ, ਭੋ ਜਨ੍ਤੁ, ਜਨ੍ਤੂ ਜਨ੍ਤਵੇ ਜਨ੍ਤਵੋ, ਜਨ੍ਤੁਂ, ਜਨ੍ਤੂ ਜਨ੍ਤਵੋ ਜਨ੍ਤੁਨੋ ਜਨ੍ਤੁਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਤ੍ਥੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭੇਦੋ। ''ਸਤ੍ਥੁ ਸਿ''ਇਤੀਧ –

''ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੫੮. ਸਤ੍ਥੁਪਿਤਾਦੀਨਮਾ ਸਿਸ੍ਮਿਂ ਸਿਲੋਪੋ ਚ।

ਸਤ੍ਥੁ ਪਿਤੁ ਮਾਤੁ ਭਾਤੁ ਧੀਤੁ ਕਤ੍ਤੁਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਮਨ੍ਤੋ **ਆ**ਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤੇ **ਸਿ**ਸ੍ਮਿਂ, **ਸਿ**ਲੋਪੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਸਤ੍ਥਾ।

''ਸਤ੍ਥੁ ਪਿਤਾਦੀਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੧੫੯. ਅਞ੍ਞੇਸ੍ਵਾਰਤ੍ਤਂ ।

ਸਤ੍ਥੁ ਪਿਤਾਦੀਨਮਨ੍ਤੋ **ਸਿ**ਵਚਨਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਵਚਨੇਸੁ **ਆਰ**ਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤੇ। **ਆਰਤ੍ਤ**ਮਿਤਿਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਨਿਯਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਆਰਗ੍ਗਹਣਮਨੁਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੬੦. ਤਤੋ ਯੋਨਮੋ ਤੁ।

ਤਤੋ **ਆਰਾ**ਦੇਸਤੋ ਸਬ੍ਬੇਸਂ **ਯੋ**ਨਂ **ਓ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ।

ਤੁਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿਪਿ **ਚਤੁਉਭਨਦੀਗ**ਵਾਦੀਹਿ **ਯੋ**ਨ**ਮੋ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ। ਸਤ੍ਥਾਰੋ।

ਆਲਪਨੇ ''ਅਕਾਰਪਿਤਾਦ੍ਯਨ੍ਤਾਨਮਾ''ਤਿ **ਆਤ੍ਤਂ**। ''ਗੇ ਰਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ''ਆਕਾਰੋ ਵਾ''ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਵਲੋਪੋ। ਭੋ ਸਤ੍ਥ ਭੋ ਸਤ੍ਥਾ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾਰੋ, ਸਤ੍ਥਾਰਂ, ਸਤ੍ਥਾਰੇ ਸਤ੍ਥਾਰੋ।

''ਤਤੋ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੬੧. ਨਾ ਆ।

ਤਤੋ **ਆਰਾ**ਦੇਸਤੋ **ਨਾ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਆ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਸਤ੍ਥਾਰਾ, ਸਤ੍ਥੁਨਾਤਿ **ਆਰਤ੍ਤ**ਮਿਤਿਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਸਿਦ੍ਧਂ। ਸਤ੍ਥਾਰੇਹਿ ਸਤ੍ਥਾਰੇਭਿ।

''ਵਾ ਨਂਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਇਤੋ ''ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੬੨. ਉ ਸਸ੍ਮਿਂ ਸਲੋਪੋ ਚ।

ਸਤ੍ਥੁ ਪਿਤੁਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਮਨ੍ਤੁਸ੍ਸ **ਉ**ਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ਵਾ **ਸ**ਸ੍ਮਿੰ, **ਸ**ਲੋਪੋ ਚ ਹੋਤਿ। **ਆਰਾ**ਦੇਸਾਪਵਾਦੋਯੰ। ਸਤ੍ਥੁ, ਅਵ੍ਵਤ੍ਥੁ ਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨਾਰਾਭਾਵੋ। ਸਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ।

''ਆਰਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੬੩. ਵਾ ਨੰਮ੍ਹਿ।

ਸਤ੍ਥੁ ਪਿਤੁਆਦੀਨਮਨ੍ਤੋ **ਆਰ**ਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤੇ ਵਾ **ਨੰ**ਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਸਤ੍ਥਾਰਾਨੰ।

ਆਰਾਭਾਵੇ ''ਵਾ ਨੰਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੬੪. ਸਤ੍ਥੁਨਤ੍ਤਞ੍ਚ।

ਸਤ੍ਥੁਸਦ੍ਦਨ੍ਤੁਸ੍ਸ, **ਪਿਤਾ**ਦੀਨਮਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਚ **ਅ**ਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ਵਾ **ਨੰ**ਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਪੁਨ **ਸਤ੍ਥੁ**ਗ੍ਗਹਣੰ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਨਿਚ੍ਚਵਿਧਾਨਤ੍ਥੰ। ਸਤ੍ਥਾਨੰ।

''ਅਮ੍ਮਤੁਮਨ੍ਤੁਰਾਜਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤੁਸਖਸਤ੍ਥੁਪਿਤਾਦੀਹਿ ਸ੍ਮਾ ਨਾਵ''ਤਿ **ਸ੍ਮਾ**ਵਚਨਸ੍ਸ**ਨਾ**ਭਾਵੋ। ਸਤ੍ਥਾਰਾ, ਸਤ੍ਥਾਰੇਹਿ ਸਤ੍ਥਾਰੇਭਿ, ਸਤ੍ਥੁ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਸਤ੍ਥੁਸ੍ਸ, ਸਤ੍ਥਾਰਾਨੰ ਸਤ੍ਥਾਨੰ।

''ਆਰਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੬੫. ਤਤੋ ਸ੍ਮਿਮਿ।

ਤਤੋ **ਆਰਾ**ਦੇਸਤੋ **ਸ੍ਮਿੰ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਇ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਪੁਨ **ਤਤੋ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਵ੍ਵਸ੍ਮਾਪਿ **ਸ੍ਮਿੰ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਇ**ਕਾਰੋ। ਯਥਾ – ਭੁਵਿ, ਦਿਵਿ।

੧੬੬. ਆਰੋ ਰਸ੍ਸਮਿਕਾਰੇ।

ਆਰਾਦੇਸੋ ਰਸ੍ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੇ ਇਕਾਰੇ ਪਰੇ, ਸਤ੍ਥਰਿ, ਸਤ੍ਥਾਰੇਸੁ।

> ਏਵੰ ਕਤ੍ਤਾ, ਕਤ੍ਤਾਰੋ, ਭੋ ਕਤ੍ਤ ਭੋ ਕਤ੍ਤਾ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਕਤ੍ਤਾਰੋ, ਕਤ੍ਤਾਰੰ, ਕਤ੍ਤਾਰੇ ਕਤ੍ਤਾਰੋ, ਕਤ੍ਤਾਰਾ, ਕਤ੍ਤਾਰੇਹਿ ਕਤ੍ਤਾਰੇਭਿ। ''ਉ ਸਸ੍ਮਿੰ ਸਲੋਪੋ ਚਾ''ਤਿ **ਉ**ਤ੍ਤੰ, ਸਲੋਪੋ ਚ। ਕਤ੍ਤੁ ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਕਤ੍ਤੁਸ੍ਸ, ਕਤ੍ਤਾਰਾਨੰ ਕਤ੍ਤਾਨੰ ਕਤ੍ਤੂਨੰ ਕਤ੍ਤੁਨੰ, ਕਤ੍ਤਾਰਾ, ਕਤ੍ਤਾਰੇਹਿ ਕਤ੍ਤਾਰੇਭਿ, ਕਤ੍ਤੁ ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਕਤ੍ਤੁਸ੍ਸ, ਕਤ੍ਤਾਰਾਨੰ ਕਤ੍ਤਾਨੰ ਕਤ੍ਤੂਨੰ ਕਤ੍ਤੁਨੰ, ਕਤ੍ਤਰਿ, ਕਤ੍ਤਾਰੇਸੁ, **ਆਰਾ**ਭਾਵੇ ਕਤ੍ਤੂਸੁ ਕਤ੍ਤੁਸੁ।

ਏਵੰ –

ਭਤ੍ਤੁ ਵਤ੍ਤੁ ਨੇਤੁ ਸੋਤੁ, ਞਾਤੁ ਜੇਤੁ ਛੇਤ੍ਤੁ ਭੇਤ੍ਤੁ। ਦਾਤੁ ਧਾਤੁ ਨਤ੍ਤੁ ਬੋਦ੍ਧੁ, ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁ ਆਦਯੋਪਿ।

''ਉ ਸਸ੍ਮਿੰ ਸਲੋਪੋ ਚਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੬੭. ਸਕਮਨ੍ਧਾਤਾਦੀਨਞ੍ਚ।

ਸਕਮਨ੍ਧਾਤੁਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਮਨ੍ਤੋ ਚ **ਉ**ਤ੍ਤੁਮਾਪਜ੍ਜਤੇ **ਸ**ਸ੍ਮਿਂ, **ਸ**ਲੋਪੋ ਚ, ਨਿਚ੍ਚਂ ਪੁਨਬ੍ਬਿਧਾਨਾ। ਸਕਮਨ੍ਧਾਤੁ ਵਿਯ ਅਸ੍ਸ ਰਾਜਿਨੋ ਵਿਭਵੋ, ਸੇਸਂ ਸਮਂ। ਏਵਂ ਮਹਾਮਨ੍ਧਾਤੁਪ੍ਪਭੁਤਯੋ।

ਪਿਤੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭੇਦੋ। **ਸਿ**ਮ੍ਹਿ **ਆ**ਤ੍ਤਂ, **ਸਿ**ਲੋਪੋ, ਪਿਤਾ।

ਯੋਮ੍ਹਿ ‘‘ਆਰੋ, ਰਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੬੮. ਪਿਤਾਦੀਨਮਸਿਮ੍ਹਿ ।

ਪਿਤਾਦੀਨ**ਮਾਰਾ**ਦੇਸੋ ਰਸ੍ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੇ ਅ**ਸਿ**ਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। **ਸਿ**ਸ੍ਮਿਂ **ਆਰਾ**ਦੇਸਾਭਾਵੇਪਿ **ਅਸਿਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਅਧਿਕਵਚਨਮਤ੍ਤਨੁਰਵਿਦ੍ਵਾਪਨਤ੍ਥਂ, ਤੇਨ **ਤੋ**ਆਦਿਮ੍ਹਿ **ਪਿਤਾ**ਦੀਨਮਿਕਾਰੋ ਚ। ਯਥਾ – ਪਿਤਿਤੋ, ਮਾਤਿਤੋ, ਭਾਤਿਤੋ, ਧੀਤਿਤੋ, ਪਿਤਿਪਕ੍ਖੋ, ਮਾਤਿਪਕ੍ਖੋਤਿ।

> ਪਿਤਰੋ, ਸੇਸਂ **ਕਤ੍ਤੁ**ਸਮਂ। ਭੋ ਪਿਤ ਭੋ ਪਿਤਾ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਪਿਤਰੋ, ਪਿਤਰਂ, ਪਿਤਰੇ ਪਿਤਰੋ, ਪਿਤਰਾ ਪਿਤੁਨਾ, ਪਿਤਰੇਹਿ ਪਿਤਰੇਭਿ। ਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ **ਆਰਾ**ਦੇਸਾਭਾਵੇ ਪਿਤੂਹਿ ਪਿਤੂਭਿ ਪਿਤੁਹਿ ਪਿਤੁਭਿ, ਪਿਤੁ ਪਿਤੁਨੋ ਪਿਤੁਸ੍ਸ, ਪਿਤਰਾਨਂ ਪਿਤਾਨਂ ਪਿਤੂਨਂ, ਦੀਘਾਭਾਵੇ ਪਿਤੁਨਂ ਵਾ, ਪਿਤਰਾ, ਪਿਤਰੇਹਿ ਪਿਤਰੇਭਿ ਪਿਤੂਹਿ ਪਿਤੂਭਿ ਪਿਤੁਹਿ ਪਿਤੁਭਿ, ਪਿਤੁ ਪਿਤੁਨੋ ਪਿਤੁਸ੍ਸ, ਪਿਤਰਾਨਂ ਪਿਤਾਨਂ ਪਿਤੂਨਂ ਪਿਤੁਨਂ, ਪਿਤਰਿ, ਪਿਤਰੇਸੁ ਪਿਤੂਸੁ ਪਿਤੁਸੁ।

ਏਵਂ ਭਾਤਾ, ਭਾਤਰੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਉਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਉਕਾਰਨ੍ਤੋ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੋ **ਅਭਿਭੂ**ਸਦ੍ਦੋ।

ਤਥੇਵ **ਸਜਾਦ**ਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, **ਸਿ**ਲੋਪੋ। ਸੋ ਅਭਿਭੂ, **ਯੋ**ਲੋਪੇ ਕਤੇ ਤੇ ਅਭਿਭੂ।

‘‘ਅਘੋ ਰਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਵੋਕਾਰੋ। ਕਤਰਸ੍ਸਤ੍ਤਾ **ਅ**ਤ੍ਤਾਭਾਵੋ। ਅਭਿਭੁਵੋ, ਭੋ ਅਭਿਭੁ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਅਭਿਭੂ ਅਭਿਭੁਵੋ।

ਕਤਰਸ੍ਸਤ੍ਤਾ ਵੋਆਦੇਸੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਂ **ਭਿਕ੍ਖੁ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ। ਅਭਿਭੁਂ, ਅਭਿਭੂ ਅਭਿਭੁਵੋ , ਅਭਿਭੁਨਾ, ਅਭਿਭੂਹਿ ਅਭਿਭੂਭਿ, ਅਭਿਭੁਨੋ ਅਭਿਭੁਸ੍ਸ, ਅਭਿਭੂਨਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਏਵਂ ਸਯਮ੍ਭੂ, ਵੇਸ੍ਸਭੂ, ਪਰਾਭਿਭੂ, ਸਹਭੂਆਦਯੋ। **ਸਹਭੂ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਯੋ**ਨਂ **ਨੋ**ਆਦੇਸੋਵ ਵਿਸੇਸੋ। ਸਹਭੂ, ਸਹਭੂ ਸਹਭੁਵੋ ਸਹਭੁਨੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਥਾ **ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਯੋ**ਸ੍ਵੇਵ ਵਿਸੇਸੋ। ਸੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਤੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, **ਯੋ**ਲੋਪਾਭਾਵੇ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ‘‘ਲਤੋ ਵੋਕਾਰੋ ਚਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕਾਰ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਯੋ**ਨਂ **ਨੋ**ਆਦੇਸੋ। ਵਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਤਾ ਨ ਚ ਵੋਕਾਰੋ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ, ਭੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁ, ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਂ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਏਵਂ ਮਗ੍ਗਞ੍ਞੂ ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂ ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੂ ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਕਤਞ੍ਞੂ ਤਥਞ੍ਞੂ ਵਿਞ੍ਞੂ ਵਿਦੂ ਵੇਦਗੂ ਪਾਰਗੂ ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ।

ਊਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਏਕਾਰਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧੋ।

ਓਕਾਰਨ੍ਤੋ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੋ **ਗੋ**ਸਦ੍ਦੋ।

ਤਤੋ **ਸਜਾਦ**ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, **ਸਿ**ਲੋਪੋ, ਗੋ ਗਚ੍ਛਤਿ।

''ਗਾਵ ਸੇ''ਤਿ ਇਤੋ ''ਗੋ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ, ''ਆਵਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੬੯. ਯੋਸੁ ਚ।

ਗੋਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ **ਓ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਆਵਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਯੋਸੁ**। **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਨਾ ਸ੍ਮਾ ਸ੍ਮਿੰਸੁ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਚ। ''ਤਤੋ ਯੋਨਮੋ ਤੂ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤੁ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਯੋਨਮੋਕਾਰੋ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ। ਗਾਵੋ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

੧੭੦. ਅਵੰਮ੍ਹਿ ਚ।

ਗੋਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ **ਓ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਆਵ ਅਵ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ **ਅੰਮ੍ਹਿ** ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਸੇਦ੍ਦੇਨ **ਯੋ ਨਾ ਸ ਸ੍ਮਾਸ੍ਮਿੰਸੁ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਚ **ਅਵਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਗਵੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਹੇ ਗੋ, ਹੇ ਗਾਵੋ ਹੇ ਗਵੋ।

ਦੁਤਿਯਾਯਂ "**ਅੰਮ੍ਹੀ**"ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੭੧. ਆਵਸ੍ਸੁ ਵਾ।

ਆਵਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ **ਗਾਵਾ**ਦੇਸਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਸਰਸ੍ਸ **ਉ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ **ਅੰਮ੍ਹਿ** ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਆਵਸ੍ਸ ਅ ਆਵ, ਤਸ੍ਸ **ਆਵ**ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ। ''ਅੰਮੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ। ਗਾਵੁਂ ਗਾਵਂ ਗਵਂ, ਗਾਵੋ ਗਵੋ।

''ਗੋਣ, ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੭੨. ਸੁਹਿਨਾਸੁ ਚ।

ਸੁ ਹਿ ਨਾਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਗੋ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਗੋਣਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੇਸੇਸੁ ਚ। ਗੋਣੋ, ਗੋਣਾ, ਹੇ ਗੋਣ ਹੇ ਗੋਣਾ, ਗੋਣਂ, ਗੋਣੇ, ਗੋਣੇਨ, ਗੋਣੇਹਿ ਗੋਣੇਭਿ, ਗੋਣਸ੍ਸ।

੧੭੩. ਗੋਣ ਨੰਮ੍ਹਿ ਵਾ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਗੋ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਗੋਣਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ **ਨੰਮ੍ਹਿ** ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਗੋਣਾਨਂ, ਗੋਣਾ ਗੋਣਸ੍ਮਾ ਗੋਣਮ੍ਹਾ, ਗੋਣੇਹਿ ਗੋਣੇਭਿ, ਗੋਣਸ੍ਸ, ਗੋਣਾਨਂ, ਗੋਣੇ ਗੋਣਸ੍ਮਿਂ ਗੋਣਮ੍ਹਿ, ਗੋਣੇਸੁ।

ਗੋਣਾਦੇਸਾਭਾਵੇ ਗਾਵੇਨ ਗਵੇਨ, ਗੋਹਿ ਗੋਭਿ।

੧੭੪. ਗਾਵ ਸੇ।

''ਗੋ ਆਵ ਸੇ''ਇਤਿ ਤਿਪਦਮਿਦਂ। ਗੋਸ੍ਸ ਓ ਗੋ, **ਗੋ**ਸਦ੍ਦੋਕਾਰਸ੍ਸ **ਆਵਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਸੇ** ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਗਾਵਸ੍ਸ ਗਵਸ੍ਸ।

ਨਂਮ੍ਹਿ ''ਗੋ, ਅਵ਼ਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੭੫. ਤਤੋ ਨਮਂ ਪਤਿਮ੍ਹਾਲੁਤ੍ਤੇ ਚ ਸਮਾਸੇ।

ਤਤੋ **ਗੋ**ਸਦ੍ਦਤੋ ਪਰਸ੍ਸ **ਨਂ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਅਂ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ, **ਗੋ**ਸਦ੍ਦੋਕਾਰਸ੍ਸ **ਅ**ਵ਼ਾਦੇਸੋ ਚ **ਪਤਿ**ਮ੍ਹਿ ਪਰੇ ਅਲੁਤ੍ਤੇ ਚ ਸਮਾਸੇ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਸਮਾਸੇਪਿ **ਅਂ ਅ**ਵ਼ਾਦੇਸਾ। ਗਵ਼ਂਪਤਿਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ, ਗਵ਼ਂ।

''ਸੁਹਿਨਾਸੁ ਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਂਮ੍ਹਿ **ਗੁ**ਆਦੇਸੋ। ''ਨੋ ਚ ਦ੍ਵ਼ਾਦਿਤੋ ਨਂਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਨ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਚ। ਗੁਨ੍ਨਂਗੋਨਂ ਵ਼ਾ।

ਗਾਵ਼ਾ ਗਾਵਮ੍ਹਾ ਗਾਵਸ੍ਮਾ ਗਵ਼ਾ ਗਵਮ੍ਹਾ ਗਵਸ੍ਮਾ, ਗੋਹਿ ਗੋਭਿ, ਗਾਵਸ੍ਸ ਗਵਸ੍ਸ, ਗਵ਼ਂ ਗੁਨ੍ਨਂ ਗੋਨਂ, ਗਾਵ਼ੇ ਗਾਵਮ੍ਹਿ ਗਾਵਸ੍ਮਿਂ ਗਵ਼ੇ ਗਵਮ੍ਹਿ ਗਵਸ੍ਮਿਂ, ਗਾਵ਼ੇਸੁ ਗਵ਼ੇਸੁ ਗੋਸੁ।

ਓਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਪੁਰਿਸੋ ਗੁਣਵ਼ਾ ਰਾਜਾ, ਸਾ'ਗ੍ਗਿ ਦਣ੍ਡੀ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚ।
ਸਤ੍ਥਾ'ਭਿਭੂ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਗੋਤਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ॥

ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਅਸ੍ਮਾ ਨਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਾ ਨਮ੍ਹਾ ਤਮ੍ਹਾ, ਨੇਹਿ ਨੇਭਿ ਤੇਹਿ ਤੇਭਿ, ਅਸ੍ਸ ਨਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ, ਨੇਸਂ ਤੇਸਂ ਨੇਸਾਨਂ ਤੇਸਾਨਂ, ਅਸ੍ਮਿਂ ਨਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਮ੍ਹਿ ਤਮ੍ਹਿ, ਨੇਸੁ ਤੇਸੁ।

ਇਤ੍ਥਿਯਂ ''ਤਾ ਸਿ'' ਇਤੀਧ **ਸਾਦੇਸਸਿ**ਲੋਪਾ। ਸਾ ਕਞ੍ਞਾ, ਨਤ੍ਤਂ। ਨਾ ਤਾ ਨਾਯੋ ਤਾਯੋ, ਨਂ ਤਂ, ਨਾ ਤਾ ਨਾਯੋ ਤਾਯੋ, ਨਾਯ ਤਾਯ, ਨਾਹਿ ਤਾਹਿ ਨਾਭਿ ਤਾਭਿ।

''ਏਤਿਮਾਸਮੀ''ਤਿ ਇਤੋ **ਏਤਿਮਾ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ''ਤਸ੍ਸਾ ਵ਼ਾ''ਤਿ ਇਤੋ **ਤ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚਮਿਯਨੁਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤੇ ''ਵ਼ਾ''ਤਿ ਚ।

੨੧੫. ਤਤੋ ਸਸ੍ਸ ਸ੍ਸਾਯ।

ਤਤੋ **ਤਾ ਏਤਾ ਇਮਾ**ਤੋ ਪਰਸ੍ਸ **ਸ**ਸ੍ਸ ਵ਼ਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਸ੍ਸਾਯਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵ਼ਾ।

''ਸਂਸਾਸ੍ਵ਼ੇਕਵਚਨੇਸੁ ਚ, ਇ''ਇਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੧੬. ਤਸ੍ਸਾ ਵ਼ਾ।

ਤਾਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਇ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਵ਼ਾ **ਸਂ ਸਾ**ਸ੍ਵ਼ੇਕਵਚਨੇਸੁ ਵ਼ਿਭਤ੍ਤਾਦੇਸੇਸੁ। ਤਿਸ੍ਸਾਯ ਤਸ੍ਸਾਯ ਅਸ੍ਸਾਯ ਨਸ੍ਸਾਯ ਅਸ੍ਸਾ ਨਸ੍ਸਾ ਤਿਸ੍ਸਾ ਤਸ੍ਸਾ ਨਾਯ ਤਾਯ, ਨਾਸਂ ਤਾਸਂ।

ਪਞ੍ਚਮੀਛਟ੍ਠੀਸੁ ਤਤਿਯਾਚਤੁਤ੍ਥੀਸਮਂ। ਸਤ੍ਤਮਿਯਂ ਅਸ੍ਸਂ ਨਸ੍ਸਂ ਤਿਸ੍ਸਂ ਤਸ੍ਸਂ ਨਾਯਂ ਤਾਯਂ, ਨਾਸੁ ਤਾਸੁ।

ਨਪੁਂਸਕੇ **ਸਿਮ੍ਹਿਸਾ**ਦੇਸਾਭਾਵ਼ਾ ਨਤ੍ਤਂ। ਨਂ ਤਂ, ਨਾਨਿ ਤਾਨਿ, ਨਂ ਤਂ, ਨਾਨਿ ਤਾਨਿ, ਨੇਨ ਤੇਨ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਸਮਂ।

ਏਤ ਸਿ, ''ਏਤਤੇਸਂ ਤੋ''ਤਿ **ਸ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ। ਏਸੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਏਤੇ, ਏਤਂ, ਏਤੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਸਬ੍ਬ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ।

ਇਤ੍ਥਿਯਂ **ਏਤਾ ਸਿ, ਸਾ**ਦੇਸੋ। ਏਸਾ ਕਞ੍ਞਾ, ਏਤਾ ਏਤਾਯੋ, ਏਤਂ, ਏਤਾ ਏਤਾਯੋ, ਏਤਾਯ, ਏਤਾਹਿ ਏਤਾਭਿ।

ਸ ਸ੍ਮਿਂਸੁ ਪਨ ''ਸਂਸਾਸ੍ਵ਼ੇਕਵ਼ਚਨੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ ਵ਼ਤ੍ਤਤੇ।

੨੧੭. ਏਤਿਮਾਸਮਿ।

ਅਨ੍ਵ਼ਾਪੇਕ੍ਖਾਯਂ ਛਟ੍ਠੀ, **ਏਤਾ ਇਮਾ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸਮਨ੍ਤੋ ਸਰੋ **ਇ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ **ਸਂਸਾ**ਸ੍ਵ਼ੇਕਵ਼ਚਨੇਸੁ ਵ਼ਿਭਤ੍ਤ੍ਯਾਦੇਸੇਸੁ। **ਸਾ**ਦੇਸਗਤਿਕਤ੍ਤਾ **ਸ੍ਸਾਯਾ**ਦੇਸੇਪਿ। **ਚ**ਸਦ੍ਦਾਧਿਕਾਰਤੋ **ਅਞ੍ਞੇਕਾ**ਸਦ੍ਦਾਦੀਨਮਨੁਸ੍ਸ ਚ।

ਏਤਿਸ੍ਸਾਯ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਏਤਾਯ, ਏਤਾਸਂ ਏਤਾਸਾਨਂ, ਏਤਾਯ, ਏਤਾਹਿ ਏਤਾਭਿ, ਏਤਿਸ੍ਸਾਯ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਏਤਾਯ, ਏਤਾਸਂ ਏਤਾਸਾਨਂ, ਏਤਿਸ੍ਸਂ ਏਤਾਯਂ, ਏਤਾਸੁ।

ਚਸਦ੍ਦਤੋ ਅਞ੍ਞਿਸ੍ਸਾ ਅਞ੍ਞਾਯ, ਅਞ੍ਞਿਸ੍ਸਂ ਅਞ੍ਞਾਯਂ। ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਏਕਾਯ, ਏਕਿਸ੍ਸਂ ਏਕਾਯਂ। ਇਤਰਿਸ੍ਸਾ ਇਤਰਾਯ, ਇਤਰਿਸ੍ਸਂ ਇਤਰਾਯਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਨਪੁਂਸਕੇ ਏਤਂ, ਏਤਾਨਿ, ਏਤਂ, ਏਤਾਨਿ, ਸੇਸਂ ਞੇਯ੍ਯਂ।

ਇਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭੇਦੋ। **ਇਮ ਸਿ** –

''ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਿਮਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵ਼ਤ੍ਤਤੇ।

੨੧੮. ਅਨਪੁਂਸਕਸ੍ਸਾਯਂ ਸਿਮ੍ਹਿ।

ਇਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ਼ ਅਨਪੁਂਸਕਸ੍ਸ **ਅਯਂ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਸਿ**ਮ੍ਹਿ ਵ਼ਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, **ਸਿ**ਲੋਪੋ। ਅਯਂ ਪੁਰਿਸੋ, ਇਮੇ, ਇਮਂ, ਇਮੇ।

੨੧੯. ਅਨਿਮਿ ਨਾਮ੍ਹਿ ਚ।

ਇਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ਼ **ਅਨ ਇਮਿ**ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ **ਨਾ**ਮ੍ਹਿ ਵ਼ਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਅਨਿਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸੇਵ਼ੇਤਂ ਗਹਣਂ। ਅਨੇਨ ਇਮਿਨਾ।

''ਸੁਨਂਹਿਸੂ''ਤਿ ਵ਼ਤ੍ਤਤੇ।

੨੨੦. ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਿਮਸ੍ਸੇ ਵ਼ਾ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਇਮ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਏ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਵ਼ਾ **ਸੁ ਨਂ ਹਿ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਵ਼ਚਨੇਸੁ।

ਆਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾਨਿਦ੍ਦੇਸਾ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਾਤਿ ਅਵ਼ੁਤ੍ਤਤੋ।
ਅਨਿਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸੇਵ਼ੇਤ੍ਥ, ਗਹਣਞ੍ਹਿ ਇਮਸ੍ਸਿਤਿ॥

ਏਹਿ ਏਭਿ ਇਮੇਹਿ ਇਮੇਭਿ।

‘‘ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ, ਵਾ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ, ਸਸ੍ਮਾਸ੍ਮਿਂਸਂਸਾਸ੍ਵਤ੍ਤੁ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੨੧. **ਇਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ**।

ਇਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਅਤ੍ਤਂ** ਹੋਤਿ ਵਾ **ਸ ਸ੍ਮਾ ਸ੍ਮਿਂਸਂ ਸਾ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਵਚਨੇਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਲਿਙ੍ਗੇਸੁ।

ਅਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ, ਏਸਂ ਏਸਾਨਂ ਇਮੇਸਂ ਇਮੇਸਾਨਂ, ਅਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਮਾ ਇਮਮ੍ਹਾ, ਏਹਿ ਏਭਿ ਇਮੇਹਿ ਇਮੇਭਿ, ਅਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ, ਏਸਂ ਏਸਾਨਂ ਇਮੇਸਂ ਇਮੇਸਾਨਂ, ਅਸ੍ਮਿਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਇਮਮ੍ਹਿ, ਏਸੁ ਇਮੇਸੁ।

ਇਤ੍ਥਿਯਂ **ਇਮਾ ਸਿ, ਅਯ**ਮਾਦੇਸਸਿਲੋਪਾ।

ਅਯਂ ਕਞ੍ਞਾ, ਇਮਾ ਇਮਾਯੋ, ਇਮਂ, ਇਮਾ ਇਮਾਯੋ, ਇਮਾਯ, ਇਮਾਹਿ ਇਮਾਭਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਿਯਂ **ਅਤ੍ਤਂ**, **ਇ**ਕਾਰ- **ਸ੍ਸਾਯਾ**ਦੇਸਾ ਚ, ਅਸ੍ਸਾਯ ਇਮਿਸ੍ਸਾਯ ਅਸ੍ਸਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਇਮਾਯ, ਇਮਾਸਂ ਇਮਾਸਾਨਂ। ਸਤ੍ਤਮਿਯਂ ਅਸ੍ਸਂ ਇਮਿਸ੍ਸਂ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਵਾ, ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧਿਲੋਪਾ’’ਦਿਨਾ **ਸ੍ਮਿਂ**ਵਚਨਸ੍ਸ ਵਾ **ਸਾ**ਦੇਸੋ। ਇਮਾਯਂ, ਇਮਾਸੁ। ਸੇਸਂ ਞੇਯ੍ਯਂ।

ਨਪੁਂਸਕੇ **ਇਮ ਸਿ,** ‘‘ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ, ਵਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੨੨. **ਇਮਸ੍ਸਿਦਮਂਸਿਸੁ ਨ ਪੁਂਸਕੇ**।

ਨਪੁਂਸਕੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਇਮ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਇਦਂ** ਹੋਤਿ ਵਾ **ਅਂ ਸਿ**ਸੁ ਪਰੇਸੁ।

ਇਦਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਰੋਚਤਿ, ਇਮਂ, ਇਮਾਨਿ, ਇਦਂ ਪੁਪ੍ਫਂ ਪਸ੍ਸਸਿ, ਇਮਂ, ਇਮਾਨਿ, ਅਨੇਨ ਇਮਿਨਾ, ਏਹਿ ਏਭਿ ਇਮੇਹਿ ਇਮੇਭਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ ਵਿਯ ਞੇਯ੍ਯਂ।

ਅਮੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭੇਦੋ। **ਅਮੁ ਸਿ** –

‘‘ਵਾ, ਅਨਪੁਂਸਕਸ੍ਸ, ਸਿਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੨੩. **ਅਮੁਸ੍ਸ ਮੋ ਸਂ**।

ਅਨਪੁਂਸਕਸ੍ਸ **ਅਮੁ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਮ**ਕਾਰੋ **ਸ**ਕਾਰਮਾਪਜ੍ਜਤੇ ਵਾ **ਸਿ**ਮ੍ਹਿ ਪਰੇ। ਅਸੁ ਰਾਜਾ।

‘‘ਸਬ੍ਬਨਾਮਤੋ, ਵਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੨੪. **ਸਬ੍ਬਤੋ ਕੋ**।

ਸਬ੍ਬਤੋ ਸਬ੍ਬਨਾਮਤੋ ਪਰੋ **ਕ**ਇਚ੍ਚਯਮਾਗਮੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਪੁਨ **ਸਬ੍ਬਤੋ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਹੀਨਾ**ਦਿਤੋਪਿ **ਕੋ**। ‘‘ਅਮੁਸ੍ਸ ਮੋ ਸ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾਧਿਕਾਰੇਨ ਯੋਗੇਨ **ਕ**ਕਾਰੇਪਿ **ਸਾ**ਦੇਸੋ।

ਅਸੁਕੋ , ਅਸੁਕਾ, ਅਸੁਕਂ। **ਸਾ**ਦੇਸਾਭਾਵੇ ਅਮੁਕੋ, ਅਮੁਕਾ, ਅਮੁਕਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਬਹੁਵਚਨੇ ‘‘ਲਤੋ ਵੋਕਾਰੋ ਚਾ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਨੁਵਤ੍ਤਮਾਨਵਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵੋਕਾਰੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਨਿਚ੍ਚਂ **ਯੋ**ਲੋਪੋ, ਦੀਘੋ ਚ।

ਅਮੂ ਪੁਰਿਸਾ, ਅਮੁਂ, ਅਮੂ, ਅਮੁਨਾ, ਅਮੂਹਿ ਅਮੂਭਿ ਅਮੁਹਿ ਅਮੁਭਿ, ਅਮੁਸ੍ਸ। ‘‘ਅਮੁਸ੍ਸਾਦੁ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾਧਿਕਾਰੇਨ ਯੋਗੇਨ **ਅਦੁਂ**ਆਦੇਸੋ, ਅਦੁਸ੍ਸ, ਅਮੂਸਂ ਅਮੂਸਾਨਂ ਅਮੁਸਂ ਅਮੁਸਾਨਂ, ਅਮੁਸ੍ਮਾ ਅਮੁਮ੍ਹਾ, ਅਮੂਹਿ ਅਮੂਭਿ ਅਮੁਹਿ ਅਮੁਭਿ, ਅਮੁਸ੍ਸ ਅਦੁਸ੍ਸ, ਅਮੂਸਂ ਅਮੂਸਾਨਂ ਅਮੁਸਂ ਅਮੁਸਾਨਂ, ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਅਮੁਮ੍ਹਿ, ਅਮੂਸੁ ਅਮੁਸੁ।

ਇਤ੍ਥਿਯਂ **ਸਿ**ਮ੍ਹਿ **ਸਾ**ਦੇਸਾਦਿ।

ਅਸੁ ਕਞ੍ਞਾ ਅਸੁਕਾ ਅਮੁਕਾ ਵਾ, ਅਮੂ ਅਮੁਯੋ, ਅਮੁਂ, ਅਮੂ ਅਮੁਯੋ, ਅਮੁਯਾ, ਅਮੂਹਿ ਅਮੂਭਿ, ਅਮੁਸ੍ਸਾ ਅਮੁਯਾ, ਅਮੂਸਂ ਅਮੂਸਾਨਂ, ਅਮੁਯਾ, ਅਮੂਹਿ ਅਮੂਭਿ, ਅਮੁਸ੍ਸਾ ਅਮੁਯਾ, ਅਮੂਸਂ ਅਮੂਸਾਨਂ, ਅਮੁਸ੍ਸਂ ਅਮੁਯਂ ਅਮੁਯਾ, ਅਮੂਸੁ।

ਨਪੁਂਸਕੇ **ਅਮੁਸਿ**। ‘‘ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ’’, **ਇਮਸ੍ਸਿਦ**ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ‘‘ਅਂਸਿਸੁ ਨਪੁਂਸਕੇ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੨੫. ਅਮੁਸ੍ਸਾਦੁਂ।

ਨਪੁਂਸਕੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਅਮੁ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਅਦੁਂ** ਹੋਤਿ **ਅਂਸਿ**ਸੁ ਪਰੇਸੁ। ਅਦੁਂ ਪੁਪ੍ਫਂ, ਅਮੂ ਅਮੂਨਿ, ਅਦੁਂ, ਅਮੂ ਅਮੂਨਿ, ਅਮੁਨਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਸਮਂ।

ਕਿਂਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭੇਦੋ। ‘‘ਕਿਂ ਸਿ’’ ਇਤੀਧ –

‘‘ਕਿਸ੍ਸ ਕ ਵੇ ਚਾ’’ਤਿ ਇਤੋ ‘‘ਕਿਸ੍ਸ, ਕ’’ਇਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੨੬. ਸੇਸੇਸੁ ਚ।

ਕਿਮਿਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ **ਕ**ਸਦ੍ਦੋ ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਸੇਸੇਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤਿਭੇਦੇਸੁ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਕਿਸ੍ਸ ਕ ਵੇ ਚਾ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਵਸਿਟ੍ਠ **ਥ**ਮਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਸੇਸ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋਵ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। **ਚ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ, ਤੇਨ ‘‘ਕਿਸ੍ਸ, ਕਿਸ੍ਮਿ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਚ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ‘‘ਸੋ’’ਤਿ **ਸਿਸ੍ਸ ਓ,** ਸਰਲੋਪਾਦਿ।

ਕੋ ਏਸੋ, ਕੇ, ਕਂ, ਕੇ, ਕੇਨ, ਕੇਹਿ ਕੇਭਿ, ਕਸ੍ਸ ਕਿਸ੍ਸ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਲੋਪਾਦਿ, ਕੇਸਂ ਕੇਸਾਨਂ, ਕਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਹਾ, ਕੇਹਿ ਕੇਭਿ, ਕਸ੍ਸ ਕਿਸ੍ਸ, ਕੇਸਂ ਕੇਸਾਨਂ, ਕਸ੍ਮਿਂ ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਕਮ੍ਹਿ ਕਿਮ੍ਹਿ, ਕੇਸੁ।

ਇਤ੍ਥਿਯਂ ‘‘ਕਿਂ ਸਿ’’ਇਤੀਧ ‘‘ਸੇਸੇਸੁ ਚਾ’’ਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਂ ਪਰਾਯਂ **ਕਾ**ਦੇਸੇ ਕਤੇ ‘‘ਇਤ੍ਥਿਯਮਤੋ ਆਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ ਮਜ੍ਝੇ **ਆ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, **ਸਿ**ਲੋਪੋ।

ਕਾ ਏਸਾ ਕਞ੍ਞਾ, ਕਾ ਕਾਯੋ, ਕਂ, ਕਾ ਕਾਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਸਬ੍ਬਾ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ।

ਨਪੁਂਸਕੇ **ਕਿਂ ਸਿ,** ਲੋਪਵਿਧਿਸ੍ਸ ਬਲਵਤਰਤ੍ਤਾ ਪਠਮਂ **ਸਿ**ਲੋਪੇ ਕਤੇ ਪੁਨ ਵਿਭਤ੍ਤਿਪਰਤ੍ਤਾਭਾਵਾ, ‘‘ਤਦਨੁਪਰੋਧੇਨਾ’’ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤੋ ਵਾ **ਕਾ**ਦੇਸਾਭਾਵੋ। ਕਿਂ ਏਤਂ, ਕਾਨਿ।

ਦੁਤਿਯੇਕਵਚਨੇ ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਲੋਪ’’ਨ੍ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਲੋਪੇ ਕਤੇ ‘‘ਅਂਮੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ ਝਲਪੇਹੀ’’ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ। ਕਿਂ, ਕਾਨਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਸਮਂ।

ਏਕਸਦ੍ਦੋ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਤੁਲ੍ਯਾਸਹਾਯਞ੍ਞਵਚਨੋ। ਯਦਾ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਵਚਨੋ, ਤਦਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਕਵਚਨਨ੍ਤੋਵ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤੋਪਿ। ਏਕੋ, ਏਕਾ, ਏਕਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ। **ਸਂਸਾ**ਸ੍ਵੇਵ ਵਿਸੇਸੋ।

ਉਭਸਦ੍ਦੋ **ਦ੍ਵਿ**ਸਦ੍ਦਪਰਿਯਾਯੋ, ਸਦਾ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤੋਵ।

''ਉਭ ਯੋ'' ਇਤੀਧ ''ਤਤੋ ਯੋਨਮੋ ਤੂ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤੁ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕ੍ਵਚਿ **ਯੋ**ਨਮੋਕਾਰੋ। ਉਭੋ ਪੁਰਿਸਾਉਭੇ ਵਾ, ਉਭੋ ਪੁਰਿਸੇ ਉਭੇ। **ਸੁ ਹਿਸੁ** ''ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕ੍ਵਚਿ ਏਕਾਰਸ੍ਸੋਕਾਰੋ। ਉਭੋਹਿ ਉਭੋਭਿ ਉਭੇਹਿ ਉਭੇਭਿ।

੨੨੭. ਉਭਾਦਿਤੋ ਨਮਿਨ੍ਨਂ।

ਉਭਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਤੋ ਨਂਵਚਨਸ੍ਸ **ਇਨ੍ਨਂ** ਹੋਤਿ।

ਉਭਿਨ੍ਨਂ, ਉਭੋਹਿ ਉਭੋਭਿ ਉਭੇਹਿ ਉਭੇਭਿ, ਉਭਿਨ੍ਨਂ, ਉਭੋਸੁ ਉਭੇਸੁ।

ਦ੍ਵਿਆਦਯੋ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਵਚਨਾ, ਬਹੂਨਂ ਵਾਚਿਤਤ੍ਤਾ ਸਦਾ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਾਵ।

''ਦ੍ਵਿ ਯੋ''ਇਤੀਧ ''ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ, ਇਤ੍ਥਿਪੁਮਨਪੁਂਸਕਸਙ੍ਖ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੨੨੮. ਯੋਸੁ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦ੍ਵੇ ਚ।

ਦ੍ਵਿਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥਿਪੁਮਨਪੁਂਸਕੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਦ੍ਵੇ**ਇਚ੍ਚਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਯੋ**ਸੁ ਪਰੇਸੁ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਦੁਵੇ ਚ, ਕ੍ਵਚਿ ਦੁਵਿ ਚ **ਨਂਮ੍ਹਿ**। **ਬਹੁਵਚਨੁ**ਚ੍ਚਾਰਣਂ **ਦ੍ਵਿ**ਸਦ੍ਦਤੋ ਬਹੁਵਚਨਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ। ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ, ਦ੍ਵੇ ਇਤ੍ਥਿਯੋ, ਦ੍ਵੇ ਰੂਪਾਨਿ, ਦੁਵੇ ਵਾ, ਏਵਂ ਦੁਤਿਯਾਯਮ੍ਪਿ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਦ੍ਵੀਭਿ।

ਨਂਮ੍ਹਿ ਦੀਘੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ –

੨੨੯. ਨੇ ਚ ਦ੍ਵਾਦਿਤੋ ਨਂਮ੍ਹਿ।

ਦ੍ਵਿਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਤੋ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਤੋ **ਨ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਹੋਤਿ **ਨਂਮ੍ਹਿ** ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। **ਚ**ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇਨ ਇਤ੍ਥਿਯਂ **ਤਿ ਚ ਤੁ**ਸਦ੍ਦਤੋ **ਸ੍ਸ**ਞ੍ਚਾਗਮੋ **ਨਂ**ਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦੁਵਿਨ੍ਨਂ ਵਾ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਦ੍ਵੀਭਿ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦੁਵਿਨ੍ਨਂ, ਦ੍ਵੀਸੁ।

ਤਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭੇਦੋ। ''ਤਿ ਯੋ''ਇਤੀਧ

ਯੋਲੋਪੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ

''ਯੋਸੂ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੩੦. ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਤਿਸ੍ਸੋ ਚਤਸ੍ਸੋ ਤਯੋਚਤ੍ਤਾਰੋਤੀਣਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ।

ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨਂ ਇਤ੍ਥਿਪੁਮਨਪੁਂਸਕੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਤਿਸ੍ਸੋ ਚਤਸ੍ਸੋ ਤਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋਤੀਣਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ **ਯੋ**ਸੁ ਪਰੇਸੁ। ਤਯੋ ਪੁਰਿਸਾ, ਤਯੋ ਪੁਰਿਸੇ ਪਸ੍ਸ, ਤੀਹਿ ਤੀਭਿ।

‘‘ਨ’’ਮਿਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੩੧. ਇਣ੍ਣਮਿਣ੍ਣਨ੍ਨਂ ਤੀਹਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਹਿ।

ਤਿਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਸਦ੍ਦਾ ਪਰਸ੍ਸ **ਨਂ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਇਣ੍ਣਂ ਇਣ੍ਣਨ੍ਨਂ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ। ਤਿਣ੍ਣਂ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਂ, ਤੀਹਿ ਤੀਭਿ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਂ, ਤੀਸੁ।

ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਤਿਸ੍ਸੋ ਇਤ੍ਥਿਯੋ, ਤਿਸ੍ਸੋ, ਤੀਹਿ ਤੀਭਿ, **ਨਂ**ਮ੍ਹਿ **ਸ੍ਸ**ਙ੍ਗਾਗਮੋ, ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ, **ਸ੍ਸਂ**ਬ੍ਯਵਧਾਨਤੋ **ਇਣ੍ਣਾ**ਭਾਵੋ, ਸੇਸਂ ਸਮਂ।

ਨਪੁਂਸਕੇ ਤੀਣਿ, ਤੀਣਿ। ਸੇਸਂ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਸਮਂ।

ਤਥਾ **ਚਤੁ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸਪਿ ਯੋਸੁ ‘‘ਤਿਚਤੁਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਦੇਸੋ, ‘‘ਤਤੋ ਯੋਨਮੋ ਤੂ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤੁ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਕ੍ਵਚਿ **ਓ**ਕਾਰੋ ਚ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚਤੁਰੋ ਵਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚਤੁਰੋ, ਚਤੂਹਿ ਚਤੂਭਿ ਚਤੁਬ੍ਭਿ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ, **ਨ**ਕਾਰਾਗਮੋ। ਚਤੂਹਿ ਚਤੂਭਿ ਚਤੁਬ੍ਭਿ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ, ਚਤੂਸੁ।

ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਚਤਸ੍ਸੋ, ਚਤਸ੍ਸੋ, **ਨਂ**ਮ੍ਹਿ **ਸ੍ਸ**ਙ੍ਗਾਗਮੋ, ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਚਤੁਰੁਕਾਰਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰੋ। ਚਤਸ੍ਸਨ੍ਨਂ। ਸੇਸਂ ਸਮਂ।

ਨਪੁਂਸਕੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ। ਸੇਸਂ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਸਮਂ।

ਤਥਾ –

ਨੀਲਾਦਿਗੁਣਨਾਮਞ੍ਚ, ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ ਚ ਤਦ੍ਧਿਤਂ।
ਸਾਮਞ੍ਞਵੁਤ੍ਤਜਤੀਤਾਦਿ-ਕਿਤਨ੍ਤਂ ਵਾਚ੍ਚਲਿਙ੍ਗਿਕਂ॥

ਏਤ੍ਥੇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤੇ –

ਏਸੋ’ਸੋ ਏਤਮਿਤਿ ਚ,
ਪਸਿਦ੍ਧਿ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਯੇਸੁ ਲੋਕਸ੍ਸ।
ਥੀਪੁਨ੍ਨਪੁਂਸਕਾਨਿਤਿ,
ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਤਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ॥

ਤਿਲਿਙ੍ਗਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਅਲਿਙ੍ਗਨਾਮ

ਅਥਾਲਿਙ੍ਗੇਸੁ ਨਾਮੇਸੁ **ਤੁਮ੍ਹਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ।

ਤੇਸਂ ਪਨਾਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਾ ਤੀਸੁ ਲਿਙ੍ਗੇਸੁ ਸਮਾਨਰੂਪਂ। “**ਤੁਮ੍ਹਮ੍ਹ**”ਇਤਿ ਠਿਤੇ **ਸਜਾ**ਦ੍ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ।

‘‘ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ, ਤੁਮ੍ਹਮ੍ਹਾਕ’’ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੨੩੨. ਤ੍ਵਮਹਂ ਸਿਮ੍ਹਿ ਚ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ **ਤੁਮ੍ਹਅਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਤ੍ਵਂਅਹਂ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ **ਸਿ**ਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਤੁਮ੍ਹ**ਸ੍ਸ **ਤੁਵਞ੍ਚ** ਹੋਤਿ। ਤ੍ਵਂ ਪੁਮਾ, ਤ੍ਵਂ ਇਤ੍ਥੀ, ਤ੍ਵਂ ਨਪੁਂਸਕਂ, ਤੁਵਂ ਸਤ੍ਥਾ ਵਾ। ਅਹਂ ਪੁਮਾ, ਅਹਂ ਇਤ੍ਥੀ, ਅਹਂ ਨਪੁਂਸਕਂ।

ਬਹੁਵਚਨੇ ''ਸਬ੍ਬਨਾਮਕਾਰਤੇ ਪਠਮੋ''ਤਿ **ਏ**ਕਾਰੋ। ਤੁਮ੍ਹੇ ਤਿਟ੍ਠਥ, ਭਿਯਜੋ ਅਮ੍ਹੇ ਮਹੇਮਸੇ।

''ਅਮ੍ਹਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੩੩. ਮਯਂ ਯੋਮ੍ਹਿ ਪਠਮੇ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਅਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਮਯਂ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਯੋ**ਮ੍ਹਿ ਪਠਮੇ। ਮਯਂ ਗਚ੍ਛਾਮ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਗਾਰਵਬਹੁਮਾਨੇਨ ਬਹੁਤ੍ਤਸਮਾਰੋਪਾ ਬਹੁਵਚਨਂ ਹੋਤਿ।

''ਅਂਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੩੪. ਤਵਂ ਮਮਞ੍ਚ ਨਵਾ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ **ਤੁਮ੍ਹ ਅਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ **ਤਵਂ ਮਮਂ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਅਂ**ਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਤਵਂ, ਮਮਂ ਪਸ੍ਸ।

੨੩੫. ਤਂ ਮਮਂਮ੍ਹਿ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ **ਤੁਮ੍ਹ ਅਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ **ਤਂ ਮਂ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਅਂ**ਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਤਂ, ਮਂ।

੨੩੬. ਤੁਮ੍ਹਸ੍ਸ ਤੁਵਂ ਤ੍ਵਮਂਮ੍ਹਿ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਤੁਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਤੁਵਂਤ੍ਵਂ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ **ਅਂ**ਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਤੁਵਂ ਤ੍ਵਂ।

ਬਹੁਵਚਨੇ ''ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ, ਆਕ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੩੭. ਵਾ ਯ੍ਵਪ੍ਪਠਮੋ।

ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਪਰੋ ਅਪ੍ਪਠਮੋ **ਯੋ ਆਕਂ** ਹੋਤਿ ਵਾ। ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪਸ੍ਸਸਿ, ਅਮ੍ਹੇ ਪਸ੍ਸਸਿ।

੨੩੮. ਨਾਮ੍ਹਿ ਤਯਾ ਮਯਾ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ **ਤੁਮ੍ਹ ਅਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ **ਤਯਾ ਮਯਾ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਨਾ**ਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ।

੨੩੯. ਤਯਾਤਯੀਨਂ ਤਕਾਰੋ ਤ੍ਵਤ੍ਤਂ ਵਾ।

ਤਯਾ ਤਯਿਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ **ਤ**ਕਾਰੋ **ਤ੍ਵ**ਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤੇ ਵਾ। ਤ੍ਵਯਾ ਤਯਾ, ਮਯਾ, ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਤੁਮ੍ਹੇਭਿ, ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਅਮ੍ਹੇਭਿ।

''ਸਸ੍ਮਿਂ, ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੪੦. ਸਸ੍ਸਂ।

ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ **ਸ**ਸ੍ਸ ਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਅਮਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਤੁਮ੍ਹਂ, ਅਮ੍ਹਂ ਦੀਯਤੇ।

੨੪੧. ਤਵ ਮਮ ਸੇ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ **ਤੁਮ੍ਹ ਅਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਤਵਮਮ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ **ਸੇ** ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਵਿਕਪ੍ਪੇਨਾਯਂ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ।

''ਸੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੪੨. ਤੁਯ੍ਹਂ ਮਯ੍ਹਞ੍ਚ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ **ਤੁਮ੍ਹ ਅਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਤੁਯ੍ਹਂਮਯ੍ਹਂ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ **ਸੇ** ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਤਵ, ਮਮ ਤੁਯ੍ਹਂ, ਮਯ੍ਹਂ ਵਾ ਦੀਯਤੇ।

੨੪੩. ਅਮ੍ਹਸ੍ਸ ਮਮਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਸੇ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਅਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਮਮਂ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਸੇ** ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਮਮਂ ਦੀਯਤੇ।

''ਸਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਇਤੋ ਸੀਹਗਤਿਯਾ ''ਅ''ਮਿਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੪੪. ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਨਮਾਕਂ।

ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਪਰਸ੍ਸ **ਨਂ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਆਕ**ਮਿਚ੍ਚਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ, **ਅਞ੍ਚ**। ''ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਅਮ੍ਹ**ਸ੍ਸ ਕ੍ਵਚਿ **ਅਸ੍ਮਾ**ਦੇਸੋ। ਤੁਮ੍ਹਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਅਮ੍ਹਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਸ੍ਮਾਕਂ ਵਾ।

ਪਞ੍ਚਮਿਯਂ ''ਅਮ੍ਹਤੁਮ੍ਹਨ੍ਤੁਰਾਜ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ **ਸ੍ਮਾ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਨਾ**ਭਾਵਾਤਿਦੇਸੋ। ਤਯਾ, ਮਯਾ ਅਪੇਤਿ, ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ, ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਤੁਮ੍ਹੇਭਿ ਅਮ੍ਹੇਭਿ, ਤੁਮ੍ਹਂ ਅਮ੍ਹਂ ਤਵ ਮਮ, ਤੁਯ੍ਹਂ, ਮਯ੍ਹਂ ਮਮਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ, ਤੁਮ੍ਹਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਅਮ੍ਹਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਸ੍ਮਾਕਂ ਧਮ੍ਮਤਾ।

''ਸ੍ਮਿਂਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੪੫. ਤੁਮ੍ਹਮ੍ਹਾਕਂ ਤਯਿ ਮਯਿ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ **ਤੁਮ੍ਹ ਅਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ **ਤਯਿ ਮਯਿ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਸ੍ਮਿਂ**ਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। **ਤ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਤ੍ਵ**ਤ੍ਤਂ। ਤ੍ਵਯਿ ਤਯਿ ਮਯਿ, ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਅਮ੍ਹੇਸੁ।

ਤੇਸਂ ਏਵ **ਤੁਮ੍ਹ ਅਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਪਦਤੋ ਪਰੇਸਂ ਕ੍ਵਚਿ ਆਦੇਸਨ੍ਤਰਵਿਧਾਨੇ ਰੂਪਭੇਦੋ।

''ਨਵਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੨੪੬. ਪਦਤੋ ਦੁਤਿਯਾਚਤੁਤ੍ਥੀਛਟ੍ਠੀਸੁ ਵੋ **ਨੋ।**

ਸਬ੍ਬੇਸਂ **ਤੁਮ੍ਹ ਅਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਪਦਸ੍ਮਾ ਪਰੇਸਂ **ਵੋ ਨੋ**ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਦੁਤਿਯਾਚਤੁਤ੍ਥੀਛਟ੍ਠੀਸੁ ਬਹੁਵਚਨੇਸੁ ਨਵਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਏਕਵਚਨੇਸੂ''ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ ''ਬਹੁਵਚਨੇਸੂ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਂ। ਪਹਾਯ ਵੋ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਮਾ ਨੋ ਅਜ੍ਜ ਵਿਕਨ੍ਤਿਂਸੁ, ਧਮ੍ਮਂ ਵੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਦੇਸਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਂਵਿਭਜੇਥ ਨੋ ਰਜ੍ਜੇਨ, ਤੁਟ੍ਠੋਸ੍ਮਿ ਵੋ ਪਕਤਿਯਾ, ਸਤ੍ਥਾ ਨੋ ਭਗਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ।

ਨਵਾਤਿ ਕਿਂ? ਭਯਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕ ਨੋ ਸਿਯਾ, ਏਸੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸਤ੍ਥਾ।

''ਪਦਤੋ, ਚਤੁਤ੍ਥੀਛਟ੍ਠੀਸੂ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੪੭. ਤੇਮੇਕਵਚਨੇਸੁ ਚ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ **ਤੁਮ੍ਹ ਅਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਪਦਸ੍ਮਾ ਪਰੇਸਂ **ਤੇ ਮੇ**ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਚਤੁਤ੍ਥੀਛਟ੍ਠੀਸੁ ਏਕਵਚਨੇਸੁ ਨਵਾ। ਦਦਾਮਿ ਤੇ ਗਾਮਵਰਾਨਿ ਪਞ੍ਚ, ਦਦਾਹਿ ਮੇ ਗਾਮਵਰਂ, ਇਦਂ ਤੇ ਰਟ੍ਠਂ, ਅਯਂ ਮੇ ਪੁਤ੍ਤੋ।

ਨਵਾਤਿ ਕਿਂ? ਇਦਂ ਚੀਵਰਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥਾਯ ਦਮ੍ਮਿ, ਸੁਣਾਥ ਵਚਨਂ ਮਮ।

> **ਨਵਾ**ਧਿਕਾਰਤੋ ਚੇਤ੍ਥ,
> ਵੋ ਨੋ ਤੇ ਮੇਤਿ ਯੇ ਇਮੇ।
> ਪਾਦਾਦੋ ਚ ਚ ਵਾ ਏਵਾ-
> ਦਿਯੋਗੇ ਚ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤੇ॥

ਯਥਾ –

> ਨ ਸੋਚਾਮਿ ਨ ਰੋਦਾਮਿ, ਤਵ ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਮਾਣਵ।
> ਤੁਯ੍ਹਞ੍ਚਾਪਿ ਮਹਾਰਾਜ, ਮਯ੍ਹਞ੍ਚ ਰਟ੍ਠਵਡ੍ਢਨ॥

ਏਵਮਿਦਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਵਿਤਂ ਸਂਸਰਿਤਂ ਮਮਞ੍ਚੇਵ ਤੁਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚਾਤਿ।

ਪਦਤੋਤਿ ਕਿਂ? ਤਵ ਞਾਤਿ, ਮਮ ਞਾਤਿ।

''ਤੇ ਮੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੪੮. ਨ ਅਂਮ੍ਹਿ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ **ਤੁਮ੍ਹ ਅਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਪਦਸ੍ਮਾ ਪਰੇਸਂ **ਤੇ ਮੇ**ਆਦੇਸਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ **ਅਂਮ੍ਹਿ** ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਤਂ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਆਰੋਗ੍ਯਂ। ਸੋ ਮਮਬ੍ਰਵੀਤਿ।

''ਤੇਮੇਕਵਚਨੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੪੯. ਵਾ ਤਤਿਯੇ ਚ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ **ਤੁਮ੍ਹ ਅਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਪਦਸ੍ਮਾ ਪਰੇਸਂ **ਤੇ ਮੇ** ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਤਤਿਯੇਕਵਚਨੇ ਪਰੇ । ਕਤਂ ਤੇ ਪਾਪਂ, ਕਤਂ ਤਯਾ ਪਾਪਂ, ਕਤਂ ਮੇ ਪੁਞ੍ਞਂ, ਕਤਂ ਮਯਾ ਪੁਞ੍ਞਂ।

''ਵਾ, ਤਤਿਯੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੫੦. ਬਹੁਵਚਨੇਸੁ ਵੋ **ਨੋ**।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ **ਤੁਮ੍ਹ ਅਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਪਦਸ੍ਮਾ ਪਰੇਸਂ ਵੋ **ਨੋ**ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਤਤਿਯਾਬਹੁਵਚਨੇ ਪਰੇ। ਕਤਂ ਵੋ ਕਮ੍ਮਂ, ਕਤਂ ਨੋ ਕਮ੍ਮਂ।

ਬਹੁਵ**ਚਨ**ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਕ੍ਵਚਿ **ਯੋ**ਮ੍ਹਿ ਪਠਮੇ ਚ ਵੋ **ਨੋ** ਹੋਨ੍ਤਿ। ਗਾਮਂ ਵੋ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਥ, ਗਾਮਂ ਨੋ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮ।

ਤਥਾ **ਪਞ੍ਚਾ**ਦੀਨ**ਮਟ੍ਠਾਰਸ**ਨ੍ਤਾਨਂ, **ਕਤਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚਾਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਾ ਤਿਲਿਙ੍ਗੇਪਿ ਸਮਾਨਰੂਪਂ, ਅਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਾ ਏਵ **ਪਞ੍ਚਾ**ਦਿਤੋ ਇਤ੍ਥਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਭਾਵੋ।

''ਪਞ੍ਚ ਯੋ''ਇਤੀਧ –

''ਯੋਸੁ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦ੍ਵੇ ਚਾ''ਤਿ ਇਤੋ ''ਯੋਸੂ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ, ''ਇਤ੍ਥਿਪੁਮਨਪੁਂਸਕਸਙ੍ਖ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਚ।

੨੫੧. ਪਞ੍ਚਾਦੀਨਮਕਾਰੋ।

ਅਨ੍ਤਾਪੇਕ੍ਖਾਯਂ ਛਟ੍ਠੀ, **ਪਞ੍ਚਾ**ਦੀਨਂ **ਅਟ੍ਠਾਰਸ**ਨ੍ਤਾਨਂ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨਂ ਇਤ੍ਥਿਪੁਮਨਪੁਂਸਕੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ **ਯੋ**ਸੁ ਪਰੇਸੁ। **ਆ ਏ**ਆਦੇਸਾਪਵਾਦੋਯਂ, ਪਞ੍ਚੁਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਪਞ੍ਚ ਗਤਿਯੋ, ਪਞ੍ਚ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। ਏਵਂ ਦੁਤਿਯਾਯਞ੍ਚ।

''ਸੁਨਂਹਿਸੂ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੫੨. ਪਞ੍ਚਾਦੀਨਮਤ੍ਤਂ।

ਪਞ੍ਚਾਦੀਨ**ਮਟ੍ਠਾਰਸ**ਨ੍ਤਾਨਂ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨਮਨ੍ਤੋ **ਅਤ੍ਤ**ਮਾਪਜ੍ਜਤੇ **ਸੁ ਨਂ ਹਿ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਪਰੇਸੁ। **ਏ**ਤ੍ਤਦੀਘਾਪਵਾਦੋਯਂ। ਪਞ੍ਚਹਿ ਪਞ੍ਚਭਿ , ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਪਞ੍ਚਭਿ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ, ਪਞ੍ਚਸੁ। ਏਵਂ **ਛ ਸ ਤ੍ਤ ਅਟ੍ਠ**ਨ**ਵ ਦਸ**ਸਦ੍ਦਾ।

''ਏਕਞ੍ਚ ਦਸ ਚਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਦ੍ਵਨ੍ਦਸਮਾਸੇ, ''ਏਕੇਨ ਅਧਿਕਾ ਦਸਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੇ ਵਾ ਕਤੇ

''ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੫੩. ਦ੍ਵੇਕਟ੍ਠਾਨਮਾਕਾਰੋ ਵਾ।

ਦ੍ਵਿਏਕਅਟ੍ਠਇਚ੍ਚੇਤੇਸਮਨ੍ਤੋ **ਆ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੇ ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ ਪਰੇ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਾਯਂ। **ਏ**ਕਾਦਸ, ਦ੍ਵਾਦਸ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ।

ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੇਤਿ ਕਿਮਤ੍ਥਂ? ਏਕਦਨ੍ਤੋ, ਦ੍ਵਿਦਨ੍ਤੋ, ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਮ੍ਭੋ।

‘‘ਵਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੫੪. ਏਕਾਦਿਤੋ ਦਸ੍ਸ ਰ ਸङ੍ਖ੍ਯਾਨੇ।

ਏਕਾਦਿਤੋ ਸङ੍ਖ੍ਯਾਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਦਸਸ੍ਸ ਆਦਿਸ੍ਸ **ਦਸ੍ਸ ਰ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ਸङ੍ਖ੍ਯਾਨੇ। ਸੇਸੰ ਸਮੰ। ਏਕਾਰਸ, ਏਕਾਦਸ।

ਦ੍ਵੇ ਚ ਦਸ ਚ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਵਾ ਅਧਿਕਾ ਦਸਾਤਿ ਦ੍ਵਿਦਸ ਇਤੀਧ –

‘‘ਵਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੫੫. ਵੀਸਤਿਦਸੇਸੁ ਬਾ ਦ੍ਵਿਸ੍ਸ ਤੁ।

ਵੀਸਤਿ ਦਸਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਪਰੇਸੁ **ਦ੍ਵਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਬਾ** ਹੋਤਿ ਵਾ। **ਤੁ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਤਿੰਸਾ**ਯਮ੍ਪਿ। **ਰ**ਕਾਰੋ, **ਆ**ਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਬਾਰਸ, ਦ੍ਵਾਦਸ।

ਤਯੋ ਚ ਦਸ ਚ, ਤੀਹਿ ਵਾ ਅਧਿਕਾ ਦਸਾਤਿ ਤੇਰਸ। ਏਤ੍ਥ ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਤਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਤੇ**ਆਦੇਸੋ ਆਨਵੁਤਿਯਾ।

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਦਸ ਚ, ਚਤੂਹਿ ਵਾ ਅਧਿਕਾ ਦਸਾਤਿ ਚਤੁਦ੍ਦਸ ਇਚ੍ਚਤ੍ਰ –

‘‘ਗਣਨੇ, ਦਸਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੫੬ . ਚਤੂਪਪਦਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਤੁਤ੍ਤਰਪਦਾਦਿ ਚਸ੍ਸ ਚੁ ਚੋਪਿ ਨਵਾ।

ਗਣਨੇ **ਦਸ**ਸ੍ਸਾਦਿਮ੍ਹਿ ਠਿਤਸ੍ਸ **ਚਤੁ**ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਉਪਪਦਸ੍ਸ **ਤੁ**ਸਦ੍ਦੋ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ, ਉਤ੍ਤਰਪਦਾਦਿਮ੍ਹਿ ਠਿਤਸ੍ਸ **ਚਤੂ**ਪਪਦਸ੍ਸ **ਚ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਚੁ ਚੋ**ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਵਾ। ਚੁਦ੍ਦਸ, ਚੋਦ੍ਦਸ, ਚਤੁਦ੍ਦਸ।

ਅਪਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਨੁਪਪਦਸ੍ਸਾਪਿ ਗਣਨੇ ਪਦਾਦਿ**ਚ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, **ਚੁ ਚੋ** ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਵਾ। ਯਥਾ – ਤਾਲੀਸੰ, ਚੁਤ੍ਤਾਲੀਸੰ, ਚੋਤ੍ਤਾਲੀਸੰ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸੰ।

ਪਞ੍ਚ ਚ ਦਸ ਚ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਵਾ ਅਧਿਕਾ ਦਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਪਞ੍ਚਦਸ। ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਪਞ੍ਚ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਦਸ ਵੀਸਤੀਸੁ** ਕ੍ਵਚਿ **ਪਨ੍ਨਪਣ੍ਣ**ਆਦੇਸਾ। ਪਨ੍ਨਰਸ, ਪਣ੍ਣਰਸ।

ਛ ਚ ਦਸ ਚ, ਛਹਿ ਵਾ ਅਧਿਕਾ ਦਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਛਦਸ ਇਤੀਧ –

‘‘ਛਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੫੭. ਦਸੇ ਸੋ ਨਿਚ੍ਚਞ੍ਚ।

ਛਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਸङ੍ਖ੍ਯਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚੰ **ਸੋ** ਹੋਤਿ **ਦਸੇ** ਪਰੇ।

‘‘ਸङ੍ਖ੍ਯਾਨੰ, ਵਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੫੮. ਲ ਦਰਾਨੰ।

ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੰ **ਦ**ਕਾਰ**ਰ**ਕਾਰਾਨੰ **ਲ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ।

ਲ਼ਲ਼ਾਨਮਵਿਸੇਸੋ । ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯੰ ਵਾਸਦ੍ਦੋ, ਤੇਨ ''ਸੋਲ਼ਸ'' ਇਤਿ ਨਿਚ੍ਚੰ, ''ਤੇਲ਼ਸ, ਤੇਰਸ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸੰ, ਚਤ੍ਤਾਰੀਸ''ਮਿਤਿ ਵਿਭਾਸਾ, ਦਸ ਪਨ੍ਨਰਸਾਦੀਸੁ ਨ ਚ ਹੋਤਿ।

ਸਤ੍ਤ ਚ ਦਸ ਚ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਵਾ ਅਧਿਕਾ ਦਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਤ੍ਤਰਸ, ਸਤ੍ਤਦਸ।

ਅਟ੍ਠ ਚ ਦਸ ਚ, ਅਟ੍ਠਹਿ ਵਾ ਅਧਿਕਾ ਦਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਅਟ੍ਠਦਸ ਇਤੀਧ **ਆਤ੍ਤੇ** ਕਤੇ –

''ਵਾ, ਦਸ੍ਸ, ਰ, ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੫੯. ਅਟ੍ਠਾਦਿਤੋ ਚ।

ਅਟ੍ਠਾਦਿਤੋ ਚ **ਦਸ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਦ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਰ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੇ। ਅਟ੍ਠਾਰਸ, ਅਟ੍ਠਾਦਸ।

ਅਟ੍ਠਾਦਿਤੋਤਿ ਕਿੰ? ਚਤੁਦ੍ਦਸ।

ਕਤਿਸਦ੍ਦੋ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤੋਵ, ''ਕਤਿ ਯੋ'' ਇਤੀਧ

ਨਿਚ੍ਚੰ **ਯੋ**ਲੋਪਾਦਿ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ, ਕਤਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਕਤਿ ਪਸ੍ਸਸਿ, ਕਤਿਹਿ ਕਤਿਭਿ, ਕਤਿਨੰ, ਕਤਿਹਿ ਕਤਿਭਿ, ਕਤਿਨੰ, ਕਤਿਸੁ।

ਅਲਿਙ੍ਗਨਾਮੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

ਵਿਭਤ੍ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵਿਧਾਨ

ਅਥ ਵਿਭਤ੍ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ।

ਤੇਸੰ ਪਨਾਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਾ, ਨਿਪਾਤਤ੍ਤਾ ਚ ਤਿਲਿਙ੍ਗੇ, ਵਚਨਦ੍ਵਯੇ ਚ ਸਮਾਨੰ ਰੂਪੰ।

ਪੁਰਿਸਸ੍ਮਾ, ਪੁਰਿਸੇਹਿ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ –

੨੬੦. ਕ੍ਵਚਿ ਤੋ ਪਞ੍ਚਮ੍ਯਤ੍ਥੇ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਾ ਸੁਦ੍ਧਨਾਮਤੋ, ਸਬ੍ਬਨਾਮਤੋ ਚ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਕ੍ਵਚਿ **ਤੋ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਪਞ੍ਚਮ੍ਯਤ੍ਥੇ।

੨੬੧. ਤ੍ਵਾਦਯੋ ਵਿਭਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਾ।

ਤੋਆਦਿ ਯੇਸੰ **ਦਾਨਿ**ਪਰਿਯਨ੍ਤਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾ **ਤ੍ਵਾਦਯੋ,** ਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਤਦਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਭਤ੍ਯਨ੍ਤਪਦਤ੍ਤੰ ਸਿਦ੍ਧੰ ਹੋਤਿ।

ਪੁਰਿਸਤੋ, ਏਵੰ ਰਾਜਤੋ ਵਾ, ਚੋਰਤੋ ਵਾ, ਅਗ੍ਗਿਤੋ ਵਾ, ਗਹਪਤਿਤੋ ਵਾ, ਹਤ੍ਥਿਤੋ, ਹੇਤੁਤੋ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੋ, ਕਞ੍ਞਤੋ, ਯੁਤ੍ਤਿਤੋ, ਇਤ੍ਥਿਤੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਤੋ, ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਕ੍ਵਚਾਦਿਮਜ੍ਝੁਤ੍ਤਰਾਨੰ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ **ਤੋ**ਪਚ੍ਚਯੇ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ। ਯਾਗੁਤੋ, ਜਮ੍ਬੁਤੋ, ਚਿਤ੍ਤਤੋ,

ਆਯੁਤੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਬ੍ਬਨਾਮਤੋ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇਹੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ ਸਬ੍ਬਤੋ, ਏਵਂ ਯਤੋ, ਤਤੋ, ਕਤਰਤੋ, ਕਤਮਤੋ, ਇਤਰਤੋ, ਅਞ੍ਞਤੋ, ਏਕਤੋ, ਉਭਯਤੋ, ਪੁਬ੍ਬਤੋ, ਪਰਤੋ, ਅਪਰਤੋ, ਦਕ੍ਖਿਣਤੋ, ਉਤ੍ਤਰਤੋ, ਅਮੁਤੋ।

''ਕਿਸ੍ਸ, ਕੁ''ਇਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੬੨. ਤ੍ਰਤੋਥੇਸੁ ਚ।

ਕਿਮਿਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ **ਕੁ** ਹੋਤਿ **ਤ੍ਰਤੋ ਥ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਚ ਪਰੇਸੁ। ਕਸ੍ਮਾ, ਕੇਹੀਤਿ ਵਾ ਕੁਤੋ।

''ਤੋਥੇਸੂ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੬੩. ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਤਸ੍ਸਾਕਾਰੋ ਵਾ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਏਤ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਵਾ **ਤੋਥ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ। ਏਤਸ੍ਮਾ, ਏਤੇਹੀਤਿ ਵਾ ਅਤੋ।

''ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੬੪. ਏ ਤੋਥੇਸੁ ਚ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਏਤ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਏ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਵਾ **ਤੋਥ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ। ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ, ਏਤ੍ਤੋ।

''ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੬੫. ਇਮਸ੍ਸਿ ਥਂਦਾਨਿਹਤੋਧੇਸੁ ਚ।

ਇਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਇ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ **ਥਂਦਾਨਿਹਤੋਧ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਚ। ਇਮਸ੍ਮਾਤਿ ਇਤੋ।

''ਕ੍ਵਚਿ ਤੋ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਆਦਿ**ਪ੍ਪਭੁਤੀਹਿ **ਤੋ** ਸਤ੍ਤਮਿਯਤ੍ਥੇ। **ਅਨਿਚ੍ਚਾਦੀ**ਹਿ ਤਤਿਯਤ੍ਥੇ ਚ। ਯਥਾ – ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥੇ ਆਦਿਤੋ। ਏਵਂ ਮਜ੍ਝਤੋ, ਏਕਤੋ, ਪੁਰਤੋ, ਪਚ੍ਛਤੋ, ਪਸ੍ਸਤੋ, ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ, ਪਾਦਤੋ, ਸੀਸਤੋ, ਅਗ੍ਗਤੋ, ਮੂਲਤੋ, ਪਰਤੋ ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ।

ਤਤਿਯਤ੍ਥੇ ਅਨਿਚ੍ਚੇਨਾਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ, ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਮ੍ਮਸਤਿ। ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਖਤੋ, ਰੋਗਤੋ, ਗਣ੍ਡਤੋ ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ।

''ਅਤ੍ਥੇ, ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੬੬. ਤ੍ਰਥ ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ ਸਬ੍ਬਨਾਮੇਹਿ।

ਸਬ੍ਬਨਾਮੇਹਿ ਪਰਾ **ਤ੍ਰ ਥ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕ੍ਵਚਿ ਸਤ੍ਤਮ੍ਯਤ੍ਥੇ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ, ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਚਾਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਏਵਂ ਯਤ੍ਰ ਯਤ੍ਥ, ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਥ, ਇਤਰਤ੍ਰ ਇਤਰਤ੍ਥ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ, ਉਭਯਤ੍ਰ ਉਭਯਤ੍ਥ, ਪਰਤ੍ਰ ਪਰਤ੍ਥ, ਕੁਤ੍ਰ ਕੁਤ੍ਥ, ''ਤ੍ਰਤੋਥੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ **ਕੁ**ਤ੍ਤਂ। ''ਕਿਸ੍ਸ ਕ ਵੇ ਚਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਕਾਦੇਸੋ**। ਕਤ੍ਥ, ਅਮੁਤ੍ਰ ਅਮੁਤ੍ਥ।

‘‘ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਤਸ੍ਸਾਕਾਰੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੬੭. ਤ੍ਰੇ ਨਿਚ੍ਚਂ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਏਤ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ **ਤ੍ਰੇ** ਪਰੇ। ਅਤ੍ਰ। ‘‘ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਤਸ੍ਸਾਕਾਰੋ ਵਾ’’ਤਿ **ਅਤ੍ਤਂ**, **‘‘ਏ** ਤੋਥੇਸੁ ਚਾ’’ਤਿ **ਏ**ਕਾਰੋ, ਅਤ੍ਥ, ਏਤ੍ਥ।

‘‘ਕ੍ਵਚਿ, ਅਤ੍ਥੇ, ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ’’ਤਿ ਚ ਅਧਿਕਾਰੋ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ –

੨੬੮. ਸਬ੍ਬਤੋ ਧਿ।

ਸਬ੍ਬਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਾ **ਧਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਕ੍ਵਚਿ ਸਤ੍ਤਮਜਤ੍ਥੇ। ਸਬ੍ਬਧਿ।

੨੬੯. ਕਿਸ੍ਮਾ ਵੋ।

ਕਿਮਿਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਾ ਵਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਕ੍ਵਚਿ ਸਤ੍ਤਮਜਤ੍ਥੇ।

੨੭੦. ਕਿਸ੍ਸ ਕ ਵੇ **ਚ।**

ਕਿਮਿਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ **ਕ**ਸਦ੍ਦੋ ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਪਰੇ। **ਚ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਥਹ**ਮਾਦਿਅਵਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਪਿ। ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਕ**ਕਾਰੇ **ਅ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਚ ਵਮ੍ਹਿ। ਕ੍ਵ ਗਤੋਸਿ ਤ੍ਵਂ।

‘‘ਕਿਸ੍ਮਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੭੧. ਹਿਂਹਂਹਿਞ੍ਚਨਂ ।

ਕਿਮਿਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਾ **ਹਿਂ ਹਂ ਹਿਞ੍ਚਨਂ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕ੍ਵਚਿ ਸਤ੍ਤਮਜਤ੍ਥੇ।

‘‘ਕਿਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੭੨. ਕੁ ਹਿਂਹਂਸੁ ਚ।

ਕਿਮਿਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ **ਕੁ** ਹੋਤਿ **ਹਿਂ ਹਂ** ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ। **ਚ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਹਿਞ੍ਚਨਂਦਾਚਨ**ਮਿਚ੍ਚਾਦੀਸੁਪਿ। ਕਿਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਕੁਹਿਂ, ਕੁਹਂ, ਕੁਹਿਞ੍ਚਨਂ, ਕਹਂ **ਕਾ**ਦੇਸੋ।

‘‘ਹਿਂ ਹ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੭੩. ਤਮ੍ਹਾ ਚ।

ਤਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਾਮਤੋ **ਹਿਂਹਂ**ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕ੍ਵਚਿ ਸਤ੍ਤਮਜਤ੍ਥੇ। ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਤਹਿਂ, ਤਹਂ।

੨੭੪. ਇਮਸ੍ਮਾ ਹਧਾ ਚ।

ਇਮਸਦ੍ਦਤੋ **ਹਧ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕ੍ਵਚਿ ਸਤ੍ਤਮ੍ਯਤ੍ਥੇ। ''ਇਮਸ੍ਸਿ ਥ''ਨ੍ਤ੍ਯਾਦਿਨਾ **ਇ**ਕਾਰੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਇਹ, ਇਧ।

੨੭੫. ਯਤੋ ਹਿਂ।

ਯਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਨਾਮਤੋ **ਹਿਂ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਕ੍ਵਚਿ ਸਤ੍ਤਮ੍ਯਤ੍ਥੇ। ਯਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਯਹਿਂ।

''ਕਾਲੇ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋਯਂ।

ਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇਤਿ ਅਤ੍ਥੇ

੨੭੬. ਕਿਂਸਬ੍ਬਞ੍ਞੇਕਯਕੁਹਿ ਦਾ ਦਾਚਨਂ।

ਕਿਂ ਸਬ੍ਬਅਞ੍ਞਏਕਯਇਚ੍ਚੇਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬਨਾਮੇਹਿ **ਦਾ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। **ਕੁ**ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਾ **ਦਾਚਨ**ਞ੍ਚ ਕਾਲੇ ਕ੍ਵਚਿ ਸਤ੍ਤਮ੍ਯਤ੍ਥੇ।

''ਕਿਸ੍ਸ ਕ ਵੇ ਚਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਾਦੇਸੋ, ਕਦਾ।

੨੭੭. ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸੋ ਦਾਮ੍ਹਿ ਵਾ।

ਸਬ੍ਬਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਸ**ਸਦ੍ਦਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ **ਦਾ**ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇਤਿ ਸਦਾ, ਸਬ੍ਬਦਾ।

ਏਵਂ ਅਞ੍ਞਦਾ, ਏਕਦਾ, ਯਦਾ, ਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇਤਿ ਕੁਦਾਚਨਂ, ''ਕੁ ਹਿਂਹਂਸੁ ਚਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਕੁ**ਤ੍ਤਂ, "**ਕੁ**"ਇਤਿ ਨਿਪਾਤਨੇਨ ਵਾ।

''ਦਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੭੮. ਤਮ੍ਹਾ ਦਾਨਿ ਚ।

ਤਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਨਾਮਤੋ **ਦਾਨਿਦਾ**ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕਾਲੇ ਕ੍ਵਚਿ ਸਤ੍ਤਮ੍ਯਤ੍ਥੇ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇਤਿ ਤਦਾਨਿ, ਤਦਾ।

੨੭੯. ਇਮਸ੍ਮਾ ਰਹਿਧੁਨਾਦਾਨਿ ਚ।

ਇਮਸਦ੍ਦਤੋ **ਰਹਿ ਧੁਨਾ ਦਾਨਿ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕਾਲੇ ਕ੍ਵਚਿ ਸਤ੍ਤਮ੍ਯਤ੍ਥੇ।

''ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ, ਇਮਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੮੦. ਏਤ ਰਹਿਮ੍ਹਿ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਇਮ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਏਤਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਰਹਿ**ਮ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇਤਿ ਏਤਰਹਿ।

੨੮੧. ਅ ਧੁਨਾਮ੍ਹਿ ਚ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਇਮ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ **ਧੁਨਾ**ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ। ਅਧੁਨਾ, **ਇਮ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਇ**ਕਾਰੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇਤਿ ਇਦਾਨਿ।

ਵਿਭਤ੍ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵਿਧਾਨੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

ਓਪਸਗ੍ਗਿਕਪਦ

ਅਥਾਲਿਙ੍ਗਸਙ੍ਖ੍ਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿਭੇਦਾ ਉਪਸਗ੍ਗਨਿਪਾਤਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ।

ਪ ਪਰਾ ਨਿ ਨੀ ਉ ਦੁ ਸੰ ਵਿ ਅਵ ਅਨੁ ਪਰਿ ਅਧਿ ਅਭਿ ਪਤਿ ਸੁ ਆ ਅਤਿ ਅਪਿ ਅਪ ਉਪ ਇਤਿ **ਪੀਸਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਾ**।

ਤਤ੍ਥ **ਪਸਦ੍ਦੋ** ਪਕਾਰਾ'ਦਿਕਮ੍ਮ ਪਧਾਨਿ'ਸ੍ਸਰਿਯ'ਨ੍ਤੋਭਾਵਵਿਯੋਗ ਤਪ੍ਪਰ ਭੁਸਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭਵਤਿਤ੍ਤਿ ਅਨਾਵਿਲ ਪਤ੍ਥਨਾਦੀਸੁ। **ਪ**ਇਤਿ ਅਯਮੁਪਸਗ੍ਗੋ ਏਤੇਸੁ ਪਕਾਰਾਦੀਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਯਥਾ – **ਪਕਾਰੇ** ਪਞ੍ਞਾ, **ਆਦਿਕਮ੍ਮੇ** ਵਿਪ੍ਪਕਤੰ, **ਪਧਾਨੇ** ਪਣੀਤੰ, ਪਧਾਨੰ ਪਧਾਨਤ੍ਤੰ, **ਇਸ੍ਸਰਿਯੇ** ਪਭੂ ਅਯੰ ਦੇਸਸ੍ਸ, **ਅਨ੍ਤੋਭਾਵੇ** ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ, **ਵਿਯੋਗੇ** ਪਵਾਸੀ, **ਤਪ੍ਪਰੇ** ਪਾਚਰਿਯੋ, **ਭੁਸਤ੍ਥੇ** ਪਵੁਦ੍ਧਕਾਯੋ, **ਸਮ੍ਭਵੇ** ਹਿਮਵਤਾ ਗਙ੍ਗਾ ਪਭਵਤਿ, **ਤਿਤ੍ਤਿਯੰ** ਪਹੂਤਮਨ੍ਨੰ, **ਅਨਾਵਿਲੇ** ਪਸਨ੍ਨਮੁਦਕੰ, **ਪਤ੍ਥਨੇ** ਪਣਿਹਿਤੰ।

ਪਰਾਇਤਿ ਪਰਿਹਾਨਿ ਪਰਾਜਯ ਗਤਿਵਿਕ੍ਕਮਾ'ਮਸਨਾਦੀਸੁ। ਯਥਾ – **ਪਰਿਹਾਨਿਯੰ** ਪਰਾਭਵੋ, **ਪਰਾਜਯੇ** ਪਰਾਜਿਤੋ, **ਗਤਿਯੰ** ਪਰਾਯਨੰ। **ਵਿਕ੍ਕਮੇ** ਪਰਕ੍ਕਮਤਿ, **ਆਮਸਨੇ** ਅਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਰਾਮਸਨੰ।

ਨਿਇਤਿ ਨਿਸ੍ਸੇਸ ਨਿਗ੍ਗਤ ਨੀਹਰਣ'ਨ੍ਤੋਪਵੇਸਨਾ'ਭਾਵਨਿਸੇਧ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤ ਪਾਤੁਭਾਵਾ'ਵਧਾਰਣ ਵਿਭਜਨ ਉਪਮੂ'ਪਧਾਰਣਾ'ਵਸਾਨਛੇਕਾਦੀਸੁ। **ਨਿਸ੍ਸੇਸੇ** ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ, ਨਿਰਵਸੇਸੰ ਦੇਤਿ, **ਨਿਗ੍ਗਤੇ** ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਨਿਯਜਾਤਿ, **ਨੀਹਰਣੇ** ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੰ, **ਅਨ੍ਤੋਪਵੇਸਨੇ** ਨਿਖਾਤੋ, **ਅਭਾਵੇ** ਨਿਮ੍ਮਕ੍ਖਿਕੰ, **ਨਿਸੇਧੇ** ਨਿਵਾਰੇਤਿ, **ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇ** ਨਿਬ੍ਬਾਨੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, **ਪਾਤੁਭਾਵੇ** ਨਿਮ੍ਮਿਤੰ, **ਅਵਧਾਰਣੇ** ਨਿਚ੍ਛਯੋ, **ਵਿਭਜਨੇ** ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, **ਉਪਮਾਯੰ** ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ, **ਉਪਧਾਰਣੇ** ਨਿਸਾਮਨੰ, **ਅਵਸਾਨੇ** ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ, **ਛੇਕੇ** ਨਿਪੁਣੋ।

ਨੀਇਤਿ ਨੀਹਰਣਾ'ਵਰਣਾਦੀਸੁ। **ਨੀਹਰਣੇ** ਨੀਹਰਤਿ, **ਆਵਰਣੇ** ਨੀਵਰਣੰ।

ਉਇਤਿ ਉਗ੍ਗਤੁ'ਦ੍ਧਕਮ੍ਮ ਪਧਾਨ ਵਿਯੋਗ ਸਮ੍ਭਵ ਅਤ੍ਥਲਾਭਸਤ੍ਤਿ ਸਰੂਪਕਥਨਾਦੀਸੁ। **ਉਗ੍ਗਤੇ** ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ, **ਉਦ੍ਧਕਮ੍ਮੇ** ਆਸਨਾ ਉਟ੍ਠਿਤੋ, ਉਕ੍ਖੇਪੋ, **ਪਧਾਨੇ** ਉਤ੍ਤਮੋ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ, **ਵਿਯੋਗੇ** ਉਬ੍ਬਾਸਿਤੋ, **ਸਮ੍ਭਵੇ** ਉਬ੍ਭੂਤੋ, **ਅਤ੍ਥਲਾਭੇ** ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਞਾਣੰ, **ਸਤ੍ਤਿਯੰ** ਉਸ੍ਸਹਤਿ ਗਨ੍ਤੁੰ, **ਸਰੂਪਕਥਨੇ** ਉਦ੍ਦਿਸਤਿ ਸੁਤ੍ਤੰ।

ਦੁਇਤਿ ਅਸੋਭਨਾ'ਭਾਵਕੁਚ੍ਛਿਤਾ'ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਕਿਚ੍ਛ ਵਿਰੂਪਤਾਦੀਸੁ। **ਅਸੋਭਨੇ** ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੋ, **ਅਭਾਵੇ** ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖੰ, **ਕੁਚ੍ਛਿਤੇ** ਦੁਕ੍ਕਟੰ, **ਅਸਮਿਦ੍ਧਿਯੰ** ਦੁਸ੍ਸਸ੍ਸੰ, **ਕਿਚ੍ਛੇ** ਦੁਕ੍ਕਰੰ, **ਵਿਰੂਪਤਾਯੰ** ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ, ਦੁਮ੍ਮੁਖੋ।

ਸੰਇਤਿ ਸਮੋਧਾਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ ਸਮਨ੍ਤਭਾਵਸਙ੍ਗਤ ਸਙ੍ਖੇਪਭੁਸਤ੍ਥ ਸਹਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਤ੍ਥ ਪਭਵਾ'ਭਿਮੁਖਭਾਵ ਸਙ੍ਗਹ ਪਿਧਾਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਕਰਣ ਸਮਿਦ੍ਧਾਦੀਸੁ। **ਸਮੋਧਾਨੇ** ਸਨ੍ਧਿ, **ਸਮ੍ਮਾਸਮੇਸੁ** ਸਮਾਧਿ , ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, **ਸਮਨ੍ਤਭਾਵੇ** ਸੰਕਿਣ੍ਣਾ ਸਮੁਲ੍ਲਪਨਾ, **ਸਙ੍ਗਤੇ** ਸਙ੍ਗਮੋ, **ਸਙ੍ਖੇਪੇ** ਸਮਾਸੋ, **ਭੁਸਤ੍ਥੇ** ਸਾਰਤ੍ਤੋ, **ਸਹਤ੍ਥੇ** ਸੰਵਾਸੋ, **ਅਪ੍ਪਤ੍ਥੇ** ਸਮਗ੍ਘੋ। **ਪਭਵੇ** ਸਮ੍ਭਵੋ, **ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇ** ਸਮ੍ਮੁਖੰ, **ਸਙ੍ਗਹੇ** ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, **ਪਿਧਾਨੇ** ਸੰਵੁਤੰ, **ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਕਰਣੇ** ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ, **ਸਮਿਦ੍ਧਿਯੰ** ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ।

ਵਿਇਤਿ ਵਿਸੇਸ ਵਿਵਿਧ ਵਿਰੁਦ੍ਧ ਵਿਗਤ ਵਿਯੋਗ ਵਿਰੂਪਤਾਦੀਸੁ। **ਵਿਸੇਸੇ** ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ, **ਵਿਵਿਧੇ** ਵਿਮਤਿ ਵਿਚਿਤ੍ਰੰ, **ਵਿਰੁਦ੍ਧੇ** ਵਿਵਾਦੋ, **ਵਿਗਤੇ** ਵਿਮਲੰ, **ਵਿਯੋਗੇ** ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, **ਵਿਰੂਪਤਾਯੰ** ਵਿਰੂਪੋ।

ਅਵਇਤਿ ਅਧੋਭਾਗ ਵਿਯੋਗ ਪਰਿਭਵ ਜਾਨਨ ਸੁਦ੍ਧਿ ਨਿਚ੍ਛਯਦੇਸ ਥੇਯਜਾਦੀਸੁ। **ਅਧੋਭਾਗੇ** ਅਵਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ, **ਵਿਯੋਗੇ** ਓਮੁਕ੍ਕਉਪਾਹਨੋ ਅਵਕੋਕਿਲੰ ਵਨੰ, **ਪਰਿਭਵੇ** ਅਵਜਾਨਨੰ ਅਵਮਞ੍ਞਤਿ, **ਜਾਨਨੇ** ਅਵਗਚ੍ਛਤਿ, **ਸੁਦ੍ਧਿਯੰ** ਵੋਦਾਨੰ, **ਨਿਚ੍ਛਯੇ**

ਅਵਧਾਰਣੰ, **ਦੇਸੇ** ਅਵਕਾਸੋ, **ਥੇਯਜੇ** ਅਵਹਾਰੋ।

ਅਨੁਇਤਿ ਅਨੁਗਤਾ'ਨੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨ ਪਚ੍ਛਤ੍ਥ ਭੁਸਤ੍ਥ ਸਾਦਿਸ੍ਸ ਹੀਨਤਤਿਯਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਿ'ਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਕ੍ਖਾਨ ਭਾਗ ਵਿਚ੍ਛਾਦੀਸੁ। **ਅਨੁਗਤੇ** ਅਨ੍ਵੇਤਿ, **ਅਨੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ** ਅਨੁਸਯੋ, **ਪਚ੍ਛਾਸਦ੍ਦੂਤ੍ਥੇ** ਅਨੁਰਥੰ, **ਭੁਸਤ੍ਥੇ** ਅਨੁਰਤ੍ਤੋ, **ਸਾਦਿਸ੍ਸੇ** ਅਨੁਰੂਪੰ। **ਹੀਨੇ** ਅਨੁਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ, **ਤਤਿਯਤ੍ਥੇ** ਨਦਿਮਨ੍ਵਵਸਿਤਾ ਸੇਨਾ, **ਲਕ੍ਖਣੇ** ਰੁਕ੍ਖੰ ਅਨੁ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ ਵਿਜ੍ਜੁ, **ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਕ੍ਖਾਨੇ** ਸਾਧੁ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਾਤਰੰ ਅਨੁ, **ਭਾਗੇ** ਯਦੇਤ੍ਥ ਮੰ ਅਨੁਸਿਯਾ ਤੰ ਦੀਯਤੁ, **ਵਿਚ੍ਛਾਯੰ** ਰੁਕ੍ਖੰ ਰੁਕ੍ਖੰ ਅਨੁ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ ਚਨ੍ਦੋ।

ਪਰਿਇਤਿ ਸਮਨ੍ਤੋਭਾਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦ ਵਜ੍ਜਨਾ'ਲਿਙ੍ਗਨ ਨਿਵਾਸਨਪੂਜਾਭੋਜਨਾ'ਵਜਾਨਨ ਦੋਸਕ੍ਖਾਨ ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ। **ਸਮਨ੍ਤੋਭਾਵੇ** ਪਰਿਵੁਤੋ, **ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ** ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ, **ਵਜ੍ਜਨੇ** ਪਰਿਹਰਤਿ , **ਆਲਿਙ੍ਗਨੇ** ਪਰਿਸ੍ਸਜਤਿ, **ਨਿਵਾਸਨੇ** ਵਤ੍ਥੰ ਪਰਿਧਸ੍ਸਤਿ, **ਪੂਜਾਯੰ** ਪਾਰਿਚਰਿਯਾ, **ਭੋਜਨੇ** ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਪਰਿਵਿਸਤਿ। **ਅਵਜਾਨਨੇ** ਪਰਿਭਵਤਿ, **ਦੋਸਕ੍ਖਾਨੇ** ਪਰਿਭਾਸਤਿ, **ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ** ਰੁਕ੍ਖੰ ਪਰਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ ਵਿਜ੍ਜੁਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਧਿਇਤਿ ਅਧਿਕਿ'ਸ੍ਸ'ਰੂਪਰਿਭਾਵੂ'ਧਿਭਵਨਜ੍ਝਾਯਨਾ'ਧਿਟ੍ਠਾਨਨਿਚ੍ਛਯਪਾਪੁਣਨਾਦੀਸੁ। **ਅਧਿਕੇ** ਅਧਿਸੀਲੰ, **ਇਸ੍ਸਰੇ** ਅਧਿਪਤਿ, ਅਧਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਚਾਲਾ, **ਉਪਰਿਭਾਵੇ** ਅਧਿਰੋਹਤਿ, ਪਥਵਿਂ ਅਧਿਸੇਸ੍ਸਤਿ, **ਅਧਿਭਵਨੇ** ਅਧਿਭਵਤਿ, **ਅਜ੍ਝਾਯਨੇ** ਬਜਾਕਰਣਮਧੀਤੇ, **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇ** ਭੂਮਿਕਮ੍ਪਾਦਿੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, **ਨਿਚ੍ਛਯੇ** ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ, **ਪਾਪੁਣਨੇ** ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ।

ਅਭਿਇਤਿ ਅਭਿਮੁਖਭਾਵ ਵਿਸਿਟ੍ਠਾ'ਧਿ ਕੁ'ਦ੍ਧਕਮ੍ਮ ਕੁਲ ਸਾਰੁਪ੍ਪਵਨ੍ਦਨ ਲਕ੍ਖਣਿ'ਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਕ੍ਖਾਨ ਵਿਚ੍ਛਾਦੀਸੁ। **ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇ** ਅਭਿਮੁਖੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ, **ਵਿਸਿਟ੍ਠੇ** ਅਭਿਧਮ੍ਮੋ, **ਅਧਿਕੇ** ਅਭਿਵਸ੍ਸਤਿ, **ਉਦ੍ਧਕਮ੍ਮੇ** ਅਭਿਰੁਹਤਿ, **ਕੁਲੇ** ਅਭਿਜਾਤੋ, **ਸਾਰੁਪ੍ਪੇ** ਅਭਿਰੂਪੋ, **ਵਨ੍ਦਨੇ** ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ, **ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ** ਪੁਰਿਮਸਮੰ।

ਪਤਿਇਤਿ ਪਤਿਗਤ ਪਟਿਲੋਮਪਤਿਨਿਧਿ ਪਤਿਦਾਨ ਨਿਸੇਧਨਿਵਤ੍ਤਨ ਸਾਦਿਸ੍ਸ ਪਤਿਕਰਣਾ'ਦਾਨ ਪਤਿਬੋਧ ਪਟਿਚ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਿ'ਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਕ੍ਖਾਨ ਭਾਗਵਿਚ੍ਛਾਦੀਸੁ। **ਪਤਿਗਤੇ** ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ, **ਪਟਿਲੋਮੇ** ਪਤਿਸੋਤੰ, **ਪਤਿਨਿਧਿਮ੍ਹਿ** ਆਚਰਿਯਤੋ ਪਤਿ ਸਿਸ੍ਸੋ, **ਪਤਿਦਾਨੇ** ਤੇਲਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸ ਘਤੰ ਪਤਿ ਦਦਾਤਿ, **ਨਿਸੇਧੇ** ਪਟਿਸੇਧਨੰ, **ਨਿਵਤ੍ਤਨੇ** ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ, **ਸਾਦਿਸ੍ਸੇ** ਪਤਿਰੂਪਕੰ, **ਪਤਿਕਰਣੇ** ਪਤਿਕਾਰੋ, **ਆਦਾਨੇ** ਪਤਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, **ਪਤਿਬੋਧੇ** ਪਟਿਵੇਧੋ, **ਪਟਿਚ੍ਚੇ** ਪਚ੍ਚਯੋ, **ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ** ਪੁਰਿਮਸਮੰ।

ਸੁਇਤਿ ਸੋਭਨ ਸੁਟ੍ਠੁਸਮ੍ਮਾ ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਸੁਖਤ੍ਥਾਦੀਸੁ। **ਸੋਭਨੇ** ਸੁਗਨ੍ਧੋ, **ਸੁਟ੍ਠੁਸਮ੍ਮਾਦਤ੍ਥੇਸੁ** ਸੁਟ੍ਠੁ ਗਤੋ ਸੁਗਤੋ, ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋਤਿਪਿ ਸੁਗਤੋ, **ਸਮਿਦ੍ਧਿਯੰ** ਸੁਭਿਕ੍ਖੰ, **ਸੁਖਤ੍ਥੇ** ਸੁਕਰੋ।

ਆਇਤਿ ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੁ'ਦ੍ਧਕਮ੍ਮ ਮਰਿਯਾਦਾ'ਭਿਵਿਧਿ ਪਤ੍ਤਿ'ਚ੍ਛਾਪਰਿਸ੍ਸਜਨ ਆਦਿਕਮ੍ਮਗ੍ਗਹਣ ਨਿਵਾਸ ਸਮੀਪ'ਵ੍ਹਾਨਾਦੀਸੁ। **ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇ** ਆਗਚ੍ਛਤਿ, **ਉਦ੍ਧਕਮ੍ਮੇ** ਆਰੋਹਤਿ, **ਮਰਿਯਾਦਾਯੰ** ਆਪਬ੍ਬਤਾ ਖੇਤ੍ਤੰ, **ਅਭਿਵਿਧਿਮ੍ਹਿ** ਆਕੁਮਾਰੰ ਯਸੋ ਕਚ੍ਚਾਯਨਸ੍ਸ, **ਪਤ੍ਤਿਯੰ** ਆਪਤ੍ਤਿਮਾਪਨ੍ਨੋ, **ਇਚ੍ਛਾਯੰ** ਆਕਙ੍ਖਾ, **ਪਰਿਸ੍ਸਜਨੇ** ਆਲਿਙ੍ਗਨੰ, **ਆਦਿਕਮ੍ਮੇ** ਆਰਮ੍ਭੋ, **ਗਹਣੇ** ਆਦੀਯਤਿ ਆਲਮ੍ਬਤਿ, **ਨਿਵਾਸੇ** ਆਵਸਥੋ, **ਸਮੀਪੇ** ਆਸਨ੍ਨੰ, **ਅਵ੍ਹਾਨੇ** ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ।

ਅਤਿਇਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਾ'ਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ'ਤਿਸਯ ਭੁਸਤ੍ਥਾਦੀਸੁ। **ਅਤਿਕ੍ਕਮਨੇ** ਅਤਿਰੋਚਤਿ ਅਮ੍ਹੇਹਿ, ਅਤੀਤੋ, **ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ** ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ, **ਅਤਿਸਯੇ** ਅਤਿਕੁਸਲੋ, **ਭੁਸਤ੍ਥੇ** ਅਤਿਕ੍ਕੋਧੋ ਅਤਿਵੁਦ੍ਧਿ।

ਅਪਿਇਤਿ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾ'ਪੇਕ੍ਖਾ ਸਮੁਚ੍ਚਯ ਗਰਹ ਪਞ੍ਹਾਦੀਸੁ। **ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਯੰ** ਅਪਿ ਦਿਬ੍ਬੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ, ਮੇਰੁਮ੍ਪਿ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, **ਅਪੇਕ੍ਖਾਯੰ** ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਅਨਿਯਤੋ, **ਸਮੁਚ੍ਚਯੇ** ਇਤਿਪਿ ਅਰਹੰ, ਅਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਨੁਗੁਣਮ੍ਪਿ ਆਦਾਯ, **ਗਰਹੇ** ਅਪਿ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਪਣ੍ਡਿਤਕ, **ਪਞ੍ਹੇ** ਅਪਿ ਭਨ੍ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੰ ਲਭਿਤ੍ਥ।

ਅਪਇਤਿ ਅਪਗਤ ਗਰਹ ਵਜ੍ਜਨ ਪੂਜਾ ਪਦੁਸ੍ਸਨਾਦੀਸੁ। **ਅਪਗਤੇ** ਅਪਮਾਨੋ ਅਪੇਤੋ, **ਗਰਹੇ** ਅਪਗਬ੍ਭੋ, **ਵਜ੍ਜਨੇ** ਅਪਸਾਲਾਯ ਆਯਨ੍ਤਿ ਵਾਣਿਜਾ, **ਪੂਜਾਯਂ** ਵੁਦ੍ਧਾਪਚਾਯੀ, **ਪਦੁਸ੍ਸਨੇ** ਅਪਰਜ੍ਝਤਿ।

ਉਪਇਤਿ ਉਪਗਮਨ ਸਮੀਪੂ'ਪਪਤ੍ਤਿ ਸਾਦਿਸ੍ਸਾ'ਧਿਕੂ'ਪਰਿਭਾਵਾ'ਨਸਨ ਦੋਸਕ੍ਖਾਨ ਸਦ੍ਦਾ ਪੁਬ੍ਬਕਮ੍ਮ ਪੂਜਾ ਗਯ੍ਹਾਕਾਰ ਭੁਸਤ੍ਤਾਦੀਸੁ। **ਉਪਗਮਨੇ** ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਵਾ ਉਪਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ, **ਸਮੀਪੇ** ਉਪਨਗਰਂ, **ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਂ** ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਥ ਵਾ **ਉਪਪਤ੍ਤਿ** ਯੁਤ੍ਤਿ, ਯਥਾ – ਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਇਕ੍ਖਤੀਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, **ਸਾਦਿਸ੍ਸੇ** ਉਪਮਾਨਂ ਉਪਮਾ, **ਅਧਿਕੇ** ਉਪ ਖਾਰਿਯਂ ਦੋਣੋ, **ਉਪਰਿਭਾਵੇ** ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, **ਅਨਸਨੇ** ਉਪਵਾਸੋ, **ਦੋਸਕ੍ਖਾਨੇ** ਪਰਂ ਉਪਪਦਤਿ, **ਸਦ੍ਦਾਯਂ** ਉਪਧਾ ਉਪਸਗ੍ਗੋ, **ਪੁਬ੍ਬਕਮ੍ਮੇ** ਉਪਕ੍ਕਮੋ ਉਪਕਾਰੋ, **ਪੂਜਾਯਂ** ਬੁਦ੍ਧੁਪਟ੍ਠਾਕੋ, ਮਾਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, **ਗਯ੍ਹਾਕਾਰੇ** ਸੋਚੇਯ੍ਯਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, **ਭੁਸਤ੍ਤੇ** ਉਪਾਦਾਨਂ, ਉਪਾਯਾਸੋ, ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ। ਇਤਿ ਅਨੇਕਤ੍ਥਾ ਹਿ ਉਪਸਗ੍ਗਾ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

> ''ਉਪਸਗ੍ਗ ਨਿਪਾਤਾ ਚ, ਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਇਮੇ ਤਯੋ।
> ਨੇਕੇਨੇਕਤ੍ਥਵਿਸਯਾ, ਇਤਿ ਨੇਰੁਤ੍ਤਿਕਾਬ੍ਰਵੁ''ਨ੍ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਉਪਸਗ੍ਗਾਨਂ ਨਾਮਾਖ੍ਯਾਤਵਿਸੇਸਕਤ੍ਤਾ ਲਿਙ੍ਗਸਦ੍ਦਾਯਂ ਅਨਿਯਮੇਨ ਸ੍ਯਾਦਿਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਤੇਸਂ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਕਮ੍ਮਾਦਿਭੇਦਾਭਾਵਾ ਤੇਹਿ ਪਠਮੇਕਵਚਨਮੇਵ ਭਵਤਿ।

''ਲੋਪ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ

੨੮੨. ਸਬ੍ਬਾਸਮਾਵੁਸੋਪਸਗ੍ਗਨਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਚ।

ਆਵੁਸੋਸਦ੍ਦਤੋ, ਉਪਸਗ੍ਗਨਿਪਾਤੇਹਿ ਚ ਸਬ੍ਬਾਸਂ ਪਰਾਸਂ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਕ੍ਵਚਿ **ਸੁਤ੍ਤਪਦਾ**ਦੀਹਿ ਚ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਆਵੁਸੋ**ਤਿਮਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਗਹਣਂ ਸਸਙ੍ਖ੍ਯਤ੍ਤਦੀਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

> ਉਪੇਚ੍ਚਤ੍ਥਂ ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ, ਉਪਸਗ੍ਗਾ ਹਿ ਪਾਦਯੋ।
> ਚਾਦੀ ਪਦਾਦਿਮਜ੍ਝਨ੍ਤੇ, ਨਿਪਾਤਾ ਨਿਪਤਨ੍ਤਿਤਿ॥

ਪਹਰਣਂ ਪਹਾਰੋ, ਏਵਂ ਪਰਾਭਵੋ, ਨਿਵਾਸੋ, ਨੀਹਾਰੋ, ਉਹਾਰੋ, ਦੁਹਾਰੋ, ਸਂਹਾਰੋ, ਵਿਹਾਰੋ, ਅਵਹਾਰੋ, ਅਨੁਹਾਰੋ, ਪਰਿਹਾਰੋ, ਅਧਿਹਾਰੋ, ਅਭਿਹਾਰੋ, ਪਤਿਹਾਰੋ, ਸੁਹਾਰੋ, ਆਹਾਰੋ, ਅਤਿਹਾਰੋ, ਅਪਿਹਾਰੋ, ਅਪਹਾਰੋ , ਉਪਹਾਰੋ। ਪਹਰਤਿ, ਪਰਾਭਵਤਿ, ਨਿਵਸਤਿ, ਨੀਹਰਤਿ, ਉਦ੍ਧਰਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

> ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥਂ ਬਾਧਤੇ ਕੋਚਿ, ਕੋਚਿ ਤਮਨੁਵਤ੍ਤਤੇ।
> ਤਮੇਵਞ੍ਞੋ ਵਿਸੇਸੇਤਿ, ਉਪਸਗ੍ਗਗਤੀ ਤਿਧਾ॥

ਓਪਸਗ੍ਗਿਕਪਦਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਨੇਪਾਤਿਕਪਦ

ਸਮੁਚ੍ਚਯਵਿਕਪ੍ਪਨਪਟਿਸੇਧਪੂਰਣਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਅਸਤ੍ਵਵਾਚਕਂ **ਨੇਪਾਤਿਕਂ** ਪਦਂ।

ਤਤ੍ **ਚ**ਇਤਿ ਸਮੁਚ੍ਚਯਾ'ਨ੍ਵਾਚਯੇ'ਤਰੀਤਰਯੋਗਸਮਾਹਾਰਾ'ਵਧਾਰਣਾਦੀਸੁ।

ਵਾਇਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨੂ'ਪਮਾਨ ਸਮੁਚ੍ਚਯ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਾਸੁ।

ਨ ਨੋ ਮਾ ਅ ਅਲਂ ਹਲਂ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਟਿਸੇਧਨਤ੍ਥੇ।

ਅਲਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਭੂਸਨੇਸੁ ਚ।

ਪੂਰਣਤ੍ਥਂ ਦੁਵਿਧਂ ਅਤ੍ਥਪੂਰਣਂ ਪਦਪੂਰਣਞ੍ਚ।

ਤਤ੍ਥ ਅਥ ਖਲੁ ਵਤ ਵਥ ਅਥੋ ਅਸ੍ਸੁ ਯਗ੍ਘੇ ਹਿ ਚਰਹਿ ਨਂ ਤਂ ਵਾ ਚ ਤੁਵ ਵੋ ਪਨ ਹਵੇ ਕੀਵ ਹ ਤਤੋ ਯਥਾ ਸੁਦਂ ਖੋ ਵੇ ਹਂ ਏਨਂ ਸੇਯਜਥਿਦਂ ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਿ ਪਦਪੂਰਣਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ – **ਅਥ**ਇਤਿ ਪਞ੍ਹਾ'ਨਨ੍ਤਰਿਯਾ'ਧਿਕਾਰਾਦੀਸੁ ਚ।

ਖਲੁਇਤਿ ਪਟਿਸੇਧਾ'ਵਧਾਰਣ ਪਸਿਦ੍ਧੀਸੁ ਚ।

ਵਤਇਤਿ ਏਕਂਸ ਖੇਦਾ'ਨੁਕਮ੍ਪਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਸੁ ਚ।

ਅਥੋਇਤਿ ਅਨ੍ਵਾਦੇਸੇ ਚ।

ਹਿਇਤਿ ਹੇਤੁ ਅਵਧਾਰਣੇਸੁ ਚ।

ਤੁਇਤਿ ਵਿਸੇਸ ਹੇਤੁ ਨਿਵਤ੍ਤਨਾਦੀਸੁ ਚ।

ਪਨਇਤਿ ਵਿਸੇਸੇਪਿ।

ਹਵੇ, **ਵੇ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ **ਏ**ਕਂਸਤ੍ਥੇਪਿ।

ਹਂਇਤਿ ਵਿਸਾਦ ਸਮ੍ਭਮੇਸੁਪਿ।

ਸੇਯਜਥਿਦਨ੍ਤਿ ਤਂ ਕਤਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇਪਿ।

ਅਤ੍ਥਪੂਰਣਂ ਦੁਵਿਧਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਂ, ਅਵਿਭਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਞ੍ਚ।

ਅਤ੍ਥਿ ਸਕ੍ਕਾ ਲਬ੍ਭਾ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਠਮਾਯਂ।

ਆਵੁਸੋ ਅਮ੍ਭੋ ਹਮ੍ਭੋ ਰੇ ਅਰੇ ਹਰੇ ਜੇਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਮਨ੍ਤਨੇ।

ਦਿਵਾ ਭਿਯ੍ਯੋ ਨਮੋ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਠਮਾਯਂ, ਦੁਤਿਯਾਯਞ੍ਚ।

ਸਯਂ ਸਾਮਂ ਸਂ ਸਮ੍ਮਾ ਕਿਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਤਤਿਯਤ੍ਥੇ, **ਸੋਤੋ ਧਾ**ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਚ। ਸੁਤ੍ਤਸੋ ਪਦਸੋ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਏਕਧਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਵੇ ਤੁਂਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਚਤੁਤ੍ਥਿਯਾ, ਕਾਤਵੇ ਦਾਤਵੇ ਕਾਤੁਂ ਕਾਰੇਤੁਂ ਦਾਤੁਂ ਦਾਪੇਤੁਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸੋ ਤੋਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚਮਿਯਤ੍ਥੇ, ਦੀਘਸੋ ਓਰਸੋ ਰਾਜਤੋ ਵਾ ਚੋਰਤੋ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤੋ ਸਤ੍ਤਮਜਤ੍ਥੇਪਿ, **ਤ੍ਰਥਾ**ਦਿਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਚ। ਏਕਤੋ ਪੁਰਤੋ ਪਚ੍ਛਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਾਦਤੋ ਸੀਸਤੋ ਅਗ੍ਗਤੋ ਮੂਲਤੋ ਯਤ੍ਰ ਯਤ੍ਥ ਯਹਿਂ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਥ ਤਹਿਂ ਤਹਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਮਨ੍ਤਾ ਸਾਮਨ੍ਤਾ ਪਰਿਤੋ ਅਭਿਤੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਏਕਜ੍ਝਂ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਰਿ ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਆਵਿ ਰਹੋ ਤਿਰੋ ਉਚ੍ਚਂ ਨੀਚਂ ਅਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਬਾਹਿਰਾ ਬਾਹਿਰਂ ਬਹਿ ਓਰਂ ਪਾਰਂ ਆਰਾ ਆਰਕਾ ਪਚ੍ਛਾ ਪੁਰੇ ਹੁਰਂ ਪੇਚ੍ਚ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ।

ਸਮ੍ਪਤਿ ਆਯਤਿ ਅਜ੍ਜ ਅਪਰਜ੍ਜੁ ਪਰਜ੍ਜ ਸੁਵੇ ਸ੍ਵੇ ਪਰਸੁਵੇ ਹਿਯਜੋ ਪਰੇ ਸਜ੍ਜੁ ਸਾਯਂ ਪਾਤੋ ਕਾਲਂ ਕਲ੍ਲਂ ਦਿਵਾ ਨਤ੍ਤਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਸਤਤਂ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ ਮੁਹੁਂ ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ ਪੁਰਾ ਯਦਾ ਤਦਾ ਕਦਾ ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਕਾਲਸਤ੍ਤਮਿਯਾ। ਇਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਾਨਿ।

ਅਵਿਭਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚ **ਅਪ੍ਪੇਵ ਅਪ੍ਪੇਵਨਾਮ ਨੁ** ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਸਂਸਯਤ੍ਥੇ।

ਅਦ੍ਧਾ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਤਗ੍ਘ ਜਾਤੁ ਕਾਮਂ ਸਸਕ੍ਕਂਇਚ੍ਚੇਤੇ ਏਕਂਸਤ੍ਥੇ।

ਏਵਇਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇ।

ਕਚ੍ਚਿਨੁ'ਕਿਨ੍ਨੁਨਨੁਕਥਂ ਕਿਂਸੁ ਕਿਂਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥੇ।

ਏਵਂ ਇਤਿ ਇਤ੍ਥਂ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ।

ਇਤਿ ਹੇਤੁ ਵਾਕਜਪਰਿਸਮਤ੍ਤੀਸੁ ਚ।

ਯਾਵ ਤਾਵ ਯਾਵਤਾ ਤਾਵਤਾ ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਕੀਵ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥੇ।

ਏਵਂ ਸਾਹੁ ਲਹੁ ਓਪਾਯਿਕਂ ਪਤਿਰੂਪਂ ਆਮ ਸਾਧੁ ਇਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਤ੍ਥੇ।

ਯਥਾ ਤਥਾ ਯਥੇਵ ਤਥੇਵ ਏਵਂ ਏਵਮੇਵ ਏਵਮੇਵਂ ਏਵਮ੍ਪਿ ਯਥਾਪਿ ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਸੇਯਜਥਾਪਿਨਾਮ ਵਿਯ ਇਵ ਯਥਰਿਵ ਤਥਰਿਵ ਯਥਾਨਾਮ ਤਥਾਨਾਮ ਯਥਾਹਿ ਤਥਾਹਿ ਯਥਾਚਤਥਾਚ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਟਿਭਾਗਤ੍ਥੇ।

ਯਥਾਇਤਿ ਯੋਗ੍ਗਤਾ ਵਿਚ੍ਛਾ ਪਦਤ੍ਥਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨਿਦਸ੍ਸਨੇਸੁ ਚ।

ਏਵਂਇਤਿ ਉਪਦੇਸ ਪਞ੍ਹਾਦੀਸੁ ਚ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿਇਤਿ ਅਨੁਗ੍ਗਹਤ੍ਥੇ।

ਅਹੋਇਤਿ ਗਰਹ ਪਸਂਸਨ ਪਤ੍ਥਨੇਸੁ ਚ।

ਨਾਮਇਤਿ ਗਰਹ ਪਸੰਸਨ ਸਵ੍ਵਾ ਪਵ੍ਹੇਸੁ ਚ।

ਸਾਧੁਇਤਿ ਪਸੰਸਨ ਯਾਚਨੇਸੁ ਚ।

ਇਙ੍ਘ ਹਨ੍ਦ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਚੋਦਨਤ੍ਥੇ।

ਸਾਧੁ ਸੁਟ੍ਠੁ ਏ੫**ਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਮੋਦਨੇ।

ਕਿਰਇਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸ੫ਣ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੇਯਜੇਸੁ।

ਨੂਨਇਤਿ ਅਨੁਮਾਨਾ’ਨੁਸ੍ਸਰਣ ਪਰਿ੫ਿਤਕ੍ਕਨੇਸੁ।

ਕਸ੍ਮਾਇਤਿ ਕਾਰਣਪੁਚ੍ਛਨੇ।

ਯਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਹਿ ਤੇਨ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਕਾਰਣਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥੇ।

ਸਹ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮੰ ਅਮਾਇਤਿ ਸਮਕ੍ਰਿਯਾਯੰ।

੫ਿ**ਨਾ ਰਿਤੇ**ਇਤਿ ੫ਿਪ੍ਪਯੋਗੇ।

ਨਾਨਾ ਪੁਥੁ ਬਹੁਪ੍ਪਕਾਰੇ।

ਪੁਥੁ ੫ਿ**ਸੁੰ** ਅਸਙ੍ਘਾਤੇ ਚ।

ਦੁਟ੍ਠੁ ਕੁ ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਯੰ।

ਪੁਨ ਅਪ੍ਪਠਮੇ।

ਕਥਵ੍ਚਿ ਕਿਚ੍ਛਤ੍ਥੇ ਚ।

ਧਾ ਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਸਕਿਵ੍ਚੁ ਸਙ੍ਖਜਾ੫ਿਭਾਗੇ।

ਈਸਕੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਥੇ।

ਸਣਿਕੰ ਮਨ੍ਦਤ੍ਥੇ।

ਖਿਪ੍ਪੰ ਅਰੰ ਲਹੁ ਆਸੁੰ ਤੁਣ੍ਣੰ ਅਚਿਰੰ ਸੀਘਤ੍ਥੇ।

ਚਿਰੰ ਚਿਰਸ੍ਸੰ ਦੀਘਕਾਲੇ।

ਚੇ ਯਦਿ ਸਙ੍ਕਾ੫ਟ੍ਠਾਨੇ।

ਧੁ੫ੰ ਥਿਰਾ੫ਧਾਰਣੇਸੁ।

ਹਾ ਵਿਸਾਦੇ।

ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਭਾਸਨੇ।

ਸਚ੍ਛਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ।

ਮੁਸਾ ਮਿਚ੍ਛਾ ਅਲਿਕੰ ਅਸਚ੍ਚੇ।

ਸੁਵਤ੍ਥਿ ਆਸੀਸਤ੍ਥੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤੁਨ ਤ੍ਵਾਨ ਤ੍ਵਾਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਨਤ੍ਥੇ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਯਥਾ – ਪਸ੍ਸਿਤੁਨ ਪਸ੍ਸਿਯ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾਨ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾਨਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਦਾਤੁਨ ਦਤ੍ਵਾਨ ਦਤ੍ਵਾ ਉਪਾਦਾਯ ਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚੇਯ੍ਯ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਨਿਹਚ੍ਚ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਪੇਚ੍ਚ ਉਪੇਚ੍ਚ ਆਰਬ੍ਭ ਆਗਮ੍ਮ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਏਵੰ ਨਾਮਾਖ੍ਯਾਤੋਪਸਗ੍ਗਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੰ ਯਦਬ੍ਯਯਲਕ੍ਖਣੰ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਨਿਪਾਤਪਦਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

‘‘ਮੁਤ੍ਤੰ ਪਦਤ੍ਤਯਾ ਯਸ੍ਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਪਤਤ੍ਯਨ੍ਤਰਾ।
ਨੇਪਾਤਿਕਨ੍ਤਿ ਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਯੰ ਅਬ੍ਯਯ ਸਲਕ੍ਖਣ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਨੇਪਾਤਿਕਪਦੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੰ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਞ੍ਚ, ਨਪੁੰਸਕਮਥਾਪਰੰ।
ਤਿਲਿਙ੍ਗਞ੍ਚ ਅਲਿਙ੍ਗਞ੍ਚ, ਨਾਮਿਕੰ ਪਞ੍ਚਧਾ ਠਿਤੰ॥

ਇਤਿ ਪਦਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿਯੰ ਨਾਮਕਣ੍ਡੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਕਾਰਕਕਣ੍ਡ

ਅਥ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨਮਤ੍ਥਭੇਦਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ।

ਤਤ੍ਥ ਏਕਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਂ ਕਮ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨ, ਏਕਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਵਿਭਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ**, ਸ੍ਯਾਦਯੋ। ਤਾ ਪਨ ਪਠਮਾਦਿਭੇਦੇਨ ਸਤ੍ਤਵਿਧਾ।

ਤਤ੍ਥ ਕਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਪਠਮਾ?

੨੮੩. ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਥੇ ਪਠਮਾ।

ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਥਾਭਿਧਾਨਮਤ੍ਤੇ ਪਠਮਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ **ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਥੋ**। ਏਤ੍ਥ ਚ ਲੀਨਂ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਲਿਙ੍ਗਂ, ਅਪਾਕਟੋ ਅਵਯਵੋ, ਪੁਰਿਸੋਤਿਆਦੀਨਞ੍ਹਿ ਪਕਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਿਭਾਗਕਪ੍ਪਨਾਯ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਾਨਂ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਤਿਰੂਪਕਾਨਂ ਨਾਮਿਕਪਦਾਨਂ ਪਠਮਂ ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ ਪਕਤਿਰੂਪਂ ਅਪਾਕਟਤ੍ਤਾ, ਅਵਯਵਤ੍ਤਾ ਚ ਲਿਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਵਿਸਦਾਵਿਸਦੋਭਯਰਹਿਤਾਕਾਰਵੋਹਾਰਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਤਿਵਿਧਲਿਙ੍ਗੇਨ ਸਹਿਤਤ੍ਥਸ੍ਸ, ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸੁਪਸਗ੍ਗਾਦੀਨਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਲੀਨਸ੍ਸ ਗਮਨਤੋ, ਲਿਙ੍ਗਨਤੋ ਵਾ ਲਿਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਨਾਮਵਸੇਨ ਵਾ ''ਧਾਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਿਤਮਤ੍ਥਵਂ ਲਿਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਪਰਸਮਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਵਾ ਲਿਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਇਧ ਪਾਟਿਪਦਿਕਾਪਰਨਾਮਧੇਯ੍ਯਂ **ਸ੍ਯਾ**ਦਿਵਿਭਤ੍ਯਨੁਪਦਪਕਤਿਰੂਪਮੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਪਬਨ੍ਧਵਿਸੇਸਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਰੂਪਾਦਯੋ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਾਪੀਯਮਾਨੋ ਤਦਞ੍ਞਾਨਞ੍ਞਭਾਵੇਨ ਅਨਿਬ੍ਬਚਨੀਯੋ ਸਮੂਹਸਨ੍ਤਾਨਾਦਿਭੇਦੋ ਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੋ ਘਟਪਟਾਦਿਵੋਹਾਰਤ੍ਥੋ ਚ ਪਥਵੀਧਾਤੁਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕਾਲਦੇਸਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਵਿਜਾਤਿਯਵਿਨਿਵਤ੍ਤੋ ਸਜਾਤਿਯਸਾਧਾਰਣੋ ਯਥਾਸਙ੍ਕੇਤਮਾਰੋਪਸਿਦ੍ਧੋ ਤਜ੍ਜਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੋ ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤਫੁਸਨਾਦਿਸਾਮਞ੍ਞਾਕਾਰੋ ਚ।

ਸੋ ਪਨ ਕਮ੍ਮਾਦਿਸਂਸਟ੍ਠੋ, ਸੁਦ੍ਧੋ ਚਾਤਿ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਦੁਤਿਯਾਦੀਨਂ ਵਿਧੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਾਦਿਸਂਸਗ੍ਗਰਹਿਤੋ ਲਿਙ੍ਗਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪਰਿਮਾਣਯੁਤ੍ਤੋ, ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤੁਪਸਗ੍ਗਾਦਿਪਦਤ੍ਥਭੂਤੋ ਚ ਸੁਦ੍ਧੋ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ਇਧ **ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਥੋ** ਨਾਮ।

ਯੋ ਪਨ ਆਖ੍ਯਾਤਕਿਤਕਤਦ੍ਧਿਤਸਮਾਸੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਾਦਿਸਂਸਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਸੋਪਿ ਦੁਤਿਯਾਦੀਨਂ ਪੁਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਸ੍ਸਾਭਾਵੇਨ ਅਵਿਸਯਤ੍ਤਾ, ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਥਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਤੋ ਚ ਪਠਮਾਯੇਵ ਵਿਸਯੋ।

ਹੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

> ਪਠਮਾਵੁਪਸਗ੍ਗਤ੍ਥੇ, ਕੇਸਞ੍ਚਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤਸਦ੍ਦਾਨਂ।
> ਲਿਙ੍ਗਾਦਿਕੇ ਚ ਸੁਦ੍ਧੇ-ਭਿਹਿਤੇ ਕਮ੍ਮਾਦਿਅਤ੍ਥੇਪਿ॥

ਸਲਿਙ੍ਗੇ ਤਾਵ – ਏਸੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਏਤੇ ਪੁਰਿਸਾ, ਏਸਾ ਕਞ੍ਞਾ, ਏਤਾ ਕਞ੍ਞਾਯੋ, ਏਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਏਤਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ।

ਸਸਙ੍ਖ੍ਯੇ – ਏਕੋ ਦ੍ਵੇ।

ਸਪਰਿਮਾਣੇ – ਦੋਣੋ ਖਾਰੀ ਆਲ੍ਹਕੰ।

ਲਿਙ੍ਗਾਦਿਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤਾਮਤ੍ਤੇ – ਚ ਵਾ ਹ ਅਹੰ ਅਤ੍ਥਿ ਸਕ੍ਕਾਲਬ੍ਭਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

''ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਥੇ ਪਠਮਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ''ਆਲਪਨੇ ਚਾ''ਤਿ ਆਲਪਨਤ੍ਥੇ ਚ ਪਠਮਾ, ਅਭਿਮੁਖੰ ਕਤ੍ਵਾ ਲਪਨੰ ਆਲਪਨੰ, ਆਮਨ੍ਤਨੰ ਅਵ੍ਹਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਆਮਨ੍ਤਨੰ ਨਾਮ ਪਗੇਵ ਲਦ੍ਧਸਰੂਪਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਭਿਮੁਖੀਕਰਣੰ, ਕਤਾਭਿਮੁਖੋ ਪਨ ''ਗਚ੍ਛਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਯੋਜੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਮਨ੍ਤਨਸਮਯੇ ਕ੍ਰਿਯਾਯੋਗਾਭਾਵਤੋ ਇਦੰ ਕਾਰਕਵੋਹਾਰੰ ਨ ਲਭਤਿ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ

''ਸਦ੍ਦੇਨਾਭਿਮੁਖੀਕਾਰੋ, ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ।
ਆਮਨ੍ਤਨੰ ਵਿਧਾਤਬ੍ਬੇ, ਨਤ੍ਥਿ 'ਰਾਜਾ ਭਵੇ'ਤਿਦ''ਨ੍ਤਿ॥

ਭੋ ਪੁਰਿਸ ਏਹਿ, ਭੋ ਪੁਰਿਸਾ ਵਾ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸਾ ਏਥ।

ਕਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਦੁਤਿਯਾ?

੨੮੪. ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਦੁਤਿਯਾ।

ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਦੁਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਅਨਭਿਹਿਤੇ ਏਵਾਯੰ, ''ਕਮ੍ਮਨਿ ਦੁਤਿਯਾਯੰ ਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਚਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਞਾਪਕੰ।

ਕਿੰ ਕਮ੍ਮੰ?

''ਯੇਨ ਵਾ ਕਯਿਰਤੇ ਤੰ ਕਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਇਤੋ ''ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੮੫. ਯੰ ਕਰੋਤਿ ਤੰ ਕਮ੍ਮੰ।

ਯੰ ਵਾ ਕਰੋਤਿ, ਯੰ ਵਾ ਵਿਕਰੋਤਿ, ਯੰ ਵਾ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤੰ ਕਾਰਕੰ ਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞੰ ਹੋਤਿ।

ਇਧ ਲਿਙ੍ਗਕਾਲਵਚਨਮਤਨ੍ਤੰ। ਕਰੀਯਤੀਤਿ **ਕਮ੍ਮੰ**। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਕੰ, ਸਾਧਕੰ ਕ੍ਰਿਯਾਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰਣਮੁਚ੍ਚਤੇ, ਤੰ ਪਨ **ਕਾਰਕੰ** ਛਬ੍ਬਿਧੰ ਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਤਾ ਕਰਣੰ ਸਮ੍ਪਦਾਨਮਪਾਦਾਨਮੋਕਾਸੋ ਚਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਭਾਵਤੋ, ਪਰਿਕਪ੍ਪਤੋ ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਦਿਮ੍ਹਿ ਸਤਿਯੇਵ ਕ੍ਰਿਯਾਭਾਵਤੋ ਕਮ੍ਮਾਦੀਨੰ ਛਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕਾਰਕਵੋਹਾਰੋ ਸਿਦ੍ਧੋਵ ਹੋਤਿ।

ਤੰ ਪਨ **ਕਮ੍ਮੰ** ਤਿਵਿਧੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੀਯੰ ਵਿਕਰਣੀਯੰ ਪਾਪਣੀਯਞ੍ਚਾਤਿ। ਯਥਾ – ਮਾਤਾ ਪੁਤ੍ਤੰ ਵਿਜਾਯਤਿ, ਆਹਾਰੋ ਸੁਖੰ ਜਨਯਤਿ। ਘਟੰ ਕਰੋਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ, ਕਟ੍ਠਮਙ੍ਗਾਰੰ ਕਰੋਤਿ, ਸੁਵਣ੍ਣੰ ਕੇਯੂਰੰ, ਕਟਕੰ ਵਾ ਕਰੋਤਿ, ਵੀਹਯੋ ਲੁਨਾਤਿ। ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਨਿਵੇਸਨੰ ਪਵਿਸਤਿ, ਆਦਿਚ੍ਚੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਾਤਿ, ਪਣ੍ਡਿਤੇ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤਿ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ

‘‘ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਵਿਕਤਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿ-ਭੇਦੇਨ ਤਿਵਿਧਂ ਮਤਂ।
ਕਤ੍ਤੁ ਕ੍ਰਿਯਾਭਿਗਮ੍ਮਂ ਤਂ, ਸੁਖਙ੍ਗਾਰਂ ਨਿਵੇਸਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਏਤ੍ਥ ਚ ਇਚ੍ਛਿਤਾਨਿਚ੍ਛਿਤਕਥਿਤਾਕਥਿਤਾਦਿਭੇਦਮਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਕਵਸੇਨ ‘‘ਯਂ ਕਰੋਤਿ ਤਂ ਕਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਵਿਕਪ੍ਪਨਵਾਧਿਕਾਰਤੋ ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਇਮਿਨਾਵ ਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਨਿਚ੍ਛਿਤਕਮ੍ਮਂ** ਯਥਾ – ਕਣ੍ਟਕਂ ਮਦ੍ਦਤਿ, ਵਿਸਂ ਗਿਲਤਿ, ਗਾਮਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ।

ਅਕਥਿਤਕਮ੍ਮਂ ਯਥਾ – ਯਞ੍ਞਦਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਬਲਂ ਯਾਚਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ‘‘ਕਮ੍ਬਲ’’ਮਿਤਿ ਕਥਿਤਕਮ੍ਮਂ ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਿਕਾਯ ਯਾਚਨਕ੍ਰਿਯਾਯ ਪਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਤਰਤ੍ਤਾ। ‘‘ਯਞ੍ਞਦਤ੍ਤ’’ਮਿਤਿ ਅਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਅਕਥਿਤਕਮ੍ਮਂ। ਤਥਾ ਸਮਿਦ੍ਧਂ ਧਨਂ ਭਿਕ੍ਖਤੇ, ਅਜਂ ਗਾਮਂ ਨਯਤਿ, ਪਰਾਭਵਨ੍ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ, ਮਯਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ ਗੋਤਮਂ, ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਭਿਹਿਤਕਮ੍ਮੇ ਪਨ ਨ ਹੋਤਿ, ਯਥਾ – ਕਟੋ ਕਰੀਯਤੇ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ, ਸੁਗਤੇਨ ਦੇਸਿਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਯਞ੍ਞਦਤ੍ਤੋ ਕਮ੍ਬਲਂ ਯਾਚੀਯਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

‘‘ਦੁਤਿਯਾ’’ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੨੮੬. ਗਤਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਭੁਜ ਪਠ ਹਰ ਕਰ ਸਯਾਦੀਨਂ ਕਾਰਿਤੇ ਵਾ।

ਗਮੁ ਸਪ੍ਪ ਗਤਿਮ੍ਹਿ, **ਬੁਧ** ਬੋਧਨੇ, **ਬੁਧ** ਅਵਗਮਨੇ ਵਾ, **ਭੁਜ** ਪਾਲਨਬ੍ਯਵਹਰਣੇਸੁ, **ਪਠ** ਬ੍ਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਚਾਯਂ, **ਹਰ** ਹਰਣੇ, **ਕਰ** ਕਰਣੇ, **ਸਿ** ਸਯੇ ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਪਯੋਗੇ ਕਾਰਿਤੇ ਸਤਿ ਪਯੋਜ੍ਜਕਕਤ੍ਤੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਦੁਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਨਿਚ੍ਚਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੋਯਂ, ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖੇ ਤਤਿਯਾ ਹੋਤਿ।

ਯੋ ਕੋਚਿ ਪੁਰਿਸੋ ਗਾਮਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਮਞ੍ਞੋ ਪਯੋਜਯਤਿ। ਪੁਰਿਸੋ ਪੁਰਿਸਂ ਗਾਮਂ ਗਮਯਤਿ, ਪੁਰਿਸੇਨ ਵਾ ਗਾਮਂ ਗਮਯਤਿ। ਏਵਂ ਸਿਸ੍ਸਂ ਧਮ੍ਮਂ ਬੋਧੇਤਿ ਆਚਰਿਯੋ, ਮਾਤਾ ਪੁਤ੍ਤਂ ਭੋਜਨਂ ਭੋਜਯਤਿ, ਸਿਸ੍ਸਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਾਠੇਤਿ ਆਚਰਿਯੋ, ਪੁਰਿਸੋ ਪੁਰਿਸਂ ਭਾਰਂ ਹਾਰੇਤਿ, ਤਥਾ ਪੁਰਿਸੋ ਪੁਰਿਸਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਰਯਤਿ, ਪੁਰਿਸੇਨ ਵਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਰਾਪਯਤਿ, ਪੁਰਿਸੋ ਪੁਰਿਸਂ ਸਯਾਪਯਤਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਾਰਿਤੇ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਨਿ ਦੁਤਿਯਾ।

ਕਾਰਿਤੇਤਿ ਕਿਂ? ਪੁਰਿਸੋ ਗਾਮਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਅਭਿਹਿਤੇ ਨ ਭਵਤਿ, ਪੁਰਿਸੇਨ ਪੁਰਿਸੋ ਗਾਮਂ ਗਮੀਯਤੇ, ਸਿਸ੍ਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਬੋਧੀਯਤੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੨੮੭. ਕਾਲਦ੍ਧਾਨਮਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗੇ।

ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਸਂਯੋਗੋ**ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗੋ**। ਕਾਲਦ੍ਧਾਨਂ ਦਬ੍ਬਗੁਣਕ੍ਰਿਯਾਹਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗੇ ਤੇਹਿ ਕਾਲਦ੍ਧਾਨਵਾਚੀਹਿ ਲਿਙ੍ਗੇਹਿ ਦੁਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਕਾਲੇ ਤਾਵ – ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਗਵਪਾਨਂ, ਮਾਸਂ ਮਂਸੋਦਨਂ, ਸਰਦਂ ਰਮਣੀਯਾ ਨਦੀ, ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਰਮਣੀਯਂ ਨਨ੍ਦਨਂ, ਮਾਸਂ ਸਜ੍ਝਾਯਤਿ, ਤਯੋ ਮਾਸੇ ਅਭਿਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ।

ਅਦ੍ਧਾਨੇ – ਯੋਜਨਂ ਵਨਰਾਜਿ, ਯੋਜਨਂ ਦੀਘੋ ਪਬ੍ਬਤੋ, ਕੋਸਂ ਸਜ੍ਝਾਯਤਿ।

ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗੇਤਿ ਕਿਂ? ਮਾਸੇ ਮਾਸੇ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਯੋਜਨੇ ਯੋਜਨੇ ਵਿਹਾਰਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ।

੨੮੮. ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਵਚਨੀਯਯੁਤ੍ਤੇ।

ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਵਚਨੀਯੇਹਿ ਨਿਪਾਤੋਪਸਗ੍ਗੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤੇ ਯੋਗੇ ਸਤਿ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਦੁਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਕਮ੍ਮਂ ਪਵਚਨੀਯਂ ਯੇਸਂ ਤੇ **ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਵਚਨੀਯਾ,** ਪਰਸਮਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਵਾ ਅਨ੍ਵਾਦਯੋ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਵਚਨੀਯਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣੇ, ਸਹਤ੍ਥੇ, ਹੀਨੇ ਚ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਵਚਨੀਯਸਞ੍ਞਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ – ਪਬ੍ਬਜਿਤਮਨੁ ਪਬ੍ਬਜਿਂਸੁ, ਨਦਿਮਨ੍ਵਵਸਿਤਾ ਬਾਰਾਣਸੀ, ਨਦਿਯਾ ਸਹ ਅਵਬਦ੍ਧਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਨੁ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਵਾ।

ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ ''ਲਕ੍ਖਣਿ'ਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਕ੍ਖਾਨਭਾਗ ਵਿਚ੍ਛਾਸੁ ਪਤਿ ਪਰਿ ਅਨਵੋ''ਤਿ ਪਤਿ ਪਰਿ ਅਨੂਨਂ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਵਚਨੀਯਸਞ੍ਞਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਲਕ੍ਖਣੇ ਸੂਰਿਯੁਗ੍ਗਮਨਂ ਪਤਿ ਦਿਬ੍ਬਾ ਭਕ੍ਖਾ ਪਾਤੁਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਰੁਕ੍ਖਂ ਪਤਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ ਚਨ੍ਦੋ, ਰੁਕ੍ਖਂ ਪਰਿ, ਰੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁ।

ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਕ੍ਖਾਨੇ ਸਾਧੁ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਾਤਰਂ ਪਤਿ, ਮਾਤਰਂ ਪਰਿ, ਮਾਤਰਂ ਅਨੁ।

ਭਾਗੇ ਯਦੇਤ੍ਥ ਮਂ ਪਤਿ ਸਿਯਾ, ਮਂ ਪਰਿ, ਮਂ ਅਨੁ, ਤਂ ਦੀਯਤੁ।

ਵਿਚ੍ਛਾਯੋਗੇ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਥਂ ਪਤਿ ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਵਿਸਤਿ, ਰੁਕ੍ਖਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਪਤਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ ਚਨ੍ਦੋ, ਰੁਕ੍ਖਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਪਰਿ, ਰੁਕ੍ਖਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁ।

''ਅਭਿਰਭਾਗੇ''ਤਿ ਅਭਿਸ੍ਸ ਭਾਗਵਜ੍ਜਿਤੇਸੁ ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਵਚਨੀਯਸਞ੍ਞਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਏਵਂ ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ, ਸਾਧੁ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਾਤਰਂ ਅਭਿ।

ਨਿਪਾਤੇ ਧਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਹਨ੍ਤਾਰ ਮਿਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿ।

੨੮੯. ਕ੍ਵਚਿ ਦੁਤਿਯਾ ਛਟ੍ਠੀਨਮਤ੍ਥੇ।

ਛਟ੍ਠੀਨਂ ਅਤ੍ਥੇ ਕ੍ਵਚਿ ਦੁਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਅਨ੍ਤਰਾਅਭਿਤੋ ਪਰਿਤੋ ਪਤਿ ਪਟਿਭਾਤਿਯੋਗੇ ਅਯਂ। ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਰਾਜਗਹਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਨਾਲ਼ਨ੍ਦਂ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਰਾਜਗਹਸ੍ਸ ਚ ਨਾਲ਼ਨ੍ਦਾਯ ਚ ਮਜ੍ਝੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਭਿਤੋ ਗਾਮਂ ਵਸਤਿ, ਪਰਿਤੋ ਗਾਮਂ ਵਸਤਿ, ਨਦਿਂ ਨੇਰਞ੍ਜਰਂ ਪਤਿ, ਨੇਰਞ੍ਜਰਾਯ ਨਦਿਯਾ ਸਮੀਪੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਟਿਭਨ੍ਤੁ ਤਂ ਚੁਨ੍ਦ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਉਪਮਾ ਮਂ ਪਟਿਭਾਤਿ, ਉਪਮਾ ਮਯ੍ਹਂ ਉਪਟ੍ਠਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

''ਕ੍ਵਚਿ ਦੁਤਿਯਾ, ਅਤ੍ਥੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੯੦. **ਤਤਿਯਾਸਤ੍ਤਮੀਨਞ੍ਚ**।

ਤਤਿਯਾਸਤ੍ਤਮੀਨਮਤ੍ਥੇ ਚ ਕ੍ਵਚਿ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਦੁਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਤਤਿਯਤ੍ਥੇ ਸਚੇ ਮਂ ਨਾਲਪਿਸ੍ਸਤਿ, ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਮਂ ਨਾਭਿਭਾਸਸਿ, ਵਿਨਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਕੁਤੋ ਸੁਖਂ, ਉਪਾਯਮਨ੍ਤਰੇਨ ਨ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ।

ਸਤ੍ਤਮਿਯਤ੍ਥੇ – ਕਾਲੇ, ਉਪਾਨ੍ਵਜ੍ਝਾਵਸਸ੍ਸ ਪਯੋਗੇ, ਅਧਿਸਿਟ੍ਠਾਵਸਾਨਂ ਪਯੋਗੇ, ਤਪ੍ਪਾਨਚਾਰੇ ਚ ਦੁਤਿਯਾ।

ਕਾਲੇ ਤਾਵ – ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ, ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ। ਇਮਂ ਰਤ੍ਤਿਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ।

ਉਪਾਦਿਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਵਸ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਪਯੋਗੇ – ਗਾਮਂ ਉਪਵਸਤਿ, ਗਾਮਂ ਅਨੁਵਸਤਿ, ਵਿਹਾਰਂ ਅਧਿਵਸਤਿ, ਗਾਮਂ ਆਵਸਤਿ, ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ। ਤਥਾ ਪਥਵਿਂ ਅਧਿਸੇਸ੍ਸਤਿ, ਗਾਮਂ ਅਧਿਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਗਾਮਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ।

ਤਪ੍ਪਾਨਚਾਰੇਸੁ – ਨਦਿਂ ਪਿਵਤਿ, ਗਾਮਂ ਚਰਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਤਤਿਯਾ?

੨੯੧. **ਕਰਣੇ ਤਤਿਯਾ**।

ਕਰਣਕਾਰਕੇ ਤਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਕਿਂ ਕਰਣਂ?

੨੯੨. **ਯੇਨ ਵਾ ਕਯਿਰਤੇ ਤਂ ਕਰਣਂ**।

ਯੇਨ ਵਾ ਕਤ੍ਤਾ ਉਪਕਰਣਭੂਤੇਨ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਕ੍ਰਿਯਂ ਅਬਜਵਧਾਨੇਨ ਕਰੋਤਿ, ਯੇਨ ਵਾ ਵਿਕਰੋਤਿ, ਯੇਨ ਵਾ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਂ ਕਾਰਕਂ ਕਰਣਸਞ੍ਞਂ ਹੋਤਿ।

ਕਰੀਯਤੇ ਅਨੇਨਾਤਿ **ਕਰਣਂ,** ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਤਿਪਿ ਸਬ੍ਬਕਾਰਕਾਨਂ ਕ੍ਰਿਯਾਸਾਧਕਤ੍ਤੇ ''ਯੇਨ ਵਾ ਕਯਿਰਤੇ''ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵਚਨਂ ਕਤ੍ਤੁਪਕਰਣਭੂਤੇਸੁ ਕਾਰਕੇਸੁ ਸਾਧਕਤਮਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਤ੍ਥਂ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ

''ਯਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਵਿਸੇਸੇਨ, ਕ੍ਰਿਯਾਸਂਸਿਦ੍ਧਿਹੇਤੁਤਾ।
ਸਮ੍ਭਾਵੀਯਤਿ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਰਣਂ ਨਾਮ ਕਾਰਕ''ਨ੍ਤਿ॥

ਤਂ ਪਨ ਦੁਵਿਧਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕ ਬਾਹਿਰਵਸੇਨ।

ਯਥਾ – ਹਤ੍ਥੇਨ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ। ਦਤ੍ਤੇਨ ਵੀਹਯੋ ਲੁਨਾਤਿ, ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਕੁਟਿਂ ਝਾਪੇਤਿ।

''ਤਤਿਯਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੨੯੩. ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਚ।

ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਚ ਕਾਰਕੇ ਲਿङ੍ਗम੍ਹਾ ਤਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਚਗ੍ਗਹਣੇਨ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਲਕ੍ਖਣੇ, ਕ੍ਰਿਯਾਪਵਗ੍ਗੇ, ਪੁਬ੍ਬਸਦਿਸਸਮੂਨਤ੍ਥ ਕਲਹ ਨਿਪੁਣ ਮਿਸ੍ਸਕ ਸਖਿਲਤ੍ਥਾਦਿਯੋਗੇ, ਕਾਲਦ੍ਧਾਨੇਸੁ, ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਕਮ੍ਮਤ੍ਥਪਵ੍ਭਮਿਯਤ੍ਥਾਦੀਸੁ ਚ ਤਤਿਯਾ।

ਕੋ ਚ ਕਤ੍ਤਾ?

੨੯੪. ਯੋ ਕਰੋਤਿ ਸ ਕਤ੍ਤਾ।

ਯੋ ਕ੍ਰਿਯਂ ਅਤ੍ਤਪ੍ਪਧਾਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਕਤ੍ਤੁਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ।

ਸੋ ਤਿਵਿਧੋ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤਾ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਸਯਮੇਵ ਕ੍ਰਿਯਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੋ **ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤਾ**। ਯੋ ਅਞ੍ਞਂ ਕਾਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਨਿਯੋਜੇਤਿ, ਸੋ **ਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾ,** ਯਥਾ – ਗਨ੍ਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ, ਤਮਞ੍ਞੋ ਪਯੋਜੇਤਿ ''ਗਮਯਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਯਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ, ਤਮਞ੍ਞੋ ਪਯੋਜਯਤਿ ''ਗਮਯਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥਨਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਯਦਿ ਸਯਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਕਿਂ ਤਤ੍ਥ ਪਯੋਜਕਬ੍ਯਾਪਾਰੇਨ ਅਕਰੋਨ੍ਤਂ ਬਲੇਨ ਕਾਰਯਤਿ, ਪਾਸਾਣਂ ਉਟ੍ਠਾਪਯਤੀਤਿਆਦਿਕਞ੍ਚ ਨ ਸਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ

''ਕਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੯੩. ਯੋ ਕਾਰੇਤਿ ਸ ਹੇਤੁ।

ਯੋ ਕਤ੍ਤਾਰਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਸੋ ਹੇਤੁਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ, ਕਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਸਞ੍ਞਾ।

ਯੋ ਪਨ ਪਰਸ੍ਸ ਕ੍ਰਿਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਮ੍ਮਭੂਤੋਪਿ ਸੁਕਰਤ੍ਤਾ ਸਯਮੇਵ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਸੋ **ਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ, ਯਥਾ – ਸਯਂ ਕਰੀਯਤੇ ਕਟੋ, ਸਯਮੇਵ ਪਚ੍ਚਤੇ ਓਦਨੋਤਿ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ

''ਅਤ੍ਤਪ੍ਪਧਾਨੋ ਕਿਰਿਯਂ, ਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਕਾਰਕੋ।
ਅਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾ, ਸ ਕਤ੍ਤਾਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾਤਿ ਕਥਿਤੋ,
ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਯੋ ਪਯੋਜਕੋ।
ਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤਾਤਿ ਸੁਕਰੋ,
ਕਮ੍ਮਭੂਤੋ ਕਥੀਯਤੇ''ਤਿ॥

ਨਨੁ ਚ ''ਸਂਯੋਗੋ ਜਾਯਤੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਥਂ ਪੁਰੇ ਅਸਤੋ ਜਨਨਕ੍ਰਿਯਾਯ ਕਤ੍ਤੁਭਾਵੋਸਿਯਾਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਲੋਕਸङ੍ਕੇਤਸਿਦ੍ਧੋ ਹਿ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਲੋਕੋ ਸਦ੍ਦਾਭਿਧੇਯ੍ਯਤਾਯ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਵਿਯ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੋਹਰਤਿ ,

ਵਿਕਪ੍ਪਬੁਦ੍ਧਿਗਹਿਤਾਕਾਰੋਯੇਵ ਹਿ ਸਦ੍ਦੇਨਾਭਿਧੀਯਤੇ, ਨ ਤੁ ਵਤ੍ਥੁਸਭਾਵੋ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਸੁਤਮਯਞ੍ਞਾਣੇਨਪਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇਨ ਵਿਯ ਵਤ੍ਥੁਸਭਾਵਸਚ੍ਛਿਕਰਣਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਚ ਮੁਸਾਵਾਦ ਕੁਦਿਟ੍ਠਿਵਾਦਾਦੀਨਮਭਾਵਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਚ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਿਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨਪਿ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਅਸਤੋ ਸਂਯੋਗਾਦਿਸ੍ਸਪਿ ਹੋਤੇਵ ਜਨਨਕ੍ਰਿਯਾਯ ਕਤ੍ਤੁਕਾਰਕਤਾਤਿ।

ਯਥਾਹ

> ''ਵੋਹਾਰਵਿਸਯੋ ਸਦ੍ਦੋ, ਨੇਕਨ੍ਤੁਪਰਮਤ੍ਥਿਕੋ।
> ਬੁਦ੍ਧਿਸਙ੍ਕਪ੍ਪਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥
>
> ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਹਿ, ਸਂਯੋਗੋ ਜਾਯਤੇ ਇਤਿ।
> ਸਂਯੋਗੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਵ, ਕਤ੍ਤਾ ਭਵਤਿ ਜਾਤਿਯਾ''ਤਿ॥

ਤਤ੍ਰ **ਤਤਿਯਾ** ਜਿਨੇਨ ਦੇਸਿਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਜਿਤੋ ਮਾਰੋ, ਅਹਿਨਾ ਦਟ੍ਠੋ ਨਰੋ, ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਬੋਧਿਤੋ ਲੋਕੋ, ਸਦ੍ਧੇਹਿ ਕਾਰਿਤੋ ਵਿਹਾਰੋ।

ਅਭਿਹਿਤੇ ਨ ਭਵਤਿ। ਕਟਂ ਕਰੋਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ, ਕਾਰੇਤਿ ਵਾ।

ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣੇ – ਸਾ ਭਿਨ੍ਨੇਨ ਸੀਸੇਨ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤੇਨ ਲੋਹਿਤੇਨ ਪਟਿਵਿਸ੍ਸਕਾਨਂ ਉਜ੍ਝਾਪੇਸਿ, ਊਨਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨੇਨ ਪਤ੍ਤੇਨ ਅਞ੍ਞਂ ਨਵਂ ਪਤ੍ਤਂ ਚੇਤਾਪੇਯ੍ਯ, ਤਿਦਣ੍ਡਕੇਨ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਮਦ੍ਦਕ੍ਖਿ।

ਅਪਵਗ੍ਗੇ – ਏਕਾਹੇਨੇਵ ਬਾਰਾਣਸਿਂ ਪਾਯਾਸਿ, ਨਵਹਿ ਮਾਸੇਹਿ ਵਿਹਾਰਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ, ਯੋਜਨੇਨ ਅਧੀਤਂ ਬ੍ਯਾਕਰਣਂ, **ਕ੍ਰਿਯਾਪਵਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਆਸੁਂ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਪਨਂ।

ਪੁਬ੍ਬਾਦਿਯੋਗੇ – ਮਾਸੇਨ ਪੁਬ੍ਬੋ, ਪਿਤਰਾ ਸਦਿਸੋ, ਮਾਤਰਾ ਸਮੋ, ਕਹਾਪਣੇਨ ਊਨੋ, ਧਨੇਨ ਵਿਕਲੋ, ਅਸਿਨਾ ਕਲਹੋ, ਆਚਾਰੇਨ ਨਿਪੁਣੋ, ਵਾਚਾਯ ਨਿਪੁਣੋ, ਗੁਲ਼ੇਨ ਮਿਸ੍ਸਕਂ, ਤਿਲੇਨ ਮਿਸ੍ਸਕਂ, ਵਾਚਾਯ ਸਖਿਲੋ, ਮਣਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਧਨੇਨ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਿਤਰਾ ਤੁਲ੍ਯੋ।

ਕਾਲਦ੍ਧਾਨੇਸੁ – ਮਾਸੇਨ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਯੋਜਨੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ – ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਤਿ।

ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇ – ਤਿਲੇਹਿ ਖੇਤ੍ਤੇ ਵਪਤਿ।

ਪਞ੍ਚਮਿਯਤ੍ਥੇ – ਸੁਮੁਤ੍ਤਾ ਮਯਂ ਤੇਨ ਮਹਾਸਮਣੇਨ।

੨੯੬. ਸਹਾਦਿਯੋਗੇ ਚ।

ਸਹ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮਂ ਨਾਨਾ ਵਿਨਾ ਅਲਂ ਕਿਮਿਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਯੋਗੇ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਤਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਹਤ੍ਥੇਪਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਹ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਯੋਗੋ ਕ੍ਰਿਯਾ ਗੁਣ ਦਬ੍ਬ ਸਮਵਾਯੇ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਯਥਾ – ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸਹ ਥੂਲੋ, ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕੇਹਿ ਸਹ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾਨਂ ਲਾਭੋ, ਨਿਸੀਦਿ ਭਗਵਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ, ਸਹਸ੍ਸੇਨ ਸਮਂ

ਮਿਤਾ, ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਮੇ ਪਿਯੇਹਿ ਮਨਾਪੇਹਿ ਨਾਨਾਭਾਵੋ ਵਿਨਾਭਾਵੋ, ਸਙ੍ਘੋ ਵਿਨਾਪਿ ਗਗ੍ਗੇਨ ਉਪੋਸਥਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਅਲਂ ਤੇ ਇਧ ਵਾਸੇਨ, ਕਿਂ ਮੇ ਏਕੇਨ ਤਿਣ੍ਣੇਨ, ਪੁਰਿਸੇਨ ਥਾਮਦਸ੍ਸਿਨਾ, ਕਿਂ ਤੇ ਜਟਾਹਿ ਦੁਮ੍ਮੇਧ, ਕਿਂ ਤੇ ਅਜਿਨਸਾਟਿਯਾ।

ਸਹਤ੍ਥੇ – ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਰਾਜਗਹਂ ਪਾਵਿਸਿ ਕੋਕਾਲਿਕੇਨ ਪਚ੍ਛਾਸਮਣੇਨ, ਦੁਕ੍ਖੋ ਬਾਲੇਹਿ ਸਂਵਾਸੋ।

੨੯੭. **ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਚ**।

ਯੋਗਗ੍ਗਹਣਮਿਹਾਨੁਵਤ੍ਤਤੇ, ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੇ, ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ ਚ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਤਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਫਲੇ ਦਿਟ੍ਠਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ ਕਾਰਣਂ ਹੇਤੁ, ਸੋਯੇਵ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੇ, ਅਨ੍ਨੇਨ ਵਸਤਿ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਵਸਤਿ, ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਵਸਤਿ।

> ਨ ਜਚ੍ਚਾ ਵਸਲੋ ਹੋਤਿ,
> ਨ ਜਚ੍ਚਾ ਹੋਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।
> ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਵਸਲੋ ਹੋਤਿ,
> ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਹੋਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ॥

ਦਾਨੇਨ ਭੋਗਵਾ, ਆਚਾਰੇਨ ਕੁਲੀ।

> ਕੇਨ ਪਾਣਿ ਕਾਮਦਦੋ, ਕੇਨ ਪਾਣਿ ਮਧੁਸ੍ਸਵੋ।
> ਕੇਨ ਤੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ, ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਾਣਿਮ੍ਹਿ ਇਜ੍ਝਤਿ॥

ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ – ਕੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ, ਕੇਨ ਪਯੋਜਨੇਨ, ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ, ਕੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਵਸਤਿ।

੨੯੮. **ਸਤ੍ਤਮ੍ਯਤ੍ਥੇ ਚ**।

ਸਤ੍ਤਮ੍ਯਤ੍ਥੇ ਚ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਤਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਕਾਲਦ੍ਧਾਨਦਿਸਾਦੇਸਾਦੀਸੁ ਚਾਯਂ। ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ, ਤੇਨ ਕਾਲੇਨ, ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਣਂ, ਸੋ ਵੋ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਸਤ੍ਥਾ, ਮਾਸੇਨ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਯੋਜਨੇਨ ਧਾਵਤਿ। ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੇਨ ਧਤਰਟ੍ਠੋ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਵਿਰੂਲ੍ਹਕੋ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਵਿਰੂਪਕ੍ਖੋ, ਉਤ੍ਤਰੇਨ ਕਸਿਵਣ੍ਣੋ ਜਨੋਘਮਪਰੇਨ ਚ, ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੨੯੯. **ਯੇਨਙ੍ਗਵਿਕਾਰੋ**।

ਯੇਨ ਬ੍ਯਾਧਿਮਤਾ ਅਙ੍ਗੇਨ ਅਙ੍ਗਿਨੋ ਵਿਕਾਰੋ ਲਕ੍ਖੀਯਤੇ, ਤਤ੍ਥ ਤਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਙ੍ਗਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਙ੍ਗਂ,** ਸਰੀਰਂ। ਅਕ੍ਖਿਨਾ ਕਾਣੋ, ਹਤ੍ਥੇਨ ਕੁਣੀ, ਪਾਦੇਨ ਖਞ੍ਜੋ, ਪਿਟ੍ਠਿਯਾ ਖੁਜ੍ਜੋ।

੩੦੦. **ਵਿਸੇਸਨੇ ਚ**।

ਵਿਸੇਸੀਯਤਿ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਂ ਅਨੇਨਾਤਿ **ਵਿਸੇਸਨਂ,** ਗੋਤ੍ਤਾਦਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਗੋਤ੍ਤਨਾਮਜਾਤਿਸਿਪ੍ਪਵਯੋਗੁਣਸਙ੍ਖਾਤੇ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥੇ ਤਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, **ਚਸਦ੍ਦੇਨ ਪਕਤਿ**ਆਦੀਹਿ ਚ। ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਗੋਤਮੋ ਨਾਥੋ।

ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਨਾਮੇਨ, ਵਿਸ੍ਸੁਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਚ ਸੋ।
ਜਾਤਿਯਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਲੋਕੇ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ॥

ਤਦਹੁ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਨ੍ਤੋ, ਜਾਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕੋ।
ਸੋਪਿ ਮਂ ਅਨੁਸਾਸੇਯ੍ਯ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮਿ ਮਤ੍ਥਕੇ॥

ਸਿਪ੍ਪੇਨ ਨਲ਼ਕਾਰੋ ਸੋ, ਏਕੂਨਤਿਂਸੋ ਵਯਸਾ, ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਾਧੁ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਾਧੁ, ਤਪਸਾ ਉਤ੍ਤਮੋ, ਸੁਵਣ੍ਣੇਨ ਅਭਿਰੂਪੋ।

ਪਕਤਿਆਦੀਸੁ – ਪਕਤਿਯਾ ਅਭਿਰੂਪੋ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਮਤ੍ਤਿਕਾ, ਸਮੇਨ ਧਾਵਤਿ, ਵਿਸਮੇਨ ਧਾਵਤਿ, ਦ੍ਵਿਦੋਣੇਨ ਧਞ੍ਞਂ ਕਿਣਾਤਿ, ਸਹਸ੍ਸੇਨ ਅਸ੍ਸਕੇ ਕਿਣਾਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਚਤੁਤ੍ਥੀ?

੩੦੧. **ਸਮ੍ਪਦਾਨੇ ਚਤੁਤ੍ਥੀ**।

ਸਮ੍ਪਦਾਨਕਾਰਕੇ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਚਤੁਤ੍ਥੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਕਿਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਦਾਨਂ?

੩੦੨. **ਯਸ੍ਸ ਦਾਤੁਕਾਮੋ ਰੋਚਤੇ ਧਾਰਯਤੇ ਵਾ ਤਂ ਸਮ੍ਪਦਾਨਂ**।

ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਦਾਤੁਕਾਮੋ, ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਰੋਚਤੇ, ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਧਾਰਯਤੇ, ਤਂ ਕਾਰਕਂ ਸਮ੍ਪਦਾਨਸਞ੍ਞਂ ਹੋਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਪਦੀਯਤੇ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਮ੍ਪਦਾਨਂ,** ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੋ।

ਤਂ ਪਨ ਤਿਵਿਧਂ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨਸ੍ਸਾਨਿਵਾਰਣਜ੍ਝੇਸਨਾਨੁਮਤਿਵਸੇਨ। ਯਥਾ – ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪੁਪ੍ਫਂ ਯਜਤਿ, ਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਜਲਂ ਦਦਾਤਿ। **ਅਜ੍ਝੇਸਨੇ** – ਯਾਚਕਾਨਂ ਧਨਂ ਦਦਾਤਿ। **ਅਨੁਮਤਿਯਂ** – ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ।

ਯਥਾਹ

‘‘ਅਨਿਰਾਕਰਣਾਰਾਧ-ਨਾਬ੍ਭਨੁਞ੍ਞਵਸੇਨ ਹਿ।
ਸਮ੍ਪਦਾਨਂ ਤਿਧਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਰੁਕ੍ਖ ਯਾਚਕ ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ॥

ਦਾਤੁਕਾਮੋਤਿ ਕਿਂ? ਰਞ੍ਞੋ ਦਣ੍ਡਂ ਦਦਾਤਿ।

ਰੋਚਨਆਦੀਸੁ ਪਨ – ਸਮਣਸ੍ਸ ਰੋਚਤੇ ਸਚ੍ਚਂ, ਮਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਘਭੇਦੋ ਰੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥ, ਯਸ੍ਸਾਯਸ੍ਮਤੋ ਖਮਤਿ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਵਣ੍ਣਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਧਾਰਯਤੇ ਯਞ੍ਞਦਤ੍ਤੋ।

‘‘ਸਮ੍ਪਦਾਨਂ, ਵਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੦੩. **ਸਿਲਾਘ ਹਨੁ ਠਾ ਸਪ ਧਾਰ ਪਿਹ ਕੁਧ ਦੁਹਿ ਸ੍ਸਾਸੂਯ ਰਾਧਿਕ੍ਖ ਪਚ੍ਚਾਸੁਣ ਅਨੁਪਤਿਗਿਣਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਾਰੋਚਨਤ੍ਥਤਦਤ੍ਥ ਤੁਮਤ੍ਥਾਲਮਤ੍ਥ ਮਞ੍ਞਾਨਾਦਰਪ੍ਪਾਣਿਨਿ ਗਤ੍ਯਤ੍ਥਕਮ੍ਮਨਿ ਆਸਿਸਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮੁਤਿ ਭਿਯ੍ਯਸਤ੍ਤਮ੍ਯਤ੍ਥੇਸੁ ਚ**।

ਚਤੁਪ੍ਪਦਮਿਦੰ। **ਸਿਲਾਘ** ਕਤ੍ਥਨੇ, **ਹਨੁ** ਅਪਨਯਨੇ, **ਠਾ** ਗਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, **ਸਪ** ਅਕ੍ਕੋਸੇ, **ਧਰ** ਧਾਰਣੇ, **ਪਿਹ** ਇਚ੍ਛਾਯੰ ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੰ ਧਾਤੂਨੰ ਪਯੋਗੇ, **ਕੁਧ** ਕੋਪੇ, **ਦੁਹ** ਜਿਘੰਸਾਯੰ, **ਇਸ੍ਸ** ਇਸ੍ਸਾਯੰ, **ਉਸੂਯ** ਦੋਸਾਵਿਕਰਣੇ ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੰ ਤਦਤ੍ਥਵਾਚੀਨਞ੍ਚ ਧਾਤੂਨੰ ਪਯੋਗੇ ਚ **ਰਾਧ** ਹਿੰਸਾਸੰਰਾਧੇਸੁ, **ਇਕ੍ਖ** ਦਸ੍ਸਨਙ੍ਕੇਸੁਤਿ ਇਮੇਸੰ ਪਯੋਗੇ ਚ **ਪਤਿ ਆ**ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਸੁ** ਸਵਣੇਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਚ **ਅਨੁਪਤਿ**ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਗੇ**ਸਦ੍ਦੇਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਾ ਚ ਆਰੋਚਨਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ, ਤਦਤ੍ਥੇ, ਤੁਮਤ੍ਥੇ, ਅਲਮਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ ਚ ਮਞ੍ਞਤਿਪ੍ਪਯੋਗੇ ਅਨਾਦਰੇ ਅਪ੍ਪਾਣਿਨਿ ਚ ਗਤਜਤ੍ਥਾਨੰ ਕਮ੍ਮਨਿ ਚ ਆਸਿਸਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ ਚ ਸਮ੍ਮੁਤਿ ਭਿਯਜਪ੍ਪਯੋਗੇਸੁ ਚ ਸਤ੍ਤੁਮਜਤ੍ਥੇ ਚਾਤਿ ਤੰ ਕਮ੍ਮਾਦਿਕਾਰਕੰ ਸਮ੍ਪਦਾਨਸਞ੍ਞੰ ਹੋਤਿ, **ਚ**ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਹਿਣਤਿਕਪ੍ਪਤਿ ਪਹੋਤਿ ਉਪਮਾਞ੍ਜਲਿਕਰਣ ਫਾਸੁ ਅਤ੍ਥਸੇਯਜਪ੍ਪਭੁਤਿਯੋਗੇ ਚ ਪੂਰੇ ਵਿਯ ਚਤੁਤ੍ਥੀ।

ਸਿਲਾਘਾਦਿਪ੍ਪਯੋਗੇ ਤਾਵ – ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਿਲਾਘਤੇ। ਉਪਜ੍ਝਾਯਸ੍ਸ ਸਿਲਾਘਤੇ, ਥੋਮੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਹਨੁਤੇ ਮਯ੍ਹਮੇਵ, ਹਨੁਤੇ ਤੁਯ੍ਹਮੇਵ, ਅਪਲਪਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਪਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਾਨੰ ਵਡ੍ਢਕੀ, ਏਤ੍ਥ ਚ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ ਉਪਗਮਨੰ। ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਪਾਨੀਯੇਨ ਵਾ ਵਿਧੂਪਨੇਨ ਵਾ ਉਪਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ।

ਤੁਯ੍ਹੰ ਸਪਤੇ, ਮਯ੍ਹੰ ਸਪਤੇ, ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸਪਨੰ** ਨਾਮ ਸਚ੍ਚਕਰਣੰ।

ਧਾਰਯਤਿਪ੍ਪਯੋਗੇ ਧਨਿਕੋਯੇਵ ਸਮ੍ਪਦਾਨੰ, ਸੁਵਣ੍ਣੰ ਤੇ ਧਾਰਯਤੇ, ਇਣੰ ਧਾਰਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਮਯੰ ਨਾਗੰ ਧਾਰਯਾਮ।

ਪਿਹਪ੍ਪਯੋਗੇ ਇਚ੍ਛਿਤੋਯੇਵ, ਦੇਵਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਨੋ, ਦੇਵਾਪਿ ਤੇਸੰ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਸਤੀਮਤੰ, ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕੋਧਾਦਿਅਤ੍ਥਾਨੰ ਪਯੋਗੇ ਯੰ ਪਤਿ ਕੋਪੋ, ਤਸ੍ਸ ਕੁਜ੍ਝ ਮਹਾਵੀਰ, ਯਦਿਹੰ ਤਸ੍ਸ ਕੁਪ੍ਪੇਯ੍ਯੰ।

ਦੁਹਯਤਿ ਦਿਸਾਨੰ ਮੇਘੋ, ਯੋ ਮਿਤ੍ਤਾਨੰ ਨ ਦੁਬ੍ਭਤਿ।

ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸਮਣਾਨੰ।

ਦੁਜ੍ਜਨਾ ਗੁਣਵਨ੍ਤਾਨੰ ਉਸੂਯਨ੍ਤਿ, ਕਾ ਉਸੂਯਾ ਵਿਜਾਨਤੰ।

ਰਾਧਿਕ੍ਖਪ੍ਪਯੋਗੇ ਯਸ੍ਸ ਵਿਪੁਚ੍ਛਨੰ ਕਮ੍ਮਵਿਖ੍ਯਾਪਨਤ੍ਥੰ, ਵਾਧਿਕਾਰਤੋ ਦੁਤਿਯਾ ਚ। ਆਰਾਧੋ ਮੇ ਰਞ੍ਞੋ, ਰਞ੍ਞੋ ਅਪਰਜ੍ਝਤਿ, ਰਾਜਾਨੰ ਵਾ ਅਪਰਜ੍ਝਤਿ, ਕ੍ਯਾਹੰ ਅਯ੍ਯਾਨੰ ਅਪਰਜ੍ਝਾਮਿ, ਕ੍ਯਾਹੰ ਅਯ੍ਯੇ ਅਪਰਜ੍ਝਾਮਿ ਵਾ।

ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਪੇਕ੍ਖੋ ਉਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਵਾ।

ਪਚ੍ਚਾਸੁਣ ਅਨੁਪਤਿਗਿਣਾਨੰ ਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਾ ਚ ਸੁਣੋਤਿਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਯੋਗੇ, ਗਿਣਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਪਤਿਯੋਗੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੁਨੋ ਯੋ ਕਤ੍ਤਾ, ਸੋ ਸਮ੍ਪਦਾਨਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ – ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚ, ਏਤ੍ਥ ''ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਅਕਥਿਤਕਮ੍ਮੰ, ''ਏਤ''ਨ੍ਤਿ ਕਥਿਤਕਮ੍ਮੰ, ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵਚਨਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਾ ਭਗਵਾ। ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ, ਆਸੁਣਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਤਥਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਜਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਸਾਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਜਨੋ ਅਨੁਗਿਣਾਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਜਨੋ ਪਤਿਗਿਣਾਤਿ, ਸਾਧੁਕਾਰਦਾਨਾਦਿਨਾ ਤੰ ਉਸ੍ਸਾਹਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯੋ ਵਦੇਤਿ ਸ ਕਤ੍ਤਾਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।
ਯੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੋ ਤਸ੍ਸ, ਸਮ੍ਪਦਾਨਂ ਵਿਜਾਨਿਯਾਤਿ॥

ਆਰੋਚਨਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ ਯਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਤਿ, ਤਂ ਸਮ੍ਪਦਾਨਂ। ਆਰੋਚਯਾਮਿ ਵੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਵੇਦਯਾਮਿ ਵੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਮਨ੍ਤਯਾਮਿ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ, ਆਮਨ੍ਤ ਖੋ ਤਂ ਗਚ੍ਛਾਮਾਤਿ ਵਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਆਰੋਚਨ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਥਨਪ੍ਪਕਾਰਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਤ੍ਥਾਦਿਪ੍ਪਯੋਗੇਪਿ ਚਤੁਤ੍ਥੀ। ਧਮ੍ਮਂ ਵੋ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਦੇਸੇਤੁ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ, ਯਥਾ ਨੋ ਭਗਵਾ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਂ ਤੇ ਪਵਕ੍ਖਾਮਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਦਤ੍ਥੇ ਸਮ੍ਪਦਾਨਸਞ੍ਞਾ, ਚਤੁਤ੍ਥੀ ਚ।

''ਅਤੋ, ਵਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੦੪. ਆਯ ਚਤੁਤ੍ਥੇਕਵਚਨਸ੍ਸ ਤੁ।

ਅਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਪਰਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥੇਕਵਚਨਸ੍ਸ **ਆਯਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ।

ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਜੀਵਿਤਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਾਮਿ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਟਿਸੇਵਾਮਿ ਨੇਵ ਦਵਾਯ ਨ ਮਦਾਯ ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯ ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯ, ਊਨਸ੍ਸ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ, ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

ਤੁਮਤ੍ਥੇ – ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ, ਲੋਕਮਨੁਕਮ੍ਪਿਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ।

ਅਲਂਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾ ਅਰਹਪਟਿਕ੍ਖੇਪਾ। **ਅਰਹਤ੍ਥੇ** – ਅਲਂ ਮੇ ਰਜ੍ਜਂ, ਅਲਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਕ੍ਖਧੁਤ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਾਲਂ ਦਾਰਭਰਣਾਯ, ਅਲਂ ਮਲ੍ਲੋ ਮਲ੍ਲਸ੍ਸ, ਅਰਹਤਿ ਮਲ੍ਲੋ ਮਲ੍ਲਸ੍ਸ।

ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇ – ਅਲਂ ਤੇ ਇਧ ਵਾਸੇਨ, ਅਲਂ ਮੇ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣੇਨ, ਕਿਂ ਮੇ ਏਕੇਨ ਤਿਣ੍ਣੇਨ, ਕਿਂ ਤੇ ਜਟਾਹਿ ਦੁਮ੍ਮੇਧ, ਕਿਂ ਤੇਤ੍ਥ ਚਤੁਮਟ੍ਠਸ੍ਸ।

ਮਞ੍ਞਤਿਪ੍ਪਯੋਗੇ ਅਨਾਦਰੇ ਅਪ੍ਪਾਣਿਨਿ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇਵ – ਕਟ੍ਠਸ੍ਸ ਤੁਵਂ ਮਞ੍ਞੇ, ਕਲਿਙ੍ਗਰਸ੍ਸ ਤੁਵਂ ਮਞ੍ਞੇ, ਜੀਵਿਤਂ ਤਿਣਾਯਪਿ ਨ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ।

ਅਨਾਦਰੇਤਿ ਕਿਂ? ਸੁਵਣ੍ਣਂ ਤਂ ਮਞ੍ਞੇ। **ਅਪ੍ਪਾਣਿਨੀ**ਤਿ ਕਿਂ? ਗਦ੍ਰਭਂ ਤੁਵਂ ਮਞ੍ਞੇ।

ਗਤ੍ਯਤ੍ਥਕਮ੍ਮਨਿ ਵਾਧਿਕਾਰਤੋ ਦੁਤਿਯਾ ਚ। ਅਪ੍ਪੋ ਸਗ੍ਗਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਪ੍ਪੋ ਸਗ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਵਜਨ੍ਤਿਯਾ, ਮੂਲਾਯ ਪਟਿਕਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਮੂਲਂ ਪਟਿਕਸ੍ਸੇਯ੍ਯ।

ਆਸੀਸਨਤ੍ਥੇ ਆਯੁਭਦ੍ਦਕੁਸਲਾਦਿਯੋਗੇਯੇਵ, ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਦੀਘਾਯੁ ਹੋਤੁ, ''ਤੋਤਿਤਾ ਸਸ੍ਮਿਂਨਾਸੁ''ਤਿ **ਨ੍ਤੁ**ਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਤੋ** ਆਦੇਸੋ। ਭਦ੍ਦਂ ਭਵਤੋ ਹੋਤੁ, ਕੁਸਲਂ ਭਵਤੋ ਹੋਤੁ, ਅਨਾਮਯਂ ਭਵਤੋ ਹੋਤੁ, ਸੁਖਂ ਭਵਤੋ ਹੋਤੁ, ਅਤ੍ਥਂ ਭਵਤੋ ਹੋਤੁ, ਹਿਤਂ ਭਵਤੋ ਹੋਤੁ, ਸ੍ਵਾਗਤਂ ਭਵਤੋ ਹੋਤੁ, ਸੋਤ੍ਥਿ ਹੋਤੁ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ।

ਸਮ੍ਮੁਤਿਪ੍ਪਯੋਗੇ – ਸਾਧੁ ਸਮ੍ਮੁਤਿ ਮੇ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯ।

ਭਿਯਜਪ੍ਪਯੋਗੇ ਭਿਯਜੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ।

ਸਤ੍ਤੁਮਿਯਤ੍ਥੇ ਆਵਿਕਰਣ ਪਾਤੁਭਵਨਾਦਿਯੋਗੇ – ਤੁਯ੍ਹਞ੍ਚਸ੍ਸ ਆਵਿਕਰੋਮਿ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਸਕ੍ਕੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ।

ਚਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਹਿਣਾਦਿਕ੍ਰਿਯਾਯੋਗੇ, ਫਾਸੁਆਦਿਨਾਮਪਯੋਗੇ ਚ – ਤਸ੍ਸ ਪਹਿਣੇਯ੍ਯ, ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਦੂਤੰ ਪਾਹੇਸਿ, ਕਪ੍ਪਤਿ ਸਮਣਾਨੰ ਆਯੋਗੋ, ਏਕਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਪਹੋਤਿ, ਉਪਮੰ ਤੇ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਞ੍ਜਲਿੰ ਤੇ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮਿ। ਤਥਾ ਤਸ੍ਸ ਫਾਸੁ ਹੋਤਿ, ਲੋਕਸ੍ਸਤ੍ਥੋ, ਮਣਿਨਾ ਮੇ ਅਤ੍ਥੋ, ਸੇਯ੍ਯੋ ਮੇ ਅਤ੍ਥੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

''ਚਤੁਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੦੫. ਨਮੋਯੋਗਾਦੀਸ੍ਵਪਿ ਚ।

ਨਮੋਸਦ੍ਦਯੋਗੇ, **ਸੋਤ੍ਥਿਸ੍ਵਾਗਤਾਦੀ**ਹਿ ਚ ਯੋਗੇ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਚਤੁਤ੍ਥੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਨਮੋ ਤੇ ਬੁਦ੍ਧ ਵੀਰਤ੍ਥੁ, ਨਮੋ ਕਰੋਹਿ ਨਾਗਸ੍ਸ, ਨਮਤ੍ਥੁ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ, ਨਮਤ੍ਥੁ ਬੋਧਿਯਾ, ਸੋਤ੍ਥਿ ਪਜਾਨੰ, ਸ੍ਵਾਗਤੰ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ, ਅਥੋ ਤੇ ਅਦੁਰਾਗਤੰ।

''ਕਾਲੇ, ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੦੬. ਭਾਵਵਾਚਿਮ੍ਹਿ ਚਤੁਤ੍ਥੀ।

ਭਾਵਵਾਚਿਮ੍ਹਿ ਚਤੁਤ੍ਥੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿਕਾਲੇ। ਭਵਨੰ **ਭਾਵੋ**। ਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੇ, ਪਚਨੰ ਵਾ ਪਾਕੋ, ਪਾਕਾਯ ਵਜਤਿ, ਪਚਿਤੁੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ ਭੋਗਾਯ ਵਜਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਪਞ੍ਚਮੀ?

੩੦੭. ਅਪਾਦਾਨੇ ਪਞ੍ਚਮੀ।

ਕਿਮਪਾਦਾਨੰ?

੩੦੮. ਯਸ੍ਮਾਦਪੇਤਿ ਭਯਮਾਦਤ੍ਤੇ ਵਾ ਤਦਪਾਦਾਨੰ।

ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਅਵਧਿਤੋ ਅਪੇਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਭਯਹੇਤੁਤੋ ਭਯੰ ਭਵਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਅਕ੍ਖਾਤਾਰਾ ਵਿਜ੍ਜੰ ਆਦਦਾਤਿ, ਤੰ ਕਾਰਕੰ ਅਪਾਦਾਨਸਞ੍ਞੰ ਹੋਤਿ। ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਇਤੋ ਆਦਦਾਤੀਤਿ **ਅਪਾਦਾਨੰ**।

ਤੰ ਪਨ ਤਿਵਿਧੰ ਵਿਸਯਭੇਦੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਵਿਸਯੰ, ਉਪਾਤ੍ਤਵਿਸਯੰ, ਅਨੁਮੇਯ੍ਯਵਿਸਯਞ੍ਚਾਤਿ।

ਅਪਾਦਾਨਸਞ੍ਞਾਵਿਸਯਸ੍ਸ ਕ੍ਰਿਯਾਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ **ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਵਿਸਯੰ**। ਯਥਾ – ਗਾਮਾ ਅਪੇਨ੍ਤਿ ਮੁਨਯੋ, ਨਗਰਾ ਨਿਗ੍ਗਤੋ ਰਾਜਾ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਪਾਪਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਵਾਰਯੇ, ਪਾਪਾ ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਦਿਪਿ ਕਾਯਸੰਯੋਗਪੁਬ੍ਬਕਾਪਗਮਨੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸੰਯੋਗਪੁਬ੍ਬਕਸ੍ਸ ਅਪਗਮਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਤੋ ਇਮਿਨਾ ਚ ਅਪਾਦਾਨਸਞ੍ਞਾ।

ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਅਪਗਮਨਕ੍ਰਿਯਂ ਉਪਾਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝਾਹਟਂ ਵਿਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਂ **ਉਪਾਤ੍ਤਵਿਸਯਂ**। ਯਥਾ – ਵਲਾਹਕਾ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ ਵਿਜ੍ਜੁ, ਕੁਸੂਲਤੋ ਪਚਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਵਲਾਹਕਾ ਨਿਕ੍ਖਮ੍ਮ, ਕੁਸੂਲਤੋ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕ੍ਰਿਯਾ ਅਜ੍ਝਾਹਰੀਯਤਿ।

ਅਨੁਮੇਯਜਵਿਸਯਂ ਯਥਾ – ਮਾਥੁਰਾ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਕੇਹਿ ਅਭਿਰੂਪਾ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਕੇਨਚਿ ਗੁਣੇਨ ਉਕ੍ਕਂਸੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨੁਮੇਯਜੋਵ ਕ੍ਰਿਯਾਵਿਸੇਸੋ। ਇਧ ਪਨ **ਦੂਰਨ੍ਤਿਕਾ**ਦਿਸੁਤ੍ਤੇ **ਵਿਭਤ੍ਤ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਪਾਦਾਨਸਞ੍ਞਾ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ

''ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਵਿਸਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਉਪਾਤ੍ਤਵਿਸਯਂ ਤਥਾ।
ਅਨੁਮੇਯਜਵਿਸਯਞ੍ਚਾਤਿ, ਅਪਾਦਾਨਂ ਤਿਧਾ ਮਤ''ਨ੍ਤਿ॥

ਤਦੇਵ ਚਲਾਚਲਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ।

ਚਲਂ ਯਥਾ – ਧਾਵਤਾ ਹਤ੍ਥਿਮ੍ਹਾ ਪਤਿਤੋ ਅਙ੍ਕੁਸਧਾਰੀ।

ਅਚਲਂ ਯਥਾ – ਪਬ੍ਬਤਾ ਓਤਰਨ੍ਤਿ ਵਨਚਰਾ।

ਭਯਹੇਤੁਮ੍ਹਿ – ਚੋਰਾ ਭਯਂ ਜਾਯਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਯ ਜਾਯਤੀ ਭਯਂ, ਪਾਪਤੋ ਉਤ੍ਤਸਤਿ, **ਅਕ੍ਖਾਤਰਿ** – ਉਪਜ੍ਝਾਯਾ ਸਿਕ੍ਖਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਆਚਰਿਯਮ੍ਹਾ ਅਧੀਤੇ, ਆਚਰਿਯਤੋ ਸੁਣਾਤਿ।

''ਅਪਾਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੩੦੯. ਧਾਤੁਨਾਮਾਨਮੁਪਸਗ੍ਗਯੋਗਾਦੀਸ੍ਵਪਿ ਚ।

ਧਾਤਵੋ ਚ ਨਾਮਾਨਿ ਚ **ਧਾਤੁਨਾਮਾਨਿ,** ਤੇਸਂ ਅਵਿਹਿਤਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਧਾਤੁਨਾਮਾਨਂ ਪਯੋਗੇ, ਉਪਸਗ੍ਗਯੋਗੇ ਚ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਪਾਤਯੋਗੇ ਚ ਤਂਯੁਤ੍ਤਂ ਕਾਰਕਂ ਅਪਾਦਾਨਸਞ੍ਞਂ ਹੋਤਿ।

ਧਾਤੁਪ੍ਪਯੋਗੇ ਤਾਵ – **ਪਰਾਜਿ**ਯੋਗੇ ਯੋ ਅਸਯ੍ਹੋ, ਪਭੂਯੋਗੇ ਪਭਵੋ, ਜਨਿਯੋਗੇ ਜਾਯਮਾਨਸ੍ਸ ਪਕਤਿ ਚ। ਯਥਾ – ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਮਾ ਪਰਾਜੇਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ। ਹਿਮਵਤਾ ਪਭਵਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਮਹਾਨਦਿਯੋ, ਅਨਵਤਤ੍ਤਮ੍ਹਾ ਮਹਾਸਰਾ ਪਭਵਨ੍ਤਿ, ਅਚਿਰਵਤਿਯਾ ਪਭਵਨ੍ਤਿ ਕੁਨ੍ਨਦਿਯੋ। ਕਾਮਤੋ ਜਾਯਤੀ ਸੋਕੋ, ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਜਾਯਤੇ ਗਿਨਿ, ਉਰਸ੍ਮਾ ਜਾਤੋ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਕਮ੍ਮਤੋ ਜਾਤਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਨਾਮਪ੍ਪਯੋਗੇ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਿਤਰਾਦੀਹਿ ਯੁਤ੍ਤੇ – ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰ ਦੁਕ੍ਖਾ ਸਮ੍ਭੋਤਿ, ਨਾਞ੍ਞਂ ਦੁਕ੍ਖਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ, ਤਤੋ ਇਤਰਂ, ਉਭਤੋ ਸੁਜਾਤੋ ਪੁਤ੍ਤੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਉਪਸਗ੍ਗਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਪਪਰੀਹਿ ਵਜ੍ਜਨਤ੍ਥੇਹਿ ਯੋਗੇ, ਮਰਿਯਾਦਾਭਿਵਿਧਿਅਤ੍ਥੇ ਆਯੋਗੇ **ਪਤਿ**ਨਾ ਪਤਿਨਿਧਿਪਤਿਦਾਨਤ੍ਥੇਨ ਯੋਗੇ ਚ। ਯਥਾ – ਅਪਸਾਲਾਯ ਆਯਨ੍ਤਿ ਵਾਣਿਜਾ, ਸਾਲਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਪਰਿਪਬ੍ਬਤਾ ਦੇਵੋ ਵਸ੍ਸਤਿ, ਪਬ੍ਬਤਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਰਿਯਾਦਾਯਂ** – ਆਪਬ੍ਬਤਾ ਖੇਤ੍ਤਂ। **ਅਭਿਵਿਧਿਮ੍ਹਿ** – ਆਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ ਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਂ ਅਭਿਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਤਿਨਿਧਿਮ੍ਹਿ** – ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਮਾ ਪਤਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਆਲਪਤਿ ਤੇਮਾਸਂ। **ਪਤਿਦਾਨੇ** – ਘਤਮਸ੍ਸ ਤੇਲਸ੍ਮਾ ਪਤਿ ਦਦਾਤਿ, ਕਨਕਮਸ੍ਸ ਹਿਰਞ੍ਞਸ੍ਮਾ ਪਤਿ ਦਦਾਤਿ।

ਨਿਪਾਤਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਰਿਤੇ ਨਾਨਾ ਵਿਨਾਦੀਹਿ ਯੋਗੇ – ਰਿਤੇ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਤੋ ਸੁਖਂ ਲਭਤਿ। ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਾਨਾਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ। ਵਿਨਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਵ੍ਵੋ ਕੋਚਿ ਨਾਥੋ ਲੋਕੇ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਅਰਿਯੇਹਿ ਪੁਥਗੇਵਾਯਂ ਜਨੋ, ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ ਸਦ੍ਧੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਅਪਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਮ੍ਮਾਪਾਦਾਨਕਾਰਕਮਜ੍ਝੇਪਿ ਪਞ੍ਚਮੀ ਕਾਲਦ੍ਧਾਨੇਹਿ, ਪਕ੍ਖਸ੍ਮਾ ਵਿਜ੍ਝਤਿ ਮਿਗਂ ਲੁਦ੍ਦਕੋ, ਇਤੋ ਪਕ੍ਖਸ੍ਮਾ ਮਿਗਂ ਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਮਾਸਸ੍ਮਾ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਭੋਜਨਂ, ਕੋਸਾ ਵਿਜ੍ਝਤਿ ਕੁਞ੍ਜਰਂ।

ਚਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਪਭੁਤਜਾ**ਦਿਅਤ੍ਥੇ, ਤਦਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ ਚ – ਯਤੋਹਂ ਭਗਿਨਿ ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਜਾਤੋ, ਯਤੋ ਸਰਾਮਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ, ਯਤੋ ਪਤ੍ਤੋਸ੍ਮਿ ਵਿਞ੍ਞੁਤਂ, ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨਂ, ਯਤੋ ਪਭੁਤਿ, ਯਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੩੧੦. ਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥਾਨਮਿਚ੍ਛਿਤਂ ।

ਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥਾਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਪਯੋਗੇ ਯਂ ਇਚ੍ਛਿਤਂ, ਤਂ ਕਾਰਕਂ ਅਪਾਦਾਨਸਞ੍ਞਂ ਹੋਤਿ, **ਚ**ਕਾਰਾਧਿਕਾਰਤੋ ਅਨਿਚ੍ਛਿਤਞ੍ਚ। ਰਕ੍ਖਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਵਾਰਣਂ, ਤਾਯਨਞ੍ਚ। ਕਾਕੇ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਡੁਲਾ, ਯਵਾ ਪਟਿਸੇਧੇਨ੍ਤਿ ਗਾਵੋ।

ਅਨਿਚ੍ਛਿਤਂ ਯਥਾ – ਪਾਪਾ ਚਿਤ੍ਤਂ **ਨਿ**ਵਾਰਯੇ, ਪਾਪਾਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਰਾਜਤੋ ਵਾ ਚੋਰਤੋ ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਤੋ ਵਾ ਉਦਕਤੋ ਵਾ ਨਾਨਾਭਯਤੋ ਵਾ ਨਾਨਾਰੋਗਤੋ ਵਾ ਨਾਨਾਉਪਦ੍ਦਵਤੋ ਵਾ ਆਰਕ੍ਖਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੁ।

''ਇਚ੍ਛਿਤ''ਮਿਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੧੧. ਯੇਨ ਵਾਦਸ੍ਸਨਂ।

ਯੇਨ ਅਦਸ੍ਸਨਮਿਚ੍ਛਿਤਂ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਨ੍ਤੇਨ, ਤਂ ਕਾਰਕਂ ਅਪਾਦਾਨਸਞ੍ਞਂ ਹੋਤਿ ਵਾ, ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੇਵਾਯਂ। ਉਪਜ੍ਝਾਯਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਸਿਸ੍ਸੋ, ਨਿਲੀਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਾਤਾਪਿਤੂਹਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਪੁਤ੍ਤੋ।

ਵਾਤਿ ਕਿਂ? ਜੇਤਵਨੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ। **ਯੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਂ? ਯਕ੍ਖੋ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ।

੩੧੨. ਦੂਰਨ੍ਤਿਕਦ੍ਧਕਾਲਨਿਮ੍ਮਾਨਤ੍ਵਾਲੋਪਦਿਸਾਯੋਗਵਿਭਤ੍ਤਾਰਪ੍ਪਯੋਗ ਸੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੋਚਨ ਹੇਤੁ ਵਿਵਿਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗ ਬਨ੍ਧਨ ਗੁਣਵਚਨ ਪਞ੍ਹ ਕਥਨਥੋਕਾਕਤ੍ਤੁਸੁ ਚ।

ਦੂਰਤ੍ਥੇ, ਅਨ੍ਤਿਕਤ੍ਥੇ, ਅਦ੍ਧਨਿਮ੍ਮਾਨੇ, ਕਾਲਨਿਮ੍ਮਾਨੇ, ਤ੍ਵਾਲੋਪੇ, ਦਿਸਾਯੋਗੇ, ਵਿਭਤ੍ਤੇ, ਆਰਤਿਪ੍ਪਯੋਗੇ, ਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ, ਪਮੋਚਨਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ, ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੇ, ਵਿਵਿਤ੍ਤਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ, ਪਮਾਣਤ੍ਥੇ, ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੇ, ਬਨ੍ਧਨਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ, ਗੁਣਵਚਨੇ , ਪਞ੍ਹੇ, ਕਥਨੇ, ਥੋਕਤ੍ਥੇ, ਅਕਤ੍ਤਰਿ ਚ ਯਦਵਧਿਭੂਤਂ, ਹੇਤੁਕਮ੍ਮਾਦਿਭੂਤਞ੍ਚ, ਤਂ ਕਾਰਕਂ ਅਪਾਦਾਨਸਞ੍ਞਂ ਹੋਤਿ, **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਯਥਾਯੋਗਂ ਦੁਤਿਯਾ, ਤਤਿਯਾ, ਛਟ੍ਠੀ ਚ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਦੂਰਨ੍ਤਿਕਞ੍ਚ ਦੂਰਨ੍ਤਿਕਤ੍ਥਞ੍ਚਾਤਿ **ਦੂਰਨ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੂਪੇਕਸੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਤੇਨ ਦੂਰਨ੍ਤਿਕਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ, ਤਦਤ੍ਥੇ ਚ ਅਪਾਦਾਨਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ।

ਦੂਰਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ ਤਾਵ – ਕੀਵਦੂਰੋ ਇਤੋ ਨਲਕਾਰਗਾਮੋ, ਤਤੋ ਹਵੇ ਦੂਰਤਰਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਗਾਮਤੋ ਨਾਤਿਦੂਰੇ। ਆਰਕਾ ਤੇ ਮੋਘਪੁਰਿਸਾ ਇਮਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾ, ਆਰਕਾ ਤੇਹਿ ਭਗਵਾ। **ਦੂਰਤ੍ਥੇ** – ਦੂਰਤੋਵ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਦ੍ਦਸ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ।

ਅਨ੍ਤਿਕਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ – ਅਨ੍ਤਿਕਂ ਗਾਮਾ, ਆਸਨ੍ਨਂ ਗਾਮਾ, ਸਮੀਪਂ ਗਾਮਾ, ਗਾਮਸ੍ਸ ਸਮੀਪਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦੁਤਿਯਾ, ਤਤਿਯਾ ਚ, ਦੂਰਂ ਗਾਮਂ ਆਗਤੋ, ਦੂਰੇਨ ਗਾਮੇਨ ਆਗਤੋ, ਦੂਰਤੋ ਗਾਮਾ ਆਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੂਰਂ ਗਾਮੇਨ ਵਾ। ਅਨ੍ਤਿਕਂ ਗਾਮਂ ਆਗਤੋ, ਅਨ੍ਤਿਕਂ ਗਾਮੇਨ ਵਾ, ਆਸਨ੍ਨਂ ਗਾਮਂ, ਆਸਨ੍ਨਂ ਗਾਮੇਨ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਦ੍ਧਕਾਲਨਿਮ੍ਮਾਨੇ ਨਿਮ੍ਮਾਨਂ ਨਾਮ ਪਰਿਮਾਣਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਮ੍ਯਮਾਨੇ – ਇਤੋ ਮਥੁਰਾਯ ਚਤੂਸੁ ਯੋਜਨੇਸੁ ਸਙ੍ਕਸ੍ਸਂ, ਰਾਜਗਹਤੋ ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸਯੋਜਨਮਤ੍ਥਕੇ ਸਾਵਤ੍ਥਿ।

ਕਾਲਨਿਮ੍ਮਾਨੇ – ਇਤੋ ਏਕਨਵੁਤਿਕਪ੍ਪਮਤ੍ਥਕੇ ਵਿਪਸ੍ਸੀ ਭਗਵਾ ਲੋਕੇ ਉਦਪਾਦਿ, ਇਤੋ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਚ੍ਚਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ।

ਤ੍ਵਾਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਨਾਮ ਤਦਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵੇਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਤ੍ਵਾਲੋਪੇ ਕਮ੍ਮਾਧਿਕਰਣੇਸੁ – ਪਾਸਾਦਾ ਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ, ਪਾਸਾਦਂ ਅਭਿਰੁਹਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । ਤਥਾ ਹਤ੍ਥਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਵਾ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਾ ਕਥਯਨ੍ਤਿ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਂ ਪਠਿਤ੍ਵਾ ਵਾ, ਆਸਨਾ ਵੁਟ੍ਠਹੇਯ੍ਯ, ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਵਾ।

ਦਿਸਤ੍ਥਵਾਚੀਹਿ ਯੋਗੇ, ਦਿਸਤ੍ਥੇ ਚ – ਇਤੋ ਸਾ ਪੁਰਿਮਾ ਦਿਸਾ, ਇਤੋ ਸਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਸਾ, ਇਤੋ ਸਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਦਿਸਾ, ਇਤੋ ਸਾ ਉਤ੍ਤਰਾ ਦਿਸਾ, ਅਵੀਚਿਤੋ ਉਪਰਿਭਵਗ੍ਗਾ, ਉਦ੍ਧਂ ਪਾਦਤਲਾ, ਅਧੋ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਦਿਸਤ੍ਥੇ** – ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣਤੋਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਤ੍ਤਮਿਯਤ੍ਥੇ **ਤੋ**ਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

ਵਿਭਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਸਯਂ ਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਤਦਞ੍ਞਤੋ ਗੁਣੇਨ ਵਿਭਜਨਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਭਤ੍ਤੇ – ਯਤੋ ਪਣੀਤਤਰੋ ਵਾ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤਰੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਤ੍ਤਦਨ੍ਤੋ ਤਤੋ ਵਰਂ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦਾਨਤੋ ਸੀਲਮੇਵ ਵਰਂ, ਤਤੋ ਮਯਾ ਸੁਤਾ ਅਸ੍ਸੁਤਮੇਵ ਬਹੁਤਰਂ, ਸੀਲਮੇਵ ਸੁਤਾ ਸੇਯ੍ਯੋ। ਛਟ੍ਠੀ ਚ, ਛਨ੍ਨਵੁਤੀਨਂ ਪਾਸਣ੍ਡਾਨਂ ਪਵਰਂ ਯਦਿਦਂ ਸੁਗਤਵਿਨਯੋ।

ਆਰਤਿਪ੍ਪਯੋਗੇ ਨਾਮ ਵਿਰਮਣਤ੍ਥਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗੋ। ਤਤ੍ਥ – ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ ਆਰਤਿ, ਵਿਰਤਿ ਪਾਪਾ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ, ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਮੁਸਾਵਾਦਾ।

ਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ – ਲੋਭਨੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸੁਦ੍ਧੋ ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ, ਮਾਤਿਤੋ ਚ ਪਿਤਿਤੋ ਚ ਸੁਦ੍ਧੋ ਅਨੁਪਕ੍ਕੁਟ੍ਠੋ ਅਗਰਹਿਤੋ।

ਪਮੋਚਨਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ – ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾਤਿ ਵਦਾਮਿ, ਮੁਤ੍ਤੋ ਮਾਰਬਨ੍ਧਨਾ, ਨ ਤੇ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਨਾ, ਮੁਤ੍ਤੋਹਂ ਸਬ੍ਬਪਾਸੇਹਿ।

ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੇ, ਸਰੂਪੇਕਸੇਸਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ ਚ ਸਬ੍ਬਨਾਮਤੋ – ਕਸ੍ਮਾ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹਂ ਦਹਰਾ ਨ ਮੀਯਰੇ, ਕਸ੍ਮਾ ਇਧੇਵ ਮਰਣਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਸ੍ਮਾ ਹੇਤੁਨਾ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਤਿਹ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਿਹ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋਸ੍ਮਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ, ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ। ਦੁਤਿਯਾ, ਛਟ੍ਠੀ ਚ, ਕਿਂ ਕਾਰਣਂ, ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ, ਕਿਸ੍ਸ ਤੁਮ੍ਹੇ ਕਿਲਮਥ।

ਕੇਨ ਹੇਤੁਨਾ, ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ, ਯੇਨ ਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ, ਤੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ‘‘ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਚਾ’’ਤਿ ਤਤਿਯਾ।

ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਵਿਵੇਚਨਂ, ਤਦਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ – ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਪਾਪਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ, ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ।

ਪਮਾਣਤ੍ਥੇ ਤਤਿਯਾ ਚ, ਆਯਾਮਤੋ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ ਯੋਜਨਂ, ਗਮ੍ਭੀਰਤੋ ਚ ਪੁਥੁਲਤੋ ਚ ਯੋਜਨਂ ਚਨ੍ਦਭਾਗਾਯ ਪਰਿਮਾਣਂ, ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਨਵਯੋਜਨਸਤਪਰਿਮਾਣੋ ਮਜ੍ਝਿਮਪਦੇਸੋ।

ਦੀਘਸੋ ਨਵ ਵਿਦਤ੍ਥਿਯੋ ਸੁਗਤਵਿਦਤ੍ਥਿਯਾ ਪਮਾਣਿਕਾ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬਾ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸ੍ਮਾਹਿਸ੍ਮਿਂਨ''ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ''ਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਚ ''ਸੋ, ਵਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ

੩੧੩. ਦੀਘੋਰੇਹਿ।

ਦੀਘ ਓਰਇਚ੍ਚੇਤੇਤਿ **ਸ੍ਮਾ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਸੋ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ।

ਦੀਘਸੋ, ਦੀਘਮ੍ਹਾ ਵਾ, [ਓਰਸੋ, ਓਰਮ੍ਹਾ ਵਾ] ਤਤਿਯਾ ਚ, ਯੋਜਨਂ ਆਯਾਮੇਨ, ਯੋਜਨਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ, ਯੋਜਨਂ ਉਬ੍ਬੇਧੇਨ ਸਾਸਪਰਾਸਿ।

ਪਠਮਤ੍ਥਵਾਚਕੇਨ **ਪੁਬ੍ਬ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਯੋਗੋ **ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੋ,** ਏਤ੍ਥ ਚ **ਪੁਬ੍ਬ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਅਦਿਸਤ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿਨੋ **ਪੁਬ੍ਬਾ**ਦਿਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸੁਪਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਤੇਨ **ਪਰਾ**ਦਿਯੋਗੇਪਿ। ਯਥਾ – ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਮੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਮ੍ਬੋਧਾ, ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਹੋਸਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮਾ ਜਨਪਦਾ, ਧਾਤੁਲਿਙ੍ਗੇਹਿ ਪਰਾ ਪਚ੍ਚਯਾ, ਤਤੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ, ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮ੍ਪਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਬਨ੍ਧਨਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ ਬਨ੍ਧਨਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਇਣੇ ਪਞ੍ਚਮੀ, ਤਤਿਯਾ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਤਸ੍ਮਾ ਬਦ੍ਧੋ ਨਰੋ ਰਞ੍ਞਾ, ਸਤੇਨ ਵਾ ਬਦ੍ਧੋ ਨਰੋ।

ਫਲਸਾਧਨਹੇਤੁਭੂਤਸ੍ਸ ਗੁਣਸ੍ਸ ਵਚਨਂ **ਗੁਣਵਚਨਂ,** ਤਸ੍ਮਿਂ ਗੁਣਵਚਨੇ ਪਞ੍ਚਮੀ, ਤਤਿਯਾ ਚ, ਇਸ੍ਸਰਿਯਾ ਜਨਂ ਰਕ੍ਖਤਿ ਰਾਜਾ, ਇਸ੍ਸਰਿਯੇਨ ਵਾ, ਸੀਲਤੋ ਨਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ, ਸੀਲੇਨ ਵਾ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਮਨੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਪਞ੍ਹਕਥਨੇਸੁ – ਕੁਤੋਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਕੁਤੋ ਭਵਂ, ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਕਥਨਂ** ਨਾਮ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ।

ਥੋਕਤ੍ਥੇ ਅਸਤ੍ਵਵਚਨੇ ਕਰਣੇ ਤਤਿਯਾ ਚ, ਥੋਕਾ ਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਥੋਕੇਨ ਮੁਚ੍ਚਤਿ ਵਾ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਾ ਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਨ ਵਾ, ਕਿਚ੍ਛਾ ਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਵਾ।

ਅਕਤ੍ਤਰਿ ਅਕਾਰਕੇ ਞਾਪਕਹੇਤੁਮ੍ਹਿ – ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਉਪਚਿਤਤ੍ਤਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵਿਪੁਲਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, **ਨ** ਤਾਵਿਦਂ ਨਾਮਰੂਪਂ ਅਹੇਤੁਕਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਦਾ ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਚ ਏਕਸਦਿਸਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ।

ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਤੋ ਨਿਚ੍ਚਾ, ਉਦਯਬ੍ਬਯਪੀਲ਼ਨਾ।
ਦੁਕ੍ਖਾ ਅਵਸਵਤ੍ਤਿਤ੍ਤਾ, ਅਨਤ੍ਤਾਤਿ ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ॥

''ਪਞ੍ਚਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੧੪. ਕਾਰਣਤ੍ਥੇ ਚ।

ਕਰੋਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਨ੍ਤਿ **ਕਾਰਣਂ,** ਕਾਰਕਹੇਤੁ [ਜਨਕਹੇਤੁ], ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਰਣਤ੍ਥੇ ਚ ਪਞ੍ਚਮੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਵਿਕਪ੍ਪੇਨਾਯਂ, ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਤਤਿਯਾਯ ਚ ਵਿਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਅਨਨੁਬੋਧਾ ਅਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਦਸ੍ਸਨਾ ਏਵਮਿਦਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਵਿਤਂ ਸਂਸਰਿਤਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਤ੍ਵੇਵ ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਛਟ੍ਠੀ?

੩੧੫. ਸਾਮਿਸ੍ਮਿਂ ਛਟ੍ਠੀ।

ਕੋ ਚ ਸਾਮੀ?

੩੧੬. ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਤਂ ਸਾਮੀ।

ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ **ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ,** ਯੋ ਯਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਆਯਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ, ਤਂ ਪਤਿ ਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਸਾਮਿਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ। ਵਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਾਮਿਤਬ੍ਬ ਰੁਜਾਦਿਯੋਗੇਪਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਕ੍ਰਿਯਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਭਾਵਾ ਨ ਕਾਰਕਤਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਸਾਮਿਭਾਵੋ ਹਿ ਕ੍ਰਿਯਾਕਾਰਕਭਾਵਸ੍ਸ ਫਲਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤੋ, ਤਥਾ ਹਿ ''ਰਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਯਸ੍ਮਾ ਰਾਜਾ ਦਦਾਤਿ, ਪੁਰਿਸੋ ਚ ਪਤਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਰਾਜਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਵਂ ਯੋ ਯਸ੍ਸ ਆਯਤ੍ਤੋ ਸੇਵਕਾਦਿਭਾਵੇਨ ਵਾ ਭਣ੍ਡਭਾਵੇਨ ਵਾ ਸਮੀਪ ਸਮੂਹਾਵਯਵਵਿਕਾਰ ਕਾਰਿਯਅਵਤ੍ਥਾ ਜਾਤਿ ਗੁਣ ਕ੍ਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਿ ਸੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਧਾਰਭੂਤੋ ਵਿਸੇਸਨਟ੍ਠਾਨੀ ਆਗਮੀਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋ **ਸਾਮੀ** ਨਾਮਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ

''ਕ੍ਰਿਯਾਕਾਰਕਸਞ੍ਜਾਤੋ,
ਅਸ੍ਸੇਦਂ ਭਾਵਹੇਤੁਕੋ।
ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਨਾਮ ਸੋ ਅਤ੍ਥੋ,
ਤਤ੍ਥ ਛਟ੍ਠੀ ਵਿਧੀਯਤੇ॥

ਪਾਰਤਨ੍ਤਞ੍ਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ,
ਤਤ੍ਥ ਛਟ੍ਠੀ ਭਵੇਤਿਤੋ।
ਉਪਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਗਮਿਤੋ,
ਨ ਵਿਸੇਸਜਾਦਿਤੋ ਤਿਤੋ''ਤਿ॥

ਵਿਸੇਸਨਤੋ ਤਾਵ – ਰਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਸੋਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਚ ਰਾਜਾ ਪੁਰਿਸਂ ਅਞ੍ਞਸਾਮਿਤੋ ਵਿਸੇਸੇਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਵਿਸੇਸਨਂ,** ਪੁਰਿਸੋ ਤੇਨ ਵਿਸੇਸੀਯਤੀਤਿ **ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬੋ,** ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਯੋਗੇ ਵਿਸੇਸਨਤੋਵ ਛਟ੍ਠੀ।

ਭਣ੍ਡੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ – ਪਹੂਤਂ ਮੇ ਧਨਂ ਸਕ੍ਕ, ਏਤਸ੍ਸ ਪਟਿਵੀਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ।

ਸਮੀਪਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ – ਅਮ੍ਬਵਨਸ੍ਸ ਅਵਿਦੂਰੇ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ।

ਸਮੂਹਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ – ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਰਾਸਿ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਮੂਹੋ।

ਅਵਯਵਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ – ਮਨੁਸ੍ਸਸ੍ਸੇਵ ਤੇ ਸੀਸਂ, ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਾਖਾ।

ਵਿਕਾਰਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ – ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਵਿਕਤਿ, ਭਟ੍ਠਧਞ੍ਞਾਨਂ ਸਤ੍ਤੁ।

ਕਾਰਿਯਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ – ਯਵਸ੍ਸ ਅਙ੍ਕੁਰੋ, ਮੇਘਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦੋ, ਪੁਤ੍ਤਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਬਹਵੋ, ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਫਲਂ ਵਿਪਾਕੋ।

ਅਵਤ੍ਥਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ – ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਾਤੁਭਾਵੋ, ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਜਰਾ, ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਭੇਦੋ।

ਜਾਤਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ – ਮਨੁਸ੍ਸਸ੍ਸ ਭਾਵੋ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਜਾਤਿ।

ਗੁਣਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ – ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੋ, ਵਣ੍ਣੋ ਨ ਖੀਯੇਥ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ, ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਗੁਣਘੋਸੋ, ਪੁਪ੍ਫਾਨਂ ਗਨ੍ਧੋ, ਫਲਾਨਂ ਰਸੋ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਫੁਸਨਾ, ਸਿਪ੍ਪਿਕਾਨਂ ਸਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਿਲਾਨਂ ਮੁਟ੍ਠਿ, ਤੇਸਂ ਸਮਾਯੋਗੋ, ਸਨ੍ਧਿਨੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਮਿਂ ਆਰਬ੍ਭ, ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਂ ਵਾ, ਸੁਖਂ ਤੇ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਤੇ, ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਟੁਭਾਵੋ, ਰੂਪਸ੍ਸ ਲਹੁਤਾ, ਰੂਪਸ੍ਸ ਮੁਦੁਤਾ, ਰੂਪਸ੍ਸ ਉਪਚਯੋ।

ਕ੍ਰਿਯਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ – ਪਾਦਸ੍ਸ ਉਕ੍ਖਿਪਨਂ, ਪਾਦਸ੍ਸ ਅਵਕ੍ਖੇਪਨਂ ਵਾ, ਹਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮਿਞ੍ਜਨਂ, ਪਾਦਾਨਂ ਪਸਾਰਣਂ, ਧਾਤੂਨਂ ਗਮਨਂ, ਧਾਤੂਨਂਯੇਵ ਠਾਨਂ, ਨਿਸਜ੍ਜਾ, ਸਯਨਂ ਵਾ। ਤਥਾ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਾਦਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ, ਤਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਤੋ, ਨਗਰਸ੍ਸ ਦਕ੍ਖਿਣਤੋ, ਵਸ੍ਸਾਨਂ ਤਤਿਯੇ ਮਾਸੇ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਉਪਮਾ, ਕੁਵੇਰਸ੍ਸ ਬਲਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਠਾਨਿਤੋ – ਯਮੇਦਨ੍ਤਸ੍ਸਾਦੇਸੋ, ਓ ਅਵਸ੍ਸ।

ਆਗਮਿਤੋ – ਪੁਥਸ੍ਸਾਗਮੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਾਮਿਯੋਗੇ – ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ, ਮਿਗਾਨਂ ਰਾਜਾ।

ਤਬ੍ਬ ਰੁਜਾਦਿਯੋਗੇ – ਮਹਾਸੇਨਾਪਤੀਨਂ ਉਜ੍ਝਾਪੇਤਬ੍ਬਂ ਵਿਕਨ੍ਤਿਤਬ੍ਬਂ ਵਿਰਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਰੁਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਰੋਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਜਕਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥਂ ਦਦਾਤਿ, ਮੁਸਾਵਾਦਸ੍ਸ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

''ਕ੍ਵਚਿ, ਤਤਿਯਾਸਤ੍ਤਮੀਨ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੧੭. ਛਟ੍ਠੀ ਚ।

ਤਤਿਯਾਸਤ੍ਤਮੀਨਮਤ੍ਥੇ ਕ੍ਵਚਿ ਛਟ੍ਠੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਯਜਸ੍ਸ ਕਰਣੇ – ਪੁਪ੍ਫਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਂ ਯਜਤਿ, ਪੁਪ੍ਫੇਨ ਵਾ, ਘਤਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਿਂ ਜੁਹੋਤਿ।

ਸੁਹਿਤਤ੍ਥਯੋਗੇ – ਪਤ੍ਤਂ ਓਦਨਸ੍ਸ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ, ਓਦਨੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਮੇਵ ਕਾਯਂ ਪੂਰਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਨੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਪੂਰਂ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ, ਪੂਰਤਿ ਬਾਲੋ ਪਾਪਸ੍ਸ।

ਤੁਲ੍ਯਤ੍ਥਕਿਮਲਮਾਦਿਯੋਗੇ – ਪਿਤੁਸ੍ਸ ਤੁਲ੍ਯੋ, ਪਿਤਰਾ ਵਾ ਤੁਲ੍ਯੋ, ਮਾਤੁ ਸਦਿਸੋ, ਮਾਤਰਾ ਸਦਿਸੋ ਵਾ, ਕਿਂ ਤਸ੍ਸ ਚ ਤੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਕਿਂ ਤੇਨ ਤੁਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਲਂ ਤਸ੍ਸ ਚ ਤੁਟ੍ਠਸ੍ਸ।

ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕਿਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਯੋਗੇ – ਸੋਭਨਾ ਕਚ੍ਚਾਯਨਸ੍ਸ ਕਤਿ, ਕਚ੍ਚਾਯਨੇਨ ਵਾ, ਰਞ੍ਞੋ ਸਮ੍ਮਤੋ, ਰਞ੍ਞਾ ਵਾ, ਏਵਂ ਰਞ੍ਞੋ ਪੂਜਿਤੋ, ਰਞ੍ਞੋ ਸਕ੍ਕਤੋ, ਰਞ੍ਞੋ ਅਪਚਿਤੋ, ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਨਿਤੋ, ਅਮਤਂ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਪਰਿਭੁਤ੍ਤਂ, ਯੇਸਂ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਅਪਰਿਭੁਤ੍ਤਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਤ੍ਤਮਿਯਤ੍ਥੇ ਕੁਸਲਾਦਿਯੋਗੇ – ਕੁਸਲਾ ਨਚ੍ਚਗੀਤਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਿਤਾ ਚਾਤੁਰਿਤ੍ਥਿਯੋ, ਕੁਸਲੋ ਤ੍ᩅਂ ਰਥਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਂ, ਕੁਸਲੋ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ, ਕੁਸਲੋ ਅਮਗ੍ਗਸ੍ਸ, ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ ਭਨ੍ਤੇ ਉਲ਼ਾਰਾ ਯਕ੍ਖਾ ਭਗᩅਤੋ ਪਸਨ੍ਨਾ, ਦਿᩅਸਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ, ਦਿᩅਸੇ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ᩅਾ, ਮਾਸਸ੍ਸ ਦ੍ᩅਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

‘‘ਕ੍ᩅਚਿ, ਛਟ੍ਠੀ’’ਤਿ ਚ ᩅਤ੍ਤਤੇ।

੩੧੮. ਦੁਤਿਯਾਪਞ੍ਚਮੀਨਞ੍ਚ।

ਦੁਤਿਯਾਪਞ੍ਚਮੀਨਮਤ੍ਥੇ ਚ ਕ੍ᩅਚਿ ਛਟ੍ਠੀᩅਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਦੁਤਿਯਤ੍ਥੇ ਕਮ੍ਮਨਿ ਕਿਤਕਯੋਗੇ – ਤਸ੍ਸ ਭᩅਨ੍ਤਿ ᩅਤ੍ਤਾਰੋ, ਸਹਸਾ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਾਰੋ, ਅਮਤਸ੍ਸ ਦਾਤਾ, ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਤਾ, ਸਹਿਤਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ, ਬੋਧੇਤਾ ਪਜਾਯ, ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ ਨਤ੍ਥਿ, ᩅਿਪਾਕਸ੍ਸ ਚ ᩅੇਦਕੋ, ਅᩅਿਸਂᩅਾਦਕੋ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਪਾਪਾਨਂ ਅਕਰਣਂ ਸੁਖਂ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪਸਾਦੋ, ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ ਅਰਜਕੇਨ ᩅਤ੍ਥਾਨਂ ਰਾਗੋ, ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ ਅਗੋਪਾਲਕੇਨ ਗਾᩅੀਨਂ ਦੋਹੋ।

ਤਥਾ ਸਰਿਚ੍ਛਾਦੀਨਂ ਕਮ੍ਮਨਿ – ਮਾਤੁ ਸਰਤਿ, ਮਾਤਰਂ ਸਰਤਿ, ਨ ਤੇਸਂ ਕੋਚਿ ਸਰਤਿ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ, ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਪੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛਤਿ।

ਕਰੋਤਿਸ੍ਸ ਪਤਿਯਤਨੇ ਚ – ਪਤਿਯਤਨਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਉਦਕਸ੍ਸ ਪਤਿਕੁਰੁਤੇ, ਉਦਕਂ ਪਤਿਕੁਰੁਤੇ, ਕਣ੍ਡਸ੍ਸ ਪਤਿਕੁਰੁਤੇ, ਕਣ੍ਡਂ ਪਤਿਕੁਰੁਤੇ।

ਪਞ੍ਚਮਿਯਤ੍ਥੇ ਪਰਿਹਾਨਿਭਯਤ੍ਥਯੋਗੇ – ਅਸ੍ਸᩅਨਤਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ ਭਾਯਾਮਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤਸਨ੍ਤਿ ਦਣ੍ਡਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬੇ ਭਾਯਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਨੋ, ਭੀਤੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਆਸਿᩅਿਸਾਨਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕ੍ᩅਚੀਤਿ ਕਿਂ? ਗਮ੍ਭੀਰਞ੍ਚ ਕਥਂ ਕਤ੍ਤਾ, ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਿਂ ਕਥਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਪਰੇਸਂ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਅਨੁਮੋਦਿਤਾ, ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਕਟਂ ਕਾਰਕੋ, ਪਸᩅੋ ਘਾਤਕੋ।

ਤਥਾ **ਨ ਨਿਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਚ** – ਸੁਖਕਾਮੀ ᩅਿਹਾਰਂ ਕਤੋ, ਰਥਂ ਕਤᩅਨ੍ਤੋ, ਰਥਂ ਕਤਾᩅੀ, ਕਟਂ ਕਤ੍ᩅਾ, ਕਟਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ, ਕਟਂ ਕਰਾਨੇ, ਕਟਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਸਤ੍ਤਮੀ?

੩੧੯. ਓਕਾਸੇ ਸਤ੍ਤਮੀ।

ਓਕਾਸਕਾਰਕੇ ਸਤ੍ਤਮੀᩅਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਕੋ ਚ ਓਕਾਸੋ?

੩੨੦. ਯੋਧਾਰੋ ਤਮੋਕਾਸਂ।

ਆਧਾਰੀਯਤਿ ਅਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ **ਆਧਾਰੋ,** ਅਧਿਕਰਣਂ। ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਸਮᩅੇਤਾਨਂ ਨਿਸਜ੍ਜਪਚਨਾਦਿਕ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਯੋ ਆਧਾਰੋ, ਤਂ ਕਾਰਕਂ ਓਕਾਸਸਞ੍ਞਂ ਹੋਤਿ।

ਕਟੇ ਨਿਸੀਦਤਿ ਦੇ੧ਦਤ੍ਤੋ, ਥਾਲਿਯਂ ਓਦਨਂ ਪਚਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਦੇ੧ਦਤ੍ਤਤਣ੍ਡੁਲਾਨਂ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਾਨਂ ਧਾਰਣਤੋ ਤਂਸਮ੧ੇਤਂ ਆਸਨਪਚਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕ੍ਰਿਯਂ ਧਾਰੇਤਿ ਨਾਮ।

ਸੋ ਪਨਾਯਮੋਕਾਸੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਬਜਾਪਿਕੋ ਓਪਸਿਲੇਸਿਕੋ ਸਾਮੀਪਿਕੋ ੧ੇਸਯਿਕੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਬਜਾਪਿਕੋ** ਨਾਮ ਯਤ੍ਥ ਸਕਲੋਪਿ ਆਧਾਰਭੂਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਆਧੇਯਜੇਨ ਪਤ੍ਥਟੋ ਹੋਤਿ, ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹ ਆਧੇਯਜਭੂਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਬਜਾਪੇਤ੍੧ਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਂ ਯਥਾ – ਤਿਲੇਸੁ ਤੇਲਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਖੀਲੇਸੁ ਜਲਂ, ਦਧਿਮ੍ਹਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿ।

ਓਪਸਿਲੇਸਿਕੋ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚੋਕਸਿਦ੍ਧਾਨਂ ਭਾ੧ਾਨਂ ਯਤ੍ਥ ਉਪਸਿਲੇਸੇਨ ਉਪਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹ ਆਧੇਯਜੋ ਉਪਸਿਲਿਸ੍ਸਤਿ ਅਲ੍ਲੀਯਿਤ੍੧ਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਂ ਯਥਾ – ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘੋ, ਥਾਲਿਯਂ ਓਦਨਂ ਪਚਤਿ, ਘਟੇਸੁ ਉਦਕਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਦੂਰੇ ਠਿਤੋ, ਸਮੀਪੇ ਠਿਤੋਤਿ।

ਸਾਮੀਪਿਕੋ ਨਾਮ ਯਤ੍ਥ ਸਮੀਪੇ ਸਮੀਪਿ੧ੋਹਾਰਂ ਕਤ੍੧ਾ ਤਦਾਯਤ੍ਤ੧ੁਤ੍ਤਿਤਾਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਆਧਾਰਭਾ੧ੋ ੧ਿਕਪ੍ਪੀਯਤਿ, ਤਂ ਯਥਾ – ਗਙ੍ਗਾਯਂ ਘੋਸੋ ੧ਸਤਿ, ਗਙ੍ਗਾਯ ਸਮੀਪੇ ੧ਜੋ ੧ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭਗ੧ਾ ਸਾ੧ਤ੍ਥਿਯਂ ੧ਿਹਰਤਿ ਜੇਤ੧ਨੇ, ਸਾ੧ਤ੍ਥਿਯਾ ਸਮੀਪੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧ੇਸਯਿਕੋ ਨਾਮ ਯਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਭਾ੧੧ਸੇਨ, ਦੇਸਨ੍ਤਰਾ੧ਚ੍ਛੇਦ੧ਸੇਨ ੧ਾ ਆਧਾਰਭਾ੧ੋ ਪਰਿਕਪ੍ਪੋ, ਤਂ ਯਥਾ – ਆਕਾਸੇ ਸਕੁਣਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਭੂਮੀਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਜਲੇਸੁ ਮਚ੍ਛਾ, ਪਾਦੇਸੁ ਪਤਿਤੋ, ਪਾਪਸ੍ਮਿਂ ਰਮਤੀ ਮਨੋ, ਪਸਨ੍ਨੋ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਾਧੁ, ੧ਿਨਯੇ ਨਿਪੁਣੋ, ਮਾਤਰਿ ਸਾਧੁ, ਪਿਤਰਿ ਨਿਪੁਣੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਚਾਯਮਾਧਾਰੋ ਪਧਾਨ੧ਸੇਨ ੧ਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤ੧ਸੇਨ ੧ਾ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਭ੧ਤੀਤਿ **ਓਕਾਸੋ**ਤ੍੧ੇ੧ ੧ੁਤ੍ਤੋਤਿ ੧ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੧ੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ

> ''ਕਿਰਿਯਾ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਾਨਂ,
> ਯਤ੍ਥ ਹੋਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ।
> 'ਓਕਾਸੋ'ਤਿ ਪ੧ੁਤ੍ਤੋ ਸੋ,
> ਚਤੁਧਾ ਬਜਾਪਿਕਾਦਿਤੋ॥
>
> ਬਜਾਪਿਕੋ ਤਿਲਖੀਰਾਦਿ,
> ਕਟੋ ਓਪਸਿਲੇਸਿਕੋ।
> ਸਾਮੀਪਿਕੋ ਤੁ ਗਙ੍ਗਾਦਿ,
> ਆਕਾਸੋ ੧ਿਸਯੋ ਮਤੋ''ਤਿ॥

''ਛਟ੍ਠੀ, ਸਤ੍ਤਮੀ''ਤਿ ਚ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੩੨੧. ਸਾਮਿਸ੍ਸਰਾਧਿਪਤਿਦਾਯਾਦਸਕ੍ਖੀਪਤਿਭੂਪਸੂਤਕੁਸਲੇਹਿ ਚ।

ਸਾਮੀ ਇਸ੍ਸਰ ਅਧਿਪਤਿ ਦਾਯਾਦ ਸਕ੍ਖਿਪਤਿਭੂ ਪਸੂਤ ਕੁਸਲਇਚ੍ਚੇਤੇਹਿ ਯੋਗੇ ਛਟ੍ਠੀ੧ਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਤਮੀ ਚ। ਉਭਯਤ੍ਥਂ ੧ਚਨਂ।

ਗਵਂ ਸਾਮਿ, ਗੋਸੁ ਸਾਮਿ, ਗਵਂ ਇਸ੍ਸਰੋ, ਗੋਸੁ ਇਸ੍ਸਰੋ, ਗਵਂ ਅਧਿਪਤਿ, ਗੋਸੁ ਅਧਿਪਤਿ, ਗਵਂ ਦਾਯਾਦੋ, ਗੋਸੁ ਦਾਯਾਦੋ, ਗਵਂ ਸਕ੍ਖਿ, ਗੋਸੁ ਸਕ੍ਖਿ, ਗਵਂ ਪਤਿਭੂ, ਗੋਸੁ ਪਤਿਭੂ, ਗਵਂ ਪਸੂਤੋ, ਗੋਸੁ ਪਸੂਤੋ, ਗਵਂ ਕੁਸਲੋ, ਗੋਸੁ ਕੁਸਲੋ।

੩੨੨. ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਚ।

ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਧਾਰਣਂ **ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਂ**, ਜਾਤਿ ਗੁਣ ਕ੍ਰਿਯਾ ਨਾਮੇਹਿ ਸਮੁਦਾਯਤੋ ਏਕਦੇਸਸ੍ਸ ਪੁਥਕ੍ਕਰਣਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਤ੍ਥੇ ਗਮ੍ਯਮਾਨੇ ਤਤੋ ਸਮੁਦਾਯਵਾਚਿਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਛਟ੍ਠੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਤਮੀ ਚ।

ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਸੂਰਤਮੋ, ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਸੂਰਤਮੋ, ਕਣ੍ਹਾ ਗਾਵੀਨਂ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਖੀਰਤਮਾ, ਕਣ੍ਹਾ ਗਾਵੀਸੁ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਖੀਰਤਮਾ, ਅਦ੍ਧਿਕਾਨਂ ਧਾਵਨ੍ਤੋ ਸੀਘਤਮੋ, ਅਦ੍ਧਿਕੇਸੁ ਧਾਵਨ੍ਤੋ ਸੀਘਤਮੋ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਅਰਹਤਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਅਹੋਸਿ, ਅਰਹਨ੍ਤੇਸੁ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੩੨੩. ਅਨਾਦਰੇ ਚ।

ਅਨਾਦਰੇ ਗਮ੍ਯਮਾਨੇ ਭਾਵਵਤਾ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਛਟ੍ਠੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਤਮੀ ਚ। ਅਕਾਮਕਾਨਂ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਰੁਦਨ੍ਤਾਨਂ ਪਬ੍ਬਜਿ, ਮਾਤਾਪਿਤੂਸੁ ਰੁਦਨ੍ਤੇਸੁ ਪਬ੍ਬਜਿ।

ਆਕੋਟਯਨ੍ਤੋ ਸੋ ਨੇਤਿ,
ਸਿਵਿਰਾਜਸ੍ਸ ਪੇਕ੍ਖਤੋ।
ਮਚ੍ਚੁ ਗਚ੍ਛਤਿ ਆਦਾਯ,
ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੇ ਮਹਾਜਨੇ॥

੩੨੪. ਕਮ੍ਮਕਰਣਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇਸੁ ਸਤ੍ਤਮੀ।

ਕਮ੍ਮਕਰਣਨਿਮਿਤ੍ਤਇਚ੍ਚੇਤੇਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਸਤ੍ਤਮੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇ – ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਅਭਿਵਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਚੁਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਬਾਹਾਸੁ ਗਹੇਤ੍ਵਾ।

ਕਰਣਤ੍ਥੇ – ਹਤ੍ਥੇਸੁ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਪਤ੍ਤੇਸੁ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਪਥੇਸੁ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਸੋਪਿ ਮਂ ਅਨੁਸਾਸੇਯ੍ਯ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਮਿ ਮਤ੍ਥਕੇ।

ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇ – ਦੀਪਿ ਚਮ੍ਮੇਸੁ ਹਞ੍ਞਤੇ, ਕੁਞ੍ਜਰੋ ਦਨ੍ਤੇਸੁ ਹਞ੍ਞਤੇ, ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ, ਮੁਸਾਵਾਦਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮੁਸਾਵਾਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

‘‘ਸਤ੍ਤਮੀ’’ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੩੨੫. ਸਮ੍ਪਦਾਨੇ ਚ।

ਸਮ੍ਪਦਾਨਤ੍ਥੇ ਚ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਸਤ੍ਤਮੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਸਙ੍ਘੇ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ, ਸਙ੍ਘੇ ਗੋਤਮਿ ਦੇਹਿ, ਸਙ੍ਘੇ ਤੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਪੂਜਿਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ।

ਯਾ ਪਲਾਲਮਯਂ ਮਾਲਂ, ਨਾਰੀ ਦਤ੍ਵਾਨ ਚੇਤਿਯੇ।
ਅਲਤ੍ਥ ਕਞ੍ਚਨਮਯਂ, ਮਾਲਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਿਕਞ੍ਞ ਸਾ॥

੩੨੬. ਪਞ੍ਚਮਜਤ੍ਥੇ ਚ।

ਪਞ੍ਚਮਜਤ੍ਥੇ ਚ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਸਤ੍ਤਮੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਕਦਲੀਸੁ ਗਜੇ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ।

੩੨੭. ਕਾਲਭਾਵੇਸੁ ਚ।

ਕਾਲੋ ਨਾਮ ਨਿਮੇਸ ਖਣ ਲਯ ਮੁਹੁਤ੍ਤ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਾਦਿਕੋ, **ਭਾਵੋ** ਨਾਮ ਕ੍ਰਿਯਾ, ਸਾ ਚੇਤ੍ਥ ਕ੍ਰਿਯਨ੍ਤਰੂਪਲਕ੍ਖਣਾਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲਤ੍ਥੇ ਚ ਭਾਵਲਕ੍ਖਣੇ ਭਾਵਤ੍ਥੇ ਚ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਸਤ੍ਤਮੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਕਾਲੇ – ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੇ ਗਤੋ, ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੇ ਆਗਤੋ, ਅਕਾਲੇ ਵਸ੍ਸਤਿ ਤਸ੍ਸ, ਕਾਲੇ ਤਸ੍ਸ ਨ ਵਸ੍ਸਤਿ, ਫੁਸ੍ਸਮਾਸਮ੍ਹਾ ਤੀਸੁ ਮਾਸੇਸੁ ਵੇਸਾਖਮਾਸੋ, ਇਤੋ ਸਤਸਹਸ੍ਸਮ੍ਹਿ, ਕਪ੍ਪੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।

ਭਾਵੇਨਭਾਵਲਕ੍ਖਣੇ – ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਸੁ ਭੋਜੀਯਮਾਨੇਸੁ ਗਤੋ, ਭੁਤ੍ਤੇਸੁ ਆਗਤੋ, ਗੋਸੁ ਦੁਯ੍ਹਮਾਨਾਸੁ ਗਤੋ, ਦੁਦ੍ਧਾਸੁ ਆਗਤੋ, ਜਾਯਮਾਨੇ ਖੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇ ਅਯਂ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁ ਸਂਕਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਵੇਧਿ।

ਪਾਸਾਣਾ ਸਕ੍ਖਰਾ ਚੇਵ, ਕਠਲਾ ਖਾਣੁਕਣ੍ਟਕਾ।
ਸਬ੍ਬੇ ਮਗ੍ਗਾ ਵਿਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਲੋਕਨਾਯਕੇ॥

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਇਦਂ ਹੋਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੩੨੮. ਉਪਾਞ੍ਞਾਧਿਕਿਸ੍ਸਰਵਚਨੇ।

ਦ੍ਵਿਪਦਮਿਦਂ। ਅਧਿਕਤ੍ਥੇ, ਇਸ੍ਸਰਤ੍ਥੇ ਚ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਹਿ **ਉਪਅਧਿ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਹਿ ਯੋਗੇ ਅਧਿਕਿਸ੍ਸਰਵਚਨੇ ਗਮ੍ਯਮਾਨੇ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਸਤ੍ਤਮੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਅਧਿਕਵਚਨੇ – ਉਪ ਖਾਰਿਯਂ ਦੋਣੋ, ਖਾਰਿਯਾ ਦੋਣੋ ਅਧਿਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਉਪ ਨਿਕ੍ਖੇ ਕਹਾਪਣਂ, ਅਧਿ ਦੇਵੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸਮ੍ਮੁਤਿਉਪਪਤ੍ਤਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਤਿਵਿਧੇਹਿਪਿ ਦੇਵੇਹਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਬੁਦ੍ਧੋਵ ਅਧਿਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਸ੍ਸਰਵਚਨੇ – ਅਧਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਚਾਲਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤਿਸ੍ਸਰਾ ਪਞ੍ਚਾਲਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩੨੯. ਮਣ੍ਡਿਤੁਸ੍ਸੁਕ੍ਕੇਸੁ ਤਤਿਯਾ ਚ।

ਮਣ੍ਡਿਤਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਇਚ੍ਚੇਤੇਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ ਗਮ੍ਯਮਾਨੇਸੁ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਤਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਤਮੀ ਚ। **ਮਣ੍ਡਿਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਸਨ੍ਨਤ੍ਥਵਾਚਕੋ, **ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਈਹਤ੍ਥੋ। ਞਾਣੇਨ ਪਸਨ੍ਨੋ, ਞਾਣਸ੍ਮਿਂ ਪਸਨ੍ਨੋ, ਞਾਣੇਨ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋ, ਞਾਣਸ੍ਮਿਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ।

ਕਾਰਕਂ ਛਬ੍ਬਿਧਂ ਸਞ੍ਞਾ-ਵਸਾ ਛਬ੍ਬੀਸਤੀਵਿਧਂ।
ਪਭੇਦਾ ਸਤ੍ਤਧਾ ਕਮ੍ਮਂ, ਕਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਭਵੇ॥

ਕਰਣੰ ਦੁਵਿਧੰ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਪਦਾਨੰ ਤਿਧਾ ਮਤੰ।
ਅਪਾਦਾਨੰ ਪਞ੍ਚਵਿਧੰ, ਆਧਾਰੋ ਤੁ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ॥

ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਪਨ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਵਚਨਾਦਿਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ

''ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਮੁਪਯੋਗਞ੍ਚ, ਕਰਣੰ ਸਮ੍ਪਦਾਨਿਯੰ।
ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੰ ਸਾਮਿਵਚਨੰ, ਭੁਮ੍ਮਾਲਪਨਮਟ੍ਠਮ''ਨ੍ਤਿ॥

ਇਤਿ ਪਦਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿਯੰ ਕਾਰਕਕਣ੍ਡੋ

ਤਤਿਯੋ।

੪. ਸਮਾਸਕਣ੍ਡ

ਅਥ ਨਾਮਮੇਵ ਅਵ੍ਵਮਵ੍ਵਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨੰ ਸਮਾਸੋਤਿ ਨਾਮਨਿਸ੍ਸਿਤੱਤਾ, ਸਯਞ੍ਚ ਨਾਮਿਕੱਤਾ ਨਾਮਾਨਨ੍ਤਰੰ **ਸਮਾਸੋ** ਵੁੱਚਤੇ।

ਸੋ ਚ ਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧੋ ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵੋ ਕਮ੍ਮਧਾਰਯੋ ਦਿਗੁ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ ਦ੍ਵਨ੍ਦੋ ਚਾਤਿ।

ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵਸਮਾਸ

ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੰ ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵਸਮਾਸੋ ਵੁੱਚਤੇ।
ਸੋ ਚ ਨਿੱਚਸਮਾਸੋਤਿ ਅਸ੍ਸਪਦਵਿਗ੍ਗਹੋ॥

''ਉਪਨਗਰੰ''ਇਤੀਧ – **ਉਪ**ਸੱਦਤੋ ਪਠਮੇਕਵਚਨੰ **ਸਿ,** ਤਸ੍ਸ ਉਪਸੱਗ੍ਗਪਰੱਤਾ ''ਸਬ੍ਬਾਸਮਾਵੁਸੋਪਸੱਗ੍ਗਨਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਚਾ''ਤਿ ਲੋਪੇ, **ਨਗਰ**ਸੱਦਤੋ ਛੱਟ੍ਠੇਕਵਚਨੰ **ਸ,** ਨਗਰਸ੍ਸ ਸਮੀਪਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਪਦੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

''ਨਾਮਾਨੰ ਸਮਾਸੋ ਯੁੱਤੱਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਸਮਾਸਵਿਧਾਨੇ ਸਬ੍ਬੱਤ੍ਥ ਵੱਤਤੇ।

੩੩੦. ਉਪਸੱਗ੍ਗਨਿਪਾਤਪੁਬ੍ਬਕੋ ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵੋ।

ਉਪਸੱਗ੍ਗਪੁਬ੍ਬਕੋ, **ਨਿਪਾਤ**ਪੁਬ੍ਬਕੋ ਚ ਨਾਮਿਕੋ ਯੁੱਤੱਤ੍ਥੋ ਤੇਹੇਵ ਅੱਤਪੁਬ੍ਬਕੇਹਿ ਉਪਸੱਗ੍ਗਨਿਪਾਤੇਹਿ ਸਹ ਨਿੱਚੰ ਸਮਸੀਯਤੇ, ਸੋ ਚ ਸਮਾਸੋ **ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵ**ਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ। ਇਧ ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵਾਦਿਸਞ੍ਞਾਵਿਧਾਯਕਸੁੱਤਾਨੇਵ ਵਾ ਸਞ੍ਞਾਵਿਧਾਨਮੁਖੇਨ ਸਮਾਸਵਿਧਾਯਕਾਨੀਤਿ ਦੱਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤੱਤ੍ਥ **ਅਬ੍ਯਯ**ਮਿਤਿ ਉਪਸੱਗ੍ਗਨਿਪਾਤਾਨੰ ਸਞ੍ਞਾ, ਲਿਙ੍ਗਵਚਨਭੇਦੇਪਿ ਬ੍ਯਯਰਹਿਤੱਤਾ, ਅਬ੍ਯਯਾਨੰ ਅੱਤ੍ਥੰ ਵਿਭਾਵਯਤੀਤਿ **ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵੋ** ਅਬ੍ਯਯੱਤ੍ਥਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੱਤਾ, ਅਨਬ੍ਯਯੰ ਅਬ੍ਯਯੰ ਭਵਤੀਤਿ ਵਾ ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵੋ। ਪੁਬ੍ਬਪਦੱਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨੋ ਹਿ ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵੋ, ਏੱਤ੍ਥ ਚ ''ਉਪਸੱਗ੍ਗਨਿਪਾਤਪੁਬ੍ਬਕੋ''ਤਿ ਵੁੱਤੱਤਾ ਉਪਸੱਗ੍ਗਨਿਪਾਤਾਨਮੇਵ ਪੁਬ੍ਬਨਿਪਾਤੋ।

੩੩੧. ਨਾਮਾਨੰ ਸਮਾਸੋ ਯੁੱਤੱਤ੍ਥੋ।

ਤੇਸੰ ਨਾਮਾਨੰ ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨਪਦੱਤ੍ਥਾਨੰ ਯੋ ਯੁੱਤੱਤ੍ਥੋ, ਸੋ ਸਮਾਸਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਞ੍ਞੰ ਵਾਕ੍ਯਮਿਤਿ ਞੱਤਬ੍ਬੰ।

ਨਾਮਾਨਿ **ਸ੍ਯਾਦਿ**ਵਿਭੱਤ੍ਯਨ੍ਤਾਨਿ, ਸਮਸ੍ਸਤੇਤਿ **ਸਮਾਸੋ,** ਸਙ੍ਖਿਪੀਯਤੀਤਿ ਅੱਤ੍ਥੋ।

ਵੁੱਤਞ੍ਹਿ

''ਸਮਾਸੋ ਪਦਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਪਦਪ੍ਪੱਚਯਸੰਹਿਤੰ।
ਤਦ੍ਧਿਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤੇਵੰ, ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ ਤੇਸਮਨ੍ਤਰ''ਨ੍ਤਿ॥

ਦੁਵਿਧਞ੍ਚੱਸ੍ਸ ਸਮਸਨੰ ਸੱਦਸਮਸਨਮੱਤ੍ਥਸਮਸਨਞ੍ਚ, ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਲੁੱਤਸਮਾਸੇ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮੇਵ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਅਲੁੱਤਸਮਾਸੇ ਪਨ ਅੱਤ੍ਥਸਮਸਨਮੇਵ ਵਿਭੱਤਿਲੋਪਾਭਾਵਤੋ, ਤੱਤ੍ਥਾਪਿ ਵਾ ਏਕਪਦੱਤੂਪਗਮਨਤੋ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। ਦ੍ਵੇ ਹਿ ਸਮਾਸੱਸ੍ਸ ਪਯੋਜਨਾਨਿ ਏਕਪਦੱਤਮੇਕਵਿਭੱਤਿੱਤਞ੍ਚਾਤਿ।

ਯੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥੋ **ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥੋ**, ਅਥ ਵਾ ਯੁਤ੍ਤੋ ਸਙ੍ਗਤੋ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋਯਂ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥੋ, ਏਤੇਨ ਸਙ੍ਗਤਤ੍ਥੇਨ **ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥ**ਵਚਨੇਨ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਥਾਨਂ ਏਕਤ੍ਥੀਭਾਵੋ ਸਮਾਸਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਨਾਮਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ ''ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਪਚਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਖ੍ਯਾਤੇਨ ਸਮਾਸੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤ੍ਥੇਨ ਪਨ **ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ''ਭਟੋ ਰਞ੍ਞੋ ਪੁਤ੍ਤੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨਪੇਕ੍ਖੇਸੁ, ''ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਣ੍ਹਾ ਦਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਚ ਅਞ੍ਞਸਾਪੇਕ੍ਖੇਸੁ ਅਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥਤਾਯ ਸਮਾਸੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ।

''ਅਤ੍ਥਵਸਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮੋ''ਤਿ ਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ''ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੩੨. ਤੇਸਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਲੋਪਾ ਚ।

ਇਧ ਪਦਨ੍ਤਰੇਨ ਵਾ ਤਦ੍ਧਿਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਵਾ **ਆਯਾ**ਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਵਾ ਏਕਤ੍ਥੀਭੂਤਾ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾ ਨਾਮ, ਤੇਨ ''ਤੇਸਂ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨਂ ਸਮਾਸਾਨਂ, ਤਦ੍ਧਿਤਾ**ਯਾ**ਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਲੋਪਨੀਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮਾਸ**ਗ੍ਗਹਣਾਧਿਕਾਰੇ ਪਨ ਸਤਿ **ਤੇਸਂ**ਗਹਣੇਨ ਵਾ ਤਦ੍ਧਿਤਾ**ਯਾ**ਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੋ। **ਚ**ਗ੍ਗਹਣਂ ''ਪਭਙ੍ਕਰੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਲੋਪਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ।

ਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ''ਲੁਤ੍ਤਾਸੁ, ਵਿਭਤ੍ਤੀਸੂ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ, **ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ।

੩੩੩. ਪਕਤਿ ਚਸ੍ਸ ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ।

ਲੁਤ੍ਤਾਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤੀਸੁ ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥਭੂਤਸ੍ਸ ਤਿਵਿਧਸ੍ਸਪਿ ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਕਤਿਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਕਿਂਸਮੁਦਯ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾ**ਦੀਸੁ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਾਵੇ ਨੇਮਿਤ੍ਤਕਾਭਾਵਸ੍ਸ ਇਧ ਅਨਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਅਯਮਤਿਦੇਸੋ।

ਸਕਤ੍ਥਵਿਰਹੇਨਿਧ ਸਮਾਸਸ੍ਸ ਚ ਲਿਙ੍ਗਭਾਵਾਭਾਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਯਂ ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸਾਤਿਦੇਸਮਾਹ।

੩੩੪. ਤਦ੍ਧਿਤਸਮਾਸਕਿਤਕਾ ਨਾਮਂਵਾਤਵੇਤੁਨਾਦੀਸੁ ਚ।

ਤਦ੍ਧਿਤਨ੍ਤਾ , ਕਿਤਨ੍ਤਾ, ਸਮਾਸਾ ਚ ਨਾਮਮਿਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ **ਤਵੇਤੁਨ ਤ੍ਵਾਨ ਤ੍ਵਾ**ਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। **ਚ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਕਿਚ੍ਚਪ੍ਪਚ੍ਚਯ**ਆਈਇਨੀ**ਇਤ੍ਥਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾਦਿਸ੍ਸਪਿ ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸਤ੍ਥਂ। ਇਧ **ਸਮਾਸ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਅਤ੍ਥਵਤਂ ਸਮੁਦਾਯਾਨਂ ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸੋ ਸਮਾਸਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਨਿਯਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ।

''ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੩੫. ਸੋ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗੋ।

ਸੋ ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵਸਮਾਸੋ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗੋਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਸਤਿਪਿ ਲਿਙ੍ਗਾਤਿਦੇਸੇ ''ਅਧਿਪਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ''ਅਧਿਞ੍ਞਾਣਂ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਰੂਪਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਨ ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਤ੍ਤਾ, ''ਤਿਪਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਨ ਚਾਯਂ ਅਤਿਦੇਸੋ, ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਤਿਦੇਸਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ **ਇ**ਵਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਸਜਾਦ੍ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ।

''ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੩੬. ਅਂ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨਮਕਾਰਨ੍ਤਾ ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵਾ।

ਤਸ੍ਮਾ ਅਕਾਰਨ੍ਤਾ ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵਾ ਪਰਾਸਂ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਕ੍ਵਚਿ **ਅਂ** ਹੋਤਿ, ਸੇਸਂ ਨੇਯ੍ਯਂ।

ਤਂ ਉਪਨਗਰਂ, ਨਗਰਸ੍ਸ ਸਮੀਪਂ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਾਨਿ ਉਪਨਗਰਂ, ਆਲਪਨੇਪੇਵਂ, ਤਂ ਉਪਨਗਰਂ ਪਸ੍ਸ, ਤਾਨਿ ਉਪਨਗਰਂ।

ਨ ਪਞ੍ਚਮਜਾਯਮਮ੍ਭਾਵੋ, **ਕ੍ਵਚੀ**ਤਿ ਅਧਿਕਾਰਤੋ।
ਤਤਿਯਾਸਤ੍ਤਮੀਛਟ੍ਠੀ-ਨਨ੍ਤੁ ਹੋਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਤੋ॥

ਤੇਨ ਉਪਨਗਰਂ ਕਤਂ, ਉਪਨਗਰੇਨ ਵਾ, ਤੇਹਿ ਉਪਨਗਰਂ, ਉਪਨਗਰੇਹਿ ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਉਪਨਗਰਂ ਦੇਹਿ, ਤੇਸਂ ਉਪਨਗਰਂ, ਉਪਨਗਰਾ ਆਨਯ, ਉਪਨਗਰਮ੍ਹਾ ਉਪਨਗਰਸ੍ਮਾ, ਉਪਨਗਰੇਹਿ, ਉਪਨਗਰਂ ਸਨ੍ਤਕਂ, ਉਪਨਗਰਸ੍ਸ ਵਾ, ਤੇਸਂ ਉਪਨਗਰਂ, ਉਪਨਗਰਾਨਂ ਵਾ , ਉਪਨਗਰਂ ਨਿਧੇਹਿ, ਉਪਨਗਰਮ੍ਹਿ ਉਪਨਗਰਸ੍ਮਿਂ, ਉਪਨਗਰਂ ਉਪਨਗਰੇਸੁ ਵਾ। ਏਵਂ ਉਪਕੁਮ੍ਭਂ।

ਅਭਾਵੇ – ਦਰਥਾਨਂ ਅਭਾਵੋ ਨਿਦ੍ਦਰਥਂ, ਨਿਮ੍ਮਸਕਂ।

ਪਚ੍ਛਾਅਤ੍ਥੇ – ਰਥਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾ ਅਨੁਰਥਂ, ਅਨੁਵਾਤਂ।

ਯੋਗ੍ਗਤਾਯਂ – ਯਥਾਸਰੂਪਂ, ਅਨੁਰੂਪਂ, ਰੂਪਯੋਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵਿਚ੍ਛਾਯਂ – ਅਤ੍ਤਾਨਮਤ੍ਤਾਨਂ ਪਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ, ਅਦ੍ਧਮਾਸਂ ਅਦ੍ਧਮਾਸਂ ਅਨੁ ਅਨ੍ਵਦ੍ਧਮਾਸਂ।

ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਯਂ – ਜੇਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੋ ਅਨੁਜੇਟ੍ਠਂ।

ਪਟਿਲੋਮੇ – ਸੋਤਸ੍ਸ ਪਟਿਲੋਮਂ ਪਟਿਸੋਤਂ, ਪਟਿਪਥਂ, ਪਤਿਵਾਤਂ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ।

ਪਰਿਯਾਦਾਭਿਵਿਧੀਸੁ ਆਪਾਣਕੋਟਿਯਾ ਆਪਾਣਕੋਟਿਕਂ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਸਮਾਸਨ੍ਤਗਤਾਨਮਕਾਰਨ੍ਤੋ''ਤਿ **ਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਆਕੁਮਾਰੇਹਿ ਯਸੋ ਕਚ੍ਚਾਯਨਸ੍ਸ ਆਕੁਮਾਰਂ।

ਸਮਿਦ੍ਧਿਯਂ – ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਸਮਿਦ੍ਧੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਾਸੇਵ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤੇ ਚ ਕਤੇ –

''ਸਮਾਸਸ੍ਸ, ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੩੭. ਸਰੋ ਰਸ੍ਸੋ ਨਪੁਂਸਕੇ।

ਨਪੁਂਸਕੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਸਮਾਸਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਸਰੋ ਰਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਨਾਨੁਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ, ਤੇਨ ਦਿਗੁਦ੍ਵਨ੍ਦਬਹੁਬ੍ਬੀਹੀਸੁਪਿ ਨਪੁਂਸਕੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਸਮਾਸਨ੍ਤਸ੍ਸਰਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ਸਿਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ। ''ਅਂ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨ''ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ **ਅ**ਮਾਦੇਸੋ, ਸੁਭਿਕ੍ਖਂ। ਗਙ੍ਗਾਯ ਸਮੀਪੇ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਉਪਗਙ੍ਗਂ, ਮਣਿਕਾਯ ਸਮੀਪਂ ਉਪਮਣਿਕਂ।

ਇਤ੍ਥੀਸੁ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਾਸਨਪੁਂਸਕਰਸ੍ਸਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਕਤੇਸੁ –

''ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵਾ, ਵਿਭਤ੍ਤੀਨ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੩੮. ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਾ ਲੋਪੋ ਚ।

ਅਕਾਰਨ੍ਤੋ ਅਵ੍ਯਯਸ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵਸਮਾਸਾ ਪਰਾਸਂ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਲੋਪੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਅਧਿਤ੍ਥਿ, ਇਤ੍ਥੀਸੁ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ਕਥਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਧਿਤ੍ਥਿ ਪਸ੍ਸ, ਅਧਿਤ੍ਥਿ ਕਤਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਏਵਂ ਅਧਿਕੁਮਾਰਿ, ਵਧੁਯਾ ਸਮੀਪਂ ਉਪਵਧੁ, ਗੁਨ੍ਨਂ ਸਮੀਪਂ ਉਪਗੁ, **ਓ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ **ਉ**ਕਾਰੋ। ਏਵਂ **ਉਪਸਗ੍ਗਪੁਬ੍ਬਕੋ**।

ਨਿਪਾਤਪੁਬ੍ਬਕੋ ਯਥਾ – ਵੁਡ੍ਢਾਨਂ ਪਟਿਪਾਟਿ, ਯੇ ਯੇ ਵੁਡ੍ਢਾ ਵਾ ਯਥਾਵੁਡ੍ਢਂ, **ਪਦਤ੍ਥਾਨਤਿਕ੍ਕਮੇ** – ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ, ਯਥਾਸਤ੍ਤਿ, ਯਥਾਬਲਂ ਕਰੋਤਿ, ਬਲਮਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਜੀਵਸ੍ਸ ਯਤ੍ਤਕੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਯਾਵਜੀਵਂ, ਯਾਵਤਾਯੁਕਂ, **ਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ। ਯਤ੍ਤਕੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ, ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਪਰਭਾਗੋ ਤਿਰੋਪਬ੍ਬਤਂ, ਤਿਰੋਪਾਕਾਰਂ, ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਂ, ਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤੋਪਾਸਾਦਂ, ਅਨ੍ਤੋਨਗਰਂ, ਅਨ੍ਤੋਵਸ੍ਸਂ, ਨਗਰਸ੍ਸ ਬਹਿ ਬਹਿਨਗਰਂ, ਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਉਪਰਿਪਾਸਾਦਂ, ਉਪਰਿਮਞ੍ਚਂ, ਮਞ੍ਚਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਹੇਟ੍ਠਾਮਞ੍ਚਂ, ਹੇਟ੍ਠਾਪਾਸਾਦਂ, ਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰੇ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ।

ਸਾਕਲ੍ਲਤ੍ਥੇ – ਸਹ ਮਕ੍ਖਿਕਾਯ ਸਮਕ੍ਖਿਕਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਸਹ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਸਾ**ਦੇਸੋ। ਗਙ੍ਗਾਯ ਓਰਂ ਓਰਗਙ੍ਗਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵਸਮਾਸੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਕਮ੍ਮਧਾਰਯਸਮਾਸ

ਅਥ ਕਮ੍ਮਧਾਰਯਸਮਾਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ।

ਸੋ ਚ ਨਵਵਿਧੋ ਵਿਸੇਸਨਪੁਬ੍ਬਪਦੋ ਵਿਸੇਸਨੁਤ੍ਤਰਪਦੋ ਵਿਸੇਸਨੋਭਯਪਦੋ ਉਪਮਾਨੁਤ੍ਤਰਪਦੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਪੁਬ੍ਬਪਦੋ ਅਵਧਾਰਣਪੁਬ੍ਬਪਦੋ **ਨ**ਨਿਪਾਤਪੁਬ੍ਬਪਦੋ **ਕੁ**ਪੁਬ੍ਬਪਦੋ **ਪਾ**ਦਿਪੁਬ੍ਬਪਦੋ ਚਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਵਿਸੇਸਨਪੁਬ੍ਬਪਦੋ** ਤਾਵ – ''ਮਹਨ੍ਤ ਪੁਰਿਸ''ਇਤੀਧ ਉਭਯਤ੍ਥ ਪਠਮੇਕਵਚਨਂ **ਸਿ**, ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣਭਾਵਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥਂ **ਚ**ਸਦ੍ਦ **ਤ**ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗੋ, ਮਹਨ੍ਤੋ ਚ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

ਇਤੋ ਪਰਂ ''ਵਿਭਾਸਾ ਰੁਕ੍ਖਤਿਣ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ''ਵਿਭਾਸਾ''ਤਿ ਸਮਾਸਵਿਧਾਨੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੩੯. ਦ੍ਵਿਪਦੇ ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣੇ ਕਮ੍ਮਧਾਰਯੋ।

ਦ੍ਵੇ ਪਦਾਨਿ ਨਾਮਿਕਾਨਿ ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣਾਨਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਸਹ ਵਿਭਾਸਾ ਸਮਸ੍ਯਨ੍ਤੇ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਦ੍ਵਿਪਦੇ ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣੇ ਸਤਿ ਸੋ ਸਮਾਸੋ ਕਮ੍ਮਧਾਰਯਸਞ੍ਞੋ ਚ ਹੋਤਿ।

ਦ੍ਵੇ ਪਦਾਨਿ **ਦ੍ਵਿਪਦਂ**, ਤੁਲ੍ਯਂ ਸਮਾਨਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸ ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਤਂ **ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣਂ**, ਤਸ੍ਮਿਂ ਦ੍ਵਿਪਦੇ ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣੇ। ਭਿਨ੍ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਦਾਨਂ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਪਵਤ੍ਤਿ **ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣਤਾ**। ਕਮ੍ਮਮਿਵ ਦ੍ਵਯਂ ਧਾਰਯਤੀਤਿ **ਕਮ੍ਮਧਾਰਯੋ**। ਯਥਾ ਹਿ ਕਮ੍ਮਂ ਕ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਪਯੋਜਨਞ੍ਚ ਦ੍ਵਯਂ ਧਾਰਯਤਿ, ਕਮ੍ਮੇ ਸਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਯ, ਪਯੋਜਨਸ੍ਸ ਚ ਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਤਥਾ ਅਯਂ ਸਮਾਸੋ ਏਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਨਾਮਾਨਿ ਧਾਰਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਾਸੇ ਸਤਿ **ਏ**ਕਤ੍ਥਜੋਤਕਸ੍ਸ ਨਾਮਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਤੋ।

ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਸਮਾਸਸਞ੍ਞਾਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪਪਕਤਿਭਾਵਾ, ਸਮਾਸੇਨੇਵ ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣਭਾਵਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨਮਪ੍ਪਯੋਗੋ''ਤਿ **ਚ**ਸਦ੍ਦ **ਤ**ਸਦ੍ਦਾਨਮਪ੍ਪਯੋਗੋ।

੩੪੦. ਮਹਤੰ ਮਹਾ ਤੁਲਜਾਧਿਕਰਣੇ ਪਦੇ।

ਮਹਨ੍ਤ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਮਹਾ** ਹੋਤਿ ਤੁਲਜਾਧਿਕਰਣੇ ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ ਪਰੇ। **ਮਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕ੍ਵਚਿ **ਮਹ**ਆਦੇਸੋ ਚ, ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਪਾਤੋ ਵਿਸੇਸਨਭੂਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਪਦਸ੍ਸ **ਮਹਾ**ਦੇਸਵਿਧਾਨਤੋਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ।

‘‘ਕਮ੍ਮਧਾਰਯੋ, ਦਿਗੁ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੪੧. ਉਭੇ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸਾ।

ਉਭੇ ਕਮ੍ਮਧਾਰਯਦਿਗੁਸਮਾਸਾ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸਸਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸੋ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ, ਤਪ੍ਪੁਰਿਸਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਅਯਮ੍ਪਿ ਸਮਾਸੋ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਸਞ੍ਞਾਯ **ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ **ਤਪ੍ਪੁਰਿਸ**ਸਦ੍ਦੋ ਗੁਣਮਤਿਵਤ੍ਤੋ, ਤਥਾ ਅਯੰ ਸਮਾਸੋਪਿ। ਉਤ੍ਤਰਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨੋ ਹਿ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋਤਿ। ਤਤੋ ਨਾਮਬਜਪਦੇਸੋ ਸਜਾਦਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਅਯੰ ਪਨ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਅਭਿਧੇਯਜਵਚਨੋ, ਪਰਲਿਙ੍ਗੋ ਚ।

ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ, ਮਹਾਪੁਰਿਸਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਪੁਰਿਸ**ਸਦ੍ਦਸਮੰ, ਏਵੰ ਮਹਾਵੀਰੋ, ਮਹਾਮੁਨਿ, ਮਹਨ੍ਤਞ੍ਚ ਤੰ ਬਲਞ੍ਚਾਤਿ ਮਹਾਬਲੰ, ਮਹਬ੍ਭਯੰ, **ਮਹ**ਆਦੇਸੋ। ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਚਾਤਿ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ, ‘‘ਸਨ੍ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸੋ ਭੇ ਬੋ ਚਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਸਨ੍ਤ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮਾਸੇ **ਅਭ**ਕਾਰੇਪਿ **ਸਾ**ਦੇਸੋ, ਤਥਾ ਪੁਬ੍ਬਪੁਰਿਸੋ, ਪਰਪੁਰਿਸੋ, ਪਠਮਪੁਰਿਸੋ, ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸੋ, ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੋ, ਦਨ੍ਤਪੁਰਿਸੋ, ਪਰਮਪੁਰਿਸੋ, ਵੀਰਪੁਰਿਸੋ, ਸੇਤਹਤ੍ਥੀ, ਕਣ੍ਹਸਪ੍ਪੋ, ਨੀਲੁਪ੍ਪਲੰ, ਲੋਹਿਤਚਨ੍ਦਨੰ।

ਕ੍ਵਚਿ ਵਿਭਾਸਾਧਿਕਾਰਤੋ ਨ ਭਵਤਿ, ਯਥਾ – ਪੁਣ੍ਣੋ ਮਨ੍ਤਾਨਿਪੁਤ੍ਤੋ, ਚਿਤ੍ਤੋ ਗਹਪਤਿ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਰਾਜਾਤਿ।

ਪੁਮਾ ਚ ਸੋ ਕੋਕਿਲੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਾਸੇ ਕਤੇ –

‘‘ਲੋਪ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੪੨. ਪੁਮਸ੍ਸ ਲਿਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਸਮਾਸੇਸੁ।

ਪੁਮਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ **ਅ**ਕਾਰੋ ਲੋਪਮਾਪਜ੍ਜਤੇ **ਲਿਙ੍ਗਾ**ਦੀਸੁ ਪਰਪਦੇਸੁ ਸਮਾਸੇਸੁ, ‘‘ਅੰਮੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤੰ ਝਲਪੇਹੀ’’ਤਿ **ਮ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤੰ। ਪੁਙ੍ਕੋਕਿਲੋ। ਏਵੰ ਪੁਨ੍ਨਾਗੋ।

ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਾ ਕਞ੍ਞਾ ਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਸਮਾਸੇ ਕਤੇ –

‘‘ਤੁਲਜਾਧਿਕਰਣੇ, ਪਦੇ, ਇਤ੍ਥਿਯੰ ਭਾਸਿਤਪੁਮਿਤ੍ਥੀ ਪੁਮਾਵ ਚੇ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੪੩. ਕਮ੍ਮਧਾਰਯਸਞ੍ਞੇ ਚ।

ਕਮ੍ਮਧਾਰਯਸਞ੍ਞੇ ਚ ਸਮਾਸੇ ਇਤ੍ਥਿਯੰ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਤੁਲਜਾਧਿਕਰਣੇ ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ ਪਰੇ ਪੁਬ੍ਬਭੂਤੋ ਇਤ੍ਥਿਵਾਚਕੋ ਸਦ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਭਾਸਿਤਪੁਮਾ ਚੇ, ਸੋ ਪੁਮਾ ਇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪਦੇ ਇਤ੍ਥਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਨਿਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਖਤ੍ਤਿਯਕਞ੍ਞਾ, ਖਤ੍ਤਿਯਕਞ੍ਞਾਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਵੰ ਰਤ੍ਤਲਤਾ, ਦੁਤਿਯਭਿਕ੍ਖਾ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਚ ਸਾ ਦਾਰਿਕਾ ਚਾਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਦਾਰਿਕਾ, ਨਾਗਮਾਣਵਿਕਾ।

ਪੁਬ੍ਬਪਦਸ੍ਸੇਵਾਯੰ ਪੁਮ੍ਭਾਵਾਤਿਦੇਸੋ, ਤੇਨ ‘‘ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਮਾਰੀ ਕੁਮਾਰਸਮਣੀ ਤਰੁਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਉਤ੍ਤਰਪਦੇਸੁ ਇਤ੍ਥਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਇਤ੍ਥਿਯਮਿਚ੍ਚੇਵ ਕਿੰ? ਕੁਮਾਰੀਰਤਨੰ, ਸਮਣੀਪਦੁਮੰ।

ਭਾਸਿਤਪੁਮਾਤਿ ਕਿੰ? ਗਙ੍ਗਾਨਦੀ, ਤਣ੍ਹਾਨਦੀ, ਪਥਵੀਧਾਤੁ। ‘‘ਨਨ੍ਦਾਪੋਕ੍ਖਰਣੀ, ਨਨ੍ਦਾਦੇਵੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਸਞ੍ਞਾਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾ ਨ ਹੋਤਿ।

ਤਥਾ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੋ ਚ ਸੋ ਕਾਯੋ ਚਾਤਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਕਾਯੋ, ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਾਯੇਕਦੇਸੋ **ਕਾਯ**ਸਦ੍ਦੋ। ਏਵੰ ਪਚ੍ਛਿਮਕਾਯੋ, ਹੇਟ੍ਠਿਮਕਾਯੋ, ਉਪਰਿਮਕਾਯੋ, ਸਬ੍ਬਕਾਯੋ, ਪੁਰਾਣਵਿਹਾਰੋ, ਨਵਾਵਾਸੋ, ਕਤਰਨਿਕਾਯੋ, ਕਤਮਨਿਕਾਯੋ, ਹੇਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਅਬਹੁਲੰ ਬਹੁਲੰ ਕਤਨ੍ਤਿ ਬਹੁਲੀਕਤੰ, ਜੀਵਿਤਪ੍ਪਧਾਨੰ ਨਵਕੰ ਜੀਵਿਤਨਵਕੰ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਿਸੇਸਨੁਤ੍ਤਰਪਦੇ ਜਿਨਵਚਨਾਨੁਪਰੋਧਤੋ ਥੇਰਾਚਰਿਯਪਣ੍ਡਿਤਾਦਿ ਵਿਸੇਸਨੰ ਪਰਞ੍ਚ ਭਵਤਿ। ਯਥਾ – ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚ ਸੋ ਥੇਰੋ ਚਾਤਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ। ਏਵੰ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰੋ, ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ, ਬੁਦ੍ਧਘੋਸਾਚਰਿਯੋ, ਧਮ੍ਮਪਾਲਾਚਰਿਯੋ, ਆਚਰਿਯਗੁਤ੍ਤਿਲੋਤਿ ਵਾ, ਮਹੋਸਧੋ ਚ ਸੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਚਾਤਿ ਮਹੋਸਧਪਣ੍ਡਿਤੋ। ਏਵੰ ਵਿਧੁਰਪਣ੍ਡਿਤੋ, ਵਡ੍ਢਵਿਸੇਸੋ।

ਵਿਸੇਸਨੋਭਯਪਦੋ ਯਥਾ – ਸੀਤਞ੍ਚ ਤੰ ਉਣ੍ਹਞ੍ਚਾਤਿ ਸੀਤੁਣ੍ਹੰ, ਸਿਨਿਦ੍ਧੋ ਚ ਸੋ ਉਣ੍ਹੋ ਚਾਤਿ ਸਿਨਿਦ੍ਧੁਣ੍ਹੋ, ਮਾਸੋ। ਖਞ੍ਜੋ ਚ ਸੋ ਖੁਜ੍ਜੋ ਚਾਤਿ ਖਞ੍ਜਖੁਜ੍ਜੋ। ਏਵੰ ਅਨ੍ਧਬਧਿਰੋ, ਕਤਾਕਤੰ, ਛਿਦ੍ਦਾਵਛਿਦ੍ਦੰ, ਉਚ੍ਚਾਵਚੰ, ਛਿਨ੍ਨਭਿਨ੍ਨੰ, ਸਿਤ੍ਤਸਮ੍ਮਟ੍ਠੰ, ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤੰ।

ਉਪਮਾਨੁਤ੍ਤਰਪਦੇ ਅਭਿਧਾਨਾਨੁਰੋਧਤੋ ਉਪਮਾਨਭੂਤੰ ਵਿਸੇਸਨੰ ਪਰੰ ਭਵਤਿ। ਯਥਾ – ਸੀਹੋ ਵਿਯ ਸੀਹੋ, ਮੁਨਿ ਚ ਸੋ ਸੀਹੋ ਚਾਤਿ ਮੁਨਿਸੀਹੋ। ਏਵੰ ਮੁਨਿਵਸਭੋ, ਮੁਨਿਪੁਙ੍ਗਵੋ, ਬੁਦ੍ਧਨਾਗੋ, ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਚ੍ਚੋ, ਰੰਸਿ ਵਿਯ ਰੰਸਿ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸੋ ਰੰਸਿ ਚਾਤਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਰੰਸਿ। ਏਵੰ ਵਿਨਯਸਾਗਰੋ, ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਮਿਵ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕੋ, ਸਮਣੋ ਚ ਸੋ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕੋ ਚਾਤਿ ਸਮਣਪੁਣ੍ਡਰੀਕੋ, ਸਮਣਪਦੁਮੋ। ਚਨ੍ਦੋ ਵਿਯ ਚਨ੍ਦੋ, ਮੁਖਞ੍ਚ ਤੰ ਚਨ੍ਦੋ ਚਾਤਿ ਮੁਖਚਨ੍ਦੋ। ਏਵੰ ਮੁਖਪਦੁਮੰ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਪੁਬ੍ਬਪਦੋ ਯਥਾ – ਧਮ੍ਮੋ ਇਤਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਧਮ੍ਮਬੁਦ੍ਧਿ। ਏਵੰ ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ, ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੋ, ਧਮ੍ਮਸਮ੍ਮਤੋ, ਪਾਣਸਞ੍ਞਿਤਾ, ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਧਾਤੁਸਞ੍ਞਾ, ਧੀਤੁਸਞ੍ਞਾ, ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਅਤ੍ਥਿਸਞ੍ਞਾ, ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਵਧਾਰਣਪੁਬ੍ਬਪਦੋ ਯਥਾ – ਗੁਣੋ ਏਵ ਧਨੰ ਗੁਣਧਨੰ। ਏਵੰ ਸਦ੍ਧਾਧਨੰ, ਸੀਲਧਨੰ, ਪਞ੍ਞਾਧਨੰ, ਚਕ੍ਖੁ ਏਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ। ਏਵੰ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ, ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ, ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੰ, ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

ਨਨਿਪਾਤਪੁਬ੍ਬਪਦੋ ਯਥਾ – ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਕਮ੍ਮਧਾਰਯਸਮਾਸੇ, ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪਾਦਿਮ੍ਹਿ ਚ ਕਤੇ –

‘‘ਉਭੇ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸਾ’’ਤਿ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸਸਞ੍ਞਾ।

੩੪੪. ਅਤ੍ਤੰ ਨਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੇ।

ਨਸ੍ਸ ਨਿਪਾਤਪਦਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੇ ਉਤ੍ਤੁਰਪਦੇ ਪਰੇ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਅ**ਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੇਕਦੇਸਤ੍ਤਾ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ, ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।

ਨ ਨਿਸੇਧੋ ਸਤੋ ਯੁਤ੍ਤੋ,
ਦੇਸਾਦਿਨਿਯਮੰ ਵਿਨਾ।
ਅਸਤੋ ਚਾਫਲੋ ਤਸ੍ਮਾ,
ਕਥਮਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ ਚੇ?

ਨਿਸੇਧਤ੍ਥਾਨੁਵਾਦੇਨ, ਪਟਿਸੇਧਵਿਧਿ ਕ੍ਵਚਿ।
ਪਰਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਤ੍ਤਾ-ਖਜਾਪਨਾਯੋਪਪਜ੍ਜਤੇ॥

ਦੁਵਿਧੋ ਚਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਪਸਜ੍ਜਪ੍ਪਟਿਸੇਧਪਰਿਯੁਦਾਸਵਸੇਨ।

ਤਤ੍ਥ ਯੋ ''ਅਸੂਰਿਯਪਸ੍ਸਾ ਰਾਜਦਾਰਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਉਤ੍ਤੁਰਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਭਾਵੰ ਦੀਪੇਤਿ, ਸੋ **ਪਸਜ੍ਜਪ੍ਪਟਿਸੇਧ**ਵਾ**ਚੀ** ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ''ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਉਤ੍ਤੁਰਪਦਤ੍ਥੰ ਪਰਿਯੁਦਾਸਿਤ੍ਵਾ ਤੰਸਦਿਸੇ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਕਾਰਿਯੰ ਪਟਿਪਾਦਯਤਿ, ਸੋ **ਪਰਿਯੁਦਾਸ**ਵਾ**ਚੀ** ਨਾਮ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ

''ਪਸਜ੍ਜਪ੍ਪਟਿਸੇਧਸ੍ਸ, ਲਕ੍ਖਣੰ ਵਤ੍ਥੁਨਤ੍ਥਿਤਾ।
ਵਤ੍ਥੁਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਵੁਤ੍ਤਿ, ਪਰਿਯੁਦਾਸਲਕ੍ਖਣ''ਨ੍ਤਿ॥

ਨਨ੍ਵੇਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ''ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਥਮੁਤ੍ਤੁਰਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨਤਾ ਸਿਯਾਤਿ?

ਵੁਚ੍ਚਤੇ – **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਦਿਸਦ੍ਦਾਨੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਤੰਸਦਿਸਾਦਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸਾਪਿ ਵਾਚਕਤ੍ਤਾ, **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਦਿਸਦ੍ਦਾ ਹਿ ਕੇਵਲਾਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦਿਅਤ੍ਥੇਸ੍ਵੇਵ ਪਾਕਟਾ, **ਭੂ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯਸਤ੍ਤਾਯੰ, ਯਦਾ ਤੇ ਪਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸਦਿਸਾਦਿਵਾਚਕੇਨ **ਨ**ਇਤਿ ਨਿਪਾਤੇਨ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਤੰਸਦਿਸਤਦਞ੍ਞਤਬ੍ਬਿਰੁਦ੍ਧਤਦਭਾਵੇਸੁਪਿ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, **ਭੂ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ **ਅਨੁ**ਵ**ਭਿ**ਯਾਦਿਯੋਗੇ ਅਨੁਭਵਨਅਭਿਭਵਨਾਦੀਸੁ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤੁਰਪਦਤ੍ਥਜੋਤਕੋਯੇਵੇਤ੍ਥ **ਨ**ਇਤਿ ਨਿਪਾਤੋਤਿ ਨ ਦੋਸੋ, ਤੇਨ ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਦਿਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ, ਅਸ੍ਸਮਣੋ।

ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੇ – ਨ ਬਜਾਕਤਾ ਅਬਜਾਕਤਾ, ਅਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਾ, ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ।

ਵਿ**ਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇ** – ਨ ਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਾ, ਕੁਸਲਪਟਿਪਕ੍ਖਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ ਅਲੋਭੋ, ਅਮਿਤ੍ਤੋ।

ਪਸਜ੍ਜਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇ – ਨ ਕਤ੍ਵਾ ਅਕਤ੍ਵਾ, ਅਕਾਤੁਨ ਪੁਞ੍ਞੰ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ।

''ਨਸ੍ਸ, ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੪੫. ਸਰੇ ਅਨ।

ਨਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੇ ਉਤ੍ਤੁਰਪਦੇ **ਅਨ** ਹੋਤਿ ਸਰੇ ਪਰੇ।

ਨ ਅਸ੍ਸੋ ਅਨਸ੍ਸੋ, ਨ ਅਰਿਯੋ ਅਨਰਿਯੋ। ਏਵਂ ਅਨਿਸ੍ਸਰੋ, ਅਨਿਟ੍ਠੋ, ਅਨੁਪਵਾਦੋ, ਨ ਆਦਾਯ ਅਨਾਦਾਯ, ਅਨੋਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕੁਪੁਬ੍ਬਪਦੋ ਯਥਾ – ਕੁਚ੍ਛਿਤਮਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਸਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਪਦੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਕਮ੍ਮਧਾਰਯਸਮਾਸੇ ਕਤੇ –

''ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੇ, ਸਰੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੪੬. ਕਦਦ ਕੁਸ੍ਸ।

ਕੁਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਨਿਪਾਤਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੇ ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ **ਕਦ** ਹੋਤਿ ਸਰੇ ਪਰੇ। ਕਦਨ੍ਨਂ। ਏਵਂ ਕਦਸਨਂ।

ਸਰੇਤਿ ਕਿਂ? ਕੁਦਾਰਾ, ਕੁਪੁਤ੍ਤਾ, ਕੁਦਾਸਾ, ਕੁਦਿਟ੍ਠਿ।

''ਕੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੪੭. ਕਾਪ੍ਪਤ੍ਥੇਸੁ ਚ।

ਕੁਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ **ਕਾ** ਹੋਤਿ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੇ ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ ਪਰੇ। ਬਹੁਵਚਨੁਚ੍ਚਾਰਣਤੋ ਕੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥੇ ਚ ਕ੍ਵਚਿ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੇ। ਅਪ੍ਪਕਂ ਲਵਣਂ ਕਾਲਵਣਂ। ਏਵਂ ਕਾਪੁਪ੍ਫਂ, ਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਕਾਪੁਰਿਸੋ, ਕੁਪੁਰਿਸੋ ਵਾ।

ਪਾਦਿਪੁਬ੍ਬਪਦੋ ਚ ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਸੋਵ, ਪਧਾਨਂ ਵਚਨਂ ਪਾਵਚਨਂ, ਭੁਸਂ ਵਦ੍ਧਂ ਪਵਦ੍ਧਂ, ਸਰੀਰਂ, ਸਮਂ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਆਧਾਨਂ ਸਮਾਧਾਨਂ, ਵਿਵਿਧਾ ਮਤਿ ਵਿਮਤਿ, ਵਿਵਿਧੋ ਕਪ੍ਪੋ ਵਿਕਪ੍ਪੋ, ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਵਾ ਕਪ੍ਪੋ ਵਿਕਪ੍ਪੋ, ਅਧਿਕੋ ਦੇਵੋ ਅਤਿਦੇਵੋ। ਏਵਂ ਅਧਿਦੇਵੋ, ਅਧਿਸੀਲਂ, ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਗਨ੍ਧੋ ਸੁਗਨ੍ਧੋ, ਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਗਨ੍ਧੋ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੋ, ਸੋਭਨਂ ਕਤਂ ਸੁਕਤਂ, ਅਸੋਭਨਂ ਕਤਂ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਯੇ ਇਧ ਅਵਿਹਿਤਲਕ੍ਖਣਾ ਨਾਮਨਿਪਾਤੋਪਸਗ੍ਗਾ, ਤੇਸਂ ''ਨਾਮਾਨਂ ਸਮਾਸੋ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਸਮਾਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ – ਅਪੁਨਗੇਯ੍ਯਾ ਗਾਥਾ, ਅਚਨ੍ਦਮੁਲ੍ਲੋਕਿਕਾਨਿ ਮੁਖਾਨਿ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਭੋਜੀ, ਅਲਵਣਭੋਜੀਤਿਆਦੀਸੁ ਅਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਨਾਞ੍ਞੇਨ ਸਮਾਸੋ।

ਤਥਾ ਦਿਟ੍ਠੋ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੋ ਤਥਾਗਤਂ। ਏਵਂ ਸੁਤਪੁਬ੍ਬੋ ਧਮ੍ਮਂ, ਗਤਪੁਬ੍ਬੋ ਮਗ੍ਗਂ, **ਕਮ੍ਮਨਿ** ਦਿਟ੍ਠਾ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾ ਦੇਵਾ ਤੇਨ। ਏਵਂ ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਗਤਪੁਬ੍ਬਾ ਦਿਸਾ, ਪਹਾਰੋ, ਪਰਾਭਵੋ, ਵਿਹਾਰੋ, ਆਹਾਰੋ, ਉਪਹਾਰੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਮ੍ਮਧਾਰਯਸਮਾਸੋ।

ਦਿਗੁਸਮਾਸ

ਅਥ ਦਿਗੁਸਮਾਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ।

ਤਯੋ ਲੋਕਾ ਸਮਾਹਟਾ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤਾ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਲੋਕਾਨਂ ਸਮਾਹਾਰੋਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ –

''ਨਾਮਾਨਂ ਸਮਾਸੋ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ''ਦ੍ਵਿਪਦੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਮ੍ਮਧਾਰਯਸਮਾਸੋ, ਤਤੋ ਸਮਾਸਸਞ੍ਞਾਯਂ, ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੇ, ਪਕਤਿਭਾਵੇ ਚ ਕਤੇ –

‘‘ਕਮ੍ਮਧਾਰਯੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੪੮. ਸਙ੍ਖਜਾਪੁਬ੍ਬੋ ਦਿਗੁ।

ਸਙ੍ਖਜਾਪੁਬ੍ਬੋ ਕਮ੍ਮਧਾਰਯਸਮਾਸੋ ਦਿਗੁਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ।

ਦ੍ਵੇ ਗਾਵੋ ਦਿਗੁ, ਦਿਗੁਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਅਯਮ੍ਪਿ ਸਮਾਸੋ **ਦਿਗੂ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਸਙ੍ਖਜਾਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਨਪੁਂਸਕੇਕਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਗਤੋ ਅਵਗਤੋਤਿ ਦਿਗੂਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਵਾ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਦਿਗੁ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਸਙ੍ਖਜਾਪੁਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਜਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਪੁਬ੍ਬਨਿਪਾਤੋ, ‘‘ਉਭੇ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸਾ’’ਤਿ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸਸਞ੍ਞਾ।

‘‘ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੪੯. ਦਿਗੁਸ੍ਸੇਕਤ੍ਤਂ।

ਦਿਗੁਸ੍ਸ ਸਮਾਸਸ੍ਸ ਏਕਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਞ੍ਚ।

ਸਮਾਹਾਰਦਿਗੁਸ੍ਸੇਤਂ ਗਹਣਂ, ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਕਵਚਨਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਨ ਬਹੁਵਚਨਮ੍ਪਿ, ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸਸ੍ਯਾਦੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ **ਅ**ਮਾਦੇਸਾਦਿ।

ਤਿਲੋਕਂ, ਹੇ ਤਿਲੋਕ, ਤਿਲੋਕਂ, ਤਿਲੋਕੇਨ, ਤਿਲੋਕਸ੍ਸ, ਤਿਲੋਕਾ ਤਿਲੋਕਸ੍ਮਾ ਤਿਲੋਕਮ੍ਹਾ, ਤਿਲੋਕਸ੍ਸ, ਤਿਲੋਕੇ ਤਿਲੋਕਮ੍ਹਿ ਤਿਲੋਕਸ੍ਮਿਂ।

ਏਵਂ ਤਯੋ ਦਣ੍ਡਾ ਤਿਦਣ੍ਡਂ, ਤੀਣਿ ਮਲਾਨਿ ਸਮਾਹਟਾਨਿ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਲਾਨਂ ਸਮਾਹਾਰੋਤਿ ਵਾ ਤਿਮਲਂ, ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ, ਚਤੁਸ੍ਸਚ੍ਚਂ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਦਿਸਾ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਂ, ‘‘ਸਰੋ ਰਸ੍ਸੋ ਨਪੁਂਸਕੇ’’ਤਿ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ, ਸਤ੍ਤਾਹਂ, ਅਟ੍ਠਸੀਲਂ, ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ, ਦਸਸੀਲਂ, ਸਤਯੋਜਨਂ।

ਤਥਾ – ਦ੍ਵੇ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਦ੍ਵਿਰਤ੍ਤਂ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਤਿਰਤ੍ਤਂ, ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯੋ ਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਂ, ਸਤ੍ਤ ਗੋਦਾਵਰਿਯੋ, ਤਾਸਂ ਸਮਾਹਾਰੋਤਿ ਵਾ ਸਤ੍ਤਗੋਦਾਵਰਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਰਤ੍ਤਿ ਅਙ੍ਗੁਲਿ ਗੋਦਾਵਰੀਨਮਨ੍ਤਸ੍ਸ –

੩੫੦. ਕ੍ਵਚਿ ਸਮਾਸਨ੍ਤਗਤਾਨਮਕਾਰਨ੍ਤੋ।

ਰਾਜਾਦਿਗਣਸ੍ਸੇਤਂ ਗਹਣਂ, ਤੇਨ ਸਮਾਸਨ੍ਤਗਤਾਨਂ **ਰਾਜਾਦੀ**ਨਂ ਨਾਮਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋ ਕ੍ਵਚਿ **ਅ**ਕਾਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਰ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਾਦਿਮ੍ਹਿ ਸਮਾਸਨ੍ਤੇ ਕ੍ਵਚਿ **ਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, **ਸੁਰਭਿ ਸੁ ਦੁ ਪੂਤੀ**ਹਿ **ਗਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਸ੍ਸਿਕਾਰੋ ਚ।

ਅਥ ਵਾ **ਅ** ਚ **ਕੋ** ਚ ਅਕਾ, **ਰ**ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ, ਤੇਨ ਕ੍ਵਚਿ ਸਮਾਸਨ੍ਤਗਤਾਨਮਨ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ **ਅ ਕ** ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਪਞ੍ਚ ਗਾਵੋ ਸਮਾਹਟਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਾਸਾਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਾਸਨ੍ਤੇ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ, ‘‘ਓ ਸਰੇ ਚਾ’’ਤਿ **ਅਵਾ**ਦੇਸੇ ਚ ਕਤੇ ‘‘ਪਞ੍ਚਗਵ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਚ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ‘‘ਦ੍ਵਿਰਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਕਤੇ ਪੁਬ੍ਬਸਰਸ੍ਸ ‘‘ਸਰਲੋਪੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਲੋਪੋ।

ਅਸਮਾਹਾਰਦਿਗੁ ਯਥਾ – ਏਕੋ ਚ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚਾਤਿ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਏਵਂ ਏਕਧਮ੍ਮੋ, ਏਕਪੁਤ੍ਤੋ, ਤਯੋ ਭਵਾ ਤਿਭਵਾ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਦਿਸਾ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾ, ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਨਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਦਿਗੁਸਮਾਸੋ।

ਤਪ੍ਪੁਰਿਸਸਮਾਸ

ਅਥ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸਸਮਾਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ।

ਸੋ ਪਨ ਦੁਤਿਯਾਦੀਸੁ ਛਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤੀਸੁ ਭਾਵਤੋ ਛਬ੍ਬਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਾਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਗਤਨਿਸ੍ਸਿਤਾਤੀਤਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਹਿ ਭਵਤਿ।

ਸਰਣਂ ਗਤੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

''ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੫੧. ਅਮਾਦਯੋ ਪਰਪਦੇਭਿ।

ਅਮਾਦਿਵਿਭਤ੍ਯਨ੍ਤਾਨਿ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬਪਦਾਨਿ ਨਾਮੇਹਿ ਪਰਪਦੇਭਿ ਸਹ ਵਿਭਾਸਾ ਸਮਸ੍ਯਨ੍ਤੇ, ਸੋ ਸਮਾਸੋ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਞ੍ਚ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਵਚਨਲਿਙ੍ਗੋ।

ਗਤਾਦਿਸਦ੍ਦਾ ਕਿਤਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਿਲਿਙ੍ਗਾ, ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪਾਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਬ੍ਬਸਮਂ। ਸੋ ਸਰਣਗਤੋ, ਤੇ ਸਰਣਗਤਾ। ਸਾ ਸਰਣਗਤਾ, ਤਾ ਸਰਣਗਤਾਯੋ। ਤਂ ਕੁਲਂ ਸਰਣਗਤਂ, ਤਾਨਿ ਕੁਲਾਨਿ ਸਰਣਗਤਾਨਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਏਵਂ ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ, ਭੂਮਿਗਤੋ, ਧਮ੍ਮਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਧਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਅਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਭਵਂ ਅਤੀਤੋ ਭਵਾਤੀਤੋ, ਕਾਲਾਤੀਤੋ, ਪਮਾਣਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਪਮਾਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ। ਲੋਕਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ, ਸੁਖਂ ਪਤ੍ਤੋ ਸੁਖਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋਤਂ ਆਪਨ੍ਨੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ, ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਰਥਂ ਆਰੂਲ਼੍ਹੋ ਰਥਾਰੂਲ਼੍ਹੋ, ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਂ ਸੋਭਨੋ ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਸੋਭਨੋ, ਮੁਹੁਤ੍ਤਸੁਖਂ।

ਉਪਪਦਸਮਾਸੇ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਿਯੇਵ ਤਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ – ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮਕਾਰੋ, ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੋ, ਅਤ੍ਥਂ ਕਾਮੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥਕਾਮੋ, ਧਮ੍ਮਕਾਮੋ, ਧਮ੍ਮਂ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਧਰੋ, ਵਿਨਯਧਰੋ, ਸਚ੍ਚਂ ਵਦਿਤੁਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਵਨ੍ਤੁਮਾਨਨ੍ਤਾਦਿਕਿਤਨ੍ਤੇਹਿ ਵਾਕ੍ਯਮੇਵ ਵਤ੍ਤਿਤਵਿਭਾਸਾਧਿਕਾਰਤੋ। ਯਥਾ – ਓਦਨਂ ਭੁਤ੍ਤਵਾ, ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਮਾਨੋ, ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤੋ, ਕਟਂ ਕਰਾਨੋ, ਅਨਭਿਧਾਨਤੋ ਵਾ, ਅਭਿਧਾਨਲਕ੍ਖਣਾ ਹਿ ਤਦ੍ਧਿਤਸਮਾਸਕਿਤਕਾਤਿ।

ਦੁਤਿਯਾਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ।

ਤਤਿਯਾ ਕਿਤਕ ਪੁਬ੍ਬ ਸਦਿਸ ਸਮੂਨਤ੍ਥ ਕਲਹ ਨਿਪੁਣ ਮਿਸ੍ਸਸਖਿਲਾਦੀਹਿ।

ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਭਾਸਿਤੋ ਬੁਦ੍ਧਭਾਸਿਤੋ, ਧਮ੍ਮੋ। ਏਵਂ ਜਿਨਦੇਸਿਤੋ, ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਵਣ੍ਣਿਤੋ ਸਤ੍ਥਵਣ੍ਣਿਤੋ, ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਗਰਹਿਤੋ ਵਿਞ੍ਞੁਗਰਹਿਤੋ, ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥੋ, ਇਸ੍ਸਰਕਤਂ, ਸਯਂਕਤਂ, ਸੁਕੇਹਿ ਆਹਟਂ ਸੁਕਾਹਤਂ, ਰਞ੍ਞਾ ਹਤੋ ਰਾਜਹਤੋ, ਰੋਗਪੀਲ਼ਿਤੋ, ਅਗ੍ਗਿਦਡ੍ਢੋ, ਸਪ੍ਪਦਟ੍ਠੋ, ਸਲ੍ਲੇਨ ਵਿਦ੍ਧੋ ਸਲ੍ਲਵਿਦ੍ਧੋ, ਇਚ੍ਛਾਯ ਅਪਕਤੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ, ਸੀਲੇਨ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਏਵਂ

ਸੁਖਸਹਗਤਂ, ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ, ਮਿਤ੍ਤਸਂਸਗ੍ਗੋ, ਪਿਯਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ, ਜਾਤਿਤ੍ਥਦ੍ਧੋ, ਗੁਣਹੀਨੋ, ਗੁਣਵੁਡ੍ਢੋ, ਚਤੁਵਗ੍ਗਕਰਣੀਯਂ, ਚਤੁਵਗ੍ਗਾਦਿਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਕਾਕੇਹਿ ਪੇਯਜਾ ਕਾਕਪੇਯਜਾ, ਨਦੀ।

ਕ੍ਵਚਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯੇਵ, ਉਰੇਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਉਰਗੋ, ਪਾਦੇਨ ਪਿਵਤੀਤਿ ਪਾਦਪੋ। ਕ੍ਵਚਿ ਵਾਕਜਮੇਵ, ਪਰਸੁਨਾ ਛਿਨ੍ਨਵਾ, ਕਾਕੇਹਿ ਪਾਤਬ੍ਬਾ, ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ।

ਪੁਬ੍ਬਾਦਿਯੋਗੇ – ਮਾਸੇਨ ਪੁਬ੍ਬੋ ਮਾਸਪੁਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਮਾਤੁਸਦਿਸੋ, ਪਿਤੁਸਮੋ, ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ, ਸੀਲਵਿਕਲੋ, ਅਸਿਕਲਹੋ, ਵਾਚਾਨਿਪੁਣੋ, ਯਾਵਕਾਲਿਕਸਂਮਿਸ੍ਸਂ, ਵਾਚਾਸਖਿਲੋ, ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਸਦਿਸੋ ਸਤ੍ਥੁਕਪ੍ਪੋ, ਪੁਞ੍ਞੇਨ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਪੁਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕੋ, ਗੁਣਾਧਿਕੋ, ਗੁਲ਼ੇਨ ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਓਦਨੋ ਗੁਲ਼ੋਦਨੋ, ਖੀਰੋਦਨੋ, ਅਸ੍ਸੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਰਥੋ ਅਸ੍ਸਰਥੋ, ਮਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਂ, ਜਮ੍ਬੁਯਾ ਪਞ੍ਞਾਤੋ ਲਕ੍ਖਿਤੋ ਦੀਪੋ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ, ਏਕੇਨ ਅਧਿਕਾ ਦਸ ਏਕਾਦਸ, ਜਾਤਿਯਾ ਅਨ੍ਧੋ ਜਚ੍ਚਨ੍ਧੋ, ਪਕਤਿਯਾ ਮੇਧਾਵੀ ਪਕਤਿਮੇਧਾਵੀ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਤਿਯਾਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ।

ਚਤੁਤ੍ਥੀ ਤਦਤ੍ਥਅਤ੍ਥਹਿਤਦੇਯਜਾਦੀਹਿ।

ਤਦਤ੍ਥੇ – ਕਥਿਨਸ੍ਸ ਦੁਸ੍ਸਂ ਕਥਿਨਦੁਸ੍ਸਂ, ਕਥਿਨਚੀਵਰਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਚੀਵਰਦੁਸ੍ਸਂ, ਚੀਵਰਮੂਲਜਂ, ਯਾਗੁਯਾ ਅਤ੍ਥਾਯ ਤਣ੍ਡੁਲਾ ਯਾਗੁਤਣ੍ਡੁਲਾ, ਭਤ੍ਤਤਣ੍ਡੁਲਾ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਭਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਘਭਤ੍ਤਂ, ਆਗਨ੍ਤੁਕਾਨਮਤ੍ਥਾਯ ਭਤ੍ਤਂ ਆਗਨ੍ਤੁਕਭਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਗਮਿਕਭਤ੍ਤਂ, ਪਾਸਾਦਾਯ ਦਬ੍ਬਂ ਪਾਸਾਦਦਬ੍ਬਂ।

ਅਤ੍ਥੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਵਿਹਾਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਤ੍ਥੋ ਵਿਹਾਰੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਤ੍ਥਾ ਯਾਗੁ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਤ੍ਥਂ ਚੀਵਰਂ। ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਯਦਤ੍ਥੋ, ਯਦਤ੍ਥਾ, ਯਦਤ੍ਥਂ। ਏਵਂ ਤਦਤ੍ਥੋ, ਤਦਤ੍ਥਾ। ਤਦਤ੍ਥਂ। ਏਤਦਤ੍ਥੋ ਵਾਯਾਮੋ, ਏਤਦਤ੍ਥਾ ਕਥਾ, ਏਤਦਤ੍ਥਂ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ। ਕਿਮਤ੍ਥਂ, ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਂ, ਪਰਤ੍ਥੋ, ਵਿਨਯੋ ਸਂਵਰਤ੍ਥਾਯ, ਸੁਖਂ ਸਮਾਧਤ੍ਥਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਿਦਾ ਵਿਰਾਗਤ੍ਥਾਯ, ਵਿਰਾਗੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ। ਤਥਾ ਲੋਕਸ੍ਸ ਹਿਤੋ ਲੋਕਹਿਤੋ, ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਦੇਯਜਂ ਬੁਦ੍ਧਦੇਯਜਂ, ਪੁਪ੍ਫਂ। ਸਙ੍ਘਦੇਯਜਂ, ਚੀਵਰਂ। ਇਧ ਨ ਭਵਤਿ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬਂ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਾਤੁਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥੀਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ।

ਪਞ੍ਚਮੀ ਅਪਗਮਨ ਭਯ ਵਿਰਤਿ ਮੋਚਨਤ੍ਥਾਦੀਹਿ।

ਮੇਥੁਨਸ੍ਮਾ ਅਪੇਤੋ ਮੇਥੁਨਾਪੇਤੋ। ਏਵਂ ਪਲਾਪਾਪਗਤੋ, ਨਗਰਨਿਗ੍ਗਤੋ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ। ਗਾਮਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਗਾਮਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ, ਰੁਕ੍ਖਗ੍ਗਾ ਪਤਿਤੋ ਰੁਕ੍ਖਗ੍ਗਪਤਿਤੋ, ਸਾਸਨਚੁਤੋ, ਆਪਤ੍ਤਿਵੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਧਰਣਿਤਲੁਗ੍ਗਤੋ, ਸਬ੍ਬਭਵੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਸਬ੍ਬਭਵਨਿਸ੍ਸਟੋ।

ਭਯਤ੍ਥਾਦਿਯੋਗੇ ਯਥਾ – ਰਾਜਤੋ ਭਯਂ ਰਾਜਭਯਂ, ਚੋਰੇਹਿ ਭਯਂ ਚੋਰਭਯਂ, ਅਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਭਯਂ ਅਮਨੁਸ੍ਸਭਯਂ, ਅਗ੍ਗਿਤੋ ਭਯਂ ਅਗ੍ਗਿਭਯਂ। ਪਾਪਤੋ ਭੀਤੋ ਪਾਪਭੀਤੋ , ਪਾਪਭੀਰੁਕੋ, ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਵਿਰਤਿ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਵਿਰਤਿ। ਏਵਂ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਿਰਤਿ, ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਿਰਤਿ, ਬਨ੍ਧਨਾ ਮੁਤ੍ਤੋ ਬਨ੍ਧਨਮੁਤ੍ਤੋ, ਵਨਮੁਤ੍ਤੋ, ਬਨ੍ਧਨਮੋਕ੍ਖੋ, ਕਮ੍ਮਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਂ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਿਤਂ, ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੁਕ੍ਕਟ੍ਠਂ, ਓਮਕੋਮਕਂ।

ਕ੍ਵਚਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯੇਵ, ਕਮ੍ਮਤੋ ਜਾਤਂ ਕਮ੍ਮਜਂ। ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਜਂ, ਉਤੁਜਂ, ਆਹਾਰਜਂ। ਇਧ ਨ ਭਵਤਿ, ਪਾਸਾਦਾ ਪਤਿਤੋ।

ਪਞ੍ਚਮੀਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ।

ਛਟ੍ਠੀ ਰਵ੍ਵੋ ਪੁਤ੍ਤੋ ਰਾਜਪੁਤ੍ਤੋ। ਏਵੰ ਰਾਜਪੁਰਿਸੋ, ਆਚਰਿਯਪੂਜਕੋ, ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕੋ, ਬੁਦ੍ਧਰੂਪਂ, ਜਿਨਵਚਨਂ, ਸਮੁਦ੍ਦਘੋਸੋ, ਧਵ੍ਵਾਨਂ ਰਾਸਿ ਧਵ੍ਵਰਾਸਿ, ਪੁਪ੍ਫਗਨ੍ਧੋ, ਫਲਰਸੋ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਲਹੁਤਾ ਕਾਯਲਹੁਤਾ, ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ, ਅਯਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤੋ ਅਯੋਪਤ੍ਤੋ, ਏਵੰ ਸੁਵਣ੍ਣਕਟਾਹਂ, ਪਾਨੀਯਥਾਲਕਂ, ਸਪ੍ਪਿਕੁਮ੍ਭੋ।

''ਦੇਵਾਨਂ ਰਾਜਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਾਸਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ''ਕ੍ਵਚਿ ਸਮਾਸਨ੍ਤਗਤਾਨਮਕਾਰਨ੍ਤੋ''ਤਿ **ਅ**ਕਾਰੇ, ਤਤੋ ''ਸ੍ਯਾ ਚਾ''ਤਿ **ਆਤ੍ਤਂ ਨ** ਭਵਤਿ। ਦੇਵਰਾਜੋ, ਦੇਵਰਾਜਾ, ਦੇਵਰਾਜਂ, ਦੇਵਰਾਜੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਪੁਰਿਸ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ। **ਅ**ਤ੍ਤਾਭਾਵੇ ਸੋ ਦੇਵਰਾਜਾ, ਤੇ ਦੇਵਰਾਜਾਨੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਰਾਜ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ। ਤਥਾ ਦੇਵਾਨਂ ਸਖਾ ਦੇਵਸਖੋ, ਦੇਵਸਖਾ, ਸੋ ਦੇਵਸਖਾ, ਤੇ ਦੇਵਸਖਾਨੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਪੁਮਸ੍ਸ ਲਿਙ੍ਗਂ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਂ। ਏਵੰ ਪੁਮ੍ਭਾਵੋ, ਪੁਮਨ੍ਤਲੋਪਾਦਿ।

ਹਤ੍ਥਿਪਦਂ, ਇਤ੍ਥਿਰੂਪਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੋ, ਜਮ੍ਬੁਸਾਖਾ, ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਕ੍ਵਚਾਦਿਮਜ੍ਝੁਤ੍ਤਰਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਜ੍ਝੇ **ਈ**ਕਾਰੂਕਾਰਾਨਂ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ।

ਵਿਭਾਸਾਧਿਕਾਰਤੋ ਕ੍ਵਚਿ ਵਾਕ੍ਯਮੇਵ, ਸਹਸਾ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਾਰੋ, ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਤਾ, ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਤਤਿਯੋ ਭਾਗੋ, ਯਾ ਚ ਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਮੀ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਸੂਰਤਮੋ।

ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਇਚ੍ਚੇਵ? ''ਭਟੋ ਰਵ੍ਵੋ ਪੁਰਿਸੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਭਟਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਛਟ੍ਠੀ''ਤਿ ਅਵ੍ਵਮਵ੍ਵਾਨਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਅਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥਭਾਵਤੋ ਸਮਾਸੋ ਨ ਭਵਤਿ, ''ਕੋਸਲਸ੍ਸ ਰਵ੍ਵੋ ਪੁਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਸਾਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਅਸਮਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਨ ਭਵਤਿ, **ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਪਨ ਨਿਚ੍ਚਂ ਸਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤੇਪਿ ਗਮਕਤ੍ਤਾ ਸਮਾਸੋ, ਯਥਾ – ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗੁਰੁਕੁਲਂ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋਤਿਆਦਿ।

ਛਟ੍ਠੀਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ।

ਸਤ੍ਤਮੀ ਰੂਪੇ ਸਵ੍ਵਾ ਰੂਪਸਵ੍ਵਾ, ਏਵੰ ਰੂਪਸਵ੍ਚੇਤਨਾ, ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ, ਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਿਵ੍ਵਾਣਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਵ੍ਵਾਣਂ, ਧਮ੍ਮੇ ਰਤੋ ਧਮ੍ਮਰਤੋ, ਧਮ੍ਮਾਭਿਰਤਿ, ਧਮ੍ਮਰੁਚਿ, ਧਮ੍ਮਗਾਰਵੋ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿ, ਦਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਭਵਨ੍ਤਰਕਤਂ, ਦਸ੍ਸਨੇ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸਾਦੋ, ਅਰਵ੍ਵੇ ਵਾਸੋ ਅਰਵ੍ਵਵਾਸੋ, ਵਿਕਾਲੇ ਭੋਜਨਂ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਂ, ਕਾਲੇ ਵਸ੍ਸਂ ਕਾਲਵਸ੍ਸਂ, ਵਨੇ ਪੁਪ੍ਫਂ ਵਨਪੁਪ੍ਫਂ। ਏਵੰ ਵਨਮਹਿਸੋ, ਗਾਮਸੂਕਰੋ, ਸਮੁਦ੍ਦਮਚ੍ਛੋ, ਆਵਾਟਕਚ੍ਛਪੋ, ਆਵਾਟਮਣ੍ਡੂਕੋ, ਕੂਪਮਣ੍ਡੂਕੋ, ਤਿਤ੍ਥਨਾਵਾ, ਇਤ੍ਥੀਸੁ ਧੁਤ੍ਤੋ ਇਤ੍ਥਿਧੁਤ੍ਤੋ ਛਾਯਾਯ ਸੁਕ੍ਖੋ ਛਾਯਾਸੁਕ੍ਖੋ, ਅਙ੍ਗਾਰਪਕ੍ਕਂ, ਚਾਰਕਬਦ੍ਧੋ।

ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਿਯੇਵ, ਯਥਾ – ਵਨੇ ਚਰਤੀਤਿ ਵਨਚਰੋ, ਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਿ ਸਯਤੀਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਸਯੋ, ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਥਲਟ੍ਠੋ। ਏਵੰ ਜਲਟ੍ਠੋ, ਪਬ੍ਬਤਟ੍ਠੋ, ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ, ਪਙ੍ਕੇ ਜਾਤਂ ਪਙ੍ਕਜਂ, ਸਿਰੇ ਰੁਹਤੀਤਿ ਸਿਰੋਰੁਹਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਇਧ ਨ ਭਵਤਿ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਵ੍ਵੁਤਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ, ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ, ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਤ੍ਤਮੀਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ।

''ਤਦਨੁਪਰੋਧੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯਥਾਭਿਧਾਨਂ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੇ ਕ੍ਵਚਿ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾ**ਦੀਸੁ **ਅ**ਮਾਦਿਵਿਭਤ੍ਯਨ੍ਤਂ ਪੁਬ੍ਬਪਦਂ ਪਰਂ ਸਮ੍ਭਵਤਿ।

ਯਥਾ – ਅਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਨਿ, ਵੇਲਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਅਤਿਵੇਲੋ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ। ਏਵੰ ਮਾਲਂ ਅਤੀਤੋ ਅਤਿਮਾਲੋ, ਪਤ੍ਤਜੀਵਿਕੋ, ਆਪਨ੍ਨਜੀਵਿਕੋ, ਅਕ੍ਖਂ ਪਤਿਗਤਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਦਸ੍ਸਨਂ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾ ਬੁਦ੍ਧਿ, ਅਤ੍ਥਂ ਅਨੁਗਤਂ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਂ, ਕੋਕਿਲਾਯ ਅਵਕੁਟ੍ਠਂ ਅਵਕੋਕਿਲਂ ਵਨਂ, ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਵਮਯੂਰਂ, ਅਜ੍ਝਯਨਾਯ ਪਰਿਗਿਲਾਨੋ ਪਰਿਯਜ੍ਝਯਨੋ,

ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਲਂ ਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਅਲਂਕਮ੍ਮੋ, ਵਚਨਾਯ ਅਲਨ੍ਤਿ ਅਲਂਵਚਨੋ, ਵਾਨਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਨਿਰਙ੍ਗਣੋ, ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਾ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਕੋਸਮ੍ਬੀ, ਵਨਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬਨੋ, ਆਚਰਿਯਤੋ ਪਰੋ ਪਾਚਰਿਯੋ। ਏਵਂ ਪਯ੍ਯਕੋ, ਪਰਹਿਯ੍ਯੋ, ਗਙ੍ਗਾਯ ਉਪਰਿ ਉਪਰਿਗਙ੍ਗਂ। ਏਵਂ ਹੇਟ੍ਠਾਨਦੀ, ਅਨ੍ਤੋਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਹਂਸਾਨਂ ਰਾਜਾ ਰਾਜਹਂਸੋ, ਹਂਸਰਾਜਾ ਵਾ, ਮਾਸਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧਂ ਅਦ੍ਧਮਾਸਂ, ਮਾਸਦ੍ਧਂ ਵਾ, ਆਮਲਕਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧਂ ਅਦ੍ਧਾਮਲਕਂ, ਆਮਲਕਦ੍ਧਂ ਵਾ, ਕਹਾਪਣਸ੍ਸ ਅਡ੍ਢਂ ਅਡ੍ਢਕਹਾਪਣਂ, ਅਡ੍ਢਮਾਸਕਂ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਡ੍ਢਂ ਅਡ੍ਢਰਤ੍ਤਂ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬਂ ਪੁਬ੍ਬਰਤ੍ਤਂ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਛਾ ਪਚ੍ਛਾਰਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਕ੍ਵਚਿ ਸਮਾਸਨ੍ਤਗਤਾਨਮਕਾਰਨ੍ਤੋ''ਤਿ **ਰਤ੍ਤਿ**ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਅਤ੍ਤਂ**, ਅਹਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਂ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਂ। ਏਵਂ ਸਾਯਣ੍ਹਂ, ''ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਅਹਸ੍ਸ ਅਣ੍ਹਾ**ਦੇਸੋ।

ਅਮਾਦਿਪਰਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ।

ਕ੍ਵਚਿ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੇ ''ਪਭਙ੍ਕਰਾ''ਦੀਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੋ ਨ ਭਵਤਿ।

ਯਥਾ – ਪਭਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ''ਅਮਾਦਯੋ ਪਰਪਦੇਭੀ''ਤਿ ਸਮਾਸੋ, ''ਨਾਮਾਨਂ ਸਮਾਸੋ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਸਮਾਸਸਞ੍ਞਾ, ਤਤੋ ''ਤੇਸਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਲੋਪਾ ਚਾ''ਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਤਤ੍ਥੇਵ **ਚ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪੁਬ੍ਬਪਦੇ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪਾਭਾਵੋ। ਸੇਸਂ ਸਮਂ। ਪਭਙ੍ਕਰੋ, ਅਮਤਂ ਦਦਾਤੀਤਿ ਅਮਤਨ੍ਦਦੋ, ਰਣਂ ਜਹਾਤੀਤਿ ਰਣਞ੍ਜਹੋ, ਜੁਤਿਂ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਜੁਤਿਨ੍ਧਰੋ, ਤਥਾ ਸਹਸਾਕਤਂ, ਪਰਸ੍ਸਪਦਂ। ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਂ, ਭਯਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਯਤੂਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਪਰਤੋਘੋਸੋ, ਗਵਂਪਤਿਤ੍ਥੇਰੋ, ਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੋ, ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ, ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀ, ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ, ਜਨੇਸੁਤੋ, ਉਰਸਿਲੋਮੋ, ਕਣ੍ਠੇਕਾਲ਼ੋ, ਸਰਸਿਜਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਲੋਪਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ।

ਤਪ੍ਪੁਰਿਸਸਮਾਸੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿਸਮਾਸ

ਅਥ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿਸਮਾਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ।

ਸੋ ਚ ਨਵਵਿਧੋ ਦ੍ਵਿਪਦੋ ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣੋ, ਦ੍ਵਿਪਦੋ ਭਿਨ੍ਨਾਧਿਕਰਣੋ, ਤਿਪਦੋ **ਨ**ਨਿਪਾਤਪੁਬ੍ਬਪਦੋ, **ਸਹ**ਪੁਬ੍ਬਪਦੋ ਉਪਮਾਨਪੁਬ੍ਬਪਦੋ ਸਙ੍ਖ੍ਯੋਭਯਪਦੋ ਦਿਸਨ੍ਤਰਾਲ਼ਤ੍ਥੋ ਬ੍ਯਤਿਹਾਰਲਕ੍ਖਣੋ ਚਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਦ੍ਵਿਪਦੋ ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣੋ** ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ ਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਛਸੁ ਵਿਭਤ੍ਯਤ੍ਥੇਸੁ ਭਵਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਦੁਤਿਯਤ੍ਥੇ** ਤਾਵ – ''ਆਗਤਾ ਸਮਣਾ ਇਮਂ ਸਙ੍ਘਾਰਾਮ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੩੫੨. ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੇਸੁ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ।

ਸਮਸ੍ਯਮਾਨਪਦਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਪਠਮਦੁਤਿਯਾਦਿਵਿਭਤ੍ਯਨ੍ਤਾਨਂ ਪਦਾਨਮਤ੍ਥੇਸੁ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ ਵਿਭਾਸਾ ਸਮਸ੍ਯਨ੍ਤੇ, ਸੋ ਸਮਾਸੋ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿਸਞ੍ਞੋ ਚ ਹੋਤਿ।

ਬਹਵੋ ਵੀਹਯੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ, ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਅਯਮ੍ਪਿਸਮਾਸੋ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ **ਬਹੁਬ੍ਬੀਹੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨੋ ਹਿ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ।

ਦੁਵਿਧੋ ਚਾਯਂ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ ਤਗ੍ਗੁਣਸਂਵਿਞ੍ਞਾਣਾਤਗ੍ਗੁਣਸਂਵਿਞ੍ਞਾਣਵਸੇਨ, ਤੇਸੁ ਯਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਨਭੂਤੋ ਅਤ੍ਥੋ **ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਸੋ **ਤਗ੍ਗੁਣਸਂਵਿਞ੍ਞਾਣੋ,** ਯਥਾ – ਲਮ੍ਬਕਣ੍ਣਮਾਨਯਾਤਿ।

ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਨ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਸੋ **ਅਤਗ੍ਗੁਣਸਂਵਿਞ੍ਞਾਣੋ,** ਯਥਾ – ਬਹੁਧਨਮਾਨਯਾਤਿ।

ਇਧ **ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਪਾਤੋ, ਸੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬਸਮਂ।

ਆਗਤਸਮਣੋ ਸਙ੍ਘਾਰਾਮੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਆਗਤ**ਸਦ੍ਦੋ, **ਸਮਣ**ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥੇ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਾਵਿਭਤਜਤ੍ਥਭੂਤੇ ਸਙ੍ਘਾਰਾਮਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਨਤ੍ਥਮੇਵ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ''ਸਙ੍ਘਾਰਾਮੋ''ਤਿ ਪਦਨ੍ਤਰਂ ਪਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਤਤੋ ਸਮਾਸੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਿਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪੁਨ ਦੁਤਿਯਾ ਨ ਹੋਤਿ। **ਇਦਂ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ ਅਪ੍ਪਯੋਗੋ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ ਚਾਯਂ ਅਭਿਧੇਯਜਲਿਙ੍ਗਵਚਨੋ।

ਤਥਾ ਆਗਤਸਮਣਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿ, ਆਗਤਸਮਣਂ ਜੇਤਵਨਂ, ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਅਦ੍ਧਿਕਾ ਯਂ ਪਥਂ ਸੋਯਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਦ੍ਧਿਕੋ ਪਥੋ , ਅਭਿਰੂਲ੍ਹਾ ਵਾਣਿਜਾ ਯਂ ਨਾਵਂ ਸਾ ਅਭਿਰੂਲ੍ਹਵਾਣਿਜਾ ਨਾਵਾ। ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ।

ਤਤਿਯਤ੍ਥੇ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ ਯਥਾ – ਜਿਤਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਯੇਨ ਸਮਣੇਨ ਸੋਯਂ ਜਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਸਮਣੋ। ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ, ਪਤ੍ਤਧਮ੍ਮੋ, ਕਤਕਿਚ੍ਚੋ, ਜਿਤਾ ਮਾਰਾ ਅਨੇਨਾਤਿ ਜਿਤਮਾਰੋ ਭਗਵਾ, ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੋ।

ਚਤੁਤ੍ਥਿਯਤ੍ਥੇ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ ਯਥਾ – ਦਿਨ੍ਨੋ ਸੁਙ੍ਕੋ ਯਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਸੋਯਂ ਦਿਨ੍ਨਸੁਙ੍ਕੋ ਰਾਜਾ, ਉਪਨੀਤਂ ਭੋਜਨਂ ਅਸ੍ਸ ਸਮਣਸ੍ਸਾਤਿ ਉਪਨੀਤਭੋਜਨੋ ਸਮਣੋ, ਉਪਹਟੋ ਬਲਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਉਪਹਟਬਲਿ ਯਕ੍ਖੋ।

ਪਞ੍ਚਮਿਯਤ੍ਥੇ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ ਯਥਾ – ਨਿਗ੍ਗਤਾ ਜਨਾ ਅਸ੍ਮਾ ਗਾਮਾ ਸੋਯਂ ਨਿਗ੍ਗਤਜਨੋ ਗਾਮੋ, ਨਿਗ੍ਗਤੋ ਅਯੋ ਅਸ੍ਮਾਤਿ ਨਿਰਯੋ, ਨਿਗ੍ਗਤਾ ਕਿਲੇਸਾ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਅਪੇਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਸ੍ਮਾਤਿ ਅਪੇਤਵਿਞ੍ਞਾਣੋ ਮਤਕਾਯੋ, ਅਪਗਤਂ ਭਯਭੇਰਵਂ ਅਸ੍ਮਾਤਿ ਅਪਗਤਭਯਭੇਰਵੋ ਅਰਹਾ।

ਛਟ੍ਠਿਯਤ੍ਥੇ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ ਯਥਾ – ਛਿਨ੍ਨਾ ਹਤ੍ਥਾ ਯਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸੋਯਂ ਛਿਨ੍ਨਹਤ੍ਥੋ ਪੁਰਿਸੋ। ਏਵਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਖੀਣਾਸਵੋ, ਵੀਤੋ ਰਾਗੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਵੀਤਰਾਗੋ, ਦ੍ਵੇ ਪਦਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਦ੍ਵਿਪਦੋ, ਦ੍ਵਿਹਤ੍ਥੋ ਪਟੋ, ਤੇਵਿਜ੍ਜੋ, ਚਤੁਪ੍ਪਦੋ, ਪਞ੍ਚ ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਪਞ੍ਚਚਕ੍ਖੁ ਭਗਵਾ, ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞੋ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਨਵਙ੍ਗਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ, ਦਸਬਲੋ, ਅਨਨ੍ਤਞਾਣੋ, ਤੀਣਿ ਦਸ ਪਰਿਮਾਣਮੇਤੇਸਨ੍ਤਿ ਤਿਦਸਾ ਦੇਵਾ, ਸਮਾਸਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਅਤ੍ਤਂ**, ਇਧ **ਪਰਿਮਾਣ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤੋ **ਦਸ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਙ੍ਖਜਾਨੇ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਅਯਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ, ਕੋ ਪਭਵੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਕਿਂਪਭਵੋ ਅਯਂ ਕਾਯੋ, ਵਿਗਤਂ ਮਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਮਲੋ, ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਗਨ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸੁਗਨ੍ਧਂ ਚਨ੍ਦਨਂ। ਏਵਂ ਸੁਸੀਲੋ, ਸੁਮੁਖੋ, ਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਗਨ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਂ ਕੁਣਪਂ, ਦੁਟ੍ਠੁ ਮਨੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਦੁਮ੍ਮਨੋ। ਏਵਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ, ਦੁਮ੍ਮੁਖੋ, ਤਪੋ ਏਵ ਧਨਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਤਪੋਧਨੋ, ਖਨ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਬਲਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਖਨ੍ਤਿਬਲੋ, ਇਨ੍ਦੋਤਿ ਨਾਮਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਇਨ੍ਦਨਾਮੋ।

ਛਨ੍ਦਜਾਤਾਦੀਸੁ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਉਭਯਂ ਪੁਬ੍ਬਂ ਨਿਪਤਤਿ, ਯਥਾ – ਛਨ੍ਦੋ ਜਾਤੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ, ਜਾਤੋ ਛਨ੍ਦੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿਪਿ ਜਾਤਛਨ੍ਦੋ। ਏਵਂ ਸਞ੍ਜਾਤਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸੋ, ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਸਞ੍ਜਾਤੋ, ਮਾਸਜਾਤੋ, ਜਾਤਮਾਸੋ, ਛਿਨ੍ਨਹਤ੍ਥੋ, ਹਤ੍ਥਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ।

''ਦੀਘਾ ਜਙ੍ਘਾਯਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਸਮਾਸਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ –

‘‘ਤੁਲਜਾਧਿਕਰਣੇ, ਪਦੇ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ॥

੩੫੩. ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਭਾਸਿਤਪੁਮਿਤ੍ਥੀ ਪੁਮਾਵ ਚੇ।

ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਤੁਲਜਾਧਿਕਰਣੇ ਪਦੇ ਪਰੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਭਾਸਿਤਪੁਮਾ ਇਤ੍ਥਿਵਾਚਕੋ ਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥਿ ਚੇ, ਸੋ ਪੁਮਾ ਇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪਦੇ ਇਤ੍ਥਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਭਾਵੋ, ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿਵਿਸਯੋਯਂ, ਉਪਰਿ ‘‘ਕਮ੍ਮਧਾਰਯਸਞ੍ਞੇ ਚਾ’’ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ।

੩੫੪. ਕ੍ਵਚਾਦਿਮਜ੍ਝੁਤ੍ਤਰਾਨਂ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਚ।

ਕ੍ਵਚਿ ਤਦ੍ਧਿਤਸਮਾਸਨਾਮੋਪਸਗ੍ਗਾਦੀਸੁ ਪਦੇਸੁ ਆਦਿਮਜ੍ਝੁਤ੍ਤਰਭੂਤਾਨਂ ਸਰਾਨਂ ਜਿਨਵਚਨਾਨੁਪਰੋਧੇਨ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ, ਅਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਪਰੇਸੁ, ਅਪਰਭੂਤੇਸੁ ਚ।

ਤਤ੍ਥ

> ਦੀਘਤ੍ਤਂ ਪਾਕਟਾਨੂਪ- ਘਾਤਾਦੋ ਮਧੁਵਾਦਿਸੁ।
> ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਜਵੇ ਇਤ੍ਥਿ- ਰੂਪਾਦੋ ਚ ਕ, ਤਾਦਿਸੂਤਿ॥

ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿਸਮਾਸੇ ਸਤਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ ਉਤ੍ਤਰਪਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ। ਦੀਘਜਙ੍ਘੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਤਥਾ ਪਹੂਤਾ ਜਿਵ੍ਹਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਪਹੂਤਜਿਵ੍ਹੋ ਭਗਵਾ। ਮਹਤੀ ਪਞ੍ਞਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ। ‘‘ਮਹਤਂ ਮਹਾ ਤੁਲਜਾਧਿਕਰਣੇ ਪਦੇ’’ਤਿ **ਮਹਾ**ਦੇਸੋ।

ਇਤ੍ਥਿਯਮਿਤਿ ਕਿਂ? ਖਮਾਧਨੋ। **ਭਾਸਿਤਪੁਮਾ**ਤਿ ਕਿਂ? ਸਦ੍ਧਾਧੁਰੋ, ਸਦ੍ਧਾਪਕਤਿਕੋ, ਪਞ੍ਞਾਪਕਤਿਕੋ, ਪਞ੍ਞਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕੋ, ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਸਮਾਸਨ੍ਤਗਤਾਨਮਕਾਰਨ੍ਤੋ’’ਤਿ **ਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ। **ਤੁਲਜਾਧਿਕਰਣੇ** ਇਚ੍ਚੇਵ? ਸਮਣਿਭਤ੍ਤਿਕੋ, ਕੁਮਾਰਿਭਤ੍ਤਿਕੋ, ਕੁਮਾਰਿਭਤ੍ਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬਪਦਸ੍ਸੇਵਾਯਂ ਪੁਮ੍ਭਾਵਾਤਿਦੇਸੋ, ਤੇਨ ਇਧ ਨ ਭਵਤਿ। ਬਹੁਦਾਸਿਕੋ ਪੁਰਿਸੋ। ਬਹੁਕੁਮਾਰਿਕਂ ਕੁਲਂ।

‘‘ਗਾਣ੍ਡਿਵੋ ਧਨੁ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਸਮਾਸਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ –

੩੫੫. ਧਨੁਮ੍ਹਾ ਚ।

ਤਿਪਦਮਿਦਂ। ਕ੍ਵਚਿਸਮਾਸਨ੍ਤਗਤਾ **ਧਨੁ**ਸਦ੍ਦਾ **ਆ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਧਮ੍ਮਾ**ਦਿਤੋ ਚ, ‘‘ਵਮੋਦੁਦਨ੍ਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਕਾਰੋ, ਗਾਣ੍ਡਿਵਧਨ੍ਵਾ। ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾ।

ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿਂ? ਸਹਸ੍ਸਥਾਮਧਨੁ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਧਮ੍ਮੋ, ਵਿਦਿਤਧਮ੍ਮੋ।

ਨਾਨਾਦੁਮਪਤਿਤਪੁਪ੍ਫਵਾਸਿਤਸਾਨੁ ਇਚ੍ਚਤ੍ਰ – ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾ ਦੁਮਾ ਨਾਨਾਦੁਮਾ, ਨਾਨਾਦੁਮੇਹਿ ਪਤਿਤਾਨਿ ਨਾਨਾਦੁਮਪਤਿਤਾਨਿ, ਨਾਨਾਦੁਮਪਤਿਤਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਚਾਤਿ ਨਾਨਾਦੁਮਪਤਿਤਪੁਪ੍ਫਾਨਿ, ਤੇਹਿ ਵਾਸਿਤਾ ਨਾਨਾਦੁਮਪਤਿਤਪੁਪ੍ਫਵਾਸਿਤਾ, ਨਾਨਾਦੁਮਪਤਿਤਪੁਪ੍ਫਵਾਸਿਤਾ ਸਾਨੂ ਯਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਸੋਯਂ ਨਾਨਾਦੁਮਪਤਿਤਪੁਪ੍ਫਵਾਸਿਤਸਾਨੁ ਪਬ੍ਬਤੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮਧਾਰਯਤਪ੍ਪੁਰਿਸਗਬ੍ਭੋ ਤੁਲਜਾਧਿਕਰਣਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ।

ਤਥਾ ਬਜਾਲਮ੍ਬੋ ਅਮ੍ਬੁਧਰੋ ਬਜਾਲਮ੍ਬਮ੍ਬੁਧਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਬਿਨ੍ਦੂਨਿ ਬਜਾਲਮ੍ਬਮ੍ਬੁਧਰਬਿਨ੍ਦੂਨਿ, ਤੇਹਿ ਚੁਮ੍ਬਿਤੋ ਬਜਾਲਮ੍ਬਮ੍ਬੁਧਰਬਿਨ੍ਦੁਚੁਮ੍ਬਿਤੋ, ਤਾਦਿਸੋ ਕੂਟੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋਯਂ **ਬਜਾਲਮ੍ਬਮ੍ਬੁਧਰਬਿਨ੍ਦੁਚੁਮ੍ਬਿਤਕੂਟੋ** ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਤ੍ਤਮਿਯਤ੍ਥੇ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ ਯਥਾ – ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਸਸ੍ਸਾਨਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਜਨਪਦੇ ਸੋਯਂ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਸ੍ਸੋ ਜਨਪਦੋ, ਸੁਲਭੋ ਪਿਣ੍ਡੋ ਇਮਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਸੁਲਭਪਿਣ੍ਡੋ ਦੇਸੋ। ਆਕਿਣ੍ਣਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਯਸ੍ਸਂ ਰਾਜਧਾਨਿਯਂ ਸਾ ਆਕਿਣ੍ਣਮਨੁਸ੍ਸਾ ਰਾਜਧਾਨੀ, ਬਹਵੋ ਤਾਪਸਾ ਏਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਬਹੁਤਾਪਸੋ ਅਸ੍ਸਮੋ, ਉਪਚਿਤਂ ਮਂਸਲੋਹਿਤਂ ਅਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਉਪਚਿਤਮਂਸਲੋਹਿਤਂ ਸਰੀਰਂ, ਬਹਵੋ ਸਾਮਿਨੋ ਅਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਬਹੁਸ੍ਸਾਮਿਕਂ ਨਗਰਂ।

‘‘ਬਹੂ ਨਦਿਯੋ ਅਸ੍ਮਿ’’ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਾਸਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ –

ਸਮਾਸਨ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ, **ਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੫੬. ਨਦਿਮ੍ਹਾ ਚ।

ਸਮਾਸਨ੍ਤਗਤਾ **ਨਦਿਮ੍ਹਾ** **ਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਤੁਅਨ੍ਤਾ ਚ। ਨਿਚ੍ਚਤ੍ਥਂ ਵਚਨਂ। **ਨਦੀ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਇਤ੍ਥਿਵਾਚਕਾਨਂ **ਈ**ਕਾਰੂਕਾਰਾਨਂ ਪਰਸਮਞ੍ਞਾ, ਤਤੋ ‘‘ਕ੍ਵਚਾਦਿਮਜ੍ਝੁਤ੍ਤਰਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਦਿਸਞ੍ਞਸ੍ਸ **ਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਬਹੁਨਦਿਕੋ ਜਨਪਦੋ। ਏਵਂ ਬਹੁਜਮ੍ਬੁਕਂ ਵਨਂ। ਬਹੁਨਾਰਿਕੋਤਿ ਛਟ੍ਠੀਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿਨਾ ਸਿਦ੍ਧਂ। ਬਹਵੋ ਕਤ੍ਤਾਰੋ ਅਸ੍ਮਿਂ, ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਬਹੁਕਤ੍ਤੁਕੋ ਦੇਸੋ। ਏਵਂ ਬਹੁਭਤ੍ਤੁਕੋ।

ਭਿਨ੍ਨਾਧਿਕਰਣੋ ਯਥਾ – ਏਕਰਤ੍ਤਿਂ ਵਾਸੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਏਕਰਤ੍ਤਿਵਾਸੋ, ਸਮਾਨੇਨ ਜਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਾਸੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮਾਨਵਾਸੋ ਪੁਰਿਸੋ। ਉਭਤੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕੋ, ਛਤ੍ਤਂ ਪਾਣਿਮ੍ਹਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਛਤ੍ਤਪਾਣਿ ਪੁਰਿਸੋ। ਏਵਂ ਦਣ੍ਡਪਾਣਿ, ਸਤ੍ਥਪਾਣਿ, ਵਜਿਰਪਾਣਿ, ਖਗ੍ਗਹਤ੍ਥੋ, ਸਤ੍ਥਹਤ੍ਥੋ, ਦਾਨੇ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਦਾਨਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਦਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੋ, ਬੁਦ੍ਧਭਤ੍ਤਿਕੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਗਾਰਵੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਿਪਦੋ ਯਥਾ – ਪਰਕ੍ਕਮੇਨਾਧਿਗਤਾ ਸਮ੍ਪਦਾ ਯੇਹਿ ਤੇ ਭਵਨ੍ਤਿ ਪਰਕ੍ਕਮਾਧਿਗਤਸਮ੍ਪਦਾ ਮਹਾਪੁਰਿਸਾ। ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਾਧਿਗਤਭੋਗਾ, ਓਣੀਤੋ ਪਤ੍ਤਤੋ ਪਾਣਿ ਯੇਨ ਸੋਯਂ ਓਣੀਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿ, ਸੀਹਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧਂ ਵਿਯ ਕਾਯੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸੀਹਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧਕਾਯੋ, ਮਤ੍ਤਾ ਬਹਵੋ ਮਾਤਙ੍ਗਾ ਅਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਮਤ੍ਤਬਹੁਮਾਤਙ੍ਗਂ ਵਨਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਨਨਿਪਾਤਪੁਬ੍ਬਪਦੋ ਯਥਾ – ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਸਮੋਤਿ ਅਸਮੋ ਭਗਵਾ। ਇਧ ‘‘ਅਤ੍ਤਂ ਨਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੇ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਅਤ੍ਤਂ ਨਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਨ**ਸ੍ਸ **ਅਤ੍ਤਂ**। ਏਵਂ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਅਪੁਤ੍ਤਕੋ, ਅਹੇਤੁਕੋ, ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਸਮਾਸਨ੍ਤ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ **ਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਸਂਵਾਸੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਅਸਂਵਾਸਾ, **ਨ** ਵਿਜ੍ਜਤੇ ਵੁਟ੍ਠਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਅਵੁਟ੍ਠਿਕੋ ਜਨਪਦੋ, ਅਭਿਕ੍ਖੁਕੋ ਵਿਹਾਰੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰੋਤਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ, ‘‘ਸਰੇ ਅਨ’’ਤਿ **ਅਨ, ਤਪ੍ਪੁਰਿਸ**ਗ੍ਗਹਣਮੁਪਲਕ੍ਖਣਂ, ਅਥਵਾ ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਨ**ਸ੍ਸ **ਅਨ**। ਏਵਂ ਨਤ੍ਥਿ ਅਨ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਅਨਨ੍ਤਂ, ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਆਸਵਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਅਨਾਸਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਪਠਮਾਯਤ੍ਥੋ ਸਹਪੁਬ੍ਬਪਦੋ ਯਥਾ – ਸਹ ਹੇਤੁਨਾ ਯੋ ਵਤ੍ਤਤੇਤਿ ਸਹੇਤੁਕੋ, ਸਹੇਤੁ ਵਾ, ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਸਹ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਸਾ**ਦੇਸੋ, ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਸਮਾਸਨ੍ਤ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ **ਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ, ਸਹ ਪੀਤਿਯਾ ਇਮੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਾ। ਏਵਂ ਸਹ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ, ਸਕਿਲੇਸੋ, ਸਉਪਾਦਾਨੋ, ਸਪਰਿਵਾਰੋ, ਸਹ ਮੂਲੇਨ ਉਦ੍ਧਤੋ ਸਮੂਲੁਦ੍ਧਤੋ ਰੁਕ੍ਖੋ।

ਉਪਮਾਨਪੁਬ੍ਬਪਦੋ ਪਠਮਾਯਤ੍ਥੋ ਤਾਵ – ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਭਾਵਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥਂ **ਇਵ**ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗੋ, ਕਾਯਬ੍ਯਾਮਾਨਂ ਸਮਪ੍ਪਮਾਣਤਾਯ ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਇਵ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲੋ ਯੋ ਰਾਜਕੁਮਾਰੋ ਸੋਯਂਨਿਗ੍ਰੋਧਪਰਿਮਣ੍ਡਲੋ ਰਾਜਕੁਮਾਰੋ। ‘‘ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨਮਪ੍ਪਯੋਗੋ’’ਤਿ **ਇਵ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਯੋਗੋ, ਸਙ੍ਖੋ ਵਿਯ ਪਣ੍ਡਰੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਪਣ੍ਡਰੋ, ਕਾਕੋ ਵਿਯ ਸੂਰੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਕਾਕਸੂਰੋ, ਚਕ੍ਖੁ ਇਵ ਭੂਤੋ ਅਯਂ

ਪਰਮਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਤੋਤਿ ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ ਭਗਵਾ। ਏਵੰ ਅਤ੍ਥਭੂਤੋ। ਧਮ੍ਮਭੂਤੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋ, ਅਨ੍ਧੋ ਵਿਯ ਭੂਤੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਧਭੂਤੋ ਬਾਲੋ। ਮੁਞ੍ਜਪਬ੍ਬਜਮਿਵ ਭੂਤਾ ਅਯਨ੍ਤਿ ਮੁਞ੍ਜਪਬ੍ਬਜਭੂਤਾ ਕੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਨ੍ਤਾਕੁਲਕਮਿਵ ਜਾਤਾ ਅਯਨ੍ਤਿ ਤਨ੍ਤਾਕੁਲਕਜਾਤਾ।

ਛਟ੍ਠਿਯਤ੍ਥੇ – ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ ਵਿਯ ਵਣ੍ਣੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋਯਂ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ ਭਗਵਾ। ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੋ, ਨਾਗਸ੍ਸ ਵਿਯ ਅਸ੍ਸ ਗਤੀਤਿ ਨਾਗਗਤਿ। ਏਵੰ ਸੀਹਗਤਿ, ਨਾਗਵਿਕ੍ਕਮੋ, ਸੀਹਵਿਕ੍ਕਮੋ, ਸੀਹਹਨੁ, ਏਣਿਸ੍ਸ ਵਿਯ ਅਸ੍ਸ ਜਙ੍ਘਾਤਿ ਏਣਿਜਙ੍ਘੋ, ਸੀਹਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧਂ ਵਿਯ ਅਸ੍ਸ ਕਾਯੋਤਿ ਸੀਹਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧਕਾਯੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਵਿਯ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਰੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸਰੋ।

ਵਾਸਦ੍ਦਤ੍ਥੇ ਸਙ੍ਖਜੋਭਯਪਦੋ ਯਥਾ – ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤਯੋ ਵਾ ਪਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਪਤ੍ਤਾ, ‘‘ਦ੍ਵੇਕਟ੍ਠਾਨਮਾਕਾਰੋ ਵਾ’’ਤਿ **ਦ੍ਵਿਸਦ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਤ੍ਤਂ**, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਦ੍ਵੀਹਂ ਵਾ ਤੀਹਂ ਵਾ ਦ੍ਵੀਹਤੀਹਂ, ਛ ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਵਾ ਵਾਚਾ ਛਪ੍ਪਞ੍ਚਵਾਚਾ। ਏਵੰ ਸਤ੍ਤਟ੍ਠਮਾਸਾ, ਏਕਯੋਜਨਦ੍ਵਿਯੋਜਨਾਨਿ।

ਦਿਸਨ੍ਤਰਾਲ਼ਤ੍ਥੇ ਯਥਾ – ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਾ ਚ ਦਕ੍ਖਿਣਸ੍ਸਾ ਚ ਦਿਸਾਯ ਯਦਨ੍ਤਰਾਲ਼ਂ ਸਾਯਂ ਪੁਬ੍ਬਦਕ੍ਖਿਣਾ ਵਿਦਿਸਾ। ਏਤ੍ਥ ਤੁਲਜਾਧਿਕਰਣਪਦਪਰਤ੍ਤਾਭਾਵਾ ਨ ਪੁਮ੍ਭਾਵਾਤਿਦੇਸੋ, ‘‘ਕ੍ਵਚਾਦਿਮਜ੍ਝੁਤ੍ਤਰਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਦਿਸਨ੍ਤਰਾਲ਼ਤ੍ਥੇ ਪੁਬ੍ਬਪਦਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ। ਏਵੰ ਪੁਬ੍ਬੁਤ੍ਤਰਾ, ਅਪਰਦਕ੍ਖਿਣਾ, ਪਚ੍ਛਿਮੁਤ੍ਤਰਾ। ਯਦਾ ਪਨ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਚ ਸਾ ਪੁਬ੍ਬਾ ਚਾਤਿ ਕਮ੍ਮਧਾਰਯਸਮਾਸੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਪੁਮ੍ਭਾਵਾਤਿਦੇਸੋ ਉਤ੍ਤਰਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ, ਸਬ੍ਬਨਾਮਿਕਵਿਧਾਨਮ੍ਪਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਭਵਤਿਯੇਵ, ਯਥਾ – ਦਕ੍ਖਿਣਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਾ, ਦਕ੍ਖਿਣਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਮਿਤਿ।

ਬਜਤਿਹਾਰਲਕ੍ਖਣੇ ਯਥਾ – ਕੇਸੇਸੁ ਚ ਕੇਸੇਸੁ ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਦਂ ਯੁਦ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਕੇਸਾਕੇਸਿ, ਦਣ੍ਡੇਹਿ ਚ ਦਣ੍ਡੇਹਿ ਚ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਇਦਂ ਯੁਦ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਦਣ੍ਡਾਦਣ੍ਡਿ, ‘‘ਕ੍ਵਚਾਦਿਮਜ੍ਝੁਤ੍ਤਰਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਜ੍ਝੇਦੀਘੋ, ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੁਸ੍ਸਿਕਾਰੋ।

ਪਠਮਾਵਿਭਤਜਤ੍ਥਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ।

ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿਸਮਾਸੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਦ੍ਵਨ੍ਦਸਮਾਸ

ਅਥ ਦ੍ਵਨ੍ਦਸਮਾਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ।

ਸੋ ਚ ਦੁਵਿਧੋ ਇਤਰੀਤਰਯੋਗ ਸਮਾਹਾਰਤ੍ਥਭੇਦੇਨ।

ਤਤ੍ਥ **ਇਤਰੀਤਰਯੋਗੇ** ਤਾਵ – ‘‘ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ’’ਇਤੀਧ ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਪਠਮੇਕਵਚਨਂ, ਸਮੁਚ੍ਚਯਜੋਤਨਤ੍ਥਂ **ਚ**ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗੋ ਚ।

‘‘ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਚਾ’’ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੩੫੭. ਨਾਮਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਚਯੋ ਦ੍ਵਨ੍ਦੋ।

ਨਾਨਾਨਾਮਾਨਮੇਵ ਏਕਵਿਭਤ੍ਤਿਕਾਨਂ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨਂ ਯੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯੋ, ਸੋ ਵਿਭਾਸਾ ਸਮਾਸੋ ਭਵਤਿ, ਦ੍ਵਨ੍ਦਸਞ੍ਞੋ ਚ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸਮੁਚ੍ਚਯੋ** ਨਾਮ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਂ, ਸੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਕੇਵਲਸਮੁਚ੍ਚਯੋ ਅਨ੍ਵਾਚਯੋ ਇਤਰੀਤਰਯੋਗੋ ਸਮਾਹਾਰੋ ਚਾਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ।

ਤਤ੍ਥ ਕੇਵਲਸਮੁਚ੍ਚਯੇ, ਅਨ੍ਵਾਚਯੇ ਚ ਸਮਾਸੋ ਨ ਭਵਤਿ, ਕ੍ਰਿਯਾਸਾਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਨਾਮਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥਭਾਵਤੋ, ਯਥਾ – ਚੀਵਰਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਂ ਸਯਨਾਸਨਂ ਅਦਾਸਿ, ਦਾਨਞ੍ਚ ਦੇਹਿ, ਸੀਲਞ੍ਚ ਰਕ੍ਖਾਹਿ। ਇਤਰੀਤਰਯੋਗੇ, ਸਮਾਹਾਰੇ ਚ ਸਮਾਸੋ ਭਵਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਨਾਮਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥਭਾਵਤੋ।

ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਪਦਾਨਿ ਦ੍ਵਨ੍ਦਾ, ਦ੍ਵਨ੍ਦਟ੍ਠਾ ਵਾ ਦ੍ਵਨ੍ਦਾ, ਦ੍ਵਨ੍ਦਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਸਮਾਸੋਪਿ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਸਞ੍ਞਾਯ **ਦ੍ਵਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਉਭਯਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨੋ ਹਿ ਦ੍ਵਨ੍ਦੋ।

ਨਨੁ ਚ ਉਭਯਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ ਕਥਮੇਕਤ੍ਥੀਭਾਵੋ ਸਿਯਾਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਸਦਿਸਾਦਿਅਤ੍ਥੇਪਿ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵੇਨਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਦਾਨਂ ਏਕਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯਦੀਪਕਤ੍ਤਾ ਨ ਵਿਰੋਧੋ, ਤਞ੍ਚ ਦ੍ਵਨ੍ਦਵਿਸਯਮੇਵ, ਤੇਸਮਤ੍ਥਦ੍ਵਯਦੀਪਕਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਹਿ **ਭੂ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਨੁਭਵਅਭਿਭਵਾਦਿਕੇ ਅਤ੍ਥੇ **ਅਨ੍ਵਭਿ**ਆਦਿਉਪਸਗ੍ਗਸਹਿਤੋਵ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਕੇਵਲੋ, ਏਵਂ ‘‘ਗਵਸ੍ਸਕ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਗਵਾਦੀਨਂ **ਅਸ੍ਸਾ**ਦਿਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸਹਿਤਾਨਮੇਵ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯਦੀਪਨਂ, ਨ ਕੇਵਲਾਨਨ੍ਤਿ ਤਞ੍ਚ ਦ੍ਵਨ੍ਦਵਿਸਯਮੇਵ, ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਮੁਚ੍ਚਯਦੀਪਕਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਿ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇਪੇਕਤ੍ਥਿਤਾਤਿ ਨ ਕੋਚਿ ਵਿਰੋਧੋ, ਤਤੋ ਸਮਾਸਸਞ੍ਞਾਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪਾਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ, ਸਮਾਸੇਨੇਵ ਚਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨਮਪ੍ਪਯੋਗੋ’’ਤਿ **ਚ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਯੋਗੋ।

ਇਧ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ ਅਚ੍ਚਿਤਤਰਂ ਪੁਬ੍ਬਂ ਨਿਪਤਤਿ, ਪਰਸ੍ਸੇਵ ਲਿਙ੍ਗਞ੍ਚ। ਇਤਰੀਤਰਯੋਗਸ੍ਸ ਅਵਯਵਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਬਹੁਵਚਨਮੇਵ।

ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇਹਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਸਮਣੋ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਚ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ। ਏਵਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ, ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ, ਮਾਤਾ ਚ ਪਿਤਾ ਚ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ, ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ **ਮਾਤੁ**ਆਦਿਪੁਬ੍ਬਪ**ਦੁ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਆ**ਕਾਰੋ। ਏਵਂ ਪਿਤਾਪੁਤ੍ਤਾ।

‘‘ਜਾਯਾ ਚ ਪਤਿ ਚਾਤਿ ਜਾਯਾਪਤਿ’’ਇਤੀਧ –

‘‘ਕ੍ਵਚੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੫੮. ਜਾਯਾਯ ਤੁਦਂ ਜਾਨਿ ਪਤਿਮ੍ਹਿ।

ਜਾਯਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਤੁਦਂ ਜਾਨਿ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ **ਪਤਿ**ਸਦ੍ਦੇ ਪਰੇ ਕ੍ਵਚਿ। ਤੁਦਂਪਤਿ, ਜਾਨਿਪਤਿ, ਜਯਮ੍ਪਤਿਕਾ। **ਏਤ੍ਥ** ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੋ, ‘‘ਕ੍ਵਚਾ’’ਦਿਨਾ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ।

ਕ੍ਵਚਿ ਅਪ੍ਪਸਰਂ ਪੁਬ੍ਬਂ ਨਿਪਤਤਿ, ਯਥਾ – ਚਨ੍ਦੋ ਚ ਸੂਰਿਯੋ ਚ ਚਨ੍ਦਸੂਰਿਯਾ, ਨਿਗਮਾ ਚ ਜਨਪਦਾ ਚ ਨਿਗਮਜਨਪਦਾ, ਸੁਰਾ ਚ ਅਸੁਰਾ ਚ ਗਰੁਲ਼ਾ ਚ ਮਨੁਜਾ ਚ ਭੁਜਗਾ ਚ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ ਚ ਸੁਰਾਸੁਰਗਰੁਲ਼ਮਨੁਜਭੁਜਗਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ।

ਕ੍ਵਚਿ **ਇਵਣ੍ਣੁ**ਵਣ੍ਣਨ੍ਤਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਨਿਪਾਤੋ, ਯਥਾ – ਅਗ੍ਗਿ ਚ ਧੂਮੋ ਚ ਅਗ੍ਗਿਧੂਮਾ। ਏਵਂ ਗਤਿਬੁਦ੍ਧਿਭੁਜਪਠਹਰਕਰਸਯਾ, ਧਾਤਵੋ ਚ ਲਿਙ੍ਗਾਨਿ ਚ ਧਾਤੁਲਿਙ੍ਗਾਨਿ।

ਕ੍ਵਚਿ ਸਰਾਦਿ**ਅ**ਕਾਰਨ੍ਤਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਨਿਪਾਤੋ, ਯਥਾ – ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਾ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਸਦ੍ਦਾ, ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾ ਵਾ।

ਸਮਾਹਾਰੇ ਪਨ – ‘‘ਚਕ੍ਖੁ ਚ ਸੋਤਞ੍ਚਾ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ‘‘ਨਾਮਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਚਯੋ ਦ੍ਵਨ੍ਦੋ’’ਤਿ ਦ੍ਵਨ੍ਦਸਮਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ –

‘‘ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਂ, ਏਕਤ੍ਤਞ੍ਚਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੫੯. ਤਥਾ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ ਪਾਣਿ ਤੂਰਿਯ ਯੋਗ੍ਗ ਸੇਨਙ੍ਗ ਖੁਦ੍ਦਜਨ੍ਤੁਕ ਵਿਵਿਧ ਵਿਰੁਦ੍ਧ ਵਿਸਭਾਗਤ੍ਥਾਦੀਨਞ੍ਚ।

ਯਥਾ ਦਿਗੁਸਮਾਸੇ, ਤਥਾ ਸਮਾਹਾਰਦ੍ਵਨ੍ਦਸਮਾਸੇਪਿ ਪਾਣਿ ਤੂਰਿਯ ਯੋਗ੍ਗ ਸੇਨਙ੍ਗਤ੍ਥਾਨਂ, ਖੁਦ੍ਦਜਨ੍ਤੁਕਵਿਵਿਧ ਵਿਰੁਦ੍ਧਵਿਸਭਾਗਤ੍ਥਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਞ੍ਚ ਏਕਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਞ੍ਚ।

ਪਾਣਿਨੋ ਚ ਤੂਰਿਯਾਨਿ ਚ ਯੋਗ੍ਗਾਨਿ ਚ ਸੇਨਾ ਚਾਤਿ ਪਾਣਿਤੂਰਿਯ ਯੋਗ੍ਗਸੇਨਾ, ਤਾਸਮਙ੍ਗਾਨਿ **ਪਾਣਿਤੂਰਿਯਯੋਗ੍ਗਸੇਨਙ੍ਗਾਨਿ,** ਦ੍ਵਨ੍ਦਤੋ ਪਰਤ੍ਤਾ **ਅਙ੍ਗ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚੇਕਮਭਿਸਮ੍ਬਜ੍ਝਤੇ। ਖੁਦ੍ਦਾ ਚ ਤੇ ਜਨ੍ਤੁਕਾ ਚੇਤਿ **ਖੁਦ੍ਦਜਨ੍ਤੁਕਾ,** ਵਿਵਿਧੇਨਾਕਾਰੇਨ ਵਿਰੁਦ੍ਧਾ **ਵਿਵਿਧਵਿਰੁਦ੍ਧਾ,** ਨਿਚ੍ਚਵਿਰੋਧਿਨੋ। ਸਮਾਨੋ ਭਾਗੋ ਯੇਸਂ ਤੇ ਸਭਾਗਾ, ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਸਮਾਨ**ਸ੍ਸ **ਸ**ਆਦੇਸੋ, ਵਿਵਿਧਾ ਚ ਤੇ ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਸਭਾਗਾ ਚ ਕਿਚ੍ਚਤੋਤਿ **ਵਿਸਭਾਗਾ।** ਪਾਣਿਤੂਰਿਯਯੋਗ੍ਗਸੇਨਙ੍ਗਾਨਿ ਚ ਖੁਦ੍ਦਜਨ੍ਤੁਕਾ ਚ ਵਿਵਿਧਵਿਰੁਦ੍ਧਾ ਚ ਵਿਸਭਾਗਾ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਨ੍ਦੋ, ਇਧ ਬਹੁਤ੍ਤਾ ਪੁਬ੍ਬਨਿਪਾਤਸ੍ਸ ਅਨਿਯਮੋ, ਤੇ ਅਤ੍ਥਾ ਯੇਸਂ ਤੇ ਪਾਣਿਤੂਰਿਯਯੋਗ੍ਗਸੇਨਙ੍ਗਖੁਦ੍ਦਜਨ੍ਤੁਕਵਿਵਿਧਵਿਰੁਦ੍ਧਵਿਸਭਾਗਤ੍ਥਾ, ਤੇ ਆਦਯੋ ਯੇਸਂ ਤੇ ਤਦਾਦਯੋ।

ਆਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞਲਿਙ੍ਗਵਿਸੇਸਿਤ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪਰਿਮਾਣਤ੍ਥ ਪਚਨਚਣ੍ਡਾਲਤ੍ਥ ਦਿਸਤ੍ਥਾਦੀਨਞ੍ਚ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ ਏਕਤ੍ਤਂ, ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਇਤਿ ਪਾਣ੍ਯਙ੍ਗਤ੍ਥਭਾਵਤੋ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਸਦ੍ਦਾਨਂ ਇਮਿਨਾ ਏਕਤ੍ਤਂ, ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਾਸਤ੍ਤਾ ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸੇ ਕਤੇ **ਸਯਾਦ੍ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅ**ਮਾਦੇਸਾਦਿ।

ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਂ, ਹੇ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤ, ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਂ, ਚਕ੍ਖੁਸੋਤੇਨ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਕਵਚਨਮੇਵ। ਮੁਖਞ੍ਚ ਨਾਸਿਕਾ ਚ ਮੁਖਨਾਸਿਕਂ, ‘‘ਸਰੋ ਰਸ੍ਸੋ ਨਪੁਂਸਕੇ’’ਤਿ ਅਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਹਨੁ ਚ ਗੀਵਾ ਚ ਹਨੁਗੀਵਂ। ਏਵਂ ਕਣ੍ਣਨਾਸਂ, ਪਾਣਿਪਾਦਂ, ਛਵਿਮਂਸਲੋਹਿਤਂ। ਹਤ੍ਥਪਾਦਾ ਮਂਸਲੋਹਿਤਾਨੀਤਿਆਦੀਨਂ ਪਨ ਇਤਰੀਤਰਯੋਗੇਨ ਸਿਦ੍ਧਂ। ਏਵਂ **ਪਾਣ੍ਯਙ੍ਗਤ੍ਥੇ।**

ਤੂਰਿਯਙ੍ਗਤ੍ਥੇ ਗੀਤਞ੍ਚ ਵਾਦਿਤਞ੍ਚ ਗੀਤਵਾਦਿਤਂ, ਸਮ੍ਮਞ੍ਚ ਤਾਲ਼ਞ੍ਚ ਸਮ੍ਮਤਾਲ਼ਂ, **ਸਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਕਂਸਤਾਲ਼ਂ। **ਤਾਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਤਾਲ਼ਂ। ਸਙ੍ਖੋ ਚ ਪਣਵੋ ਚ ਡਿਣ੍ਡਿਮੋ ਚ, ਸਙ੍ਖਾ ਚ ਪਣਵਾ ਚ ਡਂਣ੍ਡਿਮਾ ਚਾਤਿ ਵਾ ਸਙ੍ਖਪਣਵਡਿਣ੍ਡਿਮਂ, ਪਣਵਾਦਯੋ ਦ੍ਵੇਪਿ ਭੇਰਿਵਿਸੇਸੋ।

ਯੋਗ੍ਗਙ੍ਗਤ੍ਥੇ ਯਥਾ – ਫਾਲੋ ਚ ਪਾਚਨਞ੍ਚ ਫਾਲਪਾਚਨਂ, ਯੁਗਞ੍ਚ ਨਙ੍ਗਲਞ੍ਚ ਯੁਗਨਙ੍ਗਲਂ।

ਸੇਨਙ੍ਗਤ੍ਥੇ ਹਤ੍ਥਿਨੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾ ਚ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਂ, ਰਥਾ ਚ ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਚ ਰਥਪਤ੍ਤਿਕਂ, ਅਸਿ ਚ ਚਮ੍ਮਞ੍ਚ ਅਸਿਚਮ੍ਮਂ, **ਚਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਰਵਾਰਣਫਲਕਂ। ਧਨੁ ਚ ਕਲਾਪੋ ਚ ਧਨੁਕਲਾਪਂ, **ਕਲਾਪੋ**ਤਿ ਤੂਣੀਰਂ।

ਖੁਦ੍ਦਜਨ੍ਤੁਕਤ੍ਥੇ ਡਂਸਾ ਚ ਮਕਸਾ ਚ ਡਂਸਮਕਸਂ। ਏਵਂ ਕੁਨ੍ਥਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕਂ, ਕੀਟਪਟਙ੍ਗਂ, ਕੀਟਸਰੀਸਪਂ। ਤਤ੍ਥ **ਕੁਨ੍ਥਾ** ਸੁਖੁਮਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕਾ, **ਕੀਟਾ** ਕਪਾਲਪਿਟ੍ਠਿਕਪਾਣਾ।

ਵਿਵਿਧਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇ ਅਹਿ ਚ ਨਕੁਲੋ ਚ, ਅਹੀ ਚ ਨਕੁਲਾ ਚਾਤਿ ਵਾ ਅਹਿਨਕੁਲਂ। ਏਵਂ ਬਿਲ਼ਾਰਮੂਸਿਕਂ, ਅਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਕਾਕੋਲੂਕਂ, ਸਪ੍ਪਮਣ੍ਡੂਕਂ, ਗਰੁਲ਼ਸਪ੍ਪਂ।

ਵਿ**ਸਭਾਗਟ੍ਠੇ** ਸੀਲਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਸੀਲਪਞ੍ਞਾਣੰ, ਸਮਥੋ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨੰ। ਏਵੰ ਨਾਮਰੂਪੰ, ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ। ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ, ਲੋਭਮੋਹੰ, ਦੋਸਮੋਹੰ, ਅਹਿਰਿਕਾਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੰ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ''ਅੰਮੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤੰ ਝਲਪੇਹੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਅੰਮੋ''ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਦਸ੍ਸਨਤੋ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਤੇਨ ਆਧਿਪਚ੍ਚਪਰਿਵਾਰੋ ਛਨ੍ਨਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿਆਦਿ ਸਿਜ੍ਝਤਿ।

ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞਲਿਙ੍ਗਵਿਸੇਸਿਤਾਨੰ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ ਦਾਸੀ ਚ ਦਾਸੋ ਚ ਦਾਸਿਦਾਸੰ, ''ਕ੍ਵਚਾਦੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਜ੍ਝੇ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ। ਏਵੰ ਇਤ੍ਥਿਪੁਮੰ, ਪਤ੍ਤਚੀਵਰੰ, ਸਾਖਾਪਲਾਸਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪਰਿਮਾਣਟ੍ਠਾਨੰ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ ਏਕਕਞ੍ਚ ਦੁਕਞ੍ਚ ਏਕਕਦੁਕੰ, ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਦ੍ਵਨ੍ਦੇ ਅਪ੍ਪਸਙ੍ਖ੍ਯਾ ਪੁਬ੍ਬੰ ਨਿਪਤਤਿ। ਏਵੰ ਦੁਕਤਿਕੰ, ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕੰ, ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕੰ, ਦੀਘੋ ਚ ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਚ ਦੀਘਮਜ੍ਝਿਮੰ।

ਪਚਨਚਣ੍ਡਾਲਟ੍ਠਾਨੰ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ ਓਰਬ੍ਭਿਕਾ ਚ ਸੂਕਰਿਕਾ ਚ ਓਰਬ੍ਭਿਕਸੂਕਰਿਕੰ। ਏਵੰ ਸਾਕੁਣਿਕਮਾਗਵਿਕੰ, ਸਪਾਕੋ ਚ ਚਣ੍ਡਾਲੋ ਚ ਸਪਾਕਚਣ੍ਡਾਲੰ, ਪੁਕ੍ਕੁਸਛਵਡਾਹਕੰ, ਵੇਨਰਥਕਾਰੰ। ਤਤ੍ਥ ਵੇ**ਨਾ** ਤਚ੍ਛਕਾ, **ਰਥਕਾਰਾ** ਚਮ੍ਮਕਾਰਾ।

ਦਿਸਟ੍ਠਾਨੰ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ ਪੁਬ੍ਬਾ ਚ ਅਪਰਾ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਦ੍ਵਨ੍ਦਸਮਾਸੰ, ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਇਧਾ**ਦਿ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਏਕਤ੍ਤੇ, ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤੇ ਚ ਕਤੇ ''ਸਰੋ ਰਸ੍ਸੋ ਨਪੁੰਸਕੇ''ਤਿ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ, ਪੁਬ੍ਬਾਪਰੰ , ਹੇ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰ, ਪੁਬ੍ਬਾਪਰੰ, ਪੁਬ੍ਬਾਪਰੇਨ, ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਵੰ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਪਚ੍ਛਿਮੰ, ਦਕ੍ਖਿਣੁਤ੍ਤਰੰ, ਅਧਰੁਤ੍ਤਰੰ।

''ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗੰ, ਏਕਤ੍ਤੰ, ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੬੦. ਵਿ**ਭਾਸਾ ਰੁਕ੍ਖ ਤਿਣ ਪਸੁ ਧਨ ਧਞ੍ਞ ਜਨਪਦਾਦੀਨਞ੍ਚ।**

ਰੁਕ੍ਖ ਤਿਣ ਪਸੁ ਧਨ ਧਞ੍ਞ ਜਨਪਦਾਦੀਨਮੇਕਤ੍ਤੰ, ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਞ੍ਚ ਵਿਭਾਸਾ ਹੋਤਿ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ ਸਮਾਸੇ। **ਏ**ਕਤ੍ਤਾਭਾਵੇ ਬਹੁਵਚਨੰ, ਪਰਸ੍ਸੇਵ ਲਿਙ੍ਗਞ੍ਚ।

ਤਤ੍ਥ **ਰੁਕ੍ਖਾਨੰ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ** ਅਸ੍ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਕਪਿਤ੍ਥਾ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਾਹਾਰੇ ਦ੍ਵਨ੍ਦਸਮਾਸਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ਇਮਿਨਾ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨੇਕਤ੍ਤੰ, ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਅਸ੍ਸਤ੍ਥਕਪਿਤ੍ਥੰ, ਅਸ੍ਸਤ੍ਥਕਪਿਤ੍ਥਾ ਵਾ। ਏਵੰ ਅਮ੍ਬਪਨਸੰ, ਅਮ੍ਬਪਨਸਾ ਵਾ, ਖਦਿਰਪਲਾਸੰ, ਖਦਿਰਪਲਾਸਾ ਵਾ, ਧਵਸ੍ਸਕਣ੍ਣਕੰ, ਧਵਸ੍ਸਕਣ੍ਣਕਾ ਵਾ।

ਤਿਣਾਨੰ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ ਉਸੀਰਾਨਿ ਚ ਬੀਰਣਾਨਿ ਚ ਉਸੀਰਬੀਰਣੰ, ਉਸੀਰਬੀਰਣਾਨਿ ਵਾ। ਏਵੰ ਮੁਞ੍ਜਪਬ੍ਬਜੰ, ਮੁਞ੍ਜਪਬ੍ਬਜਾ ਵਾ, ਕਾਸਕੁਸੰ, ਕਾਸਕੁਸਾ ਵਾ।

ਪਸੂਨੰ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ ਅਜਾ ਚ ਏਲਕਾ ਚ ਅਜੇਲਕੰ, ਅਜੇਲਕਾ ਵਾ, ਹਤ੍ਥੀ ਚ ਗਾਵੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾ ਚ ਵਲ਼ਵਾ ਚ ਹਤ੍ਥਿਗਵਸ੍ਸਵਲ਼ਵੰ, ਹਤ੍ਥਿਗਵਸ੍ਸਵਲ਼ਵਾ ਵਾ, ''ਕ੍ਵਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ, ''ਓਸਰੇ ਚਾ''ਤਿ **ਅ**ਵਾਦੇਸੋ ਚ, ਗੋਮਹਿਸੰ, ਗੋਮਹਿੰਸਾ ਵਾ, ਏਣੇਯਜਵਰਾਹੰ, ਏਣੇਯਜਵਰਾਹਾ ਵਾ, ਸੀਹਬਜਗ੍ਘਤਰਚ੍ਛੰ, ਸੀਹਬਜਗ੍ਘਤਰਚ੍ਛਾ ਵਾ।

ਧਨਾਨੰ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ ਹਿਰਞ੍ਞਞ੍ਚ ਸੁਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣੰ, ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣਾਨਿ ਵਾ। ਏਵੰ ਜਾਤਰੂਪਰਜਤੰ, ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਾਨਿ ਵਾ, ਮਣਿਮੁਤ੍ਤਸਙ੍ਖਵੇਲੁਰਿਯੰ, ਮਣਿਮੁਤ੍ਤਸਙ੍ਖਵੇਲੁਰਿਯਾ ਵਾ।

ਧਞ੍ਞਾਨੰ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ ਸਾਲੀ ਚ ਯਵਾ ਚ ਸਾਲਿਯਵੰ, ਸਾਲਿਯਵਾ ਵਾ। ਏਵੰ ਤਿਲਮੁਗ੍ਗਮਾਸੰ, ਤਿਲਮੁਗ੍ਗਮਾਸਾ ਵਾ।

ਜਨਪਦਾਨਂ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ ਕਾਸੀ ਚ ਕੋਸਲਾ ਚ ਕਾਸਿਕੋਸਲਂ, ਕਾਸਿਕੋਸਲਾ ਵਾ, ਵਜ੍ਜੀ ਚ ਮਲ੍ਲਾ ਚ ਵਜ੍ਜਿਮਲ੍ਲਂ, ਵਜ੍ਜਿਮਲ੍ਲਾ ਵਾ, ਅਙ੍ਗਾ ਚ ਮਗਧਾ ਚ ਅਙ੍ਗਮਗਧਂ, ਅਙ੍ਗਮਗਧਾ ਵਾ।

ਆਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਸਕੁਣ੍ਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ ਵਿਭਾਸਾ ਏਕਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ, ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ ਵਾ, ਏਵਂ ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜਂ, ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜਾ ਵਾ, ਹੀਨਪ੍ਪਣੀਤਂ, ਹੀਨਪ੍ਪਣੀਤਾ ਵਾ, ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਂ, ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਾ ਵਾ, ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ, ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਵਾ, ਪਟਿਘਾਨੁਨਯਂ, ਪਟਿਘਾਨੁਨਯਾ ਵਾ, ਛਾਯਾਤਪਂ, ਛਾਯਾਤਪਾ ਵਾ, ਆਲੋਕਨ੍ਧਕਾਰਂ, ਆਲੋਕਨ੍ਧਕਾਰਾ ਵਾ, ਰਤ੍ਤਿ ਚ ਦਿਵਾ ਚ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ, ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾ ਵਾ, ਅਹਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿ ਚ ਅਹੋਰਤ੍ਤਂ, ਅਹੋਰਤ੍ਤਾ ਵਾ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਸਮਾਸਨ੍ਤੇ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ **ਆ**ਕਾਰਿਕਾਰਾਨਮਤ੍ਤਂ।

ਸਕੁਣਾਨਂ ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ ਹਂਸਾ ਚ ਬਕਾ ਚ ਹਂਸਬਕਂ, ਹਂਸਬਕਾ ਵਾ। ਏਵਂ ਕਾਰਣ੍ਡਵਚਕ੍ਕਵਾਕਂ, ਕਾਰਣ੍ਡਵਚਕ੍ਕਵਾਕਾ ਵਾ, ਮਯੂਰਕੋਞ੍ਚਂ, ਮਯੂਰਕੋਞ੍ਚਾ ਵਾ, ਸੁਕਸਾਲਿਕਂ, ਸੁਕਸਾਲਿਕਾ ਵਾ।

ਸਮਾਹਾਰਦ੍ਵਨ੍ਦੋ।

ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਚੇਤ੍ਥ –

> ਅਚ੍ਚਿਤਪ੍ਪਸਰਂ ਪੁਬ੍ਬਂ, ਇਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣਕਂ ਕ੍ਵਚਿ।
> ਦ੍ਵਨ੍ਦੇ ਸਰਾਦ੍ਯਕਾਰਨ੍ਤਂ, ਬਹੂਸ੍ਵਨਿਯਮੋ ਭਵੇ॥

ਦ੍ਵਨ੍ਦਸਮਾਸੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

> ਪੁਬ੍ਬੁਤ੍ਤਰੁਭਯਞ੍ਞਤ੍ਥ-ਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ।
> ਸਮਾਸੋਯਂ ਦਿਗੁ ਕਮ੍ਮ-ਧਾਰਯੇਹਿ ਚ ਛਬ੍ਬਿਧੋ॥

> ਦੁਵਿਧੋ ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵੋ, ਨਵਧਾ ਕਮ੍ਮਧਾਰਯੋ।
> ਦਿਗੁ ਦੁਧਾ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ, ਅਟ੍ਠਧਾ ਨਵਧਾ ਭਵੇ।
> ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਦ੍ਵਨ੍ਦੋ, ਸਮਾਸੋ ਚਤੁਰਟ੍ਠਧਾਤਿ॥

ਇਤਿ ਪਦਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿਯਂ ਸਮਾਸਕਣ੍ਡੋ

ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਤਦ੍ਧਿਤਕਣ੍ਡ

ਅਪਚ੍ਚਤਦ੍ਧਿਤ

ਅਥ ਨਾਮਤੋ ਏਵ ਵਿਭਤਜਨ੍ਤਾ ਅਪਚ੍ਚਾਦਿਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸੇ ਤਦ੍ਧਿਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਨਾਮਤੋ ਪਰਂ ਤਦ੍ਧਿਤਵਿਧਾਨਮਾਰਭੀਯਤੇ।

ਤਤ੍ਥ ਤਸ੍ਮਾ ਤਿਵਿਧਲਿਙ੍ਗਤੋ ਪਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹਿਤਾ ਸਹਿਤਾਤਿ **ਤਦ੍ਧਿਤਾ,** **ਣਾ**ਦਿਪਚ੍ਚਯਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਤੇਸਂ ਵਾ ਨਾਮਿਕਾਨਂ ਹਿਤਾ ਉਪਕਾਰਾ ਤਦ੍ਧਿਤਾਤਿ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਭੂਤਪਰਸਮਞ੍ਞਾਵਸੇਨਾਪਿ **ਣਾ**ਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਵ ਤਦ੍ਧਿਤਾ ਨਾਮ।

''ਵਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

''ਲਿਙ੍ਗਞ੍ਚ ਨਿਪਚ੍ਚਤੇ''ਤਿ ਇਤੋ **ਲਿਙ੍ਗ**ਗ੍ਗਹਣਮਨੁਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੬੧. ਵਾ **ਣਪਚ੍ਚੇ**।

ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਤੋ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ''ਤਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚ''ਮਿਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ।

ਸੋ ਚ –

੩੬੨. ਧਾਤੁਲਿਙ੍ਗੇਹਿ ਪਰਾ ਪਚ੍ਚਯਾ।

ਧਾਤੂਹਿ, ਲਿਙ੍ਗੇਹਿ ਚ ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਰਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤੋ ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਲਿਙ੍ਗਤੋ ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਾਯੇਵ ਪਰੋ ਹੋਤਿ। ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤੀਤਿ **ਪਚ੍ਚਯੋ,** ਪਤੀਯਨ੍ਤਿ ਅਨੇਨ ਅਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨਮਪ੍ਪਯੋਗੋ''ਤਿ **ਅਪਚ੍ਚ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਯੋਗੋ, ''ਤੇਸਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਲੋਪਾ ਚੇ''ਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੋ ਚ।

੩੬੩. ਤੇਸਂ ਣੋ ਲੋਪਂ।

ਤੇਸਂ ਤਦ੍ਧਿਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ **ਣਾ**ਨੁਬਨ੍ਧਾਨਂ **ਣ**ਕਾਰੋ ਲੋਪਮਾਪਜ੍ਜਤੇ।

੩੬੪. ਵੁ**ਦ੍ਧਾਦਿਸਰਸ੍ਸ** ਵਾ**ਸਂਯੋਗਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਣੇ ਚ**।

ਆਦਿਸਰਸ੍ਸ ਵਾ ਆਦਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਵਾ ਅਸਂਯੋਗਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿ **ਸਣ**ਕਾਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ। ਸਂਯੋਗੋ ਅਨ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸਂਯੋਗਨ੍ਤੋ, ਤਦਞ੍ਞੋ **ਅਸਂਯੋਗਨ੍ਤੋ**। ਅਥ ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵਾਸਦ੍ਦੋ, ਤਦਾ ਚ ਪਕਤਿਭੂਤੇ ਲਿਙ੍ਗੇ ਸਰਾਨਮਾਦਿਸਰਸ੍ਸ ਅਸਂਯੋਗਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿ **ਸਣ**ਕਾਰੇ ਤਦ੍ਧਿਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤੇਨ –

ਵਾਸਿਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਨਿਚ੍ਚਾਯਂ, ਅਨਿਚ੍ਚੋਲੁਮ੍ਪਿਕਾਦਿਸੁ।
ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ ਨੀਲਪੀਤਾਦੋ, ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤੋ॥

ਚਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਮਵਧਾਰਣਤ੍ਥਂ।

ਤਸ੍ਸਾ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਨਿਯਮਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ਨਿਯਮਤ੍ਥਂ ਪਰਿਭਾਸਮਾਹ।

੩੬੫. ਅਯੁਵਣ੍ਣਾਨਞ੍ਚਾਯੋ ਵ◌ੁਦ੍ਧੀ।

ਤੇਸਂ **ਅ**ਕਾਰ**ਇ**ਵ**ਣ੍ਣੁ**ਵਣ੍ਣਾਨਮੇਵ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਆ ਏਓ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਚ**ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਮਵ◌ੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥਂ, ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥਂ ਵ◌ਾ। ਇ ਚ ਉ ਚ ਯੁ, ਯੁ ਏਵ ਵਣ੍ਣਾ ਯੁਵਣ੍ਣਾ, ਅ ਚ ਯੁਵਣ੍ਣਾ ਚ **ਅਯੁਵਣ੍ਣਾ**। ਆ ਚ ਏ ਚ ਓ ਚ **ਆਯੋ**। ਪੁਨ ਵ◌ੁ**ਦ੍ਧਿ**ਗ੍ਗਹਣਂ ‘‘ਨੇਗਮਜਾਨਪਦਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਉਤ੍ਤਰਪਦਵ◌ੁਦ੍ਧਿਭਾਵਤ੍ਥਂ, ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਅਯੁਵਣ੍ਣਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਠਾਨਨਿਯਮਵਚਨਂ ਆਯੋਨਂ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿਭਾਵਪ੍ਪਸਙ੍ਗਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ।

> ਯਥਾ ਹਿ ਕਤਵ◌ੁਦ੍ਧੀਨਂ, ਪੁਨ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿ ਨ ਹੋਤਿਹ।
> ਤਥਾ ਸਭਾਵਵ◌ੁਦ੍ਧੀਨਂ, ਆਯੋਨਂ ਪੁਨ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿ ਨ॥

ਤਤੋ **ਅ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਆ**ਕਾਰੋ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿ, ‘‘ਸਰਲੋਪੋਮਾਦੇਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਮ੍ਹਿ ਸਰਲੋਪੇ ਤੁ ਪਕਤੀ’’ਤਿ ਸਰਲੋਪਪਕਤਿਭਾਵ◌ਾ, ‘‘ਨਯੇ ਪਰਂ ਯੁਤ੍ਤੇ’’ਤਿ ਪਰਨਯਨਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਤਦ੍ਧਿਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਤਦ੍ਧਿਤਸਮਾਸ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸੇ ਕਤੇ ਪੁਰੇ ਵ◌ਿਯ **ਸ੍ਯਾਦ੍ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ**।

ਵ◌ਾਸਿਟ੍ਠੋ, ਵਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਵ◌ਾ, ਵ◌ਾਸਿਟ੍ਠਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਪੁਰਿਸ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ। ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਤੁਪਨਤ੍ਤਾਦਯੋਪਿ ਤਦੁਪਚਾਰਤੋ ਵ◌ਾਸਿਟ੍ਠਾਯੇਵ। ਏਵ◌ਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਗੋਤ੍ਤਤਦ੍ਧਿਤੇ ਪਠਮਪ੍ਪਕਤਿਤੋਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਣ੍ਪਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਣਵ ਣਿਕ ਣੇਯ੍ਯਣ ਨ੍ਤੁਹੀ’’ਤਿ ਵ◌ਾ**ਸਿਟ੍ਠ**ਸਦ੍ਦਤੋ ਈਪਚ੍ਚਯੋ। ਸਰਲੋਪਾਦਿਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਇਤ੍ਥਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਤਦ੍ਧਿਤਸਮਾਸ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇ **ਚ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸੇ ਕਤੇ **ਸ੍ਯਾਦ੍ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ**, ਵ◌ਾਸਿਟ੍ਠੀ ਕਞ੍ਞਾ, ਵ◌ਾਸਿਟ੍ਠੀ, ਵ◌ਾਸਿਟ੍ਠਿਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਇਤ੍ਥੀ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ।

ਨਪੁਂਸਕੇ ਵ◌ਾਸਿਟ੍ਠਂ ਅਪਚ੍ਚਂ, ਵ◌ਾਸਿਟ੍ਠਾਨਿ ਅਪਚ੍ਚਾਨਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਚਿਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ। ਏਵ◌ਂ ਉਪਰਿਪਿ ਤਦ੍ਧਿਤਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਿਲਿਙ੍ਗਤਾ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਭਾਰਦ੍ਵ◌ਾਜਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਭਾਰਦ੍ਵ◌ਾਜੋ, ਵ◌ੇਸਾਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਵ◌ੇਸਾਮਿਤ੍ਤੋ, ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਗੋਤਮੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਯੁਵਣ੍ਣਤ੍ਤਾਭਾਵ◌ਾ **ਆ**ਕਾਰਾਦੀਨਂ ਨ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿ। ਵਸੁਦੇਵਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚਂ ਵ◌ਾਸੁਦੇਵ◌ੋ, ਬਲਦੇਵ◌ੋ। ‘‘ਚਿਤ੍ਤਕੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਸਂਯੋਗਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿ ਨ ਭਵਤਿ।

‘‘ਵਚ੍ਛਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੇ **ਣ**ਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ‘‘ਵ◌ਾ ਣ’ਪਚ੍ਚੇ’’ਤਿ ਇਤੋ ਵ◌ਾਤਿ ਤਦ੍ਧਿਤਵ◌ਿਧਾਨੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਤੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵ◌ਾਕ੍ਯਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯੋ ਭਵਨ੍ਤਿ। ‘‘ਅਪਚ੍ਚੇ’’ਤਿ ਪਦਂ ਯਾਵ **ਸਂਸਟ੍ਠ**ਗ੍ਗਹਣਾਵ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੬੬. ਣਾਯਨ ਣਾਨ ਵਚ੍ਛਾਦਿਤੋ।

ਵ**ਚ੍ਛ ਕਚ੍ਚ**ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਤੋ ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਤੋ ਗੋਤ੍ਤਗਣਤੋ **ਣਾਯਨ ਣਾਨ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾ ‘‘ਤਸ੍ਸਾਪਚ੍ਚ’’ਮਿਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ **ਣ**ਕਾਰਾਨੁਬਨ੍ਧੋ ਵ◌ੁਦ੍ਧਤ੍ਥੋ, ਸੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬਸਮਂ, ਸਂਯੋਗਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿਅਭਾਵ◌ੋਵ ਵ◌ਿਸੇਸੋ।

ਵਚ੍ਛਾਯਨੋ ਵਚ੍ਛਾਨੋ ਵਚ੍ਛਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਵ◌ਾ। ਏਵ◌ਂ ਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਕਚ੍ਚਾਯਨੋ ਕਚ੍ਚਾਨੋ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਯਨੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ। ਏਵ◌ਂ ਅਗ੍ਗਿਵ◌ੇਸ੍ਸਾਯਨੋ ਅਗ੍ਗਿਵ◌ੇਸ੍ਸਾਨੋ, ਕਣ੍ਹਾਯਨੋ ਕਣ੍ਹਾਨੋ, ਸਾਕਟਾਯਨੋ ਸਾਕਟਾਨੋ, ਮੁਞ੍ਜਾਯਨੋ ਮੁਞ੍ਜਾਨੋ, ਕੁਞ੍ਜਾਯਨੋ ਕੁਞ੍ਜਾਨੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਆਕਤਿਗਣੋ’ਯਂ।

‘‘ਕਤ੍ਤਿਕਾਯ ਅਪਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੩੬੭. ਣੇਯਜੋ ਕਤ੍ਤਿਕਾਦੀਹਿ।

ਆਦਿਸਦ੍ਦੋਯਂ ਪਕਾਰੇ ਵਤ੍ਤਤੇ। **ਕਤ੍ਤਿਕਾ ਵਿਨਤਾਰੋਹਿਣੀ**ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਹਿ ਲਿਙ੍ਗੇਹਿ **ਣੇਯਜ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ‘‘ਤਸ੍ਸਾਪਚ੍ਚ’’ਮਿਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ।

ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੇ ‘‘ਪਕਤਿ ਚਸ੍ਸ ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਪਕਤਿਭਾਵੋ। ਕਤ੍ਤਿਕੇਯਜੋ, ਕਤ੍ਤਿਕਾਯ ਪੁਤ੍ਤੋ ਵਾ। ਏਵਂ ਵਿਨਤਾਯ ਅਪਚ੍ਚਂ ਵੇਨਤੇਯਜੋ, **ਇ**ਕਾਰ**ਸ੍ਸੇ**ਕਾਰੋ ਵੁਦ੍ਧਿ, ਰੋਹਿਣਿਯਾ ਪੁਤ੍ਤੋ ਰੋਹਿਣੇਯਜੋ, ਗਙ੍ਗਾਯ ਅਪਚ੍ਚਂ ਗਙ੍ਗੇਯਜੋ, ਭਗਿਨਿਯਾ ਪੁਤ੍ਤੋ ਭਾਗਿਨੇਯਜੋ, ਨਦਿਯਾਪੁਤ੍ਤੋ ਨਾਦੇਯਜੋ। ਏਵਂ ਅਨ੍ਤੇਯਜੋ, ਆਹੇਯਜੋ, ਕਾਮੇਯਜੋ। ਸੁਚਿਯਾ ਅਪਚ੍ਚਂ ਸੋਚੇਯਜੋ, ਏਤ੍ਥ **ਉ**ਕਾਰ**ਸ੍ਸੋ**ਕਾਰੋ ਵੁਦ੍ਧਿ, ਬਾਲਾਯ ਅਪਚ੍ਚਂ ਬਾਲੇਯਜੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

‘‘ਦਕ੍ਖਸ੍ਸਾਪਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ ਣਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ –

੩੬੮. ਅਤੋ ਣਿ ਵਾ।

ਅਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ **ਣਿ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ‘‘ਤਸ੍ਸਾਪਚ੍ਚ’’ਮਿਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ। ਦਕ੍ਖਿ, ਦਕ੍ਖੀ, ਦਕ੍ਖਯੋ, ਦੋਣਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚਂ ਦੋਣਿ। ਏਵਂ ਵਾਸਵਿ, ਸਕਜਪੁਤ੍ਤਿ, ਨਾਟਪੁਤ੍ਤਿ, ਦਾਸਪੁਤ੍ਤਿ, ਦਾਸਰਥਿ। ਵਾਰੁਣਿ, ਕਣ੍ਡਿ, ਬਾਲਦੇਵਿ, ਪਾਵਕਿ, ਜਿਨਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚਂ ਜੇਨਦਤ੍ਤਿ, ਸੁਦ੍ਧੋਦਨਿ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਪੁਨ ਵਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥੇ **ਣਿਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, **ਅਦਿਤਿ**ਆਦਿਤੋ **ਣਜ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ। ਯਥਾ – ਸਕਜਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਸਕਜਪੁਤ੍ਤਿਕੋ, ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਕ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਯ**ਕਾਰੋ, ਸਕਜਪੁਤ੍ਤਿਯੋ। ਏਵਂ ਨਾਟਪੁਤ੍ਤਿਕੋ, ਜੇਨਦਤ੍ਤਿਕੋ, ਵਿਮਾਤੁਯਾ ਪੁਤ੍ਤੋ ਵੇਮਾਤਿਕੋ।

‘‘ਅਦਿਤਿਯਾ ਪੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਣਜ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਵੁਦ੍ਧਿ ਚ।

੩੬੯. ਅਵਣ੍ਣੇ ਯੇ ਲੋਪਞ੍ਚ।

ਅਵਣ੍ਣੋ ਤਦ੍ਧਿਤਭੂਤੇ **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ ਲੋਪਮਾਪਜ੍ਜਤੇ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਇਵਣ੍ਣੋਪੀਤਿ **ਇ**ਕਾਰਲੋਪੋ, ‘‘ਯਵਤਂ ਤਲਨਦਕਾਰਾਨਂ ਬਜਞ੍ਜਨਾਨਿ ਚ ਲ ਞ ਜਕਾਰਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ **ਤਜ**ਕਾਰਸਂਯੋਗਸ੍ਸ **ਚ**ਕਾਰੋ, ‘‘ਪਰਦ੍ਵੇਭਾਵੋ ਠਾਨੇ’’ਤਿ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ, ਆਦਿਚ੍ਚੋ। ਏਵਂ ਦਿਤਿਯਾ ਪੁਤ੍ਤੋ ਦੇਚ੍ਚੋ।

‘‘ਕੁਣ੍ਡਨਿਯਾ ਪੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਣਜ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਕਤੇ –

‘‘ਕ੍ਵਚਾਦਿਮਜ੍ਝੁਤ੍ਤਰੇਸੂ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੭੦. ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧਿਲੋਪਾਗਮਵਿਕਾਰਵਿਪਰੀਤਾਦੇਸਾ ਚ।

ਤੇਸੁ ਆਦਿਮਜ੍ਝੁਤ੍ਤਰੇਸੁ ਅਵਿਹਿਤਲਕ੍ਖਣੇਸੁ ਜਿਨਵਚਨਾਨੁਪਰੋਧੇਨ ਕ੍ਵਚਿ ਵੁਦ੍ਧਿ ਲੋਪ ਆਗਮ ਵਿਕਾਰ ਵਿਪਰੀਤਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਸਂਯੋਗਨ੍ਤਤ੍ਤੇਪਿ ਆਦਿਵੁਦ੍ਧਿ, **ਇ**ਕਾਰਲੋਪੇ **ਨਜ**ਸ੍ਸ**ਞਾ**ਦੇਸੋ, ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ, ਕੁਰੁਨੋ ਪੁਤ੍ਤੋ ਕੋਰਬਜੋ, ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਤੇਨੇਵ **ਉ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਅਵਾ**ਦੇਸੋ, ਭਾਤੁਨੋ ਪੁਤ੍ਤੋ ਭਾਤਬਜੋ।

‘‘ਉਪਗੁਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੩੭੧. ਣਵੋਪਗ੍ਵਾਦੀਹਿ।

ਉਪਗੁ ਮਨੁਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ **ਉ**ਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ ਗੋਤ੍ਤਗਣੇਹਿ **ਣਵ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ‘‘ਤਸ੍ਸਾਪਚ੍ਚ’’ਮਿਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚੇਤ੍ਥ ਪਕਾਰਵਾਚਕਤ੍ਤਾ **ਉ**ਕਾਰਨ੍ਤਤੋਯੇਵਾਯਂ। ਓਪਗਵੋ, ਓਪਗਵੀ, ਓਪਗਵਂ, ਮਨੁਨੋ ਅਪਚ੍ਚਂ ਮਾਨਵੋ, ‘‘ਮਾਨੁਸੋ’’ਤਿ **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ, **ਸਾ**ਗਮੇ ਚ ਕਤੇ ਰੂਪਂ, ਭਗ੍ਗੁਨੋ ਅਪਚ੍ਚਂ ਭਗ੍ਗਵੋ, ਪਣ੍ਡੁਨੋ ਅਪਚ੍ਚਂ ਪਣ੍ਡਵੋ, ਉਪਵਿਨ੍ਦੁਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚਂ ਓਪਵਿਨ੍ਦਵੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

‘‘ਵਿਧਵਾਯ ਅਪਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ –

੩੭੨. ਣੇਰ ਵਿਧਵਾਦਿਤੋ।

ਵਿਧਵਾਦਿਤੋ ਣੇਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥੇ। ਵਿਗਤੋ ਧਵੋ ਪਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਧਵਾ, ਵੇਧਵੇਰੋ, ਬਨ੍ਧੁਕਿਯਾ ਅਭਿਸਾਰਿਣਿਯਾ ਪੁਤ੍ਤੋ ਬਨ੍ਧੁਕੇਰੋ, ਸਮਣਸ੍ਸ ਉਪਜ੍ਝਾਯਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਪੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਿਯਤ੍ਤਾਤਿ ਸਾਮਣੇਰੋ, ਨਾਲ਼ਿਕੇਰੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਪਚ੍ਚਤਦ੍ਧਿਤਂ।

ਸਂਸਟ੍ਠਾਦਿਅਨੇਕਤ੍ਥਤਦ੍ਧਿਤ

‘‘ਤਿਲੇਨ ਸਂਸਟ੍ਠ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੩੭੩. ਯੇਨ ਵਾ ਸਂਸਟ੍ਠਂ ਤਰਤਿ ਚਰਤਿ ਵਹਤਿ ਣਿਕੋ।

ਯੇਨ ਵਾ ਸਂਸਟ੍ਠਂ, ਯੇਨ ਵਾ ਤਰਤਿ, ਯੇਨ ਵਾ ਚਰਤਿ, ਯੇਨ ਵਾ ਵਹਤਿ, ਤਤੋ ਤਤਿਯਨ੍ਤਤੋ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ਤੇਸੁ ਸਂਸਟ੍ਠਾਦੀਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ **ਣਿਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਤੇਲਿਕਂ ਭੋਜਨਂ, ਤਿਲੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਲਿਕੀ ਯਾਗੁ। ਗੁਲ਼ੇਨ ਸਂਸਟ੍ਠਂ ਏਗਾਲ਼ਿਕਂ। ਏਵਂ ਘਾਤਿਕਂ, ਦਾਧਿਕਂ, ਮਾਰਿਚਿਕਂ, ਲੋਣਿਕਂ।

ਨਾਵਾਯ ਤਰਤੀਤਿ ਨਾਵਿਕੋ, ਉਲ਼ੁਮ੍ਪੇਨ ਤਰਤੀਤਿ ਓਲ਼ੁਮ੍ਪਿਕੋ, ਵੁਦ੍ਧਿਅਭਾਵਪਕ੍ਖੇ ਉਲ਼ੁਮ੍ਪਿਕੋ। ਏਵਂ ਕੁਲ਼੍ਲਿਕੋ, ਗੋਪੁਚ੍ਛਿਕੋ। ਸਕਟੇਨ ਚਰਤੀਤਿ ਸਾਕਟਿਕੋ। ਏਵਂ ਪਾਦਿਕੋ, ਦਣ੍ਡਿਕੋ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਚਰਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਿਕੋ। ਸੀਸੇਨ ਵਹਤੀਤਿ ਸੀਸਿਕੋ, ਵਾਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਈ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿ ਨ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਅਂਸਿਕੋ, ਖਨ੍ਧਿਕੋ, ਹਤ੍ਥਿਕੋ, ਅਙ੍ਗੁਲਿਕੋ।

ਪੁਨ ਵਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੇਸੁਪਿ **ਣਿਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਪਰਦਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਪਾਰਦਾਰਿਕੋ, ਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਪਥਿਕੋ।

‘‘ਵਿਨਯਮਧੀਤੇ, ਅਵੇਚ੍ਚਾਧੀਤੇ’’ਤਿ ਵਾ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

‘‘ਣਿਕੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੭੪. ਤਮਧੀਤੇ ਤੇਨਕਤਾਦਿਸਨ੍ਨਿਧਾਨਨਿਯੋਗਸਿਪ੍ਪਭਣ੍ਡਜੀਵਿਕਤ੍ਥੇਸੁ ਚ।

ਚਤੁਪ੍ਪਦਮਿਦਂ। ਤਮਧੀਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੇ, ਤੇਨ ਕਤਾਦੀਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ ਚ ਤਮ੍ਹਿ ਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ, ਤਮਸ੍ਸ ਸਿਪ੍ਪਂ, ਤਮਸ੍ਸ ਭਣ੍ਡਂ , ਤਮਸ੍ਸ ਜੀਵਿਕਾ ਇਚ੍ਚੇਤੇਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ ਚ ਦੁਤਿਯਾਦਿਵਿਭਤਜਨ੍ਤੇਹਿ ਲਿਙ੍ਗੇਹਿ **ਣਿਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਵੇਨਯਿਕੋ। ਏਵਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕੋ,

ਆਭਿਧਮ੍ਮਿਕੋ।

‘‘ਬ਼ਜਾਕਰਣਮਧੀਤੇ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਣਿਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ –

‘‘ਵੁਦ੍ਧਾਦਿਸਰਸ੍ਸ ਵਾਸੰਯੋਗਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਣੇ ਚਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ –

੩੭੫. ਮਾਯੂਨਮਾਗਮੋ ਠਾਨੇ।

ਇ ਉਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਆਦਿਸਰਾਨਂ ਅਸਂਯੋਗਨ੍ਤਾਨਂ ਮਾ ਵੁਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿ ਸਣੇ, ਤਤ੍ਰੇਵ ਵੁਦ੍ਧਿ ਆਗਮੋ ਹੋਤਿ ਚ ਠਾਨੇਤਿ ਏਕਾਰਵੁਦ੍ਧਾਗਮੋ।

‘‘ਠਾਨੇ’’ਤਿ ਵਚਨਾ ਚੇਤ੍ਥ, **ਯੂ**ਨਮਾਦੇਸਭੂਤਤੋ।
ਯਵੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਏਓ-ਵੁਦ੍ਧਿਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਆਗਮਾ॥

ਯਕਾਰਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਭਾਵੋ।

ਵੇਯਜਾਕਰਣਿਕੋ, ਨਜਾਯਮਧੀਤੇਤਿ ਨੇਯਜਾਯਿਕੋ। ਏਵਂ ਤਕ੍ਕਿਕੋ, ਵੇਦਿਕੋ, ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕੋ, ਕਾਯੇਨ ਕਤੋ ਪਯੋਗੋ ਕਾਯਿਕੋ, ਕਾਯੇਨ ਕਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਯਿਕਂ, ਵਚਸਾ ਕਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਵਾਚਸਿਕਂ। ਏਵਂ ਮਾਨਸਿਕਂ, ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਸਸਰੇ ਵਾਗਮੋ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਾਸਦ੍ਦੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇਪਿ **ਸਾ**ਗਮੋ, ਥੇਰੇਹਿ ਕਤਾ ਸਙ੍ਗੀਤਿ ਥੇਰਿਕਾ। ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਸਤਿਕਾ, ਸਤ੍ਤਸਤਿਕਾ, ਏਤ੍ਥ ‘‘ਣਵਣਿਕਾ’’ਦਿਸੁਤ੍ਤੇ ਅਨੁਵਤ੍ਤਿਤਵਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਈਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ।

ਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤ੍ਥੇ ਸਰੀਰੇ ਸਨ੍ਨਿਧਾਨਾ ਵੇਦਨਾ ਸਾਰੀਰਿਕਾ, ਸਾਰੀਰਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਏਵਂ ਮਾਨਸਿਕਾ, ਮਾਨਸਿਕਂ।

ਨਿਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਦ੍ਵਾਰੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ ਦੋਵਾਰਿਕੋ, ਏਤ੍ਥ ‘‘ਮਾਯੂਨਮਾਗਮੋ ਠਾਨੇ’’ਤਿ ਵਕਾਰਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ**ਓ**ਕਾਰਾਗਮੋ। ਏਵਂ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ, ਨਾਗਰਿਕੋ, ਨਵਕਮ੍ਮਿਕੋ, ਵਨਕਮ੍ਮਿਕੋ, ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੋ, ਓਦਰਿਕੋ, ਰਥਿਕੋ, ਪਥਿਕੋ, ਉਪਾਯੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ ਓਪਾਯਿਕੋ, ਚੇਤਸਿ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਤਸਿਕਾ।

ਸਿਪ੍ਪਤ੍ਥੇ ਵੀਣਾਵਾਦਨਂ ਵੀਣਾ, ਵੀਣਾ ਅਸ੍ਸ ਸਿਪ੍ਪਂ ਵੇਣਿਕੋ। **ਏ**ਵਂ ਪਾਣਵਿਕੋ, ਮੋਦਿਙ੍ਗਿਕੋ, ਵਂਸਿਕੋ।

ਭਣ੍ਡਤ੍ਥੇ ਗਨ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸ ਭਣ੍ਡਨ੍ਤਿ ਗਨ੍ਧਿਕੋ। ਏਵਂ ਤੇਲਿਕੋ, ਗੋਲ਼ਿਕੋ, ਪੂਵਿਕੋ, ਪਣ੍ਣਿਕੋ, ਤਮ੍ਬੂਲਿਕੋ, ਲੋਣਿਕੋ।

ਜੀਵਿਕਤ੍ਥੇ ਉਰਬ੍ਭਂ ਹਨ੍ਤ੍ਵਾ ਜੀਵਤਿ, ਉਰਬ੍ਭਮਸ੍ਸ ਜੀਵਿਕਾਤਿ ਵਾ ਓਰਬ੍ਭਿਕੋ। ਏਵਂ ਮਾਗਵਿਕੋ, ਏਤ੍ਥ ਵਕਾਰਾਗਮੋ। ਸੂਕਰਿਕੋ, ਸਾਕੁਣਿਕੋ, ਮਚ੍ਛਿਕੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

‘‘ਤੇਨ ਕਤਾਦੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤੇਨ ਹਤਂ, ਤੇਨ ਬਦ੍ਧਂ, ਤੇਨ ਕੀਤਂ, ਤੇਨ ਦਿਬ੍ਬਤਿ, ਸੋ ਅਸ੍ਸ ਆਵੁਧੋ, ਸੋ ਅਸ੍ਸ ਆਬਾਧੋ, ਤਤ੍ਥ ਪਸਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕਂ, ਤਮਸ੍ਸ ਪਰਿਮਾਣਂ, ਤਸ੍ਸ ਰਾਸਿ, ਤਂ ਅਰਹਤਿ, ਤਮਸ੍ਸ ਸੀਲਂ, ਤਤ੍ਥ ਜਾਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਵਸਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਵਿਦਿਤੋ, ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਤੋ ਆਗਤੋ, ਤਤੋ ਸਮ੍ਭੂਤੋ, ਤਦਸ੍ਸ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਅਤ੍ਥੇ ਚ **ਣਿਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ – ਜਾਲੇਨ ਹਤੋ, ਹਨਤੀਤਿ ਵਾ ਜਾਲਿਕੋ। ਏਵਂ ਬਾਲ਼ਿਸਿਕੋ, ਵਾਕਰਿਕੋ, ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਬਦ੍ਧੋ ਸੁਤ੍ਤਿਕੋ, ਵਰਤ੍ਤਾਯ ਬਦ੍ਧੋ ਵਾਰਤ੍ਤਿਕੋ ਨਾਗੋ।

ਵਤ੍ਥੇਨ ਕੀਤਂ ਭਣ੍ਡਂ ਵਤ੍ਥਿਕਂ। ਏਵਂ ਕੁਮ੍ਭਿਕਂ, ਫਾਲਿਕਂ, ਸੋਵਣ੍ਣਿਕਂ, ਸਾਤਿਕਂ। ਅਕ੍ਖੇਨ ਦਿਬ੍ਬਤੀਤਿ ਅਕ੍ਖਿਕੋ। ਏਵਂ ਸਾਲਾਕਿਕੋ, ਤਿਨ੍ਦੁਕਿਕੋ, ਅਮ੍ਬਫਲਿਕੋ। ਚਾਪੋ ਅਸ੍ਸ ਆਵੁਧੋਤਿ ਚਾਪਿਕੋ। ਏਵਂ ਤੋਮਰਿਕੋ, ਮੁਗ੍ਗਰਿਕੋ, ਮੋਸਲਿਕੋ।

ਵਾਤੋ ਅਸ੍ਸ ਆਬਾਧੋਤਿ ਵਾਤਿਕੋ। ਏਵਂ ਸੇਮ੍ਹਿਕੋ, ਪਿਤ੍ਤਿਕੋ।

ਬੁਦ੍ਧੇ ਪਸਨ੍ਨੋ ਬੁਦ੍ਧਿਕੋ। ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਿਕੋ, ਸਙ੍ਘਿਕੋ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕੋ ਬੁਦ੍ਧਿਕੋ। ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਿਕੋ, ਸਙ੍ਘਿਕੋ ਵਿਹਾਰੋ, ਸਙ੍ਘਿਕਾ ਭੂਮਿ, ਸਙ੍ਘਿਕਂ ਚੀਵਰਂ, ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਂ।

ਕੁਮ੍ਭੋ ਅਸ੍ਸ ਪਰਿਮਾਣਨ੍ਤਿ ਕੁਮ੍ਭਿਕਂ। ਏਵਂ ਖਾਰਿਕਂ, ਦੋਣਿਕਂ। ਕੁਮ੍ਭਸ੍ਸ ਰਾਸਿ ਕੁਮ੍ਭਿਕੋ। ਕੁਮ੍ਭਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਕੁਮ੍ਭਿਕੋ। ਏਵਂ ਦੋਣਿਕੋ, ਅਟ੍ਠਮਾਸਿਕੋ, ਕਹਾਪਣਿਕੋ, ਆਸੀਤਿਕਾ ਗਾਥਾ, ਨਾਵੁਤਿਕਾ, ਸਾਤਿਕਂ, ਸਾਹਸ੍ਸਿਕਂ। ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਮਰਹਤੀਤਿ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ, ''ਏਹਿ ਪਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਇਮਂ ਵਿਧਿਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ।

ਸੀਲਤ੍ਥੇ ਪਂਸੁਕੂਲਧਾਰਣਂ ਪਂਸੁਕੂਲਂ, ਤਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ। ਏਵਂ ਤੇਚੀਵਰਿਕੋ, ਏਕਾਸਨੇ ਭੋਜਨਸੀਲੋ ਏਕਾਸਨਿਕੋ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਵਸਨਸੀਲੋ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕੋ, ਤਥਾ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ, ਸੋਸਾਨਿਕੋ।

ਜਾਤਤ੍ਥੇ ਅਪਾਯੇ ਜਾਤੋ ਆਪਾਯਿਕੋ। ਏਵਂ ਨੇਰਯਿਕੋ, ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕੋ ਮਚ੍ਛੋ, ਵਸ੍ਸੇਸੁ ਜਾਤੋ ਵਸ੍ਸਿਕੋ, ਵਸ੍ਸਿਕਾ, ਵਸ੍ਸਿਕਂ ਪੁਪ੍ਫਂ, ਸਾਰਦਿਕੋ, ਹੇਮਨ੍ਤਿਕੋ, ਵਾਸਨ੍ਤਿਕੋ, ਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿਕੋ, ਰਾਜਗਹੇ ਜਾਤੋ, ਰਾਜਗਹੇ ਵਸਤੀਤਿ ਵਾ ਰਾਜਗਹਿਕੋ ਜਨੋ, ਮਗਧੇਸੁ ਜਾਤੋ, ਵਸਤੀਤਿ ਵਾ ਮਾਗਧਿਕੋ, ਮਾਗਧਿਕਾ, ਮਾਗਧਿਕਂ, ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਜਾਤੋ, ਵਸਤੀਤਿ ਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਕੋ, ਕਾਪਿਲਵਤ੍ਥਿਕੋ, ਵੇਸਾਲਿਕੋ।

ਲੋਕੇ ਵਿਦਿਤੋ ਲੋਕਿਕੋ, ਲੋਕਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀਤਿਪਿ ਲੋਕਿਕੋ। ਤਥਾ ਮਾਤਿਤੋ ਆਗਤਂ ਮਾਤਿਕਂ, ਪਿਤਿਤੋ ਆਗਤਂ ਪੇਤ੍ਤਿਕਂ ਨਾਮਂ।

ਸਮ੍ਭੂਤਤ੍ਥੇ ਮਾਤਿਤੋ ਸਮ੍ਭੂਤਂ ਮਤ੍ਤਿਕਂ। ਏਵਂ ਪੇਤ੍ਤਿਕਂ। ਉਪਧਿਤਸ੍ਸ ਪਯੋਜਨਂ ਓਪਧਿਕਂ।

ਸਕਤ੍ਥੇਪਿ ਅਸਙ੍ਖਾਰੋਯੇਵ ਅਸਙ੍ਖਾਰਿਕਂ। ਏਵਂ ਸਸਙ੍ਖਾਰਿਕਂ, ਨਾਮਮੇਵ ਨਾਮਿਕਂ। ਏਵਂ ਆਖ੍ਯਾਤਿਕਂ, ਓਪਸਗ੍ਗਿਕਂ, ਨੇਪਾਤਿਕਂ, ਚਤੁਮਹਾਰਾਜੇ ਭਤ੍ਤਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ। ਏਵਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੇਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਕਸਾਵੇਨ ਰਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੩੭੬. ਣ ਰਾਗਾ ਤੇਨਰਤ੍ਤਂ ਤਸ੍ਸੇਦਮਞ੍ਞਤ੍ਥੇਸੁ ਚ।

ਰਾਗਤ੍ਥਵਾਚਕਾ ਲਿਙ੍ਗਮ੍ਹਾ ''ਤੇਨ ਰਤ੍ਤ''ਮਿਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ, ''ਤਸ੍ਸੇ''ਤਿ ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਤੋ ''ਇਦ''ਮਿਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਚ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੇਸੁ ਚ **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਵਾ।

ਕਾਸਾਵਂ ਵਤ੍ਥਂ। ਏਵਂ ਕਾਸਾਯਂ, ਕੁਸੁਮ੍ਭੇਨ ਰਤ੍ਤਂ ਕੋਸੁਮ੍ਭਂ, ਹਲਿਦ੍ਦਿਯਾ ਰਤ੍ਤਂ ਹਾਲਿਦ੍ਦਂ, ਪਤ੍ਤੁਙ੍ਗਂ, ਮਞ੍ਜਿਟ੍ਠਂ, ਕੁਙ੍ਕੁਮਂ, ਨੀਲੇਨ ਰਤ੍ਤਂ ਨੀਲਂ। ਏਵਂ ਪੀਤਂ।

ਇਦਮਤ੍ਥੇ ਮਹਿਂਸਸ੍ਸ ਇਦਂ ਮਾਹਿਂਸਂ ਮਂਸਂ, ਦਧਿ ਸਪ੍ਪਿ ਚਮ੍ਮਾਦਿਕਂ ਵਾ, ਸੂਕਰਸ੍ਸ ਇਦਂ ਸੂਕਰਂ, ਕਚ੍ਚਾਯਨਸ੍ਸ ਇਦਂ ਕਚ੍ਚਾਯਨਂ ਬ੍ਯਾਕਰਣਂ। ਏਵਂ ਸੋਗਤਂ ਸਾਸਨਂ।

''ਇਸਿਸ੍ਸ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਕਤੇ ਵੁਦ੍ਧਿਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ –

''ਸਣੇ, ਯੂਨਮਾਗਮੋ ਠਾਨੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੭੭. ਆਤ੍ਤੁਵ੍ਵ।

ਇ ਉਇਚ੍ਚੇਤੇਸੰ ਆਦਿਸਰਾਨੰ **ਆਤ੍ਤੁਵ੍ਵ** ਹੋਤਿ **ਸਣ**ਕਾਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ, **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਰਿ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਚ ਠਾਨੇਤਿ **ਇ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਆਤ੍ਤੰ**।

ਠਾਨਾਧਿਕਾਰਤੋ ਆਤ੍ਤੰ, ਇਸ੍ਸੂਸਭਉਜਾਦਿਨੰ।
ਇਸਿਸ੍ਸ ਤੁ ਰਿਕਾਰਾਗ-ਮੋ ਚਾਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਰੇ ਭਵੇ॥

ਆਰਿਸਜੰ, ਉਸਭਸ੍ਸ ਇਦੰ ਆਸਭੰ ਠਾਨੰ, ਆਸਭੀ ਵਾਚਾ।

ਅਦ੍ਵਦ੍ਧਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਨ ਅਵਿਦੂਰਭਵੋ, ਤਤ੍ਰ ਭਵੋ, ਤਤ੍ਰ ਜਾਤੋ, ਤਤੋ ਆਗਤੋ, ਸੋ ਅਸ੍ਸ ਨਿਵਾਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਰੋ, ਕਤ੍ਤਿਕਾਦੀਹਿ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ ਮਾਸੋ, ਸਾਸ੍ਸ ਦੇਵਤਾ, ਤਮਵੇਚ੍ਚਾਧੀਤੇ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਸਯੋ ਦੇਸੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਦੇਸੇ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਅਰਹਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਕਾਰੋ, ਤਮਸ੍ਸ ਪਰਿਮਾਣਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ ਚ **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ। ਯਥਾ – ਵਿਦਿਸਾਯ ਅਵਿਦੂਰੇ ਭਵੋ ਵੇਦਿਸੋ ਗਾਮੋ, ਉਦੁਮ੍ਬਰਸ੍ਸ ਅਵਿਦੂਰੇ ਭਵੰ ਓਦੁਮ੍ਬਰੰ ਵਿਮਾਨੰ।

ਭਵਤ੍ਥੇ ਮਨਸਿ ਭਵੰ ਮਾਨਸੰ ਸੁਖੰ, ਸਾਗਮੋ। ਸਰੇ ਭਵੋ ਸਾਰਸੋ ਸਕੁਣੋ, ਸਾਰਸਾ ਸਕੁਣੀ, ਸਾਰਸੰ ਪੁਪ੍ਫੰ , ਉਰਸਿ ਭਵੋ ਓਰਸੋ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਉਰਸਿ ਸੰਵਡ੍ਢਿਤਤ੍ਤਾ, ਮਿਤ੍ਤੇ ਭਵਾ ਮੇਤ੍ਤਾ, ਮੇਤ੍ਤੀ ਵਾ, ਪੁਰੇ ਭਵਾ ਪੋਰੀ ਵਾਚਾ।

ਜਾਤਾਦੀਸੁ ਪਾਵੁਸੇ ਜਾਤੋ ਪਾਵੁਸੋ ਮੇਘੋ, ਪਾਵੁਸਾ ਰਤ੍ਤਿ, ਪਾਵੁਸੰ ਅਬ੍ਭੰ, ਸਰਦੇ ਜਾਤੋ ਸਾਰਦੋ ਮਾਸੋ, ਸਾਰਦਾ ਰਤ੍ਤਿ, ਸਾਰਦੰ ਪੁਪ੍ਫੰ। ਏਵੰ ਸਿਸਿਰੋ, ਹੇਮਨ੍ਤੋ, ਵਸਨ੍ਤੋ, ਵਿਮ੍ਹੋ, ਮਥੁਰਾਯੰ ਜਾਤੋ ਮਾਥੁਰੋ ਜਨੋ, ਮਾਥੁਰਾ ਗਣਿਕਾ, ਮਾਥੁਰੰ ਵਤ੍ਥੰ। ਮਥੁਰਾਯ ਆਗਤੋ ਮਾਥੁਰੋ, ਮਥੁਰਾ ਅਸ੍ਸ ਨਿਵਾਸੋਤਿ ਮਾਥੁਰੋ, ਮਥੁਰਾਯ ਇਸ੍ਸਰੋ ਮਾਥੁਰੋ ਰਾਜਾ। ''ਸਬ੍ਬਤੋ ਕੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਨ **ਸਬ੍ਬਤੋ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤਦ੍ਧਿਤਤੋਪਿ ਕ੍ਵਚਿ ਸਸਰ**ਕ**ਕਾਰਾਗਮੋ, ਮਾਥੁਰਕੋ ਵਾ, ਰਾਜਗਹੇ ਜਾਤੋ, ਰਾਜਗਹਾ ਆਗਤੋ, ਰਾਜਗਹੋ ਅਸ੍ਸ ਨਿਵਾਸੋਤਿ ਵਾ, ਰਾਜਗਹਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਰੋਤਿ ਵਾ ਰਾਜਗਹੋ, ਰਾਜਗਹਕੋ ਵਾ। ਏਵੰ ਸਾਗਲੋ, ਸਾਗਲਕੋ ਵਾ, ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤੋ, ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਕੋ ਵਾ, ਵੇਸਾਲਿਯੰ ਜਾਤੋਤਿਆਦਿਅਤ੍ਥੇ ਵੇਸਾਲੋ, ਵੇਸਾਲਕੋ ਵਾ, ਕੁਸਿਨਾਰੇ ਜਾਤੋ ਕੋਸਿਨਾਰੋ, ਕੋਸਿਨਾਰਕੋ ਵਾ। ਏਵੰ ਸਾਕੇਤੋ, ਸਾਕੇਤਕੋ ਵਾ, ਕੋਸਮ੍ਬੋ, ਕੋਸਮ੍ਬਕੋ ਵਾ, ਇਨ੍ਦਪਤ੍ਤੋ, ਇਨ੍ਦਪਤ੍ਤਕੋ ਵਾ, ਕਪਿਲ੍ਲੋ, ਕਪਿਲ੍ਲਕੋ ਵਾ, ਭਾਰੁਕਚ੍ਛੋ, ਭਾਰੁਕਚ੍ਛਕੋ ਵਾ, ਨਗਰੇ ਜਾਤੋ, ਨਗਰਾ ਆਗਤੋ, ਨਗਰੇ ਵਸਤੀਤਿ ਵਾ ਨਾਗਰੋ, ਨਾਗਰਕੋ ਵਾ। ਏਵੰ ਜਾਨਪਦੋ।

ਜਨਪਦਨਾਮੇਸੁ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਬਹੁਵਚਨਮੇਵ ਭਵਤਿ। ਯਥਾ – ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਜਾਤੋ, ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਆਗਤੋ, ਅਙ੍ਗਾ ਅਸ੍ਸ ਨਿਵਾਸੋ, ਅਙ੍ਗਾਨੰ ਇਸ੍ਸਰੋ ਵਾ ਅਙ੍ਗੋ, ਅਙ੍ਗਕੋ ਵਾ, ਮਾਗਧੋ, ਮਾਗਧਕੋ ਵਾ, ਕੋਸਲੋ, ਕੋਸਲਕੋ ਵਾ , ਵੇਦੇਹੋ, ਵੇਦੇਹਕੋ ਵਾ, ਕਮ੍ਬੋਜੋ, ਕਮ੍ਬੋਜਕੋ ਵਾ, ਗਨ੍ਧਾਰੋ, ਗਨ੍ਧਾਰਕੋ ਵਾ, ਸੋਵੀਰੋ, ਸੋਵੀਰਕੋ ਵਾ, ਸਿਨ੍ਧਵੋ, ਸਿਨ੍ਧਵਕੋ ਵਾ, ਅਸ੍ਸਕੋ, ਕਾਲਿਙ੍ਗੋ, ਪਞ੍ਚਾਲੋ, ਸਕ੍ਕੋ, ਤਥਾ ਸੁਰਟ੍ਠੇ ਜਾਤੋ, ਸੁਰਟ੍ਠਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਰੋ ਵਾ ਸੋਰਟ੍ਠੋ, ਸੋਰਟ੍ਠਕੋ ਵਾ। ਏਵੰ ਮਹਾਰਟ੍ਠੋ, ਮਹਾਰਟ੍ਠਕੋ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਯੋਗੇ ਕਤ੍ਤਿਕਾਯ ਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦਯੁਤ੍ਤਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ ਮਾਸੋ ਕਤ੍ਤਿਕੋ, ਮਗਸਿਰੇਨ ਚਨ੍ਦਯੁਤ੍ਤੇਨ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਮਾਸੋ ਮਾਗਸਿਰੋ। ਏਵੰ ਫੁਸ੍ਸੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਮਾਸੋ ਫੁਸ੍ਸੋ, ਮਘਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ ਮਾਸੋ ਮਾਘੋ, ਫਗ੍ਗੁਨਿਯਾ ਯੁਤ੍ਤੋ ਮਾਸੋ ਫਗ੍ਗੁਨੋ, ਚਿਤ੍ਤਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ ਮਾਸੋ ਚਿਤ੍ਤੋ, ਵਿਸਾਖਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ ਮਾਸੋ ਵੇਸਾਖੋ, ਜੇਟ੍ਠਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ ਮਾਸੋ ਜੇਟ੍ਠੋ, ਉਤ੍ਤਰਾਸਾਲ੍ਹਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ ਮਾਸੋ ਆਸਾਲ੍ਹੋ, ਆਸਾਲ੍ਹੀ ਵਾ, ਸਵਣੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਮਾਸੋ ਸਾਵਣੋ, ਸਾਵਣੀ। ਭਦ੍ਦੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਮਾਸੋ ਭਦ੍ਦੋ, ਅਸ੍ਸਯੁਜੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਮਾਸੋ ਅਸ੍ਸਯੁਜੋ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸ ਦੇਵਤਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਏਵੰ ਸੋਗਤੋ, ਮਾਹਿਨ੍ਦੋ, ਯਾਮੋ, ਸੋਮੋ।

ਬਜਾਕਰਣਂ ਅਵੇਚ੍ਚਾਧੀਤੇ ਵੇਯਜਾਕਰਣੋ। ਏਵਂ ਮੋਹੁਤ੍ਤੋ, ਨੇਮਿਤ੍ਤੋ, ਅਙ੍ਗਵਿਜ੍ਜੋ, ਵਤ੍ਥੁਵਿਜ੍ਜੋ। ਵਸਾਤੀਨਂ ਵਿਸਯੋ ਦੇਸੋ ਵਾਸਾਤੋ, ਉਦੁਮ੍ਬਰਾ ਅਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਓਦੁਮ੍ਬਰੋ ਦੇਸੋ।

ਸਹਸ੍ਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਸਾਹਸ੍ਸੀ ਪਰਿਖਾ, ਪਯਸਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਪਾਯਾਸਂ, ਸਹਸ੍ਸਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਸਾਹਸ੍ਸੀ ਗਾਥਾ, ਅਯਸੋ ਵਿਕਾਰੋ ਆਯਸੋ। ਏਵਂ ਸੋਵਣ੍ਣੋ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਮਾਣਮਸ੍ਸਾਤਿ ਪੋਰਿਸਂ ਉਦਕਂ।

ਚਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤਤ੍ਥ ਜਾਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਵਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਹਿਤਂ, ਤਂ ਅਰਹਤੀਤਿਆਦੀਸੁ **ਣੇਯ੍ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ। ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਜਾਤੋ, ਵਸਤੀਤਿ ਵਾ ਬਾਰਾਣਸੇਯ੍ਯਕੋ, ਪੁਰੇ ਵਿਯ **ਕ**ਕਾਰਾਗਮੋ। ਏਵਂ ਚਮ੍ਪੇਯ੍ਯਕੋ, ਸਾਗਲੇਯ੍ਯਕੋ, ਮਿਥਿਲੇਯ੍ਯਕੋ ਜਨੋ, ਗਙ੍ਗੇਯ੍ਯੋ ਮਚ੍ਛੋ, ਸਿਲਾਯ ਜਾਤਂ ਸੇਲੇਯ੍ਯਕਂ, ਕੁਲੇ ਜਾਤੋ ਕੋਲੇਯ੍ਯਕੋ ਸੁਨਖੋ, ਵਨੇ ਜਾਤਂ ਵਾਨੇਯ੍ਯਂ ਪੁਪ੍ਫਂ। ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਤੇਯ੍ਯੋ ਮਾਨੁਸੋ, ਪਬ੍ਬਤੇਯ੍ਯਾ ਨਦੀ, ਪਬ੍ਬਤੇਯ੍ਯਂ ਓਸਧਂ, ਪਥਸ੍ਸ ਹਿਤਂ ਪਾਥੇਯ੍ਯਂ, ਸਪਤਿਸ੍ਸ ਹਿਤਂ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ ਧਨਂ, ਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ ਤੇਲਂ, ਮਾਤੁ ਹਿਤਂ ਮਤ੍ਤੇਯ੍ਯਂ। ਏਵਂ ਪੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਂ। ਦਕ੍ਖਿਣਮਰਹਤੀਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੩੧੮. ਜਾਤਾਦੀਨਮਿਮਿਯਾ ਚ।

ਜਾਤਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥੇ **ਇਮ ਇਯ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ।

ਪਚ੍ਛਾ ਜਾਤੋ ਪਚ੍ਛਿਮੋ, ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਜਨਤਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਅਨ੍ਤੇ ਜਾਤੋ ਅਨ੍ਤਿਮੋ, ਅਨ੍ਤਿਮਾ, ਅਨ੍ਤਿਮਂ। ਏਵਂ ਮਜ੍ਝਿਮੋ, ਪੁਰਿਮੋ, ਉਪਰਿਮੋ, ਹੇਟ੍ਠਿਮੋ, ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੋ, ਗੋਪ੍ਫਿਮੋ, ਗਨ੍ਥਿਮੋ।

ਤਥਾ **ਇਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਯਾ ਜਾਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਯੋ, ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਯਾ, ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਯਂ। ਏਵਂ ਅਸ੍ਸਜਾਤਿਯੋ, ਹਤ੍ਥਿਜਾਤਿਯੋ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਜਾਤਿਯੋ, **ਦਬ੍ਬ**ਜਾਤਿਯੋ, ਸਮਾਨਜਾਤਿਯੋ, ਲੋਕਿਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਆਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤਤ੍ਥ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ, ਤਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਭਵੋਤਿਆਦੀਸ੍ਵਪਿ **ਇਮ ਇਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਇਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ। ਅਨ੍ਤੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਿਮੋ, ਅਨ੍ਤਿਯੋ, ਅਨ੍ਤਿਕੋ, ਪੁਤ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪੁਤ੍ਤਿਮੋ, ਪੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਵੁਤ੍ਤਿਕੋ, ਕਪ੍ਪੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਕਪ੍ਪਿਯੋ, ਜਟਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਜਟਿਯੋ, ਹਾਨਭਾਗੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਹਾਨਭਾਗਿਯੋ। ਏਵਂ ਠਿਤਿਭਾਗਿਯੋ, ਬੋਧਿਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖੇ ਭਵਾ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਾ, ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗੇ ਭਵਾ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾ। ਏਵਂ ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਿਯਾ, ਉਦਰਿਯਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਇਦਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿਯਂ, ਨਕਾਰਾਗਮੋ।

ਚਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਕਿਯ ਯਣ੍ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਚ। ਜਾਤਿਯਾ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ ਜਾਤਿਕਿਯੋ। ਏਵਂ ਅਨ੍ਧਕਿਯੋ, ਜਚ੍ਚਨ੍ਧੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ ਜਚ੍ਚਨ੍ਧਕਿਯੋ। ਸਸ੍ਸ ਅਯਨ੍ਤਿ ਸਕਿਯੋ। ਏਵਂ ਪਰਕਿਯੋ।

ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ **ਸਾਧੁਹਿਤਭਵਜਾਤਾ**ਦਿਅਤ੍ਥੇਸੁ। ਯਥਾ – ਕਮ੍ਮਨਿ ਸਾਧੁ ਕਮ੍ਮਞ੍ਞਂ। ਸਭਾਯਂ ਸਾਧੁ ਸਬ੍ਭਂ, ''ਯਵਤਂ ਤਲਨਾ''ਦਿਨਾ **ਉ**ਕਾਰਾਦਿ। ਏਵਂ ਮੇਧਾਯ ਹਿਤਂ ਮੇਜ੍ਝਂ ਘਟਂ। ਪਾਦਾਨਂ ਹਿਤਂ ਪਜ੍ਜਂ ਤੇਲਂ, ਰਥਸ੍ਸ ਹਿਤਾ ਰਚ੍ਛਾ, ਗਾਮੇ ਭਵੋ ਗਮ੍ਮੋ , ਗਵੇ ਭਵਂ ਗਬ੍ਯਂ, ''ਓਸਰੇ ਚਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇਪਿ **ਅਵਾ**ਦੇਸੋ। ਕਵਿਮ੍ਹਿ ਭਵਂ ਕਬ੍ਯਂ, ਦਿਵਿ ਭਵਾ ਦਿਬ੍ਯਾ, **ਥ**ਨਤੋ ਜਾਤਂ ਥਞ੍ਞਂ, ਧਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਧਞ੍ਞਂ।

ਣ੍ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਪਰਿਸਾਯਂ ਸਾਧੁ ਪਾਰਿਸਜ੍ਜੋ, **ਦ**ਕਾਰਾਗਮੋ, ਸਮਣਾਨਂ ਹਿਤਾ ਸਾਮਞ੍ਞਾ ਜਨਾ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਹਿਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਞ੍ਞਾ, ਅਰੂਪੇ ਭਵਾ ਆਰੁਪ੍ਪਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

''ਰਾਜਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮੂਹੋ''ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੩੭੯. ਸਮੂਹਤ੍ਥੇ ਕਣਣਾ।

ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਤੋ ''ਤੇਸਂ ਸਮੂਹੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਕਣਣ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਰਾਜਪੁਤ੍ਤਕੋ, ਰਾਜਪੁਤ੍ਤਕਂ ਵਾ, ਰਾਜਪੁਤ੍ਤੋ। ਏਵਂ ਮਾਨੁਸ੍ਸਕੋ, ਮਾਨੁਸ੍ਸੋ, ਮਾਥੁਰਕੋ, ਮਾਥੁਰੋ, ਪੋਰਿਸਕੋ, ਪੋਰਿਸੋ, ਵੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਮੂਹੋ ਵੁਦ੍ਧਕੋ, ਵੁਦ੍ਧੋ। ਏਵਂ ਮਾਯੂਰਕੋ, ਮਾਯੂਰੋ, ਕਾਪੋਤੋ, ਕੋਕਿਲੋ, ਮਾਹਿਂਸਕੋ, ਮਾਹਿਂਸੋ, ਓਟ੍ਠਕੋ, ਓਰਬ੍ਭਕੋ, ਅਟ੍ਠੀਨਂ ਸਮੂਹੋ ਅਟ੍ਠਕੋ, ਰਾਜਾਨਂ ਸਮੂਹੋ ਰਾਜਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਾਨਂ ਸਮੂਹੋ ਭਿਕ੍ਖੋ, ਸਿਕ੍ਖਾਨਂ ਸਮੂਹੋ ਸਿਕ੍ਖੋ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਮੂਹੋ ਦ੍ਵਯਂ, ''ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਇ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਅਯਾ**ਦੇਸੋ। ਏਵਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਮੂਹੋ ਤਯਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

''ਸਮੂਹਤ੍ਥੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੮੦. ਗਾਮਜਨਬਨ੍ਧੁਸਹਾਯਾਦੀਹਿ ਤਾ।

ਗਾਮਜਨਬਨ੍ਧੁਸਹਾਯਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ **ਤਾ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਸਮੂਹਤ੍ਥੇ। ਗਾਮਾਨਂ ਸਮੂਹੋ ਗਾਮਤਾ। ਏਵਂ ਜਨਤਾ, ਬਨ੍ਧੁਤਾ, ਸਹਾਯਤਾ, ਨਾਗਰਤਾ। ''ਤਾ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਸਕਤ੍ਥੇਪਿ** ਦੇਵੋਯੇਵ ਦੇਵਤਾ, **ਤਾ**ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਮਿਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਤਾ।

੩੮੧. ਤਦਸ੍ਸ ਠਾਨਮਿਯੋ ਚ।

''ਤਦਸ੍ਸ ਠਾਨ''ਮਿਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਤੋ **ਇਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਮਦਨਸ੍ਸ ਠਾਨਂ ਮਦਨਿਯੋ, ਮਦਨਿਯਾ, ਮਦਨਿਯਂ, ਬਨ੍ਧਨਸ੍ਸ ਠਾਨਂ ਬਨ੍ਧਨਿਯਂ। ਏਵਂ ਮੁਚ੍ਛਨਿਯਂ। ਰਜਨਿਯਂ, ਗਮਨਿਯਂ, ਦਸ੍ਸਨਿਯਂ, ਉਪਾਦਾਨਿਯਂ, ਪਸਾਦਨਿਯਂ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਹਿਤਾ**ਦਿਅਤ੍ਥੇਪਿ ਉਪਾਦਾਨਾਨਂ ਹਿਤਾ ਉਪਾਦਾਨਿਯਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੩੮੨. ਉਪਮਤ੍ਥਾਯਿਤਤ੍ਤਂ।

ਉਪਮਤ੍ਥੇ ਉਪਮਾਵਾਚਿਲਿਙ੍ਗਤੋ **ਆਯਿਤਤ੍ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਧੂਮੋ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਧੂਮਾਯਿਤਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਤਿਮਿਰਾਯਿਤਤ੍ਤਂ।

''ਤਦਸ੍ਸ ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੮੩. ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਥੇ ਲੋ।

''ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ, ''ਤਦਸ੍ਸਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਚ **ਲ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਦੁਟ੍ਠੁ ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ, ਦੁਟ੍ਠੁ ਠਾਨਂ ਵਾ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ, ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾ ਵਾਚਾ, **ਲ**ਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਭਾਵੋ। ਏਵਂ ਵੇਦਲ੍ਲਂ।

''ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਅਸ੍ਸ ਪਕਤਿ, ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਅਸ੍ਸ ਬਹੁਲਾ''ਤਿ ਵਾ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੩੮੪. ਆਲੁ ਤਬ੍ਬਹੁਲੇ।

ਪਠਮਾਵਿਭਤ੍ਯਨ੍ਤਤੋ **ਆਲੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ''ਤਦਸ੍ਸ ਬਹੁਲ''ਮਿਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ। ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੂ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਲਵੋ। ਏਵਂ ਸੀਤਾਲੁ, ਧਜਾਲੁ, ਦਯਾਲੁ। ''ਸਬ੍ਬਤੋ ਕੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਨ **ਸਬ੍ਬਤੋ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਕ**ਕਾਰਾਗਮੋ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁਕੋ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁਕਾ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁਕਂ। ਏਵਂ ਸੀਤਾਲੁਕੋ, ਦਯਾਲੁਕੋ, ਤਥਾ ਹੀਨੋਵ ਹੀਨਕੋ। ਏਵਂ ਪੋਤਕੋ, ਕੁਮਾਰਕੋ, ਮਾਣਵਕੋ, ਮੁਦੁਕੋ, ਉਜੁਕੋ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ, ਓਰਮਤ੍ਤਕਂ, ਸੀਲਮਤ੍ਤਕਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

‘‘ਯਦਨੁਪਪਨ੍ਨਾ ਨਿਪਾਤਨਾ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਟਿਭਾਗਕੁਚ੍ਛਿਤਸਞ੍ਞਾਨੁਕਮ੍ਪਾਦਿਅਤ੍ਥੇਸੁ **ਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ। **ਪਟਿਭਾਗਤ੍ਥੇ** ਹਤ੍ਥਿਨੋ ਇਵ ਹਤ੍ਥਿਕਾ। ਏਵੰ ਅਸ੍ਸਕਾ। **ਕੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥੇ** ਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਸਮਣੋ ਸਮਣਕੋ। ਏਵੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੋ, ਮੁਣ੍ਡਕੋ, ਪਣ੍ਡਿਤਕੋ, ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਕੋ। **ਸਞ੍ਞਾਯਂ** ਕਤਕੋ, ਭਟਕੋ। **ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯਂ** ਪੁਤ੍ਤਕੋ।

ਤਥਾ **ਕਿਂਯਤੇਤ**ਤੋ ਪਰਿਮਾਣਤ੍ਥੇ **ਤ੍ਤਕਵਨ੍ਤੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ। ਕਿਂ ਪਰਿਮਾਣਮਸ੍ਸਾਤਿ ਕਿਤ੍ਤਕਂ। ਏਵੰ ਯਤ੍ਤਕਂ, ਤਤ੍ਤਕਂ, ਏਤ੍ਤਕਂ। **ਵਨ੍ਤੁਮ੍ਹਿ ਆਤ੍ਤਞ੍ਚ**, ਯਂ ਪਰਿਮਾਣਮਸ੍ਸਾਤਿ ਯਾਵਾ, ਯਾਵਨ੍ਤੋ , ਗੁਣਵਨ੍ਤੁਸਮਂ। ਏਵੰ ਤਾਵਾ, ਤਾਵਨ੍ਤੋ। ਏਤਾਵਾ, ਏਤਾਵਨ੍ਤੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

‘‘ਸੁਵਣ੍ਣੇਨ ਪਕਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੩੮੫. ਤਪ੍ਪਕਤਿਵਚਨੇ ਮਯੋ।

ਤਪ੍ਪਕਤਿਵਚਨਤ੍ਥੇ **ਮਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਪਕਰੀਯਤੀਤਿ ਪਕਤਿ, ਤੇਨ ਪਕਤਿ ਤਪ੍ਪਕਤਿ, ਤਪ੍ਪਕਤਿਯਾ ਵਚਨਂ ਕਥਨਂ **ਤਪ੍ਪਕਤਿਵਚਨਂ**। ਸੁਵਣ੍ਣਮਯੋ ਰਥੋ, ਸੋਵਣ੍ਣਮਯੋ ਵਾ, ਸੁਵਣ੍ਣਮਯਾ ਭਾਜਨਵਿਕਤਿ, ਸੁਵਣ੍ਣਮਯਂ ਭਾਜਨਂ। ਏਵੰ ਰੂਪਿਯਮਯਂ, ਰਜਤਮਯਂ, ਜਤੁਮਯਂ, ਦਾਰੁਮਯਂ, ਮਤ੍ਤਿਕਾਮਯਂ, ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਇਦ੍ਧਿਮਯਂ।

ਮਨਤੋ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾ ਮਨੋਮਯਾ, ਅਯਸਾਪਕਤਂ ਅਯੋਮਯਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਮਨੋਗਣਾਦੀਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ –

੩੮੬. ਏਤੇਸਮੋ ਲੋਪੇ।

ਏਤੇਸਂ ਮਨੋਗਣਾਦੀਨਂ ਅਨ੍ਤੋ **ਓ**ਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤੇ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੇ ਕਤੇਤਿ **ਓ**ਕਾਰੋ।

ਗਵੇਨ ਪਕਤਂ ਕਰੀਸਂ, ਗੋਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਗੋਮਯਂ। ‘‘ਮਯੋ’’ਤਿਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਸਕਤ੍ਥੇਪਿ** ਦਾਨਮੇਵ ਦਾਨਮਯਂ, ਸੀਲਮਯਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਂਸਟ੍ਠਾਦਿਅਨੇਕਤ੍ਥਤਦ੍ਧਿਤਂ।

ਭਾਵਤਦ੍ਧਿਤ

‘‘ਅਲਸਸ੍ਸ ਭਾਵੋ’’ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੩੮੭. ਣ੍ਯਤ੍ਤਤਾ ਭਾਵੇ ਤੁ।

ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਤੋ **ਣ੍ਯਤ੍ਤਤਾ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ‘‘ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ’’ ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ, **ਤੁ**ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਤ੍ਤਨਣੇਯ੍ਯਾ**ਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਚ। ਭਵਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਿਸਦ੍ਦਾ ਇਤਿ **ਭਾਵੋ**, ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ – ‘‘ਯਸ੍ਸ ਗੁਣਸ੍ਸ ਹਿ ਭਾਵਾ ਦਬ੍ਬੇ ਸਦ੍ਦਨਿਵੇਸੋ ਤਦਭਿਧਾਨੇਣ੍ਯਤ੍ਤਤਾਦਯੋ’’ਤਿ। **ਣ੍ਯਤ੍ਤਤ੍ਤਨ**ਨ੍ਤਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਂ, **ਤਾ**ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਭਾਵਤੋ ਨਿਚ੍ਚਮਿਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਤਾ। **ਣ੍ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋਯਂ ਗੁਣਵਚਨੇ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਦੀਹਿ, ਤਤ੍ਥ ‘‘ਅਵਣ੍ਣੇ ਯੇ ਲੋਪਞ੍ਚਾ’’ਤਿ **ਅਵਣ੍ਣ**ਲੋਪੋ, ਆਦਿਵੁਦ੍ਧਿ।

ਆਲਸ੍ਯਂ। ਏਵੰ ਆਰੋਗ੍ਯਂ, ਉਦਗ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਓਦਗ੍ਯਂ, ਸਖਿਨੋ ਭਾਵੋ ਸਖ੍ਯਂ, ਅਣਣਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਆਣਣ੍ਯਂ, ਵਿਧਵਾਯ ਭਾਵੋ ਵੇਧਬ੍ਯਂ, ਦੁਬ੍ਬਲਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਂ, ਚਪਲਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਚਾਪਲ੍ਯਂ।

ਵਿਯਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਵੇਯਜਤ੍ਤਿਯਂ, ਮਚ੍ਛਰਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਏਵਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ, ਆਲਸਿਯਂ, ਮੁਣ੍ਡਿਯਂ, ਮੂਲ੍ਹਿਯਂ। ਏਤ੍ਥ ‘‘ਵੇਯਜਤ੍ਤਿਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਯਮ੍ਹਿ ਇ**ਕਾਰਾਗਮੋ।

‘‘ਪਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਪਣ੍ਡਿਤਜ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ‘‘ਯਵਤਂ ਤਲਨਦਕਾਰਾਨਂ ਬਜਵ੍ਜਨਾਨਿ ਚਲਵਜਕਾਰਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ **ਤਜ**ਕਾਰਸਂਯੋਗਾਦੀਨਂ **ਚਲਵਜ**ਕਾਰਾਦੇਸਾ , ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ। ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਬਾਹੁਸ੍ਸਚ੍ਚਂ, ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਉ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰੋ, ਏਵਂ ਪੋਰੋਹਿਚ੍ਚਂ, ਅਧਿਪਤਿਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਆਧਿਪਚ੍ਚਂ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਂ, **ਇਵਣ੍ਣ**ਲੋਪੋ। ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਕੋਸਲ੍ਲਂ। ਏਵਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ, ਸਮਾਨਾਨਂ ਭਾਵੋ ਸਾਮਵ੍ਵਂ, ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਗੇਲਵ੍ਵਂ, ‘‘ਕ੍ਵਚਾਦਿਮਜ੍ਝੁਤ੍ਤਰਾ’’ਦਿਸੁਤ੍ਤੇਨ ਸਂਯੋਗੇ ਪਰੇ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ।

ਸੁਹਦਸ੍ਸ ਭਾਵੋਸੋਹਜ੍ਜਂ। ਏਵਂ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਂ, ਕੁਸੀਦਸ੍ਸਭਾਵੋਕੋਸਜ੍ਜਂ, ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਈਕਾਰਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰੋ। ਤਥਾ ‘‘ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਪੋਰਿਸ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ‘‘ਯਵਤਂ ਤਲਨਾ’’ਦਿਸੁਤ੍ਤੇ **ਕਾਰ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਯਵਤਂ **ਸ**ਕਾਰ**ਕਚਟਪ**ਵਗ੍ਗਾਨਂ **ਸ**ਕਾਰ**ਕਚਟਪ**ਵਗ੍ਗਾਦੇਸਾ। ਸੁਮਨਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਏਵਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਸੋਵਚਸ੍ਸਂ, ਦੋਵਚਸ੍ਸਂ, ਏਤ੍ਥ **ਸ**ਕਾਰਾਗਮੋ। ਤਥਾ ਨਿਪਕਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਨੇਪਕ੍ਕਂ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਆਧਿਕ੍ਕਂ, ਦੁਭਗਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਦੋਭਗ੍ਗਂ, ਵਾਣਿਜਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਵਾਣਿਜ੍ਜਂ, ਰਾਜਿਨੋ ਭਾਵੋ ਰਜ੍ਜਂ, ‘‘ਕ੍ਵਚਾ’’ਦਿਨਾ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ। ਸਰੂਪਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ। ਏਵਂ ਓਪਮ੍ਮਂ, ਸੋਖੁਮ੍ਮਂ।

ਤਥਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਤਚ੍ਛਂ, ਦੁਮ੍ਮੇਧਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਦੁਮ੍ਮੇਜ੍ਝਂ, ਸਮਣਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸਾਮਵ੍ਵਂ। ਏਵਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਵ੍ਵਂ, ਨਿਪੁਣਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਨੇਪੁਵ੍ਵਂ। ‘‘ਤਚ੍ਛ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ **ਕਾਰ**ਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਯਵਤਂ **ਥਧਣ**ਕਾਰਾਨਂ **ਛਝਵ**ਕਾਰਾਦੇਸਾ।

ਤ੍ਤਤਾਪਚ੍ਚਯੇਸੁ – ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਤ੍ਤਂ, ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਤਾ। ਏਵਂ ਤੇਚੀਵਰਿਕਤ੍ਤਂ, ਤੇਚੀਵਰਿਕਤਾ, ਓਦਰਿਕਤ੍ਤਂ, ਓਦਰਿਕਤਾ, ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਮਨੁਸ੍ਸਤਾ ਜਾਤਿ, ਨੀਲਤ੍ਤਂ, ਨੀਲਤਾ ਗੁਣੋ, ਯਾਚਕਤ੍ਤਂ, ਯਾਚਕਤਾ ਕ੍ਰਿਯਾ, ਦਣ੍ਡਿਤ੍ਤਂ, ਦਣ੍ਡਿਤਾ ਦਬ੍ਬਂ, ਸਚ੍ਚਵਾਦਿਤਾ, ਪਾਰਮਿਤਾ, ਕਤਵ੍ਵੁਤਾ, ਸਬ੍ਬਵ੍ਵੁਤਾ, ‘‘ਕ੍ਵਚਾ’’ਦਿਨਾ **ਤਾ**ਪਚ੍ਚਯੇ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ, ਅਸਂਸਗ੍ਗਤਾ, ਭਸ੍ਸਾਰਾਮਤਾ, ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮਤਾ, ਲਹੁਤਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤ੍ਤਨਪਚ੍ਚਯੇ – ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਤ੍ਤਨਂ, ਵੇਦਨਤ੍ਤਨਂ, ਜਾਯਤ੍ਤਨਂ।

ਣੇਯਜੇ – ਸੁਚਿਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸੋਚੇਯਜਂ। ਏਵਂ ਆਧਿਪਭੇਯਜਂ, ਕਵਿਸ੍ਸ ਭਾਵੋਕਾਵੇਯਜਂ, ਥੇਨਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਥੇਯਜਂ, ਮਹਾਵੁਤ੍ਤਿਨਾ **ਨ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ।

‘‘ਣਜਤ੍ਤਤਾ’’ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਕਮ੍ਮਨਿ, ਸਕਤ੍ਥੇ ਚ **ਣਜਾ**ਦਯੋ, ਵੀਰਾਨਂ ਭਾਵੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਵਾ ਵੀਰਿਯਂ, ਪਰਿਭਟਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ ਪਾਰਿਭਟਜਂ, ਪਾਰਿਭਟਜਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਪਾਰਿਭਟਜਤਾ। ਏਵਂ ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ, ਭਿਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ ਭੇਸਜ੍ਜਂ, ਬਜਾਵਟਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ ਵੇਯਜਾਵਚ੍ਚਂ, ਸਠਸ੍ਸ ਭਾਵੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਵਾ ਸਾਠੇਯਜਂ।

ਸਕਤ੍ਥੇ ਪਨ – ਯਥਾਭੂਤਮੇਵ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਂ, ਕਰੁਣਾਯੇਵ ਕਾਰੁਵ੍ਵਂ, ਪਤ੍ਤਕਾਲਮੇਵ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਆਕਾਸਾਨਨ੍ਤਮੇਵ ਆਕਾਸਾਨਵ੍ਚਂ, ਕਾਯਪਾਗੁਵ੍ਵਮੇਵ ਕਾਯਪਾਗੁਵ੍ਵਤਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

‘‘ਵਿਸਮਸ੍ਸ ਭਾਵੋ’’ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

‘‘ਤ੍ਤਤਾ, ਭਾਵੇ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੮੮. ਣ ਵਿਸਮਾਦੀਹਿ।

ਵਿਸਮਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤੇਹਿ **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, **ਤ੍ਤ ਤਾ** ਚ ''ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ'' ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ। ਆਕਤਿਗਣੋਯੰ। ਵੇਸਮੰ, ਵਿਸਮਤ੍ਤੰ, ਵਿਸਮਤਾ। ਸੁਚਿਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸੋਚੰ, ਸੁਚਿਤ੍ਤੰ, ਸੁਚਿਤਾ, ਗਰੁਨੋ ਭਾਵੋ ਗਾਰਵੋ, ਆਦਿਵੁਦ੍ਧਿ, ''ਓ ਸਰੇ ਚਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ **ਚ**ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਉ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ **ਅਵ**ਾਦੇਸੋ। ਪਟੁਨੋ ਭਾਵੋ ਪਾਟਵੰ, ਪਟੁਤ੍ਤੰ, ਪਟੁਤਾ।

ਉਜੁਨੋ ਭਾਵੋ ਅਜ੍ਜਵੰ, ਮੁਦੁਨੋ ਭਾਵੋ ਮਦ੍ਦਵੰ ਇਚ੍ਚਤ੍ਰ ''ਆਤ੍ਤਞ੍ਚਾ''ਤਿ **ਣ**ਮ੍ਹਿ **ਇ**ਕਾਰੁਕਾਰਾਨੰ **ਆ**ਤ੍ਤੰ, **ਦ੍ਵ**ਿਭਾਵੋ, ਸੰਯੋਗੇ ਆਦਿਰਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਉਜੁਤਾ, ਮੁਦੁਤਾ। ਏਵੰ ਇਸਿਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਆਰਿਸਜੰ, ਆਸਭੰ, ਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਕੋਮਾਰੰ, ਯੁਵਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਯੋਬ੍ਬਨੰ, ਮਹਾਵੁਤ੍ਤਿਨਾ **ਨ**ਕਾਰਾਗਮੋ, ਪਰਮਾਨੰ ਭਾਵੋ, ਕਮ੍ਮੰ ਵਾ ਪਾਰਮੀ ਦਾਨਾਦਿਕ੍ਰਿਯਾ, ''ਣਵਣਿਕਾ''ਦਿਸੁਤ੍ਤੇਨ **ਈ**ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਮਗ੍ਗਾਨੰ ਭਾਵੋ ਸਾਮਗ੍ਗੀ।

੩੮੯. ਰਮਣੀਯਾਦਿਤੋ ਕਣ।

ਰਮਣੀਯਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਤੋ **ਕਣ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, **ਤ੍ਤ ਤਾ** ਚ ਭਾਵਤ੍ਥੇ। ਰਮਣੀਯਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਰਾਮਣੀਯਕੰ, ਰਮਣੀਯਤ੍ਤੰ, ਰਮਣੀਯਤਾ । ਏਵੰ ਮਾਨੁਞ੍ਞਕੰ, ਮਨੁਞ੍ਞਤ੍ਤੰ, ਮਨੁਞ੍ਞਤਾ, ਪਿਯਰੂਪਕੰ, ਪਿਯਰੂਪਤ੍ਤੰ, ਪਿਯਰੂਪਤਾ, ਕਲਜਾਣਕੰ, ਕਲਜਾਣਤ੍ਤੰ, ਕਲਜਾਣਤਾ, ਚੋਰਕੰ, ਚੋਰਿਕਾ ਵਾ, ਚੋਰਤ੍ਤੰ, ਚੋਰਤਾ, ਅਙ੍ਢਕੰ, ਅਙ੍ਢਤ੍ਤੰ, ਅਙ੍ਢਤਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਭਾਵਤਦ੍ਧਿਤੰ।

ਵਿਸੇਸਤਦ੍ਧਿਤ

''ਸਬ੍ਬੇ ਇਮੇ ਪਾਪਾ ਅਯਮਿਮੇਸੰ ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਾਪੋ''ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੩੯੦. ਵਿਸੇਸੇ ਤਰਤਮਿਸਿਕਿਯਿਟ੍ਠਾ।

ਵਿਸੇਸਤ੍ਥੇ **ਤਰ ਤਮ ਇਸਿਕ ਇਯ ਇਟ੍ਠ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਾਪਤਰੋ, ਪਾਪਤਰਾ, ਪਾਪਤਰੰ। ਤਤੋਪਿ ਅਧਿਕੋ ਪਾਪਤਮੋ, ਪਾਪਤਮਾ, ਪਾਪਤਮੰ। ਪਾਪਿਸਿਕੋ, ਪਾਪਿਸਿਕਾ, ਪਾਪਿਸਿਕੰ। ਪਾਪਿਯੋ, ਪਾਪਿਯਾ, ਪਾਪਿਯੰ। ਪਾਪਿਟ੍ਠੋ, ਪਾਪਿਟ੍ਠਾ, ਪਾਪਿਟ੍ਠੰ। ਅਤਿਸਯੇਨ ਪਾਪਿਟ੍ਠੋ, ਪਾਪਿਟ੍ਠਤਰੋ। ਏਵੰ ਪਟੁਤਰੋ, ਪਟੁਤਮੋ, ਪਟਿਸਿਕੋ, ਪਟਿਯੋ, ਪਟਿਟ੍ਠੋ। ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਅਤਿਸਯੇਨ ਵਰੋ ਵਰਤਰੋ, ਵਰਤਮੋ, ਵਰਿਸਿਕੋ, ਵਰਿਯੋ, ਵਰਿਟ੍ਠੋ। ਏਵੰ ਪਣੀਤਤਰੋ, ਪਣੀਤਤਮੋ।

''ਸਬ੍ਬੇ ਇਮੇ ਵੁਡ੍ਢਾ ਅਯਮਿਮੇਸੰ ਵਿਸੇਸੇਨ ਵੁਡ੍ਢੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਇਯਇਟ੍ਠ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੩੯੧. ਵੁਡ੍ਢਸ੍ਸ ਜੋ ਇਯਿਟ੍ਠੇਸੁ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਵੁਡ੍ਢ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਜੋ** ਹੋਤਿ **ਇਯ ਇਟ੍ਠ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ। ਜੇਯਜੋ, ਜੇਟ੍ਠੋ, ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸਰਲੋਪਾਦਿ''ਸੁਤ੍ਤੇ **ਤੁ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਲੋਪਮਕਤ੍ਵਾ ''ਸਰਾ ਸਰੇ ਲੋਪ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਸਰੇ ਲੁਤ੍ਤੇ ''ਕ੍ਵਚਾਸਵਣ੍ਣੰ ਲੁਤ੍ਤੇ''ਤਿ **ਏ**ਕਾਰੋ।

''ਇਯਿਟ੍ਠੇਸੂ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ, ''ਜੋ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੯੨. ਪਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸੋ ਚ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਪਸਤ੍ਥ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਸਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ, **ਜੋ** ਚ ਇਯਿਟ੍ਠੇਸੁ। ਅਯਞ੍ਚ ਪਸਤ੍ਥੋ ਅਯਞ੍ਚ ਪਸਤ੍ਥੋ ਸਬ੍ਬੇ ਇਮੇ ਪਸਤ੍ਥਾ ਅਯਮਿਮੇਸਂ ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਸਤ੍ਥੋਤਿ ਸੇਯ੍ਯੋ, ਸੇਟ੍ਠੋ, ਜੇਯ੍ਯੋ, ਜੇਟ੍ਠੋ।

੩੯੩. ਅਨ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਨੇਦੋ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਅਨ੍ਤਿਕ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਨੇਦਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਇਯਿਟ੍ਠੇਸੁ। ਵਿਸੇਸੇਨ ਅਨ੍ਤਿਕੋਤਿ ਨੇਦਿਯੋ, ਨੇਦਿਟ੍ਠੋ।

੩੯੪. ਬਾਲ੍ਹਸ੍ਸ ਸਾਧੋ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਬਾਲ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਸਾਧਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਇਯਿਟ੍ਠੇਸੁ। ਵਿਸੇਸੇਨ ਬਾਲ੍ਹੋਤਿ ਸਾਧਿਯੋ, ਸਾਧਿਟ੍ਠੋ।

੩੯੫. ਅਪ੍ਪਸ੍ਸ ਕਣ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਅਪ੍ਪ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਕਣ** ਹੋਤਿ ਇਯਿਟ੍ਠੇਸੁ। ਵਿਸੇਸੇਨ ਅਪ੍ਪੋਤਿ ਕਣਿਯੋ, ਕਣਿਟ੍ਠੋ।

‘‘ਵਿਸੇਸੇਨ ਯੁਵਾ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ‘‘ਕਣ’’ਇਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੯੬. ਯੁਵਾਨਞ੍ਚ ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਯੁਵ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਕਣ** ਹੋਤਿ ਇਯਿਟ੍ਠੇਸੁ। ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਣ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਨ**ਕਾਰੋ। ਕਨਿਯੋ, ਕਨਿਟ੍ਠੋ।

੩੯੭. ਵਨ੍ਤੁ ਮਨ੍ਤੁ ਵੀਨਞ੍ਚ ਲੋਪੋ।

ਵਨ੍ਤੁਮਨ੍ਤੁਵੀ ਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ ਇਯਿਟ੍ਠੇਸੁ। ਸਬ੍ਬੇ ਇਮੇ ਗੁਣਵਨ੍ਤੋ ਅਯਮਿਮੇਸਂ ਵਿਸੇਸੇਨ ਗੁਣਵਾਤਿ ਗੁਣਿਯੋ, ਗੁਣਿਟ੍ਠੋ, ਵਿਸੇਸੇਨ ਸਤਿਮਾਤਿ ਸਤਿਯੋ, ਸਤਿਟ੍ਠੋ, ਵਿਸੇਸੇਨ ਮੇਧਾਵੀਤਿ ਮੇਧਿਯੋ, ਮੇਧਿਟ੍ਠੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਿਸੇਸਤਦ੍ਧਿਤਂ।

ਅਸ੍ਸਤ੍ਥਿਤਦ੍ਧਿਤ

‘‘ਮੇਧਾ ਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੩੯੮. ਤਦਸ੍ਸਤ੍ਥੀਤਿ ਵੀ ਚ।

ਪਠਮਾਵਿਭਤ੍ਯਨ੍ਤਾ ‘‘ਤਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਤਿ’’ ਇਚ੍ਚੇਤੇਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ ਵੀਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। **ਮੇਧਾਮਾਯਾ** ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਚਾਯਂ। ਮੇਧਾਵੀ, ਮੇਧਾਵਿਨੋ। ਇਤ੍ਥਿਯਂ **ਈ**ਕਾਰਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਪਤਿਭਿਕ੍ਖੁਰਾਜੀਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ ਇਨੀ’’ਤਿ **ਇਨੀ,** ਮੇਧਾਵਿਨੀ, ਮੇਧਾਵਿਨਿਯੋ। ਨਪੁਂਸਕੇ ਮੇਧਾਵਿ ਕੁਲਂ। ਏਵਂ ਮਾਯਾਵੀ, ਮਾਯਾਵਿਨੀ, ਮਾਯਾਵਿ ਚਿਤ੍ਤਂ।

ਚਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਸੋ ਇ ਲਵ ਆਲਾ**ਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਚ। ਯਥਾ – ਸੁਮੇਧਾ ਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸੁਮੇਧਸੋ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਲੋਮਸੋ। ਪਿਚ੍ਛਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪਿਚ੍ਛਿਲੋ। ਏਵਂ ਫੇਨਿਲੋ, ਤੁਣ੍ਡਿਲੋ, ਜਟਿਲੋ। ਕੇਸਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਕੇਸਵੋ, ਵਾਚਾਲੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

‘‘ਤਪੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

‘‘ਤਦਸ੍ਸਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੩੯੯. ਤਪਾਦਿਤੋ ਸੀ।

ਤਪਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਤੋ **ਸੀ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ‘‘ਤਦਸ੍ਸਤ੍ਥਿ’’ ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ। ਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਭਾਵੋ। ਤਪਸ੍ਸੀ, ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ, ਤਪਸ੍ਸਿਨੀ, ਤਪਸ੍ਸਿ। ਏਵਂ ਤੇਜਸ੍ਸੀ, ਯਸਸ੍ਸੀ, ਮਨਸ੍ਸੀ, ਪਯਸ੍ਸੀ।

‘‘ਦਣ੍ਡੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੪੦੦. ਦਣ੍ਡਾਦਿਤੋ ਇਕਈ।

ਆਦਿਸਦ੍ਦੋਯਂ ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ, **ਦਣ੍ਡ**ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਤੋ ਅਵਣ੍ਣਨ੍ਤਾ **ਇਕ ਈ** ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ‘‘ਤਦਸ੍ਸਤ੍ਥਿ’’ ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ। ਦਣ੍ਡਿਕੋ, ਦਣ੍ਡੀ, ਦਣ੍ਡਿਨੋ, ਦਣ੍ਡਿਨੀ। ਏਵਂ ਮਾਲਿਕੋ, ਮਾਲੀ, ਮਾਲਿਨੀ, ਛਤ੍ਤਿਕੋ, ਛਤ੍ਤੀ, ਰੂਪਿਕੋ, ਰੂਪੀ, ਕੇਸਿਕੋ, ਕੇਸੀ, ਸਙ੍ਘੀ, ਞਾਣੀ, ਹਤ੍ਥੀ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੪੦੧. ਮਧ੍ਵਾਦਿਤੋ ਰੋ।

ਮਧੁਆਦਿਤੋ **ਰ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ‘‘ਤਦਸ੍ਸਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ। ਮਧੁ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਮਧੁਰੋ ਗੁਲ਼ੋ, ਮਧੁਰਾ ਸਕ੍ਖਰਾ, ਮਧੁਰਂ ਖੀਰਂ, ਕੁਞ੍ਜਾ ਹਨੂ ਏਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਕੁਞ੍ਜਰੋ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਮੁਖਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਮੁਖਰੋ, ਸੁਸਿ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸੁਸਿਰੋ। ਏਵਂ ਰੁਚਿਰੋ, ਨਗਰੋ।

‘‘ਗੁਣੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੪੦੨. ਗੁਣਾਦਿਤੋਵਨ੍ਤੁ।

ਗੁਣਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਤੋ ਵ**ਨ੍ਤੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ‘‘ਤਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ। ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੇ, ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸੇ ਚ ਕਤੇ **ਸਜਾਦ**ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਗੁਣਵਨ੍ਤੁ **ਸਿ**, ‘‘ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ, ਨ੍ਤੁਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ‘‘ਆ ਸਿਮ੍ਹੀ’’ਤਿ **ਆ**ਤ੍ਤਂ, ਗੁਣਵਾ ਪੁਰਿਸੋ, ਸੇਸਂ ਞੇਯ੍ਯਂ। ਏਵਂ ਗਣਵਾ, ਕੁਲਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ। ਇਤ੍ਥਿਯਂ ‘‘ਣਵ ਣਿਕ ਣੇਯ੍ਯਣਨ੍ਤੁਹੀ’’ਤਿ ਈਪਚ੍ਚਯੋ, ‘‘ਵਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ‘‘ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਤਮੀਕਾਰੇ’’ਤਿ **ਤ**ਕਾਰੋ, ਗੁਣਵਤੀ, ਗੁਣਵਨ੍ਤੀ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਨਪੁਂਸਕੇ ‘‘ਅਂ ਨਪੁਂਸਕੇ’’ਤਿ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ **ਅ**ਮਾਦੇਸੋ, ਗੁਣਵਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

‘‘ਸਤਿ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

‘‘ਤਦਸ੍ਸਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੯੩. ਸਤ੍ਯਾਦੀਹਿ ਮਨ੍ਤੁ।

ਸਤਿਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਅਵਣ੍ਣਨ੍ਤੁਰਹਿਤੇਹਿ ਪਠਮਾਵਿਭਤ੍ਯਨ੍ਤੇਹਿ ਲਿਙ੍ਗੇਹਿ **ਮਨ੍ਤੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ‘‘ਤਦਸ੍ਸਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ। ਸੇਸਂ **ਗੁਣ**ਵਨ੍ਤੁਸਮਂ। ਸਤਿਮਾ, ਸਤਿਮਤੀ, ਸਤਿਮਨ੍ਤੀ, ਸਤਿਮਂ। ਏਵਂ ਧਿਤਿਮਾ, ਗਤਿਮਾ ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ।

ਤਥਾ ''ਆਯੁ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਆਯੁ ਮਨ੍ਤੁ**''ਇਚ੍ਚਤ੍ਰ –

੪੦੪. ਆਯੁਸ੍ਸੁਕਾਰਾਸਮਨ੍ਤੁਮ੍ਹਿ ।

ਆਯੁਸ੍ਸ ਉਕਾਰੋ **ਅਸ** ਹੋਤਿ **ਮਨ੍ਤੁ**ਮ੍ਹੀਤਿ ਅਸਾਦੇਸੋ। ਆਯਸ੍ਮਾ, ਸੇਸਂ ਸਮਂ। ਗਾਵੋ ਅਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਗੋਮਾ, ਗੋਮਨ੍ਤੋ, ਗੋਮਤੀ, ਗੋਮਨ੍ਤੀ, ਗੋਮਂ ਕੁਲਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

''ਸਦ੍ਧਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੪੦੫. ਸਦ੍ਧਾਦਿਤੋ ਣ।

ਸਦ੍ਧਾ ਪਞ੍ਞਾਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਤੋ **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ''ਤਦਸ੍ਸਤ੍ਥਿ''ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ। ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਸਦ੍ਧਾ ਕਞ੍ਞਾ, ਸਦ੍ਧਂ ਕੁਲਂ। ਏਵਂ ਪਞ੍ਞੋ, ਅਮਚ੍ਛਰੋ, ਤਥਾ ਬੁਦ੍ਧਂ, ਬੁਦ੍ਧਿ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਸ੍ਸਤ੍ਥਿਤਦ੍ਧਿਤਂ।

ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਤਦ੍ਧਿਤ

''ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਪੂਰਣੋ''ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੪੦੬. ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪੂਰਣੇ ਮੋ।

ਪੂਰਯਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾ ਅਨੇਨਾਤਿ ਪੂਰਣੋ, ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਯ ਪੂਰਣੋ **ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪੂਰਣੋ,** ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪੂਰਣਤ੍ਥੇ ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਤੋ **ਮ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਪਞ੍ਚਮੋ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਪੂਰਣੀ ਪਞ੍ਚਮੀ, ''ਨਦਾਦਿਤੋ ਵਾ ਈ''ਤਿ ਈਪਚ੍ਚਯੋ। ''ਇਤ੍ਥਿਯਮਤੋ ਆਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ **ਆ**ਪਚ੍ਚਯੋ, ਪਞ੍ਚਮਾ ਵੀਰਿਯਪਾਰਮੀ, ਪਞ੍ਚਮਂ ਞਾਣਂ। ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਮੋ, ਸਤ੍ਤਮੀ, ਸਤ੍ਤਮਾ, ਸਤ੍ਤਮਂ, ਅਟ੍ਠਮੋ, ਅਟ੍ਠਮੀ, ਅਟ੍ਠਮਾ, ਅਟ੍ਠਮਂ, ਨਵਮੋ , ਨਵਮੀ, ਨਵਮਾ, ਨਵਮਂ, ਦਸਮੋ, ਦਸਮੀ, ਦਸਮਾ, ਦਸਮਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

''ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪੂਰਣੇ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੪੦੭. ਚਤੁਚ੍ਛੇਹਿ ਥਠਾ।

ਚਤੁਛਇਚ੍ਚੇਤੇਹਿ **ਥਠ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪੂਰਣਤ੍ਥੇ। ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪੂਰਣੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ, ਚਤੁਤ੍ਥੀ, ਚਤੁਤ੍ਥਾ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ, ਛਨ੍ਨਂ ਪੂਰਣੋ ਛਟ੍ਠੋ, ਛਟ੍ਠੀ, ਛਟ੍ਠਾ, ਛਟ੍ਠਂ, ਛਟ੍ਠੋ ਏਵ ਛਟ੍ਠਮੋ।

ਛਾਹਂ, ਛਲ਼ਾਯਤਨਂ ਇਚ੍ਚਤ੍ਰ –

੪੦੮. ਸ ਛਸ੍ਸ ਵਾ।

ਛਸ੍ਸ **ਸ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੇ। ਛਾਹਮਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਂ ਸਾਹਂ, ਛਾਹਂ ਵਾ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ।

''ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੂਰਣੋ''ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੪੦੯. ਦ੍ਵਿਤੀਹਿ ਤਿਯੋ।

ਦ੍ਵਿਤਿਇਚ੍ਚੇਤੇਹਿ **ਤਿਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪੂਰਣਤ੍ਥੇ। ਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ''ਦ੍ਵਿ ਤਿਣ੍ਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ –

੪੧੦. ਤਿਯੇ ਦੁਤਾਪਿ ਚ।

ਦ੍ਵਿਤਿਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ **ਦੁਤ**ਇਚ੍ਚਾਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ **ਤਿਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ। ਦੁਤਿਯੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਦੁਤਿਯਾ, ਦੁਤਿਯਂ। ਏਵਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਪੂਰਣੋ ਤਤਿਯੋ, ਤਤਿਯਾ, ਤਤਿਯਂ। **ਅਪਿ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ **ਦ੍ਵਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਦੁ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ, **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਦਿ** ਚ। ਦ੍ਵੇ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਦੁਰਤ੍ਤਂ, ਦੁਵਿਧਂ, ਦੁਵਙ੍ਗਂ, ਦਿਰਤ੍ਤਂ, ਦਿਗੁਣਂ, ਦਿਗੁ।

੪੧੧. ਤੇਸਮਡ੍ਢੂਪਪਦੇਨ ਅਡ੍ਢੁਡ੍ਢਦਿਵਡ੍ਢਦਿਯਡ੍ਢਡ੍ਢਤਿਯਾ।

ਤੇਸਂ ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯਤਤਿਯਾਨਂ ਅਡ੍ਢੂਪਪਦਾਨਂ ਅਡ੍ਢੂਪਪਦੇਨ ਸਹ **ਅਡ੍ਢੁਡ੍ਢਦਿਵਡ੍ਢਦਿਯਡ੍ਢਅਡ੍ਢਤਿਯਾ**ਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ –

ਅਡ੍ਢੂਪਪਦਪਾਦਾਨ-ਸਾਮਤ੍ਥਾ ਅਡ੍ਢਪੁਬ੍ਬਕਾ।
ਤੇਸਂਸਦ੍ਦੇਨ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੇ, ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯਾਦਯੋ॥

ਅਡ੍ਢੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਅਡ੍ਢੁਡ੍ਢੋ, ਅਡ੍ਢੇਨ ਦੁਤਿਯੋ ਦਿਵਡ੍ਢੋ, ਦਿਯਡ੍ਢੋ, ਅਡ੍ਢੇਨ ਤਤਿਯੋ ਅਡ੍ਢਤਿਯੋ।

''ਏਕਞ੍ਚ ਦਸ ਚਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਦ੍ਵਨ੍ਦਸਮਾਸੇ, ''ਏਕੇਨ ਅਧਿਕਾ ਦਸਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸਸਮਾਸੇ ਵਾ ਕਤੇ ''ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ''ਦ੍ਵੇਕਟ੍ਠਾਨਮਾਕਾਰੋ ਵਾ''ਤਿ **ਆ**ਤ੍ਤਂ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵਾਸਦ੍ਦੋ।

ਤੇਨ ਚੇਤ੍ਥ –

ਦ੍ਵੇਕਟ੍ਠਾਨਂ ਦਸੇ ਨਿਚ੍ਚਂ, ਦ੍ਵਿਸ੍ਸਾ'ਨਵੁਤਿਯਾ ਨਵਾ।
ਇਤਰੇਸ'ਮਸਨ੍ਤੁਞ੍ਚ, ਆਤ੍ਤਂ ਦੀਪੇਤਿ ਵਾਸੁਤਿ॥

''ਏਕਾਦਿਤੋ ਦਸਰ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੇ''ਤਿ ਰਤ੍ਤਂ।

ਰਾਦੇਸੋ ਵਣ੍ਣਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਵਣ੍ਣਮਤ੍ਤਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇਪਿ।
ਸਿਯਾ ਦਸਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਵ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਸਨ੍ਨਭਾਵਤੋ॥

ਤਤੋ ਬਹੁਵਚਨਂ ਯੋ, ''ਪਞ੍ਚਾਦੀਨਮਕਾਰੋ''ਤਿ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਅ**ਤ੍ਤਂ। ਏਕਾਰਸ, ਏਕਾਦਸ, ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਯੇਪਿ ਸਮਾਨਂ।

''ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੧੨. ਏਕਾਦਿਤੋ ਦਸਸ੍ਸੀ।

ਏਕਾਦਿਤੋ ਪਰਸ੍ਸ **ਦਸ**ਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇ ਈਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ਪੂਰਣਤ੍ਥੇ।

ਦਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਯੋਗਾ, ਲਦ੍ਧਮਨ੍ਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ।
ਤਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਭਾਵੇਨ, ਇਤ੍ਥਿਯਂਯੇਵ ਸਮ੍ਭਵੋ॥

ਏਕਾਦਸਨ੍ਨਂ ਪੂਰਣੀ **ਏ**ਕਾਦਸੀ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਏਕਾਦਸਮੋ, ਏਕਾਦਸਮਂ।

ਦ੍ਵੇ ਚ ਦਸ ਚ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਵਾ ਅਧਿਕਾ ਦਸਾਤਿ ‘‘ਦ੍ਵਿ ਦਸ’’ਇਚ੍ਚਤ੍ਰ ‘‘ਵਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

‘‘ਵੀਸਤਿ ਦਸੇਸੁ ਬਾ ਦ੍ਵਿਸ੍ਸ ਤੁ’’ਤਿ **ਬਾ**ਦੇਸੋ, **ਦਸ੍ਸ ਰਾ**ਦੇਸੋ। ਬਾਰਸ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ **ਆ**ਤ੍ਤਂ, ਦ੍ਵਾਦਸ। ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨਂ ਪੂਰਣੋ ਬਾਰਸਮੋ, ਦ੍ਵਾਦਸਮੋ, ਦ੍ਵਾਦਸੀ।

ਤਯੋ ਚ ਦਸ ਚ, ਤੀਹਿ ਵਾ ਅਧਿਕਾ ਦਸਾਤਿ ਤੇਰਸ, ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧਿ ਲੋਪਾ’’ਦਿਨਾ **ਤਿ**ਸ੍ਸ **ਤੇ**ਆਦੇਸੋ ਆਨਵੁਤਿਯਾ, ਤੇਰਸਮੋ, ਤੇਰਸੀ।

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਦਸ ਚ, ਚਤੂਹਿ ਵਾ ਅਧਿਕਾ ਦਸਾਤਿ ਚਤੁਦ੍ਦਸ ਇਚ੍ਚਤ੍ਰ ‘‘ਗਣਨੇ ਦਸਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ‘‘ਚਤੂਪਪਦਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਤੁਤ੍ਤਰਪਦਾਦਿ ਚਸ੍ਸ ਚੁਚੋਪਿ ਨਵਾ’’ਤਿ **ਤੁ**ਲੋਪੋ, **ਚੁਚੋ** ਚ। ਚੁਦ੍ਦਸ, ਚੋਦ੍ਦਸ, ਚਤੁਦ੍ਦਸ। ਚੁਦ੍ਦਸਮੋ, ਚਤੁਦ੍ਦਸਮੋ, ਚਕੁਦ੍ਦਸੀ, ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀ ਵਾ।

ਪਞ੍ਚ ਚ ਦਸ ਚ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਵਾ ਅਧਿਕਾ ਦਸਾਤਿ ਪਞ੍ਚਦਸ, ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧਿ ਲੋਪਾ’’ਦਿਨਾ ਪਞ੍ਚਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦਸ ਵੀਸੇਸੁ **ਪਨ੍ਨਪਣ੍ਣ**ਆਦੇਸਾਪਿ, ‘‘ਅਟ੍ਠਾਦਿਤੋ ਚਾ’’ਤਿ ਰਤ੍ਤਂ। ਪਨ੍ਨਰਸ, ਪਞ੍ਚਦਸ। ਪਨ੍ਨਰਸਮੋ, ਪਞ੍ਚਦਸਮੋ, ਪਨ੍ਨਰਸੀ, ਪਞ੍ਚਦਸੀ।

‘‘ਛ ਚ ਦਸ ਚ, ਛਹਿ ਵਾ ਅਧਿਕਾ ਦਸਾ’’ਤਿ ਸਮਾਸੇ ਕਤੇ ‘‘ਛਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ‘‘ਦਸੇ ਸੋ ਨਿਚ੍ਚਞ੍ਚਾ’’ਤਿ **ਸੋ,** ‘‘ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨਂ, ਵਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ, ‘‘ਲ ਦਰਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਲਤ੍ਤਂ, ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵਾਸਦ੍ਦੋ।

ਲ਼ੋ ਨਿਚ੍ਚਂ ਸੋਲ਼ਸੇ ਦਸ੍ਸ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸੇ ਚ ਤੇਰਸੇ।
ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਨ ਚ ਹੋਤਾਯਂ, ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤੋ॥

ਲ਼ਲ਼ਾਨਮਵਿਸੇਸੋ ਕ੍ਵਚਿ, ਸੋਲ਼ਸ। ਤੇਲ਼ਸ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਂ, ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਂ। ਸੋਲ਼ਸਮੋ, ਸੋਲ਼ਸੀ।

‘‘ਵਾ, ਦਸਰ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੇ’’ਤਿ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ‘‘ਅਟ੍ਠਾਦਿਤੋ ਚਾ’’ਤਿ ਰਤ੍ਤਂ। ਅਟ੍ਠਾਰਸ, ਅਟ੍ਠਾਦਸ, **ਆ**ਤ੍ਤਂ। ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਪੂਰਣੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸਮੋ, ਅਟ੍ਠਾਦਸਮੋ। ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਰਸ, ਸਤ੍ਤਦਸ। ਸਤ੍ਤਰਸਮੋ, ਸਤ੍ਤਦਸਮੋ।

ਅਟ੍ਠਾਦਿਤੋਤਿ ਕਿਮਤ੍ਥਂ? ਚਤੁਦ੍ਦਸ।

ਏਕੇਨ ਊਨਾ ਵੀਸਤੀਤਿ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ, ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ। ਏਕੂਨਵੀਸਤਾਦਯੋ ਆਨਵੁਤਿਯਾ **ਏ**ਕਵਚਨਨ੍ਤਾ, ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਾ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਤੇ ਚ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੇ, ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇ ਚ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੇ, ਯਦਾ **ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੇ** ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੇ, ਤਦਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਮੇਕੂਨਵੀਸਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਭੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਮੇਕੂਨਵੀਸਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤੁ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਮੇਕੂਨਵੀਸਤਿਂ ਪਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਮੇਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ ਕਤਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇ ਪਨ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੋ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਭੋਨ੍ਤੋ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੋ ਤਿਟ੍ਠਥ, ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਸ੍ਸ, ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਕਤਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਵਂ ਵੀਸਤਾਦੀਸੁਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ ਪੂਰਣੋ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਮੋ।

ਦਸ ਚ ਦਸ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਦ੍ਵਨ੍ਦਸਮਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਦਸਦਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸਰੂਪਾਨਮੇਕਸੇਸ੍ਵਸਕਿ''ਨ੍ਤਿ ਏਕਸੇਸੇ ਕਤੇ **ਦਸ**ਸਦ੍ਦਤੋ ਪਠਮਾਬਹੁਵਚਨਂ **ਯੋ**। ''ਦਸ ਯੋ''ਇਤੀਧ –

੪੧੩. ਗਣਨੇ ਦਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤਿ ਚਤੁ ਪਞ੍ਚ ਛ ਸਤ੍ਤ ਅਟ੍ਠਨਵਕਾਨਂ ਵੀਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰ ਪਞ੍ਞਾ ਛ ਸਤ੍ਤਾਸ ਨਵਾ ਯੋਸੁ ਯੋਨਞ੍ਚੀਸਮਾਸਂ ਠਿਰਿ ਤੀਤੁਤਿ।

ਗਣਨੇ ਦਸਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨਂ **ਦ੍ਵਿਕ ਤਿਕ ਚਤੁਕ੍ਕ ਪਞ੍ਚਕ ਛਕ੍ਕਸਤ੍ਤਕ ਅਟ੍ਠਕ ਨਵਕਾਨਂ** ਕਤੇਕਸੇਸਾਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਵੀਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰ ਪਞ੍ਞਾ ਛ ਸਤ੍ਤ ਅਸ ਨਵ** ਇਚ੍ਚਾਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ **ਯੋ**ਸੁ ਪਰੇਸੁ, ਯੋਨਞ੍ਚ **ਈਸਂ ਆਸਂ ਠਿ ਰਿਤਿ ਈਤਿ ਉਤਿ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦ੍ਵਿਦਸਤ੍ਥਵਾਚਕਸ੍ਸ **ਦਸ**ਸ੍ਸ ਵੀਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ, **ਯੋ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਈਸ**ਞ੍ਚ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ।

''ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨਂ, ਵਾ, ਅਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੧੪. ਤਿ ਚ।

ਤਾਸਂ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨਮਨ੍ਤੇ **ਤਿ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵਾਸਦ੍ਦੋ।

> ਵਿਭਾਸਾ ਵੀਸ ਤਿਂਸਾਨ-ਮਨ੍ਤੇ ਹੋਤਿ ਤਿਆਗਮੋ।
> ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਨ ਚ ਹੋਤੇਵ, ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤੋ॥

''ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ ਚਾ''ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਲੋਪੋ, ਪੁਨ ਤਦ੍ਧਿਤਤ੍ਤਾ ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸੇ **ਸ੍ਯਾਦ੍ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ**। ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵੀਸਤਿ, ਵੀਸਂ ਵਾ, ਵੀਸਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਵੀਸਂ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਵੀਸਤਿਮੋ। ਤਥਾ ਏਕਵੀਸਤਿ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਏਕਵੀਸਂ ਵਾ। ਏਕਵੀਸਤਿਮੋ। ਬਾਵੀਸਤਿ, ਬਾਵੀਸਂ ਵਾ। ਬਾਵੀਸਤਿਮੋ। ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ, ਦ੍ਵਾਵੀਸਂ ਵਾ। ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਮੋ। ਤੇਵੀਸਤਿ, ਤੇਵੀਸਂ ਵਾ। ਤੇਵੀਸਤਿਮੋ। ਚਤੁਵੀਸਤਿ, ਚਤੁਵੀਸਂ ਵਾ। ਚਤੁਵੀਸਤਿਮੋ। ਪਣ੍ਣਵੀਸਤਿ, ਪਣ੍ਣਵੀਸਂ ਵਾ। ਪਣ੍ਣਵੀਸਤਿਮੋ। ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ, ਪਞ੍ਚਵੀਸਂ ਵਾ। ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਮੋ। ਛਬ੍ਬੀਸਤਿ , ਛਬ੍ਬੀਸਂ ਵਾ। ਛਬ੍ਬੀਸਤਿਮੋ। ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿ, ਸਤ੍ਤਵੀਸਂ ਵਾ। ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿਮੋ। ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿ, ਅਟ੍ਠਵੀਸਂ ਵਾ। ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਮੋ। ਏਕੂਨਤਿਂਸਤਿ, ਏਕੂਨਤਿਂਸਂਵਾ। ਏਕੂਨਤਿਂਸਤਿਮੋ।

ਦਸ ਚ ਦਸ ਚ ਦਸ ਚਾਤਿ ''ਦਸ ਦਸ ਦਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਏਕਸੇਸੇ ਕਤੇ ''ਗਣਨੇ ਦਸਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਤਿਈਸ**ਮਾਦੇਸਾ, ''ਕ੍ਵਚਾ''ਦਿਨਾ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੋ ਚ, ਸੇਸਂ ਵੀਸਤਿਸਮਂ। ਤਿਂਸਤਿ, ਤਿਂਸਂ, ਤਿਂਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਲੋਪੋ, ਤਿਂਸਂ, ਤਿਂਸਾਯ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਕਤਿਂਸਤਿ, ਏਕਤਿਂਸਂ ਵਾ, ਬਾਤ੍ਤਿਂਸਂ, ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਂ, ਤੇਤ੍ਤਿਂਸਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਚਤੁਦਸਤ੍ਥਵਾਚਕਸ੍ਸ ਕਤੇਕਸੇਸਸ੍ਸ **ਦਸ**ਸ੍ਸ **ਚਤ੍ਤਾਰ, ਯੋ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਈਸਂ,** ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਂ, ''ਲ ਦਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਰਸ੍ਸ **ਲ**ਤ੍ਤਂ, ਤਾਲੀਸਂ ਵਾ। ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਤਿਮੋ। ਏਕਚਤ੍ਤਾਲੀਸਂ, ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸਂ, ਦ੍ਵਿਚਤ੍ਤਾਲੀਸਂ, ਤੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸਂ, ਤਿਚਤ੍ਤਾਲੀਸਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਪਞ੍ਚਦਸਤ੍ਥਵਾਚਕਸ੍ਸ **ਦਸ**ਸ੍ਸ **ਪਞ੍ਞਾ, ਯੋ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਆਸ**ਞ੍ਚ। ਪਞ੍ਞਾਸਂ, ''ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧਿ ਲੋਪਾ''ਦਿਨਾ **ਪਣ੍ਣਾ**ਦੇਸੋ, ਪਣ੍ਣਾਸਂ ਵਾ। ਏਕਪਞ੍ਞਾਸਂ, ਦ੍ਵੇਪਞ੍ਞਾਸਂ, ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਞਾਸਂ।

ਛਦਸਤ੍ਥਵਾਚਕਸ੍ਸ **ਦਸ**ਸ੍ਸ **ਛ, ਯੋ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਠਿ**ਆਦੇਸੋ, ''ਸ ਛਸ੍ਸ ਵਾ''ਤਿ **ਸ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ, ਸਟ੍ਠਿ, ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ, ਦ੍ਵੇਸਟ੍ਠਿ, ਦ੍ਵਿਸਟ੍ਠਿ, ਤੇਸਟ੍ਠਿ, ਤਿਸਟ੍ਠਿ।

ਸਤ੍ਤਦਸਤ੍ਥਵਾਚਕਸ੍ਸ **ਦਸਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤ, ਯੋ**ਵਚਨਸ੍ਸ ਰਿ, **ਤਿ** ਚ। ਸਤ੍ਤਰਿ, ਸਤ੍ਤਤਿ, ਦ੍ਵਾਸਤ੍ਤਰਿ, ਦ੍ਵਾਸਤ੍ਤਤਿ, ਦ੍ਵਿਸਤ੍ਤਰਿ, ਦਿਸਤ੍ਤਤਿ, ਤੇਸਤ੍ਤਤਿ, ਤਿਸਤ੍ਤਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਟ੍ਠਦਸਤ੍ਥਵਾਚਕਸ੍ਸ **ਦਸਸ੍ਸ ਅਸ, ਯੋ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਈਤਿ**ਆਦੇਸੋ ਚ। ਅਸੀਤਿ, ਏਕਾਸੀਤਿ, ਦ੍ਵੇਅਸੀਤਿ, ਤੇਅਸੀਤਿ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ, ''ਕ੍ਵਚਾ''ਦਿਨਾ ਦੀਘੋ।

ਨਵਦਸਤ੍ਥਵਾਚਕਸ੍ਸ **ਦਸਸ੍ਸ ਨਵ, ਯੋ**ਵਚਨਸ੍ਸ **ਉਤਿ** ਚ, ਨਵੁਤਿ, ਦ੍ਵਾਨਵੁਤਿ, ਦ੍ਵੇਨਵੁਤਿ, ਦ੍ਵਿਨਵੁਤਿ, ਤੇਨਵੁਤਿ, ਤਿਨਵੁਤਿ, ਚਤੁਨਵੁਤਿ, ਛਨ੍ਨਵੁਤਿਯਾ, ਛਨ੍ਨਵੁਤੀਨਂ ਪਾਸਣ੍ਡਾਨਂ।

''ਗਣਨੇ, ਦਸਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੧੫. ਦਸਦਸਕਂ ਸਤਂ ਦਸਕਾਨਂ ਸਤਂ ਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ ਯੋਮ੍ਹਿ।

ਗਣਨੇ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦਸਦਸਕਤ੍ਥਵਾਚਕਸ੍ਸ **ਦਸ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਸਤਂ** ਹੋਤਿ, ਸਤਦਸਕਤ੍ਥਵਾਚਕਸ੍ਸ **ਦਸਸ੍ਸ ਸਹਸ੍ਸਂ** ਹੋਤਿ **ਯੋ**ਮ੍ਹਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਿਪਾਤਨੇਨ **ਯੋ**ਲੋਪੋ, ਤਦ੍ਧਿਤਤ੍ਤਾ ਪੁਨ ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸੇ **ਸਜਾ**ਦ੍ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, ''ਸਿ''ਨ੍ਤਿ **ਅਮਾ**ਦੇਸੋ, ਯੋਜਨਾਨਂ ਸਤਂ, ਸਹਸ੍ਸਂ। ਸਤਂ ਨਪੁਂਸਕਮੇਕਵਚਨਨ੍ਤਞ੍ਚ, ਤਥਾ ਸਹਸ੍ਸਂ, ਵਗ੍ਗਭੇਦੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਬਹੁਵਚਨਮ੍ਪਿ ਭਵਤਿ। ਦ੍ਵੇ ਵੀਸਤਿਯੋ। ਏਵਂ ਤਿਂਸਾਦੀਸੁਪਿ, ਦ੍ਵੇ ਸਤਾਨਿ, ਬਹੂਨਿ ਸਤਾਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਬਹੂਨਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ।

ਸਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਛਟ੍ਠੀਤਪ੍ਪੁਰਿਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਸਤਂ ਦ੍ਵਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਦ੍ਵਿਕਾਦੀਨਂ ਤਦੁਤ੍ਤਰਪਦਾਨਞ੍ਚ ਨਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਵਚਨਤੋ ਇਮਿਨਾ ਨਿਪਾਤਨੇਨ ਉਤ੍ਤਰਪਦਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਪਾਤੋ, **ਕ**ਕਾਰਲੋਪੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਦ੍ਵਿਸਤਂ। ਏਵਂ ਸਤਸ੍ਸ ਤਿਕਂ ਤਿਸਤਂ, ਤਥਾ ਚਤੁਸਤਂ, ਪਞ੍ਚਸਤਂ, ਛਸਤਂ, ਸਤ੍ਤਸਤਂ, ਅਟ੍ਠਸਤਂ, ਨਵਸਤਂ, ਦਸਸਤਂ ਸਹਸ੍ਸਂ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਸਤਾਨਿ ਦ੍ਵਿਸਤਨ੍ਤਿ ਦਿਗੁਸਮਾਸੋ। ਏਵਂ ਤਿਸਤਂ, ਚਤੁਸਤਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੪੧੬. ਯਾਵ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ ਦਸਗੁਣਿਤਞ੍ਚ।

ਯਾਵ ਤਾਸਂ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨਮੁਤ੍ਤਰਿ, ਤਾਵ ਦਸਗੁਣਿਤਞ੍ਚ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਏਤ੍ਥ **ਦ**ਕਾਰੋ ਸਨ੍ਧਿਜੋ। ਯਥਾ – ਦਸਸ੍ਸ ਗਣਨਸ੍ਸ ਦਸਗੁਣਿਤਂ ਸਤਂ ਹੋਤਿ, ਸਤਸ੍ਸ ਦਸਗੁਣਿਤਂ ਸਹਸ੍ਸਂ, ਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸ ਦਸਗੁਣਿਤਂ ਦਸਸਹਸ੍ਸਂ, ਇਦਂ **ਨਹੁਤ**ਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਦਸਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸ ਦਸਗੁਣਿਤਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ, ਤਂ **ਲਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਤਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸ ਦਸਗੁਣਿਤਂ ਦਸਸਤਸਹਸ੍ਸਂ।

''ਯਦਨੁਪਪਨ੍ਨਾ ਨਿਪਾਤਨਾ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੧੭. ਸਕਨਾਮੇਹਿ।

ਯਾਸਂ ਪਨ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨਂ ਅਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨਾਮਧੇਯ੍ਯਾਨਂ ਯਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਸਕੇਹਿ ਨਾਮੇਹਿ ਨਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ। ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਸਤਂ ਕੋਟਿ, ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਾ, ਏਕਵਚਨਨ੍ਤਾ ਚ, ਵਗ੍ਗਭੇਦੇ ਬਹੁਵਚਨਞ੍ਚ ਭਵਤਿ, ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਸਤਂ ਪਕੋਟਿ, ਪਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਸਤਂ ਕੋਟਿਪ੍ਪਕੋਟਿ। ਏਵਂ ਨਹੁਤਂ, ਨਿਨ੍ਨਹੁਤਂ, ਅਕ੍ਖੋਭਿਨੀ, ਬਿਨ੍ਦੁ, ਅਬ੍ਬੁਦਂ, ਨਿਰਬ੍ਬੁਦਂ, ਅਹਹਂ, ਅਬਬਂ, ਅਟਟਂ, ਸੋਗਨ੍ਧਿਕਂ, ਉਪ੍ਪਲਂ, ਕੁਮੁਦਂ, ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਂ, ਪਦੁਮਂ, ਕਥਾਨਂ, ਮਹਾਕਥਾਨਂ, ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ।

ਇਚ੍ਚੇਵਂ ਠਾਨਤੋ ਠਾਨਂ, ਸਤਲਕ੍ਖਗੁਣਂ ਮਤਂ।
ਕੋਟਿਪ੍ਪਭੁਤਿਨਂ ਵੀਸ-ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨਞ੍ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ॥

‘‘ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਮਾਣਾਨਿ ਏਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੪੧੮. ਦ੍ਵਾਦਿਤੋ ਕੋਨੇਕਤ੍ਥੇ ਚ।

ਦ੍ਵਿਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਤੋ ਗਣਨਤੋ **ਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਅਨੇਕਤ੍ਥੇ। ਦ੍ਵਿਕੋ ਰਾਸਿ ਦ੍ਵਿਕੰ। ਏਵੰ ਤਿਕੰ, ਚਤੁਕ੍ਕੰ, ਪਞ੍ਚਕੰ, ਛਕ੍ਕੰ, ਸਤ੍ਤਕੰ, ਅਟ੍ਠਕੰ, ਨਵਕੰ, ਦਸਕੰ, ਪਣ੍ਣਾਸਕੰ, ਸਤਕੰ, ਸਹਸ੍ਸਕੰ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਤਦ੍ਧਿਤੰ।

ਅਬ੍ਯਯਤਦ੍ਧਿਤ

‘‘ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਵਾਰੇ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਦ੍ਵਿਵਾਰੇ ਭੁਞ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੪੧੯. ਏਕਾਦਿਤੋ ਸਕਿਸ੍ਸ ਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ।

ਏਕਦ੍ਵਿਤਿਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਤੋ ਗਣਨਤੋ ਸਕਿਸ੍ਸ ਠਾਨੇ ਵਾਰਤ੍ਥੇ **ਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਏਕਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ, ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ‘‘ਸਬ੍ਬਾਸਮਾਵੁਸੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਸਿ**ਲੋਪੋ। ਏਵੰ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ, ਚਤੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ, ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ, ਛਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ, ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ, ਅਟ੍ਠਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ, ਨਵਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ, ਦਸਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ, ਸਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ, ਸਹਸ੍ਸਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ, ਬਹੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ, ਕਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ।

‘‘ਏਕੇਨ ਵਿਭਾਗੇਨਾ’’ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

ਮਣ੍ਡੂਕਗਤਿਯਾ **ਸਙ੍ਖ੍ਯਾ**ਗ੍ਗਹਣਮਨੁਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੨੦. ਵਿਭਾਗੇ ਧਾ ਚ।

ਵਿਭਾਗਤ੍ਥੇ ਏਕਾਦਿਸਙ੍ਖ੍ਯਾਤੋ **ਧਾ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਏਕ**ਦ੍ਵਿਤੋ **ਜ੍ਝ** ਚ, **ਸੁਤ੍ਤਾ**ਦਿਤੋ **ਸੋ** ਚ। ਏਕਧਾ। ਦ੍ਵੀਹਿ ਵਿਭਾਗੇਹਿ ਦ੍ਵਿਧਾ, ਦੁਧਾ ਵਾ, ਦ੍ਵੇਧਾ। ਤੀਹਿ ਵਿਭਾਗੇਹਿ ਤਿਧਾ, ਤੇਧਾ ਵਾ, ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਕਾਰਸ੍ਸੇਕਾਰੋ। ਏਵੰ ਚਤੁਧਾ, ਪਞ੍ਚਧਾ, ਛਧਾ, ਸਤ੍ਤਧਾ, ਅਟ੍ਠਧਾ, ਨਵਧਾ, ਦਸਧਾ, ਸਤਧਾ, ਸਹਸ੍ਸਧਾ, ਕਤਿਧਾ, ਬਹੁਧਾ।

ਜ੍ਝਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਏਕਧਾ ਕਰੋਤੀਤਿ ਏਕਜ੍ਝਂ। ਏਵੰ ਦ੍ਵੇਜ੍ਝਂ।

ਸੋਪਚ੍ਚਯੇ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਭਾਗੇਨ ਸੁਤ੍ਤਸੋ। ਏਵੰ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸੋ, ਪਦਸੋ, ਅਤ੍ਥਸੋ, ਬਹੁਸੋ, ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ , ਉਪਾਯਸੋ, ਹੇਤੁਸੋ, ਠਾਨਸੋ, ਯੋਨਿਸੋ।

੪੨੧. ਸਬ੍ਬਨਾਮੇਹਿ ਪਕਾਰਵਚਨੇ ਤੁ ਥਾ।

ਸਬ੍ਬਨਾਮੇਹਿ ਪਕਾਰਵਚਨਤ੍ਥੇ **ਥਾ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, **ਤੁ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਥਤ੍ਤਾ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ। ਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭੇਦਕੋ ਵਿਸੇਸੋ ਪਕਾਰੋ, ਤਸ੍ਸਾਭਿਧਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸੋ ਪਕਾਰੋ ਤਥਾ, ਤਂ ਪਕਾਰਂ ਤਥਾ, ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਤਥਾ, ਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਯਥਾ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਥਾ, ਅਞ੍ਞਥਾ, ਇਤਰਥਾ, ਉਭਯਥਾ, **ਥਤ੍ਤਾ**ਪਚ੍ਚਯੇ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਤਥਤ੍ਤਾ। ਏਵੰ ਯਥਤ੍ਤਾ, ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਾ।

ਕੋ ਪਕਾਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੇ –

੪੨੨. ਕਿਮਿਮੇਹਿ ਥं।

ਕਿਂਇਮਇਚ੍ਚੇਤੇਹਿ **ਥं**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਪਕਾਰਵਚਨਤ੍ਥੇ। ''ਕਿਸ੍ਸ ਕ ਵੇ ਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਕਿਸ੍ਸ ਕਾ**ਦੇਸੋ। ਕਥं, ਕं ਪਕਾਰं ਕਥं, ਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਕਥं, ਅਯं ਪਕਾਰੋ ਇਤ੍ਥं, ਇਮं ਪਕਾਰं ਇਤ੍ਥं। ਅਨੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਇਤ੍ਥं, ''ਇਮਸ੍ਸਿ ਥं ਦਾਨਿਹ ਤੋ ਧੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ **ਇਮ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਇ**ਕਾਰੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤं। ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਕ੍ਖਤ੍ਤुं** ਆਦਿ**ਥं**ਪਰਿਯੋਸਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾਨं ਅਬ੍ਯਯਤਦ੍ਧਿਤਤ੍ਤਾ ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸं ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ''ਸਬ੍ਬਾਸਮਾਵੁਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੋ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਤੋ ਪਞ੍ਚਮ੍ਯਤ੍ਥੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤ**ਤੋ**ਆਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਚ ਇਧੇਵ **ਅ**ਬ੍ਯਯਤਦ੍ਧਿਤੇ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ।

੪੨੩. ਯਦਨੁਪਪਨ੍ਨਾ ਨਿਪਾਤਨਾ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਯੇ ਸਦ੍ਦਾ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਅਨੁਪਪਨ੍ਨਾ **ਅ**ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਲਕ੍ਖਣਾ ਅਕ੍ਖਰਾਦਿਤੋ, ਨਾਮੋਪਸਗ੍ਗਨਿਪਾਤਤੋ ਵਾ ਸਮਾਸਤਦ੍ਧਿਤਾਦਿਤੋ ਵਾ, ਤੇ ਨਿਪਾਤਨਾ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਤਦ੍ਧਿਤਤੋ ਤਾਵ –

> ਇਮਸ੍ਮਾ ਜ੍ਜ ਸਿਯਾ ਕਾਲੇ, ਸਮਾਨਾਪਰਤੋ ਜ੍ਜੁ ਚ।
> ਇਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ'ਕਾਰੋ ਚ, ਸਮਾਨਸ੍ਸ ਚ ਸੋ ਸਿਯਾ॥

ਇਮਸ੍ਮਿं ਕਾਲੇ, ਇਮਸ੍ਮਿं ਦਿਵਸੇ ਵਾ ਅਜ੍ਜ, ਸਮਾਨੇ ਕਾਲੇ ਸਜ੍ਜੁ, ਅਪਰਸ੍ਮਿਂਦਿਵਸੇ ਅਪਰਜ੍ਜੁ। ਨਿਪਾਤੇਹਿ **ਭਵਤ੍ਥੇ ਤਨ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ। ਅਜ੍ਜ ਭਵं ਅਜ੍ਜਤਨं, ਅਜ੍ਜ ਭਵਾ ਅਜ੍ਜਤਨੀ, ਸ੍ਵੇ ਭਵं ਸ੍ਵਾਤਨं। ਏਵं ਪੁਰਾਤਨं, ਹਿਯ੍ਯੋ ਭਵं ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨं, ਹਿਯ੍ਯੋ ਭਵਾ ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨੀ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਬ੍ਯਯਤਦ੍ਧਿਤं।

> ਸਾਮਞ੍ਞਵੁਤ੍ਤਿਭਾਵਤ੍ਥਾ-ਬ੍ਯਯਤੋ ਤਦ੍ਧਿਤं ਤਿਧਾ।
> ਤਤ੍ਰਾਦਿ ਚਤੁਧਾਪਚ੍ਚਾ-ਨੇਕਤ੍ਥਸ੍ਸਤ੍ਥਿਸਙ੍ਖ੍ਯਾਤੋ॥

ਇਤਿ ਪਦਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿਯं ਤਦ੍ਧਿਤਕਣ੍ਡੋ

ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਆਖਜਾਤਕਣ੍ਡ

ਭੂਵਾਦਿਗਣ

ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਧਾਨ

ਅਥ ਆਖਜਾਤਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਕ੍ਰਿਯਾਵਾਚੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਪਰਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ।

ਤਤ੍ਥ ਕ੍ਰਿਯੰ ਆਚਿਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਆਖਜਾਤੰ,** ਕ੍ਰਿਯਾਪਦੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ''ਕਾਲਕਾਰਕਪੁਰਿਸਪਰਿਦੀਪਕੰ ਕ੍ਰਿਯਾਲਕ੍ਖਣਮਾਖਜਾਤਿਕ''ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਲੋ**ਤਿ ਅਤੀਤਾਦਯੋ, **ਕਾਰਕ**ਮਿਤਿ ਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੁਭਾਵਾ, **ਪੁਰਿਸਾ**ਤਿ ਪਠਮਮਜ੍ਝਿਮੁਤ੍ਤਮਾ, **ਕ੍ਰਿਯਾ**ਤਿ ਗਮਨਪਚਨਾਦਿਕੋ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੋ, ਕ੍ਰਿਯਾਲਕ੍ਖਣੰ ਸਞ੍ਞਾਣੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਕ੍ਰਿਯਾਲਕ੍ਖਣੰ,** ਅਤਿਲਿਙ੍ਗਞ੍ਚ।

ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ –

> ''ਯੰ ਤਿਕਾਲੰ ਤਿਪੁਰਿਸੰ, ਕ੍ਰਿਯਾਵਾਚਿ ਤਿਕਾਰਕੰ।
> ਅਤਿਲਿਙ੍ਗੰ ਦ੍ਵਿਵਚਨੰ, ਤਦਾਖਜਾਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥

ਕਾਲਾਦਿਵਸੇਨ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੰ ਵਿਭਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ,** ਤਜਾਦਯੋ, ਤਾ ਪਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਪਞ੍ਚਮੀ ਸਤ੍ਤਮੀ ਪਰੋਕ੍ਖਾਹਿਯਜਤ੍ਤਨੀ ਅਜ੍ਜਤਨੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਕ੍ਰਿਯੰ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਧਾਤਵੋ,** ਭੂਵਾਦਯੋ, ਖਾਦਿਧਾਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਚ, ਤੇ ਪਨ ਅਤ੍ਥਵਸਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਸਕਮ੍ਮਕਾ, ਅਕਮ੍ਮਕਾ ਚਾਤਿ। ਤਤ੍ਰ **ਸਕਮ੍ਮਕਾ** ਯੇ ਧਾਤਵੋਕਮ੍ਮਾਪੇਕ੍ਖੰ ਕ੍ਰਿਯੰ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਯਥਾ – ਕਟੰ ਕਰੋਤਿ, ਗਾਮੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਓਦਨੰ ਪਚਤੀਤਿਆਦਯੋ, **ਅਕਮ੍ਮਕਾ** ਯੇ ਕਮ੍ਮਨਿਰਪੇਕ੍ਖੰ ਕ੍ਰਿਯੰ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਯਥਾ – ਅਚ੍ਛਤਿ, ਸੇਤਿ, ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿਆਦਯੋ।

ਤੇ ਪਨ ਸਤ੍ਤਵਿਧਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਵਿਕਰਣਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਦੇਨ, ਕਥੰ? **ਅ**ਵਿਕਰਣਾ ਭੂਵਾਦਯੋ। ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਪੁਬ੍ਬਕ**ਅ**ਵਿਕਰਣਾ ਰੁਧਾਦਯੋ, **ਯ**ਵਿਕਰਣਾ ਦਿਵਾਦਯੋ, ਣੁ**ਣਾ ਉਣਾ**ਵਿਕਰਣਾ ਸ੍ਵਾਦਯੋ, **ਨਾਪ੍ਪਣ੍ਹਾ**ਵਿਕਰਣਾ ਕਿਯਾਦਯੋ, **ਓਯਿਰ**ਵਿਕਰਣਾ ਤਨਾਦਯੋ, ਸਕਤ੍ਥੇ **ਣੇ ਣਯ**ਨ੍ਤਾ ਚੁਰਾਦਯੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੰ **ਅ**ਵਿਕਰਣੇਸੁ ਭੂਵਾਦੀਸੁ ਧਾਤੂਸੁ ਪਠਮਭੂਤਾ ਅਕਮ੍ਮਕਾ **ਭੂ**ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਾ ਧਾਤੁਤੋ **ਤਜਾ**ਦਯੋ ਪਰਾ ਯੋਜੀਯਨ੍ਤੇ।

ਭੂਸਤ੍ਤਾਯੰ, ''ਭੂ''ਇਚ੍ਚਯੰ ਧਾਤੁ ਸਤ੍ਤਾਯਮਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਕ੍ਰਿਯਾਸਾਮਞ੍ਞਭੂਤੇ ਭਵਨੇ ਵਤ੍ਤਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

''ਭੂ''ਇਤਿ ਠਿਤੇ –

੪੨੪. ਭੂਵਾਦਯੋ ਧਾਤਵੋ।

ਭੂਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਯੋ ਯੇ ਕ੍ਰਿਯਾਵਾਚਿਨੋ ਸਦ੍ਦਗਣਾ, ਤੇ **ਧਾਤੁ**ਸਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਭੂ ਆਦਿ ਯੇਸੰ ਤੇ **ਭੂਵਾਦਯੋ,** ਅਥ ਵਾ ਭੂਵਾ ਆਦੀ ਪਕਾਰਾ ਯੇਸੰ ਤੇ **ਭੂਵਾਦਯੋ**।

> ਭੂਵਾਦੀਸੁ ਵਕਾਰੋਯੰ, ਞੇਯਜੋ ਆਗਮਸਨ੍ਧਿਜੋ।

ਭੂਵਾਪ੍ਪਕਾਰਾ ਵਾ ਧਾਤੂ, ਸਕਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਕਤ੍ਥਤੋ॥

''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਤੋ ''ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੨੫. ਧਾਤੁਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਲੋਪੋਨੇਕਸ੍ਸਰਸ੍ਸ।

ਅਨੇਕਸ੍ਸਰਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਕ੍ਵਚਿ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ।

ਕ੍ਵਚਿਗ੍ਗਹਣਂ ''ਮਹੀਯਤਿ ਸਮਥੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ, ਇਤਿ ਅਨੇਕਸ੍ਸਰਤ੍ਤਾਭਾਵਾ ਇਧ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ ਨ ਹੋਤਿ।

ਤਤੋ ਧਾਤ੍ਵਾਧਿਕਾਰਵਿਹਿਤਾਨੇਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ''ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ –

੪੨੬. ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਤਿਅਨ੍ਤਿ, ਸਿਥ, ਮਿਮ, ਤੇਅਨ੍ਤੇ, ਸੇਵ੍ਹੇ, ਏਮ੍ਹੇ।

ਤਜਾਦਯੋ ਦ੍ਵਾਦਸ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਸਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਤਜਾਦੀਨਂ** ਵਤ੍ਤਮਾਨਤ੍ਥਵਿਸਯਤ੍ਤਾ **ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ**ਸਞ੍ਞਾ।

੪੨੭. ਕਾਲੇ।

ਅਯਮਧਿਕਾਰੋ।

ਇਤੋ ਪਰਂ **ਤਜਾਦਿ**ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਧਾਨੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੨੮. ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ।

ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਕਾਲੇ ਗਮ੍ਯਮਾਨੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, **ਕਾਲੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਕ੍ਰਿਯਾ, ਕਰਣਂ ਕਾਰੋ, **ਰ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਲ**ਕਾਰੋ, ਕਾਲੋ।

ਤਸ੍ਮਾ –

> ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਗਮ੍ਯਮਾਨਾਯ, ਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਵਿਧਾਨਤੋ।
> ਧਾਤੂਹੇਵ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ, ਸਿਦ੍ਧਂ ਤਜਾਦਿਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ॥

ਇਧ ਪਨ ਕਾਲਸ੍ਸ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਣਤ੍ਤਿਪਰਿਕਪ੍ਪਕਾਲਾਭਿਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਛਧਾ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ''ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ''ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਤਿ। ਤਂ ਤਂ ਕਾਰਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ,** ਪਟਿਲਦ੍ਧਸਭਾਵੋ, ਨ ਤਾਵ ਅਤੀਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

> ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸਮੀਪੇਪਿ, ਤਬ੍ਬੋਹਾਰੂਪਚਾਰਤੋ।
> ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਅਤੀਤੇਪਿ, ਤਂਕਾਲਵਚਨਿਚ੍ਛਯਾਤਿ॥

ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਵਿਭਤ੍ਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਠਾਨਾਨਿਯਮੇ ''ਧਾਤੁਲਿਙ੍ਗੇਹਿ ਪਰਾ ਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤੋ ਧਾਤੁਤੋ ਪਰਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਕਤ੍ਵਾ, ਤੇਸਮਨਿਯਮਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇਸਤਿ ''ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਰਸ੍ਸਪਦਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ –

੪੨੯. ਅਥ ਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਛ ਪਰਸ੍ਸਪਦਾਨਿ।

ਅਥ ਤਦ੍ਧਿਤਾਨਨ੍ਤਰੰ ਵੁੱਚਮਾਨਾਨੰ ਸਬ੍ਬਾਸੰ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਦੀਨੰ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾਨੰ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨੰ ਯਾਨਿ ਯਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾਨਿ **ਛ** ਪਦਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਤਾਨਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਟ੍ਠਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮਤ੍ਤਾਨਿ **ਪਰਸ੍ਸਪਦ**ਸਞ੍ਞਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਛਨ੍ਨੰ ਪਰਸ੍ਸਪਦਸਞ੍ਞਾ, ਪਰਸ੍ਸਤ੍ਥਾਨਿ ਪਦਾਨਿ **ਪਰਸ੍ਸਪਦਾਨਿ,** ਤਬ੍ਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ ਤਬ੍ਬੋਹਾਰੋ।

''ਧਾਤੂਹਿ ਣੇ ਣਯ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ''ਧਾਤੂਹੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ –

੪੩੦. ਕਤ੍ਤਰਿ ਪਰਸ੍ਸਪਦੰ।

ਕਤ੍ਤਰਿਕਾਰਕੇ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯੇ ਸਬ੍ਬਧਾਤੂਹਿ **ਪਰਸ੍ਸਪਦੰ** ਹੋਤੀਤਿ ਪਰਸ੍ਸਪਦੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਸ੍ਸਾਪਜਨਿਯਮਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਵਸਾ –

ਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ''ਪਰਸ੍ਸਪਦਾਨੰ, ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੩੧. ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਪਠਮਮਜ੍ਝਿਮੁਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਾ।

ਤਾਸੰ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨੰ ਪਰਸ੍ਸਪਦਾਨ'ਮਤ੍ਤਨੋਪਦਾਨਞ੍ਚ **ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ** ਵਚਨਾਨਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ **ਪਠਮਮਜ੍ਝਿਮੁਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸ**ਸਞ੍ਞਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਯਥਾ? **ਤਿ ਅਨ੍ਤਿ**ਇਤਿ ਪਠਮਪੁਰਿਸਾ, **ਸਿ ਥ**ਇਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸਾ, **ਮਿ ਮ**ਇਤਿ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਾ। ਅਤ੍ਤਨੋਪਦੇਸੁਪਿ **ਤੇ ਅਨ੍ਤੇ**ਇਤਿ ਪਠਮਪੁਰਿਸਾ, **ਸੇ ਵ੍ਹੇ**ਇਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸਾ, **ਏ ਮ੍ਹੇ**ਇਤਿ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਾ। ਏਵੰ ਸੇਸਾਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤੀਸੁਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ । ਏਵੰ ਅਟ੍ਠਵਿਭਤ੍ତਿਵਸੇਨ ਛਨ੍ਨਵੁਤਿਵਿਧੇ ਆਖ੍ਯਾਤਪਦੇ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸ ਪਠਮਮਜ੍ਝਿਮਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਪਰਸ੍ਸਪਦਾਦਿਮ੍ਹਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪਠਮਪੁਰਿਸਸਞ੍ਞਾ।

੪੩੨. ਨਾਮਮ੍ਹਿ ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣੇ ਪਠਮੋ।

ਤੁਮ੍ਹਾਮ੍ਹਸਦ੍ਦਵਜ੍ਜਿਤੇ ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣਭੂਤੇ ਸਾਧਕਵਾਚਕੇ ਨਾਮਮ੍ਹਿ ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਅਪ੍ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਧਾਤੂਹਿ ਪਠਮਪੁਰਿਸੋ ਹੋਤੀਤਿ ਪਠਮਪੁਰਿਸੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਸ੍ਸਾਪਜਨਿਯਮਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ਕ੍ਰਿਯਾਸਾਧਕਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਏਕਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤੇ ''ਏਕਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਏਕਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਪਰਸ੍ਸਪਦਪਠਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨੰ **ਤਿ।**

''ਪਰੋ, ਪਚ੍ਚਯੋ, ਧਾਤੂ''ਤਿ ਚ ਅਧਿਕਾਰੋ, ''ਯਥਾ ਕਤ੍ਤਰਿ ਚਾ''ਤਿ ਇਤੋ ''ਕਤ੍ਤਰੀ''ਤਿ ਵਿਕਰਣਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵਿਧਾਨੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੩੩. ਭੂਵਾਦਿਤੋ ਅ।

ਭੂਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਤੋ ਧਾਤੁਗਣਤੋ ਪਰੋ **ਅ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਕਤ੍ਤਰਿ ਵਿਹਿਤੇਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਪਰੇਸੁ। ਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕਮ੍ਹਿਯੇਵਾਯਮਿਸ੍ਸਤੇ।

''ਅਸੰਯੋਗਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਵੁਦ੍ਧੀ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੩੪. ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚ।

ਕਾਰਿਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਅਸਂਯੋਗਨ੍ਤਾਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਵੁਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿ। **ਚ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਣੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸਾਪਿ ਵੁਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਘਟਾਦੀਨਂ ਵਾ''ਤਿ ਇਤੋ ਵਾਸਦ੍ਦੋ ਅਨੁਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ, ਸੋ ਚ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ –

> ਇਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ, ਲਹੂਪਨ੍ਤਾਨ ਧਾਤੁਨਂ।
> ਇਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣਾਨਮੇਵ, ਵੁਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਨ॥
>
> ਯੁਵਣ੍ਣਾਨਮ੍ਪਿ ਯ ਣੂ ਣਾ-ਨਾਨਿਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਵੁਦ੍ਧਿ ਨ।
> ਤੁਦਾਦਿਸ੍ਸਾਵਿਕਰਣੇ, ਨ ਛੇਤ੍ਵਾਦੀਸੁ ਵਾ ਸਿਯਾ॥

ਤਸ੍ਸਾਪਜਨਿਯਮਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ – ''ਅਯੁਵਣ੍ਣਾਨਞ੍ਚਾਯੋ ਵੁਦ੍ਧੀ''ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤੋ **ਊ**ਕਾਰ**ਸ੍ਸੋ**ਕਾਰੋ ਵੁਦ੍ਧਿ।

ਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ''ਧਾਤੂਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੩੫. ਓ ਅਵ ਸਰੇ।

ਓਕਾਰਸ੍ਸ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਰੇ ਪਰੇ **ਅਵ**ਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। ''ਸਰਲੋਪੋ ਮਾਦੇਸ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਸਰਲੋਪਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ''ਨਯੇ ਪਰਂ ਯੁਤ੍ਤੇ''ਤਿ ਪਰਨਯਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ।

ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਧੁ ਭਵਤਿ, ਸਾ ਕਞ੍ਞਾ ਸਾਧੁ ਭਵਤਿ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਾਧੁ ਭਵਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਹਿ –

> ਕਤ੍ਤੁਨੋਭਿਹਿਤਤ੍ਤਾਵ, ਆਖ੍ਯਾਤੇਨ ਨ ਕਤ੍ਤੁਰਿ।
> ਤਤਿਯਾ ਪਠਮਾ ਹੋਤਿ, ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਥਂ ਪਨਪੇਕ੍ਖਿਯ॥

ਸਤਿਪਿ ਕ੍ਰਿਯਾਯੇਕਤ੍ਤੇ ਕਤ੍ਤੂਨਂ ਬਹੁਤ੍ਤਾ ''ਬਹੁਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੇ ਬਹੁਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਪਰਸ੍ਸਪਦਪਠਮਪੁਰਿਸਬਹੁਵਚਨਂ **ਅਨ੍ਤਿ,** ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵੁਦ੍ਧਿਅਵਾਦੇਸਾ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ। ਤੇ ਪੁਰਿਸਾ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਭਵਤਿ, ਭਵਨ੍ਤਿ।

''ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ, ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੩੬. ਤੁਮ੍ਹੇ ਮਜ੍ਝਿਮੋ।

ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣਭੂਤੇ **ਤੁਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦੇ ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਅਪ੍ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਮਜ੍ਝਿਮ**ਪੁਰਿਸੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਪਰਸ੍ਸਪਦਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨਂ**ਸਿ,** ਸੇਸਂ ਪੁਰਿਮਸਮਂ। ਤ੍ਵਂ ਭਵਸਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਵਥ, ਅਪ੍ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਭਵਸਿ, ਭਵਥ।

ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣੇਤਿ ਕਿਮਤ੍ਥਂ? ਤਯਾ ਪਚ੍ਚਤੇ ਓਦਨੋ।

ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵਾਧਿਕਾਰੇ –

੪੩੭. ਅਮ੍ਹੇ ਉਤ੍ਤਮੋ।

ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣਭੂਤੇ **ਅਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦੇ ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਅਪ੍ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਉਤ੍ਤਮ**ਪੁਰਿਸੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਪਰਸ੍ਸਪਦਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨੰ **ਮਿ, ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵੁਦ੍ਧਿ**ਅ**ਵਾਦੇਸਾ।

੪੩੮. ਅਕਾਰੋ ਦੀਘਂ ਹਿਮਿਮੇਸੁ।

ਅਕਾਰੋ **ਦੀਘ**ਮਾਪਜ੍ਜਤੇ **ਹਿਮਿਮ**ਇਚ੍ਚੇਤਾਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤੀਸੁ। ਅਹਂ ਭਵਾਮਿ, ਮਯਂ ਭਵਾਮ। ਭਵਾਮਿ, ਭਵਾਮ।

‘‘ਵਿਭਤ੍ਤੀਨੰ, ਛਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੩੯. ਪਰਾਣ੍ਯਤ੍ਤਨੋਪਦਾਨਿ।

ਸਬ੍ਬਾਸਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨੰ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾਨੰ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨੰ ਯਾਨਿ ਯਾਨਿ ਪਰਾਨਿ ਛ ਪਦਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਤਾਨਿ **ਅਤ੍ਤਨੋਪਦ**ਸਞ੍ਞਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਤੇ**ਆਦੀਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਸਞ੍ਞਾ।

‘‘ਧਾਤੂਹਿ, ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਾਨੀ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੪੦. ਕਤ੍ਤਰਿ ਚ।

ਕਤ੍ਤਰਿ ਚ ਕਾਰਕੇ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯੇ ਧਾਤੂਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਚ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ, ਸੇਸਂ ਪਰਸ੍ਸਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਭਵਤੇ, ਭਵਨ੍ਤੇ, ਭਵਸੇ, ਭਵਵ੍ਹੇ, ਭਵੇ, ਭਵਾਮ੍ਹੇ।

ਪਚ ਪਾਕੇ, ਧਾਤੁਸਞ੍ਞਾਯਂ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ **ਤ੍ਯਾਦ੍ਯੁ**ਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਇਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣਾਨਮਭਾਵਾ ਵੁਦ੍ਧਿਅਭਾਵੋਵੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ। ਸੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਓਦਨਂ ਪਚਤਿ, ਪਚਨ੍ਤਿ, ਪਚਸਿ , ਪਚਥ, ਪਚਾਮਿ, ਪਚਾਮ, ਸੋ ਓਦਨਂ ਪਚਤੇ, ਤੇ ਪਚਨ੍ਤੇ, ਤ੍ਵਂ ਪਚਸੇ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਚਵ੍ਹੇ, ਅਹਂ ਪਚੇ, ਮਯਂ ਪਚਾਮ੍ਹੇ।

ਪਠਮਪੁਰਿਸਾਦੀਨਮੇਕਜ੍ਝਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ਪਰਿਭਾਸਮਾਹ –

੪੪੧. ਸਬ੍ਬੇਸਮੇਕਾਭਿਧਾਨੇ ਪਰੋ ਪੁਰਿਸੋ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਠਮਮਜ੍ਝਿਮਾਨਂ, ਪਠਮੁਤ੍ਤਮਾਨਂ, ਮਜ੍ਝਿਮੁਤ੍ਤਮਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਾ ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਏਕਤੋਭਿਧਾਨੇ ਕਾਤਬ੍ਬੇ ਪਰੋ ਪੁਰਿਸੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਕਕਾਲਾਨਮੇਵਾਭਿਧਾਨੇ ਚਾਯਂ। ਸੋ ਚ ਪਚਤਿ, ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਪਚਸੀਤਿ ਪਰਿਯਾਯਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ **ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਚਥਾ**ਤਿ ਭਵਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਚ ਪਚਤਿ, ਅਹਞ੍ਚ ਪਚਾਮੀਤਿ **ਮਯਂ ਪਚਾਮ,** ਤਥਾ ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਪਚਸਿ, ਅਹਞ੍ਚ ਪਚਾਮਿ, **ਮਯਂ ਪਚਾਮ,** ਸੋ ਚ ਪਚਤਿ, ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਪਚਸਿ, ਅਹਞ੍ਚ ਪਚਾਮਿ, **ਮਯਂ ਪਚਾਮ**। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਏਕਾਭਿਧਾਨੇਤਿ ਕਿਮਤ੍ਥਂ? ‘‘ਸੋ ਚ ਪਚਤਿ, ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਪਚਿਸ੍ਸਸਿ, ਅਹਂ ਪਚਿਂ’’ ਏਤ੍ਥ ਭਿਨ੍ਨਕਾਲਤ੍ਤਾ ‘‘ਮਯਂ ਪਚਿਮ੍ਹਾ’’ਤਿ ਨ ਭਵਤਿ।

ਗਮੁ ਸਪ੍ਪ ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਧਾਤੁਸਞ੍ਞਾਯਂ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ।

ਕਤ੍ਤਰਿ **ਤ੍ਯਾਦ੍ਯੁ**ਪ੍ਪਤ੍ਤਿ।

੪੪੨. ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਚ੍ਛੋ ਵਾ ਸਬ੍ਬਾਸੁ।

ਗਮੁਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸਨ੍ਤੋ **ਮ**ਕਾਰੋ **ਚ੍ਛੋ** ਹੋਤਿ ਵਾ ਸਬ੍ਬਾਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤੀਸੁ, **ਸਬ੍ਬ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਮਾਨਨ੍ਤੁ ਯ** ਕਾਰਿਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਚ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵਾਸਦ੍ਦੋ। ਤੇਨਾਯਂ –

> ਵਿਧਿਂ ਨਿਚ੍ਚਞ੍ਚ ਵਾਸਦ੍ਦੋ, ਮਾਨ’ਨ੍ਤੇਸੁ ਤੁ ਕਤ੍ਤੁਰਿ।
> ਦੀਪੇਤਾਨਿਚ੍ਚਮਞ੍ਞਤ੍ਥ, ਪਰੋਕ੍ਖਾਯਮਸਨ੍ਤਕਂ॥

ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਪਰਨਯਨਾਨਿ , ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਗਾਮਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਗਰੁਪੁਬ੍ਬਰਸ੍ਸਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਪਠਮਪੁਰਿਸਬਹੁਵਚਨਸ੍ਸ **ਰੇ** ਵਾ ਹੋਤਿ, ਗਚ੍ਛਰੇ। ਤ੍ਵਂ ਗਚ੍ਛਸਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛਥ। ਅਹਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਮਯਂ ਗਚ੍ਛਾਮ।

ਚ੍ਛਾਦੇਸਾਭਾਵੇ ‘‘ਲੋਪਞ੍ਚੇਤ੍ਤਮਕਾਰੋ’’ਤਿ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਏ**ਕਾਰੋ। ਗਮੇਤਿ, ਗਮੇਨ੍ਤਿ, ਸਰਲੋਪੋ। ਗਮੇਸਿ, ਗਮੇਥ। ਗਮੇਮਿ, ਗਮੇਮ।

ਅਤ੍ਤਨੋਪਦੇਪਿ ਸੋ ਗਾਮਂ ਗਚ੍ਛਤੇ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ, ਗਚ੍ਛਰੇ। ਗਚ੍ਛਸੇ, ਗਚ੍ਛਵ੍ਹੇ। ਗਚ੍ਛੇ, ਗਚ੍ਛਾਮ੍ਹੇ।

‘‘ਕੁਤੋ ਨੁ ਤ੍ਵਂ ਆਗਚ੍ਛਸਿ, ਰਾਜਗਹਤੋ ਆਗਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸਮੀਪੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵਚਨਂ।

‘‘ਵਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੪੩. ਗਮਿਸ੍ਸ ਘਮ੍ਮਂ।

ਗਮੁਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਘਮ੍ਮਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਘਮ੍ਮਤਿ, ਘਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਪਨ –

੪੪੪. ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਾਨਿ ਭਾਵੇ ਚ ਕਮ੍ਮਨਿ।

ਭਾਵੇ ਚ **ਕਮ੍ਮਨਿ** ਚ ਕਾਰਕੇ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯੇ ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤਰਿਪਿ। ਭਵਨਂ **ਭਾਵੋ**, ਸੋ ਚ ਕਾਰਕਨ੍ਤਰੇਨ ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ ਕੇਵਲੋ ਭਵਨਲਵਨਾਦਿਕੋ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੋ। ਕਰੀਯਤੀਤਿ **ਕਮ੍ਮਂ**। ਅਕਮ੍ਮਕਾਪਿ ਧਾਤਵੋ ਸੋਪਸਗ੍ਗਾ ਸਕਮ੍ਮਕਾਪਿ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਨਿ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਾ ਭੂਧਾਤੁਤੋ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤ੍ਤਨੋਪਦਪਠਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨਂ **ਤੇ**।

‘‘ਧਾਤੂਹਿ ਣੇ ਣਯ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ‘‘ਧਾਤੂਹੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ –

੪੪੫. ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਯੋ।

ਸਬ੍ਬਧਾਤੂਹਿ ਪਰੋ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਵਿਸਯੇਵਾਯਮਿਸ੍ਸਤੇ, ‘‘ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚਾ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਨੁਵਤ੍ਤਿਤਵਾਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਵੁਦ੍ਧਿ ਨ ਭਵਤਿ, ਅਨੁਭੂਯਤੇ ਸੁਖਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ।

> ਆਖ੍ਯਾਤੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਤਤਿਯਾ ਹੋਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ।
> ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਾਭਿਹਿਤਤ੍ਤਾ ਨ, ਦੁਤਿਯਾ ਪਠਮਾਵਿਧ॥

ਅਨੁਭੂਯਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਤਯਾ। ਅਨੁਭੂਯਸੇ ਤ੍ਵਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ, ਅਨੁਭੂਯਵ੍ਹੇ ਤੁਮ੍ਹੇ। ਅਹਂ ਅਨੁਭੂਯੇ ਤਯਾ, ਮਯਂ ਅਨੁਭੂਯਾਮ੍ਹੇ।

‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ‘‘ਕ੍ਵਚੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ –

੪੪੬. ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਾਨਿ ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤਂ।

ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਾਨਿ ਕ੍ਵਚਿ ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇ, ਅਕਤ੍ਤਰਿਯੇਵੇਤਂ। **ਯ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ, ਅਨੁਭੂਯਜਤਿ ਮਯਾ ਸੁਖਂ, ਅਨੁਭੂਯਜਤੇ ਵਾ, ਅਨੁਭੂਯਜਨ੍ਤਿ। ਅਨੁਭੂਯਜਸਿ, ਅਨੁਭੂਯਜਥ। ਅਨੁਭੂਯਜਾਮਿ, ਅਨੁਭੂਯਜਾਮ। ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਾਭਾਵੇ – ਅਨੁਭੂਯਤਿ, ਅਨੁਭੂਯਨ੍ਤਿ।

ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿਂ? ਅਨੁਭੂਯਤੇ।

ਭਾਵੇ ਅਦਬ੍ਬਵੁਤ੍ਤਿਨੋ ਭਾਵਸ੍ਸੇਕਤ੍ਤਾ **ਏ**ਕਵਚਨਮੇਵ, ਤਞ੍ਚ ਪਠਮਪੁਰਿਸਸ੍ਸੇਵ, ਭੂਯਤੇ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਤਿ ਭਵਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਚਧਾਤੁਤੋ ਕਮ੍ਮਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋਪਦੇ ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਚ ਕਤੇ –

ਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ‘‘ਯਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ –

੪੪੭. ਤਸ੍ਸ ਚਵਗ੍ਗਯਕਾਰਵਕਾਰਤ੍ਤਂ ਸਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ।

ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਕਮ੍ਮਵਿਸਯਸ੍ਸ **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਚ**ਵਗ੍ਗ**ਯ**ਕਾਰਵਕਾਰਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤੇਨ ਸਹ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ। ਏਤ੍ਥ **ਚ** ‘‘ਇਵਣ੍ਣਾਗਮੋ ਵਾ’’ਤਿ ਇਤੋ ਸੀਹਗਤਿਯਾ ਵਾਸਦ੍ਦੋ ਅਨੁਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ, ਸੋ **ਚ** ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ –

ਚਵਗ੍ਗੋ ਚ ਤ ਵਗ੍ਗਾਨਂ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਾਨਂ ਯਵਤ੍ਤਨਂ।
ਰਵਾਨਞ੍ਚ ਸਯਪ੍ਪਚ੍ਚ-ਯਾਨਂ ਹੋਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ॥

ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਵਗ੍ਗਾਦਿਤ੍ਤਾ **ਚ**ਕਾਰੇ ਕਤੇ ‘‘ਪਰਦ੍ਵੇਭਾਵੋ ਠਾਨੇ’’ਤਿ **ਚ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ। ਪਚ੍ਚਤੇ ਓਦਨੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ, ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਗਰੁਪੁਬ੍ਬਰਸ੍ਸਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਪਠਮਪੁਰਿਸਬਹੁਵਚਨਸ੍ਸ ਕ੍ਵਚਿ **ਰੇ** ਹੋਤਿ। ਪਚ੍ਚਰੇ, ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ। ਪਚ੍ਚਸੇ, ਪਚ੍ਚਵ੍ਹੇ। ਪਚ੍ਚੇ, ਪਚ੍ਚਾਮ੍ਹੇ।

ਪਰਸ੍ਸਪਦਾਦੇਸੇ ਪਚ੍ਚਤਿ, ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਚਸਿ, ਪਚ੍ਚਥ। ਪਚ੍ਚਾਮਿ, ਪਚ੍ਚਾਮ। ਤਥਾ ਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤਰਿ ਪਚ੍ਚਤੇ ਓਦਨੋ ਸਯਮੇਵ, ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ। ਪਚ੍ਚਤਿ, ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਗਮਿਤੋ ਕਮ੍ਮਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋਪਦੇ, **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਚ ਕਤੇ –

‘‘ਧਾਤੂਹਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ, ਯੇ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੪੮. ਇਵਣ੍ਣਾਗਮੋ ਵਾ।

ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਾਵਕਮ੍ਮਵਿਸਯੇ **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ ਇਵਣ੍ਣਾਗਮੋ ਹੋਤਿ ਵਾਤਿ ਈਕਾਰਾਗਮੋ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵਾਸਦ੍ਦੋ। **ਚ੍ਛਾ**ਦੇਸੋ, ਗਚ੍ਛੀਯਤੇ ਗਾਮੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ , ਗਚ੍ਛੀਯਨ੍ਤੇ। ਗਚ੍ਛੀਯਸੇ, ਗਚ੍ਛੀਯਵ੍ਹੇ। ਗਚ੍ਛੀਯੇ, ਗਚ੍ਛੀਯਾਮ੍ਹੇ।

ਚ੍ਛਾਦੇਸਾਭਾਵੇ –

''ਧਾਤੂਹਿ, ਯੋ, ਵਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੪੯. ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਞ੍ਚ।

ਹੇਟ੍ਠਾਨੁਤ੍ਤੇਹਿ ਪਰਸ੍ਸੇਵੇਦੰ, ਤੇਨ **ਕਟਪ**ਵਗ੍ਗ**ਯ**ਕਾਰ**ਲਸ**ਨ੍ਤੇਹੇਵ ਧਾਤੂਹਿ ਪਰੋ **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਮਾਪਜ੍ਜਤੇ ਵਾਤਿ **ਮ**ਕਾਰਾ ਪਰਸ੍ਸ **ਯ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਮ**ਕਾਰੋ। ਗਮ੍ਮਤੇ, ਗਮੀਯਤੇ, ਗਮ੍ਮਨ੍ਤੇ, ਗਮੀਯਨ੍ਤੇ। ਗਮ੍ਮਸੇ, ਗਮੀਯਸੇ, ਗਮ੍ਮਵ੍ਹੇ, ਗਮੀਯਵ੍ਹੇ। ਗਮ੍ਮੇ, ਗਮੀਯੇ, ਗਮ੍ਮਾਮ੍ਹੇ, ਗਮੀਯਾਮ੍ਹੇ।

ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤੇ – ਗਚ੍ਛੀਯਜਤਿ, ਗਚ੍ਛੀਯਜਨ੍ਤਿ। ਗਚ੍ਛੀਯਤਿ, ਗਚ੍ਛੀਯਨ੍ਤਿ ਵਾ। ਗਮ੍ਮਤਿ, ਗਮ੍ਮਨ੍ਤਿ। ਗਮੀਯਤਿ, ਗਮੀਯਨ੍ਤਿ। **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੇ ਗਮਿਯਜਤਿ, ਗਮਿਯਜਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਘਮ੍ਮੀਯਤਿ, ਘਮ੍ਮੀਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਵਿਭਤ੍ਤਿ।

੪੫੦. ਪਞ੍ਚਮੀ ਤੁ ਅਨ੍ਤੁ, ਹਿ ਥ, ਮਿ ਮ, ਤੰ ਅਨ੍ਤੰ, ਸ੍ਸੁਵ੍ਹੋ, ਏ ਆਮਸੇ।

ਤ੍ਵਾਦਯੋ ਦ੍ਵਾਦਸ **ਪਞ੍ਚਮੀ**ਸਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੪੫੧. ਆਣਤਜਾਸਿਟ੍ਠੇਨੁਤ੍ਤਕਾਲੇ ਪਞ੍ਚਮੀ।

ਆਣਤਜਤ੍ਥੇ ਚ ਆਸੀਸਤ੍ਥੇ ਅਨੁਤ੍ਤਕਾਲੇ **ਪਞ੍ਚਮੀ**ਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਸਤਿਪਿ ਕਾਲਾਧਿਕਾਰੇ ਪੁਨ **ਕਾਲ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਵਿਧਿਨਿਮਨ੍ਤਨਾਜ੍ਝੇਸਨਾਨੁਮਤਿਪਤ੍ਥਨਾਪਤ੍ਤਕਾਲਾ**ਦੀਸੁ ਚ ਪਞ੍ਚਮੀ। ਆਣਾਪਨ**ਮਾਣਤ੍ਤਿ,** ਆਸੀਸਨਮਾ**ਸਿਟ੍ਠੋ,** ਸੋ ਚ ਇਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਨੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ **ਆਣਤਜਾਸਿਟ੍ਠੇ**। ਅਨੁ ਸਮੀਪੇ ਉਤ੍ਤਕਾਲੋ **ਅਨੁਤ੍ਤਕਾਲੋ,** ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਉਤ੍ਤਕਾਲੋਤਿ ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਕਾਲੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਨੁਤ੍ਤਕਾਲੇ, ਕਾਲਮਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਆਸੀਸਨਤ੍ਥੇ** ਭੂਧਾਤੁਤੋ ਪਞ੍ਚਮੀਪਰਸ੍ਸਪਦਪਠਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨੰ **ਤੁ,** ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵੁਦ੍ਧਿ**ਅ**ਵਾਦੇਸਾ। ਸੋ ਸੁਖੀ ਭਵਤੁ, ਤੇ ਸੁਖਿਤਾ ਭਵਨ੍ਤੁ।

ਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ''ਅਕਾਰਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੫੨. ਹਿਲੋਪੰ ਵਾ।

ਅਕਾਰਤੋ ਪਰੋ **ਹਿ**ਵਿਭਤ੍ਤਿ **ਲੋਪ**ਮਾਪਜ੍ਜਤੇ ਵਾ। ਤ੍ਵੰ ਸੁਖੀ ਭਵ, ਭਵਾਹਿ ਵਾ, ਹਿਮ੍ਹਿ ਦੀਘੋ। ਤੁਮ੍ਹੇ ਸੁਖਿਤਾ ਭਵਥ। ਅਹੰ ਸੁਖੀ ਭਵਾਮਿ, ਮਯੰ ਸੁਖਿਨੋ ਭਵਾਮ।

ਅਤ੍ਤਨੋਪਦੇ ਸੋ ਸੁਖੀ ਭਵਤੰ, ਤੇ ਸੁਖਿਤਾ ਭਵਨ੍ਤੰ। ਤ੍ਵੰ ਸੁਖੀ ਭਵਸ੍ਸੁ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਸੁਖਿਤਾ ਭਵਵ੍ਹੋ। ਅਹੰ ਸੁਖੀ ਭਵੇ, ਮਯੰ ਸੁਖਿਤਾ ਭਵਾਮਸੇ।

ਕਮ੍ਮਨਿ ਅਨੁਭੂਯਤੰ ਤਯਾ, ਅਨੁਭੂਯਨ੍ਤੁੰ। ਅਨੁਭੂਯਸ੍ਸੁ, ਅਨੁਭੂਯਵ੍ਹੋ। ਅਨੁਭੂਯੇ, ਅਨੁਭੂਯਾਮਸੇ। **ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤੇ** ਅਨੁਭੂਯਜਤੁ, ਅਨੁਭੂਯਜਨ੍ਤੁ। ਅਨੁਭੂਯਤੁ, ਅਨੁਭੂਯਨ੍ਤੁ ਵਾ, ਅਨੁਭੂਯਜਾਹਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਭਾਵੇ** ਭੂਯਤੰ।

ਆਣਤ੍ਤਿਯੰ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਦਾਨਿ ਓਦਨੰ ਪਚਤੁ, ਪਚਨ੍ਤੁ। ਪਚ, ਪਚਾਹਿ, ਪਚਥ। ਪਚਾਮਿ, ਪਚਾਮ। ਪਚਤੰ, ਪਚਨ੍ਤੁੰ। ਪਚਸ੍ਸੁ, ਪਚਵ੍ਹੋ। ਪਚੇ, ਪਚਾਮਸੇ।

ਕਮ੍ਮਨਿ ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯਚਵੱਗ੍ਗਾਦਿ, ਪਚ੍ਚਤੰ ਓਦਨੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ, ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੁੰ। ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੁ, ਪਚ੍ਚਵ੍ਹੋ। ਪਚ੍ਚੇ, ਪਚ੍ਚਾਮਸੇ। **ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤੇ** ਪਚ੍ਚਤੁ, ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੁ। ਪਚ੍ਚ, ਪਚ੍ਚਾਹਿ, ਪਚ੍ਚਥ। ਪਚ੍ਚਾਮਿ, ਪਚ੍ਚਾਮ।

ਤਥਾ ਸੋ ਗਾਮੰ ਗਚ੍ਛਤੁ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁ। ਗਚ੍ਛ, ਗਚ੍ਛਾਹਿ, ਗਚ੍ਛਥ। ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਗਚ੍ਛਾਮ। ਗਮੇਤੁ, ਗਮੇਨ੍ਤੁ। ਗਮ, ਗਮਾਹਿ, ਗਮੇਥ। ਗਮੇਮਿ, ਗਮੇਮ। ਗਚ੍ਛਤੰ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁੰ। ਗਚ੍ਛਸ੍ਸੁ, ਗਚ੍ਛਵ੍ਹੋ। ਗਚ੍ਛੇ, ਗਚ੍ਛਾਮਸੇ। **ਘਮ੍ਮਾਦੇਸੇ** ਘਮ੍ਮਤੁ, ਘਮ੍ਮਨ੍ਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਮ੍ਮਨਿ ਗਚ੍ਛੀਯਤੰ, ਗਚ੍ਛੀਯਤੁ, ਗਮੀਯਤੰ, ਗਮੀਯਤੁ, ਗਮ੍ਮਤੰ, ਗਮ੍ਮਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਿਧਿਮ੍ਹਿ ਇਧ ਪਬ੍ਬਤੋ ਹੋਤੁ, ਅਯੰ ਪਾਸਾਦੋ ਸੁਵਣ੍ਣਮਯੋ ਹੋਤੂਤਿਆਦਿ।

ਨਿਮਨ੍ਤਨੇ ਅਧਿਵਾਸੇਤੁ ਮੇ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ ਭੋਜਨੰ, ਇਧ ਨਿਸੀਦਤੁ ਭਵੰ।

ਅਜ੍ਝੇਸਨੇ ਦੇਸੇਤੁ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮੰ।

ਅਨੁਮਤਿਯੰ ਪੁਚ੍ਛਤੁ ਭਵੰ ਪਞ੍ਹੰ, ਪਵਿਸਤੁ ਭਵੰ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਸੀਦਤੁ।

ਪਤ੍ਥਨਾ ਯਾਚਨਾ, ਦਦਾਹਿ ਮੇ ਗਾਮਵਰਾਨਿ ਪਞ੍ਚ, ਏਕੰ ਮੇ ਨਯਨੰ ਦੇਹਿ।

ਪਤ੍ਤਕਾਲੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ ਤੇ ਕਾਲੋ ਕਟਕਰਣੇ, ਕਟੰ ਕਰੋਤੁ ਭਵੰ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਪਞ੍ਚਮੀਵਿਭਤ੍ਤਿ।

੪੫੩. ਸਤ੍ਤਮੀ ਏਯ੍ਯ ਏਯ੍ਯੁੰ, ਏਯ੍ਯਾਸਿ ਏਯ੍ਯਾਥ, ਏਯ੍ਯਾਮਿਏਯ੍ਯਾਮ, ਏਥ ਏਰੰ, ਏਥੋ ਏਯ੍ਯਾਵ੍ਹੋ, ਏਯ੍ਯੰਏਯ੍ਯਾਮ੍ਹੇ।

ਏਯ੍ਯਾਦਯੋ ਦ੍ਵਾਦਸ **ਸਤ੍ਤਮੀ**ਸਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

''ਅਨਤ੍ਤਕਾਲੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੫੪. ਅਨੁਮਤਿਪਰਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੇਸੁ ਸਤ੍ਤਮੀ।

ਅਨੁਮਤਤ੍ਥੇ ਚ ਪਰਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੇ ਚ ਅਨਤ੍ਤਕਾਲੇ **ਸਤ੍ਤਮੀ**ਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਅਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਵਿਧਿਨਿਮਨ੍ਤਨਾ**ਦੀਸੁ ਚ ਸਤ੍ਤਮੀ। ਕਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਅਨੁਜਾਨਨੰ **ਅਨੁਮਤਿ,** ਪਰਿਕਪ੍ਪਨੰ **ਪਰਿਕਪ੍ਪੋ,** ''ਯਦਿ ਨਾਮ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੰ ਨਿਰੂਪਨੰ, ਹੇਤੁਕ੍ਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਭਵੇ ਫਲਕ੍ਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਭਵਪਰਿਕਪ੍ਪੋ ਚ।

ਤਤ੍ਥ **ਪਰਿਕਪ੍ਪੇ** ਸਤ੍ਤਮੀਪਰਸ੍ਸਪਦਪਠਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨਂ **ਏਯਜ,** ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵੁਦ੍ਧਾਦਿ ਪੁਰਿਮਸਮਂ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੁ ਵਿਭਤ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਏਯਜ ਏਯਜਾਸਿ ਏਯਜਾਮਿ ਏਯਜਂਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ਏਕਾਰਾਦੇਸੋ। ਸੋ ਦਾਨਿ ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਭਵੇ, ਯਦਿ ਸੋ ਪਠਮਵਯੇ ਪਬ੍ਬਜੇਯਜ, ਅਰਹਾ ਭਵੇਯਜ, ਸਚੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਚ੍ਚਾ ਭਵੇਯਜੁਂ, ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯਜੁਂ। ਯਦਿ ਤ੍ਵਂ ਭਵੇਯਜਾਸਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਵੇਯਜਾਥ। ਕਥਮਹਂ ਦੇਵੋ ਭਵੇਯਜਾਮਿ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਮਯਂ ਭਵੇਯਜਾਮ। ਤਥਾ ਭਵੇਥ, ਭਵੇਰਂ। ਭਵੇਥੋ, ਭਵੇਯਜਾਵ੍ਹੋ।

ਪਤ੍ਥਨੇ ਤੁ ਅਹਂ ਸੁਖੀ ਭਵੇ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵੇਯਜਂ, ਭਵੇਯਜਾਮ੍ਹੇ।

ਕਮ੍ਮਨਿ ਸੁਖਂ ਤਯਾ ਅਨੁਭੂਯੇਥ, ਅਨੁਭੂਯੇਰਂ। ਅਨੁਭੂਯੇਥੋ, ਅਨੁਭੂਯੇਯਜਾਵ੍ਹੋ। ਅਨੁਭੂਯੇ, ਅਨੁਭੂਯੇਯਜਂ, ਅਨੁਭੂਯੇਯਜਾਮ੍ਹੇ। **ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤੇ** ਅਨੁਭੂਯੇਯਜ, ਅਨੁਭੂਯੇਯਜੁਂ। ਅਨੁਭੂਯੇਯਜਾਸਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਭਾਵੇ** ਭੂਯੇਥ।

ਵਿਧਿਮ੍ਹਿ ਸੋ ਓਦਨਂ ਪਚੇ, ਪਚੇਯਜ, ਪਚੇਯਜੁਂ। ਤ੍ਵਂ ਪਚੇ, ਪਚੇਯਜਾਸਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਚੇਯਜਾਥ। ਅਹਂ ਪਚੇ, ਪਚੇਯਜਾਮਿ, ਮਯਂ ਪਚੇਯਜਾਮ। ਪਚੇਥ, ਪਚੇਰਂ। ਪਚੇਥੋ, ਪਚੇਯਜਾਵ੍ਹੋ। ਪਚੇ, ਪਚੇਯਜਂ, ਪਚੇਯਜਾਮ੍ਹੇ।

ਕਮ੍ਮਨਿ ਪਚ੍ਚੇਥ, ਪਚ੍ਚੇਰਂ। ਪਚ੍ਚੇਥੋ, ਪਚ੍ਚੇਯਜਾਵ੍ਹੋ। ਪਚ੍ਚੇ, ਪਚ੍ਚੇਯਜਂ, ਪਚ੍ਚੇਯਜਾਮ੍ਹੇ। **ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤੇ** ਪਚ੍ਚੇ, ਪਚ੍ਚੇਯਜ, ਪਚ੍ਚੇਯਜੁਂ। ਪਚ੍ਚੇਯਜਾਸਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਨੁਮਤਿਯਂ ਸੋ ਗਾਮਂ ਗਚ੍ਛੇ, ਗਚ੍ਛੇਯਜ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਏਯਜੁ**ਸ੍ਸ ਉਂ ਵਾ, ਗਚ੍ਛੁਂ, ਗਚ੍ਛੇਯਜੁਂ। ਤ੍ਵਂ ਗਚ੍ਛੇ, ਗਚ੍ਛੇਯਜਾਸਿ, ਗਚ੍ਛੇਯਜਾਥ। ਗਚ੍ਛੇ, ਗਚ੍ਛੇਯਜਾਮਿ, ਗਚ੍ਛੇਯਜਾਮ। ਗਮੇ, ਗਮੇਯਜ, ਗਮੁਂ, ਗਮੇਯਜੁਂ। ਗਮੇ, ਗਮੇਯਜਾਸਿ, ਗਮੇਯਜਾਥ। ਗਮੇ, ਗਮੇਯਜਾਮਿ, ਗਮੇਯਜਾਮ। ਗਚ੍ਛੇਥ, ਗਚ੍ਛੇਰਂ। ਗਚ੍ਛੇਥੋ, ਗਚ੍ਛੇਯਜਾਵ੍ਹੋ। ਗਚ੍ਛੇ, ਗਚ੍ਛੇਯਜਂ, ਗਚ੍ਛੇਯਜਾਮ੍ਹੇ। ਗਮੇਥ, ਗਮੇਰਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਮ੍ਮਨਿ ਗਚ੍ਛੀਯੇਥ, ਗਮੀਯੇਥ, ਗਚ੍ਛੀਯੇਰਂ, ਗਮੀਯੇਰਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤੇ** ਗਚ੍ਛੀਯੇਯਜ, ਗਮੀਯੇਯਜ, ਗਮ੍ਮੇਯਜ, ਗਮ੍ਮੇਯਜੁਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾ ਘਮ੍ਮੇ, ਘਮ੍ਮੇਯਜ, ਘਮ੍ਮੇਯਜੁਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਤ੍ਤਮੀਵਿਭਤ੍ਤਿ।

ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਣਤ੍ਤਿਪਰਿਕਪ੍ਪਕਾਲਿਕਵਿਭਤ੍ਤਿਨਯੋ।

੪੫੫. ਹਿਯਜਤ੍ਤਨੀ ਆਊ, ਓਤ੍ਥ, ਅਂਮ੍ਹਾ, ਤ੍ਥਤ੍ਥੁਂ, ਸੇਵ੍ਹਂ, ਇਂਮ੍ਹਸੇ।

ਆਆਦਯੋ ਦ੍ਵਾਦਸ **ਹਿਯਜਤ੍ਤਨੀ**ਸਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

''ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ, ਅਤੀਤੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੫੬. ਹਿਯਜੋਪਭੁਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ ਹਿਯਜਤ੍ਤਨੀ।

ਹਿਯਜੋਪਭੁਤਿ ਅਤੀਤੇ ਕਾਲੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ ਵਾ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ ਵਾ **ਹਿਯਜਤ੍ਤਨੀ**ਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਹਿਯਜਤ੍ਤਨੀਪਰਸ੍ਸਪਦਪਠਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨਂ **ਆ**।

''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੁ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ''ਕ੍ਵਚਿ, ਧਾਤੂਨ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੫੭. ਅਕਾਰਾਗਮੋ ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨੀ ਅਜ੍ਜਤਨੀਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤੀਸੁ।

ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂਨਮਾਦਿਮ੍ਹਿ **ਅਕਾਰਾਗਮੋ** ਹੋਤਿ **ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨੀਅਜ੍ਜਤਨੀਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿ**ਇਚ੍ਚੇਤਾਸੁ ਤੀਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤੀਸੁ। ਕਥਮਯਮਕਾਰਾਗਮੋ ਧਾਤ੍ਵਾਦਿਮ੍ਹੀਤਿ ਚੇ?

> ਸਤਿਸ੍ਸਰੇਪਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤੇ, ਪੁਨਕਾਰਾਗਮਸ੍ਸਿਧ।
> ਨਿਰਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਪਯੋਗਾਨੁ ਰੋਧਾ ਧਾਤ੍ਵਾਦਿਤੋ ਅਯਂ॥

ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵੁਦ੍ਧਿਅਵਾਦੇਸਸਰਲੋਪਾਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਅਭਵਾ, ਅਭਵੂ। ਅਭਵੋ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਓ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਅ**ਆਦੇਸੋ ਵਾ, ਅਭਵ, ਅਭਵਤ੍ਥ। ਅਭਵਂ, ਅਭਵਮ੍ਹਾ। ਅਭਵਤ੍ਥ, ਅਭਵਤ੍ਥੁਂ। ਅਭਵਸੇ, ਅਭਵਵ੍ਹਂ। ਅਭਵਿਂ, ਅਭਵਮ੍ਹਸੇ।

ਕਮ੍ਮਨਿ ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਯਾ ਸੁਖਮਨ੍ਵਭੂਯਤ੍ਥ, **ਅ**ਕਾਰਾਗਮਾਭਾਵੇ ਅਨੁਭੂਯਤ੍ਥ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਤ੍ਥ**ਸ੍ਸ **ਥਾ**ਦੇਸੋ, ਅਨ੍ਵਭੂਯਥ, ਅਨੁਭੂਯਥ, ਅਨ੍ਵਭੂਯਤ੍ਥੁਂ, ਅਨੁਭੂਯਤ੍ਥੁਂ। ਅਨ੍ਵਭੂਯਸੇ, ਅਨੁਭੂਯਸੇ, ਅਨ੍ਵਭੂਯਵ੍ਹਂ, ਅਨੁਭੂਯਵ੍ਹਂ। ਅਨ੍ਵਭੂਯਿਂ, ਅਨੁਭੂਯਿਂ, ਅਨ੍ਵਭੂਯਮ੍ਹਸੇ, ਅਨੁਭੂਯਮ੍ਹਸੇ। **ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤੇ** ਅਨ੍ਵਭੂਯਾ, ਅਨੁਭੂਯਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਭਾਵੇ** ਅਨ੍ਵਭੂਯਤ੍ਥ।

ਤਥਾ ਸੋ ਓਦਨਂ ਅਪਚਾ, ਪਚਾ, ਅਪਚੂ, ਪਚੂ। ਅਪਚੋ, ਪਚੋ, ਅਪਚਤ੍ਥ, ਪਚਤ੍ਥ। ਅਪਚਂ, ਪਚਂ, ਅਪਚਮ੍ਹਾ, ਪਚਮ੍ਹਾ। ਅਪਚਤ੍ਥ, ਪਚਤ੍ਥ, ਅਪਚਤ੍ਥੁਂ, ਪਚਤ੍ਥੁਂ। ਅਪਚਸੇ, ਪਚਸੇ, ਅਪਚਵ੍ਹਂ, ਪਚਵ੍ਹਂ। ਅਪਚਿਂ, ਪਚਿਂ, ਅਪਚਮ੍ਹਸੇ, ਪਚਮ੍ਹਸੇ।

ਕਮ੍ਮਨਿ ਅਪਚ੍ਚਥ, ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥ, ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥੁਂ। ਅਪਚ੍ਚਸੇ, ਅਪਚ੍ਚਵ੍ਹਂ। ਅਪਚ੍ਚਿਂ, ਅਪਚ੍ਚਮ੍ਹਸੇ। ਅਪਚ੍ਚਾ, ਅਪਚ੍ਚੂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਥਾ ਅਗਚ੍ਛਾ, ਅਗਚ੍ਛੂ। ਅਗਚ੍ਛੋ, ਅਗਚ੍ਛ, ਅਗਚ੍ਛਤ੍ਥ। ਅਗਚ੍ਛਂ, ਅਗਚ੍ਛਮ੍ਹਾ। ਅਗਚ੍ਛਤ੍ਥ, ਅਗਚ੍ਛਤ੍ਥੁਂ। ਅਗਚ੍ਛਸੇ, ਅਗਚ੍ਛਵ੍ਹਂ। ਅਗਚ੍ਛਿਂ, ਅਗਚ੍ਛਮ੍ਹਸੇ। ਅਗਮਾ, ਅਗਮੂ। ਅਗਮੋ, ਅਗਮ, ਅਗਮਤ੍ਥ। ਅਗਮਂ, ਅਗਮਮ੍ਹਾ। ਅਗਮਤ੍ਥ, ਅਗਮਤ੍ਥੁਂ। ਅਗਮਸੇ, ਅਗਮਵ੍ਹਂ। ਅਗਮਿਂ, ਅਗਮਮ੍ਹਸੇ।

ਕਮ੍ਮਨਿ ਅਗਚ੍ਛੀਯਤ੍ਥ, ਗਚ੍ਛੀਯਤ੍ਥ, ਅਗਮੀਯਤ੍ਥ, ਗਮੀਯਤ੍ਥ, ਅਗਚ੍ਛੀਯਤ੍ਥੁਂ, ਗਚ੍ਛੀਯਤ੍ਥੁਂ, ਅਗਮੀਯਤ੍ਥੁਂ, ਗਮੀਯਤ੍ਥੁਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾ ਅਘਮ੍ਮਾ, ਅਘਮ੍ਮੂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨੀਵਿਭਤ੍ਤਿ।

੪੫੮. ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨੀ ਸਤ੍ਤਮੀ ਪਞ੍ਚਮੀ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕਂ।

ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨਾਦਯੋ ਚਤਸ੍ਸੋ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ **ਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕ**ਸਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨਾਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕਸਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ''ਇਕਾਰਾਗਮੋ ਅਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਨ ਭਵਤਿ।

ਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕਂ।

੪੫੯. ਪਰੋਕ੍ਖਾ ਅ ਉ, ਏ ਤ੍ਥ, ਅਂ ਮ੍ਹ, ਤ੍ਥ ਰੇ, ਥੋ ਵ੍ਹੋ, ਇਂ ਮ੍ਹੇ।

ਅਆਦਯੋ ਦ੍ਵਾਦਸ **ਪਰੋਕ੍ਖਾ**ਸਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਕ੍ਖਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਰਂ ਪਰੋਕ੍ਖਾ, ਤਦ੍ਦੀਪਕਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿ **ਪਰੋਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੪੬੦. ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ ਪਰੋਕ੍ਖਾਤੀਤੇ।

ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ ਵਤ੍ਤਨੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਵਿਸਯਭੂਤੇ ਅਤੀਤੇ ਕਾਲੇ **ਪਰੋਕ੍ਖਾ**ਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਇਤੋਤਿ **ਅਤੀਤੋ,** ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਰੋਕ੍ਖਾਪਰਸ੍ਸਪਦਪਠਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨਂ **ਅ**। ''ਭੂ ਅ''ਇਤੀਧ –

ਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ''ਧਾਤੂਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੬੧. ਕ੍ਵਚਾਦਿਵਣ੍ਣਾਨਮੇਕਸ੍ਸਰਾਨਂ ਦ੍ਵੇਭਾਵੋ।

ਧਾਤੂਨਮਾਦਿਭੂਤਾਨਂ ਵਣ੍ਣਾਨਮੇਕਸ੍ਸਰਾਨਂ ਕ੍ਵਚਿ ਦ੍ਵੇਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ **ਕ੍ਵਚਿ**ਸਦ੍ਦੋ, ਤੇਨ –

> ਖ ਛ ਸੇਸੁ ਪਰੋਕ੍ਖਾਯਂ, ਦ੍ਵੇਭਾਵੋ ਸਬ੍ਬਧਾਤੁਨਂ।
> ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਜੁਹੋਤ੍ਯਾਦਿ-ਸ੍ਸਪਿ ਕਿਚ੍ਚਾਦਿਕੇ ਕ੍ਵਚਿ॥

''ਭੂ ਭੂ ਅ''ਇਤੀਧ –

੪੬੨. ਪੁਬ੍ਬੋਬ੍ਭਾਸੋ।

ਦ੍ਵੇਭੂਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਯੋ ਪੁਬ੍ਬੋ ਅਵਯਵੋ, ਸੋ **ਅਬ੍ਭਾਸ**ਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਬ੍ਭਾਸਸਞ੍ਞਾ।

ਅਬ੍ਭਾਸਗ੍ਗਹਣਮਨੁਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੬੩. ਅਨ੍ਤਸ੍ਸਿਵਣ੍ਣਾਕਾਰੋ ਵਾ।

ਅਬ੍ਭਾਸਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਸ੍ਸ ਇਵਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ ਵਾ, **ਅ**ਕਾਰੋ ਚ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵਾਸਦ੍ਦੋ। ਤੇਨ –

> ਖ ਛ ਸੇਸੁ ਅਵਣ੍ਣਸ੍ਸ,
> ਇਕਾਰੋ ਸਗੁਪੁਸ੍ਸ ਈ।
> ਵਾਸ੍ਸ ਭੂਸ੍ਸ ਪਰੋਕ੍ਖਾਯਂ,
> ਅਕਾਰੋ ਨਾਪਰਸ੍ਸਿਮੇਤਿ॥

ਊਕਾਰਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰੋ।

੪੬੪. ਦੁਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਾਨਂ ਪਠਮਤਤਿਯਾ।

ਅਬ੍ਭਾਸਗਤਾਨਂ ਦੁਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਾਨਂ ਵਗ੍ਗਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਪਠਮਤਤਿਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਭ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਬ**ਕਾਰੋ।

੪੬੫. ਬ੍ਰੂਭੂਨਮਾਹਭੂਵਾ ਪਰੋਕ੍ਖਾਯਂ।

ਬ੍ਰੂਭੂਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਧਾਤੂਨਂ **ਆਹਭੂਵ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰੋਕ੍ਖਾਵਿਭਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ **ਭੂ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਭੂਵ**ਆਦੇਸੋ, ''ਸਰਲੋਪੋ ਮਾਦੇਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਮ੍ਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਸੋ ਕਿਰ ਰਾਜਾ ਬਭੂਵ, ਤੇ ਕਿਰ ਬਭੂਵੁ। ਤ੍ਵਂ ਕਿਰ ਬਭੂਵੇ।

''ਧਾਤੂਹੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਸੀਹਗਤਿਯਾ **ਕ੍ਵਚਿ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ।

੪੬੬. ਇਕਾਰਾਗਮੋ ਅਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕਮ੍ਹਿ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਅਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕਮ੍ਹਿ ਪਰੇ ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂਹਿ ਪਰੋ **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਹੋਤਿ।

> ਅਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕੇ ਬਜਵ੍ਜ-ਨਾਦਿਮ੍ਹੇ ਵਾਯਮਾਗਮੋ।
> ਕ੍ਵਚਾਧਿਕਾਰਤੋ ਬਜਵ੍ਜ-ਨਾਦੋਪਿ ਕ੍ਵਚਿ ਨੋ ਸਿਯਾ॥

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਨ ਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕਂ ਅਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕ''ਮਿਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ''ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨੀ ਸਤ੍ਤਮੀ ਪਞ੍ਚਮੀ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕ''ਨ੍ਤਿ ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨੀਆਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕਸਞ੍ਞਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਦਞ੍ਞਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਅਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤੁਮ੍ਹੇ ਕਿਰ ਬਭੂਵਿਤ੍ਥ। ਅਹਂ ਕਿਰ ਬਭੂਵਂ, ਮਯਂ ਕਿਰ ਬਭੂਵਿਮ੍ਹ। **ਅਤ੍ਤਨੋਪਦੇ** ਸੋ ਬਭੂਵਿਤ੍ਥ, ਬਭੂਵਿਰੇ। ਬਭੂਵਿਤ੍ਥੋ, ਬਭੂਵਿਵ੍ਹੋ। ਬਭੂਵਿ, ਬਭੂਵਿਮ੍ਹੇ।

ਕਮ੍ਮਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋਪਦੇ **ਈ**ਕਾਰਾਗਮ**ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚ**ਯਿ**ਕਾਰਾਗਮਾ, ਅਨੁਬਭੂਵੀਯਿਤ੍ਥ, **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕਮ੍ਹਿ ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਲੋਪੇ ਕਤੇ ਇਵਣ੍ਣਾਗਮੋ ਨ ਭਵਤਿ, ਤਯਾ ਕਿਰ ਅਨੁਬਭੂਵਿਤ੍ਥ, ਅਨੁਬਭੂਵਿਰੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਭਾਵੇ** ਬਭੂਵੀਯਿਤ੍ਥ, ਬਭੂਵਿਤ੍ਥ ਵਾ।

ਤਥਾ ਪਪਚ, ਪਪਚੁ। ਪਪਚੇ, ਪਪਚਿਤ੍ਥ। ਪਪਚਂ, ਪਪਚਿਮ੍ਹ। ਪਪਚਿਤ੍ਥ, ਪਪਚਿਰੇ। ਪਪਚਿਤ੍ਥੋ, ਪਪਚਿਵ੍ਹੋ। ਪਪਚਿਂ, ਪਪਚਿਮ੍ਹੇ।

ਕਮ੍ਮਨਿ ਪਪਚ੍ਚਿਤ੍ਥ, ਪਪਚ੍ਚਿਰੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾ ਅਪਚ੍ਚ, ਅਪਚ੍ਚੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਗਮਿਮ੍ਹਿ ''ਕ੍ਵਚਾਦਿਵਣ੍ਣਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਦ੍ਵੇਭਾਵੋ, ''ਪੁਬ੍ਬੋਬ੍ਭਾਸੋ''ਤਿ ਅਬ੍ਭਾਸਸਞ੍ਞਾ।

''ਅਬ੍ਭਾਸੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੬੭. ਕਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚਵਗ੍ਗੋ।

ਅਬ੍ਭਾਸੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ **ਕ**ਵਗ੍ਗਸ੍ਸ **ਚ**ਵਗ੍ਗੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵਕਾਰਸ੍ਸ **ਜ**ਕਾਰੋ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨਬ੍ਭਾਸਸ੍ਸ ਪਠਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨਮ੍ਹਿ ਦੀਘੋ। ਸੋ ਗਾਮਂ ਜਗਾਮ ਕਿਰ, ਜਗਮ ਵਾ, ਜਗਮੁ। ਜਗਮੇ, ਜਗਮਿਤ੍ਥ। ਜਗਮਂ, ਜਗਮਿਮ੍ਹ। ਜਗਮਿਤ੍ਥ, ਜਗਮਿਰੇ। ਜਗਮਿਤ੍ਥੋ, ਜਗਮਿਵ੍ਹੋ। ਜਗਮਿਂ, ਜਗਮਿਮ੍ਹੇ।

ਕਮ੍ਮਨਿ ਜਗਮੀਯਿਤ੍ਥ, ਜਗਮਿਤ੍ਥ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਪਰੋਕ੍ਖਾਵਿਭਤ੍ਤਿ।

੪੬੮. **ਅਜ੍ਜਤਨੀ** ਈ ਉਂ, **ਓ ਤ੍ਥ, ਇਂ ਮ੍ਹਾ, ਆ ਊ, ਸੇ ਵ◌ੰ, ਅਮ੍ਹੇ**।

ਈਆਦਯੋ ਦ੍ਵ◌ਾਦਸ **ਅਜ੍ਜਤਨੀ**ਸਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਜ੍ਜ ਭਵ◌ੋ ਅਜ੍ਜਤਨੋ, ਤਦ੍ਦੀਪਕਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿ **ਅਜ੍ਜਤਨੀ**ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ।

''ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ, ਅਤੀਤੇ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੬੯. **ਸਮੀਪੇਜ੍ਜਤਨੀ**।

ਸਮੀਪੇ ਸਮੀਪਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਜ੍ਜਪ੍ਪਭੁਤਿ ਅਤੀਤੇ ਕਾਲੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ ਚ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ ਚ **ਅਜ੍ਜਤਨੀ**ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਅਜ੍ਜਤਨੀਪਰਸ੍ਸਪਦਪਠਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨਂ ਈ।

ਪੁਰੇ ਵ◌ਿਯ **ਅ**ਕਾਰਾਗਮੋ, ਵ◌ੁਦ੍ਧਾਦਿ ਚ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੁਵ◌ਿਭਤ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਈਮ੍ਹਾ**ਦਿਵ◌ਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਕ੍ਵਚਿ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, **ਓਆਅ**ਵਚਨਾਨਂ **ਇਤ੍ਥਅ**ਮਾਦੇਸਾ ਚ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਸੋ ਅਭਵ◌ਿ, ਅਭਵ◌ੀ ਵ◌ਾ, **ਅ**ਕਾਰਾਗਮਾਭਾਵ◌ੇ ਭਵ◌ਿ।

ਮਣ੍ਡੂਕਗਤਿਯਾ ''ਵ◌ਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੭੦. **ਸਬ੍ਬਤੋ ਉਂ ਇਂ ਸੁ**।

ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਉਂਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਇਂਸ੍**ਵ◌ਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵ◌ਾ।

ਤੇ ਅਭਵ◌ਿਂਸੁ, ਭਵ◌ਿਂਸੁ ਵ◌ਾ, ਅਭਵ◌ੁਂ, ਭਵ◌ੁਂ ਵ◌ਾ। ਤ੍ਵ◌ਂ ਅਭਵ◌ਿ, ਭਵ◌ਿ ਵ◌ਾ, ਅਭਵ◌ੋ, ਭਵ◌ੋ ਵ◌ਾ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਭਵ◌ਿਤ੍ਥ, ਭਵ◌ਿਤ੍ਥ ਵ◌ਾ, **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੋ। ਅਹਂ ਅਭਵ◌ਿਂ, ਭਵ◌ਿਂ ਵ◌ਾ, ਮਯਂ ਅਭਵ◌ਿਮ੍ਹ, ਭਵ◌ਿਮ੍ਹ ਵ◌ਾ, ਅਭਵ◌ਿਮ੍ਹਾ, ਭਵ◌ਿਮ੍ਹਾ ਵ◌ਾ। ਸੋ ਅਭਵ◌ਿਤ੍ਥ, ਭਵ◌ਿਤ੍ਥ ਵ◌ਾ, ਅਭਵ◌ਾ, ਭਵ◌ਾ ਵ◌ਾ, ਅਭਵ◌ੂ, ਭਵ◌ੂ ਵ◌ਾ। ਅਭਵ◌ਿਸੇ, ਭਵ◌ਿਸੇ ਵ◌ਾ, ਅਭਵ◌ਿਵ◌ੰ, ਭਵ◌ਿਵ◌ੰ ਵ◌ਾ। ਅਭਵ◌ਂ , ਭਵ◌ਂ ਵ◌ਾ, ਅਭਵ, ਭਵ ਵ◌ਾ, ਅਭਵ◌ਿਮ੍ਹੇ, ਭਵ◌ਿਮ੍ਹੇ ਵ◌ਾ।

ਕਮ੍ਮਨਿ ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪੇ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿਅਵ◌ਾਦੇਸਾਦਿ, ਸੁਖਂ ਤਯਾ ਅਨੁਭਵ◌ਿਤ੍ਥ, ਅਨ੍ਵਭੂਯਿਤ੍ਥ, ਅਨੁਭੂਯਿਤ੍ਥ ਵ◌ਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤੇ** ਤਯਾ ਅਨ੍ਵਭੂਯਿ, ਅਨੁਭੂਯਿ, ਅਨ੍ਵਭੂਯੀ, ਅਨੁਭੂਯੀ ਵ◌ਾ, ਅਨ੍ਵਭੂਯਿਂਸੁ, ਅਨੁਭੂਯਿਂਸੁ, ਅਨ੍ਵਭੂਯੁਂ, ਅਨੁਭੂਯੁਂ। ਤ੍ਵ◌ਂ ਅਨ੍ਵਭੂਯਿ, ਅਨੁਭੂਯਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਨ੍ਵਭੂਯਿਤ੍ਥ, ਅਨੁਭੂਯਿਤ੍ਥ। ਅਹਂ ਅਨ੍ਵਭੂਯਿਂ, ਅਨੁਭੂਯਿਂ, ਮਯਂ ਅਨ੍ਵਭੂਯਿਮ੍ਹ, ਅਨੁਭੂਯਿਮ੍ਹ, ਅਨ੍ਵਭੂਯਿਮ੍ਹਾ, ਅਨੁਭੂਯਿਮ੍ਹਾ ਵ◌ਾ। **ਭਾਵ◌ੇ** ਅਭਵ◌ਿਤ੍ਥ, ਅਭੂਯਿਤ੍ਥ ਤਯਾ।

ਸੋ ਅਪਚਿ, ਪਚਿ, ਅਪਚੀ, ਪਚੀ ਵ◌ਾ, ਤੇ ਅਪਚਿਂਸੁ, ਪਚਿਂਸੁ, ਅਪਚੁਂ, ਪਚੁਂ। ਤ੍ਵ◌ਂ ਅਪਚਿ, ਪਚਿ, ਅਪਚੋ, ਪਚੋ ਵ◌ਾ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਪਚਿਤ੍ਥ, ਪਚਿਤ੍ਥ। ਅਹਂ ਅਪਚਿਂ, ਪਚਿਂ, ਮਯਂ ਅਪਚਿਮ੍ਹ, ਪਚਿਮ੍ਹ, ਅਪਚਿਮ੍ਹਾ, ਪਚਿਮ੍ਹਾ ਵ◌ਾ। ਸੋ ਅਪਚਿਤ੍ਥ, ਪਚਿਤ੍ਥ, ਅਪਚਾ, ਪਚਾ ਵ◌ਾ, ਅਪਚੂ, ਪਚੂ। ਅਪਚਿਸੇ, ਅਪਚਿਵ◌ੰ। ਅਪਚਂ, ਪਚਂ, ਅਪਚ, ਪਚ ਵ◌ਾ, ਅਪਚਿਮ੍ਹੇ, ਪਚਿਮ੍ਹੇ।

ਕਮ੍ਮਨਿ ਅਪਚ੍ਚਿਤ੍ਥ, ਪਚ੍ਚਿਤ੍ਥ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤੇ** ਅਪਚ੍ਚਿ, ਪਚ੍ਚਿ, ਅਪਚ੍ਚੀ, ਪਚ੍ਚੀ ਵ◌ਾ, ਅਪਚ੍ਚਿਂਸੁ, ਪਚ੍ਚਿਂਸੁ, ਅਪਚ੍ਚੁਂ, ਪਚ੍ਚੁਂ। ਅਪਚ੍ਚਿ, ਪਚ੍ਚਿ, ਅਪਚ੍ਚੋ, ਪਚ੍ਚੋ ਵ◌ਾ, ਅਪਚ੍ਚਿਤ੍ਥ, ਪਚ੍ਚਿਤ੍ਥ। ਅਪਚ੍ਚਿਂ, ਪਚ੍ਚਿਂ, ਅਪਚ੍ਚਿਮ੍ਹ, ਪਚ੍ਚਿਮ੍ਹ, ਅਪਚ੍ਚਿਮ੍ਹਾ, ਪਚ੍ਚਿਮ੍ਹਾ ਵ◌ਾ।

ਸੋ ਗਾਮਂ ਅਗਚ੍ਛੀ, ਗਚ੍ਛੀ, ਅਗਚ੍ਛਿ, ਗਚ੍ਛਿ ਵ◌ਾ, ਤੇ ਅਗਚ੍ਛਿਂਸੁ, ਗਚ੍ਛਿਂਸੁ, ਅਗਚ੍ਛੁਂ, ਗਚ੍ਛੁਂ। ਤ੍ਵ◌ਂ ਅਗਚ੍ਛਿ, ਗਚ੍ਛਿ, ਅਗਚ੍ਛੋ, ਗਚ੍ਛੋ ਵ◌ਾ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਗਚ੍ਛਿਤ੍ਥ, ਗਚ੍ਛਿਤ੍ਥ। ਅਹਂ ਅਗਚ੍ਛਿਂ, ਗਚ੍ਛਿਂ, ਮਯਂ ਅਗਚ੍ਛਿਮ੍ਹ, ਗਚ੍ਛਿਮ੍ਹ, ਅਗਚ੍ਛਿਮ੍ਹਾ, ਗਚ੍ਛਿਮ੍ਹਾ ਵ◌ਾ।

‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਜ੍ਜਤਨਿਮ੍ਹਿ ਗਮਿਸ੍ਸ **ਚ੍ਛਸ**੍ਸ ਕ੍ਵਚਿ **ਞ੍ਛਾ**ਦੇਸੋ, ਅਗਞ੍ਛਿ, ਗਞ੍ਛਿ, ਅਗਞ੍ਛੀ, ਗਞ੍ਛੀ ਵਾ, ਤੇ ਅਗਞ੍ਛਿੰਸੁ , ਗਞ੍ਛਿੰਸੁ, ਅਗਞ੍ਛੁੰ, ਗਞ੍ਛੁੰ। ਤ੍ਵੰ ਅਗਞ੍ਛਿ, ਗਞ੍ਛਿ, ਅਗਞ੍ਛੋ, ਗਞ੍ਛੋ ਵਾ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਗਞ੍ਛਿਤ੍ਥ, ਗਞ੍ਛਿਤ੍ਥ। ਅਹਂ ਅਗਞ੍ਛਿਂ, ਗਞ੍ਛਿਂ, ਮਯਂ ਅਗਞ੍ਛਿਮ੍ਹ, ਗਞ੍ਛਿਮ੍ਹ, ਅਗਞ੍ਛਿਮ੍ਹਾ, ਗਞ੍ਛਿਮ੍ਹਾ ਵਾ।

ਚ੍ਛਾਦੇਸਾਭਾਵੇ ਸੋ ਅਗਮਿ, ਗਮਿ, ਅਗਮੀ, ਗਮੀ ਵਾ, ‘‘ਕਰਸ੍ਸ ਕਾਸਤ੍ਤਮਜ੍ਜਤਨਿਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਭਾ**ਵਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ, ‘‘ਸਤ੍ਤਮਜ੍ਜਤਨਿਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਵਾ **ਸਾ**ਗਮੇ ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਬਜ੍ਜਨਤੋ **ਆ**ਕਾਰਾਗਮੋ, ਅਗਮਾਸਿ, ਉਂਵਚਨਸ੍ਸ ਕ੍ਵਚਿ **ਅਂਸ੍**ਵਾਦੇਸੋ, **ਉ**ਚਾਗਮੋ **ਤ੍ਥਮ੍ਹੇ**ਸੁ ਕ੍ਵਚਿ, ਅਗਮਿਂਸੁ, ਗਮਿਂਸੁ, ਅਗਮਂਸੁ, ਗਮਂਸੁ, ਅਗਮੁਂ, ਗਮੁਂ, ਤ੍ਵਂ ਅਗਮਿ, ਗਮਿ, ਅਗਮੋ, ਗਮੋ ਵਾ, ਅਗਮਿਤ੍ਥ, ਗਮਿਤ੍ਥ, ਅਗਮੁਤ੍ਥ, ਗਮੁਤ੍ਥ। ਅਹਂ ਅਗਮਿਂ, ਗਮਿਂ, ਅਗਮਿਮ੍ਹ, ਗਮਿਮ੍ਹ, ਅਗਮੁਮ੍ਹ, ਗਮੁਮ੍ਹ, ਅਗਮਿਮ੍ਹਾ, ਗਮਿਮ੍ਹਾ ਵਾ।

‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਗਮਿਸ੍ਸ ਅਜ੍ਜਤਨਿਮ੍ਹਿ **ਗਾ**ਦੇਸੋ ਚ, ਸੋ ਅਜ੍ਝਗਾ, ਪਰਲੋਪੋ, ਤੇ ਅਜ੍ਝਗੁਂ। ਤ੍ਵਂ ਅਜ੍ਝਗੋ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਜ੍ਝਗੁਤ੍ਥ। ਅਹਂ ਅਜ੍ਝਗਿਂ, ਮਯਂ ਅਜ੍ਝਗੁਮ੍ਹ।

ਅਤ੍ਤਨੋਪਦੇ ਸੋ ਅਗਚ੍ਛਿਤ੍ਥ, ਗਚ੍ਛਿਤ੍ਥ, ਅਗਞ੍ਛਿਤ੍ਥ, ਗਞ੍ਛਿਤ੍ਥ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਚ੍ਛਾ**ਦੇਸਾਭਾਵੇ ਸੋ ਅਗਮਿਤ੍ਥ, ਗਮਿਤ੍ਥ, ਅਗਮਾ, ਗਮਾ, ਤੇ ਅਗਮੂ, ਗਮੂ, ਅਜ੍ਝਗੂ, ਅਗੂ। ਤ੍ਵਂ ਅਗਮਿਸੇ, ਗਮਿਸੇ, ਅਗਮਿਵ੍ਹੋ, ਗਮਿਵ੍ਹੋ। ਅਹਂ ਅਗਮਂ, ਗਮਂ, ਅਗਮ, ਗਮ, ਅਜ੍ਝਗਂ ਵਾ, ਅਗਮਿਮ੍ਹੇ, ਗਮਿਮ੍ਹੇ।

ਕਮ੍ਮੇ ਗਾਮੋ ਅਗਚ੍ਛੀਯਿਤ੍ਥ ਤੇਨ, ਗਚ੍ਛੀਯਿਤ੍ਥ, ਅਗਞ੍ਛਿਯਿਤ੍ਥ, ਗਞ੍ਛਿਯਿਤ੍ਥ, ਅਗਮੀਯਿਤ੍ਥ, ਗਮੀਯਿਤ੍ਥ, ਅਗਮਿਤ੍ਥ, ਗਮਿਤ੍ਥ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤੇ** ਅਗਚ੍ਛੀਯਿ, ਗਚ੍ਛੀਯਿ ਵਾ, ਅਗਮੀਯਿ, ਗਮੀਯਿ ਵਾ, ਅਗਚ੍ਛੀਯੁਂ, ਅਗਮੀਯੁਂ ਵਾ। ਤਥਾ ਅਘਮ੍ਮੀਯਿ, ਅਘਮ੍ਮੀਯਿਂਸੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

‘‘ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨੀ, ਅਜ੍ਜਤਨੀ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੭੧. ਮਾਯੋਗੇ ਸਬ੍ਬਕਾਲੇ ਚ।

ਯਦਾ**ਮਾਯੋਗੋ**, ਤਦਾ **ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨਜ੍ਜਤਨੀ**ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਸਬ੍ਬਕਾਲੇਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਪਞ੍ਚਮੀ** ਚ। ਮਾ ਭਵਤਿ, ਮਾ ਭਵਾ, ਮਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨਜ੍ਜਤਨੀਪਞ੍ਚਮੀ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ, ਸੇਸਂ ਨੇਯ੍ਯਂ, ਸੋ ਮਾ ਭਵਾ, ਮਾ ਭਵੀ, ਮਾ ਤੇ ਭਵਨ੍ਤ੍ਵਨ੍ਤੁਰਾਯਾ। ਮਾ ਪਚਾ, ਮਾ ਪਚੀ, ਮਾ ਪਚਤੁ। ਮਾ ਗਚ੍ਛਾ, ਮਾ ਗਚ੍ਛੀ, ਮਾ ਗਚ੍ਛਤੁ। ਮਾ ਕਞ੍ਚਿ ਪਾਪਮਾਗਮਾ, ਮਾ ਅਗਮਿ, ਮਾ ਗਮਾ, ਮਾ ਗਮੀ, ਮਾ ਗਮੇਤੁ। ਤ੍ਵਂ ਮਾ ਗਚ੍ਛੋ, ਮਾ ਗਚ੍ਛਿ, ਮਾ ਗਚ੍ਛਾਹਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਤੀਤਕਾਲਿਕਵਿਭਤ੍ਤਿ।

੪੭੨. ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ ਸ੍ਸਤਿ ਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸ੍ਸਸਿ ਸ੍ਸਥ, ਸ੍ਸਾਮਿਸ੍ਸਾਮ, ਸ੍ਸਤੇ ਸ੍ਸਨ੍ਤੇ, ਸ੍ਸਸੇ ਸ੍ਸਵ੍ਹੇ, ਸ੍ਸਂਸ੍ਸਾਮ੍ਹੇ।

ਸ੍ਸਤਜਾਦੀਨਂ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨਂ ਵਚਨਾਨਂ **ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਸਞ੍ਞਾ ਹੋਤਿ। ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੋ, ਤਂਕਾਲਦੀਪਕਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿ **ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੪੭੩. ਅਨਾਗਤੇ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ।

ਅਨਾਗਤੇ ਕਾਲੇ **ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਅਤੀਤੇਪਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ, ਤੰਕਾਲਵਚਨਿਚ੍ਛਯਾ।
''ਅਨੇਕਜਾਤਿਸੰਸਾਰੰ, ਸਨ੍ਧਾਵਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਸੁ॥

ਨ ਆਗਤੋ **ਅਨਾਗਤੋ,** ਪਚ੍ਚਯਸਾਮਗ੍ਗਿਯੰ ਸਤਿ ਆਯਤਿੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੋ, ਵੁਦ੍ਧਿ**ਅਵ**ਾਦੇਸਾ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ ਚ।

ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਭਵਿਸ੍ਸਸਿ, ਭਵਿਸ੍ਸਥ। ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ। ਭਵਿਸ੍ਸਤੇ, ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਭਵਿਸ੍ਸਸੇ, ਭਵਿਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਭਵਿਸ੍ਸੰ, ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹੇ।

ਕਮ੍ਮੇ ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪੋ, ਸੁਖੰ ਤਯਾ ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤੇ, ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਸੇ, ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸੰ, ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹੇ। **ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤੇ** ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ, ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਭਾਵੇ** ਭਵਿਸ੍ਸਤੇ ਤੇਨ, **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪਾਭਾਵੇ ਅਨੁਭੂਯਿਸ੍ਸਤੇ, ਅਨੁਭੂਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਭਾਵੇ** ਭੂਯਿਸ੍ਸਤੇ।

ਤਥਾ ਪਚਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਚਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਪਚਿਸ੍ਸਸਿ, ਪਚਿਸ੍ਸਥ। ਪਚਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਪਚਿਸ੍ਸਾਮ। ਪਚਿਸ੍ਸਤੇ, ਪਚਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਪਚਿਸ੍ਸਸੇ, ਪਚਿਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਪਚਿਸ੍ਸੰ, ਪਚਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹੇ।

ਕਮ੍ਮੇ ਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੇ ਓਦਨੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ, ਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤੇ** ਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਸਿ, ਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਥ। ਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮ।

ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਸਿ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਥ। ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ। ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤੇ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਸੇ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸੰ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹੇ। ਸੋ ਸਗ੍ਗੰ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਗਮਿਸ੍ਸਸਿ, ਗਮਿਸ੍ਸਥ। ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਗਮਿਸ੍ਸਾਮ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਮ੍ਮੇ ਗਚ੍ਛੀਯਿਸ੍ਸਤੇ, ਗਚ੍ਛੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਗਚ੍ਛੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਗਚ੍ਛੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਗਮੀਯਿਸ੍ਸਤੇ, ਗਮੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਗਮੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਗਮੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪੇ ਗਮਿਸ੍ਸਤੇ , ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ। ਤਥਾ ਘਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਘਮ੍ਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਵਿਭਤ੍ਤਿ।

੪੮੪. ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿ ਸ੍ਸਾ ਸ੍ਸੰਸੁ, ਸ੍ਸੇ ਸ੍ਸਥ, ਸ੍ਸੰਸ੍ਸਾਮ੍ਹਾ, ਸ੍ਸਥ ਸ੍ਸਿਸੁ, ਸ੍ਸਸੇ ਸ੍ਸਵ੍ਹੇ, ਸ੍ਸਿੰਸ੍ਸਾਮ੍ਹਸੇ।

ਸ੍ਸਾਦੀਨੰ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨੰ **ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿ**ਸਞ੍ਞਾ ਹੋਤਿ। ਕਾਲਸ੍ਸ ਅਤਿਪਤਨੰ ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿ, ਸਾ ਪਨ ਵਿਰੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯੂਪਨਿਪਾਤਤੋ, ਕਾਰਣਵੇਕਲ੍ਲਤੋ ਵਾ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਅਨਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ, ਤਦ੍ਦੀਪਕਤ੍ਤਾ ਅਯੰ ਵਿਭਤ੍ਤਿ **ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੪੮੫. ਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਨ੍ਨੇਤੀਤੇ ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿ।

ਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤੇ ਅਤੀਤੇ ਕਾਲੇ **ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿ**ਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਅਤਿਪਤਨੰ **ਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਨ੍ਨੰ,** ਤੰ ਪਨ ਸਾਧਕਸਤ੍ਤਿਵਿਰਹੇਨ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਕ੍ਰਿਯਾ ਅਤੀਤਸਦ੍ਦੇਨ ਵੋਹਰਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਥਾਪਿ ਤਕ੍ਕਿਰਿਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਟਿਬਨ੍ਧਕਰਕ੍ਰਿਯਾਯ ਕਾਲਭੇਦੇਨ ਅਤੀਤਵੋਹਾਰੋ ਲਬ੍ਭਤੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿਪਰਸ੍ਸਪਦਪਠਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨਂ **ਸ੍ਸਾ**, **ਅ**ਕਾਰਿਕਾਰਾਗਮਾ, ਵੁਦ੍ਧਿ**ਅ**ਵਾਦੇਸਾ ਚ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਸ੍ਸਾ ਸ੍ਸਾਮ੍ਹਾ**ਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਕ੍ਵਚਿ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, **ਸ੍ਸੇ**ਵਚਨਸ੍ਸ ਚ **ਅ**ਤ੍ਤਂ।

ਸੋ ਚੇ ਪਠਮਵਯੇ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਅਲਭਿਸ੍ਸ, ਅਰਹਾ ਅਭਵਿਸ੍ਸ, ਭਵਿਸ੍ਸ, ਅਭਵਿਸ੍ਸਾ, ਭਵਿਸ੍ਸਾਵਾ, ਤੇ ਚੇ ਤਂ ਅਲਭਿਸ੍ਸਂਸੁ, ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਅਭਵਿਸ੍ਸਂਸੁ, ਭਵਿਸ੍ਸਂਸੁ। ਏਵਂ ਤ੍ਵਂ ਅਭਵਿਸ੍ਸ, ਭਵਿਸ੍ਸ, ਅਭਵਿਸ੍ਸੇ ਵਾ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਭਵਿਸ੍ਸਥ, ਭਵਿਸ੍ਸਥ। ਅਹਂ ਅਭਵਿਸ੍ਸਂ, ਭਵਿਸ੍ਸਂ, ਮਯਂ ਅਭਵਿਸ੍ਸਮ੍ਹ, ਭਵਿਸ੍ਸਮ੍ਹ, ਅਭਵਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹਾ, ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹਾ ਵਾ। ਸੋ ਅਭਵਿਸ੍ਸਥ, ਅਭਵਿਸ੍ਸਿਸੁ। ਅਭਵਿਸ੍ਸਸੇ, ਅਭਵਿਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਅਭਵਿਸ੍ਸਿਂ, ਅਭਵਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹਸੇ।

ਕਮ੍ਮੇ ਅਨ੍ਵਭਵਿਸ੍ਸਥ, ਅਨ੍ਵਭਵਿਸ੍ਸਿਸੁ। ਅਨ੍ਵਭੂਯਿਸ੍ਸਥ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤੇ** ਅਨ੍ਵਭਵਿਸ੍ਸ, ਅਨ੍ਵਭਵਿਸ੍ਸਂਸੁ। ਅਨ੍ਵਭੂਯਿਸ੍ਸ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਭਾਵੇ** ਅਭਵਿਸ੍ਸਥ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ, ਅਭੂਯਿਸ੍ਸਥ।

ਤਥਾ ਸੋ ਚੇ ਤਂ ਧਨਂ ਅਲਭਿਸ੍ਸ, ਓਦਨਂ ਅਪਚਿਸ੍ਸ, ਪਚਿਸ੍ਸ, ਅਪਚਿਸ੍ਸਾ, ਪਚਿਸ੍ਸਾ ਵਾ, ਅਪਚਿਸ੍ਸਂਸੁ, ਪਚਿਸ੍ਸਂਸੁ। ਅਪਚਿਸ੍ਸ, ਪਚਿਸ੍ਸ, ਅਪਚਿਸ੍ਸੇ, ਪਚਿਸ੍ਸੇ ਵਾ, ਅਪਚਿਸ੍ਸਥ, ਪਚਿਸ੍ਸਥ। ਅਪਚਿਸ੍ਸਂ, ਪਚਿਸ੍ਸਂ, ਅਪਚਿਸ੍ਸਮ੍ਹ, ਪਚਿਸ੍ਸਮ੍ਹ, ਅਪਚਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹਾ, ਪਚਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹਾ ਵਾ। ਅਪਚਿਸ੍ਸਥ, ਪਚਿਸ੍ਸਥ, ਅਪਚਿਸ੍ਸਿਸੁ, ਪਚਿਸ੍ਸਿਸੁ। ਅਪਚਿਸ੍ਸਸੇ, ਪਚਿਸ੍ਸਸੇ, ਅਪਚਿਸ੍ਸਵ੍ਹੇ, ਪਚਿਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਅਪਚਿਸ੍ਸਿਂ, ਪਚਿਸ੍ਸਿਂ, ਅਪਚਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹਸੇ, ਪਚਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹਸੇ।

ਕਮ੍ਮੇ ਅਪਚਿਸ੍ਸਥ ਓਦਨੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ, ਅਪਚਿਸ੍ਸਿਸੁ। **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪਾਭਾਵੇ ਅਪਚੀਯਿਸ੍ਸਥ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤੇ** ਅਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸ ਤੇਨ, ਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸ, ਅਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾ, ਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾ ਵਾ, ਅਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਂਸੁ, ਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਂਸੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸੋ ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸ, ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਵਾ, ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਂਸੁ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਂਸੁ। ਤ੍ਵਂ ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸ, ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸੇ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸੇ ਵਾ, ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਥ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਥ। ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਂ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਂ, ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਮ੍ਹ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਮ੍ਹ, ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹਾ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹਾ ਵਾ। ਅਗਮਿਸ੍ਸ, ਗਮਿਸ੍ਸ, ਅਗਮਿਸ੍ਸਾ, ਗਮਿਸ੍ਸਾ ਵਾ, ਅਗਮਿਸ੍ਸਂਸੁ, ਗਮਿਸ੍ਸਂਸੁ। ਅਗਮਿਸ੍ਸ, ਗਮਿਸ੍ਸ, ਅਗਮਿਸ੍ਸੇ ਵਾ, ਅਗਮਿਸ੍ਸਥ, ਗਮਿਸ੍ਸਥ। ਅਗਮਿਸ੍ਸਂ , ਗਮਿਸ੍ਸਂ, ਅਗਮਿਸ੍ਸਮ੍ਹ, ਗਮਿਸ੍ਸਮ੍ਹ, ਅਗਮਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹਾ, ਗਮਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹਾ ਵਾ। ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਥ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਥ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਮ੍ਮੇ ਅਗਚ੍ਛੀਯਿਸ੍ਸਥ, ਅਗਮੀਯਿਸ੍ਸਥ, ਅਗਚ੍ਛੀਯਿਸ੍ਸ, ਅਗਮੀਯਿਸ੍ਸਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾ ਅਘਮ੍ਮਿਸ੍ਸਾ, ਅਘਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂਸੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿਵਿਭਤ੍ਤਿ।

ਪਞ੍ਚਮੀ ਸਤ੍ਤਮੀ ਵਤ੍ਤ-ਮਾਨਾ ਸਮ੍ਪਤਿਨਾਗਤੇ।
ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ ਪਰੋਕ੍ਖਾਦੀ, ਚਤਸ੍ਸੋਤੀਤਕਾਲਿਕਾ॥

ਛਕਾਲਿਕਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਧਾਨਂ।

ਵਿਕਰਣਵਿਧਾਨ

ਇਸੁ ਇਚ੍ਛਾਕਨ੍ਤੀਸੁ, ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ, **ਤਜਾਦ**ਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ।

''ਧਾਤੂਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ –

੪੭੬. ਇਸੁਯਮੂਨਮਨ੍ਤੋ ਚ੍ਛੋ ਵਾ।

ਇਸੁਯਮੂਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਧਾਤੂਨਂ ਅਨ੍ਤੋ **ਚ੍ਛੋ** ਹੋਤਿ ਵਾ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵਾਸਦ੍ਦੋ, ''ਅਨ੍ਤੋ ਚ੍ਛੋ ਵਾ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਆਸ**ਸ੍ਸਪਿ। ਸੋ ਸਗ੍ਗਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਇਚ੍ਛਸਿ, ਇਚ੍ਛਥ। ਇਚ੍ਛਾਮਿ, ਇਚ੍ਛਾਮ। **ਚ੍ਛਾ**ਦੇਸਾਭਾਵੇ ਅਸਂਯੋਗਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿ, ਏਸਤਿ, ਏਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਸ੍ਸ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤਮੇਵ ਪਯੋਜੀਯਤਿ, ਤੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨੋਪਦੇ ਰੂਪਾਨਿ ਸਙ੍ਖਿਪਿਸ੍ਸਾਮ। ਸੋ ਇਚ੍ਛੀਯਤਿ, ਏਸੀਯਤਿ, ਇਸ੍ਸਤੇ, ਇਸ੍ਸਤਿ, **ਯ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਇਚ੍ਛਤੁ, ਏਸਤੁ। ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਏਸੇਯ੍ਯ। ਪਰੋਕ੍ਖਾਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨੀਸੁ ਪਨ ਰੂਪਾਨਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਯੋਗਮਨੁਗਮ੍ਮ ਪਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਇਚ੍ਛਿ, ਏਸਿ। ਇਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਸਿਸ੍ਸਤਿ। ਇਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾ, ਏਸਿਸ੍ਸਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਯਮੁ ਉਪਰਮੇ, **ਨਿ**ਪੁਬ੍ਬੋ, **ਚ੍ਛਾ**ਦੇਸੋ ਚ। ਨਿਯਚ੍ਛਤਿ, ਨਿਯਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਨਿਯਮਤਿ, ਨਿਯਮਨ੍ਤਿ। **ਸਂ**ਪੁਬ੍ਬੋ ''ਸਯੇ ਚਾ''ਤਿ **ਞ**ਤ੍ਤਂ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਸਞ੍ਞਮਤਿ, ਸਞ੍ਞਮਨ੍ਤਿ।

ਕਮ੍ਮੇ ਨਿਯਚ੍ਛੀਯਤਿ, ਨਿਯਮੀਯਤਿ, ਨਿਯਮ੍ਮਤਿ, ਸਞ੍ਞਮੀਯਤਿ ਵਾ। ਤਥਾ ਨਿਯਚ੍ਛਤੁ, ਸਞ੍ਞਮਤੁ। ਨਿਯਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਸਞ੍ਞਮੇਯ੍ਯ। ਨਿਯਚ੍ਛੀ, ਸਞ੍ਞਮੀ। ਨਿਯਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਞ੍ਞਮਿਸ੍ਸਤਿ। ਨਿਯਚ੍ਛਿਸ੍ਸ, ਸਞ੍ਞਮਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਆਸ ਉਪਵੇਸਨੇ, ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਚ੍ਛਾ**ਦੇਸੋ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ। ਅਚ੍ਛਤਿ, ਅਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਚ੍ਛਸਿ, ਅਚ੍ਛਥ। ਅਚ੍ਛਾਮਿ, ਅਚ੍ਛਾਮ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ **ਉਪ**ਪੁਬ੍ਬੋ ਉਪਾਸਤਿ, ਉਪਾਸਨ੍ਤਿ। ਅਚ੍ਛੀਯਤਿ, ਉਪਾਸੀਯਤਿ। ਅਚ੍ਛਤੁ, ਉਪਾਸਤੁ। ਅਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਉਪਾਸੇਯ੍ਯ। ਅਚ੍ਛੀ, ਉਪਾਸੀ। ਅਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ, ਉਪਾਸਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਚ੍ਛਿਸ੍ਸ, ਉਪਾਸਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਲਭ ਲਾਭੇ, ਲਭਤਿ, ਲਭਨ੍ਤਿ। ਲਭਸਿ, ਲਭਥ। ਲਭਾਮਿ, ਲਭਾਮ। ਲਭਤੇ, ਲਭਨ੍ਤੇ। ਲਭਸੇ, ਲਭਵ੍ਹੇ। ਲਭੇ, ਲਭਾਮ੍ਹੇ।

ਕਮ੍ਮੇ ਯਕਾਰਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਤ੍ਤੇ ਕਤੇ ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਰਿਮ**ਭ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਬ**ਕਾਰੋ, ਲਬ੍ਭਤੇ, ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੇ। ਲਬ੍ਭਤਿ, ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਲਬ੍ਭਤਂ, ਲਬ੍ਭਤੁ। ਲਬ੍ਭੇ, ਲਬ੍ਭੇਯ੍ਯ।

ਅਜ੍ਜਤਨਿਮ੍ਹਿ ''ਵਾ, ਅਨ੍ਤੁਲੋਪੋ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ –

੪੭੭. ਲਭਸ੍ਮਾ ਈ ਇਂਨਂ ਤ੍ਥਤ੍ਥਂ।

ਲਭਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਾ ਧਾਤੁਤੋ ਪਰੇਸਂ ਈਇਂਨਂ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ **ਤ੍ਥ ਤ੍ਥਂ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਚ। ਅਲਤ੍ਥ, ਅਲਭਿ, ਲਭਿ, ਅਲਭਿਂਸੁ, ਲਭਿਂਸੁ। ਅਲਭੋ, ਲਭੋ, ਅਲਭਿ, ਲਭਿ, ਅਲਭਿਤ੍ਥ, ਲਭਿਤ੍ਥ। ਅਲਤ੍ਥਂ, ਅਲਭਿਂ, ਲਭਿਂ, ਅਲਭਿਮ੍ਹ, ਲਭਿਮ੍ਹ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਮ੍ਹਿ ''ਕਰਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਕਾਹੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਵਚ ਮੁਚ ਭੁਜਾ**ਦਿਤੋ **ਸ੍ਸ**ਸ੍ਸ**ਖਾ**ਦੇਸੋ, **ਵਸ ਛਿਦ ਲਭਾ**ਦਿਤੋ **ਛਾ**ਦੇਸੋ ਚ ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ **ਸ੍ਸ**ਸ੍ਸ **ਛਾ**ਦੇਸੋ, ''ਬਜ੍ਝਜਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੋ ਛਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਚ**ਕਾਰੋ, ਲਚ੍ਛਤਿ, ਲਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਲਚ੍ਛਸਿ, ਲਚ੍ਛਥ। ਲਚ੍ਛਾਮਿ, ਲਚ੍ਛਾਮ। **ਛਾ**ਦੇਸਾਭਾਵੇ ਲਭਿਸ੍ਸਤਿ, ਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਲਭਿਸ੍ਸਸਿ, ਲਭਿਸ੍ਸਥ। ਲਭਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਲਭਿਸ੍ਸਾਮ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਲਭਿਸ੍ਸ, ਅਲਭਿਸ੍ਸਂਸੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਚ ਵਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਚਾਯਂ, ਵਚਤਿ, ਵਚਨ੍ਤਿ। ਵਚਸਿ, ਵਚਥ। ਵਚਾਮਿ, ਵਚਾਮ।

ਕਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਨੋਪਦੇ, **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਚ ਕਤੇ –

੪੭੮. ਵ**ਚ** ਵ**ਸ** ਵ**ਹਾਦੀਨਮੁਕਾਰੋ** ਵ**ਸ੍ਸ ਯੇ**।

ਵ**ਚ** ਵ**ਸ** ਵ**ਹ**ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨੰ ਧਾਤੂਨੰ ਵਕਾਰਸ੍ਸ **ਉ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ, **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵ**ਡ੍ਢ**ਸ੍ਸ ਚ। ‘‘ਵਸ੍ਸ ਅ ਵ’’ਇਤਿ ਸਮਾਸੇਨ ਦੁਤਿਯਵ੍ਵੇਤ੍ਤ ਵਗ੍ਗਹਣੰ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੰ, ਤੇਨ **ਅ**ਕਾਰਸ੍ਸਪਿ **ਉ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਪੁਰਿਮਪਕ੍ਖੇ ਪਰਲੋਪੋ। ‘‘ਤਸ੍ਸ ਚਵਗ੍ਗ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਸਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਯ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਚ**ਕਾਰੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੰ। ਉਚ੍ਚਤੇ, ਉਚ੍ਚਨ੍ਤੇ। ਵੁਚ੍ਚਤੇ, ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ। ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾ ਵਚਤੁ, ਵੁਚ੍ਚਤੁ। ਵਚੇਯ੍ਯ, ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ। ਅਵਚਾ, ਅਵਚ੍ਚਾ, ਅਵਚੂ, ਅਵਚ੍ਚੁ। ਅਵਚ, ਅਵਚੋ, ਅਵਚੁਤ੍ਥ। ਅਵਚ, ਅਵਚੰ, ਅਵਚਮ੍ਹਾ। ਅਵਚੁਤ੍ਥ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੪੭੯. ਵ**ਚਸ੍ਸਜ੍ਜਤਨਿਮ੍ਹਿ ਮਕਾਰੋ ਓ**।

ਵ**ਚ**ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰੋ **ਓ**ਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤੇ ਅਜ੍ਜਤਨਿਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਅਵੋਚਿ, ਅਵੋਚੁੰ। ਅਵੋਚੋ, ਅਵੋਚੁਤ੍ਥ। ਅਵੋਚਿੰ, ਅਵੋਚੁਮ੍ਹ, **ਉ**ਕਾਰਾਗਮੋ। ਅਵੋਚ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ, ਅਵੋਚੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਵੁਚ੍ਛਿਤ੍ਥ।

ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਮ੍ਹਿ **ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਸ੍ਸ**ਸ੍ਸ **ਖ**ਾਦੇਸੋ, ‘‘ਬਜਵ੍ਜਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ‘‘ਕੋ ਖੇ ਚਾ’’ਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਕਾ**ਦੇਸੋ, ਵਕ੍ਖਤਿ, ਵਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਵਕ੍ਖਸਿ, ਵਕ੍ਖਥ। ਵਕ੍ਖਾਮਿ, ਵਕ੍ਖਾਮ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵ**ਸ** ਨਿਵਾਸੇ, ਵਸਤਿ, ਵਸਨ੍ਤਿ।

ਕਮ੍ਮੇ ਉਤ੍ਤੰ, ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਵੁਸ੍ਸਤਿ, ਵੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਸਤੁ। ਵਸੇਯ੍ਯ। ਅਵਸਿ, ਵਸਿ।

ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਯੰ **ਸ੍ਸ**ਸ੍ਸ **ਛ**ਾਦੇਸੋ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਚ**ਕਾਰੋ ਚ, ਵਚ੍ਛਤਿ, ਵਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਵਚ੍ਛਸਿ, ਵਚ੍ਛਥ। ਵਚ੍ਛਾਮਿ, ਵਚ੍ਛਾਮ। ਵਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਵਸਿਸ੍ਸ, ਅਵਸਿਸ੍ਸੰਸੁ।

ਤਥਾ **ਰੁਦ** ਅਸ੍ਸੁਵਿਮੋਚਨੇ, ਰੋਦਤਿ, ਰੁਚ੍ਛਤਿ। ਰੋਦਿਸ੍ਸਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕੁਸ ਅਕ੍ਕੋਸੇ, **ਆ**ਪੁਬ੍ਬੋ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੁਰਸ੍ਸਤ੍ਤਾਨਿ, **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵੁਦ੍ਧਿਯੋ ਚ। ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ। ਅਕ੍ਕੋਸਤੁ। ਅਕ੍ਕੋਸੇਯ੍ਯ।

‘‘ਅਨ੍ਤਲੋਪੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਮਣ੍ਡੂਕਗਤਿਯਾ ‘‘ਵਾ’’ਤਿ ਚ।

੪੮੦. ਕੁਸਸ੍ਮਾ ਦੀ ਚ੍ਛਿ।

ਕੁਸ ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਾ ਧਾਤੁਤੋ ਈਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਚ੍ਛਿ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਚ। ਅਕ੍ਕੋਚ੍ਛਿ ਮਂ, ਅਕ੍ਕੋਸਿ ਵਾ। ਅਕ੍ਕੋਸਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਕ੍ਕੋਸਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵ**ਹ** ਪਾਪੁਣਨੇ, ਵਹਤਿ, ਵਹਨ੍ਤਿ।

ਕਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਨੋਪਦੇ, **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਚ ਕਤੇ –

‘‘ਯੇ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੮੧. ਹ ਵਿਪਰਿਯਯੋ ਲੋ ਵਾ।

ਹਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਪਰਿਯਯੋ ਹੋਤਿ **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ, **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਚ **ਲ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵਾਸਦ੍ਦੋ, ਤੇਨ ''ਗਯ੍ਹਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਲ**ਤ੍ਤਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਸ੍ਸ **ਯ**ਕਾਰਸ੍ਸੇਵੇਤਂ **ਲ**ਤ੍ਤਂ, ''ਵਚਵਸ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਉਤ੍ਤਂ। ਵੁਯ੍ਹਤਿ, ਵੁਲ੍ਹਤਿ, ਵੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਵਹਤੁ, ਵੁਯ੍ਹਤੁ। ਵਹੇਯਜ, ਵੁਯ੍ਹੇਯਜ। ਅਵਹੀ, ਅਵੁਯ੍ਹਿਤ੍ਥ, ਅਵਹਿਤ੍ਥ। ਅਵਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਵੁਯ੍ਹਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਵਹਿਸ੍ਸ, ਅਵੁਯ੍ਹਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਜਰ ਵਯੋਹਾਨਿਮ੍ਹਿ।

੪੮੨. ਜਰਮਰਾਨਂ ਜੀਰਜੀਯਜਮੀਯਜਾ ਵਾ।

ਜਰਮਰ ਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਧਾਤੂਨਂ **ਜੀਰਜੀਯਜਮੀਯਜਾ**ਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ। ਜੀਰਤਿ, ਜੀਰਨ੍ਤਿ। ਜੀਯਜਤਿ, ਜੀਯਜਨ੍ਤਿ। ''ਕ੍ਵਚਾ''ਦਿਸੁਤ੍ਤੇਨ ਏਕਯਕਾਰਸ੍ਸ ਕ੍ਵਚਿ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ। ਜੀਯਤਿ, ਜੀਯਨ੍ਤਿ।

ਕਮ੍ਮੇ ਜੀਰੀਯਤਿ, ਜੀਰੀਯਨ੍ਤਿ। ਜੀਯਿਯਜਤਿ, ਜੀਯਿਯਜਨ੍ਤਿ। ਜੀਰਤੁ, ਜੀਯਜਤੁ। ਜੀਰੇਯਜ, ਜੀਯਜੇਯਜ। ਅਜੀਰੀ, ਜੀਰੀ, ਜੀਯਜੀ। ਜੀਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਜੀਯਿਜਸ੍ਸਤਿ। ਅਜੀਰਿਸ੍ਸ, ਅਜੀਯਿਜਸ੍ਸ।

ਮਰ ਪਾਣਚਾਗੇ, **ਮੀਯਜਾ**ਦੇਸੋ, ਮੀਯਜਤਿ, ਮੀਯਜਨ੍ਤਿ। ਮੀਯਤਿ, ਮੀਯਨ੍ਤਿ ਵਾ। ਮਰਤਿ, ਮਰਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਦਿਸ ਪੇਕ੍ਖਣੇ।

੪੮੩. ਦਿਸਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਸ ਦਕ੍ਖਾ ਵਾ।

ਦਿਸਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਪਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਸ ਦਕ੍ਖ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵਾਸਦ੍ਦੋ, ਤੇਨ **ਦਿਸ੍ਸਾ**ਦੇਸੋ ਕਮ੍ਮਨਿ ਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕੇ ਏਵ। ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਦਕ੍ਖਤਿ, ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ।

ਕਮ੍ਮਨਿ ਯਕਾਰਲੋਪੋ, ਦਿਸ੍ਸਤੇ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਵਿਪਸ੍ਸੀਯਤਿ, ਦਕ੍ਖੀਯਤਿ। ਪਸ੍ਸਤੁ, ਦਕ੍ਖਤੁ, ਦਿਸ੍ਸਤੁ। ਪਸ੍ਸੇਯਜ, ਦਕ੍ਖੇਯਜ, ਦਿਸ੍ਸੇਯਜ।

ਹਿਯਜਤ੍ਤਨਿਯਂ ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਧਾਤੁਇਕਾਰਸ੍ਸ **ਅ**ਤ੍ਤਂ, ਅਦ੍ਦਸਾ, ਅਦ੍ਦਸ। **ਕਮ੍ਮਨਿ** ਅਦਿਸ੍ਸ।

ਤਥਾ ਅਪਸ੍ਸਿ, ਪਸ੍ਸਿ, ਅਪਸ੍ਸਿਂਸੁ, ਪਸ੍ਸਿਂਸੁ। ਅਪਸ੍ਸਿ, ਪਸ੍ਸਿ, ਅਪਸ੍ਸਿਤ੍ਥ, ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਥ। ਅਪਸ੍ਸਿਂ, ਪਸ੍ਸਿਂ, ਅਪਸ੍ਸਿਮ੍ਹ, ਪਸ੍ਸਿਮ੍ਹ। ਅਦ੍ਦਸਿ, ਦਸਿ, ਅਦ੍ਦਸਂਸੁ, ਦਸਂਸੁ। **ਕਮ੍ਮਨਿ** ਅਦਿਸ੍ਸਂਸੁ। ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ, ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿਂਸੁ।

ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ''ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਮ੍ਹਿ ਸ੍ਸਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਸ੍ਸ**ਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਚ, ਦਕ੍ਖਿਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਨ੍ਤਿ। ਲੋਪਾਭਾਵੇ ਦਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸ, ਅਦਕ੍ਖਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਦ ਵਿਸਰਣਗਤ੍ਯਾਵਸਾਨੇਸੁ।

''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਮਣ੍ਡੂਕਗਤਿਯਾ ''ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ ਚ।

੪੮੪. ਸਦਸ੍ਸ ਸੀਦਤ੍ਤਂ।

ਸਦਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਸੀਦਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਭਤ੍ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਕ੍ਵਚਿ। ਸੇਸਂ ਨੇਯ੍ਯਂ। ਨਿਸੀਦਤਿ, ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ। **ਭਾਵੇ** ਨਿਸਜ੍ਜਤੇ, ਇਧ ਕ੍ਵਚਾਧਿਕਾਰੇਨ **ਸੀਦਾ**-ਦੇਸੋ ਨ ਭਵਤਿ। ਨਿਸੀਦਤੁ। ਨਿਸੀਦੇ। ਨਿਸੀਦਿ। ਨਿਸੀਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਨਿਸੀਦਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਯਜ ਦੇਵਪੂਜਾਸਙ੍ਗਤਿਕਰਣਦਾਨੇਸੁ। ਯਜਤਿ, ਯਜਨ੍ਤਿ।

ਕਮ੍ਮਨਿ ‘‘ਯਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੮੫. ਯਜਸ੍ਸਾਦਿਸ੍ਸਿ।

ਯਜਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਆਦਿਸ੍ਸ **ਯ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਇ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ, ਸਰਲੋਪੋ। ਇਜ੍ਜਤੇ ਮਯਾ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਤਥਾ ਯਜਤੁ, ਇਜ੍ਜਤਂ। ਯਜੇ, ਇਜ੍ਜੇਥ। ਯਜਿ, ਇਜ੍ਜਿਤ੍ਥ। ਯਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੇ। ਯਜਿਸ੍ਸ, ਇਜ੍ਜਿਸ੍ਸਥ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਦ ਵਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਚਾਯਂ, **ਤ੍ਯਾਦ**੍ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ।

‘‘ਵਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੮੬. ਵਦਸ੍ਸ ਵਜ੍ਜਂ।

ਵਦਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਵਜ੍ਜਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ਸਬ੍ਬਾਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤੀਸੁ। ਵਿਭਤ੍ਯਾਧਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਾਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਿਦ੍ਧਂ।

‘‘ਵਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੮੭. ਲੋਪਞ੍ਚੇਤ੍ਤਮਕਾਰੋ।

ਭੂਵਾਦਿਤੋ ਪਰੋ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ **ਏਤ੍ਤ**ਮਾਪਜ੍ਜਤੇ, ਲੋਪਞ੍ਚ ਵਾ। ਵਿਕਰਣਕਾਰਿਯਵਿਧਿਪ੍ਪਕਰਣਤੋ ਚੇਤ੍ਥ **ਅ**ਕਾਰੋਤਿ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਗਯ੍ਹਤਿ।

> ਭੂਵਾਦਿਤੋ ਜੁਹੋਤ੍ਯਾਦਿ-ਤੋ ਚ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਪਰੋ।
> ਲੋਪਮਾਪਜ੍ਜਤੇ ਨਾਵ੍ਵੇ, ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤੋਤਿ॥

ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਏ**ਕਾਰੋ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਵਦੇਤਿ, ਵਦਤਿ, **ਅਨ੍ਤਿ**ਮ੍ਹਿ –

੪੮੮. ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੁਵਿਭਤ੍ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਦੀਘਵਿਪਰੀਤਾਦੇਸਲੋਪਾਗਮਾ ਚ।

ਇਧ ਧਾਤ੍ਵਾਧਿਕਾਰੇ ਆਖ੍ਯਾਤੇ, ਕਿਤਕੇ ਚ ਅਵਿਹਿਤਲਕ੍ਖਣੇਸੁ ਪਯੋਗੇਸੁ ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂਨਂ, ਤ੍ਯਾਦਿਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ, ਧਾਤੁਵਿਹਿਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਞ੍ਚ ਦੀਘਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਆਦੇਸਲੋਪਾਗਮਇਚ੍ਚੇਤਾਨਿ ਕਾਰਿਯਾਨਿ ਜਿਨਵਚਨਾਨੁਰੂਪਤੋ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ –

> ਨਾਮ੍ਹਿ ਰਸ੍ਸੋ ਕਿਯਾਦੀਨਂ, ਸਂਯੋਗੇ ਚਵ੍ਵਧਾਤੁਨਂ।

ਆਯੂਨਂ ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ, ਮ੍ਹਾ, ਸ੍ਸਾਨੁਸ੍ਸ ਚ ਰਸ੍ਸਤਾ॥

ਗਮਿਤੋ ਚ੍ਛਸ੍ਸ ਵ੍ਛੋ ਵਾਸ੍ਸ, ਗਮਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਨਿਮ੍ਹਿ ਗਾ।
ਉਚਾਗਮੋ ਵਾ ਤ੍ਥਮ੍ਹੇਸੁ, ਧਾਤੂਨਂ ਯਮ੍ਹਿ ਦੀਘਤਾ॥

ਏਯਜੇਯਜਾਸੇਯਜਾਮੇਤੁਵ੍ਹੁ, ਵਾ ਸ੍ਸੇਸ੍ਸੇਤੁਵ੍ਹੁ ਪਾਪੁਣੇ।
ਓਕਾਰਾ ਅਤੁਮਿਤੁਵ੍ਹੁ, ਆਤ੍ਥਾ ਪਪ੍ਪੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤ੍ਥਥੇ॥

ਤਥਾ ਬ੍ਰੂਤੋਤਿ ਅਨ੍ਤੀਨਂ, ਅਉ ਵਾਹ ਚ ਧਾਤੁਯਾ।
ਪਰੋਕ੍ਖਾਯ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਅਨਬ੍ਭਾਸਸ੍ਸ ਦੀਘਤਾ॥

ਸਂਯੋਗਨ੍ਤੋ ਅਕਾਰੇਤ੍ਥ, ਵਿਭਤ੍ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿ ਤੁ।
ਲੋਪ ਮਾਪਜ੍ਜਤੇ ਨਿਚ੍ਚ-ਮੇਕਾਰੋਕਾਰਤੋ ਪਰੋਤਿ॥

ਏਕਾਰਤੋ ਪਰਸ੍ਸ **ਅਨ੍ਤਿਅ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, ਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ, ਵਦੇਨ੍ਤਿ, ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵਜ੍ਜੇਸਿ, ਵਦੇਸਿ, ਵਦਸਿ, ਵਜ੍ਜੇਥ, ਵਦੇਥ, ਵਦਥ। ਵਜ੍ਜੇਮਿ, ਵਜ੍ਜਾਮਿ, ਵਦੇਮਿ, ਵਦਾਮਿ, ਵਜ੍ਜੇਮ, ਵਦੇਮ, ਵਜ੍ਜਾਮ, ਵਦਾਮ।

ਕਮ੍ਮਨਿ ਵਜ੍ਜੀਯਤਿ, ਵਜ੍ਜੀਯਨ੍ਤਿ। ਵਜ੍ਜਤਿ, ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਵਦੀਯਤਿ ਵਾ। ਵਜ੍ਜੇਤੁ, ਵਦੇਤੁ, ਵਦਤੁ। ਵਜ੍ਜੇ, ਵਜ੍ਜੇਯਜ, ਵਦੇ, ਵਦੇਯਜ, ਵਜ੍ਜੇਯਜੁਂ, ਵਦੇਯਜੁਂ। ਵਜ੍ਜੇਯਜਾਸਿ, ਵਜ੍ਜੇਸਿ, ਵਦੇਯਜਾਸਿ। ਅਵਦਿ, ਵਦਿ, ਵਦਿਂਸੁ। ਵਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਵਦਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਮੁ ਪਦਵਿਕ੍ਖੇਪੇ, **ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ** ਕਤੇ ''ਕ੍ਵਚਾਦਿਵਣ੍ਣਾਨਮੇਕਸ੍ਸਰਾਨਂ ਦ੍ਵੇਭਾਵੋ''ਤਿ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ, **ਕ**ਵਗ੍ਗਸ੍ਸ **ਚ**ਵਗ੍ਗੋ।

ਅਬ੍ਭਾਸਗ੍ਗਹਣਮਨੁਗ੍ਗਹਣਂ, ਵਾਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੮੯. ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਞ੍ਚ।

ਅਬ੍ਭਾਸਨ੍ਤੇ **ਨਿਗ੍ਗਹੀਤ**ਞ੍ਚਾਗਮੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵਾਸਦ੍ਦੋ, ਤੇਨ **ਕਮਾ**ਦੀਨਮੇਵੇਤਂ। ਚਙ੍ਕਮਤਿ, ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮਤਿ, ਕਮਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਚਲ ਕਮ੍ਪਨੇ, ਚਞ੍ਚਲਤਿ, ਚਲਤਿ।

ਚਲ ਦਲਨੇ, ਦਦ੍ਦਲ੍ਲਤਿ।

ਝੇਚਿਨ੍ਤਾਯਂ, **ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ** ''ਓ, ਸਰੇ, ਏ''ਤਿ ਚ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ''ਤੇ ਆਵਾਯਾ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਅਕਾਰਿਤੇਪਿ **ਏ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਆਯਾ**ਦੇਸੋ, ਝਾਯਤਿ, ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਵਿਸੇਸਵਿਧਾਨਂ।

ਅਵੁਦ੍ਧਿਕਭੂਵਾਦਿਨਯੋ।

ਤੁਦ ਬਜਥਨੇ, **ਤਜਾ**ਦਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ **ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ**, ''ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ **ਏ**ਤ੍ਥਾਨੁਵਤ੍ਤਿਤ ਵਾਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਤੁਦਾ**ਦੀਨਂ ਵੁਦ੍ਧਿਅਭਾਵੋਵ ਵਿਸੇਸੋ, ਤੁਦਤਿ, ਤੁਦਨ੍ਤਿ। ਤੁਦਸਿ, ਤੁਦਥ। ਤੁਦਾਮਿ, ਤੁਦਾਮ।

ਕਮ੍ਮੇ ''ਤਸ੍ਸ ਚਵਗ੍ਗ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਸਦਕਾਰਸ੍ਸ **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਜ**ਕਾਰੋ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੰ, ਤੁਜ੍ਜਤੇ, ਤੁਜ੍ਜਨ੍ਤੇ। ਤੁਜ੍ਜਤਿ, ਤੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੁਜ੍ਜਰੇ ਵਾ। ਤਥਾ ਤੁਦਤੁ, ਤੁਦਨ੍ਤੁ। ਤੁਦੇ, ਤੁਦੇਯ੍ਯ, ਤੁਦੇਯ੍ਯੁੰ। ਅਤੁਦਿ, ਤੁਦਿੰਸੁ। ਅਤੁਦਿ, ਅਤੁਦਿਤ੍ਥ। ਅਤੁਦਿੰ, ਅਤੁਦਿਮ੍ਹ। ਅਤੁਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਅਤੁਜ੍ਜਿ। ਤੁਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਤੁਦਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਿਸ ਪਵੇਸਨੇ **ਪਪੁਬ੍ਬੋ**, ਸੋ ਗਾਮੰ ਪਵਿਸਤਿ, ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ। ਪਵਿਸਸਿ, ਪਵਿਸਥ। ਪਵਿਸਾਮਿ, ਪਵਿਸਾਮ।

ਕਮ੍ਮੇ ਪਵਿਸਿਯ੍ਯਤੇ, ਪਵਿਸਿਯ੍ਯਨ੍ਤੇ। ਪਵਿਸਿਯ੍ਯਤਿ, ਪਵਿਸਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਪਵਿਸ੍ਸਤੇ ਵਾ। ਤਥਾ ਪਵਿਸਤੁ, ਪਵਿਸਨ੍ਤੁ। ਪਵਿਸੇਯ੍ਯ। ਪਾਵਿਸਿ, ਪਵਿਸਿ, ਪਾਵੇਕ੍ਖਿ ਪਥਵਿਂ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਜ੍ਜਤਨਿਮ੍ਹਿ **ਵਿਸ**ਸ੍ਸ ਵੇਕ੍ਖਾਦੇਸੋ ਚ। ਪਾਵਿਸਿੰਸੁ, ਪਵਿਸਿੰਸੁ।

ਕਮ੍ਮੇ ਪਾਵਿਸੀਯਿਤ੍ਥ, ਪਵਿਸੀਯਿਤ੍ਥ, ਪਾਵਿਸੀਯਿ, ਪਵਿਸੀਯਿ। ਪਵਿਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਵਿਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਪਵਿਸੀਯਿਸ੍ਸਤੇ, ਪਵਿਸਿਸ੍ਸਤੇ। ਪਾਵਿਸਿਸ੍ਸ। ਪਾਵਿਸੀਯਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਨੁਦ ਖੇਪੇ, ਨੁਦਤਿ, ਨੁਦਨ੍ਤਿ।

ਦਿਸ ਅਤਿਸਜ੍ਜਨੇ, ਉਦ੍ਦਿਸਤਿ, ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤਿ।

ਲਿਖ ਲੇਖਨੇ, ਲਿਖਤਿ, ਲਿਖਨ੍ਤਿ।

ਫੁਸ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇ, ਫੁਸਤਿ, ਫੁਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤੁਦਾਦਿਨਯੋ।

ਹੂ, ਭੂ ਸਤ੍ਤਾਯੰ, **ਤ੍ਯਾਦ੍ਯੁ**ਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ''ਭੂਵਾਦਿਤੋ ਅ''ਇਤਿ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਵਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ''ਲੋਪਞ੍ਚੇਤ੍ਤਮਕਾਰੋ''ਤਿ ਭੂਵਾਦਿਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, ''ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿ। ਸੋ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਸਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ। ਹੋਸਿ, ਹੋਥ। ਹੋਮਿ, ਹੋਮ। **ਭਾਵੇ** ਹੂਯਤੇ।

ਤਥਾ ਹੋਤੁ, ਹੋਨ੍ਤੁ। ਹੋਹਿ, ਅਨਕਾਰਪਰਤ੍ਤਾ **ਹਿ**ਲੋਪੋ ਨ ਭਵਤਿ, ਹੋਥ। ਹੋਮਿ, ਹੋਮ। **ਭਾਵੇ** ਹੂਯਤੰ।

ਸਤ੍ਤਮਿਯੰ ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਹੇਯ੍ਯ, ਹੇਯ੍ਯੁੰ। ਹੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਹੇਯ੍ਯਾਥ। ਹੇਯ੍ਯਾਮਿ, ਹੇਯ੍ਯਾਮ। ਹੇਯ੍ਯੰ ਵਾ। **ਭਾਵੇ** ਹੂਯੇਥ।

ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨਿਯੰ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪੇ ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਹੂ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਊ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਉਵ**ਾਦੇਸੋ। ਅਹੁਵਾ, ਅਹੁਵੁ, ਅਹੁਵੂ। ਅਹੁਵ, ਅਹੁਵੋ, ਅਹੁਵਤ੍ਥ। ਅਹੁਵੰ, ਅਹੁਵਮ੍ਹ। ਅਹੁਵਤ੍ਥ, ਅਹੁਵਤ੍ਥੁੰ। ਅਹੁਵਸੇ, ਅਹੁਵਵ੍ਹੰ। ਅਹੁਵਿਂ, ਅਹੁਵਮ੍ਹਸੇ। **ਭਾਵੇ** ਅਹੂਯਤ੍ਥ।

ਅਜ੍ਜਤਨਿਮ੍ਹਿ ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਹੂ**ਤੋ ਈਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ, ਸੋ ਅਹੁ, ਲੋਪਾਭਾਵੇ ''ਕਰਸ੍ਸ ਕਾਸਤ੍ਤਮਜ੍ਜਤਨਿਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਸਤ੍ਤਮਜ੍ਜਤਨਿਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਸਾ**ਗਮੋ, ਵੁਦ੍ਧਿ, ਅਹੋਸਿ, ਅਹੇਸੁੰ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਓ**ਕਾਰ**ਸ੍ਸੇ**ਕਾਰੋ। ਅਹਵੁੰ ਵਾ। ਅਹੋਸਿ, ਅਹੋਸਿਤ੍ਥ। ਅਹੋਸਿਂ, ਅਹੁਂ, ਪਰਸਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਅਹੋਸਿਮ੍ਹ, ਅਹੁਮ੍ਹ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ। **ਭਾਵੇ** ਅਹੂਯਿਤ੍ਥ।

''ਹਿ ਲੋਪੰ ਵਾ''ਤਿ ਇਤੋ ''ਲੋਪੋ, ਵਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੯੦. ਹੋਤਿਸ੍ਸਰੇ'ਹੋਹੇ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਮ੍ਹਿ ਸ੍ਸਸ੍ਸ ਚ।

ਹੂਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਸਰੋ **ਏਹ ਓਹ ਏਤ੍ਤੁ**ਮਾਪਜ੍ਜਤੇ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, **ਸ੍ਸ**ਸ੍ਸ ਚ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੋ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ।

ਹੇਹਿਤਿ, ਹੇਹਿਨ੍ਤਿ। ਹੇਹਿਸਿ, ਹੇਹਿਥ। ਹੇਹਾਮਿ, ਹੇਹਾਮ। ਲੋਪਾਭਾਵੇ – ਹੇਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਹੇਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਹੇਹਿਸ੍ਸਸਿ, ਹੇਹਿਸ੍ਸਥ। ਹੇਹਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਹੇਹਿਸ੍ਸਾਮ। **ਓਹਾਦੇਸੇ** – ਹੋਹਿਤਿ, ਹੋਹਿਨ੍ਤਿ। ਹੋਹਿਸਿ, ਹੋਹਿਥ। ਹੋਹਾਮਿ, ਹੋਹਾਮ। ਤਥਾ ਹੋਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਹੋਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਹੋਹਿਸ੍ਸਸਿ, ਹੋਹਿਸ੍ਸਥ। ਹੋਹਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਹੋਹਿਸ੍ਸਾਮ। **ਏਕਾਰਾਦੇਸੇ** – ਹੇਤਿ, ਹੇਨ੍ਤਿ। ਹੇਸਿ, ਹੇਥ। ਹੇਮਿ , ਹੇਮ। ਹੇਸ੍ਸਤਿ, ਹੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਹੇਸ੍ਸਸਿ, ਹੇਸ੍ਸਥ। ਹੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਹੇਸ੍ਸਾਮ। **ਭਾਵੇ** ਹੂਯਿਸ੍ਸਤੇ।

ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਅਹਵਿਸ੍ਸ, ਅਹਵਿਸ੍ਸਂਸੁ। ਅਹੁਯਿਸ੍ਸਥ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਹੂ, ਭੂ ਸਤ੍ਤਾਯਂ, ਭੂ ਇਤੀਧ **ਅਨੁ**ਪੁਬ੍ਬੋ, **ਤਜਾਦ**ਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਲੋਪਵੁਦ੍ਧਿਯੋ, ਅਨੁਭੋਤਿ, ਅਨੁਭੋਨ੍ਤਿ। ਅਨੁਭੋਸਿ, ਅਨੁਭੋਥ। ਅਨੁਭੋਮਿ, ਅਨੁਭੋਮ।

ਕਮ੍ਮੇ ਅਨੁਭੂਯਤਿ, ਅਨੁਭੂਯਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਅਨੁਭੋਤੁ, ਅਨੁਭੋਨ੍ਤੁ। ਅਨੁਭੋਹਿ, ਅਨੁਭੋਥ। ਅਨੁਭੋਮਿ, ਅਨੁਭੋਮ। ਅਨੁਭੂਯਤੁ, ਅਨੁਭੂਯਨ੍ਤੁ। ਅਨੁਭਵੇ, ਅਨੁਭਵੇਯ੍ਯ। ਅਨੁਭੂਯੇਯ੍ਯ। ਅਨੁਭੋਸਿ, ਅਨੁਭਵਿ। ਅਨੁਭੋਸ੍ਸਤਿ, ਅਨੁਭੋਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਨੁਭੋਸ੍ਸਸਿ, ਅਨੁਭੋਸ੍ਸਥ। ਅਨੁਭੋਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਨੁਭੋਸ੍ਸਾਮ। ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਵਾ। ਅਨੁਭੋਸ੍ਸ, ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸੀ ਸਯੇ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪੋ, ਵੁਦ੍ਧਿ ਚ, ਸੇਤਿ, ਸੇਨ੍ਤਿ। ਸੇਸਿ, ਸੇਥ। ਸੇਮਿ, ਸੇਮ। ਸੇਤੇ, ਸੇਨ੍ਤੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪਾਭਾਵੇ –

''ਸਰੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ, **ਧਾਤੁ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ।

੪੯੧. ਏ ਅਯ।

ਏਕਾਰਸ੍ਸ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਰੇ ਪਰੇ **ਅਯਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ। ਸਯਤਿ, ਸਯਨ੍ਤਿ। ਸਯਸਿ, ਸਯਥ। ਸਯਾਮਿ, ਸਯਾਮ।

ਕਮ੍ਮੇ ਅਤਿਪੁਬ੍ਬੋ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤ੍ਵਾ''ਦਿਨਾ ਯਮ੍ਹਿ ਰਸ੍ਸਸਰਸ੍ਸ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੀਘੋ, ਅਤਿਸੀਯਤੇ, ਅਤਿਸੀਯਨ੍ਤੇ। ਅਤਿਸੀਯਤਿ, ਅਤਿਸੀਯਨ੍ਤਿ। **ਭਾਵੇ** ਸੀਯਤੇ।

ਤਥਾ ਸੇਤੁ, ਸੇਨ੍ਤੁ। ਸੇਹਿ, ਸੇਥ। ਸੇਮਿ, ਸੇਮ। ਸਯਤੁ, ਸਯਨ੍ਤੁ। ਸਯ, ਸਯਾਹਿ, ਸਯਥ। ਸਯਾਮਿ, ਸਯਾਮ। ਸਯਤਂ, ਸਯਨ੍ਤਂ। ਸਯਸ੍ਸੁ, ਸਯਵ੍ਹੋ। ਸਯੇ, ਸਯਾਮਸੇ। ਅਤਿਸੀਯਤਂ, ਅਤਿਸੀਯਨ੍ਤਂ। ਅਤਿਸੀਯਤੁ, ਅਤਿਸੀਯਨ੍ਤੁ। **ਭਾਵੇ** ਸੀਯਤਂ।

ਸਯੇ, ਸਯੇਯ੍ਯ, ਸਯੇਯ੍ਯੁਂ। ਅਤਿਸੀਯੇਯ੍ਯ। **ਭਾਵੇ** ਸੀਯੇਥ।

ਅਸਯਿ, ਸਯਿ, ਅਸਯਿਂਸੁ, ਸਯਿਂਸੁ, ਅਸਯੁਂ। ਸਾਗਮੇ ਅਤਿਸੇਸਿ, ਅਤਿਸੇਸੁਂ। **ਕਮ੍ਮੇ** ਅਚ੍ਚਸੀਯਿਤ੍ਥ, ਅਚ੍ਚਸੀਯਿ, ਅਤਿਸੀਯਿ। **ਭਾਵੇ** ਸੀਯਿਤ੍ਥ।

ਸਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਇ**ਕਾਰਾਗਮਾਭਾਵੇ ਸੇਸ੍ਸਤਿ, ਸੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਕਮ੍ਮੇ** ਅਤਿਸੀਯਿਸ੍ਸਥ, ਅਤਿਸੀਯਿਸ੍ਸਤਿ। **ਭਾ**ਵੇ ਸੀਯਿਸ੍ਸਤੇ।

ਅਸਯਿਸ੍ਸਾ, ਅਸਯਿਸ੍ਸੰਸੁ। **ਕਮ੍ਮੇ** ਅਚ੍ਚਸੀਯਿਸ੍ਸਥ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਨੀ ਪਾਪੁਣਨੇ, **ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਕੋ**ਯੰ, ਅਜਂ ਗਾਮਂ ਨੇਤਿ, ਨੇਨ੍ਤਿ। ਨੇਸਿ, ਨੇਥ। ਨੇਮਿ, ਨੇਮ। ਲੋਪਾਭਾਵੇ ਨਯਤਿ, ਨਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਕਮ੍ਮੇ** ਨੀਯਤੇ ਗਾਮਂ ਅਜੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ, ਨੀਯਰੇ, ਨੀਯਨ੍ਤੇ। ਨੀਯਤਿ, ਨੀਯਨ੍ਤਿ।

ਤਥਾ ਨੇਤੁ, ਨਯਤੁ। ਨੀਯਤਂ, ਨੀਯਨ੍ਤਂ। ਨਯੇ, ਨਯੇਯ੍ਯ। ਨੀਯੇਥ, ਨੀਯੇਯ੍ਯ। ਅਨਯਿ, ਨਯਿ, ਅਨਯਿੰਸੁ, ਨਯਿੰਸੁ। ਵਿਨੇਸਿ, ਵਿਨੇਸੁਂ। ਅਨੀਯਿਤ੍ਥ, ਨੀਯਿਤ੍ਥ। ਨਯਿਸ੍ਸਤਿ , ਨੇਸ੍ਸਤਿ। ਨਯਿਸ੍ਸਤੇ, ਨੀਯਿਸ੍ਸਤੇ, ਨੀਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਨਯਿਸ੍ਸ, ਅਨੀਯਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਠਾ ਗਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ''ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੯੨. ਠਾ ਤਿਟ੍ਠੋ।

ਠਾਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਤਿਟ੍ਠਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵਾਸਦ੍ਦੋ, **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪੋ। ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਠਾਤਿ, ਠਨ੍ਤਿ। ਲੋਪਾਭਾਵੇ ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਠਾ**ਤੋ **ਹ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਚ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, **ਸਂ**ਪੁਬ੍ਬੋ ਸਣ੍ਠਹਤਿ, ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। **ਏ**ਤ੍ਤੇ ਅਧਿਟ੍ਠੇਤਿ, ਅਧਿਟ੍ਠੇਨ੍ਤਿ।

ਕਮ੍ਮੇ –

੪੯੩. ਯਮ੍ਹਿ ਦਾਧਾ ਮਾ ਠਾ ਹਾ ਪਾ ਮਹ ਮਥਾਦੀਨਮੀ।

ਭਾਵਕਮ੍ਮਵਿਸਯੇ **ਯ**ਮ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ **ਦਾ ਧਾ ਮਾ ਠਾ ਹਾਪਾ ਮਹ ਮਥ** ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਅਨ੍ਤੋ ਈਕਾਰਮਾਪਜ੍ਜਤੇ, ਨਿਚ੍ਚਤ੍ਥੋਯਮਾਰਮ੍ਭੋ। ਉਪਟ੍ਠੀਯਤਿ, ਉਪਟ੍ਠੀਯਨ੍ਤਿ। **ਹ**ਕਾਰਾਗਮੇ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਈਕਾਰਾਗਮੋ ਚ, ਪਤਿਟ੍ਠਹੀਯਤਿ, ਪਤਿਟ੍ਠਹੀਯਨ੍ਤਿ। **ਭਾ**ਵੇ ਠੀਯਤੇ।

ਤਥਾ ਤਿਟ੍ਠਤੁ, ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੁ। ਠਾਤੁ, ਠਨ੍ਤੁ। ਸਣ੍ਠਹਤੁ, ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤੁ। ਤਿਟ੍ਠੇ, ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ। ਸਣ੍ਠੇ, ਸਣ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਸਣ੍ਠੇਯ੍ਯੁਂ। ਸਣ੍ਠਹੇ, ਸਣ੍ਠਹੇਯ੍ਯੁਂ। ਅਟ੍ਠਾਸਿ, ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਸਣ੍ਠਹਿ, ਸਣ੍ਠਹਿੰਸੁ। ਪਕਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਤਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਠਸ੍ਸਤਿ, ਠਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਪਤਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ, ਪਤਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸੰਸੁ। ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸ, ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸੰਸੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਪਾ ਪਾਨੇ, ''ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੯੪. ਪਾ ਪਿਬੋ।

ਪਾਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਪਿਬਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵਾਸਦ੍ਦੋ।

ਪਿਬਤਿ। ਪਿਬਤੁ। ਪਿਬੇਯ੍ਯ। ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤ੍ਵਾ''ਦਿਨਾ **ਬ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਵਕਾਰੋ, ਪਿਵਤਿ, ਪਿਵਨ੍ਤਿ। ਪਾਤਿ, ਪਾਨ੍ਤਿ, ਪਨ੍ਤਿ ਵਾ। ਪੀਯਤੇ, ਪੀਯਨ੍ਤੇ। ਪੀਯਤਿ, ਪੀਯਨ੍ਤਿ। ਪਿਵਤੁ। ਪਿਵੇਯ੍ਯ। ਅਪਾਯਿ, ਪਿਵਿ। ਪਿਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਪਿਵਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਸ ਭੁਵਿ, ਵਿਭਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, **ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪੋ**, ਅਸ ਇਤੀਧ –

‘‘ਅਸਸ੍ਮਾ, ਅਨੁਲੋਪੋ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੯੫. ਤਿਸ੍ਸ ਤ੍ਥਿਤ੍ਤੁਂ।

ਅਸਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਾ ਧਾਤੁਮ੍ਹਾ ਪਰਸ੍ਸ **ਤਿ**ਸ੍ਸ ਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਤ੍ਥਿ**ਤ੍ਤੁਂ ਹੋਤਿ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਚ। ਅਤ੍ਥਿ।

‘‘ਵਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੯੬. ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਸਸ੍ਸਾਦਿ ਲੋਪੋ ਚ।

ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਭਤ੍ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਚ **ਅਸ**ਇਚ੍ਚੇਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਆਦਿਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ ਵਾ, ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵਾਸਦ੍ਦੋ। ਸਨ੍ਤਿ।

‘‘ਅਸਸ੍ਮਾ, ਅਨੁਲੋਪੋ’’ਤਿ ਚ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੪੯੭. ਸਿਮ੍ਹਿ ਚ।

ਅਸਧਾਤੁਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਲੋਪੋ ਹੋਤਿ **ਸਿਮ੍ਹਿ** ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ ਚ। ਤ੍ਵਂ ਅਸਿ।

੪੯੮. ਥਸ੍ਸ ਤ੍ਥਤ੍ਤੁਂ।

ਅਸਇਚ੍ਚੇਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਪਰਸ੍ਸ **ਥ**ਸ੍ਸ ਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਤ੍ਥ**ਤ੍ਤੁਂ ਹੋਤਿ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਚ। ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਤ੍ਥ।

‘‘ਵਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੯੯. ਅਸਸ੍ਮਾ ਮਿਮਾਨਂ ਮ੍ਹਿਮ੍ਹਾਨ੍ਤਲੋਪੋ ਚ।

ਅਸਇਚ੍ਚੇਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਪਰਾਸਂ **ਮਿ ਮ**ਇਚ੍ਚੇਤਾਸਂ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ **ਮ੍ਹਿਮ੍ਹ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਚ। ਅਮ੍ਹਿ, ਅਮ੍ਹ। ਅਸ੍ਮਿ, ਅਸ੍ਮ।

੫੦੦. ਤੁਸ੍ਸ ਤ੍ਥੁ।

ਅਸਇਚ੍ਚੇਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਪਰਸ੍ਸ **ਤੁ**ਸ੍ਸ ਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਤ੍ਥੁ**ਤ੍ਤੁਂ ਹੋਤਿ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਚ। ਅਤ੍ਥੁ। **ਅਸ**ਸ੍ਸਾਦਿਲੋਪੋ ਚ, ਸਨ੍ਤੁ। ਆਹਿ, ਅਤ੍ਥ। ਅਸ੍ਮਿ, ਅਸ੍ਮ।

ਸਤ੍ਤਮਿਯਂ ਅਸਸ੍ਸਾਦਿਲੋਪੋ, ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਅਸ**ਤੋ **ਏਯ੍ਯਏਯ੍ਯੁਂ** ਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ **ਇਯਾਇਯੁ**ਞ੍ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਿਯਾ, ਸਿਯੁਂ।

ਲੋਪਾਭਾਵੇ ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤ੍ਵਾ’’ਦਿਨਾ **ਅਸ**ਤੋ **ਏਯ੍ਯਾ**ਦੀਨਂ ਸਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਾਨਂ **ਸ੍ਸ ਸ੍ਸੁ ਸ੍ਸ ਸ੍ਸਥ ਸ੍ਸਂ ਸ੍ਸਾਮ**ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ, ਅਸ੍ਸੁ। ਅਸ੍ਸ, ਅਸ੍ਸਥ। ਅਸ੍ਸਂ, ਅਸ੍ਸਾਮ।

ਅਜ੍ਜਤਨਿਯਂ ਅਕਾਰਾਗਮੋ, ਦੀਘੋ ਚ, ਆਸਿ, ਆਸਿਂਸੁ, ਆਸੁਂ। ਆਸਿ, ਆਸਿਤ੍ਥ। ਆਸਿਂ, ਆਸਿਮ੍ਹ।

‘‘ਵ◌ਾ, ਅਸਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੦੧. ਅਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕੇ ਭੂ।

ਅਸਸ੍ਸੇਵ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਭੂ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵ◌ਾ ਅਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕੇ। ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤਿ, ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਭਵ◌ਿਸ੍ਸ, ਅਭਵ◌ਿਸ੍ਸੰਸੁ।

ਵ◌ਾਤਿ ਕਿਮਤ੍ਥੰ? ਆਸੁਂ।

ਬ੍ਰੂ ਵ◌ਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵ◌ਾਚਾਯਂ, **ਤਜਾਦ**ਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, **ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪੋ** ਚ।

‘‘ਕ੍ਵਚੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੦੨. ਬ੍ਰੂਤੋ ਈ ਤਿਮ੍ਹਿ।

ਬ੍ਰੂਇਚ੍ਚੇਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਪਰੋ ਈਕਾਰਾਗਮੋ ਹੋਤਿ **ਤਿ**ਮ੍ਹਿ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ ਕ੍ਵਚਿ, ਵ◌ੁਦ੍ਧਿ**ਅਵ**◌ਾਦੇਸਾ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ। ਬ੍ਰਵ◌ੀਤਿ, ਬ੍ਰੂਤਿ, ‘‘ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚਾ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨੁਵਤ੍ਤਿਤਵ◌ਾਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਬ੍ਰੂ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿ ਨ ਹੋਤਿ, **ਬਹੁਵਚਨੇ** ‘‘ਝਲਾਨਮਿਯੁਵ◌ਾ ਸਰੇ ਵ◌ਾ’’ਤਿ ਊਕਾਰਸ੍ਸ ਸਰੇ **ਉਵ**◌ਾਦੇਸੋ, ਬ੍ਰੁਵਨ੍ਤਿ। ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤ੍ਵ◌ਾ’’ਦਿਨਾ **ਬ੍ਰੂਤੋ ਤਿਅਨ੍ਤੀਨਂ** ਵ◌ਾ **ਅ ਉ** ਆਦੇਸਾ **ਬ੍ਰੂ**ਸ੍ਸ **ਆਹ**ਾਦੇਸੋ ਚ।

> ਆਹ, ਆਹੁ। ਬ੍ਰੂਸਿ, ਬ੍ਰੂਥ। ਬ੍ਰੂਮਿ, ਬ੍ਰੂਮ। ਬ੍ਰੂਤੇ, ਬ੍ਰੁਵਨ੍ਤੇ। ਬ੍ਰੂਸੇ, ਬ੍ਰੁਵਵ◌੍ਹੇ। ਬ੍ਰੁਵ◌ੇ, ਬ੍ਰੂਮ੍ਹੇ। ਬ੍ਰੂਤੁ, ਬ੍ਰੁਵਨ੍ਤੁ। ਬ੍ਰੂਹਿ, ਬ੍ਰੂਥ। ਬ੍ਰੂਮਿ, ਬ੍ਰੂਮ। ਬ੍ਰੂਤਂ, ਬ੍ਰੁਵਨ੍ਤਂ। ਬ੍ਰੁਵ◌ੇ, ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਯ੍ਯ, ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਯ੍ਯੁਂ। ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਯ੍ਯਾਥ। ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਯ੍ਯਾਮਿ, ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਯ੍ਯਾਮ। ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਥ, ਬ੍ਰੁਵ◌ੇਰਂ। ਅਬ੍ਰੁਵ◌ਾ, ਅਬ੍ਰੁਵ◌ੂ।

ਪਰੋਕ੍ਖਾਯਂ ‘‘ਬ੍ਰੂਭੂਨਮਾਹਭੂਵ◌ਾ ਪਰੋਕ੍ਖਾਯ’’ਨ੍ਤਿ **ਬ੍ਰੂ**ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਆਹ**ਆਦੇਸੋ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਸੁਪਿਨੇ ਕਿਰ ਮਾਹ, ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ, ਆਹਂਸੁ ਵ◌ਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਜ੍ਜਤਨਿਯਂ ਅਬ੍ਰਵ◌ਿ, ਅਬ੍ਰੁਵ◌ਿ, ਅਬ੍ਰਵ◌ੁਂ। ਬ੍ਰਵ◌ਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਬ੍ਰਵ◌ਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਹਨ ਹਿਂਸਾਗਤੀਸੁ, **ਤਿ**ਮ੍ਹਿ ਕ੍ਵਚਿ **ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪੋ**, ਹਨ੍ਤਿ, ਹਨਤਿ, ਹਨਨ੍ਤਿ। ਹਨਸਿ, ਹਨਥ। ਹਨਾਮਿ, ਹਨਾਮ।

ਕਮ੍ਮੇ ‘‘ਤਸ੍ਸ ਚਵਗ੍ਗ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ **ਞ**ਤ੍ਤਂ, ਦ੍ਵ◌ਿਤ੍ਤਞ੍ਞ, ਹਞ੍ਞਤੇ, ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੇ, ਹਞ੍ਞਰੇ। ਹਞ੍ਞਤਿ, ਹਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। ਹਨਤੁ, ਹਨਨ੍ਤੁ। ਹਨੇਯ੍ਯ।

‘‘ਹਨਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੦੩. ਵਧੋ ਵ◌ਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ।

ਹਨਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਵਧ**ਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵ◌ਾ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ** ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ, ਵਵਤ੍ਥਿਤਵ◌ਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵ◌ਾਸਦ੍ਦੋ। ਵਧੇਤਿ। ਵਧੀਯਤਿ। ਵਧੇਤੁ। ਵਧੀਯਤੁ। ਵਧੇਯ੍ਯ। ਅਵਧਿ, ਅਵਧਿਂਸੁ। ਅਹਨਿ, ਅਹਨਿਂਸੁ। ਵਧਿਸ੍ਸਤਿ, ਹਨਿਸ੍ਸਤਿ। **ਖਾ**ਦੇਸੇ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮਿ, ਪਟਿਹਨਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਅਵਧਿਸ੍ਸ, ਅਹਨਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਹੂਵ◌ਾਦਿਨਯੋ।

ਹੁ ਦਾਨਾਦਨਹਬਜਪ੍ਪਦਾਨੇਸੁ, **ਤਜਾ**ਦਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ, ''ਕ੍ਵਚਾਦਿਵਣ੍ਣਾਨਮੇਕਸ੍ਸਰਾਨਂ ਦ੍ਵੇਭਾਵੋ''ਤਿ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ, ''ਪੁਬ੍ਬੋਬ੍ਭਾਸੋ''ਤਿ ਅਬ੍ਭਾਸਸਞ੍ਞਾ।

''ਅਬ੍ਭਾਸੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੦੪. ਹਸ੍ਸ ਜੋ।

ਹਕਾਰਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਾਸੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ **ਜੋ** ਹੋਤਿ। ''ਲੋਪਞ੍ਚੇਤ੍ਤ ਮਕਾਰੋ''ਤਿ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪੋ, ਵੁਦ੍ਧਿ। ਜੁਹੋਤਿ।

ਲੋਪਾਭਾਵੇ ''ਝਲਾਨਂ, ਸਰੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ –

੫੦੫. ਯਵਕਾਰਾ ਚ।

ਝਲਸਞ੍ਞਾਨਂ ਇਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣਾਨਂ **ਯ**ਕਾਰਵਕਾਰਾਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਰੇ ਪਰੇਤਿ ਅਪਦਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਉ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਵਕਾਰੋ।

ਜੁਹ੍ਵਤਿ, ਜੁਹੋਤਿ, ਜੁਹ੍ਵਨ੍ਤਿ, ਜੁਹੋਨ੍ਤਿ। ਜੁਹ੍ਵਸਿ, ਜੁਹੋਸਿ, ਜੁਹ੍ਵਥ, ਜੁਹੋਥ। ਜੁਹ੍ਵਾਮਿ, ਜੁਹੋਮਿ, ਜੁਹ੍ਵਾਮ, ਜੁਹੋਮ।

ਕਮ੍ਮੇ ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੀਘੋ, ਹੂਯਤੇ, ਹੂਯਨ੍ਤੇ। ਹੂਯਤਿ, ਹੂਯਨ੍ਤਿ।

ਤਥਾ ਜੁਹੋਤੁ, ਜੁਹੋਨ੍ਤੁ, ਜੁਹ੍ਵਨ੍ਤੁ ਵਾ। ਜੁਹੇ, ਜੁਹੇਯ੍ਯ, ਜੁਹੇਯ੍ਯੁਂ। ਅਜੁਹਵਿ, ਅਜੁਹਵੁਂ। ਅਜੁਹੋਸਿ, ਅਜੁਹੋਸੁਂ। ਅਹੂਯਿਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਿ। ਜੁਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਜੁਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਜੁਹੋਸ੍ਸਤਿ, ਜੁਹੋਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ। ਅਜੁਹਿਸ੍ਸ, ਅਜੁਹਿਸ੍ਸਂਸੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਹਾ ਚਾਗੇ, ਪੁਰੇ ਵਿਯ **ਦ੍ਵੇਭਾਵਜਾ**ਦੇਸ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪਾ।

''ਅਬ੍ਭਾਸੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੦੬. ਰਸ੍ਸੋ।

ਅਬ੍ਭਾਸੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਸਰਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ।

ਜਹਾਤਿ, ਜਹਨ੍ਤਿ। ਜਹਾਸਿ, ਜਹਾਥ। ਜਹਾਮਿ, ਜਹਾਮ।

ਕਮ੍ਮੇ ''ਯਮ੍ਹਿ ਦਾਧਾਮਾਠਾਹਾਪਾਮਹਮਥਾਦੀਨਮੀ''ਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਈ**ਕਾਰੋ। ਹੀਯਤੇ, ਹੀਯਨ੍ਤੇ, ਹੀਯਰੇ। ਹੀਯਤਿ, ਹੀਯਨ੍ਤਿ।

ਤਥਾ ਜਹਾਤੁ, ਜਹਨ੍ਤੁ। ਜਹੇ, ਜਹੇਯ੍ਯ, ਜਹੇਯ੍ਯੁਂ। ਹੀਯੇਥ, ਹੀਯੇਯ੍ਯ। ਅਜਹਾਸਿ, ਅਜਹਿਂਸੁ, ਅਜਹਾਸੁਂ। ਪਜਹਿ, ਪਜਹਿਂਸੁ, ਪਜਹਂਸੁ, ਪਜਹੁਂ। **ਕਮ੍ਮੇ** ਪਜਹੀਯਿਤ੍ਥ, ਪਜਹੀਯਿ। ਪਜਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਜਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਹੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਪਜਹਿਸ੍ਸ, ਪਜਹਿਸ੍ਸਂਸੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਦਾ ਦਾਨੇ, **ਤਜਾ**ਦਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਦ੍ਵੇਭਾਵਰਸ੍ਸਤ੍ਤਾਨਿ, **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, ਦਦਾਤਿ, ਦਦਨ੍ਤਿ। ਦਦਾਸਿ, ਦਦਾਥ। ਦਦਾਮਿ, ਦਦਾਮ।

ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਾਭਾਵੇ ਮਣ੍ਡੂਕਗਤਿਯਾ ''ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੦੭. ਦਾਧਾਤੁਸ੍ਸ ਦਜ੍ਜੰ।

ਦਾਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਦਜ੍ਜਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ, ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯੰ ਵਾਸਦ੍ਦੋ, **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪੋ। ਦਜ੍ਜਤਿ, ਦਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਦਜ੍ਜਸਿ, ਦਜ੍ਜਥ। ਦਜ੍ਜਾਮਿ, ਦਜ੍ਜਾਮ। **ਦਜ੍ਜਾ**ਦੇਸਾਭਾਵੇ ''ਲੋਪਞ੍ਚੇਤ੍ਤਮਕਾਰੋ''ਤਿ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਏ**ਕਾਰੋ, ਦਾਨੰ ਦੇਤਿ, ਦੇਨ੍ਤਿ। ਦੇਸਿ, ਦੇਥ।

''ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੦੮. ਦਾਦਨ੍ਤਸ੍ਸਂ ਮਿਮੇਸੁ।

ਦਾਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਅਂ** ਹੋਤਿ ਵਾ **ਮਿਮ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਪਰੇਸੁ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਵਗ੍ਗਨ੍ਤਤ੍ਤਂ। ਦਮ੍ਮਿ, ਦਮ੍ਮ। ਦੇਮਿ, ਦੇਮ।

ਕਮ੍ਮੇ ''ਯਮ੍ਹਿ ਦਾਧਾ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ **ਈ**ਕਾਰੋ, ਦੀਯਤੇ, ਦੀਯਨ੍ਤੇ। ਦੀਯਤਿ, ਦੀਯਨ੍ਤਿ। ਦੀਯ੍ਯਤੇ, ਦੀਯ੍ਯਨ੍ਤੇ। ਦੀਯ੍ਯਤਿ, ਦੀਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਦਦਾਤੁ , ਦਦਨ੍ਤੁ। ਦਦਾਹਿ, ਦਦਾਥ। ਦਦਾਮਿ, ਦਦਾਮ। ਦਦਤਂ, ਦਦਨ੍ਤਂ। ਦਦਸ੍ਸੁ, ਦਦਵ੍ਹੋ। ਦਦੇ, ਦਦਾਮਸੇ। ਦਜ੍ਜਤੁ, ਦਜ੍ਜਨ੍ਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਦੇਤੁ, ਦੇਨ੍ਤੁ। ਦੇਹਿ, ਦੇਥ। ਦੇਮਿ, ਦੇਮ। **ਕਮ੍ਮੇ** ਦੀਯਤਂ, ਦੀਯਨ੍ਤਂ। ਦੀਯਤੁ, ਦੀਯਨ੍ਤੁ।

ਸਤ੍ਤਮਿਯਂ ਦਦੇ, ਦਦੇਯ੍ਯ, ਦਦੇਯ੍ਯੁਂ। ਦਦੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਦਦੇਯ੍ਯਾਥ। ਦਦੇਯ੍ਯਾਮਿ, ਦਦੇਯ੍ਯਾਮ। ਦਦੇਥ, ਦਦੇਰਂ। ਦਦੇਥੋ, ਦਦੇਯ੍ਯਾਵ੍ਹੋ। ਦਦੇਯ੍ਯਂ, ਦਦੇਯ੍ਯਾਮ੍ਹੇ। ਦਜ੍ਜੇ, ਦਜ੍ਜੇਯ੍ਯ।

''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਏਯ੍ਯਸ੍ਸਾਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਦਜ੍ਜਾ, ਦਜ੍ਜੁਂ, ਦਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ। ਦਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਦਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਥ। ਦਜ੍ਜਂ, ਏਯ੍ਯਾਮਿਸ੍ਸ ਅਮਾਦੇਸੋ ਚ, ਦਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਮਿ, ਦਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਮ। ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਾਭਾਵੇ ਦੇਯ੍ਯ, ਦੇਯ੍ਯੁਂ। ਦੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਦੇਯ੍ਯਾਥ। ਦੀਯੇਥ, ਦੀਯੇਯ੍ਯ।

ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨਿਯਂ ਅਦਦਾ, ਅਦਦੂ। ਅਦਦੋ, ਅਦਦਤ੍ਥ। ਅਦਦਂ, ਅਦਦਮ੍ਹ। ਅਦਦਤ੍ਥ, ਅਦਦਮ੍ਹਸੇ। **ਕਮ੍ਮੇ** ਅਦੀਯਿਤ੍ਥ।

ਅਜ੍ਜਤਨਿਮ੍ਹਿ ਅਦਦਿ, ਅਦਦਿਂਸੁ, ਅਦਦੁਂ। ਅਦਜ੍ਜਿ, ਅਦਜ੍ਜਿਂਸੁ। ਅਦਾਸਿ, ਅਦਂਸੁ। ਅਦਾਸਿ, ਅਦੋ, ਅਦਿਤ੍ਥ। ਅਦਾਸਿਂ, ਅਦਾਸਿਮ੍ਹ, ਅਦਮ੍ਹ। ਅਦਾਦਾਨਂ ਪੁਰਿਨ੍ਦਦੋ। **ਕਮ੍ਮੇ** ਅਦੀਯਿਤ੍ਥ, ਅਦੀਯਿਜ।

ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਯਂ ਇਕਾਰਾਗਮੋ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਦਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਦਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਦਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਦਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਦਸ੍ਸਤਿ, ਦਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਦਸ੍ਸਸਿ, ਦਸ੍ਸਥ। ਦਸ੍ਸਾਮਿ, ਦਸ੍ਸਾਮ। ਦਸ੍ਸਤੇ। ਦੀਯਿਸ੍ਸਤੇ, ਦੀਯਿਸ੍ਸਤਿ।

ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਅਦਦਿਸ੍ਸ, ਅਦਜ੍ਜਿਸ੍ਸ, ਅਦਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾ, ਅਦਸ੍ਸ, ਅਦਸ੍ਸਾ, ਅਦਸ੍ਸਂਸੁ। ਅਦੀਯਿਸ੍ਸਥ, ਅਦੀਯਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਧਾ ਧਾਰਣੇ, ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਵਿਭਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਰਸ੍ਸਤ੍ਤਾਨਿ, ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪੋ ਚ, ''ਦੁਤਿਯਚਤ੍ਥਾਨਂ ਪਠਮਤਤਿਯਾ''ਤਿ **ਧ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਦ**ਕਾਰੋ, ਦਧਾਤਿ, ਦਧਨ੍ਤਿ। ਅਪਿਪੁਬ੍ਬੋ ਤਸ੍ਸ ''ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਕਾਰਲੋਪੋ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਧ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਹ**ਕਾਰੋ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਿਦਹਤਿ, ਪਿਦਹਨ੍ਤਿ। ਦ੍ਵੇਭਾਵਾਭਾਵੇ ਨਿਧਿਂ ਨਿਧੇਤਿ, ਨਿਧੇਨ੍ਤਿ।

ਕਮ੍ਮੇ ਧੀਯਤੇ, ਧੀਯਤਿ, ਪਿਧੀਯਤੇ, ਪਿਧੀਯਤਿ।

ਤਥਾ ਦਧਾਤੁ, ਪਿਦਹਤੁ, ਨਿਧੇਤੁ, ਨਿਧੇਨ੍ਤੁ। ਦਧੇ, ਦਧੇਯ੍ਯ, ਪਿਦਹੇ, ਪਿਦਹੇਯ੍ਯ, ਨਿਧੇ, ਨਿਧੇਯ੍ਯ। ਦਧਾਸਿ, ਪਿਦਹਿ। ਧਸ੍ਸਤਿ, ਪਿਦਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਰਿਦਹੇਸ੍ਸਤਿ। ਅਧਸ੍ਸ, ਪਿਦਹਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਜੁਹੋਤ੍ਯਾਦਿਨਯੋ।

ਅਵੁਦ੍ਧਿਕਾ ਤੁਦਾਦੀ ਚ, ਹੂਵਾਦਿ ਚ ਤਥਾਪਰੋ।
ਜੁਹੋਤ੍ਯਾਦਿ ਚਤੁਦ੍ਧੇਵਂ, ਞੇਯ੍ਯਾ ਭੂਵਾਦਯੋ ਇਧ॥

ਭੂਵਾਦਿਗਣੋ।

ਰੁਧਾਦਿਗਣ

ਰੁਧ ਆਵਰਣੇ, ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਧਾਤੁਸਞ੍ਞਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ਵਿਭਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ।

''ਅ''ਇਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੦੯. ਰੁਧਾਦਿਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚ।

ਚਤੁਪ੍ਪਦਮਿਦਂ। **ਰੁਧ**ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਤੋ ਧਾਤੁਗਣਤੋ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਕਤ੍ਤਰਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਞ੍ਚ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ ਪਕਤਿਯਾ ਸਰਾਨੁਗਤਤ੍ਤਾ ਧਾਤੁਸ੍ਸਰਤੋ ਪਰਂ ਹੋਤਿ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਇਈਏਓ**ਪਚ੍ਚਯਾ ਚ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਵਗ੍ਗਨ੍ਤੁਤ੍ਤਂ। ਇਧ ਸਂਯੋਗਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿ, ਤਦਾਗਮਸ੍ਸ ਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਣਤੋ।

ਸੋ ਮਗ੍ਗਂ ਰੁਨ੍ਧਤਿ, ਰੁਨ੍ਧਨ੍ਤਿ। ਰੁਨ੍ਧਸਿ, ਰੁਨ੍ਧਥ। ਰੁਨ੍ਧਾਮਿ, ਰੁਨ੍ਧਾਮ। ਰੁਨ੍ਧਤੇ, ਰੁਨ੍ਧਨ੍ਤੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿ, **ਇ**ਕਾਰਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਪਨ ਰੁਨ੍ਧਿਤਿ, ਰੁਨ੍ਧੀਤਿ, ਰੁਨ੍ਧੇਤਿ, ਰੁਨ੍ਧੋਤੀਤਿਪਿ ਹੋਤਿ।

ਕਮ੍ਮੇ ਨਿਪੁਬ੍ਬੋ ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ''ਤਸ੍ਸ ਚਵਗ੍ਗ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਸਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਝਕਾਰੇ ਕਤੇ ''ਵਗ੍ਗੇ ਘੋਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ, ਮਗ੍ਗੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੇ ਤੇਨ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੇ। **ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤੇ** ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਨਿਰੁਜ੍ਝਸਿ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਥ। ਨਿਰੁਜ੍ਝਾਮਿ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਾਮ।

ਰੁਨ੍ਧਤੁ, ਰੁਨ੍ਧਨ੍ਤੁ। ਰੁਨ੍ਧਾਹਿ, ਰੁਨ੍ਧਥ। ਰੁਨ੍ਧਾਮਿ, ਰੁਨ੍ਧਾਮ। ਰੁਨ੍ਧਤਂ, ਰੁਨ੍ਧਨ੍ਤਂ। ਰੁਨ੍ਧਸ੍ਸੁ, ਰੁਨ੍ਧਵ੍ਹੋ। ਰੁਨ੍ਧੇ, ਰੁਨ੍ਧਾਮਸੇ। ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਂ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਂ। ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੁ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੁ। ਰੁਨ੍ਧੇ, ਰੁਨ੍ਧੇਯ੍ਯ, ਰੁਨ੍ਧੇਯ੍ਯੁਂ। ਰੁਨ੍ਧੇਥ, ਰੁਨ੍ਧੇਰਂ। ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਥ, ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਰੁਨ੍ਧਿ, ਰੁਨ੍ਧਿਂਸੁ। ਅਰੁਨ੍ਧਿ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ। ਨਿਰੁਜ੍ਝਿ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਂਸੁ। ਰੁਨ੍ਧਿਸ੍ਸਤਿ, ਰੁਨ੍ਧਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੇ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਰੁਨ੍ਧਿਸ੍ਸ, ਅਰੁਨ੍ਧਿਸ੍ਸਂਸੁ। ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਥ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਛਿਦਿ ਦ੍ਵਿਧਾਕਰਣੇ, ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। **ਕਮ੍ਮੇ** ਛਿਜ੍ਜਤੇ, ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇ। ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਛਿਨ੍ਦਤੁ, ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੁ। ਛਿਜ੍ਜਤੁ, ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੁ। ਛਿਨ੍ਦੇ, ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ। ਛਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਅਛਿਨ੍ਦਿ, ਛਿਨ੍ਦਿ, ਛਿਨ੍ਦਿਂਸੁ। ਅਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਛਿਜ੍ਜਿ। ਛਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤਿ,

ਛਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਸਸ੍ਸ ਛਾਦੇਸੇ – ਛੇਚ੍ਛਤਿ, ਛੇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਛੇਚ੍ਛਿਤਿ ਵਾ। **ਕਮ੍ਮੇ** ਛਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੇ, ਛਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਛਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਛਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਛਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸ। ਅਛਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਭਿਦਿ ਵਿਦਾਰਣੇ, ਭਿਨ੍ਦਤਿ, ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਯੁਜ ਯੋਗੇ, ਯੁਞ੍ਜਤਿ, ਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਯੁਜ੍ਜਤੇ, ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤੇ। ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਯੁਞ੍ਜਤੁ। ਯੁਜ੍ਜਤਂ। ਯੁਞ੍ਜੇ। ਯੁਜ੍ਜੇਥ। ਅਯੁਞ੍ਜਿ, ਅਯੁਞ੍ਜਿਂਸੁ। ਅਯੁਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਅਯੁਜ੍ਜਿ। ਯੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਯੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਯੁਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੇ, ਯੁਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਯੁਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਯੁਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਯੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸ। ਅਯੁਜ੍ਜਿਸ੍ਸਥ, ਅਯੁਜ੍ਜਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਭੁਜ ਪਾਲਨਬ੍ਯਵਹਰਣੇਸੁ, ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਯਂ ''ਕਰਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਕਾਹੋ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ **ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਭੁਜਤੋ ਸ੍ਸਸ੍ਸ ਖਾਦੇਸੋ, ''ਕੋ ਖੇ ਚਾ''ਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਕਾਰੋ, ਵੁਦ੍ਧਿ, ਭੋਕ੍ਖਤਿ, ਭੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਭੋਕ੍ਖਸਿ, ਭੋਕ੍ਖਥ। ਭੋਕ੍ਖਾਮਿ, ਭੋਕ੍ਖਾਮ। ਖਾਦੇਸਾਭਾਵੇ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਮੁਚ ਮੋਚਨੇ, ਮੁਞ੍ਚਤਿ, ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਮੁਚ੍ਚਤੇ, ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ। ਮੁਞ੍ਚਤੁ, ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤੁ। ਮੁਚ੍ਚਤਂ, ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਂ। ਮੁਞ੍ਚੇ, ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯੁਂ। ਮੁਚ੍ਚੇਥ, ਮੁਚ੍ਚੇਰਂ। ਅਮੁਞ੍ਚਿ, ਅਮੁਞ੍ਚਿਂਸੁ। ਅਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥ। ਮੋਕ੍ਖਤਿ, ਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਮੁਞ੍ਚਿਸ੍ਸਤਿ, ਮੁਞ੍ਚਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੇ, ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਅਮੁਞ੍ਚਿਸ੍ਸ, ਅਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਥ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਰੁਧਾਦਿਗਣੋ।

ਦਿਵਾਦਿਗਣ

ਦਿਵੁ ਕੀਲ਼ਾਵਿਜਿਗੀਸਾਬ੍ਯਵਹਾਰਜੁਤਿਥੁਤਿਕਨ੍ਤਿਗਤੀਸੁ। ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪਵਿਭਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ।

੫੧੦. ਦਿਵਾਦਿਤੋ ਯੋ।

ਦਿਵਾਦਿਤੋ ਧਾਤੁਗਣਤੋ **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਵਿਹਿਤੇਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ।

"**ਯ**ਗ੍ਗਹਣਂ, ਚਵਗ੍ਗ ਯਕਾਰ ਵਕਾਰਤ੍ਤਂ ਸਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਪੁਬ੍ਬਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੧੧. ਤਥਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਚ।

ਯਥਾ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿਪਿ **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਸਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਚ**ਵਗ੍ਗ **ਯ**ਕਾਰਵਕਾਰਾਦੇਸੋ, ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਞ੍ਚ ਕਾਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਕਾਰਤ੍ਤਾ ਸਹ ਤੇਨ **ਯ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਵਕਾਰੇ ਕਤੇ ਦ੍ਵਿਭਾਵੋ, ''ਦੋ ਧਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ''ਬੋ ਵਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਕਾਰਦ੍ਵਯਸ੍ਸ **ਬ**ਕਾਰਦ੍ਵਯਂ, ਦਿਬ੍ਬਤਿ, ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਦਿਬ੍ਬਸਿ, ਦਿਬ੍ਬਥ। ਦਿਬ੍ਬਾਮਿ, ਦਿਬ੍ਬਾਮ।

ਕਮ੍ਮੇ ਦਿਬ੍ਬਤੇ, ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤੇ। ਦਿਬ੍ਬਤਿ, ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਦਿਬ੍ਬਤੁ। ਦਿਬ੍ਬਤਂ। ਦਿਬ੍ਬੇ। ਦਿਬ੍ਬੇਥ। ਅਦਿਬ੍ਬਿ। ਅਦਿਬ੍ਬਿਤ੍ਥ। ਦਿਬ੍ਬਿਸ੍ਸਤਿ। ਦਿਬ੍ਬਿਸ੍ਸਤੇ। ਅਦਿਬ੍ਬਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਿਵੁ ਤਨ੍ਤੁਸਨ੍ਤਾਨੇ, ਸਿਬ੍ਬਤਿ, ਸਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਸਿਬ੍ਬਤੁ। ਸਿਬ੍ਬੇਯ੍ਯ। ਅਸਿਬ੍ਬਿ, ਸਿਬ੍ਬਿ। ਸਿਬ੍ਬਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਸਿਬ੍ਬਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਪਦ ਗਤਿਮ੍ਹਿ, **ਉ**ਪੁਬ੍ਬੋ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੁਂ, ‘‘ਤਥਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਚਾ’’ਤਿ ਸਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਯ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਜ**ਕਾਰੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੁਞ੍ਚ।

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਰੇ।

ਕਮ੍ਮੇ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੇ, ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇ। ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਭਾਵੇ** ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਤਯਾ।

ਤਥਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੁ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਉਦਪਜ੍ਜਾ। ਉਦਪਜ੍ਜਥ। ਉਦਪਾਦਿ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੀ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਬੁਧ ਅਵਗਮਨੇ, ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯਪਰਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ, ਝਕਾਰਾਦੇਸੋਵ ਵਿਸੇਸੋ, ਧਮ੍ਮਂ ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਬੁਜ੍ਝਤੇ, ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੇ, ਬੁਜ੍ਝਰੇ ਵਾ।

ਕਮ੍ਮੇ ਬੁਜ੍ਝਤੇ ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੇ। ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਬੁਜ੍ਝਤੁ। ਬੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ। ਅਬੁਜ੍ਝਿ। ਅਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ। ਬੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਬੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸ।

ਯੁਧ ਸਮ੍ਪਹਾਰੇ, ਯੁਜ੍ਝਤਿ, ਯੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਕੁਧ ਕੋਪੇ, ਕੁਜ੍ਝਤਿ, ਕੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਵਿਧ ਤਾਲ਼ਨੇ, ਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਨਹ ਬਨ੍ਧਨੇ, ‘‘ਹ ਵਿਪਰਿਯਯੋ’’ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਵਿਪਰਿਯਯੋ। ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਤਿ, ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਮਨ ਞਾਣੇ, ਞਾਦੇਸੋਵ ਵਿਸੇਸੋ, ਮਞ੍ਞਤਿ, ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਦਾ ਆਦਾਨੇ, **ਸਂਆ**ਪੁਬ੍ਬੋ ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਯ**ਮ੍ਹਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਇ**ਕਾਰੋ, ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤੁਸ ਪੀਤਿਮ੍ਹਿ, ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਤ੍ਤਂ, ਤੁਸ੍ਸਤਿ, ਤੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਥਾ **ਸਮੁ** ਉਪਸਮੇ, ਸਮ੍ਮਤਿ, ਸਮ੍ਮਨ੍ਤਿ।

ਕੁਪ ਕੋਪੇ, ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਕੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ।

ਜਨਜਨਨੇ, ‘‘ਜਨਾਦੀਨਮਾ ਤਿਮ੍ਹਿ ਚਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਜਨਾਦੀਨਮਾ’’ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਯ**ਮ੍ਹਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਆ**ਕਾਰੋ। ਜਾਯਤਿ, ਜਾਯਨ੍ਤਿ। ਜਾਯਤੇ, ਜਾਯਨ੍ਤੇ।

ਕਮ੍ਮੇ ਜਨੀਯਤਿ, ਜਨੀਯਨ੍ਤਿ। ਜਾਯਤੁ। ਜਾਯੇਯ੍ਯ। ਅਜਾਯਿ, ਅਜਨਿ। ਜਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਜਨਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਜਾਯਿਸ੍ਸ, ਅਜਨਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸ੍ਵਾਦਿਗਣ

ਸੁ ਸਵਣੇ, ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਵਿਭਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ।

੫੧੨. ਸ੍ਵਾਦਿਤੋ ਣੁਣਾਉਣਾ ਚ।

ਸੁਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਤੋ ਧਾਤੁਗਣਤੋ **ਣੁ ਣਾਉਣਾ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਵਿਹਿਤੇਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ। ''ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਣੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿ। ਤਤ੍ਥੇਵਾਨੁਵਤ੍ਤਿਤਵਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸ੍ਵਾਦੀਨਂ ਣੁਣਾਦੀਸੁ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ।

ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣੋਤਿ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਸੁਣਨ੍ਤਿ। ਸੁਣੋਸਿ, ਸੁਣੋਥ। ਸੁਣੋਮਿ, ਸੁਣੋਮ। **ਣਾ**ਪਚ੍ਚਯੇ ਸੁਣਾਤਿ, ਸੁਣਨ੍ਤਿ। ਸੁਣਾਸਿ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਸੁਣਸਿ, ਸੁਣਾਥ, ਸੁਣਥ। ਸੁਣਾਮਿ, ਸੁਣਾਮ।

ਕਮ੍ਮੇ ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੀਘੋ, ਸੂਯਤੇ, ਸੂਯਨ੍ਤੇ। ਸੂਯਤਿ, ਸੂਯਨ੍ਤਿ। ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਸੁਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਸੂਯ੍ਯਤਿ, ਸੂਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਾ।

ਸੁਣੋਤੁ, ਸੁਣਨ੍ਤੁ। ਸੁਣੋਹਿ, ਸੁਣੋਥ। ਸੁਣੋਮਿ, ਸੁਣੋਮ। ਸੁਣਾਤੁ, ਸੁਣਨ੍ਤੁ। ਸੁਣ, ਸੁਣਾਹਿ, ਸੁਣਾਥ। ਸੁਣਾਮਿ, ਸੁਣਾਮ। ਸੁਣਤਂ, ਸੁਣਨ੍ਤਂ । ਸੁਣਸ੍ਸੁ, ਸੁਣਵ੍ਹੋ। ਸੁਣੇ, ਸੁਣਾਮਸੇ। **ਕਮ੍ਮੇ** ਸੂਯਤਂ, ਸੂਯਨ੍ਤਂ। ਸੂਯਤੁ, ਸੂਯਨ੍ਤੁ।

ਸੁਣੇ, ਸੁਣੇਯ੍ਯ, ਸੁਣੇਯ੍ਯੁਂ। ਸੁਣੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਸੁਣੇਯ੍ਯਾਥ। ਸੁਣੇਯ੍ਯਾਮਿ, ਸੁਣੇਯ੍ਯਾਮ। ਸੁਣੇਥ, ਸੁਣੇਰਂ। ਸੁਣੇਥੋ, ਸੁਣੇਯ੍ਯਾਵ੍ਹੋ। ਸੁਣੇਯ੍ਯਂ, ਸੁਣੇਯ੍ਯਾਮ੍ਹੇ। ਸੂਯੇਥ, ਸੂਯੇਯ੍ਯ।

ਅਸੁਣਿ, ਸੁਣਿ, ਅਸੁਣਿਂਸੁ, ਸੁਣਿਂਸੁ। ਅਸੁਣਿ, ਅਸੁਣਿਤ੍ਥ। ਅਸੁਣਿਂ, ਸੁਣਿਂ, ਅਸੁਣਿਮ੍ਹ, ਸੁਣਿਮ੍ਹ। ਅਸੁਣਿਤ੍ਥ, ਸੁਣਿਤ੍ਥ। ਣਾਪਚ੍ਚਯਲੋਪੋ, ਵੁਦ੍ਧਿ, ਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਭਾਵੋ, ਸਾਗਮੋ, ਅਸ੍ਸੋਸਿ, ਅਸ੍ਸੋਸਿਂਸੁ, ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਅਸ੍ਸੋਸਿ, ਅਸ੍ਸੋਸਿਤ੍ਥ। ਅਸ੍ਸੋਸਿਂ, ਅਸ੍ਸੋਸਿਮ੍ਹ, ਅਸ੍ਸੋਸਿਮ੍ਹਾ ਵਾ, ਅਸ੍ਸੋਸਿਤ੍ਥ। ਅਸੂਯਿਤ੍ਥ, ਅਸ੍ਸੂਯਿ।

ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਸੁਣਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਸੁਣਿਸ੍ਸਸਿ, ਸੁਣਿਸ੍ਸਥ। ਸੁਣਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸੁਣਿਸ੍ਸਾਮ। ਸੁਣਿਸ੍ਸਤੇ, ਸੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਸੁਣਿਸ੍ਸਸੇ, ਸੁਣਿਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਸੁਣਿਸ੍ਸਂ, ਸੁਣਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹੇ। ਣਾਪਚ੍ਚਯਲੋਪੋ, ਵੁਦ੍ਧਿ, ਸੋਸ੍ਸਤਿ, ਸੋਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਸੋਸ੍ਸਸਿ, ਸੋਸ੍ਸਥ। ਸੋਸ੍ਸਾਮਿ, ਸੋਸ੍ਸਾਮ। ਸੋਸ੍ਸਤੇ। ਸੂਯਿਸ੍ਸਤੇ, ਸੂਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਸੁਣਿਸ੍ਸ। ਅਸੂਯਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਹਿ ਗਤਿਮ੍ਹਿ, **ਪ**ਪੁਬ੍ਬੋ ਣਾਪਚ੍ਚਯੋ, ਪਹਿਣਾਤਿ, ਪਹਿਣਤਿ ਵਾ, ਪਹਿਣਨ੍ਤਿ। ਪਹਿਣਾਤੁ, ਪਹਿਣਨ੍ਤੁ। ਪਹਿਣੇਯ੍ਯ। ਪਹਿਣਿ, ਦੂਤਂ ਪਾਹੇਸਿ। ਪਹਿਣਿਸ੍ਸਤਿ। ਪਹਿਣਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵੁ ਸਂਵਰਣੇ, ਆਵੁਣਾਤਿ, ਆਵੁਣਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਮਿ ਪਕ੍ਖੇਪੇ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਣ**ਸ੍ਸ **ਨ**ਤ੍ਤਂ, ਮਿਨੋਤਿ, ਮਿਨਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਪ ਪਾਪੁਣਨੇ, **ਪ**ਪੁਬ੍ਬੋ ਸਰਲੋਪੇ ''ਦੀਘ''ਨ੍ਤਿ ਦੀਘੋ, ਉਣਾਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। ਪਾਪੁਣਾਸਿ, ਪਾਪੁਣਾਥ। ਪਾਪੁਣਾਮਿ, ਪਾਪੁਣਾਮ।

ਕਮ੍ਮੇ ਪਾਪੀਯਤਿ, ਪਾਪੀਯਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਪਾਪੁਣਾਤੁ। ਪਾਪੀਯਤੁ। ਪਾਪੁਣੇ, ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ। ਪਾਪੀਯੇਯ੍ਯ। ਪਾਪੁਣਿ, ਪਾਪੁਣਿੰਸੁ। ਪਾਪੀਯਿ। ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਤਿ। ਪਾਪੀਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸ। ਪਾਪੀਯਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਕ ਸਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਦ੍ਵਿਭਾਵੋ, ਸਕ੍ਕੁਣਾਤਿ, ਸਕ੍ਕੁਣਨ੍ਤਿ। **ਭਾਵੇ** ''ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਤ੍ਤੰ, ਸਕ੍ਕਤੇ ਤਯਾ, ਸਕ੍ਕਤਿ ਵਾ, ਸਕ੍ਕੁਣਾਤੁ। ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ। ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਕਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਖਾਦੇਸੋ ਅਜ੍ਜਤਨਾਦਿਮ੍ਹਿ, ਅਸਕ੍ਖਿ, ਸਕ੍ਖਿ, ਅਸਕ੍ਖਿੰਸੁ, ਸਕ੍ਖਿੰਸੁ। ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸ, ਅਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸੰਸੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸ੍ਵਾਦਿਗਣੋ।

ਕਿਯਾਦਿਗਣ

ਕੀ ਦਬ੍ਬਵਿਨਿਮਯੇ, ਵਿਪੁਬ੍ਬੋ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੰ, ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਵਿਭਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ।

੫੧੩. ਕਿਯਾਦਿਤੋ ਨਾ।

ਕੀਇਚ੍ਚੇਵ ਮਾਦਿਤੋ ਧਾਤੁਗਣਤੋ **ਨਾ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ। **ਨਾ**ਪਰਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਿਯਾਦੀਨੰ **ਨਾ**ਮ੍ਹਿ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ, ਕੀਤੋ **ਨਾ**ਪਚ੍ਚਯ**ਨ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਣ**ਤ੍ਤਞ੍ਚ।

ਭਣ੍ਡੰ ਵਿਕ੍ਕਿਣਾਤਿ, ਵਿਕ੍ਕਿਣਨ੍ਤਿ। ਵਿਕ੍ਕੀਯਤਿ, ਵਿਕ੍ਕੀਯਨ੍ਤਿ। ਵਿਕ੍ਕਿਣਾਤੁ, ਵਿਕ੍ਕਿਣਨ੍ਤੁ। ਵਿਕ੍ਕੀਯਤੁ, ਵਿਕ੍ਕੀਯਨ੍ਤੁ। ਵਿਕ੍ਕਿਣੇ, ਵਿਕ੍ਕਿਣੇਯ੍ਯ । ਵਿਕ੍ਕੀਯੇਯ੍ਯ, ਵਿਕ੍ਕੀਯੇਯ੍ਯੁੰ। ਅਵਿਕ੍ਕਿਣਿ, ਵਿਕ੍ਕਿਣਿ। ਵਿਕ੍ਕੀਯਿਤ੍ਥ, ਵਿਕ੍ਕੀਯਿ। ਵਿਕ੍ਕਿਣਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਕ੍ਕਿਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਵਿਕ੍ਕੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਕ੍ਕੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਵਿਕ੍ਕਿਣਿਸ੍ਸ, ਅਵਿਕ੍ਕਿਣਿਸ੍ਸੰਸੁ। ਵਿਕ੍ਕੀਯਿਸ੍ਸ, ਵਿਕ੍ਕੀਯਿਸ੍ਸੰਸੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਜਿ ਜਯੇ, ਕਿਲੇਸੇ ਜਿਨਾਤਿ, ਜਿਨਨ੍ਤਿ। ਜੀਯਤਿ, ਜੀਯਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਜਿਨਾਤੁ। ਜੀਯਤੁ। ਜਿਨੇਯ੍ਯ। ਜੀਯੇਯ੍ਯ। ਅਜਿਨਿ, ਜਿਨਿ, ਅਜਿਨਿੰਸੁ, ਜਿਨਿੰਸੁ। ਅਜੇਸਿ, ਅਜੇਸੁੰ। ਅਜਿਨਿਤ੍ਥ। ਅਜੀਯਿਤ੍ਥ, ਅਜੀਯਿ। ਜਿਨਿਸ੍ਸਤਿ, ਜਿਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਵਿਜੇਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਜੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਜੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਜੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਜਿਨਿਸ੍ਸ। ਅਜੀਯਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਥਾ **ਚਿ** ਚਯੇ, ਚਿਨਾਤਿ, ਚਿਨਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਞਾ ਅਵਬੋਧਨੇ ਨਾਪਚ੍ਚਯੋ।

''ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੧੪. ਞਾਸ੍ਸ ਜਾ ਜੰ ਨਾ।

ਞਾਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਜਾ ਜੰ ਨਾਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ।

ਜਾਦੇਸੋ ਨਾਮ੍ਹਿ ਜੰ ਞਾਮ੍ਹਿ, ਨਾਭਾਵੋ ਤਿਮ੍ਹਿ ਏਵਿਧ।
ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥ-ਵਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਨੁਵਤ੍ਤੁਨਾ।
ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਨਾਯਤਿ ਵਾ, ਵਿਜਾਨਨ੍ਤਿ॥

ਕਮ੍ਮੇ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ। ਇਵਣ੍ਣਾਗਮੇ ਪੁਬ੍ਬਲੋਪੋ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਏਕਾਰੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਞੇਯ੍ਯਤਿ, ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਵਿਜਾਨਾਤੁ, ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੁ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ। ਵਿਜਾਨ, ਵਿਜਾਨਾਹਿ, ਵਿਜਾਨਾਥ। ਵਿਜਾਨਾਮਿ, ਵਿਜਾਨਾਮ। ਵਿਜਾਨਤੰ, ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੰ। ਵਿਜਾਨਸ੍ਸੁ। ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੁ, ਵਿਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤੁ।

੫੧੫. ਏਯ੍ਯਸ੍ਸ ਞਾਤੋ ਇਯਾ ਞਾ ਵਾ।

ਏਯ੍ਯਸ੍ਸ ਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਞਾ**ਇਚ੍ਚੇਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਪਰਸ੍ਸ **ਇਯਾ ਞਾ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ। ਵਿਜਾਨਿਯਾ।

ਞਾਦੇਸੇ **ਞਾ**ਸ੍ਸ **ਜੰ**ਆਦੇਸੋ।

''ਞਾਤੋ, ਵਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੧੬. ਨਾਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਯਕਾਰਤ੍ਤੰ।

ਞਾਇਚ੍ਚੇਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਪਰਸ੍ਸ **ਨਾ**ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ ਵਾ, **ਯ**ਕਾਰਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯੰ ਵਾਸਦ੍ਦੋ। ਤੇਨ –

ਞਾਮ੍ਹਿ ਨਿਚ੍ਚਞ੍ਚ ਨਾਲੋਪੋ,
ਵਿਭਾਸਾਜ੍ਜਤਨਾਦਿਸੁ।
ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਨ ਚ ਹੋਤਾਯੰ,
ਨਾਤੋ ਤਿਮ੍ਹਿ ਯਕਾਰਤਾ॥

ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਵਗ੍ਗਨ੍ਤਤ੍ਤੰ, ਵਿਜਞ੍ਞਾ, ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯੁੰ। ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯਾਥ। ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯਾਮਿ, ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯਾਮ, ਵਿਜਾਨੇਮੁ ਵਾ। ਵਿਜਾਨੇਥ। ਵਿਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯ, ਵਿਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯੁੰ।

ਸਮਜਾਨਿ, ਸਞ੍ਜਾਨਿ, ਸਞ੍ਜਾਨਿੰਸੁ। **ਨਾ**ਲੋਪੇ ਅਞ੍ਞਾਸਿ, ਅਞ੍ਞਾਸੁੰ। ਵਿਜਾਨਿਤ੍ਥ। ਵਿਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ। ਪਞ੍ਞਾਯਿ, ਪਞ੍ਞਾਯਿੰਸੁ। ਵਿਜਾਨਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਞਸ੍ਸਤਿ, ਞਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਸ੍ਸ**ਸ੍ਸ **ਹਿ** ਚ, ਪਞ੍ਞਾਯਿਹਿਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯਿਹਿਨ੍ਤਿ। ਅਜਾਨਿਸ੍ਸ। ਅਜਾਨਿਸ੍ਸਥ। ਅਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਥ, ਅਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਮਾ ਮਾਨੇ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਮਾ**ਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਇ**ਕਾਰੋ, ਮਿਨਾਤਿ, ਮਿਨਨ੍ਤਿ। **ਕਮ੍ਮੇ** ਮੀਯਤਿ, ਮੀਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਲੂ ਛੇਦਨੇ, ਨਾਮ੍ਹਿ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ, ਲੁਨਾਤਿ, ਲੁਨਨ੍ਤਿ। ਲੂਯਤਿ, ਲੂਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਧੂ ਕਮ੍ਪਨੇ, ਧੁਨਾਤਿ, ਧੁਨਨ੍ਤਿ। ਧੂਯਤਿ, ਧੂਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਗਹ ਉਪਾਦਾਨੇ, **ਨਾ**ਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ –

੫੧੭. ਗਹਾਦਿਤੋਪ੍ਪਣ੍ਹਾ।

ਗਹਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਤੋ ਧਾਤੁਤੋ **ਪ੍ਪ ਣ੍ਹਾ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਤਰਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੋਯੰ ਪਕਾਰੋ।

‘‘ਗਹਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੧੮. ਹਲੋਪੋ ਣ੍ਹਾਮ੍ਹਿ।

ਗਹਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਹ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ **ਣ੍ਹਾ**ਮ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ। ਸੀਲਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੇ ਗਣ੍ਹਤਿ ਵਾ, ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਗਣ੍ਹਾਸਿ, ਗਣ੍ਹਾਥ। ਗਣ੍ਹਾਮਿ, ਗਣ੍ਹਾਮ।

ਕਮ੍ਮੇ ‘‘ਯੇ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ‘‘ਹਵਿਪਰਿਯਯੋ ਲੋ ਵਾ’’ਤਿ **ਹ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਯ**ਕਾਰੇਨ ਵਿਪਰਿਯਯੋ ਹੋਤਿ। ਗਯ੍ਹਤਿ, ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ।

ਗਣ੍ਹਾਤੁ, ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੁ। ਗਣ੍ਹ, ਗਣ੍ਹਾਹਿ, ਗਣ੍ਹਾਥ। ਗਣ੍ਹਾਮਿ, ਗਣ੍ਹਾਮ। ਗਣ੍ਹਤਂ, ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਂ। ਗਯ੍ਹਤਂ, ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਂ। ਗਯ੍ਹਤੁ, ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੁ। ਗਣ੍ਹੇ, ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯੁਂ। ਗਯ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਗਯ੍ਹੇਯ੍ਯੁਂ। ਅਗ੍ਗਣ੍ਹਿ, ਗਣ੍ਹਿ, ਅਗ੍ਗਣ੍ਹਿਂਸੁ, ਗਣ੍ਹਿਂਸੁ।

ਯਦਾ ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਸਬ੍ਬਧਾਤੁਕੇ ਵਿਕਰਣਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, ਇਕਾਰਾਗਮਸ੍ਸ ਏਕਾਰੋ ਚ, ਤਦਾ ਸਾਗਮੋ।

ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ, ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ। ਅਗ੍ਗਹਿ, ਅਗ੍ਗਹਿਂਸੁ, ਅਗ੍ਗਹੁਂ। ਅਗ੍ਗਯ੍ਹਿਤ੍ਥ, ਅਗ੍ਗਯ੍ਹਿ। ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਗਹੇਸ੍ਸਤਿ, ਗਹੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਗਹੀਯਿਸ੍ਸਤੇ, ਗਹੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਗਯ੍ਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਗਯ੍ਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਗ੍ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸ, ਅਗ੍ਗਹਿਸ੍ਸ। ਅਗ੍ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਥ, ਅਗ੍ਗਹਿਸ੍ਸਥ। ਅਗ੍ਗਯ੍ਹਿਸ੍ਸਥ, ਅਗ੍ਗਯ੍ਹਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਪ੍ਪਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ –

੫੧੯. ਗਹਸ੍ਸ ਘੇ ਪ੍ਪੇ।

ਗਹਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਘੇ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਪ੍ਪ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ। ਘੇਪ੍ਪਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਿਯਾਦਿਗਣੋ।

ਤਨਾਦਿਗਣ

ਤਨੁ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇ, ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪਵਿਭਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ।

੫੨੦. ਤਨਾਦਿਤੋ ਓਯਿਰਾ।

ਤਨੁਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਤੋ ਧਾਤੁਗਣਤੋ **ਓਯਿਰ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਤਰਿ। ਕਰਤੋਵਾਯਂ **ਯਿਰ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ।

ਧਮ੍ਮਂ ਤਨੋਤਿ, ਤਨੋਨ੍ਤਿ। ਤਨੋਸਿ, ਤਨੋਥ। ਤਨੋਮਿ, ਤਨੋਮ।

‘‘ਵਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੨੧. ਉਤ੍ਤਮੋਕਾਰੋ ।

ਤਨਾਦਿਤੋ **ਓ**ਕਾਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ **ਉਤ੍ਤ**ਮਾਪਜ੍ਜਤੇ ਵਾ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵਾਸਦ੍ਦੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਿਕਰਣਕਾਰਿਯਵਿਧਿਪ੍ਪਕਰਣਤੋ ‘‘ਓਕਾਰੋ’’ਤਿ **ਓ**ਵਿਕਰਣਂ ਗਯ੍ਹਤਿ। ਤਨੁਤੇ, ਬਹੁਵਚਨੇ ‘‘ਯਵਕਾਰਾ ਚਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਂ, ਤਨ੍ਵਨ੍ਤੇ। ਤਨੁਸੇ, ਤਨੁਵ੍ਹੇ। ਤਨ੍ਵੇ, ਤਨੁਮ੍ਹੇ।

ਕਮ੍ਮੇ ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਤਨੁ**ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਯਮ੍ਹਿ ਆ**ਕਾਰੋ, ਪਤਾਯਤੇ, ਪਤਾਯਨ੍ਤੇ। ਪਤਾਯਤਿ, ਪਤਾਯਨ੍ਤਿ। ਆਕਾਰਾਭਾਵੇ ਪਤਞ੍ਞਤਿ, ਪਤਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। ਤਨੋਤੁ, ਤਨੋਨ੍ਤੁ। ਤਨੇਯ੍ਯ, ਤਨੇਯ੍ਯੁਂ। ਅਤਨਿ, ਅਤਨਿਂਸੁ। ਅਤਾਯਿਤ੍ਥ, ਪਤਾਯਿ। ਤਨਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਪਤਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਤਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਤਨਿਸ੍ਸ। ਪਤਾਯਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਰ ਕਰਣੇ, ਪੁਞ੍ਞਂ ਕਰੋਤਿ।

ਬਹੁਵਚਨੇ ''ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ, ''ਉਤ੍ਤਮੋਕਾਰੋ''ਤਿ ਉਤ੍ਤੇ ਕਤੇ –

''ਵਾ, ਉਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੨੨. ਕਰਸ੍ਸਾਕਾਰੋ ਚ।

ਕਰਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰੋ **ਉ**ਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤੇ ਵਾ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ **ਵਾ**ਸਦ੍ਦੋ, ''ਯਵਕਾਰਾ ਚਾ''ਤਿ ਅਪਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰ**ਉ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਵਕਾਰੋ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਧਾਤੁ**ਰ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਵਕਾਰਸ੍ਮਿਂ ਲੋਪੇ, ਵਕਾਰਸ੍ਸ **ਦ੍ਵਿ**ਤ੍ਤੇ ਤਸ੍ਸ ''ਬ੍ਬੋ ਵ੍ਵਸ੍ਸਾ''ਤਿ **ਬ**ਕਾਰਦ੍ਵਯਂ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ, ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਕਰੋਸਿ, ਕਰੋਥ। ਕਰੋਮਿ, ਕਰੋਮ। ਤਥਾ ਕੁਰੁਤੇ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤੇ। ਕੁਰੁਸੇ, ਕੁਰੁਵ੍ਹੇ। ਕੁਬ੍ਬੇ, ਕੁਰੁਮ੍ਹੇ। **ਯਿਰ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ **ਰ**ਕਾਰਲੋਪੋ, ਕਯਿਰਤਿ, ਕਯਿਰਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਮ੍ਮੇ ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ''ਇਵਣ੍ਣਾਗਮੋ ਵਾ''ਤਿ ਈਕਾਰਾਗਮੋ, **ਯ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ, ਕਰੀਯ੍ਯਤੇ ਕਟੋ ਤੇਨ, ਕਰੀਯ੍ਯਤਿ, ਕਰੀਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਕਰੀਯਤਿ, ਕਰੀਯਨ੍ਤਿ ਵਾ। **ਈ**ਕਾਰਾਭਾਵੇ ''ਤਸ੍ਸ ਚਵਗ੍ਗ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਸਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਯ**ਕਾਰਤ੍ਤਂ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਕਯ੍ਯਤਿ, ਕਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੇ ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੁ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇ **ਚ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਰਯਾਨਂ** ਵਿਪਰਿਯਯੋ, ਕਯਿਰਤਿ ਕਟੋ ਤੇਨ, ਕਯਿਰਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਥਾ ਕੁਸਲਂ ਕਰੋਤੁ, ਕੁਰੁਤੁ ਵਾ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤੁ, ਕਰੋਨ੍ਤੁ। ਕਰੋਹਿ, ਕਰੋਥ। ਕਰੋਮਿ, ਕਰੋਮ। ਕੁਰੁਤਂ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਂ। ਕੁਰੁਸ੍ਸੁ, ਕੁਰਸ੍ਸੁ ਵਾ, ਕੁਰੁਵ੍ਹੋ। ਕੁਬ੍ਬੇ, ਕੁਬ੍ਬਾਮਸੇ।

ਕਮ੍ਮੇ ਕਰੀਯਤੁ, ਕਰੀਯਨ੍ਤੁ, ਕਯ੍ਯਤਂ, ਕਯਿਰਤਂ, ਕਯਿਰਤੁ।

ਸਤ੍ਤਮਿਯਂ ਕਰੇ, ਕਰੇਯ੍ਯ, ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ। ਕਰੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਕਰੇਯ੍ਯਾਥ। ਕਰੇਯ੍ਯਾਮਿ, ਕਰੇਯ੍ਯਾਮ। **ਉ**ਤ੍ਤੇ ਕੁਬ੍ਬੇ, ਕੁਬ੍ਬੇਯ੍ਯ।

ਯਿਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ –

ਯਿਰਤੋ ਆਤ੍ਤਮੇਯ੍ਯਸ੍ਸ, ਏਥਾਦਿਸ੍ਸੇਯ੍ਯੁਮਾਦਿਸੁ।
ਏਯ੍ਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਚ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ॥

ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਕਯਿਰਾ, ਕਯਿਰੁਂ। ਕਯਿਰਾਸਿ, ਕਯਿਰਾਥ। ਕਯਿਰਾਮਿ, ਕਯਿਰਾਮ। **ਅਤ੍ਤਨੋਪਦੇ** ਕਯਿਰਾਥ ਧੀਰੋ, ਕੁਬ੍ਬੇਥ, ਕਰੇਥ ਵਾ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕੁਸ੍ਸ ਕ੍ਰੁ ਚ, ਕ੍ਰੁਬ੍ਬੇਥ, ਕ੍ਰੁਬ੍ਬੇਰਂ। ਕ੍ਰੁਬ੍ਬੇਥੋ, ਕ੍ਰੁਬ੍ਬੇਯ੍ਯਾਵ੍ਹੋ। ਕ੍ਰੁਬ੍ਬੇਯ੍ਯਂ, ਕ੍ਰੁਬ੍ਬੇਯ੍ਯਾਮ੍ਹੇ। **ਕਮ੍ਮੇ** ਕਰੀਯੇਯ੍ਯ, ਕਰੀਯੇਯ੍ਯੁਂ।

ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨਿਯਂ ''ਕਰਸ੍ਸ ਕਾ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਕਾ** ਹੋਤਿ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ।

ਅਕਾ, ਅਕਰਾ, ਅਕਰੂ। ਅਕਰੋ, ਅਕੱਥ, ਅਕਰੋੱਥ। ਅਕਂ, ਅਕਰਂ, ਅਕਮ੍ਹ, ਅਕਰਮ੍ਹ। ਅਕੱਥ। ਅਕਰਿਂ, ਅਕਰਮ੍ਹੇ।

''ਵਾ''ਤਿ ਵੱਤਤੇ।

੫੨੩. ਕਰਸ੍ਸ ਕਾਸੱਤੁਮਜੱਜਤਨਿਮ੍ਹਿ।

ਕਰ ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ **ਕਾਸੱਤੁਂ** ਹੋਤਿ ਵਾ ਅਜੱਜਤਨਿਮ੍ਹਿ ਵਿਭੱਤਿਮ੍ਹਿ ਪਰੇ। ''ਕਾਸੱਤੁ''ਮਿਤਿ ਭਾਵਨਿੱਦੇਸੇਨ ਅੱਵਸ੍ਸਮਾਪਿ ਧਾਤੁਤੋ **ਸਾ**ਗਮੋ। ਅਥ ਵਾ ਯਦਾ **ਕਰ**ਸ੍ਸ **ਕਾ** ਹੋਤਿ, **ਸੱਤੁ**ੱਵਾਗਮੋ ਅਜੱਜਤਨਿਮ੍ਹਿ ਵਾਤਿ ਅੱਥੋ, ਤਦਾ ''ਸੱਤੁਮਜੱਜਤਨਿਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਅੱਵਸ੍ਸਮਾਪਿ ਧਾਤੁਤੋ **ਸਾ**ਗਮੋਪਿ ਸਿੱਜ੍ਝਤਿ, ''ਯੋਗਵਿਭਾਗਤੋ ਇੱਟ੍ਠਪ੍ਪਸਿੱਦ੍ਧੀ''ਤਿ ਯੇਭੁੱਯੇਨ ਦੀਘਤੋਵ ਹੋਤਿ, ''ਕਰਸ੍ਸ ਕਾ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਕਾ**ਭਾਵੋ ਚ ਹਿੱਯੱਤਨਿਯਂ ਸਿੱਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

ਅਕਾਸਿ, ਅਕਾਸੁਂ। ਅਕਾਸਿ, ਅਕਾਸਿੱਥ। ਅਕਾਸਿਂ, ਅਕਾਸਿਮ੍ਹ। ਅਕਾਸਿੱਥ। **ਕਾਸ**ੱਤੁਭਾਵੇ ਅਕਰਿ, ਕਰਿ, ਅਕਰਿਂਸੁ, ਕਰਿਂਸੁ, ਅਕਂਸੁ, ਅਕਰੁਂ। ਅਕਰਿ, ਅਕਰਿੱਥ। ਅਕਰਿਂ, ਕਰਿਂ, ਅਕਰਿਮ੍ਹ, ਕਰਿਮ੍ਹ। ਅਕਰਿੱਥ। ਅਕਰੀਯਿੱਥ, ਅਕਰੀਯਿ ਵਾ।

''ਵਾ, ਲੋਪੋ, ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਮ੍ਹਿ ਸ੍ਸਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਚ ਵੱਤਤੇ।

੫੨੪. ਕਰਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪੱਚਯਸ੍ਸ ਕਾਹੋ।

ਕਰਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪੱਚਯਸ੍ਸ **ਕਾਹਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਸ੍ਸਸ੍ਸ ਚ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ। ਅਧਿਕਭੂਤ**ਸਪ੍ਪੱਚਯ**ੱਗਹਣੇਨ ਵ**ਚਮੁਚਭੁਜਾ**ਦਿਤੋ **ਸ੍ਸ**ਸ੍ਸ **ਖਾ**ਦੇਸੋ, ਵ**ਸ ਛਿਦਿ ਲਭਾ**ਦਿਤੋ **ਛਾ**ਦੇਸੋ ਚ ਹੋਤਿ।

ਕਾਹਤਿ, ਕਾਹਨ੍ਤਿ। ਕਾਹਸਿ, ਕਾਹਥ। ਕਾਹਾਮਿ, ਕਾਹਾਮ। ਇਕਾਰਾਗਮੇ ਕਾਹਿਤਿ, ਕਾਹਿਨ੍ਤਿ ਇੱਚਾਦਿ। **ਕਾਹਾ**ਭਾਵੇ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਕਰਿਸ੍ਸਸਿ, ਕਰਿਸ੍ਸਥ। ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ। ਕਰਿਸ੍ਸਤੇ, ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਕਰਿਸ੍ਸਸੇ, ਕਰਿਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਕਰਿਸ੍ਸਂ, ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹੇ। ਕਰੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਰੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਕਰਿਸ੍ਸ। ਅਕਰੀਯਿਸ੍ਸਾ ਇੱਚਾਦਿ।

ਯਦਾ **ਸਂ**ਪੁੱਬੋ, ਤਦਾ ''ਪੁਰਸਮੁਪਪਰੀਹਿ ਕਰੋਤਿਸ੍ਸ ਖ ਖਰਾ ਵਾ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਤਜਾਦਿਵਿਭੱਤੀਸੁਪਿ **ਸਂ**ਪੁੱਬ**ਕਰੋਤਿ**ਸ੍ਸ **ਖਰਾ**ਦੇਸੋ।

ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤਿ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤਿ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੀਯਤਿ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੀਯਨ੍ਤਿ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤੁ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੇਯ੍ਯ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿ, **ਖਾ**ਦੇਸੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਸਿ ਵਾ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਸ੍ਸ ਇੱਚਾਦਿ।

ਸਕ ਸੱਤਿਮ੍ਹਿ, **ਓ**ਪੱਚਯੋ, ਸੱਕੋਤਿ, ਸੱਕੋਨ੍ਤਿ। ਸੱਕੋਸਿ, ਸੱਕੋਥ। ਸੱਕੋਮਿ, ਸੱਕੋਮ ਇੱਚਾਦਿ।

ਅਪ ਪਾਪੁਣਨੇ, **ਪ**ਪੁੱਬੋ, ਪੱਪੋਤਿ, ਪੱਪੋਨ੍ਤਿ। ਪੱਪੋਸਿ, ਪੱਪੋਥ। ਪੱਪੋਮਿ, ਪੱਪੋਮ। ਪੱਪੋਤੁ, ਪੱਪੋਨ੍ਤੁ ਇੱਚਾਦਿ।

ਤਨਾਦਿਗਣੋ।

ਚੁਰਾਦਿਗਣ

ਧੁਰ ਥੇਯ੍ਯੇ, ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤੁਲੋਪੋ, ਵਿਭੱਤੁੱਪੱਤਿ।

''ਤਥਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਚਾ''ਤਿ ਇਤੋ ''ਕਤ੍ਤੁਰੀ''ਤਿ ਚ ਸੀਹਵਿਲੋਕਨੇਨ **ਭਾਵਕਮ੍ਮ**ਗ੍ਗਹਣਾਨਿ ਚ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੇ, ਮਣ੍ਡੂਕਗਤਿਯਾ **ਕਾਰਿਤ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ।

੫੨੫. ਚੁਰਾਦਿਤੋ ਣੇਣਯਾ।

ਚੁਰਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਤੋ ਧਾਤੁਗਣਤੋ **ਣੇ ਣਯ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ, ਭਾਵੇ ਚ ਕਮ੍ਮਨਿ, ਵਿਭਤ੍ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ। ''ਕਾਰਿਤੰ ਵਿਯ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੋ''ਤਿ **ਣੇ ਣਯਾਨੰ** ਕਾਰਿਤਬਜਪਦੇਸੋ।

੫੨੬. ਕਾਰਿਤਾਨੰ ਣੋ ਲੋਪੰ।

ਕਾਰਿਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ **ਣ**ਕਾਰੋ ਲੋਪਮਾਪਜ੍ਜਤੇ।

੫੨੭. ਅਸੰਯੋਗਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿ **ਕਾਰਿਤੇ।**

ਅਸੰਯੋਗਨ੍ਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਕਾਰਿਤੇ ਪਰੇ ਵੁਦ੍ਧਿ ਹੋਤੀਤਿ ਉਕਾਰਸ੍ਸੋਕਾਰੋ ਵੁਦ੍ਧਿ।

ਧਨੰ ਚੋਰੇਤਿ, ਚੋਰੇਨ੍ਤਿ। ਚੋਰੇਸਿ, ਚੋਰੇਥ। ਚੋਰੇਮਿ, ਚੋਰੇਮ। **ਣਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ – ਚੋਰਯਤਿ, ਚੋਰਯਨ੍ਤਿ। ਚੋਰਯਸਿ, ਚੋਰਯਥ। ਚੋਰਯਾਮਿ, ਚੋਰਯਾਮ। ਚੋਰਯਤੇ, ਚੋਰਯਨ੍ਤੇ। ਚੋਰਯਸੇ, ਚੋਰਯਵ੍ਹੇ। ਚੋਰਯੇ, ਚੋਰਯਾਮ੍ਹੇ।

ਕਮ੍ਮੇ ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ **ਈ**ਕਾਰਾਗਮੋ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ ਚ, ਚੋਰੀਯਤੇ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ, ਚੋਰੀਯਤਿ, ਚੋਰੀਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਚੋਰੇਤੁ , ਚੋਰੇਨ੍ਤੁ। ਚੋਰੇਹਿ। ਚੋਰਯਤੁ, ਚੋਰਯਨ੍ਤੁ। ਚੋਰਯ, ਚੋਰਯਾਹਿ।

ਚੋਰੇਯਜ, ਚੋਰੇਯਜੁਂ। ਚੋਰਯੇ, ਚੋਰਯੇਯਜੁਂ। ਅਚੋਰੇਸਿ, ਚੋਰੇਸਿ, ਅਚੋਰੇਸੁਂ, ਚੋਰੇਸੁਂ। ਅਚੋਰਯਿ, ਚੋਰਯਿ, ਅਚੋਰਯਿੰਸੁ, ਚੋਰਯਿੰਸੁ, ਅਚੋਰਯੁਂ, ਚੋਰਯੁਂ। ਅਚੋਰੇਸਿ, ਅਚੋਰੇਸਿਤ੍ਥ। ਤ੍ਵੰ ਅਚੋਰਯਿ, ਅਚੋਰਯਿਤ੍ਥ। ਅਚੋਰੇਸਿਂ, ਅਚੋਰੇਸਿਮ੍ਹ। ਅਚੋਰਯਿਂ, ਅਚੋਰਯਿਮ੍ਹ। ਅਚੋਰਯਿਤ੍ਥ। ਅਚੋਰੀਯਿਤ੍ਥ, ਅਚੋਰੀਯਿ।

ਚੋਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਚੋਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਚੋਰਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਚੋਰਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਚੋਰੀਯਿਸ੍ਸਤੇ, ਚੋਰੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਚੋਰੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਚੋਰੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਚੋਰਿਸ੍ਸ, ਅਚੋਰਯਿਸ੍ਸ। ਅਚੋਰੀਯਿਸ੍ਸਥ, ਅਚੋਰੀਯਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਥਾ **ਚਿਨ੍ਤ** ਚਿਨ੍ਤਾਯਂ, ਸੰਯੋਗਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵੁਦ੍ਧਿਅਭਾਵੋਵ ਵਿਸੇਸੋ।

ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ, ਚਿਨ੍ਤਯਤਿ, ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤਿ। ਚਿਨ੍ਤੇਤੁ, ਚਿਨ੍ਤਯਤੁ। ਚਿਨ੍ਤੇਯਜ, ਚਿਨ੍ਤਯੇਯਜ। ਅਚਿਨ੍ਤੇਸਿ, ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ, ਅਚਿਨ੍ਤਯਿ, ਚਿਨ੍ਤਯਿ। ਚਿਨ੍ਤੇਸ੍ਸਤਿ, ਚਿਨ੍ਤਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਚਿਨ੍ਤਿਸ੍ਸ, ਅਚਿਨ੍ਤਯਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਮਨ੍ਤ ਗੁਤ੍ਤਭਾਸਨੇ, ਮਨ੍ਤੇਤਿ, ਮਨ੍ਤਯਤਿ **ਇ**ਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਰਿਮਸਮਂ।

ਪਾਲ ਰਕ੍ਖਣੇ, ਧਮ੍ਮਂ ਪਾਲੇਤਿ, ਪਾਲਯਤਿ। ਪਾਲੀਯਤਿ। ਪਾਲੇਤੁ, ਪਾਲਯਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਘਟ ਘਟਨੇ, ਘਾਟੇਤਿ, ਘਾਟਯਤਿ, ਘਟੇਤਿ, ਘਟਯਤਿ, ਘਟਾਦਿਤ੍ਤਾ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ਵੁਦ੍ਧਿ।

ਵਿਦ ਞਾਣੇ, ਵੇਦੇਤਿ, ਵੇਦਯਤਿ।

ਗਣ ਸਙ੍ਖਜਾਨੇ, ‘‘ਘਟਾਦੀਨਂ ਵਾ’’ਤਿ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ, ਗਣੇਤਿ, ਗਣਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸੁਬੋਧਂ।

ਚੁਰਾਦਿਗਣੋ।

ਭੂਵਾਦੀ ਚ ਰੁਧਾਦੀ ਚ, ਦਿਵਾਦੀ ਸ੍ਵਾਦਯੋ ਗਣਾ।
ਕਿਯਾਦੀ ਚ ਤਨਾਦੀ ਚ, ਚੁਰਾਦੀ ਚਿਧ ਸਤ੍ਤਧਾ॥

ਵਿਕਰਣਵਿਧਾਨਂ ਸਮਤ੍ਤਂ।

ਧਾਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਨਯ

ਅਥ ਧਾਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ।

ਤਤ੍ਥ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ **ਖਾਦਿਕਾਰਿਤ**ਨ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਯਾ **ਧਾਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ** ਨਾਮ।

ਤਿਜ ਨਿਸਾਨ ਬਨ੍ਧਨਖਮਾਸੁ, ਧਾਤੁਸਵ੍ਵਾਦਿ।

‘‘ਧਾਤੁਲਿਙ੍ਗੇਹਿ ਪਰਾ ਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿ ਇਤੋ **ਧਾਤੁ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤਤੇ, ‘‘ਪਰਾ, ਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿ ਚ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੫੨੮. **ਤਿਜ ਗੁਪ ਕਿਤ ਮਾਨੇਹਿ ਖ ਛ ਸਾ** ਵਾ।

ਤਿਜ ਗੁਪ ਕਿਤ ਮਾਨ ਇਚ੍ਚੇਤੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਖ ਛ ਸ** ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ।

ਤਿਜਤੋ ਖਨ੍ਤਿਯਂ ਖੋਵ, ਨਿਨ੍ਦਾਯਂ ਗੁਪਤੋ ਤੁ ਛੋ।
ਕਿਤਾ ਛੋ ਸੋਵ ਮਾਨਮ੍ਹਾ, ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤੋ॥

‘‘ਕ੍ਵਚਾਦਿਵਣ੍ਣਾਨਮੇਕਸ੍ਸਰਾਨਂ ਦ੍ਵੇਭਾਵੋ’’ਤਿ ਧਾਤ੍ਵਾਦਿਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਭਾਵੋ।

‘‘ਬਜਞ੍ਜਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ –

੫੨੯. **ਕੋ ਖੇ ਚ**।

ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸ **ਕ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਖ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ।

ਤਿਤਿਕ੍ਖ ਇਤਿ ਠਿਤੇ –

ਧਾਤੁਵਿਹਿਤਾਨਂ **ਤਜਾ**ਦਿਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਅਧਾਤੁਤੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਹ।

੫੩੦. **ਧਾਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ**।

ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਹਿ **ਖਾਦਿਕਾਰਿਤ**ਨ੍ਤੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ **ਤਜਾ**ਦਯੋ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਦਯੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ।

ਅਤਿਵਾਕਜਂ ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ, ਤਿਤਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। **ਕਮ੍ਮੇ** ਤਿਤਿਕ੍ਖੀਯਤਿ। ਤਥਾ ਤਿਤਿਕ੍ਖਤੁ, ਤਿਤਿਕ੍ਖਨ੍ਤੁ। ਤਿਤਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਤਿਤਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯੁਂ। ਅਤਿਤਿਕ੍ਖਿ, ਅਤਿਤਿਕ੍ਖਿਂਸੁ। ਤਿਤਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਤਿਤਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਖਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਭਾਵੇ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਏ**ਕਾਰੋ, ਤੇਜੇਤਿ, ਤੇਜਤਿ ਵਾ, ਤੇਜਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਗੁਪ ਗੋਪਨੇ, **ਛ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਦ੍ਵਿਭਾਵੇ, ''ਪੁਬ੍ਬੋਬ੍ਭਾਸੋ''ਤਿ ਅਬ੍ਭਾਸਸਞ੍ਞਾ, ''ਅਬ੍ਭਾਸਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ''ਅਨੁਸ੍ਸਿਵਣ੍ਣਕਾਰੋ ਵਾ''ਤਿ ਅਬ੍ਭਾਸਨ੍ਤਸ੍ਸਿਕਾਰੋ, ''ਕਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚਵਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਅਬ੍ਭਾਸ**ਗ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਜ**ਕਾਰੋ ਚ।

੫੩੧. ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੋ ਛਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਚ।

ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸ **ਚ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਛ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਪਰੇਸੁ। ਤਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ, ਕਾਯਂ ਜਿਗੁਚ੍ਛਤਿ, ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਸੇਸਂ ਪੁਰਿਮਸਮਂ। **ਛਾ**ਭਾਵੇ ਗੋਪੇਤਿ, ਗੋਪੇਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਿਤ ਰੋਗਾਪਨਯਨੇ, ਛਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ।

ਅਬ੍ਭਾਸਗ੍ਗਹਣਮਨੁਵਤ੍ਤਤੇ ।

੫੩੨. ਮਾਨਕਿਤਾਨਂ ਵਤਤ੍ਤਂ ਵਾ।

ਅਬ੍ਭਾਸਗਤਾਨਂ **ਮਾਨ ਕਿਤ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਧਾਤੂਨਂ ਵਕਾਰ**ਤ**ਕਾਰਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ **ਤ**ਕਾਰੋ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਚ**ਕਾਰੋ, ਸੇਸਂ ਸਮਂ। ਰੋਗਂ ਤਿਕਿਚ੍ਛਤਿ, ਤਿਕਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਤ**ਕਾਰਾਭਾਵੇ ''ਕਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚਵਗ੍ਗੋ''ਤਿ **ਚ**ਕਾਰੋ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਮਾਨ ਵੀਮਂਸਪੂਜਾਸੁ, ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਦ੍ਵਿਭਾਵ**ਈ**ਕਾਰਵਕਾਰਾ।

੫੩੩. ਤਤੋ ਪਾਮਾਨਾਨਂ ਵਾ ਮਂ ਸੇਸੁ।

ਤਤੋ ਅਬ੍ਭਾਸਤੋ ਪਰਾਸਂ **ਪਾਮਾਨਾਨਂ** ਧਾਤੂਨਂ ਵਾ**ਮਂਇਚ੍ਚੇਤੇ** ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਸ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ। **ਸੇਸੂ**ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਯੋਗੇਪਿ ਵਚਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ। ਅਤ੍ਥਂ ਵੀਮਂਸਤਿ, ਵੀਮਂਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ''ਲੋਪਞ੍ਚੇਤ੍ਤਮਕਾਰੋ''ਤਿ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯ**ਸ੍ਸੇ**ਕਾਰੋ, ਮਾਨੇਤਿ, ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ।

ਭੁਜ ਪਾਲਨਬ੍ਯਵਹਰਣੇਸੁ, ਭੋਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ –

''ਖ ਛ ਸਾ, ਵਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੩੪. ਭੁਜ ਘਸ ਹਰ ਸੁ ਪਾਦੀਹਿ ਤੁਮਿਚ੍ਛਤ੍ਥੇਸੁ।

ਭੁਜ ਘਸ ਹਰ ਸੁ ਪਾ ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਤੁ**ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਥੇਸੁ ਚ **ਖ ਛ ਸ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ। ਤੁਮਿਚ੍ਛਾਨਂ, ਤੁਮਨ੍ਤਯੁਤ੍ਤਇਚ੍ਛਾਯ ਵਾ ਅਤ੍ਥਾ **ਤੁਮਿਚ੍ਛਤ੍ਥਾ,** ਤੇਨ ਤੁਮਨ੍ਤਰਹਿਤੇਸੁ ''ਭੋਜਨਮਿਚ੍ਛਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ,

‘‘ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨਮਪ੍ਪਯੋਗੋ’’ਤਿ ਵਾਕ੍ਯਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਯੋਗੋ, ਧਾਤ੍ਵਾਦਿਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਭਾਵੇ ਕਤੇ ‘‘ਦੁਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਾਨਂ ਪਠਮਤਤਿਯਾ’’ਤਿ ਅਬ੍ਭਾਸ**ਭ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਬ**ਕਾਰੋ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ‘‘ਕੋ ਖੇ ਚਾ’’ਤਿ **ਕ**ਕਾਰੋ, ਬੁਭੁਕ੍ਖਤਿ, ਬੁਭੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਾਤਿ ਕਿਮਤ੍ਥਂ? ਭੋਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਤਿ, **ਇਚ੍ਛਤ੍ਥੇਸੂ**ਤਿ ਕਿਮਤ੍ਥਂ? ਭੋਤ੍ਤੁਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਘਸ ਅਦਨੇ, ਘਸਿਤੁਮਿਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਛਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ, ਤਤਿਯ **ਚ**ਵਗ੍ਗ ਇਕਾਰ **ਚ**ਕਾਰਾਦੇਸਾ, ਜਿਘਚ੍ਛਤਿ, ਜਿਘਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਹਰ ਹਰਣੇ, ਹਰਿਤੁਮਿਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਸ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ।

੫੩੫. ਹਰਸ੍ਸ ਗੀ ਸੇ।

ਹਰਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਗੀ** ਹੋਤਿ **ਸੇ** ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ। ‘‘ਗੀਸੇ’’ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਜਿਸ੍ਸਪਿ, ਠਾਨੂਪਚਾਰੇਨਾਦੇਸਸ੍ਸਾਪਿ ਧਾਤੁਵੋਹਾਰਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਂ ਜਿਗੀਸਤਿ, ਜਿਗੀਸਨ੍ਤਿ।

ਸੁ ਸਵਣੇ, ਸੋਤੁਮਿਚ੍ਛਤਿ ਸੁਸ੍ਸੂਸਤਿ, ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ, ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੀਘੋ।

ਪਾ ਪਾਨੇ, ਪਾਤੁਮਿਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਸ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਦ੍ਵਿਤ੍ਤੁਰਸ੍ਸਤ੍ਤ**ਇ**ਕਾਰਾਦੇਸਾ, ‘‘ਤਤੋ ਪਾਮਾਨਾਨਂ ਵਾਮਂ ਸੇਸੂ’’ਤਿ ਵਾਦੇਸੋ, ਪਿਵਾਸਤਿ, ਪਿਵਾਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਜਿ ਜਯੇ, ਵਿਜੇਤੁਮਿਚ੍ਛਤਿ ਵਿਜਿਗੀਸਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਙ੍ਘੋ ਪਬ੍ਬਤਮਿਵ ਅਤ੍ਤਾਨਮਾਚਰਤਿ, ਪਬ੍ਬਤੋ ਇਵ ਆਚਰਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ –

੫੩੬. ਆਯ ਨਾਮਤੋ ਕਤ੍ਤੁਪਮਾਨਾਦਾਚਾਰੇ।

ਆਚਰਣਕ੍ਰਿਯਾਯ ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਉਪਮਾਨਭੂਤਮ੍ਹਾ ਨਾਮਤੋ **ਆਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਆਚਾਰਤ੍ਥੇ। ਉਪਮੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਉਪਮਾਨਂ, ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਉਪਮਾਨਂ **ਕਤ੍ਤੁਪਮਾਨਂ,** ‘‘ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨਮਪ੍ਪਯੋਗੋ’’ਤਿ **ਇਵ**ਸਦ੍ਦਨਿਵਤ੍ਤਿ, ਧਾਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਤੇਸਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਲੋਪਾ ਚਾ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ **ਤੇਸਂ**ਗਹਣੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੋ, ‘‘ਪਕਤਿ ਚਸ੍ਸ ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਪਕਤਿਭਾਵੋ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ‘‘ਧਾਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ’’ਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਪਬ੍ਬਤਾਯਤਿ ਸਙ੍ਘੋ, ਏਵਂ ਸਮੁਦ੍ਦਮਿਵ ਅਤ੍ਤਾਨਮਾਚਰਤਿ ਸਮੁਦ੍ਦਾਯਤਿ, ਚਿਚ੍ਚਿਟਮਿਵ ਅਤ੍ਤਾਨਮਾਚਰਤਿ ਚਿਚ੍ਚਿਟਾਯਤਿ ਸਦ੍ਦੋ। ਏਵਂ ਧੂਮਾਯਤਿ।

‘‘ਨਾਮਤੋ, ਆਚਾਰੇ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੩੭. ਈਯੂਪਮਾਨਾ ਚ।

ਉਪਮਾਨਭੂਤਾ ਨਾਮਤੋ **ਈਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਆਚਾਰਤ੍ਥੇ। ਪੁਨ **ਉਪਮਾਨ**ਗ੍ਗਹਣਂ **ਕਤ੍ਤੁ**ਗ੍ਗਹਣਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ, ਤੇਨ ਕਮ੍ਮਤੋਪਿ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਸੇਸਂ ਸਮਂ। ਅਛਤ੍ਤਂ ਛਤ੍ਤਮਿਵਾਚਰਤਿ ਛਤ੍ਤੀਯਤਿ, ਅਪੁਤ੍ਤਂ ਪੁਤ੍ਤਮਿਵਾਚਰਤਿ ਪੁਤ੍ਤੀਯਤਿ ਸਿਸ੍ਸਮਾਚਰਿਯੋ।

ਉਪਮਾਨਾਤਿ ਕਿਂ? ਧਮ੍ਮਮਾਚਰਤਿ, **ਆਚਾਰੇ**ਤਿ ਕਿਂ? ਅਛਤ੍ਤਂ ਛਤ੍ਤਮਿਵ ਰਕ੍ਖਤਿ।

‘‘ਈਯੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੩੮. ਨਾਮਮ੍ਹਾਤ੍ਤਿਚ੍ਛਤ੍ਥੇ।

ਨਾਮਮ੍ਹਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਇਚ੍ਛਤ੍ਥੇ **ਈਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛਤਿ ਪਤ੍ਤੀਯਤਿ, ਏਵਂ ਵਤ੍ਥੀਯਤਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੀਯਤਿ, ਚੀਵਰੀਯਤਿ, ਪਟੀਯਤਿ, ਧਨੀਯਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੀਯਤਿ।

ਅਤ੍ਤਿਚ੍ਛਤ੍ਥੇਤਿ ਕਿਮਤ੍ਥਂ? ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛਤਿ।

ਦਲ੍ਹਂ ਕਰੋਤਿ ਵੀਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ –

ਕਾਰਿਤਗ੍ਗਹਣਮਨੁਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੩੯. ਧਾਤੁਰੂਪੇ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਣਯੋਚ।

ਧਾਤੁਯਾ ਰੂਪੇ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬੇ, ''ਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਤੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਕੇ ਪਯੁਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੇ ਵਾ ਸਤਿ ਨਾਮਮ੍ਹਾ **ਣਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਕਾਰਿਤਸਞ੍ਞਾ ਚ। ਣਲੋਪੇ, ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪਸਰਲੋਪਾਦੀਸੁ ਕਤੇਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਦਲ੍ਹਯਤਿ ਵੀਰਿਯਂ, ਏਵਂ ਪਮਾਣਯਤਿ, ਅਮਿਸ੍ਸਯਤਿ, ਤਥਾ ਹਤ੍ਥਿਨਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ ਅਤਿਹਤ੍ਥਯਤਿ, ਵੀਣਾਯ ਉਪਗਾਯਤਿ ਉਪਵੀਣਯਤਿ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ ਰਤ੍ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਯਤਿ, ਕੁਸਲਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਕੁਸਲਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੫੪੦. ਧਾਤੂਹਿ ਣੇ ਣਯ ਣਾਪੇ ਣਾਪਯਾ ਕਾਰਿਤਾਨਿ ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੇ।

ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯੇ **ਣੇ ਣਯਣਾਪੇ ਣਾਪਯ** ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਕਾਰਿਤਸਞ੍ਞਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਹੇਤੁਯੇਵ ਅਤ੍ਥੋ **ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੋ,** ਸੋ ਚ ''ਯੋ ਕਾਰੇਤਿ ਸ ਹੇਤੂ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਹੇਤੁਸਞ੍ਞੋ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਨੋ ਪਯੋਜਕੋ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪੇਸਨਜ੍ਝੇਸਨਾਦਿਕੋ ਪਯੋਜਕਬ੍ਯਾਪਾਰੋ ਇਧ ਹੇਤੁ ਨਾਮ।

ਏਤ੍ਥ ਚ –

ਣੇ ਣਯਾਵ ਉਵਣ੍ਣਨ੍ਤਾ, ਆਤੋ ਦ੍ਵੇ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਸਿਯੁਂ।
ਸੇਸਤੋ ਚਤੁਰੋ ਦ੍ਵੇ ਵਾ, ਵਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਨੁਵਤ੍ਤਿਤੋ॥

ਅਕਮ੍ਮਾ ਧਾਤਵੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਾਰਿਤੇ ਤੁ ਸਕਮ੍ਮਕਾ।
ਸਕਮ੍ਮਕਾ ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਾਸ੍ਸੁ, ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਾ ਤੁ ਤਿਕਮ੍ਮਕਾ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕਮ੍ਮੇ ਚ, ਕਾਰਿਤਾਖ੍ਯਾਤਸਮ੍ਭਵੋ।
ਨ ਭਾਵੇ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤਾ ਚ, ਕਾਰਿਤੇ ਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞਿਤੋ॥

ਨਿਯਾਦੀਨਂ ਪਧਾਨਞ੍ਚ, ਅਪ੍ਪਧਾਨਂ ਦੁਹਾਦਿਨਂ।
ਕਾਰਿਤੇ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤਾ ਚ, ਕਮ੍ਮਮਾਖ੍ਯਾਤਗੋਚਰਨ੍ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਕੋਚਿ ਭਵਤਿ, ਤਮਞ੍ਞੋ ''ਭਵਾਹਿ ਭਵਾਹਿ'' ਇਚ੍ਚੇਵਂ ਬ੍ਰਵੀਤਿ, ਅਥ ਵਾ ਭਵਨ੍ਤਂ ਭਵਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਂ ਪਯੋਜਯਤਿ, ਭਵਿਤੁਂ ਪਯੋਜੇਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ ਇਮਿਨਾ **ਣੇਣਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ, ਕਾਰਿਤਸਞ੍ਞਾ ਚ, ''ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨਮਪ੍ਪਯੋਗੋ''ਤਿ ਵਾਕ੍ਯਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਯੋਗੋ,

‘‘ਕਾਰਿਤਾਨਂ ਣੋ ਲੋਪ’’ਨ੍ਤਿ **ਣ**ਲੋਪੋ, ‘‘ਅਸਂਯੋਗਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿ ਕਾਰਿਤੇ’’ਤਿ **ਊ**ਕਾਰ**ਸ੍ਸੋ**ਕਾਰੋ ਵੁਦ੍ਧਿ।

‘‘ਓ, ਏ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ, **ਧਾਤੁ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ।

੫੪੧. ਤੇ ਆਵਾਯਾ ਕਾਰਿਤੇ।

ਤੇ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਭੂਤਾ **ਓ**ਕਾਰ**ਏ**ਕਾਰਾ **ਆਵਆਯਾ**ਦੇਸੇ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਕਾਰਿਤੇ ਪਰੇ। ‘‘ਤੇ ਆਵਾਯਾ’’ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਝੇ**ਆਦੀਨਂ ਅਕਾਰਿਤੇਪਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਓ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਆਵਾ**ਦੇਸੋ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ‘‘ਧਾਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ’’ਤਿ **ਤਜਾ**ਦਯੋ।

ਸੋ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਭਾਵਯਤਿ, ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ, ਭਾਵਯਨ੍ਤਿ। ਭਾਵੇਸਿ, ਭਾਵਯਸਿ, ਭਾਵੇਥ, ਭਾਵਯਥ। ਭਾਵੇਮਿ, ਭਾਵਯਾਮਿ, ਭਾਵੇਮ, ਭਾਵਯਾਮ। ਭਾਵਯਤੇ, ਭਾਵਯਨ੍ਤੇ।

ਕਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯਈਕਾਰਾਗਮਾ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ ਚ, ਤੇਨ ਭਾਵੀਯਤੇ ਸਮਾਧਿ, ਭਾਵੀਯਨ੍ਤੇ। ਭਾਵੀਯਤਿ, ਭਾਵੀਯਨ੍ਤਿ।

ਤਥਾ ਭਾਵੇਤੁ, ਭਾਵਯਤੁ, ਭਾਵੇਨ੍ਤੁ, ਭਾਵਯਨ੍ਤੁ। ਭਾਵੇਹਿ, ਭਾਵਯ, ਭਾਵਯਾਹਿ, ਭਾਵੇਥ, ਭਾਵਯਥ । ਭਾਵੇਮਿ, ਭਾਵਯਾਮਿ, ਭਾਵੇਮ, ਭਾਵਯਾਮ। ਭਾਵਯਤਂ, ਭਾਵਯਨ੍ਤਂ।

ਕਮ੍ਮੇ ਭਾਵੀਯਤਂ, ਭਾਵੀਯਤੁ, ਭਾਵੀਯਨ੍ਤੁ।

ਭਾਵੇਯ੍ਯ, ਭਾਵਯੇ, ਭਾਵਯੇਯ੍ਯ, ਭਾਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਭਾਵਯੇਯ੍ਯੁਂ। ਭਾਵੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਭਾਵਯੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਭਾਵੇਯ੍ਯਾਥ, ਭਾਵਯੇਯ੍ਯਾਥ। ਭਾਵੇਯ੍ਯਾਮਿ, ਭਾਵਯੇਯ੍ਯਾਮਿ, ਭਾਵੇਯ੍ਯਾਮ, ਭਾਵਯੇਯ੍ਯਾਮ। ਭਾਵੇਥ, ਭਾਵਯੇਥ, ਭਾਵੇਰਂ, ਭਾਵਯੇਰਂ।

ਕਮ੍ਮੇ ਭਾਵੀਯੇਯ੍ਯ, ਭਾਵੀਯੇਯ੍ਯੁਂ।

ਅਜ੍ਜਤਨਿਯਂ ‘‘ਸਤ੍ਤਮਜ੍ਜਤਨਿਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਕਾਰਿਤਨ੍ਤਾਪਿ ਦੀਘਤੋ ਸਕਾਰਾਗਮੋ।

ਅਭਾਵੇਸਿ, ਭਾਵੇਸਿ, ਅਭਾਵਯਿ, ਭਾਵਯਿ, ਅਭਾਵੇਸੁਂ, ਭਾਵੇਸੁਂ, ਅਭਾਵਯਿਂਸੁ, ਭਾਵਯਿਂਸੁ, ਅਭਾਵਯੁਂ, ਭਾਵਯੁਂ। ਅਭਾਵੇਸਿ, ਅਭਾਵਯਸਿ, ਅਭਾਵਿਤ੍ਥ, ਅਭਾਵਯਿਤ੍ਥ। ਅਭਾਵੇਸਿਂ, ਭਾਵੇਸਿਂ, ਅਭਾਵਯਿਂ, ਭਾਵਯਿਂ, ਅਭਾਵਿਮ੍ਹ, ਅਭਾਵਯਿਮ੍ਹ।

ਕਮ੍ਮੇ ਅਭਾਵੀਯਿਤ੍ਥ, ਅਭਾਵੀਯਿ।

ਭਾਵੇਸ੍ਸਤਿ, ਭਾਵਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਭਾਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਭਾਵਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਭਾਵੇਸ੍ਸਸਿ, ਭਾਵਯਿਸ੍ਸਸਿ, ਭਾਵਿਸ੍ਸਥ, ਭਾਵਯਿਸ੍ਸਥ। ਭਾਵੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਭਾਵਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਭਾਵੇਸ੍ਸਾਮ, ਭਾਵਯਿਸ੍ਸਾਮ।

ਕਮ੍ਮੇ ਭਾਵੀਯਿਸ੍ਸਤੇ, ਭਾਵੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਭਾਵੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਭਾਵੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

ਅਭਾਵਿਸ੍ਸ, ਅਭਾਵਯਿਸ੍ਸ, ਅਭਾਵਿਸ੍ਸਂਸੁ, ਅਭਾਵਯਿਸ੍ਸਂਸੁ। **ਕਮ੍ਮੇ** ਅਭਾਵੀਯਿਸ੍ਸਥ, ਅਭਾਵੀਯਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਥਾ ਯੋ ਕੋਚਿ ਪਚਤਿ, ਤਮਞ੍ਞੋ ‘‘ਪਚਾਹਿ ਪਚਾਹਿ’’ ਇਚ੍ਚੇਵਂ ਬ੍ਰਵੀਤਿ, ਅਥ ਵਾ ਪਚਨ੍ਤਂ ਪਯੋਜੇਤਿ, ਪਚਿਤੁਂ ਵਾ ਪਯੋਜੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ **ਣੇ ਣਯਾ**ਦਯੋ, **ਅ**ਕਾਰ**ਸ੍ਸਾ**ਕਾਰੋ ਵੁਦ੍ਧਿ, ਸੇਸਂ ਨੇਯ੍ਯਂ।

ਸੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਓਦਨਂ ਪਾਚੇਤਿ, ਪਾਚੇਨ੍ਤਿ। ਪਾਚੇਸਿ, ਪਾਚੇਥ। ਪਾਚੇਮਿ, ਪਾਚੇਮ। ਪਾਚਯਤਿ, ਪਾਚਯਨ੍ਤਿ। ਪਾਚਯਸਿ, ਪਾਚਯਥ। ਪਾਚਯਾਮਿ, ਪਾਚਯਾਮ। **ਣਾਪੇਣਾਪਯੇਸੁ** ਪਨ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ ਓਦਨਂ ਪਾਚਾਪੇਤਿ, ਪਾਚਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਪਾਚਾਪਯਤਿ, ਪਾਚਾਪਯਨ੍ਤਿ।

ਕਮ੍ਮੇ ਸੋ ਓਦਨਂ ਪਾਚੀਯਤਿ ਤੇਨ, ਪਾਚਯੀਯਤਿ, ਪਾਚਾਪੀਯਤਿ, ਪਾਚਾਪਯੀਯਤਿ।

ਤਥਾ ਪਾਚੇਤੁ, ਪਾਚਯਤੁ, ਪਾਚਾਪੇਤੁ, ਪਾਚਾਪਯਤੁ। ਪਾਚੀਯਤਂ, ਪਾਚੀਯਤੁ, ਪਾਚਯੀਯਤਂ, ਪਾਚਯੀਯਤੁ, ਪਾਚਾਪੀਯਤਂ, ਪਾਚਾਪੀਯਤੁ, ਪਾਚਾਪਯੀਯਤਂ, ਪਾਚਾਪਯੀਯਤੁ। ਪਾਚੇਯ੍ਯ, ਪਾਚਯੇਯ੍ਯ, ਪਾਚਾਪੇਯ੍ਯ, ਪਾਚਾਪਯੇਯ੍ਯ। ਪਾਚੀਯੇਯ੍ਯ, ਪਾਚੀਯੇਯ੍ਯੁਂ। ਅਪਾਚੇਸਿ, ਅਪਾਚਯਿ, ਅਪਾਚਾਪੇਸਿ, ਅਪਾਚਾਪਯਿ। ਪਾਚੇਸ੍ਸਤਿ, ਪਾਚਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਾਚਾਪੇਸ੍ਸਤਿ, ਪਾਚਾਪਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਪਾਚਿਸ੍ਸ, ਅਪਾਚਯਿਸ੍ਸ, ਅਪਾਚਾਪਿਸ੍ਸ, ਅਪਾਚਾਪਯਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ, ਗਨ੍ਤੁਂ ਵਾ ਪਯੋਜੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਣੇ ਣਯਾਦਯੋ**, ਵੁਦ੍ਧਿਯਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਯਂ –

''ਅਸਂਯੋਗਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿ ਕਾਰਿਤੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੪੨. ਘਟਾਦੀਨਂ ਵਾ।

ਘਟਾਦੀਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਅਸਂਯੋਗਨ੍ਤਾਨਂ ਵੁਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿ ਵਾ ਕਾਰਿਤੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵੁਦ੍ਧਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ **ਵਾਸਦ੍ਦੋ**।

ਸੋ ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ ਗਾਮਂ ਗਮੇਤਿ, ਗਮਯਤਿ, ਗਚ੍ਛਾਪੇਤਿ, ਗਚ੍ਛਾਪਯਤਿ। ਸੋ ਗਾਮਂ ਗਮੀਯਤਿ ਤੇਨ, ਗਮਯੀਯਤਿ, ਗਚ੍ਛਾਪੀਯਤਿ, ਗਚ੍ਛਾਪਯੀਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਉਪਰਿਪਿ।

ਘਟ ਈਹਾਯਂ, ਘਟਨ੍ਤਂ ਪਯੋਜਯਤਿ, ਘਟੇਤਿ, ਘਟਾਦੀਨਂ ਵਾਤਿ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ, ਘਟਯਤਿ, ਘਟਾਪੇਤਿ, ਘਟਾਪਯਤਿ।

''ਕਾਰਿਤੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੪੩. ਗੁਹ ਦੁਸਾਨਂ ਦੀਘਂ।

ਗੁਹਦੁਸਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਧਾਤੂਨਂ ਸਰੋ **ਦੀਘ**ਮਾਪਜ੍ਜਤੇ ਕਾਰਿਤੇ ਪਰੇ, ਵੁਦ੍ਧਾਪਵਾਦੋਯਂ।

ਗੁਹ ਸਂਵਰਣੇ, ਗੁਹਿਤੁਂ ਪਯੋਜਯਤਿ ਗੂਹਯਤਿ, ਗੂਹਯਨ੍ਤਿ। **ਦੁਸ** ਅਪ੍ਪੀਤਿਮ੍ਹਿ, ਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਪਯੋਜਯਤਿ ਦੂਸਯਤਿ, ਦੂਸਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਥਾ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਪਯੋਜਯਤਿ ਇਚ੍ਛਾਪੇਤਿ, ਇਚ੍ਛਾਪਯਤਿ, ਏਸੇਤਿ, ਏਸਯਤਿ। ਨਿਯਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਪਯੋਜਯਤਿ ਨਿਯਾਮੇਤਿ, ਨਿਯਾਮਯਤਿ। ਆਸਨ੍ਤਂ ਪਯੋਜਯਤਿ ਆਸੇਤਿ, ਆਸਯਤਿ, ਅਚ੍ਛਾਪੇਤਿ, ਅਚ੍ਛਾਪਯਤਿ। ਲਭਨ੍ਤਂ ਪਯੋਜਯਤਿ ਲਾਭੇਤਿ, ਲਾਭਯਤਿ। ਵਚਨ੍ਤਂ ਪਯੋਜਯਤਿ ਵਾਚੇਤਿ, ਵਾਚਯਤਿ, ਵਾਚਾਪੇਤਿ, ਵਾਚਾਪਯਤਿ। ਏਵਂ ਵਾਸੇਤਿ, ਵਾਸਯਤਿ, ਵਾਸਾਪੇਤਿ, ਵਾਸਾਪਯਤਿ। ਵਾਹੇਤਿ, ਵਾਹਯਤਿ, ਵਾਹਾਪੇਤਿ, ਵਾਹਾਪਯਤਿ। ਜੀਰੇਤਿ, ਜੀਰਯਤਿ, ਜੀਰਾਪੇਤਿ, ਜੀਰਾਪਯਤਿ। ਮਾਰੇਤਿ, ਮਾਰਯਤਿ, ਮਾਰਾਪੇਤਿ, ਮਾਰਾਪਯਤਿ। ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਦਸ੍ਸਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਥਾ ਤੁਦਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਤੋਦੇਤਿ, ਤੋਦਯਤਿ, ਤੋਦਾਪੇਤਿ, ਤੋਦਾਪਯਤਿ। ਪਵਿਸਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ, ਪਵਿਸਿਤੁੰ ਵਾ ਪਵੇਸੇਤਿ, ਪਵੇਸਯਤਿ, ਪਵੇਸਾਪੇਤਿ , ਪਵੇਸਾਪਯਤਿ। ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਉਦ੍ਦਿਸਾਪੇਤਿ, ਉਦ੍ਦਿਸਾਪਯਤਿ। ਪਹੋਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਪਹਾਵੇਤਿ, ਪਹਾਵਯਤਿ। ਸਯਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਸਾਯੇਤਿ, ਸਾਯਯਤਿ, ਸਾਯਾਪੇਤਿ, ਸਾਯਾਪਯਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਏ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਆਯਾ**ਦੇਸੋ, ਸਯਾਪੇਤਿ, ਸਯਾਪਯਤਿ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਣਾਪੇਣਾਪਯੇਸੁ **ਆਯਾ**ਦੇਸਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ। ਨਯਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਨਯਾਪੇਤਿ, ਨਯਾਪਯਤਿ। ਪਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਯਤਿ, ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤਿ ਵਾ।

ਹਨਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਣੇਣਯਾ**ਦਯੋ।

''ਣਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੪੪. ਹਨਸ੍ਸ ਘਾਤੋ।

ਹਨਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਘਾਤਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਣ**ਕਾਰਵਤਿ ਕਾਰਿਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ। ਘਾਤੇਤਿ, ਘਾਤਯਤਿ, ਘਾਤਾਪੇਤਿ, ਘਾਤਾਪਯਤਿ, ''ਵਧੋ ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਵ**ਧਾ**ਦੇਸੇ ਵਧੇਤਿ, ਵਧਾਪੇਤਿ।

ਜੁਹੋਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਜੁਹਾਵੇਤਿ, ਜੁਹਾਵਯਤਿ। ਜਹਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਜਹਾਪੇਤਿ, ਜਹਾਪਯਤਿ, ਹਾਪੇਤਿ, ਹਾਪਯਤਿ। ਦਦਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਦਾਪੇਤਿ, ਦਾਪਯਤਿ। ਪਿਦਹਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਪਿਧਾਪੇਤਿ, ਪਿਧਾਪਯਤਿ, ਪਿਦਹਾਪੇਤਿ, ਪਿਦਹਾਪਯਤਿ।

ਰੁਨ੍ਧਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਰੋਧੇਤਿ, ਰੋਧਯਤਿ, ਰੋਧਾਪੇਤਿ, ਰੋਧਾਪਯਤਿ। ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਛੇਦੇਤਿ, ਛੇਦਯਤਿ, ਛੇਦਾਪੇਤਿ, ਛੇਦਾਪਯਤਿ। ਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਯੋਜੇਤਿ, ਯੋਜਯਤਿ, ਯੋਜਾਪੇਤਿ, ਯੋਜਾਪਯਤਿ। ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਭੋਜੇਤਿ, ਭੋਜਯਤਿ, ਭੋਜਾਪੇਤਿ, ਭੋਜਾਪਯਤਿ। ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਮੋਚੇਤਿ, ਮੋਚਯਤਿ, ਮੋਚਾਪੇਤਿ, ਮੋਚਾਪਯਤਿ।

ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਦੇਵੇਤਿ, ਦੇਵਯਤਿ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਉਪ੍ਪਾਦਯਤਿ। ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਬੋਧੇਤਿ, ਬੋਧਯਤਿ। ''ਦਾਧਾਨ੍ਤਤੋ ਯੋ ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ **ਯ**ਕਾਰਾਗਮੋ, ਬੁਜ੍ਝਾਪੇਤਿ, ਬੁਜ੍ਝਾਪਯਤਿ। ਤੁਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਤੋਸੇਤਿ, ਤੋਸਯਤਿ, ਤੋਸਾਪੇਤਿ, ਤੋਸਾਪਯਤਿ। ਸਮ੍ਮਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਸਮੇਤਿ, ਸਮਯਤਿ, ਘਟਾਦਿਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ। ਕੁਪ੍ਪਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਕੋਪੇਤਿ, ਕੋਪਯਤਿ। ਜਾਯਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਜਨੇਤਿ, ਜਨਯਤਿ, ਘਟਾਦਿਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ।

ਸੁਣਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਧਮ੍ਮੰ ਸਾਵੇਤਿ, ਸਾਵਯਤਿ। ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਪਾਪੇਤਿ, ਪਾਪਯਤਿ।

ਵਿਕ੍ਕਿਣਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਵਿਕ੍ਕਾਯਾਪੇਤਿ, ਵਿਕ੍ਕਾਯਾਪਯਤਿ। ਜਿਨਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਜਯਾਪੇਤਿ, ਜਯਾਪਯਤਿ। ਜਾਨਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਞਾਪੇਤਿ, ਞਾਪਯਤਿ। ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਗਾਹੇਤਿ, ਗਾਹਯਤਿ, ਗਾਹਾਪੇਤਿ, ਗਾਹਾਪਯਤਿ, ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ, ਗਣ੍ਹਾਪਯਤਿ।

ਵਿਤਨਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਵਿਤਾਨੇਤਿ, ਵਿਤਾਨਯਤਿ। ਯੋ ਕੋਚਿ ਕਰੋਤਿ, ਤਮਞ੍ਞੋ ''ਕਰੋਹਿ ਕਰੋਹਿ''ਇਚ੍ਚੇਵੰ ਬ੍ਰਵੀਤਿ, ਕਰੋਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ, ਕਾਤੁੰ ਵਾ ਕਾਰੇਤਿ, ਕਾਰਯਤਿ, ਕਾਰਾਪੇਤਿ, ਕਾਰਾਪਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਚੋਰੇਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਚੋਰਾਪੇਤਿ, ਚੋਰਾਪਯਤਿ। ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਚਿਨ੍ਤਾਪੇਤਿ, ਚਿਨ੍ਤਾਪਯਤਿ , ਪੂਜੇਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਪੂਜਾਪੇਤਿ, ਪੂਜਾਪਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸੁਬੋਧੰ।

ਧਾਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਚਾਪਿ, ਕਾਰਿਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਿਯੁੰ।
ਸਕਾਰਿਤੇਹਿ ਯੁਞ੍ਞੂਨੰ, ਦਸ੍ਸਨਞ੍ਞੇਤ੍ਥ ਞਾਪਕੰ॥

ਤੇਨ ਤਿਤਿਕ੍ਖਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਤਿਤਿਕ੍ਖੇਤਿ, ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਪੇਤਿ। ਤਿਕਿਚ੍ਛਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਤਿਕਿਚ੍ਛੇਤਿ, ਤਿਕਿਚ੍ਛਯਤਿ, ਤਿਕਿਚ੍ਛਾਪੇਤਿ, ਤਿਕਿਚ੍ਛਾਪਯਤਿ। ਏਵੰ ਬੁਭੁਕ੍ਖੇਤਿ, ਬੁਭੁਕ੍ਖਯਤਿ, ਬੁਭੁਕ੍ਖਾਪੇਤਿ, ਬੁਭੁਕ੍ਖਾਪਯਤਿ, ਪਬ੍ਬਤਾਯਨ੍ਤੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਪਬ੍ਬਤਾਯਯਤਿ। ਪੁਤ੍ਤੀਯਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿਪਿ ਸਿਦ੍ਧੰ ਭਵਤਿ।

ਧਾਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਨਯੋ।

ਸਾਸਨਤ੍ਥੰ ਸਮੁਦ੍ਦਿਟ੍ਠੰ, ਆਖਜਾਤੰ ਸਕਬੁਦ੍ਧਿਯਾ।
ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਬਲੇਨੀਦੰ, ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤੁ ਵਿਚਕ੍ਖਣਾ॥

ਭਵਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸੇਤਿ, ਅਹੋਸਿ ਏਵਮਾਦਯੋ।
ਅਕਮ੍ਮਕਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾ, ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣਵਿਞ੍ਞੁਨਾ॥

ਅਕਮ੍ਮਕਾਪਿ ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥ-ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਸਕਮ੍ਮਕਾ।
ਤੰ ਯਥਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਾਵੇਤਿ, ਮਗ੍ਗੰ ਰਾਗਾਦਿਦੂਸਕਨ੍ਤਿ॥

ਇਤਿ ਪਦਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿਯੰ ਆਖਜਾਤਕਣ੍ਡੋ

ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਕਿਬ੍ਬਿਧਾਨਕਣ੍ਡ

ਤੇਕਾਲਿਕ

ਕਿਚ੍ਚਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਨਯ

ਅਥ ਧਾਤੂਹਿਯੇਵ ਭਾਵਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੁਕਰਣਾਦਿਸਾਧਨਸਹਿਤਂ ਕਿਬ੍ਬਿਧਾਨਮਾਰਭੀਯਤੇ।

ਤਤ੍ਥ ਕਿਚ੍ਚਕਿਤਕਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਾ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਾ, ਤੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਯ ਪਠਮਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਕਿਚ੍ਚਾਨਮਪ੍ਪਕਤ੍ਤਾ ਚ ਕਿਚ੍ਚਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਾਵ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ।

ਭੂ ਸਤ੍ਤਾਯਂ, ‘‘ਭੂਯਤੇ, ਅਭਵਿਤ੍ਥ, ਭਵਿਸ੍ਸਤੇ ਵਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨਾ’’ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

‘‘ਧਾਤੁਯਾ ਕਮ੍ਮਾਦਿਮ੍ਹਿ ਣੋ’’ਤਿ ਇਤੋ ‘‘ਧਾਤੁਯਾ’’ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਿਧਾਨੇ ਵਤ੍ਤਤੇ, ‘‘ਪਰਾ, ਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿ ਚ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੫੪੫. ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਤਬ੍ਬਾਨੀਯਾ।

ਭਾਵਕਮ੍ਮਇਚ੍ਚੇਤੇਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ ਸਬ੍ਬਧਾਤੂਹਿ **ਤਬ੍ਬ ਅਨੀਯ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ।

ਤਤ੍ਥ –

> ਅਕਮ੍ਮਕੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ, ਭਾਵੇ ਕਿਚ੍ਚਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਤੇ।
> ਸਕਮ੍ਮਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇ, ਅਰਹਸਕ੍ਕਤ੍ਥਦੀਪਕਾ॥

ਤੇ ਚ –

੫੪੬. ਣਾਦਯੋ ਤੇਕਾਲਿਕਾ।

ਤਿਕਾਲੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ **ਤੇਕਾਲਿਕਾ,** ਯੇ ਇਧ ਤਤਿਯੇ ਧਾਤ੍ਵਾਧਿਕਾਰੇ ਵਿਹਿਤਾ ਅਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਲਾ **ਣਾਦਯੋ** ਪਚ੍ਚਯਾ, ਤੇ ਤੇਕਾਲਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤੋ ਕਾਲਤ੍ਤਯੇਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਸੀਹਗਤਿਯਾ ‘‘ਕ੍ਵਚੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੪੭. ਯਥਾਗਮਮਿਕਾਰੋ।

ਯਥਾਗਮਂ ਯਥਾਪਯੋਗਂ ਜਿਨਵਚਨਾਨੁਪਰੋਧੇਨ ਧਾਤੂਹਿ ਪਰੋ **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਹੋਤਿ ਕ੍ਵਚਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਦਿਕੇਸੁ **ਕਿਚ੍ਚਕਿਤਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ, ‘‘ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚਾ’’ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿ, ‘‘ਓ ਅਵ ਸਰੇ’’ਤਿ ਅਵਾਦੇਸੋ, ‘‘ਨਯੇ ਪਰਂ ਯੁਤ੍ਤੇ’’ਤਿ ਪਰਂ ਨੇਤਬ੍ਬਂ।

੫੪੮. ਤੇ ਕਿਚ੍ਚਾ।

ਯੇ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਾ **ਤਬ੍ਬਾਨੀਯਣ੍ਜ ਤੇਯ੍ਯ ਰਿਚ੍ਚ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ, ਤੇ **ਕਿਚ੍ਚ**ਸਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤੋ ''ਅਞ੍ਞੇ ਕਿਤਿ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਕਿਚ੍ਚਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਮਕਿਤਕਤ੍ਤਾ ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸੇ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ''ਤਦ੍ਧਿਤਸਮਾਸਕਿਤਕਾ ਨਾਮਂਵਾਤਵੇਤੁਨਾਦੀਸੁ ਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸੋ, ਤਤੋ **ਸ੍ਯਾਦ੍ਯੁ**ਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। **ਭਾਵੇ** ਭਾਵਸ੍ਸੇਕਤ੍ਤਾ ਏਕਵਚਨਮੇਵ, ''ਸਿ''ਨ੍ਤਿ ਅਮਾਦੇਸੋ। ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ਭਵਤਾ ਪਞ੍ਞੇਨ, ਭਵਨੀਯਂ।

ਇਧ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਦਿਤ੍ਤਾਭਾਵਾ ਅਨੁਵਤ੍ਤਿਤ**ਕ੍ਵਚਿ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਇਕਾਰਾਗਮਾਭਾਵੋ। **ਭਾਵੇ** ਕਿਚ੍ਚਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਨਪੁਂਸਕਾ। **ਕਮ੍ਮੇ** ਤਿਲਿਙ੍ਗਾ।

ਕਮ੍ਮਨਿ ਅਭਿਪੁਬ੍ਬੋ, ਅਭਿਭੂਯਤੇ, ਅਭਿਭੂਯਿਤ੍ਥ, ਅਭਿਭੂਯਿਸ੍ਸਤੇਤਿ ਅਭਿਭਵਿਤਬ੍ਬੋ ਕੋਧੋ ਪਣ੍ਡਿਤੇਨ, ਅਭਿਭਵਿਤਬ੍ਬਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਅਭਿਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਏਵਂ ਅਭਿਭਵਨੀਯੋ, ਅਭਿਭਵਨੀਯਾ, ਅਭਿਭਵਨੀਯਂ, **ਪੁਰਿਸ ਕਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੇਨਯੋਜੇਨ ਨੇਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ।

ਏਤ੍ਥ ਹਿ –

> ਤਬ੍ਬਾਦੀਹੇਵ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਵ ਪੁਨਤ੍ਤੁਨਾ।
> ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਨ, ਦੁਤਿਯਾ ਪਠਮਾ ਤਤੋ॥

ਆਸ ਉਪਵੇਸਨੇ, ਆਸੀਯਿਤ੍ਥ, ਆਸੀਯਤੇ, ਆਸੀਯਿਸ੍ਸਤੇਤਿ ਆਸਿਤਬ੍ਬਂ ਤਯਾ, ਆਸਨੀਯਂ। **ਕਮ੍ਮੇ** ਉਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ ਗਰੁ, ਉਪਾਸਨੀਯੋ।

ਸੀ ਸਯੇ, ਅਸੀਯਿਤ੍ਥ, ਸੀਯਤੇ, ਸੀਯਿਸ੍ਸਤੇਤਿ ਸਯਿਤਬ੍ਬਂ ਭਵਤਾ, ਸਯਨੀਯਂ, "**ਏ** ਅਯਾ''ਤਿ **ਅਯਾ**ਦੇਸੋ, ਅਤਿਸਯਿਤਬ੍ਬੋ ਪਰੋ, ਅਤਿਸਯਨੀਯੋ।

ਪਦ ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੇਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਤੇਨ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨੀਯਂ, ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਕਤ੍ਤੁਰੀ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰਂ ਵਿਨਾ ''ਦਿਵਾਦਿਤੋ ਯੋ''ਤਿ ਵਿਨਾਧਿਕਾਰਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਤਸ੍ਸ ਚਵਗ੍ਗਯਕਾਰ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ **ਚ**ਵਗ੍ਗੋ, ''ਪਰਦ੍ਵੇਭਾਵੋ ਠਾਨੇ''ਤਿ ਦ੍ਵਿਭਾਵੋ, ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਪਟਿਪਜ੍ਜਨੀਯੋ।

ਬੁਧ ਅਵਗਮਨੇ, ਅਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਬੁਜ੍ਝਤੇ, ਬੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੇਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਬੁਜ੍ਝਨੀਯੋ।

ਸੁ ਸਵਣੇ, ਅਸੂਯਿਤ੍ਥ, ਸੂਯਤੇ, ਸੂਯਿਸ੍ਸਤੇਤਿ ਸੋਤਬ੍ਬੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਇਧ **ਯਥਾਗਮ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਇ**ਕਾਰਾਗਮਾਭਾਵੋ, ਸੁਣਿਤਬ੍ਬੋ, ''ਸ੍ਵਾਦਿਤੋ ਣੁ ਣਾ ਉਣਾ ਚਾ''ਤਿ ਵਿਨਾਧਿਕਾਰਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਣਾ**ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਵਣੀਯੋ।

ਕਰ ਕਰਣੇ, ਕਰੀਯਿਤ੍ਥ, ਕਰੀਯਤਿ, ਕਰੀਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਤਬ੍ਬਾਨੀਯਾ**।

''ਅਨੁਸ੍ਸ, ਕਰਸ੍ਸ, ਚ, ਤਤ੍ਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੪੯. ਤੁਂ ਤੁ ਨ ਤਬ੍ਬੇਸੁ ਵਾ।

ਕਰਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਭੂਤਸ੍ਸ **ਰ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਤ**ਕਾਰਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਵਾ ਤੁਂ **ਤੁ ਨ ਤਬ੍ਬ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਪਰੇਸੁ। ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਭਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਪੂਜਾ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕੁਸਲਂ, **ਤ**ਤ੍ਤਾਭਾਵੇ ''ਕਰੋਤਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ''ਤਵੇਤੁਨਾਦੀਸੁ ਕਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ

ਤਬ੍ਬੇਪਿ **ਕਾ**ਦੇਸੋ, ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਹਿਤਂ।

੫੫੦. ਰਹਾਦਿਤੋ ਣ।

ਰਕਾਰ **ਹ**ਹਾਰਾਦ੍ਯਨ੍ਤੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਪਰਸ੍ਸ **ਅਨਾਨੀਯਾ**ਦਿਨਕਾਰਸ੍ਸ **ਣ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਰਮੁ ਅਪਵ੍ਵਾਤਾ**ਦਿਤੋਪਿ।

> ਰਹਾਦਿਤੋ ਪਰਸ੍ਸੇਤ੍ਥ, ਨਕਾਰਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਾ।
> ਅਨਾਨੀਯਾਦਿਨਸ੍ਸੇਵ, ਸਾਮਤ੍ਥਯਾਯਂ ਣਕਾਰਤਾ॥

ਕਰਣੀਯੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਕਰਣਾਰਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਕਰਣੀਯਾ, ਕਰਣੀਯਂ।

ਭਰ ਭਰਣੇ, ਭਰੀਯਤੀਤਿ ਭਰਿਤਬ੍ਬੋ, ਭਰਣੀਯੋ।

ਗਹ ਉਪਾਦਾਨੇ, ਅਗਯ੍ਹਿਤ੍ਥ, ਗਯ੍ਹਤਿ, ਗਯ੍ਹਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ''ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਇ**ਕਾਰ**ਸ੍ਸੇ**ਕਾਰੋ, ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬੋ, ''ਗਹਾਦਿਤੋ ਪ੍ਪਣ੍ਹਾ''ਤਿ ਵਿਨਾਧਿਕਾਰਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਣ੍ਹਾ**ਪਚ੍ਚਯੋ, **ਹ**ਲੋਪਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਣੀਯੋ, ਗਹਣੀਯੋ।

ਆਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਰਮੁ** ਕੀਲ਼ਾਯਂ, ਰਮੀਯਿਤ੍ਥ, ਰਮੀਯਤਿ, ਰਮੀਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਰਮਿਤਬ੍ਬੋ, ਰਮਣੀਯੋ ਵਿਹਾਰੋ।

ਅਪ ਪਾਪੁਣਨੇ, **ਉਣਾ**ਪਚ੍ਚਯੋ, ਪਾਪੀਯਤੀਤਿ ਪਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬੋ, ''ਗੁਪਾਦੀਨਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਪਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ, ਪਾਪੁਣਣੀਯੋ, ਪਾਪਣੀਯੋ।

''ਅਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਵਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੫੧. ਗਮ ਖਨ ਹਨਾਦੀਨਂ ਤੁਂਤਬ੍ਬਾਦੀਸੁ ਨ।

ਗਮ ਖਨ ਹਨਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਂ **ਮ**ਕਾਰ **ਨ**ਕਾਰਨ੍ਤਾਨਂ ਧਾਤੂਨਮਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਨ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਵਾ **ਤੁਂ ਤਬ੍ਬ ਤਵੇ ਤੁਨ ਤ੍ਵਾਨਤ੍ਵਾ**ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਸੁ **ਤ**ਕਾਰਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਪਰੇਸੁ। ਅਗਚ੍ਛੀਯਿਤ੍ਥ, ਗਚ੍ਛੀਯਤਿ, ਗਚ੍ਛੀਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਗਮਿਤਬ੍ਬਂ, ਗਮਨੀਯਂ।

ਖਨੁ ਅਵਦਾਰਣੇ, ਅਖਞ੍ਞਿਤ੍ਥ, ਖਞ੍ਞਤਿ, ਖਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਖਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਆਵਾਟਂ, ਖਨਿਤਬ੍ਬਂ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਖਨ**ਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਣ**ਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਖਣਿਤਬ੍ਬਂ, ਖਣੀਯਂ, ਖਨਨੀਯਂ ਵਾ।

ਹਨ ਹਿਂਸਾ ਗਤੀਸੁ, ਅਹਞ੍ਞਿਤ੍ਥ, ਹਞ੍ਞਤੇ, ਹਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤੇਤਿ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਹਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਹਨਨੀਯਂ।

ਮਨ ਞਾਣੇ, ਅਮਞ੍ਞਿਤ੍ਥ, ਮਞ੍ਞਤੇ, ਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤੇਤਿ ਮਨ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਮਨਿਤਬ੍ਬੋ, **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ **ਚ**ਵਗ੍ਗਾਦਿ, ਮਞ੍ਞਿਤਬ੍ਬਂ, ਮਞ੍ਞਨੀਯਂ।

ਪੂਜ ਪੂਜਾਯਂ, ਅਪੂਜੀਯਿਤ੍ਥ, ਪੂਜੀਯਤਿ, ਪੂਜੀਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਤਬ੍ਬਾਨੀਯਾ**। ''ਚੁਰਾਦਿਤੋ ਣੇ ਣਯਾ''ਤਿ ਅਕਤ੍ਤੁਰਿਪਿ **ਣੇਣਯਾ, ਇ**ਕਾਰਾਗਮਾ**ਨੀਯੇਸੁ** ''ਸਰਲੋਪੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਾਰਿਤਸਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, ਪੂਜੇਤਬ੍ਬੋ, ਪੂਜਯਿਤਬ੍ਬੋ, ਪੂਜਨੀਯੋ ਭਗਵਾ।

''ਤਬ੍ਬਾਨੀਯਾ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਕਤ੍ਤੁਕਰਣੇਸੁਪਿ, **ਯਾ** ਪਾਪੁਣਨੇ, ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨੀਕੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਗਮਨੀਯਾ ਭੋਗਾ। **ਨਹ** ਸੋਚੇ, ਨਹਾਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਨਹਾਨੀਯਂ ਚੁਣ੍ਣਂ।

‘‘ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੂ’’ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੫੫੨. ਣਜੋ ਚ।

ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਸਬ੍ਬਧਾਤੂਹਿ **ਣਜ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, **ਚ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ‘‘ਞਾਤੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ **ਤੇਯ੍ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ।

੫੫੩. ਕਾਰਿਤਂ ਵਿਯ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੋ।

ਅਨੁਬਨ੍ਧੋ ਅਪ੍ਪਯੋਗੀ, **ਣ**ਕਾਰਾਨੁਬਨ੍ਧੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਕਾਰਿਤਂ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਕਾਰਿਤਬ੍ਯਪਦੇਸੋ, ‘‘ਕਾਰਿਤਾਨਂ ਣੋ ਲੋਪ’’ਨ੍ਤਿ **ਣ**ਲੋਪੋ, ‘‘ਅਸਂਯੋਗਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿ ਕਾਰਿਤੇ’’ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿ, **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੋ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਾਰਿਯਂ।

ਹਰ ਹਰਣੇ, ਅਹਰੀਯਿਤ੍ਥ, ਹਰੀਯਤਿ, ਹਰੀਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਹਰਿਤਬ੍ਬਂ ਹਾਰਿਯਂ।

ਭਰ ਭਰਣੇ, ਭਰਿਤਬ੍ਬਂ ਭਾਰਿਯਂ।

ਲਭ ਲਾਭੇ, ਲਭਿਤਬ੍ਬਂ ਲਬ੍ਭਂ, ‘‘ਯਵਤਂ ਤਲਨ’’ਇਚ੍ਚਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇ **ਕਾਰ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਯ**ਵਤੋ **ਭ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਭ**ਕਾਰੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ।

ਸਾਸ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿਮ੍ਹਿ, ਸਾਸਿਤਬ੍ਬੋ ਸਿਸ੍ਸੋ, ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਆ**ਕਾਰਸ੍ਸਿਕਾਰੋ।

ਵਚ ਵਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਚਾਯਂ, **ਣਜ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ‘‘ਅਨ੍ਤਾਨਂ, ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੇ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੫੪. ਕਗਾ ਚਜਾਨਂ।

ਚਜਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਾਨਂ **ਕ**ਕਾਰ **ਗ**ਕਾਰਾਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ **ਣ**ਕਾਰਾਨੁਬਨ੍ਧੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇਤਿ **ਚ**ਸ੍ਸ **ਕਾ**ਦੇਸੋ। ਵਚਨੀਯਂ ਵਾਕ੍ਯਂ।

ਭਜ ਸੇਵਾਯਂ, ਭਜਨੀਯਂ ਭਾਗ੍ਯਂ, **ਜ**ਸ੍ਸ **ਗਾ**ਦੇਸੋ।

ਚਿ ਚਯੇ, ਅਚੀਯਿਤ੍ਥ, ਚੀਯਤਿ, ਚੀਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਚੇਤਬ੍ਬਂ ਚੇਯ੍ਯਂ, **ਇ**ਕਾਰ**ਸ੍ਸੇ**ਕਾਰੋ ਵੁਦ੍ਧਿ, **ਯ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ, **ਵਿਨਿ**ਪੁਬ੍ਬੋ ‘‘ਦੋ ਧਸ੍ਸ ਚਾ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ **ਚ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਚ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਛ**ਕਾਰੋ, ਵਿਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਨੀਯਂ। ‘‘ਕਿਯਾਦਿਤੋ ਨਾ’’ਤਿ ਵਿਨਾਧਿਕਾਰਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਤਬ੍ਬਾਨੀਯ ਤੁਂ ਤੁਨਾ** ਦੀਸੁ ਚ **ਨਾ**ਪਚ੍ਚਯੋ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਨੀਯਂ।

ਨੀ ਪਾਪੁਣਨੇ, ਅਨੀਯਿਤ੍ਥ, ਨੀਯਤਿ, ਨੀਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਯ੍ਯੋ, ਨੇਯ੍ਯਾ, ਨੇਯ੍ਯਂ। ਨੇਤਬ੍ਬਂ।

ਣਜਗ੍ਗਹਣਂ ਛਟ੍ਠੀਯਨ੍ਤਵਸੇਨਾਨੁਵਤ੍ਤਤੇ, ਮਣ੍ਡੂਕਗਤਿਯਾ **ਅਨ੍ਤ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਤਤਿਯਨ੍ਤਵਸੇਨ।

੫੫੫. ਭੂਤੋਬ੍ਬ।

ਭੂ ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਾ ਪਰਸ੍ਸ **ਣਜ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਸਹ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤੇਨ **ਅਬ੍ਬਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਭਵਿਤਬ੍ਬੋ ਭਬ੍ਬੋ, ਭਬ੍ਬਾ, ਭਬ੍ਬਂ।

‘‘ਣਜਸ੍ਸ, ਅਨ੍ਤੇਨਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੫੬. ਵਦ ਮਦ ਗਮੁ ਯੁਜ ਗਰਹਾਕਾਰਾਦੀਹਿ ਜ੍ਜਮ੍ਮਗ੍ਗਯ੍ਹੇਯਜਾਗਾਰੋ ਵਾ।

ਵਦ ਮਦ ਗਮੁ ਯੁਜ ਗਰਹਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ, **ਆਕਾਰ**ਨ੍ਤੇਹਿ ਚ ਪਰਸ੍ਸ **ਣਜ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤੇਨ ਸਹ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਜ੍ਜ ਮ੍ਮ ਗ੍ਗ ਯ੍ਹ ਏ ਯਜ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ, **ਗਰ**ਸ੍ਸ ਚ **ਗਾਰਾ**ਦੇਸੋ, **ਗਰਹ**ਸ੍ਸ **ਗਰ**ਸ੍ਸੇਵਾਯਂ **ਗਾਰੋ**। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵਾਸਦ੍ਦੋ।

ਵਦ ਵਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਚਾਯਂ, ਅਵਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਵਜ੍ਜਤਿ, ਵਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਵਜ੍ਜਂ ਵਦਨੀਯਂ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ। ਵਜ੍ਜਂ ਦੋਸੋ।

ਮਦ ਉਮ੍ਮਾਦੇ, ਅਮਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਮਜ੍ਜਤੇ, ਮਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਮਜ੍ਜਂ ਮਦਨੀਯਂ। **ਮਦ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਰਣੇਪਿ **ਣਜ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ। **ਗਮੁ ਸਪ੍ਪ** ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਗਮ੍ਮਂ।

ਯੁਜ ਯੋਗੇ, ਅਯੁਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਯੁਜ੍ਜਤੇ, ਯੁਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਯੋਗ੍ਗਂ, ਨਿਯੋਜ੍ਜੋ ਵਾ।

ਗਰਹ ਨਿਨ੍ਦਾਯਂ, ਅਗਰਯ੍ਹਿਤ੍ਥ, ਗਰਹੀਯਤਿ, ਗਰਹੀਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਣਜ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਸ੍ਮਿਮਿਨਾ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤੇਨ ਸਹ **ਯ੍ਹਾ**ਦੇਸੋ, **ਗਰ**ਸ੍ਸ **ਗਾਰਾ**ਦੇਸੋ ਚ, ਗਾਰਯ੍ਹੋ, ਗਾਰਯ੍ਹਾ, ਗਾਰਯ੍ਹਂ, ਗਰਹਣੀਯਂ।

ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਅਞ੍ਞੇਪਿ **ਦਮਜਹ**ਨ੍ਤਾ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੇ। **ਗਦ** ਵਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਚਾਯਂ, ਗਜ੍ਜਤੇ, ਗਦਨੀਯਂ ਵਾ ਗਜ੍ਜਂ। **ਪਦ** ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਪਜ੍ਜਨੀਯਂ ਪਜ੍ਜਂ ਗਾਥਾ। **ਖਾਦ** ਭਕ੍ਖਣੇ, ਖਜ੍ਜਤੇਤਿ ਖਜ੍ਜਂ ਖਾਦਨੀਯਂ। **ਦਮੁ** ਦਮਨੇ, ਅਦਮ੍ਮਿਤ੍ਥ, ਦਮ੍ਮਤੇ, ਦਮੀਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦਮ੍ਮੋ ਦਮਨੀਯੋ। **ਭੁਜ** ਪਾਲਨਬਜਵਹਰਣੇਸੁ, ਅਭੁਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਭੁਜ੍ਜਤਿ, ਭੁਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਭੋਗ੍ਗਂ, ਭੋਜ੍ਜਂ ਵਾ, **ਕਾਰ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਯ**ਸ੍ਸ **ਜ**ਕਾਰੋ। ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਗਯ੍ਹਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

ਆਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਪਨ ਦਾ ਦਾਨੇ, ਅਦੀਯਿਤ੍ਥ, ਦੀਯਤਿ, ਦੀਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਣਜ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਸ੍ਮਿਮਿਨਾ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤੇਨ **ਆਕਾਰੇ**ਨ ਸਹ **ਏਯਜਾ**ਦੇਸੋ, ਦੇਯਜਂ, ਦਾਤਬ੍ਬਂ। **ਅਨੀਯੇ** ‘‘ਸਰਲੋਪੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬਸਰਸ੍ਸ ਲੋਪੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਤਤ੍ਥੇਵ **ਤੁ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਨਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਰਾ ਸਰੇ ਲੋਪ’’ਨ੍ਤਿ **ਆਕਾਰੇ** ਲੁਤ੍ਤੇ ਪਰਸਰਸ੍ਸ **ਦੀਘੋ,** ਦਾਨੀਯਂ।

ਪਾ ਪਾਨੇ, ਅਪੀਯਿਤ੍ਥ, ਪੀਯਤਿ, ਪੀਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪੇਯਜਂ, ਪਾਤਬ੍ਬਂ, ਪਾਨੀਯਂ। **ਹਾ** ਚਾਗੇ, ਅਹੀਯਿਤ੍ਥ, ਹੀਯਤਿ, ਹੀਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਹੇਯਜਂ, ਹਾਤਬ੍ਬਂ, ਹਾਨੀਯਂ। **ਮਾ** ਮਾਨੇ, ਅਮੀਯਿਤ੍ਥ, ਮੀਯਤਿ, ਮੀਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਮੇਯਜਂ, ਮਾਤਬ੍ਬਂ, ਮਿਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਮੇਤਬ੍ਬਂ ਵਾ। **ਞਾ** ਅਵਬੋਧਨੇ, ਅਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ, ਞਾਯਤਿ, ਞਾਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਞੇਯਜਂ, ਞਾਤਬ੍ਬਂ, ਞਾਤੇਯਜਂ। ‘‘ਞਾਸ੍ਸ ਜਾ ਜਂ ਨਾ’’ਤਿ **ਜਾ**ਦੇਸੇ ‘‘ਕਿਯਾਦਿਤੋ ਨਾ’’ਤਿ ਵਿਨਾਧਿਕਾਰਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਨਾ**ਪਚ੍ਚਯੋ, ਇਕਾਰਾਗਮੋ ਚ, ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਵਿਜਾਨਨੀਯਂ। **ਖਜਾ**ਪਕਥਨੇ, ਸਙ੍ਖਜਾਤਬ੍ਬਂ, ਸਙ੍ਖਜੇਯਜਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੫੫੭. ਕਰਮ੍ਹਾ ਰਿਚ੍ਚ।

ਕਰਧਾਤੁਤੋ **ਰਿਚ੍ਚ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ।

੫੫੮. ਰਮ੍ਹਿ ਰਨ੍ਤੋ ਰਾਦਿ ਨੋ।

ਰਕਾਰਾਨੁਬਨ੍ਧੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ ਸਬ੍ਬੋ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤੋ **ਰਾਦਿ** ਪਚ੍ਚਯਰਕਾਰਮਰਿਯਾਦੋ **ਨੋ** ਹੋਤਿ, ਲੋਪਮਾਪਜ੍ਜਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਰ**ਕਾਰੋ ਸਨ੍ਧਿਜੋ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਿਚ੍ਚਂ। ‘‘ਰਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਭਰਾਦਿਤੋਪਿ **ਰਿਚ੍ਚ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯਥਾ, ਭਰੀਯਤੀਤਿ ਭਚ੍ਚੋ, ਸਰਲੋਪੋ। ਇ ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਪਤਿ ਏਤਬ੍ਬੋ ਪਟਿਚ੍ਚੋ।

੫੫੯. ਪੇਸਾਤਿਸਗ੍ਗਪਤ੍ਤਕਾਲੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚਾ।

ਪੇਸ ਅਤਿਸਗ੍ਗ ਪਤ੍ਤਕਾਲਇਚ੍ਚੇਤੇਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ **ਕਿਚ੍ਚ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਪੇਸਨੰ ਨਾਮ** ''ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਮਿਦਂ ਭਵਤਾ''ਤਿ ਆਣਾਪਨਂ, ਅਜ੍ਝੇਸਨਞ੍ਚ। **ਅਤਿਸਗ੍ਗੋਨਾਮ** ''ਕਿਮਿਦਂ ਮਯਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਾ ''ਪਾਣੋ ਨ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਵਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾ। **ਪਤ੍ਤਕਾਲੋ ਨਾਮ** ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸਮਯੋ ਯੋ **ਅਤ੍ਤ**ਨੋ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣਸਮਯਮਨੁਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਮਯਾਰੋਚਨਂ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਅਜ੍ਝੇਸਨਮਤ੍ਥੀਤਿ। ਤੇ ਚ ''ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸ੍ਵੇਵ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਪੇਸਨੇ ਤਾਵ – ਕਰੀਯਤੁ ਭਵਤਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਇਮਿਨਾ **ਤਬ੍ਬਾਨੀਯਾ,** ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਮ੍ਮਂ ਭਵਤਾ, ਕਰਣੀਯਂ ਕਿਚ੍ਚਂ ਭਵਤਾ।

ਅਤਿਸਗ੍ਗੇ ਭੁਜ੍ਜਤੁ ਭਵਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਤਬ੍ਬਾ**ਦਿ, ''ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿ।

''ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੬੦. ਭੁਜਾਦੀਨਮਨ੍ਤੋ ਨੋ ਦ੍ਵਿ ਚ।

ਭੁਜਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਂ **ਜ**ਕਾਰਾਦਿਅਨ੍ਤਾਨਂ ਧਾਤੂਨਮਨ੍ਤੋ **ਨੋ** ਹੋਤਿ, ਪਰਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਕਿਤਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯ**ਤ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ **ਦ੍ਵਿ**ਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। ਭੋਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਭੋਜਨਂ ਭਵਤਾ, ਭੋਜਨੀਯਂ ਭੋਜ੍ਜਂ ਭਵਤਾ।

ਇਕਾਰਾਗਮਯੁਤ੍ਤ**ਤ**ਕਾਰੇ ਪਨ – ''ਨਮਕਰਾਨਮਨ੍ਤਾਨਂ ਨਿਯੁਤ੍ਤਤਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਅਨ੍ਤਾਨਂ ਨਿਯੁਤ੍ਤਤਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪਾਦਿਨਿਸੇਧੋ, ''ਰੁਧਾਦਿਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਪੁਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾਧਿਕਾਰਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ, ''ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਵਾ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੋ, ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਤਥਾ, ਯੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਮਯਾਰੋਚਨੇ ਪਨ – **ਇ** ਅਜ੍ਝਯਨੇ **ਅਧਿ**ਪੁਬ੍ਬੋ, ਅਧੀਯਤਂ ਭਵਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਤਬ੍ਬਾਨੀਯਾ**ਦਿ, **ਇ**ਕਾਰਾਗਮਵੁਦ੍ਧਿ**ਅਯਾ**ਦੇਸ**ਅਜ੍ਝਾ**ਦੇਸਾ ਚ, **ਣ੍ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਤੁ ਵੁਦ੍ਧਿ, **ਯ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਅਜ੍ਝਯਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਜ੍ਝੇਯ੍ਯਂ ਭਵਤਾ, ਅਜ੍ਝਯਨੀਯਂ ਭਵਤਾ, ਅਵਸ੍ਸਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਾਕ੍ਯੇ ਪਨ ''ਕਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ''ਅਵਸ੍ਸਕਾਧਮਿਣੇਸੁ ਣੀ ਚਾ''ਤਿ ਅਵਸ੍ਸਕਾਧਮਿਣਤ੍ਥੇ ਚ **ਤਬ੍ਬਾ**ਦਯੋ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਮੇ ਭਵਤਾ ਗੇਹਂ, ਕਰਣੀਯਂ, ਕਾਰਿਯਂ। ਏਵਂ ਦਾਤਬ੍ਬਂ ਮੇ ਭਵਤਾ ਸਤਂ, ਦਾਨੀਯਂ, ਦੇਯ੍ਯਂ।

ਧਰ ਧਾਰਣੇ, ਚੁਰਾਦਿਤ੍ਤਾ **ਣੇਣਯਾ,** ਵੁਦ੍ਧਿ, ਇਕਾਰਾਗਮੋ ਚ, ਧਾਰੇਤਬ੍ਬਂ, ਧਾਰਯਿਤਬ੍ਬਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

''ਨੁਦਾਦੀਹਿ ਯੁਣ੍ਵੂਨਮਨਾਨਨਾਕਾਨਨਕਾ ਸਕਾਰਿਤੇਹਿ ਚਾ''ਤਿ ਸਕਾਰਿਤੇਹਿਪਿ **ਯੁਣ੍ਵੂ**ਨਮਾਦੇਸਵਿਧਾਨਤੋਯੇਵ ਧਾਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤੇਹਿਪਿ ਕਿਚ੍ਚਕਿਤਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਪੀਯਤੀਤਿ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਤਿਕਿਚ੍ਛਾਪੇਤਬ੍ਬੋ ਤਿਕਿਚ੍ਛਾਪਨੀਯੋ। **ਅ**ਭਾਵੀਯਿਤ੍ਥ, ਭਾਵੀਯਤਿ, ਭਾਵੀਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਭਾਵਯਿਤਬ੍ਬੋ, ਭਾਵਨੀਯੋ, ਭਾਵਨੀਯਂ, ਭਾਵਨੀਯਾ, ਅਕਾਰੀਯਿਤ੍ਥ, ਕਾਰੀਯਤਿ, ਕਾਰੀਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬਂ, ਕਾਰਯਿਤਬ੍ਬਂ, ਕਾਰਾਪੇਤਬ੍ਬਂ, ਕਾਰਾਪਯਿਤਬ੍ਬਂ, ਕਾਰਾਪਨੀ**ਯ**ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ **ਚ** ਸਿਦ੍ਧਂ ਭਵਤਿ।

> ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਰਣੀਯਞ੍ਚ, ਕਾਰਿਯਂ ਕਿਚ੍ਚਮਿਚ੍ਚਪਿ।
> ਕਾਰੇਤਬ੍ਬਂ ਤਥਾ ਕਾਰਾ-ਪੇਤਬ੍ਬਂ ਕਿਚ੍ਚਸਙ੍ਗਹੋ॥

ਕਿਚ੍ਚਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤ**ਨ**ਯੋ।

ਤੇਕਾਲਿਕ

ਕਿਤਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਨਯ

ਇਦਾਨਿ ਕਿਤਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ।

ਕਰ ਕਰਣੇ, ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਧਾਤੁਸਞ੍ਞਾਦਿ।

ਕੁਮ੍ਭਇਚ੍ਚੁਪਪਦਂ, ਤਤੋ ਦੁਤਿਯਾ।

‘‘ਕੁਮ੍ਭਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਕਾਸਿ, ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਵਾ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

‘‘ਪਰਾ, ਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੬੧. ਧਾਤੁਯਾ ਕਮ੍ਮਾਦਿਮ੍ਹਿ ਣੋ।

ਕਮ੍ਮਸ੍ਮਿਂ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਸਤਿ ਧਾਤੁਯਾ ਪਰੋ **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਸੋ ਚ –

੫੬੨. ਅਞ੍ਞੇ ਕਿਤ।

ਤਤਿਯੇ ਧਾਤ੍ਵਾਧਿਕਾਰੇ ਵਿਹਿਤਾ ਕਿਚ੍ਚੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਕਿਤਿਚ੍ਚੇਵ ਸਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਕਿਤ**ਸਞ੍ਞਾ ਕਤਾ।

੫੬੩. ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕਿਤ।

ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕਾਰਕੇ **ਕਿਤ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਨਿਯਮਤੋ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਭਵਤਿ, ਸੋ ਚ ‘‘ਣਾਦਯੋ ਤੇਕਾਲਿਕਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਾਲਤ੍ਤਯੇ ਚ ਹੋਤਿ। ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਕਾਰਿਤਬਜਪਦੇਸ**ਣ**ਲੋਪਵੁਦ੍ਧਿਯੋ, ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਾ **ਸਜਾ**ਦਿਮ੍ਹਿ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ‘‘ਤਦ੍ਧਿਤਸਮਾਸਕਿਤਕਾ ਨਾਮਂਵਾਤਵੇਤੁਨਾਦੀਸੁ ਚਾ’’ਤਿ ਕਿਤਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨਾਮਂਵ ਕਤੇ **ਸਜਾ**ਦਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਕੁਮ੍ਭਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ‘‘ਅਮਾਦਯੋ ਪਰਪਦੇਭੀ’’ਤਿ ਦੁਤਿਯਾਤਪ੍ਪੁਰਿਸਸਮਾਸੋ, ‘‘ਨਾਮਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਮਾਸਸਞ੍ਞਾ, ‘‘ਤੇਸਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਲੋਪਾ ਚਾ’’ਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੋ, ‘‘ਪਕਤਿ ਚਸ੍ਸ ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਪਕਤਿਭਾਵੋ, ਪੁਨ ਸਮਾਸਤ੍ਤਾ ਨਾਮਮਿਵ ਕਤੇ **ਸਜਾ**ਦਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ।

ਸੋ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੋ, ਤੇ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। **ਇਤ੍ਥਿਯਂ** ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੀ, ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਿਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਤਥਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮਕਾਰੋ। ਏਵਂ ਮਾਲਾਕਾਰੋ, ਕਟ੍ਠਕਾਰੋ, ਰਥਕਾਰੋ, ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰੋ, ਸੁਤ੍ਤਕਾਰੋ, ਵੁਤ੍ਤਿਕਾਰੋ, ਟੀਕਾਕਾਰੋ।

ਗਹ ਉਪਾਦਾਨੇ, ਪਤ੍ਤਂ ਅਗਣ੍ਹਿ, ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਪਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ। ਏਵਂ ਰਸ੍ਮਿਗ੍ਗਾਹੋ, ਰਜ੍ਜੁਗ੍ਗਾਹੋ।

ਵੇ ਤਨ੍ਤੁਸਨ੍ਤਾਨੇ, ਤਨ੍ਤਂ ਅਵਾਯਿ, ਵਾਯਤਿ, ਵਾਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਤਨ੍ਤਵਾਯੋ, ‘‘ਤੇ ਆਵਾਯਾ ਕਾਰਿਤੇ’’ਤਿ **ਆਯਾ**ਦੇਸੋ, ਵਾਕਜੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ‘‘ਤੇ ਆਵਾਯਾ’’ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਆਯਾ**ਦੇਸੋ। ਏਵਂ ਤੁਨ੍ਨਵਾਯੋ।

ਮਾ ਪਰਿਮਾਣੇ, ਧਞ੍ਞਂ ਅਮਿਨਿ, ਮਿਨਾਤਿ, ਮਿਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਕਤੇ –

‘‘ਣਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੬੪. ਆਕਾਰਨ੍ਤਾਨਮਾਯੋ।

ਆਕਾਰਨ੍ਤਾਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਅਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਆਯਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਣ**ਕਾਰਾਨੁਬਨ੍ਧੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ। ਧਞ੍ਞਮਾਯੋ। ਏਵਂ ਦਾਨਂ ਦਦਾਤੀਤਿ ਦਾਨਦਾਯੋ।

ਕਮੁ ਕਨ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਅਕਾਮਯਿ, ਕਾਮਯਤਿ, ਕਾਮਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਧਮ੍ਮਕਾਮੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਧਮ੍ਮਕਾਮਾ ਕਞ੍ਞਾ, ਧਮ੍ਮਕਾਮਂ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਕਾਮੋ, ਹਿਤਕਾਮੋ, ਸੁਖਕਾਮੋ, ਧਮ੍ਮਂ ਪਾਲੇਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਪਾਲੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਦਮੁ ਦਮਨੇ, ‘‘ਅਰਿਂ ਅਦਮਿ, ਦਮੇਤਿ, ਦਮਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ ‘‘ਧਾਤੁਯਾ’’ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ, ‘‘ਕਮ੍ਮਾਦਿਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੬੫. ਸਞ੍ਞਾਯਮਨੁ।

ਕਮ੍ਮੂਪਪਦੇ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਸਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯਂ ਗਮਜਮਾਨਾਯਂ ਧਾਤੁਯਾ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਪਦਨ੍ਤੇ **ਨੁ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਚ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਨੁ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ ਪਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਪਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਉਪਪਦਨ੍ਤੇਯੇਵ **ਨੁ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ‘‘ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਉ**ਕਾਰਲੋਪੋ। ਅਯਂ ਪਨ **ਨ੍**ਵਾਗਮੋ ਸਮਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਪਦਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੇ ਕਤੇਯੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੫੬੬. ਨੁ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ ਪਦਨ੍ਤੇ।

ਉਪਪਦਭੂਤਨਾਮਪਦਨ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ **ਨੁ**ਕਾਰਾਗਮੋ **ਨਿਗ੍ਗਹੀਤ**ਮਾਪਜ੍ਜਤੇ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਵਗ੍ਗਨ੍ਤਤ੍ਤਂ, ਸੇਸਂ ਸਮਂ, ਵੁਦ੍ਧਾਭਾਵੋਵ ਵਿਸੇਸੋ, ਅਰਿਨ੍ਦਮੋ ਰਾਜਾ।

ਤਥਾ **ਤਰ** ਤਰਣੇ, ਵੇਸ੍ਸਂ ਤਰਤੀਤਿ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ, ਤਣ੍ਹਂ ਕਰੋਤਿ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਤਣ੍ਹਙ੍ਕਰੋ ਭਗਵਾ। ਏਵਂ ਮੇਧਙ੍ਕਰੋ, ਸਰਣਙ੍ਕਰੋ, ਦੀਪਙ੍ਕਰੋ।

‘‘ਆਦਿਮ੍ਹਿ, ਅ’’ਇਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੬੭. ਪੁਰੇ ਦਦਾ ਚ ਇਂ।

ਪੁਰਸਦ੍ਦੇ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਸਤਿ “**ਦਦ** ਦਾਨੇ’’ਇਚ੍ਚੇਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, **ਪੁਰ**ਸਦ੍ਦੇ **ਅ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਇਞ੍ਚ** ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਤਦਨੁਪਰੋਧੇਨਾ’’ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤੋ **ਪੁਰ**ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ **ਇਂ** ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਣਾ**ਦੀਨਂ ਤੇਕਾਲਿਕਤ੍ਤੇਪਿ ਉਪਪਦਤ੍ਥਵਿਸੇਸੇਨ ਅਤੀਤੇਯੇਵਾਯਮਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਪੁਰੇ ਦਾਨਂ ਅਦਦੀਤਿ ਪੁਰਿਨ੍ਦਦੋ ਸਕ੍ਕੋ। ਇਧਾਪਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੇ ਕਤੇਯੇਵ **ਇਂ**ਆਦੇਸੋ।

‘‘ਕਮ੍ਮਾਦਿਮ੍ਹਿ, ਅ’’ਇਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੬੮. ਸਬ੍ਬਤੋ ਣ੍ਵੁ ਤ੍ਵਾਵੀ ਵਾ।

ਸਬ੍ਬਤੋ ਧਾਤੁਤੋ ਕਮ੍ਮਾਦਿਮ੍ਹਿ ਵਾ ਅਕਮ੍ਮਾਦਿਮ੍ਹਿ ਵਾ ਸਤਿ **ਅ ਣ੍ਵੁ ਤੁ ਆਵੀ** ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਵਾਗ੍ਗਹਣਂ ‘‘ਅਕਮ੍ਮਾਦਿਮ੍ਹਿ ਵਾ’’ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥਂ।

ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਤਾਵ – **ਧਰ** ਧਾਰਣੇ, ਧਮ੍ਮਂ ਅਧਰਿ, ਧਰਤਿ, ਧਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਧਮ੍ਮਧਰੋ। ਏਵਂ ਵਿਨਯਧਰੋ। ਤਥਾ ਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਤਕ੍ਕਰੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਹਿਤਕਰੋ, ਦਿਵਸਕਰੋ, ਦਿਨਕਰੋ, ਦਿਵਾਕਰੋ, ਨਿਸਾਕਰੋ, ਧਨੁਂ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਧਨੁਗ੍ਗਹੋ। ਏਵਂ ਕਟਗ੍ਗਹੋ, ਸਬ੍ਬਕਾਮਂ ਦਦਾਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਮਦਦੋ, ਸਬ੍ਬਦਦੋ।

ਆਤੋ ਪਨ – ਅਨ੍ਨਂ ਅਦਾਸਿ, ਦਦਾਤਿ, ਦਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਨ੍ਨਦੋ। ਏਵਂ ਧਨਦੋ, ਸਚ੍ਚਂ ਸਨ੍ਹਤੀਤਿ ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ। **ਪਾ** ਪਾਨੇ, ਮਜ੍ਜਂ ਪਿਵਤੀਤਿ ਮਜ੍ਜਪੋ। **ਤਾ** ਪਾਲਨੇ, ਗਵਂ ਸਦ੍ਦਂ ਤਾਯਤੀਤਿ ਗੋਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਕਤ੍ਤੁਰਿ।

ਅਕਮ੍ਮਾਦਿਮ੍ਹਿ ਪਨ ''ਯਸ੍ਮਾ ਦਪੇਤੀ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ **ਭਯ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸੇਸਸਾਧਨੇਪਿ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ।

ਨੀ ਪਾਪੁਣਨੇ ਵਿਪੁਬ੍ਬੋ, ਵਿਨੇਸਿ, ਵਿਨੇਤਿ, ਵਿਨੇਸ੍ਸਤਿ ਏਤੇਨ, ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਵਿਨਯੋ, ''ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿ, **ਅਯਾ**ਦੇਸੋ ਚ, ਨਯਨਂ ਨਯੋ। **ਸਿ** ਸੇਵਾਯਂ **ਨਿ**ਪੁਬ੍ਬੋ, ਨਿਸ੍ਸੀਯਿਤ੍ਥ, ਨਿਸ੍ਸੀਯਤਿ, ਨਿਸ੍ਸੀਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਯੋ। **ਸਿ** ਸਯੇ, ਅਨੁਸਯਿ, ਅਨੁਸੇਤਿ, ਅਨੁਸੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਅਨੁਸਯੋ।

ਇ ਗਤਿਮ੍ਹਿ **ਪਤਿ**ਪੁਬ੍ਬੋ, ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਕਸ੍ਮਾ ਫਲਮੇਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਮੁਦਯੋ। **ਚਿ** ਚਯੇ, ਵਿਨਿਚ੍ਛੀਯਤੇ ਅਨੇਨ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਨਂ ਵਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਉਚ੍ਚਯਨਂ ਉਚ੍ਚਯੋ, ਸਞ੍ਚਯੋ, ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਚਿਨਾਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ। **ਖੀ** ਖਯੇ, ਖਯਨਂ ਖਯੋ। **ਜਿ** ਜਯੇ, ਵਿਜਯਨਂ ਵਿਜਯੋ, ਜਯੋ। **ਕੀ** ਦਬ੍ਬਵਿਨਿਮਯੇ, ਵਿਕ੍ਕਯਨਂ ਵਿਕ੍ਕਯੋ, ਕਯੋ। **ਲੀ** ਸਿਲੇਸਨੇ, ਅਲ੍ਲੀਯਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਆਲਯੋ, ਲਯੋ। ਏਵਂ **ਇਵਣ੍ਣ**ਨ੍ਤੋ।

ਆਸੁਣਨ੍ਤੀਤਿ ਅਸ੍ਸਵਾ, ਅਵਾਦੇਸੋ, ਪਟਿਸ੍ਸਵਨਂ ਪਟਿਸ੍ਸਵੋ। **ਸੁ** ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਆਭਵਗ੍ਗਾ ਸਵਨ੍ਤੀਤਿ ਆਸਵਾ। **ਰੁ** ਸਦ੍ਦੇ, ਰਵਤੀਤਿ ਰਵੋ। ਭਵਤੀਤਿ ਭਵੋ। ਪਭਵਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਪਭਵੋ। **ਲੂ** ਛੇਦਨੇ, ਲਵਨਂ ਲਵੋ। ਏਵਂ **ਉਵਣ੍ਣ**ਨ੍ਤੋ।

ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨਿਗ੍ਗਹਣਂ ਵਾ ਨਿਗ੍ਗਹੋ, ਪਗ੍ਗਹੋ, ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਤੇਨ, ਸਙ੍ਗਹਣਂ ਵਾ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਵਰ** ਵਰਣੇ, ਸਂਵਰਣਂ ਸਂਵਰੋ। **ਦਰ** ਆਦਰੇ, ਆਦਰਣਂ ਆਦਰੋ। ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਆਗਮਨਨ੍ਤਿ ਵਾ ਆਗਮੋ, ਆਗਮੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਥਾਤਿ ਆਗਮੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ। ਸਪ੍ਪਤੀਤਿ ਸਪ੍ਪੋ। ਦਿਬ੍ਬਤੀਤਿ ਦੇਵੋ। **ਕਮੁ** ਪਦਵਿਕ੍ਖੇਪੇ, ਪਕ੍ਕਮਨਂ, ਪਕ੍ਕਮਤੀਤਿ ਵਾ ਪਕ੍ਕਮੋ। ਏਵਂ ਵਿਕ੍ਕਮੋ।

ਚਰ ਚਰਣੇ, ਵਨੇ ਚਰਤੀਤਿ ਵਨਚਰੋ, ਕਾਮੇ ਅਵਚਰਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰੋ ਲੋਕੋ, ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਸਞ੍ਞਾ, ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਗਾਵੋ ਚਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਗੋਚਰੋ, ਛਟ੍ਠੀਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ।

ਪਾਦੇਨ ਪਿਵਤੀਤਿ ਪਾਦਪੋ। ਏਵਂ ਕਚ੍ਛਪੋ, ਤਤਿਯਾਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ।

ਰੁਹ ਜਨਨੇ, ਸਿਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਹਤੀਤਿ ਸਿਰੋਰੁਹੋ, ਗੁਹਾਯਂ ਸਯਤੀਤਿ ਗੁਹਾਸਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਕੁਚ੍ਛਿਸਯਾ ਵਾਤਾ। **ਠਾ** ਗਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਪਬ੍ਬਤੇ ਅਟ੍ਠਾਸਿ, ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਠਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਪਬ੍ਬਤਟ੍ਠੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਪਬ੍ਬਤਟ੍ਠਾ ਨਦੀ, ਪ**ਬ੍ਬ**ਤਟ੍ਠਂ ਓਸਧਂ। ਏਵਂ ਥਲਟ੍ਠਂ, ਜਲਟ੍ਠਂ, ਸਤ੍ਤੁਮੀਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ।

੫੬੯. ਗਹਸ੍ਸੁਪਧਸ੍ਸੇ ਵਾ।

ਗਹਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਉਪਧਸ੍ਸ ਏ**ਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਵਾ, **ਉਪਧਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੁਕ੍ਖਰਤੋ ਪੁਬ੍ਬਕ੍ਖਰਸ੍ਸ ਪਰਸਮਞ੍ਞਾ, ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਗੇਹਂ, ਗਹਂ ਵਾ।

ਣ੍ਵੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਰਥਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਣ੍ਵੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸੋ ਚ ''ਅਞ੍ਞੇ ਕਿਤ''ਤਿ **ਕਿਤ**ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ''ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕਿਤ''ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿਯੇਵ ਭਵਤਿ, ਤਤੋ ਕਾਰਿਤਬ੍ਯਪਦੇਸ **ਣ**ਲੋਪਵੁਦ੍ਧਿਯੋ।

੫੭੦. ਅਨਕਾ ਯੁਣ੍ਵੂਨਂ।

ਯੁਣ੍ਵੁਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ **ਅਨ ਅਕ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਕਾ**ਦੇਸੋ। ਸੇਸਂ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਸਦਿਸਂ, ਰਥਕਾਰਕੋ। ਤਥਾ ਅਨ੍ਨਂ ਦਦਾਤੀਤਿ ਅਨ੍ਨਦਾਯਕੋ, ''ਆਕਾਰਨ੍ਤਾਨਮਾਯੋ''ਤਿ **ਆਯਾ**ਦੇਸੋ, ''ਇਤ੍ਥਿਯਮਤੋ ਆਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ **ਆਪ**ਚ੍ਚਯੋ, ''ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਅ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਇ**ਕਾਰੋ, ਅਨ੍ਨਦਾਯਿਕਾ ਕਞ੍ਞਾ, ਅਨ੍ਨਦਾਯਕਂ ਕੁਲਂ। ਲੋਕਂ ਨੇਤੀਤਿ ਲੋਕਨਾਯਕੋ, ਵਿਨੇਤਿ ਸਤ੍ਤੇਤਿ ਵਿਨਾਯਕੋ, ''ਤੇ ਆਵਾਯਾ ਕਾਰਿਤੇ''ਤਿ **ਆਯਾ**ਦੇਸੋ।

ਅਕਮ੍ਮੂਪਪਦੇ ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਾਰਕੋ, ਕਾਰਿਕਾ, ਕਾਰਕਂ। ਦਦਾਤੀਤਿ ਦਾਯਕੋ, ਦਾਯਿਕਾ, ਦਾਯਕਂ। ਨੇਤੀਤਿ ਨਾਯਕੋ, ਨਾਯਿਕਾ, ਨਾਯਕਂ। ਭਗਵਤੋ ਓਵਾਦਾਨੁਸਾਸਨਿਂ ਅਸੁਣਿ, ਸੁਣਾਤਿ, ਸੁਣਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਸਾਵਕੋ, ਸਾਵਿਕਾ, **ਆਵਾ**ਦੇਸੋ। ਲੁਨਾਤੀਤਿ ਲਾਵਕੋ। **ਪੂ** ਪਵਨੇ, ਪੁਨਾਤੀਤਿ ਪਾਵਕੋ, ਭਵਤੀਤਿ ਭਾਵਕੋ, ਉਪਾਸਤੀਤਿ ਉਪਾਸਕੋ, ਉਪਾਸਿਕਾ। ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਗਾਹਕੋ।

ਪਚਤੀਤਿ ਪਾਚਕੋ। ਅਯਜਿ, ਯਜਤਿ, ਯਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਯਾਜਕੋ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ''ਕਗਾ ਚਜਾਨ''ਨ੍ਤਿ **ਚਜਾਨਂ ਕਗਤ੍ਤੇ** ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ –

੫੭੧. ਨ ਕਗਤ੍ਤਂ ਚਜਾ ਣ੍ਵੁਮ੍ਹਿ।

ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਭੂਤਾ **ਚ**ਕਾਰ**ਜ**ਕਾਰਾ **ਕ**ਕਾਰ **ਗ**ਕਾਰਤ੍ਤਂ ਨਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇ **ਣ੍ਵੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇਤਿ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਨ ਭਵਤਿ।

ਜਨ ਜਨਨੇ, ਜਨੇਤੀਤਿ ਜਨਕੋ, ਜਨਿਕਾ, ''ਘਟਾਦੀਨਂ ਵਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵੁਦ੍ਧਿ ਨ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਖਨਤੀਤਿ ਖਨਕੋ, ਸਮੇਤੀਤਿ ਸਮਕੋ, ਗਮੇਤੀਤਿ ਗਮਕੋ, ਦਮੇਤੀਤਿ ਦਮਕੋ, ਅਹਨਿ, ਹਨ੍ਤਿ, ਹਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਵਧਕੋ, ''ਵਧੋ ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ''ਤਿ **ਹਨ**ਸ੍ਸ **ਵਧਾ**ਦੇਸੋ, ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਘਾਤਕੋ, ''ਹਨਸ੍ਸ ਘਾਤੋ''ਤਿ **ਣ੍ਵੁ**ਮ੍ਹਿ **ਘਾਤਾ**ਦੇਸੋ, ਗਾਵੋ ਹਨਤੀਤਿ ਗੋਘਾਤਕੋ, ਰੁਨ੍ਧਤੀਤਿ ਰੁਨ੍ਧਕੋ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੋ, ਸਂਯੋਗਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਭੁਞ੍ਜਕੋ, ਕਿਣਾਤੀਤਿ ਕਾਯਕੋ, ਪਾਲੇਤੀਤਿ ਪਾਲਕੋ, ਪੂਜੇਤੀਤਿ ਪੂਜਕੋ।

੫੭੨. ਨੁਦਾਦੀਹਿ ਯੁਣ੍ਵੂਨਮਨਾਨਨਾਕਾਨਨਕਾ ਸਕਾਰਿਤੇਹਿ ਚ।

ਨੁਦਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ, ਸਕਾਰਿਤੇਹਿ ਚ ਧਾਤੂਹਿ ਪਰੇਸਂ **ਯੁਣ੍ਵੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਅਨ ਆਨਨ ਅਕ ਆਨਨਕ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਹਿ –

> ਸਕਾਰਿਤੇਹਿ ਯੁਣ੍ਵੂਨਂ, ਕਾਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਧਾਨਤੋ।
> ਕਿਚ੍ਚਕਿਤ੍ਥਮ੍ਭਵੋ ਧਾਤੁ-ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਹਿਪਿ ਵੇਦਿਯੋ॥

ਨੁਦ ਖੇਪੇ **ਪ**ਪੁਬ੍ਬੋ, ਪਨੁਦਿ, ਪਨੁਦਤਿ, ਪਨੁਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ **ਣ੍ਵੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਸ੍ਮਿਮਿਨਾ **ਅਕਾ**ਦੇਸੋ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨੁਦਿਸ੍ਸ ਦੀਘੋ, ਪਨੂਦਕੋ।

ਸੂਦ ਪਗ੍ਘਰਣੇ, ਸੂਦਤੀਤਿ ਸੂਦਕੋ। **ਞਾ** ਅਵਬੋਧਨੇ, ਅਞ੍ਞਾਸਿ, ਜਾਨਾਤਿ, ਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ **ਣ੍ਵੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਸ੍ਸਾਨੇਨ **ਆਨਨਕਾ**ਦੇਸੋ, ''ਞਾਸ੍ਸ ਜਾਜੰਨਾ''ਤਿ **ਜਾ**ਦੇਸੋ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਜਾਨਨਕੋ।

ਸਕਾਰਿਤੇਹਿ ਪਨ **ਆਣ** ਪੇਸਨੇ, ਆਣਾਪੇਸਿ, ਆਣਾਪੇਤਿ, ਆਣਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ ''ਸਬ੍ਬਤੋ ਣ੍ਵੁਤ੍ਵਾਵੀ ਵਾ''ਤਿ **ਣ੍ਵੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਸ੍ਸਿਮਿਨਾ **ਅਕਾ**ਦੇਸੋ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਆਣਾਪਕੋ, ਸਞ੍ਞਾਪੇਤੀਤਿ ਸਞ੍ਞਾਪਕੋ, ਸਞ੍ਜਾਨਨਕੋ, ਏਤ੍ਥ **ਆਨਨਕਾ**ਦੇਸੋ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਾਰਿਤਲੋਪੋ। ਤਥਾ ਦਾਪੇਤੀਤਿ ਦਾਪਕੋ, ''ਅਨਕਾ ਯੁਣ੍ਵੂਨ''ਨ੍ਤਿ **ਅਕਾ**ਦੇਸੋ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੀਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਮ੍ਪਾਪੇਤੀਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਾਪਕੋ, ਕਾਰਾਪੇਤੀਤਿ ਕਾਰਾਪਕੋ, ਕਾਰਾਪਿਕਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਅਕਾਸਿ, ਕਰੋਤਿ, ਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ ''ਸਬ੍ਬਤੋ ਣ੍ਵੁਤ੍ਵਾਵੀ ਵਾ''ਤਿ **ਤੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸੋ ਚ **ਕਿਤ**ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਣ੍ਵੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਤ੍ਤੁਰਿਯੇਵ ਭਵਤਿ।

''ਅਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੭੩. ਕਰਸ੍ਸ ਚ ਤਤ੍ਤੰ ਤੁਸ੍ਮਿੰ।

ਕਰਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਰ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਤ**ਕਾਰਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ **ਤੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਭਰਾਦੀਨਞ੍ਚ, ਤਤੋ ਨਾਮਮਿਵ ਕਤੇ **ਸਜਾ**ਦਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ''ਸਤ੍ਥੁਪਿਤਾਦੀਨਮਾ ਸਿਸ੍ਮਿੰ ਸਿਲੋਪੋ ਚਾ''ਤਿ **ਆ**ਤ੍ਤੰ, **ਸਿ**ਲੋਪੋ, ਤਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਾ ਤਕ੍ਕਤ੍ਤਾ, ਛਟ੍ਠੀਸਮਾਸੋ। ਤਥਾ ਭਰਤੀਤਿ ਭਤ੍ਤਾ।

ਹਰ ਹਰਣੇ, ਹਰਤੀਤਿ ਹਤ੍ਤਾ, ਭਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਭੇਤ੍ਤਾ, ਭੇਦਿਤਾ ਵਾ, ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਛੇਤ੍ਤਾ, ਦਦਾਤੀਤਿ ਦਾਤਾ, ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਦਾਭਾ ਭੋਜਨਦਾਤਾ, ਸਨ੍ਦਹਤੀਤਿ ਸਨ੍ਧਾਤਾ, ਅਵਚਿ, ਵਚਤਿ , ਵਕ੍ਖਤੀਤਿ ਵਾ ਵਤ੍ਤਾ, ''ਭੁਜਾਦੀਨਮਨ੍ਤੋ ਨੋ ਦ੍ਵਿ ਚਾ''ਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਭੋਤ੍ਤਾ, ਅਬੁਜ੍ਝਿ, ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਬੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ, **ਯ**ਕਾ**ਰਿ**ਕਾਰਾਗਮਾ, ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਞਾਤਾ, ਜਿਨਾਤੀਤਿ ਜੇਤਾ, ਸੁਣਾਤੀਤਿ ਸੋਤਾ, ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਗਹੇਤਾ, ਭਵਤੀਤਿ ਭਵਿਤਾ, ਸਰਤੀਤਿ ਸਰਿਤਾ, ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਗਨ੍ਤਾ। ''ਗਮ ਖਨ ਹਨਾਦੀਨੰ ਤੁੰ ਤਬ੍ਬਾਦੀਸੁ ਨ''ਇਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਤੰ। ਏਵੰ ਖਨਤੀਤਿ ਖਨ੍ਤਾ, ਹਨਤੀਤਿ ਹਨ੍ਤਾ, ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਮਨ੍ਤਾ, ਪਾਲੇਤੀਤਿ ਪਾਲੇਤਾ, ਪਾਲਯਿਤਾ।

ਕਾਰਿਤੇ ਭਾਵੇਤੀਤਿ ਭਾਵੇਤਾ, ਭਾਵਯਿਤਾ। ਏਵੰ ਸਾਰੇਤਾ, ਸਾਰਯਿਤਾ, ਦਾਪੇਤਾ, ਦਾਪਯਿਤਾ, ਹਾਪੇਤਾ, ਹਾਪਯਿਤਾ, ਨਿਰੋਧੇਤਾ, ਨਿਰੋਧਯਿਤਾ, ਬੋਧੇਤਾ, ਬੋਧਯਿਤਾ, ਞਾਪੇਤਾ, ਞਾਪਯਿਤਾ, ਸਾਵੇਤਾ, ਸਾਵਯਿਤਾ, ਗਾਹੇਭਾ, ਗਾਹਯਿਤਾ, ਕਾਰੇਤਾ, ਕਾਰਯਿਤਾ, ਕਾਰਾਪੇਤਾ, ਕਾਰਾਪਯਿਤਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਆਵੀਪਚ੍ਚਯੇ **ਦਿਸ** ਪੇਕ੍ਖਨੇ, ਭਯੰ ਅਪਸ੍ਸਿ, ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ **ਆਵੀ**ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਦਿਸ**ਸ੍ਸ **ਦਸ੍ਸਾ**ਦੇਸੋ, ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਦਣ੍ਡੀਵ ਨੇਯ੍ਯੰ। **ਇਤ੍ਥਿਯੰ** ਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੀ। **ਨਪੁੰਸਕੇ** ਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿ ਚਿਤ੍ਤੰ।

ਸਾਸ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿਮ੍ਹਿ, ਸਦੇਵਕੰ ਲੋਕੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਵਸੇਨ ਸਾਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ –

੫੭੪. ਸਾਸਾਦੀਹਿ ਰਤ੍ਥੁ।

ਸਾਸਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਰਤ੍ਥੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਰਮ੍ਹਿ ਰਨ੍ਤੋ ਰਾਦਿ ਨੇ’’ਤਿ **ਰਾ**ਦਿਲੋਪੋ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸੋ, **ਸਯਾ**ਦ੍ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, **ਆ**ਤ੍ਤੰ, **ਸਿ**ਲੋਪੋ। ਸਤ੍ਥਾ, ਸਤ੍ਥਾਰੋ।

ਪਾ ਰਕ੍ਖਣੇ, ਪੁਤ੍ਤੰ ਪਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ –

੫੭੫. ਪਾਦਿਤੋ ਰਿਤੁ।

ਪਾਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਤੋ ਧਾਤੁਗ੍ਗਣਤੋ **ਰਿਤੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, **ਰਾ**ਦਿਲੋਪੋ ਸਰਲੋਪਾਦਿ। ਪਿਤਾ। **ਧਰ** ਧਾਰਣੇ, ਮਾਤਾਪਿਤੂਹਿ ਧਰੀਯਤੀਤਿ ਧੀਤਾ, ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਇ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਦੀਘੋ।

ਮਾਨ ਪੂਜਾਯਂ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਪੁਤ੍ਤੰ ਮਾਨੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ –

੫੭੬. ਮਾਨਾਦੀਹਿ ਰਾਤੁ।

ਮਾਨ ਭਾਸਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਰਾਤੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, **ਰਾ**ਦਿਲੋਪੋ, ਮਾਤਾ। **ਭਾਸ** ਵਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਚਾਯਂ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਭਾਸਤੀਤਿ ਭਾਤਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਿਸ ਪਵੇਸਨੇ **ਪ**ਪੁਬ੍ਬੋ, ਪਾਵਿਸਿ, ਪਵਿਸਤਿ, ਪਵਿਸਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ –

੫੭੭. ਵਿਸ ਰੁਜ ਪਦਾਦਿਤੋ ਣ।

ਵਿਸ ਰੁਜ ਪਦਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਪਰੋ **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ। ਸੋ ਚ **ਕਿਤ**ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਭਵਤਿ, ਕਾਰਿਤਬ੍ਯਪਦੇਸ**ਣ**ਲੋਪ ਵੁਦ੍ਧਿਯੋ, ਪਵੇਸੋ।

ਤਥਾ **ਰੁਜ** ਰੋਗੇ, ਅਰੁਜਿ, ਰੁਜਤਿ, ਰੁਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਰੋਗੋ, ‘‘ਕਗਾਚਜਾਨ’’ਨ੍ਤਿ **ਜ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਗ**ਕਾਰੋ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੋ। **ਫੁਸ** ਫੁਸਨੇ, ਅਫੁਸਿ, ਫੁਸਤਿ, ਫੁਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਫੁਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਫਸ੍ਸੋ, ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਫੁਸ**ਸ੍ਸ **ਫਸ੍ਸੋ,** ਸਂਯੋਗਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ। ਭਵਤੀਤਿ ਭਾਵੋ। **ਉਚ** ਸਮਵਾਯੇ, ਉਚਤੀਤਿ ਓਕੋ, **ਚ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਕ**ਕਾਰੋ। **ਅਯ** ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਅਯਿ, ਅਯਤਿ, ਅਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਯਤਿ ਵਾ ਇਤੋਤਿ ਆਯੋ। **ਬੁਧ** ਅਵਗਮਨੇ, ਸਮ੍ਮਾ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬੋਧੋ, ਆਹਰਤੀਤਿ ਆਹਾਰੋ, ਉਪਹਨਤੀਤਿ ਉਪਘਾਤੋ, ‘‘ਹਨਸ੍ਸ ਘਾਤੋ’’ਤਿ **ਘਾਤਾ**ਦੇਸੋ।

ਰਨ੍ਜ ਰਾਗੇ, ਰਨ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ।

੫੭੮. ਨਿਗ੍ਗਹੀਤ ਸਂਯੋਗਾਦਿ ਨੋ।

ਸਂਯੋਗਸ੍ਮਿਂ ਆਦਿਭੂਤੋ **ਨ**ਕਾਰੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਮਾਪਜ੍ਜਤੇ। ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਵਗ੍ਗਨ੍ਤਤ੍ਤੰ, **ਜ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਗਤ੍ਤੰ, ਰਙ੍ਗੋ।

੫੭੯. ਣਮ੍ਹਿ ਰਨ੍ਜਸ੍ਸ ਜੋ ਭਾਵਕਰਣੇਸੁ।

ਰਨ੍ਜਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਭੂਤਸ੍ਸ ਨ੍ਜਸ੍ਸ **ਜ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਭਾਵਕਰਣਇਚ੍ਚੇਤੇਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ ਵਿਹਿਤੇ **ਣ**ਕਾਰਵਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ।

ਏਤ੍ਥ ਹਿ –

ਣਮ੍ਹਿ ਰਨ੍ਜਸ੍ਸ ਕਰਣੇ, ਜਾਦੇਸਸ੍ਸ ਵਿਧਾਨਤੋ।
ਅਕਤ੍ਤੁਰਿਪਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਕਾਰਕੇ ਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋਤਿ॥

ਰਨ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਨੇਨਾਤਿ ਰਾਗੋ, ਰਞ੍ਜੀਯਤਿ ਅਨੇਨਾਤਿ ਵਾ ਰਾਗੋ, ਸਯਂ ਰਞ੍ਜਤੀਤਿਪਿ ਰਾਗੋ। ‘‘ਣਮ੍ਹਿ ਰਨ੍ਜਸ੍ਸ ਜੋ’’ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਜ**ਕਾਰੋ। ਪਜ੍ਜਤੇ ਅਨੇਨਾਤਿ ਪਾਦੋ, ਪਤੁਜ੍ਜਤੇ ਅਨੇਨਾਤਿ ਪਤੋਦੋ, ਜਰੀਯਤਿ ਅਨੇਨਾਤਿ ਜਾਰੋ। ਏਵਂ ਦਾਰੋ। ਤਥਾ **ਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ,** ਭੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਭੋਗੋ। ਏਵਂ ਭਾਗੋ, ਭਾਰੋ, ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਲਾਭੋ, ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ ਵੋਹਾਰੋ, ਦੀਯਤੀਤਿ ਦਾਯੋ, ਵਿਹਞ੍ਞਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਵਿਘਾਤੋ, ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਵਿਹਾਰੋ, ਆਰਮਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਆਰਾਮੋ। ਏਵਂ ਪਪਾਤੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

‘‘ਣ’’ਇਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੮੦. ਭਾਵੇ ਚ।

ਭਾਵਤ੍ਥੇ ਭਾਵਾਭਿਧੇਯ੍ਯੇ ਧਾਤੂਹਿ **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਭੂਯਤੇ, ਭਵਨਂ ਵਾ ਭਾਵੋ, ਪਚ੍ਚਤੇ, ਪਚਨਂ ਵਾ ਪਾਕੋ, ‘‘ਕਗਾ ਚਜਾਨ’’ਨ੍ਤਿ **ਕਾ**ਦੇਸੋ।

ਸਿਚ ਪਗ੍ਘਰਣੇ, ਸੇਚਨਂ ਸੇਕੋ। **ਸੁਚ** ਸੋਕੇ, ਸੋਚਨਂ ਸੋਕੋ। **ਚਜ** ਹਾਨਿਮ੍ਹਿ, ਅਚਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਚਜ੍ਜਤੇ, ਚਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੇ, ਚਜਨਂ ਵਾ ਚਾਗੋ। **ਯਜ** ਦੇਵਪੂਜਾਸਙ੍ਗਤਿਕਰਣਦਾਨੇਸੁ, ਇਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਇਜ੍ਜਤੇ, ਇਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੇ, ਯਜਨਂ ਵਾ ਯਾਗੋ, ਯੁਞ੍ਜਨਂ ਯੋਗੋ। **ਭਜ** ਸੇਵਾਯਂ, ਅਭਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਭਜ੍ਜਤੇ, ਭਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੇ, ਭਜਨਂ ਵਾ ਭਾਗੋ, ਅਰਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਰਜ੍ਜਤੇ, ਰਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੇ, ਰਜਨਂ ਵਾ ਰਾਗੋ, **ਜਸ੍ਸ ਗ**ਕਾਰੋ।

ਦਹ ਭਸ੍ਮੀਕਰਣੇ, ਪਰਿਡਯ੍ਹਿਤ੍ਥ, ਪਰਿਡਯ੍ਹਤਿ, ਪਰਿਡਯ੍ਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਰਿਡਯ੍ਹਨਂ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ।

‘‘ਣਮ੍ਹਿ, ਵਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੮੧. ਦਹਸ੍ਸ ਦੋ ਲਂ।

ਦਹਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਦ**ਕਾਰੋ **ਲ**ਤ੍ਤਮਾਪਜ੍ਜਤੇ **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ ਵਾ। ਪਰਿਲਾਹੋ, ਪਰਿਦਾਹੋ। **ਭਨ੍ਜ** ਅਵਮਦ੍ਦਨੇ, ਭਞ੍ਜਨਂ ਭਙ੍ਗੋ। **ਸਨ੍ਜ** ਸਙ੍ਗੇ, ਸਞ੍ਜਨਂ ਸਙ੍ਗੋ, ਨਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ।

ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਕਰੀਯਤਿ, ਸਙ੍ਖਰੀਯਤਿ ਤੇਨ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਵਿ**ਸਰੁਜਪਦਾ**ਦਿਨਾ, ਸਙ੍ਖਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ‘‘ਭਾਵੇ ਚਾ’’ਤਿ ਵਾ **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ।

‘‘ਣਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੮੨. ਪੁਰਸਮੁਪਪਰੀਹਿ ਕਰੋਤਿਸ੍ਸ ਖਖਰਾ ਵਾ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਚ।

ਪੁਰ ਸਂ ਉਪ ਪਰਿਇਚ੍ਚੇਤੇਹਿ ਪਰਸ੍ਸ **ਕਰੋਤਿ**ਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਖ ਖਰ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ, **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਚ ਪਰੇ। ‘‘ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੂ’’ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ **ਤੁਂ ਤ੍ਵ**ਾਦੀਸੁਪਿ। ਧਾਤ੍ਵਾਦੇਸਸ੍ਸਾਪਿ ਠਾਨੋਪਚਾਰੇਨ ਧਾਤੁਵੋਹਾਰਤੋ ‘‘ਅਸਂਯੋਗਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿ ਕਾਰਿਤੇ’’ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿ, ਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਏਵਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ, ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ।

ਵਾਤਿ ਕਿਂ? ਉਪਕਾਰੋ।

ਲੁਭ ਗਿਦ੍ਧਿਮ੍ਹਿ, ਲੁਬ੍ਭਨ੍ਤਿ ਤੇਨ, ਸਯਂ ਵਾ ਲੁਬ੍ਭਤਿ, ਲੁਬ੍ਭਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ ਲੋਭੋ। **ਦੁਸ** ਅਪ੍ਪੀਤਿਮ੍ਹਿ, ਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਤੇਨ, ਸਯਂ ਵਾ ਦੁਸ੍ਸਤਿ, ਦੁਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ ਦੋਸੋ। **ਮੁਹ** ਵੇਚਿਤ੍ਤੇ, ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਤੇਨ, ਸਯਂ ਵਾ ਮੁਯ੍ਹਤਿ, ਮੁਯ੍ਹਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ ਮੋਹੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਕਤ੍ਤੁਕਰਣਭਾਵੇਸੁ ਯਥਾਰਹਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਗਹ ਉਪਾਦਾਨੇ, ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਵਿਸਰੁਜਪਦਾ**ਦਿਨਾ ਕਮ੍ਮਨਿ **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ।

੫੮੩. ਗਹਸ੍ਸ ਘਰ ਣੇ ਵਾ।

ਗਹਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਘਰਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਘਰਂ, ਘਰਾਨਿ।

ਵਾਤਿ ਕਿਂ? ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਗਹਣਂ ਵਾ ਗਾਹੋ।

ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ –

੫੮੪. ਕ੍ਵਿ ਚ।

ਸਬ੍ਬਧਾਤੂਹਿ ਕ੍ਵਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਚ **ਕਿਤ**ਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾ ਕਤ੍ਤਰਿ ਭਵਤਿ।

੫੮੫. ਕ੍ਵਿਲੋਪੋ ਚ।

ਕ੍ਵਿਨੋ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ। ਕਿਤਨ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮਮਿਵ ਕਤ੍ਵਾ **ਸਜਾਦ**ਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, **ਸਿ**ਲੋਪੋ, ਸਮ੍ਭੂ। ਏਵਂ ਵਿਭਵਤੀਤਿ ਵਿਭੂ, ਅਭਿਭੂ, ਸਯਮ੍ਭੂ।

ਤਥਾ **ਧੂ** ਕਮ੍ਪਨੇ, ਸਨ੍ਧੁਨਾਤੀਤਿ ਸਨ੍ਧੁ। **ਭਾ** ਦਿਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਵਿਭਾਤੀਤਿ ਵਿਭਾ, ਪਭਾਤੀਤਿ ਪਭਾ, ਸਹ, ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਵਾ ਭਨ੍ਤਿ, ਭਾਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸਭਾ, **ਸਹਸ੍ਸ ਸਾ**ਦੇਸੋ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਲੋਪੋ ਚ।

ਭੁਜੇਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਕ੍ਵਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ।

੫੮੬. ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਕ੍ਵਿਮ੍ਹਿ।

ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ **ਕ੍ਵਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ। ਕ੍ਵਿਲੋਪੋ, ਭੁਜਗੋ। ਏਵਂ ਉਰਸਾ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਉਰਗੋ, ਤੁਰਂ ਸੀਘਂ ਤੁਰਿਤਤੁਰਿਤੋ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਤੁਰਗੋ, ਖੇ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਖਗੋ, ਵਿਹਾਯਸੇ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਿਹਗੋ, ਵਿਹਾਦੇਸੋ, ਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਗੋ, ਨਗੋ।

ਖਨੁ ਅਵਧਾਰਣੇ **ਸਂ**ਪੁਬ੍ਬੋ, ਸਙ੍ਖਨਿ, ਸਙ੍ਖਨਤਿ, ਸਙ੍ਖਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਸਙ੍ਖੋ। **ਰਮੁ** ਕੀਲਾਯਂ, ਕੁਞ੍ਜੇ ਰਮਤੀਤਿ ਕੁਞ੍ਜਰੋ। **ਜਨ** ਜਨਨੇ, ਕਮ੍ਮਤੋ ਜਾਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਕ੍ਵਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਪਾਦਿ ਪੁਰਿਮਸਮਂ, ਪਞ੍ਚਮੀਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋਵ ਵਿਸੇਸੋ। ਕਮ੍ਮਜੋ ਵਿਪਾਕੋ, ਕਮ੍ਮਜਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ, ਕਮ੍ਮਜਂ ਰੂਪਂ । ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਜਂ, ਉਤੁਜਂ, ਆਹਾਰਜਂ, ਅਤ੍ਤਜੋ ਪੁਤ੍ਤੋ। ਵਾਰਿਮ੍ਹਿ ਜਾਤੋ ਵਾਰਿਜੋ। ਏਵਂ ਥਲਜੋ, ਪਙ੍ਕਜਂ, ਜਲਜਂ, ਅਣ੍ਡਜਂ, ਸਿਰਜਂ, ਸਤ੍ਤਮੀਸਮਾਸੋ। ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਜਾਤੋ ਦ੍ਵਿਜੋ, ਪਚ੍ਛਾ ਜਾਤੋ ਅਨੁਜੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਿਦ ਞਾਣੇ, ਲੋਕਂ ਅਵੇਦੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਕ੍ਵਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ।

‘‘ਕ੍ਵਿਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੮੭. ਵਿਦਨ੍ਤੇ ਊ।

ਵਿਦਧਾਤੁਨੋ ਅਨ੍ਤੇ **ਊ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਹੋਤਿ **ਕ੍ਵਿ**ਮ੍ਹਿ, ਕ੍ਵਿਲੋਪੋ। ਲੋਕਵਿਦੂ।

ਦਿਸ ਪੇਕ੍ਖਣੇ, ਇਮਮਿਵ ਨੰ ਅਪਸ੍ਸਿ, ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤੀਤਿ, ਅਯਮਿਵ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ **ਕ੍ਵਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ।

''ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਕ੍ਵਿਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ –

੫੮੮. ਇਯਤਮਕਿਏਸਾਨਮਨ੍ਤਸ੍ਸਰੋ ਦੀਘੰ ਕ੍ਵਚਿ ਦਿਸਸ੍ਸ ਗੁਣੰ ਦੋ ਰੰ ਸਕ੍ਖੀ ਚ।

ਇਮ ਯ ਤ ਅਮ੍ਹ ਕਿੰ ਏਤ ਸਮਾਨਇਚ੍ਚੇਤੇਸੰ ਸਬ੍ਬਨਾਮਾਨੰ ਉਪਮਾਨੂਪਪਦਭਾਵੇਨ **ਦਿਸ**ਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਗੁਣਭੂਤਾਨੰ ਅਨ੍ਤੋ ਸਰੋ **ਦੀਘ**ਮਾਪਜ੍ਜਤੇ, **ਦਿਸ**ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਸ ਕ੍ਖ ਈ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਦਿਸ**ਸ੍ਸ **ਦ**ਕਾਰੋ **ਰ**ਕਾਰਮਾਪਜ੍ਜਤੇਤਿ ਕ੍ਵਿਮ੍ਹਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਸ**ਸਦ੍ਦਾਦੇਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਕ੍ਵਿਲੋਪਾਦਿਮ੍ਹਿ ਚ ਕਤੇ **ਇ**ਇਤਿ ਨਿਪਾਤਨੇਨ **ਇਮ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ**ਇ**ਕਾਰੇ, ਤਸ੍ਸਿਮਿਨਾ ਦੀਘੇ ਚ ਕਤੇ **ਸਜਾਦ**ਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ।

ਈਦਿਸੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਈਦਿਸਾ ਕਞ੍ਞਾ, ਈਦਿਸੀ ਵਾ, ਈਦਿਸੰ ਚਿਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਯਮਿਵ ਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਯੋ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਯਾਦਿਸੋ, ਯਾਦਿਸਾ, ਯਾਦਿਸੀ, ਯਾਦਿਸੰ। ਤਮਿਵ ਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਤਾਦਿਸੋ, ਤਾਦਿਸਾ, ਤਾਦਿਸੀ, ਤਾਦਿਸੰ। ਮਮਿਵ ਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਹੰ ਵਿਯ ਸੋ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਮਾਦਿਸੋ, ਮਾਦਿਸਾ, ਮਾਦਿਸੀ, ਮਾਦਿਸੰ, **ਮ**ਇਤਿ ਨਿਪਾਤਨੇਨ **ਅਮ੍ਹ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਮ**ਸਦ੍ਦਾਦੇਸੋ। ਕਿਮਿਵ ਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਕੋ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਕੀਦਿਸੋ, ਕੀਦਿਸਾ, ਕੀਦਿਸੀ, ਕੀਦਿਸੰ। ਏਤਮਿਵ ਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਸੋ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਏਦਿਸੋ, ਏਤਾਦਿਸੋ ਵਾ, ਏਦਿਸਾ, ਏਦਿਸੀ, ਏਦਿਸੰ, **ਏ**ਇਤਿ ਨਿਪਾਤਨੇਨ **ਏਤ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਏ**ਕਾਰੋ। ਸਮਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸਮਾਨੋ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਾਦਿਸੋ, ਸਦਿਸੋ, **ਸ**ਇਤਿ ਨਿਪਾਤਨੇਨ **ਸਮਾਨ**ਸ੍ਸ **ਸਾ**ਦੇਸੋ, ਤਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਦੀਘੋ, ਸਾਦਿਸਾ, ਸਾਦਿਸੀ, ਸਦਿਸਾ, ਸਦਿਸੀ, ਸਾਦਿਸੰ, ਸਦਿਸੰ।

ਦਕਾਰਸ੍ਸ **ਰ**ਕਾਰਾਦੇਸੇ ਪਨ ਈਰਿਸੋ, ਯਾਰਿਸੋ, ਤਾਰਿਸੋ, ਮਾਰਿਸੋ, ਕੀਰਿਸੋ, ਏਰਿਸੋ, ਸਾਰਿਸੋ, ਸਰਿਸੋ। **ਕ੍ਖਾ**ਦੇਸੇ ਈਦਿਕ੍ਖੋ, ਯਾਦਿਕ੍ਖੋ, ਤਾਦਿਕ੍ਖੋ, ਮਾਦਿਕ੍ਖੋ, ਕੀਦਿਕ੍ਖੋ, ਏਦਿਕ੍ਖੋ, ਸਾਦਿਕ੍ਖੋ, ਸਦਿਕ੍ਖੋ। **ਰ**ਕਾਰਾਦੇਸੇ ਸਾਰਿਕ੍ਖੋ, ਸਰਿਕ੍ਖੋ, ਈਕਾਰਾਦੇਸੇ ਈਦੀ, ਯਾਦੀ, ਤਾਦੀ, ਮਾਦੀ, ਕੀਦੀ, ਏਦੀ, ਸਾਦੀ।

ਚਸਦ੍ਦੇਨ **ਤੁਮ੍ਹਾ**ਦਿਉਪਪਦੇਪਿ ਤੁਮ੍ਹੇ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਤੁਮ੍ਹਾਦਿਸੋ, ਤੁਮ੍ਹਾਦਿਸੀ, ਖਨ੍ਧਾ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਸਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਧਰ ਧਾਰਣੇ, ਅਪਾਯੇਸ੍ਵਪਤਮਾਨੇ ਅਧਿਗਤਮਗ੍ਗਾਦਿਕੇ ਸਤ੍ਤੇ ਧਾਰੇਤਿ, ਧਰਨ੍ਤਿ ਤੇਨਾਤਿ ਵਾ, ਸਲਕ੍ਖਣੰ ਧਾਰੇਤਿ ਵਾ, ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਧਰੀਯਤਿ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ –

੫੮੯. ਧਰਾਦੀਹਿ ਰਮ੍ਮੋ।

ਧਰਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਰਮ੍ਮ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਸੋ ਚ –

ਕਮ੍ਮਗ੍ਗਹਣਤੋ ਭਾਵ- ਕਮ੍ਮੇਸੁਤ੍ਤੇਤ੍ਥ ਵੇਦਿਯੋ।

ਅਕਤ੍ਤੁਰਿਪਿ ਹੋਤੀਤਿ, ਕਾਰਕੇ ਰਮ੍ਮਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ॥

ਰਾਦਿਲੋਪੋ, ਧਮ੍ਮੋ, ਏਵੰ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮਂ। **ਵਰ** ਵਰਣੇ, ਵਮ੍ਮਂ।

ਸਂਸ ਪਸਂਸਨੇ **ਪ**ਪੁਬ੍ਬੋ, ਪਿਯਇਚ੍ਚੁਪਪਦਂ, ਪਿਯਂ ਪਸਂਸਿਤੁਂ ਸੀਲਂ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਪਿਯਂ ਪਸਂਸਨਸੀਲੋ, ਪਿਯਂ ਪਸਂਸਨਧਮ੍ਮੋ, ਪਿਯਂ ਪਸਂਸਨੇ ਸਾਧੁਕਾਰੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ –

੫੯੦. ਤਸ੍ਸੀਲਾਦੀਸੁ ਣੀਤ੍ਵਾਵੀ ਚ।

ਸੀਲਂ ਪਕਤਿ, ਤਸ੍ਸੀਲ ਤਦ੍ਧਮ੍ਮ ਤਸ੍ਸਾਧੁਕਾਰੀਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ ਗਮ੍ਯਮਾਨੇਸੁ ਸਬ੍ਬਧਾਤੂਹਿ **ਣੀ ਤੁ ਆਵੀ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ **ਣੀ**ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਂਯੋਗਨ੍ਤਤ੍ਤਾਨ ਵੁਦ੍ਧਿ। ਸੇਸਂ ਨੇਯ੍ਯਂ।

ਪਿਯਪਸਂਸੀ ਰਾਜਾ। ਅਥ ਵਾ ਪਿਯਂ ਪਸਂਸਿ, ਪਸਂਸਤਿ, ਪਸਂਸਿਸ੍ਸਤਿ ਵਾ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਸਾਧੁ ਵਾਤਿ ਪਿਯਪਸਂਸੀ, ਪਿਯਪਸਂਸਿਨੀ, ਪਿਯਪਸਂਸਿ ਕੁਲਂ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਚਰਿਤੁਂ ਸੀਲਂ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਚਰਤਿ ਸੀਲੇਨ, ਧਮ੍ਮੇਨ, ਸਾਧੁ ਵਾਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੀ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿ। ਏਵੰ ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ, ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ, ਸੀਘਯਾਯੀ, ਪਾਪਕਾਰੀ, ਮਾਲਾਕਾਰੀ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਚਸਦ੍ਦੇਨ ਅਤ੍ਤਮਾਨੇਪਿ **ਣੀ,** ਪਣ੍ਡਿਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਮਾਨੀ ਬਾਲੋ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਮਾਨੀ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਤੁ ਵਤ੍ਤਨੇ **ਪ**ਪੁਬ੍ਬੋ, ਪਸਯ੍ਹ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਸੀਲਂ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਇਮਿਨਾ **ਤੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਪਸਯ੍ਹਪਵਤ੍ਤਾ। ਅਥ ਵਾ **ਵਚ** ਵਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਚਾਯਂ, ਪਸਯ੍ਹ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਪਸਯ੍ਹਪਵਤ੍ਤਾ, ਪਸਯ੍ਹਪਵਤ੍ਤਾਰੋ, ਭੁਜਾਦਿਤ੍ਤਾ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪਦ੍ਵਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਸੇਸਂ ਕਤ੍ਤੁਸਮਂ।

ਭਯਂ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ ਸੀਲਂ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਭਯਂ ਦਸ੍ਸਨਸੀਲੋ, ਭਯਂ ਦਸ੍ਸਨਧਮ੍ਮੋ, ਭਯਂ ਦਸ੍ਸਨੇ ਸਾਧੁਕਾਰੀਤਿ ਵਾ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੀ, ਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਏਵੰ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵੀ।

''ਤਸ੍ਸੀਲਾਦੀਸੂ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੫੯੧. ਸਦ੍ਦ ਕੁ ਧ ਚ ਲ ਮ ਣ੍ਡ ਤ੍ਥ ਰੁਚਾਦੀਹਿ ਯੁ।

ਸਦ੍ਦ ਕੁ ਧ ਚ ਲ ਮਣ੍ਡਤ੍ਥੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ, **ਰੁਚਾਦੀ**ਹਿ ਚ **ਯੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਸੀਲਾਦੀਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ।

ਘੁਸ ਸਦ੍ਦੇ, ਘੋਸਿਤੁਂ ਸੀਲਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਘੋਸਨਸੀਲੋਤਿ ਵਾ ਅਘੋਸਯਿ, ਘੋਸਯਤਿ, ਘੋਸਯਿਸ੍ਸਤਿ ਸੀਲੇਨ, ਧਮ੍ਮੇਨ, ਸਾਧੁ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਇਮਿਨਾ **ਯੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਸ੍ਸ ''ਅਨਕਾ ਯੁਣ੍ਵੂਨ''ਨ੍ਤਿ **ਅਨਾ**ਦੇਸੋ, ''ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿ, ਸੋ ਘੋਸਨੋ, ਸਾ ਘੋਸਨਾ। **ਭਾਸ** ਵਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਚਾਯਂ, ਭਾਸਿਤੁਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਭਾਸਨਸੀਲੋ, ਭਾਸਨਧਮ੍ਮੋ, ਭਾਸਨੇ ਸਾਧੁਕਾਰੀਤਿ ਵਾ ਭਾਸਨੋ।

ਕੁਧ ਕੋਪੇ, ਕੁਜ੍ਝਿਤੁਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਕੁਜ੍ਝਨਸੀਲੋਤਿ ਵਾ ਕੋਧਨੋ, ਕੋਧਨਾ, ਕੋਧਨਂ।

ਰੁਸ ਰੋਸੇ, ਰੋਸਿਤੁਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਰੋਸਨਸੀਲੋਤਿ ਵਾ ਰੋਸਨੋ।

ਚਲ ਕਮ੍ਪਨੇ, ਚਲਿਤੁਂ ਸੀਲਂ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਚਲਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਵਾ ਚਲਨੋ। **ਕਪਿ**ਚਲਨੇ, ਕਮ੍ਪਿਤੁਂ ਸੀਲਂ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਅਕਮ੍ਪਿ, ਕਮ੍ਪਤਿ, ਕਮ੍ਪਿਸ੍ਸਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਵਾ ਕਮ੍ਪਨੋ, **ਇ**ਕਾਰਾਨੁਬਨ੍ਧਿਧਾਤੁਸਰਤੋ ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਵਾ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੋ। **ਫਦਿ** ਕਿਞ੍ਚਿਚਲਨੇ, ਫਨ੍ਦਿਤੁਂ ਸੀਲਂ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਫਨ੍ਦਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਵਾ ਫਨ੍ਦਨੋ।

ਮਡਿ ਭੂਸਾਯਂ, ਮਣ੍ਡਯਿਤੁਂ ਸੀਲਂ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਮਣ੍ਡਯਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਵਾ ਮਣ੍ਡਨੋ। **ਭੂਸ** ਅਲਙ੍ਕਾਰੇ, ਭੂਸਨਸੀਲੋਤਿ ਵਾ ਅਭੂਸਯਿ, ਭੂਸਯਤਿ, ਭੂਯਯਿਸ੍ਸਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਵਾ ਭੂਸਨੋ, ਭੂਸਨਾ, ਭੂਸਨਂ।

ਰੁਚ ਦਿਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਅਰੁਚ੍ਛਿ, ਰੁਚ੍ਚਤਿ, ਰੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਵਾ ਰੋਚਨੋ। **ਜੁਤ** ਦਿਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਅਜੋਤਿ, ਜੋਤਤਿ, ਜੋਤਿਸ੍ਸਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਵਾ ਜੋਤਨੋ। **ਵਡ੍ਢ** ਵਡ੍ਢਨੇ, ਵਡ੍ਢਿਤੁਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵਡ੍ਢਨੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੫੯੨. ਪਾਰਾਦਿਗਮਿਮ੍ਹਾ ਰੂ।

ਪਾਰਾਦਿਉਪਪਦੇਹਿ ਪਰਸ੍ਮਾ **ਗਮਿ**ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਾ ਧਾਤੁਮ੍ਹਾ ਪਰੋ **ਰੂ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਸੀਲਾਦੀਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ ਕਤ੍ਤੁਰਿਯੇਵ। ਪਾਰੋ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਤੇ ਪਾਰਾਦਯੋ, ਪਾਰਾਦੀਹਿ ਗਮਿ **ਪਾਰਾਦਿਗਮਿ। ਰਾ**ਦਿਲੋਪੋ, ਭਵਪਾਰਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਸੀਲਂ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਭਵਪਾਰਂ ਗਮਨਸੀਲੋ, ਭਵਪਾਰਂ ਗਮਨਧਮ੍ਮੋ, ਭਵਪਾਰਂ ਗਮਨੇ ਸਾਧੁਕਾਰੀਤਿ ਵਾ ਭਵਪਾਰਗੂ, ਭਵਪਾਰਗੁਨੋ। ਅਨੁਂ ਗਮਨਸੀਲੋ ਅਨੁਗੂ। ਏਵਂ ਵੇਦਗੂ, ਅਦ੍ਧਗੂ।

''ਰੂ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੯੩. ਭਿਕ੍ਖਾਦਿਤੋ ਚ।

ਭਿਕ੍ਖਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਰੂ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਸੀਲਾਦੀਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ। **ਭਿਕ੍ਖ** ਯਾਚਨੇ, ਭਿਕ੍ਖਿਤੁਂ ਸੀਲਂ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਅਭਿਕ੍ਖਿ, ਭਿਕ੍ਖਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਨਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਨੇ ਸਾਧੁਕਾਰੀਤਿ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ। **ਇਕ੍ਖ** ਦਸ੍ਸਨਙ੍ਕੇਸੁ, ਸਂਸਾਰੇ ਭਯਂ ਇਕ੍ਖਤੀਤਿਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਵਿਜਾਨਿਤੁਂ ਸੀਲਂ ਯਸ੍ਸ, ਵਿਜਾਨਨਸੀਲੋਤਿ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞੂ, ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ। ਏਵਂ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ, ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂ, ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੂ, ਕਾਲਞ੍ਞੂ, ਕਤਞ੍ਞੂ ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ।

੫੯੪. ਹਨਤਜਾਦੀਨਂ ਣੁਕੋ।

ਹਨਤਜਾਦੀਨਂ ਧਾਤੂਨਮਨ੍ਤੇ **ਣੁਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਸੀਲਾਦੀਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ ਕਤ੍ਤੁਰਿ, ਅਨੁਪੇਕ੍ਖਾਯਂ ਛਟ੍ਠੀ, **ਣ**ਕਾਰੋ ਵੁਦ੍ਧਤ੍ਥੋ। ਆਹਨਨਸੀਲੋ ਆਘਾਤੁਕੋ, ਘਾਤਾਦੇਸੋ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਕਰਣਸੀਲੋ ਕਾਰੁਕੋ ਸਿਪ੍ਪਿ। **ਭੀ** ਭਯੇ, ਭਾਯਨਸੀਲੋ ਭੀਰੁਕੋ, **ਰ**ਕਾਰਾਗਮੋ। **ਅਵ** ਰਕ੍ਖਣੇ, ਆਵੁਕੋ ਪਿਤਾ।

੫੯੫. ਸਂਹਨਞ੍ਞਾਯ ਵਾ **ਰੋ ਘੋ**।

ਸਂਪੁਬ੍ਬਾਯ **ਹਨ**ਇਚ੍ਚੇਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ, ਅਞ੍ਞਾਯ ਚ ਧਾਤੁਯਾ ਪਰੋ **ਰ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, **ਹਨ**ਸ੍ਸ **ਘੋ** ਚ। ਵਾਗ੍ਗਹਣਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥਂ, ਵਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥਂ ਵਾ, ਤੇਨ ਸਙ੍ਘਾਤੋਤਿਪਿ ਸਿਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ।

> ਹਨਸ੍ਸੇਵਾਯਂ ਘੋ ਹੋਤਿ, ਅਭਿਧਾਨਾਨੁਰੂਪਤੋ।
> ਅਸਂਪੁਬ੍ਬਾ ਚ ਰੋ ਤੇਨ, ਪਟਿਘੋਤਿਪਿ ਸਿਜ੍ਝਤਿ॥

ਹਨ ਹਿਂਸਾਗਤੀਸੁ **ਸਂ** ਪੁਬ੍ਬੋ, ਸਂਹਨਤਿ ਸਮਗ੍ਗਂ ਕਮ੍ਮਂ ਸਮੁਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਕਿਲੇਸਦਰਥੇ ਹਨਤੀਤਿ ਵਾ ਸਙ੍ਘੋ, **ਰਾ**ਦਿਲੋਪੋ , ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਨਗਰਸ੍ਸ ਬਾਹਿਯੇ ਖਞ੍ਞਤੀਤਿ ਪਰਿਖਾ, ਇਤ੍ਥਿਯਂ **ਆ**ਪਚ੍ਚਯੋ, ਅਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਨ੍ਤਕੋ ਮਚ੍ਚੁ।

''ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੂ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੯੬. ਨਨ੍ਦਾਦੀਹਿ ਯੁ।

ਨਨ੍ਦਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਪਰੋ **ਯੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ। ''ਅਨਕਾ ਯੁਣ੍ਵੂਨ''ਨ੍ਤਿ **ਯੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਅਨਾ**ਦੇਸੋ, **ਨਨ੍ਦ** ਸਮਿਦ੍ਧਿਮ੍ਹਿ, **ਨਨ੍ਦ** ਨਨ੍ਦਨੇ ਵਾ। **ਭਾਵੇ** – ਨਨ੍ਦੀਯਤੇ ਨਨ੍ਦਨਂ। **ਕਮ੍ਮੇ** – ਅਨਨ੍ਦੀਯਿਤ੍ਥ, ਨਨ੍ਦੀਯਤਿ, ਨਨ੍ਦੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਾ ਨਨ੍ਦਨਂ ਵਨਂ, ਗਯ੍ਹਤਿ, ਗਹਣੀਯਂ ਵਾ ਗਹਣਂ, ਗਣ੍ਹਨਂ ਵਾ, ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ ਚਰਣਂ, ਭੂਯਤੇ ਭਵਨਂ, ਹੂਯਤੇ ਹਵਨਂ। ਰੁਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ ਰੁਨ੍ਧਨਂ, ਰੋਧਨਂ ਵਾ, ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਭੁਞ੍ਜਨਂ, ਭੋਜਨਂ ਵਾ। ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਂ ਬੁਜ੍ਝਨਂ, ਬੋਧਨਂ ਵਾ। ਸੂਯਤਿ, ਸੁਤਿ ਵਾ ਸਵਣਂ, ਪਾਪੀਯਤੀਤਿ ਪਾਪੁਣਨਂ, ਪਾਪਨਂ ਵਾ, ਪਾਲੀਯਤੀਤਿ ਪਾਲਨਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

''ਯੂ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੯੭. ਕਤ੍ਤੁਕਰਣਪਦੇਸੇਸੁ ਚ।

ਕਤ੍ਤੁਕਰਣਪਦੇਸਇਚ੍ਚੇਤੇਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ ਚ ਸਬ੍ਬਧਾਤੂਹਿ **ਯੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਪਦੇਸੋ**ਤਿ ਅਧਿਕਰਣਕਾਰਕਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਕਤ੍ਤਰਿ** ਤਾਵ – ਰਜਂ ਹਰਤੀਤਿ ਰਜੋਹਰਣਂ ਤੋਯਂ। ਆਰਮਣਂ ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਵਿਜਾਨਨਂ ਵਾ, **ਆਨਨਜਾ**ਦੇਸਾ। **ਘਾ** ਗਨ੍ਧੋਪਾਦਾਨੇ, ਘਾਯਤੀਤਿ ਘਾਨਂ, **ਝੇ** ਚਿਨ੍ਤਾਯਂ, ਝਾਯਤੀਤਿ ਝਾਨਂ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਆਤ੍ਤਂ**।

ਕਰਣੇ - ਕਰ ਕਰਣੇ, ਕਰੋਤਿ ਤੇਨਾਤਿ ਕਰਣਂ, ਯਥਾਸਰੂਪਂ ਸਦ੍ਦਾ ਬਜਾਕਰੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਬਜਾਕਰਣਂ। **ਪੂਰ** ਪੂਰਣੇ, ਪੂਰਯਤਿ ਤੇਨਾਤਿ ਪੂਰਣਂ। ਦੀਯਤਿ ਅਨੇਨਾਤਿ ਦਾਨਂ, ਪਮੀਯਤਿ ਅਨੇਨਾਤਿ ਪਮਾਨਂ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨੇਨਾਤਿ ਵਚਨਂ, ਪਨੁਦਤਿ, ਪਨੁਜ੍ਜਤੇ ਅਨੇਨਾਤਿ ਵਾ ਪਨੂਦਨੋ। **ਸੂਦ** ਪਗ੍ਘਰਣੇ, ਸੂਦਤਿ, ਸੁਜ੍ਜਤੇ ਅਨੇਨਾਤਿ ਵਾ ਸੂਦਨੋ, ਸੁਣਾਤਿ, ਸੂਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ ਸਵਣਂ। **ਲੂ** ਛੇਦਨੇ, ਲੁਨਾਤਿ, ਲੂਯਤਿ ਅਨੇਨਾਤਿ ਵਾ ਲਵਨਂ, ਲਵਣਂ, ਲੋਣਂ ਵਾ। ਨਯਤਿ, ਨੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ ਨਯਨਂ। **ਪੂ** ਪਵਨੇ, ਪੁਨਾਤਿ, ਪੂਯਤੇ ਅਨੇਨਾਤਿ ਵਾ ਪਵਨੋ, ਸਮੇਤਿ, ਸਮੀਯਤਿ ਵਾ ਪਾਪਂ ਅਨੇਨਾਤਿ ਸਮਣੋ, ਸਮਣਂ ਵਾ। ਤਥਾ ਭਾਵੇਤਿ, ਭਾਵੀਯਤਿ ਏਕਾਯਾਤਿ ਵਾ ਭਾਵਨਾ। ਏਵਂ ਪਾਚਨਂ, ਪਾਚਾਪਨਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਧਿਕਰਣੇ - ਠਾ ਗਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਠਾਨਂ। ਏਵਂ ਸਯਨਂ, ਸੇਨਂ ਵਾ, ਆਸਨਂ, ਅਧਿਕਰੀਯਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਅਧਿਕਰਣਂ।

ਚਸਦ੍ਦੇਨ **ਸਮ੍ਪਦਾਨਾਪਾਦਾਨੇ**ਸੁਪਿ – ਸਮ੍ਮਾ ਪਕਾਰੇਨ ਦਦਾਤਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮ੍ਪਦਾਨਂ, ਅਪੇਚ੍ਚ ਏਤਸ੍ਮਾ ਆਦਦਾਤੀਤਿ ਅਪਾਦਾਨਂ।

੫੯੮. ਸਞ੍ਞਾਯਂ ਦਾਧਾਤੋ ਇ।

ਸਞ੍ਞਾਯਂ ਗਮਜਮਾਨਾਯਂ **ਦਾਧਾ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਇ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਭਾਵਕਮ੍ਮਾਦਿਅਧਿਕਾਰੇਵਾਯਂ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ। **ਦਾ** ਦਾਨੇ **ਆ**ਪੁਬ੍ਬੋ, ਆਦੀਯਤੀਤਿਆਦਿ। ਏਵਂ ਉਪਾਦਿ। **ਧਾ** ਧਾਰਣੇ , ਉਦਕਂ ਦਧਾਤੀਤਿ ਉਦਧਿ, **ਤੇਸੁ** ਵੁ**ਦ੍ਧਿਲੋਪਾ**ਦਿਨਾ ਸਞ੍ਞਾਯਂ **ਉਦਕ**ਸ੍ਸ **ਉਦਾ**ਦੇਸੋ। ਜਲਂ ਧੀਯਤੇ ਅਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਜਲਧਿ, ਵਾਲਾਨਿ ਦਧਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਵਾਲਧਿ, ਸਨ੍ਧੀਯਤਿ, ਸਨ੍ਦਧਾਤੀਤਿ ਵਾ ਸਨ੍ਧਿ, ਨਿਧੀਯਤੀਤਿ ਨਿਧਿ। ਏਵਂ ਵਿਧੀਯਤਿ, ਵਿਦਧਾਤਿ, ਵਿਧਾਨਂ ਵਾ ਵਿਧਿ, ਸਮ੍ਮਾ, ਸਮਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਦਧਾਤੀਤਿ ਸਮਾਧਿ।

੫੯੯. ਇਤ੍ਥਿਯਮਤਿਯਵੋ ਵਾ।

ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਅਭਿਧੇਯਜਾਯਂ ਸਬ੍ਬਧਾਤੂਹਿ **ਅ**ਕਾਰ**ਤਿਯੁ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਭਾਵਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ। **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਤਾਵ **ਜਰ** ਵਯੋਹਾਨਿਮ੍ਹਿ, ਜੀਰਤਿ, ਜੀਰਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਜਰਾ, ''ਇਤ੍ਥਿਯਮਤੋ ਆਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ **ਆ**ਪਚ੍ਚਯੋ, ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ। ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਪਟਿਪਦਾ। ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਦਾ, ਆਪਦਾ। ਉਪਾਦੀਯਤੀਤਿ ਉਪਾਦਾ। ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਸਞ੍ਞਾ, ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਉਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ। ਚਿਨ੍ਤਨਂ ਚਿਨ੍ਤਾ। ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾ। **ਸਿਕ੍ਖ** ਵਿਜ੍ਜੋਪਾਦਾਨੇ, ਸਿਕ੍ਖਨਂ, ਸਿਕ੍ਖੀਯਤੀਤਿ ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾ। ਏਵਂ ਭਿਕ੍ਖਾ। **ਝੇ** ਚਿਨ੍ਤਾਯਂ, ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਭਿਮੁਖਂ ਝਾਯਤੀਤਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾ, ਹਿਤੇਸਿਤਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਝਾਯਤੀਤਿ ਉਪਜ੍ਝਾ, ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ, ਸਮ੍ਮਾ ਝਾਯਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸਜ੍ਝਾ।

ਇਸੁ ਇਚ੍ਛਾਯਂ, ਏਸਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਇਸੁ ਯਮੂਨਮਨ੍ਤੋ ਚ੍ਛੋ ਵਾ''ਤਿ **ਚ੍ਛਾ**ਦੇਸੋ, ਇਚ੍ਛਾ। **ਪੁਚ੍ਛ** ਪੁਚ੍ਛਨੇ, ਪੁਚ੍ਛਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਿਕਿਚ੍ਛਨਂ ਤਿਕਿਚ੍ਛਾ, ਘਸਿਤੁਮਿਚ੍ਛਾ ਜਿਘਚ੍ਛਾ, ਤਿਤਿਕ੍ਖਾ, ਬੁਭੁਕ੍ਖਾ, ਪਾਤੁਮਿਚ੍ਛਾ ਪਿਪਾਸਾ, ਮਣ੍ਡੂਕਗਤਿਯਾ ਵਾਧਿਕਾਰਤੋ ਵਾਦੇਸਾਭਾਵੋ। ਬਜਾਪਿਤੁਮਿਚ੍ਛਾ ਵਿਚ੍ਛਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਮ੍ਭਵਨਂ ਸਮ੍ਭੂਤਿ। ਵਾਧਿਕਾਰਤੋ **ਤਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਮ੍ਹਿ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ, ਸਵਣਂ ਸੁਤਿ, ਨਯਨਂ, ਨੀਯਤਿ **ਏ**ਤਾਯਾਤਿ ਵਾ ਨੀਤਿ। **ਮਨ** ਞਾਣੇ, ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਮਤਿ।

''ਤੇ, ਨੋ, ਤਿਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੦੦. ਗਮਖਨਹਨਰਮਾਦੀਨਮਨ੍ਤੋ।

ਗਮ ਖਨ ਹਨ ਰਮਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਂ **ਮ**ਕਾਰ**ਨ**ਕਾਰਨ੍ਤਾਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਅਨ੍ਤੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੋ **ਨੋ** ਹੋਤਿ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ, **ਤਿ**ਮ੍ਹਿ ਚਾਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ। ਗਮਨਂ, ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵਾ ਗਤਿ, ਉਪਹਨਨਂ ਉਪਹਤਿ, ਰਮਨ੍ਤਿ ਤਾਯ, ਰਮਣਂ ਵਾ ਰਤਿ। **ਤਨੁ** ਵਿਤ੍ਥਾਰੇ, ਤਨਨਂ ਤਤਿ। **ਯਮੁ** ਉਪਰਮੇ, ਨਿਯਮਨਂ ਨਿਯਤਿ। ''ਰਮਤੋ, ਰਮਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਅਕਾਰਬ੍ਯਵਹਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ, ਭੁਞ੍ਜਨਂ ਭੁਤ੍ਤਿ, ਯੁਞ੍ਜਨਂ ਯੁਤ੍ਤਿ, ''ਭੁਜਾਦੀਨਮਨ੍ਤੋ ਨੋ ਦ੍ਵਿ ਚਾ''ਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਂ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੇਤਿ ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ''ਗੁਪਾਦੀਨਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪਦ੍ਵਿਤ੍ਤਾਨਿ। ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਹਾ**ਦਿਤੋ **ਤਿ**ਸ੍ਸ **ਨਿ** ਹੋਤਿ। ਹਾਨਿ, ਜਾਨਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਯੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ **ਚਿਤ** ਸਞ੍ਚੇਤਨੇ, ਚੇਤਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਯੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, **ਅਨਾ**ਦੇਸਵੁਦ੍ਧੀ, **ਆ**ਪਚ੍ਚਯੋ, ਚੇਤਨਾ। **ਵਿਦ** ਅਨੁਭਵਨੇ , ਵੇਦਯਤੀਤਿ ਵੇਦਨਾ। **ਦਿਸੀ** ਉਚ੍ਚਾਰਣੇ, ਦੇਸੀਯਤੀਤਿ ਦੇਸਨਾ, ਭਾਵੀਯਤੀਤਿ ਭਾਵਨਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

''ਇਤ੍ਥਿਯਂ, ਵਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੦੧. ਕਰਤੋ ਰਿਰਿਯ।

ਕਰਧਾਤੁਤੋ ਇਤ੍ਥਿਯਮਨਿਤ੍ਥਿਯਂ ਵਾ ਅਭਿਧੇਯਜਾਯਂ **ਰਿਰਿਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, **ਰਾ**ਦਿਲੋਪੋ। ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਕਿਰਿਯਾ। ਕਰਣੀਯਂ ਕਿਰਿਯਂ।

''ਕਤ੍ਤਰੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੦੨. ਜਿਤੋ ਇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ।

ਜਿਇਚ੍ਚੇਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਪਰੋ **ਇਨ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲੇ ਕਤ੍ਤਰਿ। **ਜਿ** ਜਯੇ, ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਜਿਨਿ, ਜਿਨਾਤਿ, ਜਿਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਜਿਨੋ।

‘‘ਇਨਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੦੩. ਸੁਪਤੋ ਚ।

ਸੁਪਇਚ੍ਚੇਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਚ ਪਰੋ **ਇਨ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। **ਸੁਪ** ਸਯੇ, ਸੁਪਤਿ, ਸੁਪਨਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸੁਪਿਨੋ, ਸੁਪਿਨੰ।

ਸੀ ਸਯੇ, ‘‘ਈਸ’’ਇਤਿ ਉਪਪਦੰ, ਈਸੰ ਸੀਯਤਿ ਭਵਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ –

੬੦੪. ਈਸੰਦੁਸੂਹਿ ਖ।

ਈਸੰਦੁਸੁਇਚ੍ਚੇਤੇਹਿ ਉਪਪਦੇਹਿ ਪਰੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਖ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਸੋ ਚ –

੬੦੫. ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚਕ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਥਾ।

ਭਾਵਕਮ੍ਮਇਚ੍ਚੇਤੇਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ **ਕਿਚ੍ਚਕ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਥ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਯਮਤੋ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸ੍ਵੇਵ ਹੋਤਿ। ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ’’ਤਿ **ਕ੍ਖ**ਕਾਰਾਨੁਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, ਵੁਦ੍ਧਿ, **ਅਯਾ**ਦੇਸਦ੍ਵਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਈਸਸ੍ਸਯੋ ਭਵਤਾ, ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸੀਯਤਿ ਦੁਸ੍ਸਯੋ, ਸੁਖੇਨ ਸੀਯਤਿ ਸੁਸ੍ਸਯੋ।

ਕਮ੍ਮੇ – ਈਸੰ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਈਸਕ੍ਕਰੰ ਕਮ੍ਮੰ ਭਵਤਾ। ਏਵੰ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਦੁਕ੍ਕਰੰ ਹਿਤੰ ਭਵਤਾ, ਸੁਕਰੰ ਪਾਪੰ ਬਾਲੇਨ, ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਭਰੀਯਤੀਤਿ ਦੁਬ੍ਭਰੋ ਮਹਿਚ੍ਛੋ। ਸੁਖੇਨ ਭਰੀਯਤੀਤਿ ਸੁਭਰੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ। ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦੁਰਕ੍ਖੰ ਚਿਤ੍ਤੰ। ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦੁਦ੍ਦਸੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਸੁਖੇਨ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸੁਦਸ੍ਸੰ ਪਰਵਜ੍ਜੰ। ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦੁਰਨੁਬੋਧੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਸੁਖੇਨ ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸੁਬੋਧਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

ਬੁਧ ਅਵਗਮਨੇ, ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਤਸਮ੍ਮੁਤਿਭੇਦੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਬੁਜ੍ਝਿ, ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਬੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ –

‘‘ਤ’’ਇਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੦੬. ਬੁਧਗਮਾਦਿਤ੍ਥੇ ਕਤ੍ਤਰਿ।

ਬੁਧਗਮੁਇਚ੍ਚੇਗਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਤਦਤ੍ਥੇ ਗਮਜਮਾਨੇ ਕਤ੍ਤਰਿ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲੇ।

‘‘ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੦੭. ਧਢਭਹੇਹਿ ਧ ਢਾ ਚ।

ਧਢਨ੍ਤ **ਭਹ**ਨ੍ਤੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਪਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯ**ਤ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ **ਧ**ਕਾਰ**ਢ**ਕਾਰਾਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਧਭ**ਤੋ **ਤ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਧ**ਕਾਰੋ, ‘‘ਹਚਤੁਤ੍ਥਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਹ**ਕਾਰਗ੍ਗਹਣਤੋ **ਹ**ਕਾਰਤੋਪਿ ਕ੍ਵਚਿ **ਧ**ਤ੍ਤੰ, ਅਬਜਵਧਾਨੇ ਚਾਯੰ, ਤੇਨ ‘‘ਰੁਨ੍ਧਤਿ, ਆਰਾਧਿਤੋ, ਵਡ੍ਢਿਤੋ, ਲਭਿਤ੍ਵਾ, ਗਹਿਤੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚਯਾਗਮਬਜਵਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਨ** ਭਵਤਿ।

੬੦੮. ਹਚਤੁਤ੍ਥਾਨਮਨ੍ਤਾਨਂ ਦੋ ਧੇ।

ਹਕਾਰਵਗ੍ਗਚਤੁਤ੍ਥਾਨਂ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਭੂਤਾਨਂ **ਦ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਧ**ਕਾਰੇ ਪਰੇ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ। ਸਰਣਂ ਅਗਚ੍ਛਿ, ਗਚ੍ਛਤਿ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਸਰਣਙ੍ਗਤੋ ਉਪਾਸਕੋ, ''ਗਮਖਨਹਨਰਮਾਦੀਨਮਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ। ਏਵਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਞਾਤੋ। **ਇ** ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਉਪੇਤੀਤਿ ਉਪੇਤੋ। **ਚਿਨ੍ਤ** ਚਿਨ੍ਤਾਯਂ, ਚਿਨ੍ਤੇਤੀਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ, ''ਗੁਪਾਦੀਨਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪਦ੍ਵਿਤ੍ਤਾਨਿ। **ਸਨ੍ਜ** ਸਙ੍ਗੇ, ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਅਸਜ੍ਜਿ, ਸਜ੍ਜਤਿ, ਸਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਸਤ੍ਤੋ, ''ਭੁਜਾਦੀਨਮਨ੍ਤੋ ਨੋ ਦ੍ਵਿ ਚਾ''ਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ।

''ਸਞ੍ਞਾਯ''ਮਿਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੦੯. ਤਿਕਿਚ੍ਚਾਸਿਟ੍ਠੇ।

ਸਞ੍ਞਾਯਮਭਿਧੇਯ੍ਯਾਯਂ ਆਸਿਟ੍ਠੇ ਗਮ੍ਯਮਾਨੇ ਧਾਤੂਹਿ **ਤਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, **ਕਿਤ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ। ਜਿਨੋ ਏਨਂ ਬੁਜ੍ਝਤੂਤਿ ਜਿਨਬੁਦ੍ਧਿ, **ਧ**ਕਾਰ**ਦ**ਕਾਰਾਦੇਸਾ, ਧਨਮਸ੍ਸ ਭਵਤੂਤਿ ਧਨਭੂਤਿ।

ਕਿਤਪਚ੍ਚਯੇ ਭਵਤੂਤਿ ਭੂਤੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਏਨਂ ਦਦਾਤੂਤਿ ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨੋ, ''ਭਿਦਾਦਿਤੋ ਇਨ੍ਨ ਅਨ੍ਨ ਈਣਾ ਵਾ''ਤਿ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਇਨ੍ਨ**ਾਦੇਸੋ। ਵਡ੍ਢਤੂਤਿ ਵਡ੍ਢਮਾਨੋ, ''ਭੂਵਾਦਿਤੋ ਅ''ਇਤਿ **ਮਾਨਨ੍ਤੇਸੁ ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਨਨ੍ਦਤੂਤਿ ਨਨ੍ਦਕੋ, ਜੀਵਤੂਤਿ ਜੀਵਕੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੬੧੦. ਆਗਮਾ ਤੁਕੋ।

ਆਪੁਬ੍ਬਾ **ਗਮਿਤੋ ਤੁਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਕਿਤਕਤ੍ਤਾ ਕਤ੍ਤਰਿ। ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਆਗਨ੍ਤੁਕੋ।

''ਗਮਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੧੧. ਭਬ੍ਬੇ ਇਕ।

ਗਮਿਤੋ ਇਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਭਬ੍ਬਤ੍ਥੇ। ਗਨ੍ਤੁਂ ਭਬ੍ਬੋਤਿ ਗਮਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ।

ਤੇਕਾਲਿਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਨਯੋ।

ਅਤੀਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਨਯ

੬੧੨. ਅਤੀਤੇ ਤ ਤਵਨ੍ਤੁ ਤਾਵੀ।

ਅਤੀਤੇ ਕਾਲੇ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਤ ਤਵਨ੍ਤੁ ਤਾਵੀ** ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤੇ ਏਵ ਪਰਸਮਞ੍ਞਾਯ **ਨਿਟ੍ਠ**ਸਞ੍ਞਕਾਪਿ, ਤੇ ਚ **ਕਿਤ**ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਕਤ੍ਤਰਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਅਭਵੀਤਿ ਭੂਤੋ, ਭੂਤਾ, ਭੂਤਂ, ''ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਨੁਵਤ੍ਤਿਤਵਾਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਤ ਤਵਨ੍ਤੁਤਾਵੀ**ਸੁ ਵੁਦ੍ਧਿ ਨ ਹੋਤਿ। **ਹੁ** ਦਾਨਾਦਨਹਬ੍ਯਪ੍ਪਦਾਨੇਸੁ, ਅਹਵੀਤਿ ਹੁਤੋ ਅਗ੍ਗਿ।

ਤਵਨ੍ਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ – ''ਆ ਸਿਮ੍ਹੀ''ਤਿ **ਆ**ਕਾਰੋ, ਅਗ੍ਗਿਂ ਹੁਤਵਾ, ਹੁਤਵਨ੍ਤੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਗੁਣਵਨ੍ਤੁਸਮਂ। **ਤਾਵੀਮ੍ਹਿ** – ਅਗ੍ਗਿਂ ਹੁਤਾਵੀ, ਅਗ੍ਗਿਂ ਹੁਤਾਵਿਨੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਦਣ੍ਡੀਸਮਂ। ਇਤ੍ਥਿਯਂ **ਇਨੀ**ਪਚ੍ਚਯੋ – ਹੁਤਾਵਿਨੀ, ਨਪੁਂਸਕੇ – ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ਹੁਤਾਵਿ।

ਵ**ਸ** ਨਿਵਾਸੇ, ਵਸ੍ਸਂ ਅਵਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, **ਸ**ਕਾਰਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਸਾਦਿਸਨ੍ਤ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ **ਠ**ਾਦੇਸੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ –

‘‘ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ, ‘‘ਸਾਦੀ’’ਤਿ ਚ।

੬੧੩. ਵ**ਸਤੋ ਉਤ੍ਥ**।

ਵ**ਸ**ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਾ ਧਾਤੁਮ੍ਹਾ ਪਰਸ੍ਸ **ਤ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਸਹਾਦਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ **ਉਤ੍ਥਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ। ਵਸ੍ਸਂ ਵੁਤ੍ਥੋ, ਵੁਤ੍ਥਾ ਸਾ, ‘‘ਸਰਲੋਪੋ’’ਤਿਆਦਿਸੁਤ੍ਤੇ **ਤੁ**ਗ੍ਗਹਣਤੋ ਪੁਬ੍ਬਲੋਪਾਭਾਵੇ ‘‘ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ, ਵਤ੍ਥਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਰਲੋਪੋ।

‘‘ਵਸਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੧੪. ਵ**ਸ੍ਸ** ਵਾ ਵੁ।

ਵ**ਸ**ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਵਕਾਰਸ੍ਸ **ਤ**ਕਾਰੇ ਪਰੇ **ਉ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਕਾਰਾਗਮੋ ਚ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਨਿਟ੍ਟ**ਤ**ਕਾਰੇ ਏਵਾਯਂ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਵੂ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਕਾਰੋ ਸਨ੍ਧਿਜੋ, ਤਨ੍ਨਿਵਾਯੇਨ ਦੁਤਿਯਵ੍ਹੇਤ੍ਥ ਵਾਗ੍ਗਹਣਮਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਤੇਨ **ਅ**ਕਾਰਸ੍ਸਪਿ **ਉ**ਕਾਰੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਭਵਤਿ, ਉਸਿਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਵੁਸਿਤੋ, ਤਥਾ ਵੁਸਿਤਵਾ, ਵੁਸਿਤਾਵੀ, **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੇਨ ਬ੍ਯਵਹਿਤਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਥਾਦੇਸੋ ਨ ਭਵਤਿ।

ਭੁਜ ਪਾਲਨਬ੍ਯਵਹਰਣੇਸੁ, ਓਦਨਂ ਅਭੁਞ੍ਜੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਤਤਵਨ੍ਤੁਤਾਵੀ,** ‘‘ਭੁਜਾਦੀਨਮਨ੍ਤੋ ਨੋ ਦ੍ਵਿ ਚਾ’’ਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ, **ਤ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਭੁਤ੍ਤੋ, ਭੁਤ੍ਤਵਾ, ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ। ਤਥਾ **ਰਞ੍ਜ** ਰਾਗੇ, ਅਰਞ੍ਜੀਤਿ ਰਤ੍ਤੋ, ਰਤ੍ਤਾ, ਰਤ੍ਤਂ। **ਯੁਜ** ਯੋਗੇ, ਅਯੁਞ੍ਜੀਤਿ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਯੁਤ੍ਤਾ, ਯੁਤ੍ਤਂ। ਵ**ਿਚ** ਵਿਵੇਚਨੇ ਵ**ਿ**ਪੁਬ੍ਬੋ, ਵਿਵਿਚ੍ਚੀਤਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ, ਵਿਵਿਤ੍ਤਾ, ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ। **ਮੁਚ** ਮੋਚਨੇ, ਅਮੁਚ੍ਚੀਤਿ ਬਨ੍ਧਨਾ ਮੁਤ੍ਤੋ। ਤਥਾ **ਤਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਇਮਿਨਾ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪਦ੍ਵਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਆਸਜ੍ਜਨਂ ਆਸਤ੍ਤਿ, ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਂ, ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਕੁਧ ਕੋਪੇ, ਅਕੁਜ੍ਝੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਸ੍ਸ ‘‘ਧਢਭਹੇਹਿ ਧਢਾ ਚਾ’’ਤਿ **ਧ**ਤ੍ਤਂ, ‘‘ਹਚਤੁਤ੍ਥਾਨਮਨ੍ਤਾਨਂ ਦੋਧੇ’’ਤਿ **ਧ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਦ**ਕਾਰੋ, ਕੁਦ੍ਧੋ। **ਯੁਧ** ਸਮ੍ਪਹਾਰੇ, ਅਯੁਜ੍ਝੀਤਿ ਯੁਦ੍ਧੋ, ਯੁਦ੍ਧਂ। **ਸਿਧ** ਸਂਸਿਦ੍ਧਿਮ੍ਹਿ, ਅਸਿਜ੍ਝੀਤਿ ਸਿਦ੍ਧੋ। **ਆ**ਪੁਬ੍ਬੋ **ਰਭ** ਰਾਭਸ੍ਸੇ, ਆਰਭੀਤਿ ਆਰਦ੍ਧੋ ਗਨ੍ਤੁਂ। **ਨਹ** ਬਨ੍ਧਨੇ **ਸਂ**ਪੁਬ੍ਬੋ, ਸਨ੍ਨਯ੍ਹੀਤਿ ਸਨ੍ਨਦ੍ਧੋ, ‘‘ਧਢਭਹੇਹਿ ਧਢਾ ਚਾ’’ਤਿ **ਨਹਾ**ਦਿਤੋ **ਤ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਧ**ਕਾਰੋ।

ਵ**ਡ੍ਢ** ਵਡ੍ਢਨੇ, ਅਵਡ੍ਢੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, **ਤ**ਸ੍ਸ ਢਤ੍ਤਂ, ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਧਾਤ੍ਵਾਕਾਰਸ੍ਸੁਤ੍ਤਂ, ਡਲੋਪੋ ਚ।

‘‘ਹਚਤੁਤ੍ਥਾਨਮਨ੍ਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੧੫. ਡੋ ਢਕਾਰੇ।

ਹਚਤੁਤ੍ਥਾਨਂ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਾਨਂ ਡਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਢ**ਕਾਰੇ ਪਰੇ। ਵੁਡ੍ਢੋ, ਵੁਡ੍ਢਾ, ‘‘ਬੋ ਵਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਬਤ੍ਤੇ ਬੁਡ੍ਢੋ। **ਤਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ – ਬੁਜ੍ਝਨਂ, ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਵਾ ਏਤਾਯਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧਿ। ਏਵਂ ਸਿਦ੍ਧਿ, ਵਡ੍ਢਿ। **ਤਬ੍ਬ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ – ਬੋਦ੍ਧਬ੍ਬਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

‘‘ਅਨ੍ਤੋ, ਨੋ’’ਤਿ ਚ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੬੧੬. ਤਰਾਦੀਹਿ ਇਣ੍ਣੋ।

ਤਰਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਪਰਸ੍ਸ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਇਣ੍ਣਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤੋ ਚ **ਨੋ** ਹੋਤਿ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ। **ਤਰ** ਤਰਣੇ, ਸਂਸਾਰਣ੍ਣਵਂ ਅਤਰੀਤਿ ਤਿਣ੍ਣੋ ਤਾਰੇਯ੍ਯਂ। ਏਵਂ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਾ। **ਪੂਰ** ਪੂਰਣੇ, ਸਂਪੂਰੀਤਿ ਸਂਪੁਣ੍ਣੋ, ‘‘ਸਰਲੋਪੋ’’ਤਿਆਦਿਸੁਤ੍ਤੇ

ਤੁਗ੍ਗਹਣਤੋ ਪੁਬ੍ਬਲੋਪਾਭਾਵੇ **ਉ**ਵਣ੍ਣਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ‘‘ਵਾ ਪਰੋ ਅਸਰੂਪਾ’’ਤਿ ਲੋਪੋ, ਸਂਯੋਗੇ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ। **ਤੁਰ** ਵੇਗੇ, ਅਤੁਰੀਤਿ ਤੁਣ੍ਣਂ, ਤੁਰਿਤਂ ਵਾ। **ਜਰ** ਵਯੋਹਾਨਿਮ੍ਹਿ, ਪਰਿਜੀਰੀਤਿ ਪਰਿਜਿਣ੍ਣੋ। **ਕਿਰ** ਵਿਕਿਰਣੇ, ਆਕਿਰੀਤਿ ਆਕਿਣ੍ਣੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੬੧੭. ਸੁਸ ਪਚ ਸਕਤੋ ਕ੍ਖਕ੍ਕਾ ਚ।

ਸੁਸ ਪਚ ਸਕਇਚ੍ਚੇਤੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਪਰਸ੍ਸ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਕ੍ਖਕ੍ਕਾ**ਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨ੍ਤੋ ਚ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੋ **ਨੋ** ਹੋਤਿ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਮੁਚਾ**ਦਿਤੋ **ਕ੍ਕਾ**ਦੇਸੋ। **ਸੁਸ** ਸੋਸਨੇ, ਅਸੁਸ੍ਸੀਤਿ ਸੁਕ੍ਖੋ ਰੁਕ੍ਖੋ। ਅਪਚ੍ਚੀਤਿ ਪਕ੍ਕਂ ਫਲਂ। **ਸਕ** ਸਾਮਤ੍ਥੇ, ਅਸਕ੍ਖੀਤਿ ਸਕ੍ਕੋ ਅਸ੍ਸ, ਓਮੁਚ੍ਚੀਤਿ ਓਮੁਕ੍ਕਾ ਉਪਾਹਨਾ। ‘‘ਪਚਿਤੁਂ, ਪਚਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਨ ਭਵਤਿ, ਇਕਾਰੇਨ ਬ੍ਯਵਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਬ੍ਯਵਧਾਨੇ ਨ ਭਵਤਿ।

ਸੀਹਗਤਿਯਾ **ਤਿ**ਗ੍ਗਹਣਮਨੁਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੧੮. ਪਕ੍ਕਮਾਦੀਹਿ ਨ੍ਤੋ ਚ।

ਪਕ੍ਕਮਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ **ਮ**ਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਪਰਸ੍ਸ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਨ੍ਤਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤੋ ਚ **ਨੋ** ਹੋਤਿ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਤਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਨ੍ਤਿ** ਚ ਹੋਤਿ। **ਕਮੁ** ਪਦਵਿਕ੍ਖੇਪੇ, ਪਕ੍ਕਮੀਤਿ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ। ਏਵਂ ਸਙ੍ਕਨ੍ਤੋ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ, ‘‘ਦੋ ਧਸ੍ਸ ਚਾ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ **ਚ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਕ**ਸ੍ਸ **ਖ**ਤ੍ਤਂ। **ਭਮੁ** ਅਨਵਟ੍ਠਾਨੇ, ਵਿਬ੍ਭਮੀਤਿ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤੋ, ਭਨ੍ਤੋ। **ਖਮੁ** ਸਹਨੇ, ਅਕ੍ਖਮੀਤਿ ਖਨ੍ਤੋ। **ਸਮੁ** ਉਪਸਮੇ, ਅਸਮੀਤਿ ਸਨ੍ਤੋ। **ਦਮੁ** ਦਮਨੇ, ਅਦਮੀਤਿ ਦਨ੍ਤੋ।

ਤਿਮ੍ਹਿ – ਸਙ੍ਕਮਨਂ ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿ, ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਖਨ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਤਿ ਦਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੬੧੯. ਜਨਾਦੀਨਮਾ ਤਿਮ੍ਹਿ ਚ।

ਜਨਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਂ ਧਾਤੂਨਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸ **ਆ**ਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ, **ਤਿਮ੍ਹਿ** ਚ। ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ। **ਜਨ** ਜਨਨੇ, ਅਜਨੀਤਿ ਜਾਤੋ, ਵਿਜਾਯੀਤਿ ਪੁਤ੍ਤਂ ਵਿਜਾਤਾ, ਜਨਨਂ ਜਾਤਿ। **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਤਿਪਿ **ਤ**ਕਾਰੇ ਪੁਨ **ਤਿ**ਗ੍ਗਹਣਕਰਣਂ ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਤਕਾਰੇ **ਆ**ਤ੍ਤਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ, ਯਥਾ – ਜਨ੍ਤੁ। ‘‘ਜਨਿਤ੍ਵਾ, ਜਨਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ **ਇ**ਕਾਰੇਨ ਬ੍ਯਵਹਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਭਵਤਿ।

‘‘ਆ, ਤਿਮ੍ਹਿ, ਚਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੨੦. ਠਾਪਾਨਮਿਈ ਚ।

ਠਾ ਪਾਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਧਾਤੂਨਂ ਅਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਆ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਇ**ਕਾਰ**ਈ**ਕਾਰਾਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ, **ਤਿਮ੍ਹਿ** ਚ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਕ੍ਵਚਿ। **ਠਾ** ਗਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਅਟ੍ਠਾਸੀਤਿ ਠਿਤੋ, ਉਪਟ੍ਠਿਤੋ ਗਰੁਂ, ਠਿਤਵਾ, ਅਧਿਟ੍ਠਿਤ੍ਵਾ, ਠਾਨਂ ਠਿਤਿ। **ਪਾ** ਪਾਨੇ, ਅਪਾਯੀਤਿ ਪੀਤਾ, ਯਾਗੁਂ ਪੀਤਵਾ, ਪਾਨਂ ਪੀਤਿ, ਪੀਤ੍ਵਾ।

੬੨੧. ਹਨ੍ਤੇਹਿ ਹੋ ਹਸ੍ਸ ਲੋ ਵਾ ਅਦਹਨਹਾਨਂ।

ਹਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਪਰਸ੍ਸ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ, **ਤਿ**ਸ੍ਸ ਚ **ਹ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ, **ਹ**ਸ੍ਸ ਚ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਲ**ਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਵਾ **ਦਹਨਹੇ** ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ, **ਫ**ਤ੍ਤਾਪਵਾਦੋਯਂ। **ਰੁਹ** ਜਨਨੇ, ਅਰੁਹੀਤਿ ਆਰੁਲ੍ਹੋ ਰੁਕ੍ਖਂ। **ਲ਼੍ਹਾ**ਨਮਵਿਸੇਸੋ, ਆਰੂਲ੍ਹੋ ਵਾ, ਰੁਹਨਂ ਰੁਲ੍ਹੀ। **ਗਾਹੁ** ਵਿਲੋਲ਼ਨੇ, ਅਗਾਹੀਤਿ ਗਾਲ੍ਹੋ, ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ੍ਹੋ ਮਹਣ੍ਣਵਂ। **ਬਹ** ਵੁਦ੍ਧਿਮ੍ਹਿ, ਅਬਹੀਤਿ ਬਾਲ੍ਹੋ, ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੀਘੋ। **ਮੁਹ**

ਵੇਚਿਤ੍ਤੇ, ਅਮੁਯ੍ਹੀਤਿ ਮੂਲ੍ਹੋ। **ਗੁਹ** ਸਂਵਰਣੇ, ਅਗੁਹੀਤਿ ਗੂਲ੍ਹਂ। **ਵਹ** ਪਾਪੁਣਨੇ , ਉਪਵਹੀਤਿ ਉਪਵੁਲ੍ਹੋ, ‘‘ਵਚ ਵਸ ਵਹਾਦੀਨਮੁਕਾਰੋ ਵਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਉ**ਤ੍ਤਂ।

ਅਦਹਨਹਾਨਨ੍ਤਿ ਕਿਮਤ੍ਥਂ? ਦਡ੍ਢੋ, ਸਨ੍ਨਦ੍ਧੋ। ਵਾਤਿ ਕਿਂ? ਦੁਦ੍ਧੋ, ਸਿਨਿਦ੍ਧੋ। ‘‘ਗਹਿਤਂ, ਮਹਿਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੇਨ ਬਜਵਹਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਭਵਤਿ।

ਧਾਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਤੋਪਿ ‘‘ਅਤੀਤੇ ਤ ਤਵਨ੍ਤੁਤਾਵੀ’’ਤਿ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਅਬੁਭੁਕ੍ਖੀਤਿ ਬੁਭੁਕ੍ਖਿਤੋ। ਏਵਂ ਜਿਘਚ੍ਛਿਤੋ, ਪਿਪਾਸਿਤੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਏਵਂ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਨਿਟ੍ਠਨਯੋ।

‘‘ਅਤੀਤੇ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੨੨. ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਤ।

ਅਤੀਤੇ ਕਾਲੇ ਗਮ੍ਯਮਾਨੇ ਸਬ੍ਬਧਾਤੂਹਿ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ **ਭਾਵਕਮ੍ਮ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ।

ਭਾਵੇ ਤਾਵ –

ਗੇ ਸਦ੍ਦੇ, ਗਾਯਨਂ, ਅਗਾਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ।

੬੨੩. ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਗੇ ਗੀ।

ਗੇਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਗੀ**ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ, **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯ**ਤਿ**ਪਚ੍ਚਯੇਸ੍ਵੇਵਾਯਂ। ਤਸ੍ਸ ਗੀਤਂ, ਗਾਯਨਂ, ਗਾਯਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵਾ ਗੀਤਿ।

ਭਾਵੇ - ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਨਪੁਂਸਕਾ। **ਕਮ੍ਮਨਿ** – ਤਿਲਿਙ੍ਗਾ।

ਨਤ ਗਤ੍ਤਵਿਨਾਮੇ, ਨਚ੍ਚਨਂ, ਅਨਚ੍ਚਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ।

੬੨੪. ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਨਿਟ੍ਠਾ ਨਿਪਾਤਨਾ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਯੇ ਇਧ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਦ੍ਦਾ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਨ ਨਿਟ੍ਠਂ ਗਤਾ, ਤੇ ਨਿਪਾਤਨਤੋ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤੇਨ ਸਹ **ਤਪ੍ਪ**ਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਚ੍ਚ ਟ੍ਟ**ਾਦੇਸਾ। ਨਚ੍ਚਂ, ਨਟ੍ਟਂ। **ਹਸ** ਹਸਨੇ, ਹਸਨਂ ਹਸਿਤਂ, **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੋ। ਗਮਨਂ ਗਤਂ। ਏਵਂ ਠਿਤਂ, ਸਯਿਤਂ, ਵਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਤਾ ਵੁਦ੍ਧਿ। **ਰੁਦ** ਅਸ੍ਸੁਵਿਮੋਚਨੇ, ਅਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥਾਤਿ ਰੋਦਿਤਂ, ਰੁਣ੍ਣਂ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਮ੍ਮਨਿ –

ਅਭਿਭੂਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਅਭਿਭੂਤੋ ਕੋਧੋ ਭਵਤਾ, ਅਭਿਭੂਤਾ, ਅਭਿਭੂਤਂ। **ਭਾਸ** ਬਜਤ੍ਥਿਯਂ ਵਾਚਾਯਂ, ਅਭਾਸਿਤ੍ਥ ਤੇਨਾਤਿ ਭਾਸਿਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਭਾਸਿਤਾ ਗਾਥਾ, ਭਾਸਿਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ। **ਦਿਸੀ** ਉਚ੍ਚਾਰਣੇ, ਚੁਰਾਦਿਤ੍ਤਾ **ਣੇ**। ਅਦੇਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਦੇਸਿਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਭਗਵਤਾ, **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੇ ਕਾਰਿਤਸਰਲੋਪੋ। **ਜਿ** ਜਯੇ, ਅਜੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਜਿਤੋ ਮਾਰੋ। **ਨੀ** ਪਾਪੁਣਨੇ, ਅਨੀਯਿਂਸੂਤਿ ਨੀਤਾ ਗਾਮਮਜਾ, ਸੁਤੋ ਤਯਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਞਾਤੋ।

ਸਾਸ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿਮ੍ਹਿ, ਅਨੁਸਾਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ।

੬੨੫. ਸਾਸਦਿਸਤੋ ਤਸ੍ਸ ਰਿਟ੍ਠੋ ਚ।

ਸਾਸਦਿਸਇਚ੍ਚੇਤੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਪਰਸ੍ਸ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਰਿਟ੍ਠਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ, **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਤਿ**ਸ੍ਸ **ਰਿਟ੍ਠਿ** ਚ, **ਦਿਸ**ਤੋ ਕਿਚ੍ਚ**ਤ**ਕਾਰ**ਤੁੰਤ੍**ਵਾਦੀਨਞ੍ਚ **ਰਟ੍ਠ ਰਟ੍ਠੁੰ ਰਟ੍ਠਾ**ਦੇਸਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, **ਰਾ**ਦਿਲੋਪੋ, ਅਨੁਸਿਟ੍ਠੋ ਸੋ ਮਯਾ, ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਾ ਸਾ, ਅਨੁਸਿਟ੍ਠੰ। **ਦਿਸ** ਪੇਕ੍ਖਣੇ, ਅਦਿਸ੍ਸਿਤ੍ਥਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠੰ ਮੇ ਰੂਪੰ।

ਤਿਮ੍ਹਿ – ਅਨੁਸਾਸਨੰ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿ, ਦਸ੍ਸਨੰ ਦਿਟ੍ਠਿ।

ਕਿਚ੍ਚਾਦੀਸੁ – ਦਸ੍ਸਨੀਯੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਦਟ੍ਠੇਯ੍ਯੰ, ਪਸ੍ਸਿਤੁਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠੁੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮੰ ਦਟ੍ਠੁੰ, ਦਟ੍ਠਾ, **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੇਨ ਅਨੁਰਿਕਸ੍ਸ ਨ ਭਵਤਿ, ਯਥਾ – ਅਨੁਸਾਸਿਤੰ, ਅਨੁਸਾਸਿਤਬ੍ਬੰ, ਅਨੁਸਾਸਿਤੁੰ, ਅਨੁਸਾਸਿਤ੍ਵਾ, ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤੁਸ ਪੀਤਿਮ੍ਹਿ, ਅਤੁਸ੍ਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਕਤ੍ਤੁਰਿ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ।

''ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੬੨੬. ਸਾਦਿ, ਸਨ੍ਤੁਪੁਚ੍ਛਭਨ੍ਜਹਨ੍ਸਾਦੀਹਿ ਟ੍ਠੋ।

ਆਦਿਨਾ ਸਹ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਾਦਿ। ਸ**ਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ, **ਪੁਚ੍ਛ ਭਨ੍ਜਹਨ੍ਸ**ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਚ ਧਾਤੂਹਿ ਪਰਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤੁਰਿਕਸ੍ਸ **ਤ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਸਹਾਦਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤੇਨ**ਟ੍ਠਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। **ਹਨ੍ਸ**ਸ੍ਸ ਸਤਿਪਿ ਸਨ੍ਤੁਤ੍ਤੇ **ਪੁ**ਨਗ੍ਗਹਣੰ ਕ੍ਵਚਿ **ਟ੍ਠਾ**ਦੇਸਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦੀਪਨਤ੍ਥੰ, ਤੇਨ ''ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤੋ ਉਤ੍ਰਸ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਨ ਹੋਤਿ। ਤੁਟ੍ਠੋ, ਸਨ੍ਤੁਸਿਤੋ। **ਭਸ** ਭਸ੍ਸਨੇ, ਅਭਸ੍ਸੀਤਿ ਭਟ੍ਠੋ, ਭਸ੍ਸਿਤੋ। **ਨਸ** ਅਦਸ੍ਸਨੇ, ਨਸ੍ਸੀਤਿ ਨਟ੍ਠੋ। **ਦੰਸ** ਦੰਸਨੇ, ਅਦੰਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਦਟ੍ਠੋ ਸਪ੍ਪੇਨ, ਡੰਸਿਤੋ ਵਾ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਦ**ਸ੍ਸ ਡਤ੍ਤੰ। **ਫੁਸ** ਫਸ੍ਸਨੇ, ਅਫੁਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਫੁਟ੍ਠੋ ਰੋਗੇਨ, ਫੁਸ੍ਸਿਤੋ ਵਾ। **ਇਸੁ** ਇਚ੍ਛਾਯੰ, ਏਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਇਟ੍ਠੋ, ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਏਸਿਤੋ। **ਮਸ** ਆਮਸਨੇ, ਆਮਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਆਮਠੋ। ਵ**ਸ**ਸੇਚਨੇ, ਅਵਸ੍ਸੀਤਿ ਵੁਟ੍ਠੋ ਦੇਵੋ, ਪਵਿਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪਵਿਟ੍ਠੋ, ਉਦ੍ਦਿਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। **ਪੁਚ੍ਛ** ਪੁਚ੍ਛਨੇ, ਅਪੁਚ੍ਛੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਞ੍ਹੰ, ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ। **ਭਨ੍ਜ** ਅਵਮਦ੍ਦਨੇ, ਅਭਞ੍ਜੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਭਟ੍ਠੰ ਧਞ੍ਞੰ। **ਹਨ੍ਸ** ਪੀਤਿਮ੍ਹਿ, ਅਹੰਸੀਤਿ ਹਟ੍ਠੋ, ਪਹਟ੍ਠੋ, ਪਹੰਸਿਤੋ।

ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ **ਯਜ** ਦੇਵਪੂਜਾਸਙ੍ਗਤਿਕਰਣਦਾਨੇਸੁ, ਇਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ, **ਤ**ਸ੍ਸ **ਟ੍ਠਾ**ਦੇਸੋ।

੬੨੭. ਯਜਸ੍ਸ ਸਰਸ੍ਸਿ ਟ੍ਠੇ।

ਯਜਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਸਰਸ੍ਸ **ਇ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ **ਟ੍ਠੇ** ਪਰੇ। ਯਿਟ੍ਠੋ ਮਯਾ ਜਿਨੋ। **ਸਜ** ਵਿਸ੍ਸਗ੍ਗੇ **ਸੰ**ਪੁਬ੍ਬੋ, ਸੰਸਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ ਸੰਸਟ੍ਠੋ ਤੇਨ, ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ। **ਮਜ** ਸੁਦ੍ਧਿਮ੍ਹਿ, ਅਮਜ੍ਜੀਤਿ ਮਟ੍ਠੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਿਚ੍ਚ**ਤ**ਕਾਰਾਦੀਸੁ ਤੁਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੰ ਤੋਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਫੁਸਿਤਬ੍ਬੰ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਪੁਚ੍ਛਿਤੁੰ ਪੁਟ੍ਠੁੰ, ਯਜਿਤੁੰ ਯਿਟ੍ਠੁੰ, ਅਭਿਹਰਿਤੁੰ ਅਭਿਹਟ੍ਠੁੰ, ਤੋਸਨੰ ਤੁਟ੍ਠਿ, ਏਸਨੰ ਏਟ੍ਠਿ, ਵਸ੍ਸਨੰ ਵੁਟ੍ਠਿ, ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

''ਤਸ੍ਸ, ਸਾਦੀ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੨੮. ਭਨ੍ਜਤੋ ਗ੍ਗੋ ਚ।

ਭਨ੍ਜਤੋ ਧਾਤੁਮ੍ਹਾ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਸਹਾਦਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ **ਗ੍ਗੋ** ਆਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਭਗ੍ਗੋ ਰਾਗੋ ਅਨੇਨ। ਵ**ਸ**ਨਿਵ◌ਾਸੇ, ਪਰਿਵਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪਰਿਵ◌ੁਟ੍ਠੋ ਪਰਿਵ◌ਾਸੋ, ਵ◌ੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, **ਉਟ੍ਠ ਉ**ਆਦੇਸਾ। ਵ**ਸ** ਅਚ੍ਛਾਦਨੇ, ਨਿਵਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਨਿਵਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਥਂ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਸੁ**ਕਾਰਸਂਯੋਗਸ੍ਸ **ਤ੍ਥ**ਤ੍ਤਂ, ਏਵ◌ਂ ਨਿਵਤ੍ਥਬ੍ਬਂ। **ਸਂਸ** ਪਸਂਸਨੇ, ਪਸਂਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪਸਤ੍ਥੋ ਪਸਂਸਿਤੋ, ਪਸਂਸਨਂ ਪਸਤ੍ਥਿ। **ਬਧ** ਬਨ੍ਧਨੇ, ਅਬਜ੍ਝਿਤ੍ਥਾਤਿ ਬਦ੍ਧੋ ਰਞ੍ਞਾ, ਅਲਭੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਲਦ੍ਧਂ ਮੇ ਧਨਂ, **ਧਤ੍ਤੁਦਤ੍ਤ**ਾਨਿ। **ਰਭ** ਰਾਭਸ੍ਸੇ, ਆਰਭੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਆਰਦ੍ਧਂ ਵ◌ੀਰਿਯਂ। **ਦਹ** ਭਸ੍ਮੀਕਰਣੇ , ਅਦਯ੍ਹਿਤ੍ਥਾਤਿ ਦਡ੍ਢਂ ਵਨਂ, ਅਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ ਭੁਤ੍ਤੋ ਓਦਨੋ, ਭੁਜਾਦਿਤ੍ਤਾ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ, ਦ੍ਵ◌ਿਤ੍ਤਞ੍ਚ। **ਚਜ** ਹਾਨਿਮ੍ਹਿ, ਪਰਿਚ੍ਚਜੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਧਨਂ, ਅਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥਾਤਿ ਮੁਤ੍ਤੋ ਸਰੋ।

ਵ**ਚ** ਵ◌ਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵ◌ਾਚਾਯਂ, ਅਵਚੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ।

''ਅਨ੍ਤੋ, ਨੋ, ਦ੍ਵ◌ਿ, ਚਾ''ਤਿ ਚ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੬੨੯. ਵ**ਚ** ਵ◌ਾ ਵ◌ੁ।

ਚਤੁਪ੍ਪਦਮਿਦਂ। ਵ**ਚ**ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਵਕਾਰਸ੍ਸ **ਉ**ਕਾਰਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵ◌ਾ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤੋ ਚ **ਚ**ਕਾਰੋ ਨੋ ਹੋਤਿ, **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਚ ਦ੍ਵ◌ਿਭਾਵ◌ੋ ਹੋਤਿ। ਵ◌ਾਗ੍ਗਹਣਮਵਧਾਰਣਤ੍ਥਂ, ਧਾਤ੍ਵ◌ਾਦਿਮ੍ਹਿ ਵਕਾਰਾਗਮੋ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਮਿਦਂ ਭਗਵਤਾ, ਉਤ੍ਤਂ ਵ◌ਾ।

੬੩੦. ਗੁਪਾਦੀਨਞ੍ਚ।

ਗੁਪਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਨਂ ਧਾਤੂਨਮਨ੍ਤੋ ਚ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੋ ਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਸ੍ਸ **ਤ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਦ੍ਵ◌ਿਭਾਵ◌ੋ ਹੋਤਿ। **ਗੁਪ** ਗੋਪਨੇ, ਸੁਗੋਪੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਸੁਗੁਤ੍ਤੋ, ਸੁਗੋਪਿਤੋ, **ਇ**ਕਾਰੇਨ ਬ੍ਯਵਹਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ, ''ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵ◌ਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵ◌ਿਭਾਸਤ੍ਤਾ ਨਿਟ੍ਠ**ਤ**ਕਾਰੇਪਿ ਕ੍ਵਚਿ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿ। ਗੋਪਨਂ ਗੁਤ੍ਤਿ।

ਲਿਪ ਲਿਮ੍ਪਨੇ, ਅਲਿਮ੍ਪੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਲਿਤ੍ਤੋ ਸੁਗਨ੍ਧੇਨ। **ਤਪ** ਸਨ੍ਤਾਪੇ, ਸਨ੍ਤਪੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤੋ ਤੇਜੇਨ। **ਦੀਪ** ਦਿਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਆਦੀਪੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿਆਦਿਤ੍ਤੋ ਅਗ੍ਗਿਨਾ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਦੀਪਨਂ ਦਿਤ੍ਤਿ। **ਅਪ** ਪਾਪੁਣਨੇ, ਪਾਪੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪਤ੍ਤੋ ਗਾਮੋ, ਪਾਪੁਣੀਤਿ ਪਤ੍ਤੋ ਸੁਖਂ, ਪਾਪੁਣਨਂ ਪਤ੍ਤਿ, ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਮਦ** ਉਮ੍ਮਾਦੇ, ਪਮਜ੍ਜੀਤਿ ਪਮਤ੍ਤੋ। **ਸੁਪ** ਸਯਨੇ, ਅਸੁਪੀਤਿ ਸੁਤ੍ਤੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਚਰ ਚਰਣੇ, ਅਚਰੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਚਿਣ੍ਣੋ ਧਮ੍ਮੋ, **ਇਣ੍ਣ**ਾਦੇਸੋ, ਚਰਿਤੋ ਵ◌ਾ। ਏਵ◌ਂ ਪੁਣ੍ਣੋ, ਪੂਰਿਤੋ।

ਨੁਦ ਖੇਪੇ, ਪਨੁਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪਣੁਨ੍ਨੋ, **ਨ**ਸ੍ਸ **ਣ**ਤ੍ਤਂ, ਪਨੁਦਿਤੋ। **ਦਾ** ਦਾਨੇ, ਆਦੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿਆਦਿਨ੍ਨੋ, ਅਤ੍ਤੋ ਵ◌ਾ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਦਾ**ਸਦ੍ਦੁਸ੍ਸ **ਤ**ਕਾਰੋ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ।

੬੩੧. ਭਿਦਾਦਿਤੋ ਇਨ੍ਨਅਨ੍ਨਈਣਾ ਵ◌ਾ।

ਭਿਦਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਪਰਸ੍ਸ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਇਨ੍ਨ ਅਨ੍ਨਈਣ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾ, ਅਨ੍ਤੋ ਚ ਨੋ ਹੋਤਿ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵ◌ਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵ◌ਾਸਦ੍ਦੋ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ।

ਭਿਦਿ ਵ◌ਿਦਾਰਣੇ, ਅਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ ਭਿਨ੍ਨੋ ਘਟੋ ਭਵਤਾ, ਭਿਜ੍ਜੀਤਿ ਵ◌ਾ ਭਿਨ੍ਨੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ। **ਛਿਦਿ** ਦ੍ਵ◌ਿਧਾਕਰਣੇ, ਅਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ ਛਿਨ੍ਨੋ ਰੁਕ੍ਖੋ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਚੀਵਰਂ, ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜੀਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ। ਅਦੀਯਿਤ੍ਥਾਭਿ ਦਿਨ੍ਨੋ ਸੁਙ੍ਕੋ। **ਸਦ** ਵ◌ਿਸਰਣਗਤਜਾਵਸਾਨੇਸੁ, ਨਿਸੀਦੀਤਿ

ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ। **ਖਿਦ** ਉਤ੍ਤਾਸਨੇ, **ਖਿਦ** ਦੀਨਭਾਵੇ ਵਾ, ਅਖਿਜ੍ਜੀਤਿ ਖਿਨ੍ਨੋ।

ਅਨ੍ਨਾਦੇਸੇ **ਛਦ** ਅਪਵਾਰਣੇ, ਅਚ੍ਛਾਦੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਛਨ੍ਨੋ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਗੇਹਂ, ਪਸੀਦੀਤਿ ਪਸਨ੍ਨੋ। **ਪਦ** ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੀਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਞਾਣਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ। **ਰੁਦਿ** ਅਸ੍ਸੁਵਿਮੋਚਨੇ, ਰੁਣ੍ਣੋ, ਪਰਲੋਪੋ।

ਖੀ ਖਯੇ **ਈਣਾ**ਦੇਸੋ, ਅਖੀਯੀਤਿ ਖੀਣੋ ਦੋਸੋ, ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਖੀਣਂ ਧਨਂ। **ਹਾ** ਚਾਗੇ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਹਾ**ਦਿਤੋ **ਈਣਾ**ਦੇਸੇ **ਣ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਨ**ਤ੍ਤਂ, ਪਹੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪਹੀਨੋ ਕਿਲੇਸੋ, ਪਰਿਹਾਯੀਤਿ ਪਰਿਹੀਨੋ। **ਆਸ** ਉਪਵੇਸਨੇ , ਅਚ੍ਛੀਤਿ ਆਸੀਨੋ। **ਲੀ** ਸਿਲੇਸਨੇ, ਲੀਯੀਤਿ ਲੀਨੋ, ਨਿਲੀਨੋ। **ਜਿ** ਜਯੇ, ਜਿਯੀਤਿ ਜੀਨੋ ਵਿਤ੍ਤਮਨੁਸੋਚਤਿ, ਜਿਤੋ ਵਾ। **ਦੀ** ਖਯੇ, ਦੀਨੋ। **ਪੀ** ਤਪ੍ਪਨੇ, ਪੀਨੋ। **ਲੂ** ਛੇਦਨੇ, ਲੂਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਲੂਨੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵ**ਮੁ** ਉਗ੍ਗਿਰਣੇ, ਵਮੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵਨ੍ਤਂ, ਵਮਿਤਂ, ''ਪਕ੍ਕਮਾਦੀਹਿ ਨ੍ਤੋ''ਤਿ **ਨ੍ਤਾ**ਦੇਸੋ। ਅਗਚ੍ਛੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਗਤੋ ਗਾਮੋ ਤਯਾ, ਗਾਮਂ ਗਤੋ ਵਾ, ''ਗਮਖਨਹਨਰਮਾਦੀਨਮਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ। ਅਖਞ੍ਞਿਤ੍ਥਾਤਿ ਖਤੋ ਕੂਪੋ, ਉਪਹਞ੍ਞਿਤ੍ਥਾਤਿ ਉਪਹਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਅਰਮੀਤਿ ਰਤੋ, ਅਭਿਰਤੋ। **ਮਨ** ਞਾਣੇ, ਅਮਞ੍ਞਿਤ੍ਥਾਤਿ ਮਤੋ, ਸਮ੍ਮਤੋ। **ਤਨੁ** ਵਿਤ੍ਥਾਰੇ, ਅਤਨਿਤ੍ਥਾਤਿ ਤਤਂ, ਵਿਤਤਂ। **ਯਮੁ** ਉਪਰਮੇ, ਨਿਯਚ੍ਛੀਤਿ ਨਿਯਤੋ।

''ਨੇ, ਤਮ੍ਹਿ, ਤਿਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੩੨. ਰਕਾਰੋ ਚ।

ਰਕਾਰੋ ਚ ਧਾਤੂਨਮਨ੍ਤਭੂਤੋ ਨੋ ਹੋਤਿ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ, **ਤਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਚ ਪਰੇ। ਪਕਰੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪਕਤੋ ਕਟੋ ਭਵਤਾ, ਕਤਾ ਮੇ ਰਕ੍ਖਾ, ਕਤਂ ਮੇ ਪੁਞ੍ਞਂ। ''ਦੋ ਧਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਟੋ** ਤਸ੍ਸ, ਯਥਾ – ਸੁਕਟਂ, ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਪੁਰੇ ਅਕਰੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ, ''ਪੁਰਸਮੁਪਪਰੀਹਿ ਕਰੋਤਿਸ੍ਸ ਖਖਰਾ ਵਾ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ **ਖ**ਕਾਰੋ, ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਕਰੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਸਙ੍ਖਤੋ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਤੋ, ਉਪਕਰੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਉਪਕ੍ਖਤੋ, ਉਪਕ੍ਖਟੋ, ਪਰਿਕਰੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਤੋ।

ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਕਰਣ ਪਕਤਿ। **ਸਰ** ਗਤਿਚਿਨ੍ਤਾਯਂ, ਅਸਰੀਤਿ ਸਤੋ, ਵਿਸਰੀਤਿ ਵਿਸਟੋ, ਸਰਣਂ, ਸਰਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਵਾ ਸਤਿ, ਨੀਹਰੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਨੀਹਟੋ। **ਧਰ** ਧਾਰਣੇ, ਉਦ੍ਧਰੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਉਦ੍ਧਟੋ, ਅਭਰੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਭਤੋ, ਭਰਣਂ, ਭਰਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਵਾ ਭਤਿ।

ਇਕਾਰਾਗਮਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ''ਗਮਿਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ –

''ਲੋਪੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੩੩. ਨਮਕਰਾਨਮਨ੍ਤਾਨਂ ਨਿਯੁਤ੍ਤਤਮ੍ਹਿ।

ਨਕਾਰ **ਮ**ਕਾਰ **ਕ**ਕਾਰ **ਰ**ਕਾਰਾਨਂ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਾਨਂ ਲੋਪੋ ਨ ਹੋਤਿ **ਇ**ਕਾਰਾਗਮਯੁਤ੍ਤੇ **ਤ**ਕਾਰੇ ਪਰੇਤਿ ਲੋਪਾਭਾਵੋ। ਅਗਚ੍ਛੀ, ਗਮੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਗਮਿਤੋ, ਰਮਿਤ੍ਥਾਤਿ ਰਮਿਤੋ। ਏਵਂ ਵਮਿਤੋ, ਨਮਿਤੋ। **ਸਕਿ** ਸਙ੍ਕਾਯਂ, ਸਙ੍ਕਿਤੋ, ਸਰਿਤੋ, ਭਰਿਤੋ। ਤਥਾ ਖਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਹਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਗਮਿਤਬ੍ਬਂ, ਰਮਿਤਬ੍ਬਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਨਿਧੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਨਿਹਿਤੋ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਧਿਸ੍ਸ ਹਿ ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ। ਏਵਂ ਵਿਹਿਤੋ।

ਕਾਰਿਤੇ ਅਭਾਵੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ''ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਤ''ਇਤਿ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਯਥਾਗਮਮਿਕਾਰੋ''ਤਿ **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੋ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਭਾਵਿਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਤੇਨ, ਭਾਵਯਿਤੋ, ਅਪਾਚੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪਾਚਿਤੋ ਓਦਨਂ ਯਞ੍ਞਦਤ੍ਤੇ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ, ਪਾਚਯਿਤੋ, ਪਾਚਾਪਿਤੋ, ਪਾਚਾਪਯਿਤੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਰੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਕਾਰਿਤੋ, ਕਾਰਯਿਤੋ, ਕਾਰਾਪਿਤੋ, ਕਾਰਾਪਯਿਤੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

''ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਤ''ਇਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਤ''ਇਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਅਚਲਨ ਗਤਿ ਭੋਜਨ**ਤ੍ਥਾਦੀਹਿ ਅਧਿਕਰਣੇਪਿ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯਥਾ – **ਆਸ** ਉਪਵੇਸਨੇ, **ਅਧਿਕਰਣੇ** ਅਚ੍ਛਿਂਸੁ ਏਤ੍ਥ ਤੇਤਿ ਇਦਂ ਤੇਸਂ ਆਸਿਤਂ ਠਾਨਂ। **ਭਾਵੇ** ਇਧ ਤੇਹਿ ਆਸਿਤਂ। **ਕਮ੍ਮਨਿ** ਅਯਂ ਤੇਹਿ ਅਜ੍ਝਾਸਿਤੋ ਗਾਮੋ। **ਕਤ੍ਤੁਰਿ** ਇਧ ਤੇ ਆਸਿਤਾ। ਤਥਾ ਅਟ੍ਠਂਸੁ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਇਦਂ ਤੇਸਂ ਠਿਤਂ ਠਾਨਂ, ਇਧ ਤੇਹਿ ਠਿਤਂ, ਅਯਂ ਤੇਹਿ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤੋ ਓਕਾਸੋ, ਇਧ ਤੇ ਠਿਤਾ। ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਇਦਂ ਤੇਸਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਠਾਨਂ, ਅਯਂ ਤੇਸਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਕਾਲੋ, ਤੇ ਇਧ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ। ਨਿਪਜ੍ਜਿਂਸੁ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਇਦਂ ਤੇਸਂ ਨਿਪਨ੍ਨਂ ਠਾਨਂ, ਇਧ ਤੇ ਨਿਪਨ੍ਨਾ।

ਯਾ ਗਤਿਪਾਪੁਣਨੇ। ਅਯਾਸੁਂ ਤੇ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਅਯਂ ਤੇਸਂ ਯਾਤੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਇਧ ਤੇਹਿ ਯਾਤਂ, ਅਯਂ ਤੇਹਿ ਯਾਤੋ, ਮਗ੍ਗੋ, ਇਧ ਤੇ ਯਾਤਾ। ਤਥਾ ਇਦਂ ਤੇਸਂ ਗਤਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਯਂ ਤੇਸਂ ਗਤਕਾਲੋ, ਇਧ ਤੇਹਿ ਗਤਂ, ਅਯਂ ਤੇਹਿ ਗਤੋ ਗਾਮੋ, ਇਧ ਤੇ ਗਤਾ।

ਭੁਞ੍ਜਿਂਸੁ ਏਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਤੇਸਂ ਭੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਯਂ ਤੇਸਂ ਭੁਤ੍ਤਕਾਲੋ, ਇਧ ਤੇਹਿ ਭੁਤ੍ਤੋ ਓਦਨੋ, ਇਧ ਤੇ ਭੁਤ੍ਤਾ। ਪਿਵਿਂਸੁ ਤੇ **ਏ**ਤ੍ਥਾਤਿ ਇਦਂ ਤੇਸਂ ਪੀਤਂ ਠਾਨਂ, ਇਧ ਤੇਹਿ ਪੀਤਾ ਯਾਗੁ, ਇਧ ਤੇ ਪੀਤਾ। ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਇਦਂ ਤੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

''ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕਿਤਿ''ਤਿ ਇਤੋ ਮਣ੍ਡੂਕਗਤਿਯਾ ''ਕਤ੍ਤੁਰੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੩੪. ਕਮ੍ਮਨਿ ਦੁਤਿਯਾਯਂ ਕ੍ਤੋ।

ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਦੁਤਿਯਾਯਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਯਂ ਧਾਤੂਹਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ **ਕ੍ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਇਦਮੇਵ ਵਚਨਂ ਞਾਪਕਂ ਅਭਿਹਿਤੇ ਕਮ੍ਮਾਦਿਮ੍ਹਿ ਦੁਤਿਯਾਦੀਨਮਭਾਵਸ੍ਸ। ਦਾਨਂ ਅਦਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਕ੍ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯ**ਕ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, **ਤ**ਸ੍ਸ **ਇਨ੍ਨ**ਾਦੇਸੋ, ਦਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ। **ਰਕ੍ਖ** ਪਾਲਨੇ, ਸੀਲਂ ਅਰਕ੍ਖੀਤਿ ਸੀਲਂ ਰਕ੍ਖਿਤੋ, ਭਤ੍ਤਂ ਅਭੁਞ੍ਜੀਤਿ ਭਤ੍ਤਂ ਭੁਤ੍ਤੋ, ਗਰੁਂ ਉਪਾਸੀਤਿ ਗਰੁਮੁਪਾਸਿਤੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੬੩੫. ਭਜਾਦੀਹਿ ਮਤਿਬੁਧਿਪੂਜਾਦੀਹਿ ਚ ਕ੍ਤੋ।

ਭੀਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ, **ਮਤਿ ਬੁਧਿ ਪੂਜਾ**ਦੀਹਿ ਚ **ਕ੍ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਚ ''ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸ੍ਵੇਵ ਭਵਤਿ।

ਭੀ ਭਯੇ, ਅਭਾਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਭੀਤਂ ਭਵਤਾ। **ਸੁਪ** ਸਯੇ, ਅਸੁਪੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਭਵਤਾ। ਏਵਂ ਸਯਿਤਂ ਭਵਤਾ। **ਅਸ** ਭੋਜਨੇ, ਅਸਿਤਂ ਭਵਤਾ, ਪਚਿਤੋ ਓਦਨੋ ਭਵਤਾ।

ਇਧ **ਮਤਜਾ**ਦਯੋ ਇਚ੍ਛਤ੍ਥਾ, **ਬੁਧਿ**ਆਦਯੋ ਞਾਣਤ੍ਥਾ।

ਮਨ ਞਾਣੇ **ਸਂ**ਪੁਬ੍ਬੋ, ''ਬੁਧਗਮਾਦਿਤ੍ਥੇ ਕਤ੍ਤੁਰੀ''ਤਿ **ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਇਮਿਨਾ ਕਮ੍ਮਨਿ **ਕ੍ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਗਮ ਖਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ, ਰਞ੍ਞਾ ਸਮ੍ਮਤੋ। **ਕਪ੍ਪ** ਤਕ੍ਕਨੇ, ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਿਤੋ। **ਧਰ** ਧਾਰਣੇ, ਚੁਰਾਦਿਤ੍ਤਾ ਣੇ, ਵੁਦ੍ਧਿ, ਇਕਾਰਾਗਮੋ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਅਵਧਾਰਿਤੋ।

ਬੁਧ ਅਵਗਮਨੇ, ਅਵਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ ਮਹੇਸਕ੍ਖੇਹਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ। **ਇ** ਅਜ੍ਝਯਨੇ, ਅਧੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਅਧੀਤੋ।

ਇ ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਅਭਿਸਮਿਤੋ। **ਵਿਦ** ਞਾਣੇ, ਅਵੇਦੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵਿਦਿਤੋ। **ਞਾ** ਅਵਬੋਧਨੇ, ਅਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਞਾਤੋ। **ਵਿਧ** ਵੇਧਨੇ, ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮੋ। **ਤਕ੍ਕ** ਵਿਤਕ੍ਕੇ, ਤਕ੍ਕਿਤੋ।

ਪੂਜਨਤ੍ਥੇਸੁ –

ਪੂਜ ਪੂਜਾਯਂ, ਅਪੂਜੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪੂਜਿਤੋ ਭਗਵਾ। **ਚਾਯ** ਸਨ੍ਤਾਨਪੂਜਨੇਸੁ **ਅਪ**ਪੁਬ੍ਬੋ, ਅਪਚਾਯਿਤੋ। **ਮਾਨ** ਪੂਜਾਯਂ, ਮਾਨਿਤੋ। **ਚਿ** ਚਯੇ, ਅਪਚਿਤੋ। **ਵਨ੍ਦ** ਅਭਿਵਨ੍ਦਨੇ, ਵਨ੍ਦਿਤੋ। **ਕਰ** ਕਰਣੇ, ਸਕ੍ਕਤੋ। **ਸਕ੍ਕਾਰ** ਪੂਜਾਯਂ, ਸਕ੍ਕਾਰਿਤੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਹੁਤੋ ਹੁਤਾਵੀ ਹੁਤਵਾ, ਵੁਟ੍ਠੋ ਵੁਸਿਤ ਜਿਣ੍ਣਕੋ।
ਪਕ੍ਕਂ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਕੋ ਜਾਤੋ, ਠਿਤੋ ਰੁਲ੍ਹੋ ਬੁਭੁਕ੍ਖਿਤੋ॥

ਗੀਤਂ ਨਚ੍ਚਂ ਜਿਤੋ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਤੁਟ੍ਠੋ ਯਿਟ੍ਠੋ ਚ ਭਗ੍ਗਵਾ।
ਵੁਤ੍ਤਵ੍ਹ ਗੁਤ੍ਤੋ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ, ਪਹੀਨੋ ਗਮਿਤੋ ਗਤੋ॥

ਕਤੋਭਿਸਙ੍ਖਤੋ ਭੁਤ੍ਤਂ, ਠਾਨਂ ਗਰੁਮੁਪਾਸਿਤੋ।
ਭੀਤਞ੍ਚ ਸਮ੍ਮਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਪੂਜਿਤੋਤੀਤਕਾਲਿਕਾ॥

ਅਤੀਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਨਯੋ।

ਤਵੇਤੁਨਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਨਯ

''ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਾਤੁਮਿਚ੍ਛਿ, ਇਚ੍ਛਤਿ, ਇਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ ਵਾ''ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ –

੬੩੬. ਇਚ੍ਛਤ੍ਥੇਸੁ ਸਮਾਨ ਕਤ੍ਤੁ ਕੇਸੁ ਤ ਵੇ ਤੁਂ ਵਾ।

ਇਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥੋ ਯੇਸਂ ਤੇ **ਇਚ੍ਛਤ੍ਥਾ,** ਤੇਸੁ ਇਚ੍ਛਤ੍ਥੇਸੁ ਧਾਤੂਸੁ ਸਮਾਨਕਤ੍ਤੁਕੇਸੁ ਸਨ੍ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬਧਾਤੂਹਿ **ਤਵੇਤੁਂ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ, ''ਤਵੇਤੁਂ ਵਾ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਤਦਤ੍ਥਕ੍ਰਿਯਾਯਞ੍ਚ, ਤੇ ਚ ਕਿਤਕਤ੍ਤਾ ਕਤ੍ਤਰਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

''ਕਰੋਤਿਸ੍ਸ, ਵਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੩੭. ਤਵੇਤੁਨਾਦੀਸੁ ਕਾ।

ਤਵੇਤੁਨਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਪਰੇਸੁ ਕਰੋਤਿਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਕਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ, **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਤੁਂਤ੍ਵਾਨ ਤ੍ਵਾ ਤਬ੍ਬੇ**ਸੁ ਚ।

''ਤਦ੍ਧਿਤਸਮਾਸਕਿਤਕਾ ਨਾਮਂਵਾਤਵੇਤੁਨਾਦੀਸੁ ਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਅਤਵੇ ਤੁਨਾਦੀਸੂ''ਤਿ ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸਸ੍ਸ ਨਿਸੇਧਨਤੋ ਤਦਨ੍ਤਾਨਂ ਨਿਪਾਤਤ੍ਤਂ ਸਿਦ੍ਧਂ ਭਵਤਿ, ਤਤੋ ਨਿਪਾਤਤ੍ਤਾ **ਤਵੇਤੁਨ**ਮਨ੍ਤਤੋ ''ਸਬ੍ਬਾਸਮਾਵੁਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੋ। ਸੋ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਾਤਵੇ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਕਾਤੁਮਿਚ੍ਛਤਿ।

ਕਾਦੇਸਾਭਾਵੇ ''ਤੁਂਤੁਨਤਬ੍ਬੇਸੁ ਵਾ''ਤਿ **ਰ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਤ**ਤ੍ਤਂ। ਕਤ੍ਤੁਂ ਕਾਮੇਤੀਤਿ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤੁਮਾਕਙ੍ਖਤਿ। ਤਥਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਸੋਤਵੇ, ਸੋਤੁਂ, ਸੁਣਿਤੁਂ ਵਾ ਪਤ੍ਥੇਤਿ। ਏਵਂ ਅਨੁਭਵਿਤੁਂ, ਪਚਿਤੁਂ, ਗਨ੍ਤੁਂ, ਗਮਿਤੁਂ, ਖਨ੍ਤੁਂ, ਖਨਿਤੁਂ, ਹਨ੍ਤੁਂ, ਹਨਿਤੁਂ, ਮਨ੍ਤੁਂ,

ਮਨਿਤੁੰ, ਹਰਿਤੁੰ, ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤੁਮਿਚ੍ਛਤਿ, ਏਤ੍ਥ **ਇ**ਕਾਰਯੁ**ਤ੍ਤਤ**ਮ੍ਹਿ ''ਨਮਕਰਾਨ''ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਨ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ।

ਤਥਾ **ਤੁ**ਦਬਜਥਨੇ, ਤੁਦਿਤੁੰ, ਪਵਿਸਿਤੁੰ, ਉਦ੍ਦਿਸਿਤੁੰ, ਹੋਤੁੰ, ਸਯਿਤੁੰ, ਨੇਤੁੰ, ਜੁਹੋਤੁੰ, ਪਜਹਿਤੁੰ, ਪਹਾਤੁੰ, ਦਾਤੁੰ। ਰੋਦ੍ਧੁੰ, ਰੁਨ੍ਧਿਤੁੰ, **ਤੁੰਤੁਨਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਵਿਕਰਣਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ ਚ। ਭੋਤ੍ਤੁੰ, ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ, ਛੇਤ੍ਤੁੰ, ਛਿਨ੍ਦਿਤੁੰ। ਸਿਬ੍ਬਿਤੁੰ, ਬੋਦ੍ਧੁੰ, ਬੁਜ੍ਝਿਤੁੰ। ਜਾਯਿਤੁੰ, ਜਨਿਤੁੰ। ਪਤ੍ਤੁੰ, ਪਾਪੁਣਿਤੁੰ। ਜੇਤੁੰ, ਜਿਨਿਤੁੰ, ਕੇਤੁੰ, ਕਿਣਿਤੁੰ, ਵਿਨਿਚ੍ਛੇਤੁੰ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤੁੰ, ਞਾਤੁੰ, ਜਾਨਿਤੁੰ, ਗਹੇਤੁੰ, ਗਣ੍ਹਿਤੁੰ। ਚੋਰੇਤੁੰ, ਚੋਰਯਿਤੁੰ, ਪਾਲੇਤੁੰ, ਪਾਲਯਿਤੁੰ।

ਕਾਰਿਤੇ ਭਾਵੇਤੁੰ, ਭਾਵਯਿਤੁੰ, ਕਾਰੇਤੁੰ, ਕਾਰਯਿਤੁੰ, ਕਾਰਾਪੇਤੁੰ, ਕਾਰਾਪਯਿਤੁਮਿਚ੍ਛਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

''ਤਵੇਤੁੰ ਵਾ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਕ੍ਰਿਯਾਯਞ੍ਚ ਗਮ੍ਮਮਾਨਾਯਂ **ਤੁੰ**ਪਚ੍ਚਯੋ। ਯਥਾ – ਸੁਬੁਦ੍ਧੁੰ ਵਕ੍ਖਾਮਿ, ਭੋਤ੍ਤੁੰ ਵਜਤਿ, ਭੋਜਨਾਯ ਵਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਦਟ੍ਠੁੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਗਨ੍ਤੁਮਾਰਭਤਿ, ਗਨ੍ਤੁੰ ਪਯੋਜਯਤਿ, ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

''ਤੁ''ਮਿਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੩੮. ਅਰਹਸਕ੍ਕਾਦੀਸੁ ਚ।

ਅਰਹਸਕ੍ਕਭਬ੍ਬਾਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾਨੁਰੂਪਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਸਬ੍ਬਧਾਤੂਹਿ **ਤੁੰ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਕਾਲਸਮਯ**ਵੇਲਾਦੀਸੁਪਿ। **ਨਿਨ੍ਦ** ਗਰਹਾਯਂ, ਕੋ ਤਂ ਨਿਨ੍ਦਿਤੁਮਰਹਤਿ , ਰਾਜਾ ਅਰਹਸਿ ਭਵਿਤੁੰ, ਅਰਹੋ ਭਵਂ ਵਤ੍ਤੁੰ। ਸਕ੍ਕਾ ਜੇਤੁੰ ਧਨੇਨ ਵਾ, ਸਕ੍ਕਾ ਲਦ੍ਧੁੰ, ਕਾਤੁੰ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ। ਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁੰ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਕਾਤੁੰ। ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ ਭਵਂ ਦਾਨਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤੁੰ। ਇਦਂ ਕਾਤੁੰ ਅਨੁਰੂਪਂ। ਦਾਨਂ ਦਾਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਦਾਤੁੰ ਵਟ੍ਟਞ੍ਚ ਲਭਤਿ, ਏਵਂ ਵਟ੍ਟਤਿ ਭਾਸਿਤੁੰ, ਛਿਨ੍ਦਿਤੁੰ ਨ ਚ ਕਪ੍ਪਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾ ਕਾਲੋ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ, ਸਮਯੋ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ, ਵੇਲਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ।

''ਤੁ''ਮਿਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੩੯. ਪਤ੍ਤਵਚਨੇ ਅਲਮਤ੍ਥੇਸੁ ਚ।

ਅਲਮਤ੍ਥੇਸੁ ਪਤ੍ਤਵਚਨੇ ਸਤਿ ਸਬ੍ਬਧਾਤੂਹਿ **ਤੁੰ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਲਂਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾ **ਅਲਮਤ੍ਥਾ** ਭੂਸਨਪਰਿਯਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣਾ, ਤੇਸੁ ਅਲਮਤ੍ਥੇਸੁ। ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ **ਪਤ੍ਤਵਚਨਂ,** ਅਲਮੇਵ ਦਾਨਾਨਿ ਦਾਤੁੰ, ਅਲਮੇਵ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਾਤੁੰ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੁਮੇਵ ਪਰਿਯਤ੍ਤੁਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਂ ਅਗਚ੍ਛਿ, ਗਚ੍ਛਤਿ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ –

੬੪੦. ਪੁਬ੍ਬਕਾਲੇਕਕਤ੍ਤੁਕਾਨਂ ਤੁਨ ਤ੍ਵਾਨ ਤ੍ਵਾ ਵਾ।

ਪੁਬ੍ਬਕਾਲੋਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕ੍ਰਿਯਾ, ਏਕੋ ਕਤ੍ਤਾ ਯੇਸਂ ਤੇ **ਏਕਕਤ੍ਤੁਕਾ,** ਤੇਸਂ ਏਕਕਤ੍ਤੁਕਾਨਂ ਸਮਾਨਕਤ੍ਤੁਕਾਨਂ ਧਾਤੂਨਮਨ੍ਤਰੇ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਧਾਤੁਮ੍ਹਾ **ਤੁਨ ਤ੍ਵਾਨ ਤ੍ਵਾ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ।

ਵਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਤਾ **ਤੁਨ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਕਤ੍ਥਚਿਯੇਵ ਭਵਤਿ। ਤੇ ਚ **ਕਿਤ**ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ''ਏਕਕਤ੍ਤੁਕਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ ਕਤ੍ਤੁਰਿਯੇਵ ਭਵਨ੍ਤਿ। **ਤੁਨੇ** ''ਤਵੇਤੁਨਾਦੀਸੁ ਕਾ''ਤਿ **ਕਾ**ਦੇਸੋ, ਨਿਪਾਤਤ੍ਤਾ ਸਿਲੋਪੋ। ਸੋ ਕਾਤੁਨ ਕਮ੍ਮਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਕਾਤੁਨ ਪੁਞ੍ਞਂ ਕਿਲਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ।

ਤ੍ਵਾਨਤ੍ਵਾਸੁ ‘‘ਰਕਾਰੋ ਚਾ’’ਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾਨ ਭਦ੍ਦਕਂ, ਦਾਨਾਦੀਨਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਗ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ, ਕਰਿਤ੍ਵਾ। ਤਥਾ ਸਿਬ੍ਬਿਤ੍ਵਾ, ਜਾਯਿਤ੍ਵਾ, ਜਨਿਤ੍ਵਾ, ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਤ੍ਵਾ, ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਧਮ੍ਮਂ ਮੋਦਤਿ, ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ, ਪਤ੍ਵਾ, ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ। ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ, ਜੇਤ੍ਵਾ, ਜਿਨਿਤ੍ਵਾ, ਜਿਤ੍ਵਾ। ਚੋਰੇਤ੍ਵਾ, ਚੋਰਯਿਤ੍ਵਾ, ਪੂਜੇਤ੍ਵਾ, ਪੂਜਯਿਤ੍ਵਾ। ਤਥਾ ਮੇਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ, ਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ, ਵਿਹਾਰਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ, ਕਾਰਯਿਤ੍ਵਾ, ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ, ਕਾਰਾਪਯਿਤ੍ਵਾ ਸਗ੍ਗਂ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਪੁਬ੍ਬਕਾਲੇਤਿ ਕਿਮਤ੍ਥਂ? ਪਠਤਿ, ਪਚਤਿ। **ਏਕਕਤ੍ਤੁਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਂ? ਭੁਤ੍ਤੇ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇ ਯਞ੍ਞਦਤ੍ਤੋ ਵਜਤਿ।

‘‘ਅਪਤ੍ਵਾਨ ਨਦਿਂ ਪਬ੍ਬਤੋ, ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਪਬ੍ਬਤਂ ਨਦੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ‘‘ਭਵਤੀ’’ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ **ਏ**ਕਕਤ੍ਤੁਕਤਾ, ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਤਾ ਚ ਗਮ੍ਯਤੇ।

‘‘ਵਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੪੧. **ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਤੁਨਾਦੀਨਂ ਯੋ**।

ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਸੋਪਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸਗ੍ਗੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਪਰੇਸਂ **ਤੁਨਾ**ਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ **ਯ**ਸਦ੍ਦਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਵ**ਨ੍ਦ** ਅਭਿਵਨ੍ਦਨੇ **ਅਭਿ**ਪੁਬ੍ਬੋ, **ਤ੍ਵਾ**ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਯੋ,** ਇਕਾਰਾਗਮੋ ਚ, ਅਭਿਵਨ੍ਦਿਯ ਭਾਸਿਸ੍ਸਂ, ਅਭਿਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ, ਵਨ੍ਦਿਯ, ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। ਤਥਾ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਿਰਸ੍ਸਤ੍ਤਾਨਿ, ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ, ਅਭਿਭੋਤ੍ਵਾ।

ਸਿ ਸੇਵਾਯਂ, ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਇ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਆ**ਤ੍ਤਂ, ਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਨਿਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ।

ਭਜ ਸੇਵਾਯਂ, ‘‘ਤਥਾ ਕਤ੍ਤਰਿ ਚਾ’’ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਤ੍ਤਂ, ਵਿਭਜ੍ਜ, ਵਿਭਜਿਯ, ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ।

ਦਿਸ ਅਤਿਸਜ੍ਜਨੇ, ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ, ਉਦ੍ਦਿਸਿਯ, ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ। ਪਵਿਸ੍ਸ, ਪਵਿਸਿਯ, ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ।

ਨੀ ਪਾਪੁਣਨੇ, ਉਪਨੀਯ, ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ। ਅਤਿਸੇਯ੍ਯ, ਅਤਿਸਯਿਤ੍ਵਾ। ਓਹਾਯ, ਓਹਿਤ੍ਵਾ, ਜਹਿਤ੍ਵਾ, ਹਿਤ੍ਵਾ। ਆਦਾਯ, ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ, ‘‘ਦਿਵਾਦਿਤੋ ਯੋ’’ਤਿ **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤ**ਸ੍ਸਿ**ਕਾਰੋ ਚ, ਦਤ੍ਵਾ, ਦਤ੍ਵਾਨ। ਪਿਧਾਯ, ਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾ। ਭੁਞ੍ਜਿਯ, ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ, ਭੋਤ੍ਵਾ। ਵਿਚੇਯ੍ਯ, ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ। ਵਿਞ੍ਞਾਯ, ਵਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ, ਞਤ੍ਵਾ।

‘‘ਯਥਾਗਮਂ, ਤੁਨਾਦੀਸੂ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੪੨. **ਦਧਨ੍ਤਤੋ ਯੋ ਕ੍ਵਚਿ**।

ਦਕਾਰ**ਧ**ਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਯਥਾਗਮਂ **ਯ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਹੋਤਿ ਕ੍ਵਚਿ **ਤੁਨਾ**ਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ। **ਯ**ਵਤੋ **ਦ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਜ**ਕਾਰੋ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ, ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ, ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਗਤੋ। **ਬੁਧ** ਅਵਗਮਨੇ, ‘‘ਤਥਾ ਕਤ੍ਤਰਿ ਚਾ’’ਤਿ ਸਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਯ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਚ**ਵਗ੍ਗੋ, ਬੁਜ੍ਝਿਯ, ਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ। ਵਿਰਜ੍ਝਿਯ, ਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ। ਰੁਨ੍ਧਿਯ, ਰੁਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ।

‘‘ਤੁਨਾਦੀਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ, ‘‘ਵਾ’’ਤਿ ਚ।

੬੪੩. **ਚਨਨ੍ਤੇਹਿ ਰਚ੍ਚਂ**।

ਚਕਾਰ**ਨ**ਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਪਰੇਸਂ **ਤੁਨਾ**ਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ **ਰਚ੍ਚਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ, ''ਰਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਾਪਿ, ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਥੋਯਂ ਵਾਸਦ੍ਦੋ, **ਰਾ**ਦਿਲੋਪੋ। **ਵਿਚ** ਵਿਵੇਚਨੇ ਵਿਪੁਬ੍ਬੋ, ਵਿਵਿਚ੍ਚ, ਵਿਵਿਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ, ''ਯੋ ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਯ**ਕਾਰਾਗਮੋ।

ਪਚ ਪਾਕੇ, ਪਚ੍ਚ, ਪਚ੍ਚਿਯ, ਪਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ। ਵਿਮੁਚ੍ਚ, ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ।

ਹਨ ਹਿਂਸਾਗਤੀਸੁ, ਆਹਚ੍ਚ, ਉਪਹਚ੍ਚ, ਆਹਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਉਪਹਨ੍ਤ੍ਵਾ।

ਵਾਤਿ ਕਿਂ? ਅਵਮਞ੍ਞ, ਅਵਮਞ੍ਞਿਤ੍ਵਾ, ਮਨ੍ਤ੍ਵਾ, **ਨਜਸ੍ਸਞ**ਕਾਰੋ।

ਇ ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਰਚ੍ਚਾ**ਦੇਸੋ, ਪਟਿਚ੍ਚ, ਅਵੇਚ੍ਚ, ਉਪੇਚ੍ਚ ਉਪੇਤ੍ਵਾ। **ਕਰ** ਕਰਣੇ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚ, ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ, **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੋ, ਕਰਿਯ।

ਦਿਸ ਪੇਕ੍ਖਣੇ –

੬੪੪. ਦਿਸਾ ਸ੍ਵਾਨਸ੍ਵਾਨ੍ਤਲੋਪੋ ਚ।

ਦਿਸਇਚ੍ਚੇਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਪਰੇਸਂ **ਤੁਨਾ**ਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ **ਸ੍ਵਾਨ ਸ੍ਵਾ**ਇਚ੍ਚਾਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਚ। ਦਿਸ੍ਵਾਨਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ, ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ।

ਵਾਤਿ ਕਿਂ? ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਦਟ੍ਠੁਂ, ਦਟ੍ਠਾ। ਪਸ੍ਸਿਯ, ਪਸ੍ਸਿਤੁਨ, ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ।

ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ **ਅਨ੍ਤਲੋਪ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚਾਨੁਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੪੫. ਮ ਹ ਦ ਭੇਹਿ ਮ੍ਮ ਯ੍ਹ ਜ੍ਜ ਬ੍ਭ ਦ੍ਧਾ ਚ।

ਮ ਹ ਦ ਭਇਚ੍ਚੇਵਮਨ੍ਤੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਪਰੇਸਂ **ਤੁਨਾ**ਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਮ੍ਮ ਯ੍ਹ ਜ੍ਜ ਬ੍ਭ ਦ੍ਧਾ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ ਚ। **ਮ**ਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ ਤਾਵ ਆਗਮ੍ਮ, ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਕਮੁ** ਪਦਵਿਕ੍ਖੇਪੇ, ਓਕ੍ਕਮ੍ਮ, ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ, ਨਿਕ੍ਖਮ੍ਮ, ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ, ਅਭਿਰਮ੍ਮ, ਅਭਿਰਮਿਤ੍ਵਾ।

ਹਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ, ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ, ਪਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਮੁਹ** ਵੇਚਿਤ੍ਤੇ, ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹ, ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾ, **ਯ**ਕਾਰਾਗਮੋ, ਆਰੁਯ੍ਹ, ਆਰੁਹਿਤ੍ਵਾ, ਓਗਯ੍ਹ, ਓਗਹੇਤ੍ਵਾ।

ਦਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ, ਪਮਜ੍ਜ, ਪਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ, ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ, ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। **ਛਿਦਿ** ਦ੍ਵਿਧਾਕਰਣੇ, ਅਚ੍ਛਿਜ੍ਜ, ਛਿਜ੍ਜ, ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ, ਛਿਨ੍ਦਿਯ, ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ, ਛੇਤ੍ਵਾ।

ਭਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ **ਰਭ** ਰਾਭਸ੍ਸੇ, ਆਰਬ੍ਭ ਕਥੇਸਿ, ਆਰਦ੍ਧਾ, ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ। **ਲਭ** ਲਾਭੇ, ਉਪਲਬ੍ਭ, ਉਪਲਦ੍ਧਾ, ਸਦ੍ਧਂ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤ੍ਵਾਦਿਤੁਨਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਨਯੋ।

੬੪੬. **ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਮਾਨਨ੍ਤਾ।**

ਆਰਦ੍ਧੋ ਅਪਰਿਸਮਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥੋ **ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ,** ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਕਾਲੇ ਗਮ੍ਮਮਾਨੇ ਸਬ੍ਬਧਾਤੂਹਿ **ਮਾਨਅਨ੍ਤ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਚ **ਕਿਤ**ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ''ਕਤ੍ਤਰਿ ਕਿਤ''ਤਿ ਕਤ੍ਤਰਿ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਅਨ੍ਤਮਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ''ਪਰਸਮਞ੍ਞਾਪਯੋਗੇ''ਤਿ ਪਰਸਮਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤਨੋਪਦਸਞ੍ਞਤ੍ਤਾ **ਤਜਾਦੀ**ਸੁ ਵਿਯ **ਅਨ੍ਤਮਾਨੇ**ਸੁ ਚ ਵਿਕਰਣਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਤੇਨੇਵ **ਮਾਨ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ''ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਾਨਿ ਭਾਵੇ ਚ ਕਮ੍ਮਨੀ''ਤਿ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚ ''ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਾਨਿ ਪਰਸ੍ਸਪਦਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਕ੍ਵਚਿ **ਅਨ੍ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦੇਸੋ ਚ।

ਗਮੁ, ਸਪ੍ਪ ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਅਨ੍ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਭੂਵਾਦਿਤੋ ਅ''ਇਤਿ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਚ੍ਛੋ ਵਾ ਸਬ੍ਬਾਸੂ''ਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਚ੍ਛਾ**ਦੇਸੋ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸੇ **ਸਜਾ**ਦ੍ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਗਚ੍ਛਨ੍ਤ ਸਿ ਇਤੀਧ ''ਵਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ''ਸਿਮ੍ਹਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਦੀਨਂ ਨ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਅਂ'' ਇਤਿ **ਨ੍ਤ**ਸ੍ਸ **ਅ**ਮਾਦੇਸੋ।

ਵਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਤਾ **ਏ**ਕਾ**ਰੋ**ਕਾਰਪਰਸ੍ਸ ਨ ਭਵਤਿ, ਸਰਲੋਪਾਦਿ, ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਗਚ੍ਛਂ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸੇਸਂ ਗੁਣਵਨ੍ਤਸਮਂ।

ਇਤ੍ਥਿਯਂ ''ਨਦਾਦਿਤੋ ਵਾ ਈ''ਤਿ **ਈ**ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਸੇਸੇਸੁ ਨ੍ਤੁਵਾ''ਤਿ **ਨ੍ਤੁ**ਬ੍ਯਪਦੇਸੇ ''ਵਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ''ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਤਮੀਕਾਰੇ''ਤਿ **ਤ**ਕਾਰੇ ਸਰਲੋਪਸਿਲੋਪਾ, ਸਾ ਕਞ੍ਞਾ ਗਚ੍ਛਤੀ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਇਤ੍ਥਿਸਮਂ।

ਨਪੁਂਸਕੇ ਪੁਰੇ ਵਿਯ **ਨ੍ਤ**ਸ੍ਸ **ਅ**ਮਾਦੇਸੋ, ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਗਚ੍ਛਂ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਸਮਂ।

ਤਥਾ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਮਾਨ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, **ਚ੍ਛਾ**ਦੇਸਾਦਿ ਚ, ਸੋ ਗਚ੍ਛਮਾਨੋ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤੇ ਗਚ੍ਛਮਾਨਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਪੁਰਿਸ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ। ਸਾ ਗਚ੍ਛਮਾਨਾ, ਤਾ ਗਚ੍ਛਮਾਨਾਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਕਞ੍ਞਾ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ। ਤਂ ਗਚ੍ਛਮਾਨਂ, ਤਾਨਿ ਗਚ੍ਛਮਾਨਾਨਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਚਿਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦਸਮਂ।

ਗਚ੍ਛੀਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ''ਅਤ੍ਤਨੋਪਦਾਨਿ ਭਾਵੇ ਚ ਕਮ੍ਮਨੀ''ਤਿ ਕਮ੍ਮਨਿ **ਮਾਨ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਯੋ''ਤਿ **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਇਵਣ੍ਣਾਗਮੋ ਵਾ''ਤਿ **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੋ, **ਚ੍ਛਾ**ਦੇਸੋ, ਸੋ ਤੇਨ ਗਚ੍ਛਿਯਮਾਨੋ, ਸਾ ਗਚ੍ਛਿਯਮਾਨਾ, ਤਂ ਗਚ੍ਛਿਯਮਾਨਂ।

ਚ੍ਛਾਦੇਸਾਭਾਵੇ ''ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਞ੍ਚਾ''ਤਿ **ਯ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਮ**ਕਾਰੋ, ਧਮ੍ਮੋ ਅਧਿਗਮ੍ਮਮਾਨੋ ਹਿਤਾਯ ਭਵਤਿ, ਅਧਿਗਮ੍ਮਮਾਨਾ, ਅਧਿਗਮ੍ਮਮਾਨਂ।

ਤਥਾ **ਮਹ** ਪੂਜਾਯਂ, ਮਹਤੀਤਿ ਮਹਂ, ਮਹਨ੍ਤੋ, ਮਹਤੀ, ਮਹਨ੍ਤੀ, ਮਹਂ, ਮਹਨ੍ਤਂ, ਮਹਮਾਨੋ, ਮਹਮਾਨਾ, ਮਹਮਾਨਂ। **ਕਮ੍ਮਨਿ** ''ਯਮ੍ਹਿ ਦਾਧਾਮਾਠਾਹਾਪਾ ਮਹ ਮਥਾਦੀਨਮੀ''ਇਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਈਕਾਰੋ, ਮਹੀਯਮਾਨੋ, ਮਹੀਯਮਾਨਾ, ਮਹੀਯਮਾਨਂ।

ਏਵਂ ਚਰਤੀਤਿ ਚਰਂ, ਚਰਤੀ, ਚਰਨ੍ਤੀ, ਚਰਨ੍ਤਂ, ਚਰਮਾਨੋ, ਚਰਿਯਮਾਨੋ, ਪਚਤੀਤਿ ਪਚਂ, ਪਚਤੀ, ਪਚਨ੍ਤੀ, ਪਚਨ੍ਤਂ, ਪਚਮਾਨੋ, ਪਚ੍ਚਮਾਨੋ, ''ਤਸ੍ਸ ਚਵਗ੍ਗ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ **ਚ**ਵਗ੍ਗਤ੍ਤਂ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ।

ਭੂ ਸੱਤਾਯਂ, ਭਵਤੀਤਿ ਅੱਤ੍ਥੇ **ਅਨੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵੁਦ੍ਧਿਅਵਾਦੇਸਾਦਿ, ਸੋ ਭਵਂ, ਭਵਨ੍ਤੋ। **ਇਤ੍ਥਿਯਂ** ਈਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਭਵਤੋ ਭੋਤੋ''ਤਿ **ਭੋਤਾ**ਦੇਸੋ, ਭੋਤੀ, ਭੋਤੀ, ਭੋਤਿਯੋ। **ਨਪੁਂਸਕੇ** ਭਵਂ, ਭਵਨ੍ਤਂ, ਭਵਨ੍ਤਾਨਿ, ਅਭਿਭਵਮਾਨੋ। **ਭਾਵੇ** ਭੂਯਮਾਨਂ। **ਕਮ੍ਮਨਿ** ਅਭਿਭੂਯਮਾਨੋ।

ਜਰ ਵਯੋਹਾਨਿਮ੍ਹਿ, ''ਜਰ ਮਰਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ **ਜੀਰ ਜੀਯਜਾ**ਦੇਸਾ, ਜੀਰਤੀਤਿ ਜੀਰਂ, ਜੀਰਨ੍ਤੀ, ਜੀਰਨ੍ਤਂ, ਜੀਰਮਾਨੋ, ਜੀਰੀਯਮਾਨੋ, ਜੀਯਂ, ਜੀਯਨ੍ਤੀ, ਜੀਯਨ੍ਤਂ, ਜੀਯਮਾਨੋ, ਜੀਯਜਮਾਨੋ।

ਮਰ ਪਾਣਚਾਗੇ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਏਕਸ੍ਸ **ਯ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, ਮਰਤੀਤਿ ਮੀਯਂ, ਮੀਯਨ੍ਤੀ, ਮੀਯਨ੍ਤਂ, ਮੀਯਮਾਨੋ, ਮੀਯਜਮਾਨੋ, ਮਰਂ, ਮਰਨ੍ਤੀ, ਮਰਨ੍ਤਂ, ਮਰਮਾਨੋ, ਮਰੀਯਮਾਨੋ। ਲਭਂ, ਲਭਨ੍ਤੀ, ਲਭਨ੍ਤਂ, ਲਭਮਾਨੋ, ਲਬ੍ਭਮਾਨੋ। ਵਹਂ, ਵਹਨ੍ਤੀ, ਵਹਨ੍ਤਂ, ਵਹਮਾਨੋ, ਵੁਯ੍ਹਮਾਨੋ। ''ਇਸੁਯਮੂਨਮਨ੍ਤੋ ਚ੍ਛੋ ਵਾ''ਤਿ **ਚ੍ਛਾ**ਦੇਸੋ, ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਇਚ੍ਛਂ, ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀ, ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਂ, ਇਚ੍ਛਮਾਨੋ, ਇਚ੍ਛੀਯਮਾਨੋ, ਇਸ੍ਸਮਾਨੋ।

''ਦਿਸਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਦਿਸ੍ਸਦਕ੍ਖਾ ਵਾ''ਤਿ **ਪਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਸ ਦਕ੍ਖਾ**ਦੇਸਾ, ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪਸ੍ਸਂ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਂ, ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ, ਵਿਪਸ੍ਸੀਯਮਾਨੋ, ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੋ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੋ, **ਮਾਨ**ਸ੍ਸ **ਅਨ੍ਤਾ**ਦੇਸੋ, ਦਿਸ੍ਸਂ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਂ, ਦਕ੍ਖਂ, ਦਕ੍ਖਨ੍ਤੀ, ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਂ, ਦਕ੍ਖਮਾਨੋ ਦਕ੍ਖਿਯਮਾਨੋ ਇੱਚਾਦਿ।

ਤੁਦ ਬਜਥਨੇ, ਤੁਦਤੀਤਿ ਤੁਦਂ, ਤੁਦਨ੍ਤੀ, ਤੁਦਨ੍ਤਂ, ਤੁਦਮਾਨੋ, ਤੁਜ੍ਜਮਾਨੋ। ਪਵਿਸਤੀਤਿ ਪਵਿਸਂ, ਪਵਿਸਨ੍ਤੀ, ਪਵਿਸਨ੍ਤਂ, ਪਵਿਸਮਾਨੋ, ਪਵਿਸੀਯਮਾਨੋ ਇੱਚਾਦਿ।

ਹੂ, ਭੂ ਸੱਤਾਯਂ, **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪੋ, ਪਹੋਤੀਤਿ ਪਹੋਨ੍ਤੋ, ਪਹੋਨ੍ਤੀ, ਪਹੋਨ੍ਤਂ, ਪਹੂਯਮਾਨਂ ਤੇਨ। ਸੇਤੀਤਿ ਸੇਨ੍ਤੋ, ਸੇਨ੍ਤੀ, ਸੇਨ੍ਤਂ, ਸੇਮਾਨੋ, ਸਯਂ, ਸਯਨ੍ਤੀ, ਸਯਨ੍ਤਂ, ਸਯਮਾਨੋ, ਸਯਾਨੋ ਵਾ, **ਮਾਨ**ਸ੍ਸ **ਆਨਾ**ਦੇਸੋ, ਅਤਿਸੀਯਮਾਨੋ।

ਅਸ ਸਬ੍ਭਾਵੇ, ''ਸਬ੍ਬੱਤ੍ਥਾਸਸ੍ਸਾਦਿਲੋਪੋ ਚਾ''ਤਿ **ਅ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, ਅੱਤ੍ਥੀਤਿ ਸਂ, ਸਨ੍ਤੋ, ਸਤੀ, ਸਨ੍ਤੀ, ਸਨ੍ਤਂ, ਸਮਾਨੋ, ਸਮਾਨਾ, ਸਮਾਨਂ।

ਠਾ ਗਤਿਨਿਵੱਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ''ਵਾ''ਤਿ ਵੱਤਮਾਨੇ ''ਠਾ ਤਿਟ੍ਠੋ''ਤਿ **ਤਿਟ੍ਠਾ**ਦੇਸੋ, ਤਿਟ੍ਠਂ, ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ, ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਂ, ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੋ। **ਤਿਟ੍ਠਾ**ਭਾਵੇ ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਠਾ**ਤੋ **ਹ**ਕਾਰਾਗਮੋ, ਰਸ੍ਸੱਤ੍ਥਞ੍ਚ, ਉਪਟ੍ਠਹਂ, ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀ, ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਂ, ਉਪਟ੍ਠਹਮਾਨੋ। ਠੀਯਮਾਨਂ ਤੇਨ, ਉਪਟ੍ਠੀਯਮਾਨੋ, ਉਪਟ੍ਠਹੀਯਮਾਨੋ।

ਪਾ ਪਾਨੇ, ''ਪਾ ਪਿਬੋ''ਤਿ **ਪਿਬਾ**ਦੇਸੋ, ਪਿਬਤੀਤਿ ਪਿਬਂ, ਪਿਬਨ੍ਤੀ, ਪਿਬਨ੍ਤਂ, ਪਿਬਮਾਨੋ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਬ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਵੱਤਂ, ਪਿਵਂ, ਪਿਵਨ੍ਤੀ, ਪਿਵਨ੍ਤਂ, ਪਿਵਮਾਨੋ, ਪੀਯਮਾਨੋ, ਪੀਯਮਾਨਾ, ਪੀਯਮਾਨਂ ਇੱਚਾਦਿ।

ਹੁ ਦਾਨਾਦਨਹਬਜਪ੍ਪਦਾਨੇਸੁ, **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਦ੍ਵਿਭਾਵਾਦਿ, ਜੁਹੋਤੀਤਿ ਜੁਹਂ, ਜੁਹਨ੍ਤੀ, ਜੁਹਨ੍ਤਂ, ਜੁਹਮਾਨੋ, ਹੂਯਮਾਨੋ। ਏਵਂ ਜਹਂ, ਜਹਨ੍ਤੀ, ਜਹਨ੍ਤਂ, ਜਹਮਾਨੋ, ਜਹੀਯਮਾਨੋ। ਦਦਾਤੀਤਿ ਦਦਂ, ਦਦਨ੍ਤੀ, ਦਦਨ੍ਤਂ, ਦਦਮਾਨੋ, **ਦ੍ਵਿੱਤਾ**ਭਾਵੇ ਦਾਨਂ ਦੇਨ੍ਤੋ, ਦੇਨ੍ਤੀ, ਦੇਨ੍ਤਂ, ਦੀਯਮਾਨੋ।

ਰੁਧਿ ਆਵਰਣੇ, ''ਰੁਧਾਦਿਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚਾ''ਤਿ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮਾ, ਰੁਨ੍ਧਤੀਤਿ ਰੁਨ੍ਧਂ, ਰੁਨ੍ਧਨ੍ਤੀ, ਰੁਨ੍ਧਨ੍ਤਂ, ਰੁਨ੍ਧਮਾਨੋ, ਰੁਜ੍ਝਮਾਨੋ। ਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਭੁਞ੍ਜਂ, ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ, ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਂ, ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ, ਭੁਜ੍ਜਮਾਨੋ ਇੱਚਾਦਿ।

ਦਿਵ੍ ਕੀਲ਼ਾਯਂ, ''ਦਿਵਾਦਿਤੋ ਯੋ''ਤਿ **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਤਥਾ ਕਤ੍ਤਰਿ ਚਾ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਤ੍ਤਂ, **ਬ**ਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਦਿਬ੍ਬਤੀਤਿ ਦਿਬ੍ਬਂ, ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤੀ, ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਂ, ਦਿਬ੍ਬਮਾਨੋ। ਏਵਂ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਬੁਜ੍ਝਂ, ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ, ਬੁਜ੍ਝਮਾਨੋ, **ਚ**ਵਗ੍ਗਾਦੇਸੋ। **ਜਨੀ** ਪਾਤੁਭਾਵੇ, ''ਜਨਾਦੀਨਮਾ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਆ**ਤ੍ਤਂ, ਜਾਯਤੀਤਿ ਜਾਯਂ, ਜਾਯਮਾਨੋ, ਜਞ੍ਞਮਾਨੋ।

ਸੁ ਸਵਣੇ, ''ਸ੍ਵਾਦਿਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਣੁ ਣਾ ਉਣਾ** ਚ, ਸੁਣਾਤੀਤਿ ਸੁਣਂ, ਸੁਣਨ੍ਤੋ, ਸੁਣਮਾਨੋ, ਸੂਯਮਾਨੋ, ਸੁਯ੍ਯਮਾਨੋ। ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਪਾਪੁਣਂ, ਪਾਪੁਣਮਾਨੋ, ਪਾਪੀਯਮਾਨੋ।

''ਕਿਯਾਦਿਤੋ ਨਾ''ਤਿ **ਨਾ**, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਕਿਣਾਤੀਤਿ ਕਿਣਂ, ਕੀਣਮਾਨੋ, ਕੀਯਮਾਨੋ। ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਾਤੀਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਂ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਮਾਨੋ, ਵਿਨਿਚ੍ਛੀਯਮਾਨੋ, ਚਿਨਂ, ਚੀਯਮਾਨੋ। ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਜਾਨਂ, ਜਾਨਮਾਨੋ, **ਜਾ**ਦੇਸੋ, ਞਾਯਮਾਨੋ। ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਗਣ੍ਹਂ, ਗਣ੍ਹਮਾਨੋ, ਗਯ੍ਹਮਾਨੋ।

ਕਰ ਕਰਣੇ, ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ''ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਮਾਨਨ੍ਤਾ''ਤਿ **ਅਨ੍ਤ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਤਨਾਦਿਤੋ ਓਯਿਰਾ''ਤਿ **ਓ**, ''ਤਸ੍ਸ ਵਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ''ਉਤ੍ਤਮੋਕਾਰੋ''ਤਿ **ਉ**ਤ੍ਤਂ, ''ਕਰਸ੍ਸਾਕਾਰੋ ਚਾ''ਤਿ **ਅ**ਕਾਰ**ਸ੍ਸੁ**ਕਾਰੋ। ''ਯਵਕਾਰਾ ਚਾ''ਤਿ ਸਰੇ **ਉ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਂ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ, ''ਬੋ ਵਸ੍ਸਾ''ਤਿ **ਬ**ਕਾਰਦ੍ਵਯਞ੍ਚ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਰ**ਲੋਪੋ, ਸੋ ਕੁਬ੍ਬਂ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤੋ, ਕੁਬ੍ਬਤੀ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤੀ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਂ। **ਉ**ਤ੍ਤਾਭਾਵੇ – ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ, ਕਰੋਨ੍ਤੀ, ਕਰੋਨ੍ਤਂ। **ਮਾਨੇ - ਉ**ਤ੍ਤਦ੍ਵਯਂ, ਕੁਰੁਮਾਨੋ, ਕੁਰੁਮਾਨਾ, ਕੁਰੁਮਾਨਂ, ਕੁਬ੍ਬਾਨੋ ਵਾ। **ਕਮ੍ਮਨਿ** ਕਯਿਰਮਾਨੋ, ਕਰੀਯਮਾਨੋ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਚੁਰ ਥੇਯ੍ਯੇ, ''ਚੁਰਾਦਿਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਣੇ ਣਯਾ**, ਚੋਰੇਤੀਤਿ ਚੋਰੇਨ੍ਤੋ, ਚੋਰੇਨ੍ਤੀ, ਚੋਰੇਨ੍ਤਂ, ਚੋਰਯਂ, ਚੋਰਯਤੀ, ਚੋਰਯਨ੍ਤਂ, ਚੋਰਯਮਾਨੋ, ਚੋਰੀਯਮਾਨੋ। ਪਾਲੇਤੀਤਿ ਪਾਲੇਨ੍ਤੋ, ਪਾਲੇਨ੍ਤੀ, ਪਾਲੇਨ੍ਤਂ, ਪਾਲਯਂ, ਪਾਲਯਨ੍ਤੀ, ਪਾਲਯਨ੍ਤਂ, ਪਾਲਯਮਾਨੋ, ਪਾਲੀਯਮਾਨੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਾਰਿਤੇ ਭਾਵੇਤੀਤਿ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ, ਭਾਵੇਨ੍ਤੀ, ਭਾਵੇਨ੍ਤਂ, ਭਾਵਯਂ, ਭਾਵਯਨ੍ਤੀ, ਭਾਵਯਨ੍ਤਂ, ਭਾਵਯਮਾਨੋ, ਭਾਵੀਯਮਾਨੋ। ਕਾਰੇਤੀਤਿ ਕਾਰੇਨ੍ਤੋ, ਕਾਰੇਨ੍ਤੀ, ਕਾਰੇਨ੍ਤਂ, ਕਾਰਯਂ, ਕਾਰਯਨ੍ਤੀ, ਕਾਰਯਨ੍ਤਂ, ਕਾਰਯਮਾਨੋ, ਕਾਰੀਯਮਾਨੋ, ਕਾਰਾਪੇਨ੍ਤੋ, ਕਾਰਾਪੇਨ੍ਤੀ, ਕਾਰਾਪੇਨ੍ਤਂ, ਕਾਰਾਪਯਂ, ਕਾਰਾਪਯਨ੍ਤੀ, ਕਾਰਾਪਯਨ੍ਤਂ, ਕਾਰਾਪਯਮਾਨੋ, ਕਾਰਾਪੀਯਮਾਨੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲਿਕਮਾਨਨ੍ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਨਯੋ।

ਅਨਾਗਤਕਾਲਿਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਨਯ

''ਕਾਲੇ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੬੪੭. ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਗਮਾਦੀਹਿ ਣੀ ਘਿਣ।

ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਾਲੇ ਗਮ੍ਮਮਾਨੇ **ਗਮਾ**ਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਣੀ ਘਿਣ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਣ**ਕਾਰਾ ਵੁਦ੍ਧਤ੍ਥਾ। ਆਯਤਿ ਗਮਨਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਣੀ**, ਵੁਦ੍ਧਿ**ਣ**ਲੋਪਾ। ਗਾਮੀ, ਗਾਮਿਨੋ, ਆਗਾਮੀ ਕਾਲੋ। **ਘਿਣ**ਪਚ੍ਚਯੇ – ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਘ**ਲੋਪੋ, ਗਾਮਂ ਗਾਮਿ, ਗਾਮੀ, ਗਾਮਯੋ।

ਭਜ ਸੇਵਾਯਂ, ਆਯਤਿ ਭਜਿਤੁਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਭਾਜੀ, ਭਾਜਿ, ''ਨ ਕਗਤ੍ਤਂ ਚਜਾ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਨਿਸੇਧਨਤੋ ''ਸਚਜਾਨਂ ਕਗਾ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੇ''ਤਿ **ਗ**ਤ੍ਤਂ ਨ ਭਵਤਿ।

ਸੁ ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਕਾਰਿਤੇ ਵੁਦ੍ਧਿ**ਆਵ**ਾਦੇਸਾ ਚ, ਆਯਤਿ ਪਸ੍ਸਵਿਤੁੰ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਪਸ੍ਸਾਵੀ, ਪਸ੍ਸਾਵਿ। ਆਯਤਿ ਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਪਟ੍ਠਾਯੀ, ਪਟ੍ਠਾਯਿ, ''ਆਕਾਰਨ੍ਤਾਨਮਾਯੋ''ਤਿ **ਆਯਾ**ਦੇਸੋ।

''ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੬੪੮. **ਕਿਰਿਯਾਯਂ ਣ੍ਵੁਤਵੋ।**

ਕਿਰਿਯਾਯਂ ਕਿਰਿਯਤ੍ਥਾਯਂ ਗਮ੍ਮਮਾਨਾਯਂ ਧਾਤੂਹਿ **ਣ੍ਵੁਤੁ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਾਲੇ। **ਣ੍ਵੁ**ਮ੍ਹਿ – **ਣ**ਲੋਪਵੁਦ੍ਧਿ**ਅਕਾ**ਦੇਸਾ, ਕਰਿਸ੍ਸਂ ਵਜਤੀਤਿ ਕਾਰਕੋ ਵਜਤਿ।

ਤੁਮ੍ਹਿ – ''ਕਰਸ੍ਸ ਚ ਤਤ੍ਤੁਂ ਤੁਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ **ਤ**ਕਾਰੋ, ਸੇਸਂ ਕਤ੍ਤੁਸਮਂ, ਕਤ੍ਤਾ ਵਜਤਿ, ਕਤ੍ਤੁਂ ਵਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਪਚਿਸ੍ਸਂ ਵਜਤੀਤਿ ਪਾਚਕੋ ਵਜਤਿ, ਪਚਿਤਾ ਵਜਤਿ। ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਂ ਵਜਤੀਤਿ ਭੁਞ੍ਜਕੋ ਵਜਤਿ, ਭੋਤ੍ਤਾ ਵਜਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੬੪੯. **ਕਮ੍ਮਨਿ ਣੋ।**

ਕਮ੍ਮਸ੍ਮਿਂ ਉਪਪਦੇ ਧਾਤੂਹਿ **ਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਾਲੇ **ਣ**ਲੋਪਵੁਦ੍ਧੀ। ਨਗਰਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨਗਰਕਾਰੋ ਵਜਤਿ। **ਲੂ** ਛੇਦਨੇ, ਸਾਲਿਂ ਲਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਾਲਿਲਾਵੋ ਵਜਤਿ। **ਵਪ** ਬੀਜਸਨ੍ਤਾਨੇ, ਧਞ੍ਞਂ ਵਪਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਧਞ੍ਞਵਾਪੋ ਵਜਤਿ। ਭੋਗਂ ਦਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਭੋਗਦਾਯੋ ਵਜਤਿ, ਸਿਨ੍ਧੁਂ ਪਿਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਿਨ੍ਧੁਪਾਯੋ ਵਜਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

''ਕਮ੍ਮਨੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੫੦. **ਸੇਸੇ ਸ੍ਸਂ ਨ੍ਤੁ ਮਾਨਾਨਾ।**

ਕਮ੍ਮਸ੍ਮਿਂ ਉਪਪਦੇ **ਸੇਸੇ** ਅਪਰਿਸਮਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਧਾਤੂਹਿ **ਸ੍ਸਂਨ੍ਤੁ ਮਾਨ ਆਨ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਾਲੇ ਗਮ੍ਮਮਾਨੇ, ਤੇ ਚ ਕਿਤਕਤ੍ਤਾ ਕਤ੍ਤਰਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਸ੍ਸਂ**ਪਚ੍ਚਯੋ, **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੋ, **ਸਿ**ਲੋਪੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਕਰਿਸ੍ਸਂ ਵਜਤਿ, ਸਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਨ ਸਮਾਸੋ। **ਨ੍ਤੁ**ਪਚ੍ਚਯੇ ''ਤਨਾਦਿਤੋ ਓਯਿਰਾ''ਤਿ **ਓ,** ''ਸਿਮ੍ਹਿ ਵਾ''ਤਿ ਨ੍ਤੁਵ'ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ **ਅਤ੍ਤਂ**, ਕਮ੍ਮਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਜਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ **ਗੁਣਵਨ੍ਤੁ**ਸਮਂ।

ਅਥ ਵਾ ''ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਗਮਾਦੀਹਿ ਣੀ ਘਿਣ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ''ਸ੍ਸਨ੍ਤੁ''ਇਤਿ ਏਕੋਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਤਤੋ ''ਸਿਮ੍ਹਿ ਵਾ''ਤਿ **ਅਤ੍ਤਂ**, ''ਨ੍ਤੁਸਦ੍ਦੋ ਅ''ਮਿਤਿਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ **ਅ**ਮਾਦੇਸੋ, ਸਿਲੋਪੋ, ਕਰਿਸ੍ਸਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੋ, ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਾ, ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਂ, ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ, ਕਰਿਸ੍ਸਤਾ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇਨ, ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇਹਿ, ਕਰਿਸ੍ਸਤੋ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਕਰਿਸ੍ਸਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ, ਕਰਿਸ੍ਸਤਾ, ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇਹਿ, ਕਰਿਸ੍ਸਤੋ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਕਰਿਸ੍ਸਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ, ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ, ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇਸੂਤਿਆਦਿ **ਗੁਣਵਨ੍ਤੁ**ਸਦਿਸਂ ਨੇਯ੍ਯਂ।

ਮਾਨਮ੍ਹਿ – **ਓ**ਕਾਰਾਕਾਰਾਨਂ **ਉਤ੍ਤਂ**, ਕਮ੍ਮਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਕਰਾਨੋ ਵਜਤਿ। ਏਵਂ ਭੋਜਨਂ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਂ ਵਜਤਿ, ਭੋਜਨਂ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ, ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ, ਭੁਞ੍ਜਾਨੋ ਵਜਤਿ।

ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਤ੍ਤਰਿ **ਨ੍ਤੁਮਾਨੇ**ਸੁ ਸਕਸਕਵਿਕਰਣਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ।

ਖਾਦਨਂ ਖਾਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਖਾਦਨਂ ਖਾਦਿਸ੍ਸਂ ਵਜਤਿ, ਖਾਦਨਂ ਖਾਦਨ੍ਤੋ, ਖਾਦਨਂ ਖਾਦਮਾਨੋ, ਖਾਦਨਂ ਖਾਦਾਨੋ ਵਜਤਿ। ਮਗ੍ਗਂ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਮਗ੍ਗਂ ਚਰਿਸ੍ਸਂ, ਮਗ੍ਗਂ ਚਰਨ੍ਤੋ, ਮਗ੍ਗਂ ਚਰਮਾਨੋ, ਮਗ੍ਗਂ ਚਰਾਨੋ ਵਜਤਿ। **ਭਿਕ੍ਖ** ਆਯਾਚਨੇ, ਭਿਕ੍ਖਂ ਭਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਭਿਕ੍ਖਂ ਭਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਂ ਚਰਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਂ ਭਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਂ ਭਿਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਭਿਕ੍ਖਂ ਭਿਕ੍ਖਾਨੋ ਚਰਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਨਾਗਤਕਾਲਿਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨਯੋ।

ਉਣਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨਯ

ਅਥ **ਉਣਾ**ਦਯੋ ਵ◌ੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ।

''ਧਾਤੁਯਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੬੫੧. ਕਾਲੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਤੀਤੇ ਣ੍ਵ◌ਾਦਯੋ।

ਅਤੀਤੇ ਕਾਲੇ, ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਚ ਗਮ੍ਮਮਾਨੇ ਧਾਤੂਹਿ ਣੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਯੁ ਕੁ ਮਿ**ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਕਰ ਕਰਣੇ, ਅਕਾਸਿ, ਕਰੋਤੀਤਿ ਵ◌ਾ ਅਤ੍ਥੇ ਣੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, **ਣ**ਲੋਪੋ, ਵ◌ੁਦ੍ਧਿ, ਕਾਰੁ ਸਿਪ੍ਪੀ, ਕਾਰੂ ਕਾਰਵ◌ੋ। ਵ◌**ਾ** ਗਤਿਗਨ੍ਧਨੇਸੁ, ਅਵ◌ਾਯਿ, ਵ◌ਾਯਤੀਤਿ ਵ◌ਾ ਵ◌ਾਯੁ, **ਆਯਾ**ਦੇਸੋ। **ਸਦ** ਅਸ੍ਸਾਦਨੇ, ਅਸ੍ਸਾਦੀਯਤੀਤਿ ਸਾਦੁ। **ਰਾਧ, ਸਾਧ** ਸਂਸਿਦ੍ਧਿਮ੍ਹਿ, ਸਾਧੀਯਤਿ ਅਨੇਨ ਹਿਤਨ੍ਤਿ ਸਾਧੁ। **ਬਨ੍ਧ** ਬਨ੍ਧਨੇ, ਅਤ੍ਤਨਿ ਪਰਂ ਬਨ੍ਧਤੀਤਿ ਬਨ੍ਧੁ। **ਚਕ੍ਖ** ਵ◌ਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵ◌ਾਚਾਯਂ, ਚਕ੍ਖਤੀਤਿ ਚਕ੍ਖੁ। **ਇ** ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਏਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਏਤੇਨਾਤਿ ਆਯੁ। **ਦਰ** ਵ◌ਿਦਾਰਣੇ, ਦਰੀਯਤੀਤਿ ਦਾਰੁ ਕਟ੍ਠਂ। **ਸਨੁ** ਦਾਨੇ। ਸਨੋਤੀਤਿ ਸਾਨੁ ਪਬ੍ਬਤੇਕਦੇਸੋ। ਜਨੀਯਤੀਤਿ ਜਾਨੁ ਜਙ੍ਘਾਸਨ੍ਧਿ। ਚਰੀਯਤੀਤਿ ਚਾਰੁ ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ। **ਰਹ** ਚਾਗੇ, ਰਹੀਯਤੀਤਿ ਰਾਹੁ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ। **ਤਰ** ਤਰਣੇ, ਤਾਲੁ, **ਲੋ ਰ**ਸ੍ਸ।

ਮਰਾਦੀਨਂ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਣੁ**ਮ੍ਹਿ ''ਘਟਾਦੀਨਂ ਵ◌ਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵ◌ਾਸਦ੍ਦੇਨ ਨ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿ, ਮਰੁ, ਤਰੁ, ਤਨੁ, ਧਨੁ, ਹਨੁ, ਮਨੁ, ਅਸੁ, ਵ◌ਸੁ, ਵਟੁ, ਗਰੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਚਦਿ ਹਿਲਾਦਨੇ, **ਯੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਨੁਦਾਦੀਹਿ ਯੁਣ੍ਵ◌ੂਨਮਨਾਨਨਾਕਾਨਨਕਾ ਸਕਾਰਿਤੇਹਿ ਚਾ''ਤਿ **ਅਨਾ**ਦੇਸੋ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੋ ਚ, ਚਨ੍ਦਨਂ। ਭਵਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਭੁਵਨਂ, ''ਝਲਾਨਮਿਯੁਵ◌ਾਸਰੇ ਵ◌ਾ''ਤਿ **ਉ**ਵ◌ਾਦੇਸੋ। **ਕਿਰ** ਵ◌ਿਕ੍ਖੇਪੇ, ਕਿਰਣੋ। ਵ◌ਿਚਕ੍ਖਣੋ, ਕਮ੍ਪਨਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ, **ਅ**ਕਾਰ**ਸ੍ਸੁ**ਤ੍ਤਂ।

ਕੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ – **ਕ**ਲੋਪੋ, ਅਭਵ◌ਿ, ਭਵਤੀਤਿ ਵ◌ਾ ਭੂਤਂ ਯਕ੍ਖਾਦਿ, ਭੂਤਾਨਿ। ਵ◌ਾਯਤੀਤਿ ਵ◌ਾਤੋ, ਤਾਯਤੀਤਿ ਤਾਤੋ। **ਮਿ**ਮ੍ਹਿ – ਭਵਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਭੂਮਿ, ਨੇਤੀਤਿ ਨੇਮਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੬੫੨. ਖਜਾਦੀਹਿ ਮਨ ਮ ਚ ਤੋ ਵ◌ਾ।

ਖੀ ਭੀ ਸੁ ਰੁ ਹੁ ਵ◌ਾ **ਧੂ ਹਿ ਲੂਪੀ ਅਦ**ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਮਨ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, **ਮ**ਸ੍ਸ ਚ **ਤੋ** ਹੋਤਿ ਵ◌ਾ।

> ਅਦਧਾਤੁਪਰਸ੍ਸੇਵ, ਮਕਾਰਸ੍ਸ ਤਕਾਰਤਾ।
> ਤਦਞ੍ਞਤੋ ਨ ਹੋਤਾਯਂ, ਵਵਤ੍ਥਿਤਵ◌ਿਭਾਸਤੋ॥

ਖੀ ਖਯੇ, ਖੀਯਨ੍ਤਿ **ਏਤ੍ਥ** ਉਪਦ੍ਦਵ◌ੁਪਸਗ੍ਗਾਦਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਮਨ**ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਨ**ਲੋਪੋ, ''ਅਵ੍ਵੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿ, ਖੇਮੋ। ਤਥਾ **ਭੀ** ਭਯੇ, ਭਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਭੀਮੋ, ਵ◌ਾਧਿਕਾਰਤੋ ਨ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿ। **ਸੁ** ਅਭਿਸਵ◌ੇ, ਸਵਤੀਤਿ ਸੋਮੋ। **ਰੁ** ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਰੋਮੋ। **ਹੁ** ਦਾਨਾਦਨਹਬਜਪ੍ਪਦਾਨੇਸੁ, ਹੂਯਤੀਤਿ ਹੋਮੋ। **ਵ◌ਾ** ਗਤਿਗਨ੍ਧਨੇਸੁ, ਵ◌ਾਮੋ। **ਧੂ** ਕਮ੍ਪਨੇ, ਧੁਨਾਤੀਤਿ ਧੂਮੋ। **ਹਿ** ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਹਿਨੋਤੀਤਿ ਹੇਮੋ। **ਲੂ** ਛੇਦਨੇ, ਲੂਯਤੀਤਿ ਲੋਮੋ। **ਪੀ** ਤਪ੍ਪਨੇ, ਪੀਣਨੰ ਪੇਮੋ। **ਅਦ** ਭਕ੍ਖਣੇ, ਅਦਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਮਨ, ਮ**ਸ੍ਸ ਚ ਵ◌ਾ **ਤ**ਕਾਰੋ, ''ਤੋ ਦਸ੍ਸਾ''ਤਿ **ਤ**ਕਾਰੋ, ਅਤ੍ਤਾ, ਆਤੁਮਾ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਅਦ**ਸ੍ਸ ਦੀਘੋ, **ਉ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਚ। **ਯਾ** ਪਾਪਣੇ, ਯਾਮੋ।

''ਵ◌ਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ –

੬੫੩. ਸਮਾਦਿਹਿ ਥਮਾ।

ਸਮਦਮਦਰ ਰਹ ਲਪ ਵਸ ਯੁ ਦੁ ਹਿ ਸਿ ਦਾ ਸਾ ਠਾ ਭਸ ਬਹਉਸੁਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਥ ਮ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾ।

ਸਮ ਉਪਸਮੇ, **ਕ੍ਵਚਿ**ਗ੍ਗਹਣਾਧਿਕਾਰਾ ਨ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ, ਕਿਲੇਸੇ ਸਮੇਤੀਤਿ ਸਮਥੋ ਸਮਾਧਿ। ਏਵ◌ੰ ਦਮਨੰ ਦਮਥੋ। **ਦਰ** ਦਾਹੇ, ਦਰਣੰ ਦਰਥੋ ਪਰਿਦਾਹੋ। **ਰਹ** ਉਪਾਦਾਨੇ, ਰਹੀਯਤੀਤਿ ਰਥੋ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਹ**ਲੋਪੋ। **ਸਪ** ਅਕ੍ਕੋਸੇ, ਸਪਨੰ ਸਪਥੋ। **ਵਸ** ਨਿਵ◌ਾਸੇ, ਆਵਸਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਆਵਸਥੋ। **ਯੁ** ਮਿਸ੍ਸਨੇ, ਯੂਥੋ, ਦੀਘੋ। **ਦੁ** ਗਤਿਵ◌ੁਦ੍ਧਿਮ੍ਹਿ, ਦਵਤਿ ਵਡ੍ਢਤੀਤਿ ਦੁਮੋ। ਹਿਨੋਤੀਤਿ ਹਿਮੋ ਉਸ੍ਸਾਵ◌ੋ। **ਸਿ** ਬਨ੍ਧਨੇ, ਸੀਯਤੀਤਿ ਸੀਮਾ, ਦੀਘੋ। **ਦਾ** ਅਵਖਣ੍ਡਨੇ, ਦਾਮੋ। **ਸਾ** ਸਾਮਤ੍ਥੇ, ਸਾਮੋ। **ਠਾ** ਗਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਥਾਮੋ, **ਠ**ਸ੍ਸ **ਥ**ਤ੍ਤੰ। **ਭਸ** ਭਸ੍ਮੀਕਰਣੇ, ਭਸ੍ਮਾ, **ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ**ਦਿਤ੍ਤਾ ''ਸਜਾ ਚਾ''ਤਿ **ਆ**ਤ੍ਤੰ। **ਬਹ** ਵ◌ੁਦ੍ਧਿਮ੍ਹਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਨਿਪਾਤਨਤੋ **ਬ੍ਰ** **ਬ**ਸ੍ਸ। **ਉਸੁ** ਦਾਹੇ, ਉਸ੍ਮਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੬੫੪. ਮਸੁਸ੍ਸ ਸੁਸ੍ਸ ਚ੍ਛ ਰ ਚ੍ਛੇਰਾ।

ਮਸੁਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਸੁ**ਸ੍ਸ **ਚ੍ਛਰਚ੍ਛੇਰ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਮਸੁ** ਮਚ੍ਛੇਰੇ, **ਕ੍ਵ◌ਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, **ਚ੍ਛਰਚ੍ਛੇਰਾ**ਦੇਸਾ, ਮਚ੍ਛਰੋ, ਮਚ੍ਛੇਰੋ।

''ਚ੍ਛਰ ਚ੍ਛੇਰਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੫੫. ਆਪੁਬ੍ਬਚਰਸ੍ਸ ਚ।

ਆਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ **ਚਰ**ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਚ੍ਛਰਚ੍ਛੇਰਾ**ਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਚ੍ਛਰਿਯਾ**ਦੇਸੋ ਚ। ਭੁਸੋ ਚਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਕ੍ਵ◌ਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, **ਚ੍ਛਰਿਯਾ**ਦਿਆਦੇਸੋ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ , ਅਚ੍ਛਰੰ, ਅਚ੍ਛੇਰੰ। ਅਚ੍ਛਰੰ ਪਹਰਿਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਪਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ।

੬੫੬. ਅਲ ਕਲ ਸਲੇਹਿ ਲਯਾ।

ਅਲ ਕਲ ਸਲ ਇਚ੍ਚੇਤੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਲ ਯ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਅਲ** ਪਰਿਸਮਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਅਲ੍ਲੰ, ਅਲਯੰ। **ਕਲ** ਸਙ੍ਖਯਾਨੇ, ਕਲ੍ਲੰ, ਕਲਯੰ। **ਸਲ, ਹੁਲ, ਪਦ** ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਸਲ੍ਲੰ, ਸਲਯੰ।

''ਕਲ ਸਲੇਹੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੫੭. ਯਾਣ ਲਾਣਾ।

ਤੇਹਿ **ਕਲ ਸਲ**ਇਚ੍ਚੇਤੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਯਾਣ ਲਾਣ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਲਜਾਣੰ, ਪਟਿਸਲਜਾਣੰ, ਕਲ੍ਲਾਣੋ, ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਣੋ। ਯਦਾ ਪਨ **ਲੀ** ਸਿਲੇਸਨੇਤਿ ਧਾਤੁ, ਤਦਾ ''ਪਟਿਸਲ੍ਲਯਨੰ, ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਣ''ਨ੍ਤਿ **ਯੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਿਦ੍ਧੰ, ਉਪਸਗ੍ਗਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ **ਲ**ਤ੍ਤੰ, **ਰਹਾ**ਦਿਪਰਤ੍ਤਾ **ਨ**ਸ੍ਸ **ਣ**ਤ੍ਤੰ, **ਏ**ਕਾਰਸ੍ਸ ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਅ**ਤ੍ਤਞ੍ਚ।

੬੫੮. ਮਥਿਸ੍ਸ ਥਸ੍ਸ ਲੋ ਚ।

ਮਥਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਥ**ਸ੍ਸ **ਲਾ**ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ, **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਲ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, **ਮਥ** ਵਿਲੋਲ਼ਨੇ, ਮਲ੍ਲੋ, ਸੋ ਏਵ ਮਲ੍ਲਕੋ, ਯਥਾ ਹੀਨਕੋ।

''ਕਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੫੯. ਅਵਸ੍ਸਕਾਧਮਿਣੇਸੁ ਣੀ ਚ।

ਅਵਸ੍ਸਕ ਅਧਮਿਣਇਚ੍ਚੇਤੇਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ, **ਣੀ**ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਕਿਚ੍ਚਾ ਚਾਤਿ **ਣੀ**ਪਚ੍ਚਯੋ, **ਣ**ਲੋਪ ਵੁਦ੍ਧਿ**ਸਿ**ਲੋਪਾ, ਅਵਸ੍ਸੰ ਮੇ ਕਮ੍ਮੰ ਕਾਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤੋਸੀਤਿ ਕਾਰੀਸਿ ਮੇ ਕਮ੍ਮੰ ਅਵਸ੍ਸੰ, ਕਾਰਿਨੋ ਮੇ ਕਮ੍ਮੰ ਅਵਸ੍ਸੰ, ਹਾਰੀਸਿ ਮੇ ਭਾਰੰ ਅਵਸ੍ਸੰ।

ਅਧਮਿਣੇ – ਸਤੰ ਮੇ ਇਣੰ ਦਾਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤੋਸੀਤਿ ਦਾਯੀਸਿ ਮੇ ਸਤੰ ਇਣੰ, ਧਾਰੀਸਿ ਮੇ ਸਹਸ੍ਸੰ ਇਣੰ ਇਚ੍ਚਾਦਿ, **ਕਿਚ੍ਚ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾਯੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ।

੬੬੦. ਵਜਾਦੀਹਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਦਯੋ ਨਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ।

ਆਕਤਿਗਣੋਯੰ। **ਵਜ**ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਪਚ੍ਚਯਾਦੇਸਲੋਪਾਗਮਨਿਸੇਧਲਿਙ੍ਗਾਦਿਵਿਧਿਨਾ ਯਥਾਭਿਧਾਨੰ **ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ**ਦਯੋ ਸਦ੍ਦਾ ਨਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ।

ਵਜ ਗਤਿਮ੍ਹਿ **ਪ**ਪੁਬ੍ਬੋ, ਪਠਮਮੇਵ ਵਜਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ''ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੂ''ਤਿ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ''ਣ੍ਯੋਚਾ''ਤਿ **ਣ੍ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, **ਣ**ਲੋਪਾਦਿ। ''ਪਵ੍ਵਜ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਰੂਪੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਇਮਿਨਾ **ਜ੍ਯ**ਸ੍ਸ **ਜ੍ਜਾ**ਦੇਸੋ, ਵਕਾਰਦ੍ਵਯਸ੍ਸ **ਬ**ਕਾਰਦ੍ਵਯੰ, ਵੁਦ੍ਧਿਨਿਸੇਧੋ, ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ, ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ।

ਤਥਾ **ਇਞ੍ਜ** ਕਮ੍ਪਨੇ, ਇਞ੍ਜਨੰ ਇਜ੍ਜਾ। **ਯਜ** ਦੇਵਪੂਜਾਯੰ, ਯਜਨੰ ਇਜ੍ਜਾ, ''ਯਜਸ੍ਸਾਦਿਸ੍ਸੀ''ਤਿ **ਇ**ਤ੍ਤੰ। **ਅਞ੍ਜ** ਬ੍ਯਤ੍ਤਿਗਤੀਸੁ **ਸੰ**ਪੁਬ੍ਬੋ, ਸਮਞ੍ਜਨੰ ਸਮਜ੍ਜਾ, ਞ੍ਯਸ੍ਸ **ਜ੍ਜਾ**ਦੇਸੋ। **ਸਦ** ਵਿਸਰਣਗਤ੍ਯਾਵਸਾਨੇਸੁ, ਨਿਸੀਦਨੰ ਨਿਸਜ੍ਜਾ। **ਵਿਦ** ਞਾਣੇ, ਵਿਜਾਨਨੰ, ਵਿਦਤੀਤਿ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾ। **ਸਜ** ਵਿਸ੍ਸਗ੍ਗੇ, ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾ। **ਪਦ** ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਨਿਪਜ੍ਜਨੰ ਨਿਪਜ੍ਜਾ।

ਹਨ ਹਿੰਸਾਗਤੀਸੁ, ਹਨ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਣ੍ਯ**ਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ''ਵਧੋ ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ''ਤਿ **ਹਨ**ਸ੍ਸ **ਵਧਾ**ਦੇਸੋ, **ਝ੍ਯ**ਸ੍ਸਿਮਿਨਾ **ਜ੍ਝਾ**ਦੇਸੋ ਚ, ਸੋ ਵਜ੍ਝੋ, ਸਾ ਵਜ੍ਝਾ। **ਸੀ** ਸਯੇ, ਸਯਨੰ, ਸਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਾ, ਵੁਦ੍ਧਿ, **ਯ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ । **ਧਾ** ਧਾਰਣੇ **ਸੰ**ਪੁਬ੍ਬੋ, ਸਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਧੇਤਿ ਏਤਾਯ, ਸਯੰ ਵਾ ਸਦ੍ਦਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ''ਇਤ੍ਥਿਯਮਤਿਯਵੋ ਵਾ''ਤਿ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਸਨ੍ਧਾ''ਤਿ ਰੂਪੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਇਮਿਨਾ **ਨ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਦ**ਕਾਰੋ, ਸਦ੍ਧਾ। **ਚਰ** ਚਰਣੇ, ਚਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਣ੍ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ, **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੇ ਚ ਕਤੇ ਇਮਿਨਾ ਵੁਦ੍ਧਿਨਿਸੇਧੋ, ਚਰਿਯਾ।

ਰੁਜ ਰੋਗੇ, ਰੁਜਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਇਮਿਨਾ ਛਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੋ ਛਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਚ**ਕਾਰੋ, ਰੁਚ੍ਛਾ, ਰੁਜਾਤਿ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਿਦ੍ਧੰ। ਤਥਾ **ਕੁਚ** ਸਙ੍ਕੋਚਨੇ, **ਛ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਕੋਚਨੰ ਕੁਚ੍ਛਾ। **ਲਭ** ਲਾਭੇ, **ਛ**ਮ੍ਹਿ **ਚਾ**ਦੇਸੋ, ਲਚ੍ਛਾ। **ਰਦ** ਵਿਲੇਖਨੇ, ਰਚ੍ਛਾ। **ਮੁਹ** ਵੇਚਿਤ੍ਤੇ, ਮੁਯ੍ਹਨੰ ਮੁਚ੍ਛਾ, ਮੁਚ੍ਛਨੰ ਵਾ ਮੁਚ੍ਛਾ। **ਵਸ** ਨਿਵਾਸੇ, ਵਚ੍ਛਾ। **ਕਚ** ਦਿਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਕਚ੍ਛਾ। **ਕਥ**

ਕਥਨੇ **ਸਂ**ਪੁਬ੍ਬੋ, ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਣਜ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਇਮਿਨਾ **ਥਜ**ਸ੍ਸ **ਚ੍ਛਾ**ਦੇਸੋ, **ਸਂ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਸਾ**ਦੇਸੋ ਚ, ਸਾਕਚ੍ਛਾ। **ਤੁਦ** ਬਜਥਨੇ, ਤੁਚ੍ਛਾ। **ਪਦ** ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਬਜਾਪਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਣਜ**ਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ''ਬਜਾਪਾਦਜਾ''ਤਿ ਰੂਪੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਇਮਿਨਾ ਨਿਪਾਤਨੇਨ **ਦਜ**ਸ੍ਸ **ਜ੍ਜਾ**ਦੇਸੋ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਬਜਾਪਜ੍ਜਾ।

ਮਰ ਪਾਣਚਾਗੇ, ਮਰਤਿ ਮਰਣਨ੍ਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥੇ ਇਮਿਨਾ ਤਜਤਜੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋਚ, ਤਤੋ ''ਯਵਤ''ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ **ਚ**ਕਾਰੋ, ਮਚ੍ਚੋ, ਮਚ੍ਚੂ। **ਸਤ** ਸਾਤਚ੍ਚੇ, ਇਮਿਨਾ **ਯ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਜਸ੍ਸ **ਚ**ਕਾਰੋ, ਸਚ੍ਚਂ। ਤਥਾ **ਨਤ** ਗਤ੍ਤਵਿਨਾਮੇ, ਨਚ੍ਚਂ। **ਨਿਤਿ** ਨਿਚ੍ਚੇ, ਨਿਚ੍ਚਂ। **ਮਾ** ਮਾਨੇ, ਮਾਯਾ। **ਜਨ** ਜਨਨੇ, ਜਾਯਾ, **ਕਨ** ਦਿਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤੀਸੁ, ਨਜਸ੍ਸ **ਞ**ਤ੍ਤਂ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਕਞ੍ਞਾ। **ਧਨ** ਧਞ੍ਞੇ, ਧਞ੍ਞਂ। ਪੁਨਾਤੀਤਿ ਪੁਞ੍ਞਂ, **ਨ**ਕਾਰਾਗਮੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੬੬੧. ਵੇ **ਪੁ ਸੀ ਦ**ਵਵ **ਮੁ ਕੁ ਦਾ ਭੂਹ੍**ਵਾ**ਦੀਹਿ ਥੁਤ੍ਤਿਮ ਣਿਮਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ**।

ਵੇ**ਪੁਸੀਦ**ਵਵ**ਮੁ**ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ, **ਕੁ ਦਾ ਭੂ**ਆਦਿਤੋ, **ਹ੍**ਵਾਦਿਤੋ ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਥੁਤ੍ਤਿਮਣਿਮ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਥੇ। ਵੇ**ਪੁ** ਕਮ੍ਪਨੇ, **ਥੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਅ**ਕਾਰਾਗਮੋ, ਅਥ ਵਾ ''ਅਥੂ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਸਰਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਥੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਵੇਪੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਵੇਪਥੁ। **ਸੀ** ਸਯੇ, ਸਯਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਸਯਥੁ। **ਦ**ਵ ਦਵਨੇ, ਦਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਦਵਥੁ। ਵ**ਮੁ** ਉਗ੍ਗਿਰਣੇ, ਵਮੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਵਮਥੁ।

ਕੁਤ੍ਤਿ ਕਰਣਂ, ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਕੁਤ੍ਤਿਮਂ, "**ਕੁ**"ਇਤਿ ਨਿਪਾਤਨਤੋ **ਕਰ**ਸ੍ਸ **ਕੁ**ਤ੍ਤਂ। **ਦਾ** ਦਾਨੇ, ਦਾਤਿ ਦਾਨਂ, ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਦਤ੍ਤਿਮਂ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ। ਭੂਤਿ ਭਵਨਂ, ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਭੋਤ੍ਤਿਮਂ। ਅਵਹੁਤਿ ਅਵਹਨਂ, ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਓਹਾਵਿਮਂ, **ਣ**ਲੋਪਵੁਦ੍ਧਿ**ਆ**ਵਾਦੇਸਾ।

੬੬੨. **ਅਕ੍ਕੋਸੇ ਨਮ੍ਹਾਨਿ**।

ਅਕ੍ਕੋਸੇ ਗਮ੍ਮਮਾਨੇ **ਨਮ੍ਹਿ** ਨਿਪਾਤੇ ਉਪਪਦੇ ਸਤਿ ਧਾਤੁਤੋ **ਆਨਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਨ ਗਮਿਤਬ੍ਬੋ ਤੇ ਜਮ੍ਮ ਦੇਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਆਨਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਕਿਤਕਤ੍ਤਾ ਨਾਮਮਿਵ ਕਤ੍ਵਾ **ਸਿ**ਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ਨ ਗਮਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਕਮ੍ਮਧਾਰਯਸਮਾਸੋ, **ਨ**ਸ੍ਸ **ਅ**ਤ੍ਤਂ, ਪੁਨ ਸਮਾਸਤ੍ਤਾ ਨਾਮਮਿਵ ਕਤੇ **ਸਜਾਦ**ਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਅਗਮਾਨਿ ਤੇ ਜਮ੍ਮ ਦੇਸੋ। ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਤੇ ਜਮ੍ਮ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਕਰਾਨਿ ਤੇ ਜਮ੍ਮ ਕਮ੍ਮਂ।

ਨਮ੍ਹੀਤਿ ਕਿਂ? ਵਿਪਤ੍ਤਿ ਤੇ। **ਅਕ੍ਕੋਸੇ**ਤਿ ਕਿਂ? ਅਗਤਿ ਤੇ।

੬੬੩. **ਸੁਨਸ੍ਸੁਨਸ੍ਸੋਣ**ਵਾ**ਨੁ**ਵਾ**ਨੁਨੁਨਖੁਣਾਨਾ** ।

ਸੁਨਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਪਾਟਿਪਦਿਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ **ਉਨ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਓਣ** ਵ**ਾਨ ਉ**ਵ**ਾਨ ਉਨ ਉਨਖ ਉਣ ਆ ਆਨ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਸੁਨਸ੍ਸੁਨ**ਸ੍ਸ **ਓਣਾ**ਦਿਆਦੇਸੇ, ਪਰਨਯਨੇ ਚ ਕਤੇ **ਸਜਾਦ**ਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਸੋਣੋ, ਸੋਣਾ, ਸ੍ਵਾਨੋ, ਸ੍ਵਾਨਾ, ਸੁਵਾਨੋ, ਸੁਵਾਨਾ, ਸੁਨੋ, ਸੁਨਾ, ਸੁਨਖੋ, ਸੁਨਖਾ, ਸੁਣੋ, ਸੁਣਾ, ਸਾ ਸਾਨੋ, ਸਾਨਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੬੬੪. **ਤਰੁਣਸ੍ਸ ਸੁਸੁ ਚ**।

ਤਰੁਣਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਸੁਸੁ**ਇਚ੍ਚਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। **ਚ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥੋ, ਸੁਸੁ, ਤਰੁਣੋ ਵਾ।

੬੬੫. **ਯੁਵਸ੍ਸੁਵਸ੍ਸੁ**ਵੁਵਾ**ਨੁਨੂਨਾ**।

ਯੁਵਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਪਾਟਿਪਦਿਕਸ੍ਸ **ਉਵ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ **ਉਵਉਵਾਨਉਨਊਨ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੁਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਯੁਵਾਨੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਯੁਨੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਯੂਨੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

੬੬੬. ਛਦਾਦੀਹਿ ਤਤ੍ਰਣ।

ਛਦਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਤਤ੍ਰਣ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਛਦ** ਅਪਵਾਰਣੇ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਤ**ਕਾਰੋ। ਆਤਪਂ ਛਾਦੇਤੀਤਿ ਛਤ੍ਤਂ, ਛਤ੍ਰਂ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤ੍ਤਯੇ ਸਰੂਪਾਨਮੇਕਸ੍ਸ ਲੋਪੋ।

ਚਿਨ੍ਤ ਚਿਨ੍ਤਾਯਂ, ਚਿਨ੍ਤੇਤੀਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ, **ਨ**ਕਾਰਸ੍ਸ ਸਂਯੋਗਾਦਿਤ੍ਤਾ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ, ਤਸ੍ਸ ''ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ ਚਾ''ਤਿ ਲੋਪੋ, ਚਿਤ੍ਰਂ, ''ਘਟਾਦੀਨਂ ਵਾ''ਤਿ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ।

ਸੁ ਅਭਿਸਵੇ, ''ਪਰਦ੍ਵੇਭਾਵੋ ਠਾਨੇ''ਤਿ **ਤ**ਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥੇ ਅਭਿਸਵੇਤੀਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ, ਸੁਤ੍ਰਂ।

ਸੂਦ ਪਗ੍ਘਰਣੇ, ਅਤ੍ਥੇ ਸੂਦੇਤੀਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਭੁਜਾਦਿਤ੍ਤਾ **ਦ**ਲੋਪੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ। **ਸੁ** ਸਵਨੇ, ਸੁਣਾਤੀਤਿ ਸੋਤਂ, ਸੋਤ੍ਰਂ, ਵੁਦ੍ਧਿ।

ਨਿ ਪਾਪਣੇ, ਨੇਤੀਤਿ ਨੇਤ੍ਤਂ, ਨੇਤ੍ਰਂ। **ਵਿਦ** ਮਙ੍ਗਲ੍ਲੇ, **ਤੋ ਦ**ਸ੍ਸ, ਪਵਿਤ੍ਤਂ, ਪਵਿਤ੍ਰਂ। **ਪੂ** ਪਵਨੇ, ਪੁਨਾਤੀਤਿ ਪਵਿਤ੍ਤਂ, ਪਵਿਤ੍ਰਂ, **ਇ**ਕਾਰਾਗਮੋ, ਵੁਦ੍ਧਿ**ਅਵਾ**ਦੇਸਾ ਚ।

ਪਤ ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਪਤਤੀਤਿ ਪਤ੍ਤਂ, ਪਤ੍ਰਂ, ਪਤਤੋ ਤਾਯਤੀਤਿ ਪਤ੍ਤੋ, ਪਤ੍ਰੋ। **ਤਨੁ** ਵਿਤ੍ਥਾਰੇ, ਤਞ੍ਞਤੀਤਿ ਤਨ੍ਤਂ, ਤਨ੍ਤ੍ਰਂ। **ਯਤ** ਯਤਨੇ, ਯਤ੍ਤਂ, ਯਤ੍ਰਂ। **ਯਾ** ਪਾਪਣੇ, ਯਾਪਨਾ ਯਤ੍ਰਾ। **ਯਮੁ** ਉਪਰਮੇ, ਯਨ੍ਤਂ, ਯਨ੍ਤ੍ਰਂ। **ਅਦ** ਭਕ੍ਖਣੇ, ਅਦਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਂ, **ਅਤ੍ਰਂ**। **ਯੁਜ** ਯੋਗੇ, ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਯੋਤ੍ਤਂ, ਯੋਤ੍ਰਂ, ਭੁਜਾਦਿਤ੍ਤਾ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪਦ੍ਵਿਤ੍ਤਾਨਿ।

ਵ**ਤ੍ਤ** ਵਤ੍ਤਨੇ, ਵਤ੍ਤਂ, ਵਤ੍ਰਂ। **ਮਿਦ** ਸਿਨੇਹਨੇ, ਮਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਮਿਤ੍ਤਂ, ਮਿਤ੍ਰਂ। **ਮਾ** ਪਰਿਮਾਣੇ, ਮਤ੍ਤਾ ਪਰਿਮਾਣਂ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਰਸ੍ਸਤ੍ਤਾਨਿ। ਏਵਂ ਪੁਨਾਤੀਤਿ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਪੁਤ੍ਰੋ। **ਕਲ** ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੇ, ਕਲਤ੍ਤਂ, ਕਲਤ੍ਰਂ ਭਰਿਯਾ। **ਵਰ** ਸਂਵਰਣੇ, ਵਰਤ੍ਤਂ, ਵਰਤ੍ਰਂ ਚਮ੍ਮਮਯਯੋਤ੍ਤਂ। **ਵੇਪੁ** ਕਮ੍ਪਨੇ, ਵੇਪਤੀਤਿ ਵੇਤ੍ਤਂ, ਵੇਤ੍ਰਂ।

ਗੁਪ ਸਂਵਰਣੇ, ਗੋਤ੍ਤਂ, ਗੋਤ੍ਰਂ, ''ਗੁਪਾਦੀਨਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਗਤ੍ਤਂ ਵਾ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਉ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਅ**ਕਾਰੋ। **ਦਾ** ਅਵਖਣ੍ਡਨੇ, ਦਾਤ੍ਤਂ, ਦਾਤ੍ਰਂ। **ਹੁ** ਹਵਨੇ, ਅਗ੍ਗਿਹੁਤ੍ਤਂ। **ਵਹ** ਪਾਪਣੇ, ਵਹਿਤ੍ਤਂ, ਵਹਿਤ੍ਰਂ। **ਚਰ** ਚਰਣੇ, ਚਰਿਤ੍ਤਂ, ਚਰਿਤ੍ਰਂ। **ਮੁਚ** ਮੋਚਨੇ, ਮੁਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਾਵੋ। **ਭਾਸ** ਦਿਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਭਸ੍ਤ੍ਰਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੬੬੭. ਵਦਾਦੀਹਿ ਣਿਤ੍ਤੋ ਗਣੇ।

ਵਦ ਚਰ ਵਰਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਣਿਤ੍ਤੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਗਣੇ ਗਮ੍ਮਮਾਨੇ। **ਵਦ** ਵਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਚਾਯਂ, ਵਦਿਤਾਨਂ ਗਣੋ ਵਾਦਿਤ੍ਤਂ। **ਚਰ** ਚਰਣੇ, ਚਰਿਤਾਨਂ ਗਣੋ ਚਾਰਿਤ੍ਤਂ। **ਵਰ** ਵਰਣੇ, ਵਰਿਤਾਨਂ ਗਣੋ ਵਾਰਿਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਚਰਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾਯਾਤਿ ਚਾਰਿਤ੍ਤਂ। ਵਾਰਿਤਂ ਤਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ ਵਾਰਿਤ੍ਤਂ।

੬੬੮. ਮਿਦਾਦੀਹਿ ਤ੍ਤਿਤਿਯੋ।

ਮਿਦ ਪਦ ਰਨ੍ਜ ਤਨੁ ਧਾਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਯਥਾਭਿਧਾਨਂ **ਤ੍ਤਿ ਤਿ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਮਿਜ੍ਜਤਿ ਸਿਨਿਯ੍ਹਤੀਤਿ ਮੇਤ੍ਤਿ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ। ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪਤ੍ਤਿ। **ਰਨ੍ਜ** ਰਾਗੇ, ਰਨ੍ਜਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਰਤ੍ਤਿ। ਵਿਤ੍ਥਾਰੀਯਤੀਤਿ ਤਨ੍ਤਿ। ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਧਾਤਿ। **ਪਾ** ਰਕ੍ਖਣੇ,

ਪਾਤਿ। **ਵਸ** ਨਿਵਾਸੇ, ਵਸਤਿ।

੬੬੯. ਉਸੁਰਨ੍ਜਦੰਸਾਨੰ ਦੰਸਸ੍ਸ ਦਡ੍ਢੋ ਢ ਠਾ ਚ।

ਉਸੁ ਰਨ੍ਜ ਦੰਸਇਚ੍ਚੇਤੇਸੰ ਧਾਤੂਨੰ ਅਨ੍ਤੇ **ਦੰਸ**ਸ੍ਸ **ਦਡ੍ਢ**ਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਸੇਸੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਢ ਠ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਉਸੁ** ਦਾਹੇ, **ਰਨ੍ਜ** ਰਾਗੇ, **ਢ ਠ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੰ, ਉਡ੍ਢੋ, ਰਟ੍ਠੰ। **ਦੰਸ** ਦੰਸਨੇ, **ਕ੍ਵਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, **ਕ੍ਵਿ**ਲੋਪੋ, **ਦੰਸ**ਸ੍ਸ **ਦਡ੍ਢ**ਾਦੇਸੋ ਚ, ਦਡ੍ਢੰ।

੬੭੦. ਸੂਵੁਸਾਨਮੂਵੁਸਾਨਮਤੋ ਥੋ ਚ।

ਸੂ ਵੁ ਅਸਇਚ੍ਚੇਤੇਸੰ ਧਾਤੂਨੰ **ਊ ਉ ਅਸਾਨੰ ਅਤ**ਇਚ੍ਚਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਅਨ੍ਤੇ **ਥ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ।

ਸੂ ਹਿੰਸਾਯੰ, ਸਤ੍ਥੰ। ਵੁ ਸੰਵਰਣੇ, ਵਤ੍ਥੰ। **ਅਸ** ਭੁਵਿ, ਅਤ੍ਥੋ। ਯਦਾ ਪਨ **ਸਸੁ** ਹਿੰਸਾਯੰ, **ਵਸ** ਅਚ੍ਛਾਦਨੇ, **ਅਰ** ਗਤਿਮ੍ਹੀਤਿ ਚ ਧਾਤੁ, ਤਦਾ ''ਸਮਾਦੀਹਿ ਥ ਮਾ''ਤਿ **ਥ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ, ''ਵਗ੍ਗੇ ਘੋਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੰ, ਸਸਤੀਤਿ ਸਤ੍ਥੰ, ਵਸੀਯਤੀਤਿ ਵਤ੍ਥੰ, ਅਰੀਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੬੭੧. ਰਨ੍ਜੁਦਾਦੀਹਿ ਧਦਿਦ੍ਦਕਿਰਾ ਕ੍ਵਚਿ ਜ ਦ ਲੋਪੋ ਚ।

ਰਨ੍ਜ ਉਦਿਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਧ ਦ ਇਦ੍ਦ ਕ ਇਰ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕ੍ਵਚਿ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਾਨੰ **ਜਦਾਨੰ** ਲੋਪੋ ਚ ਹੋਤਿ।

ਰਨ੍ਜ ਰਾਗੇ, **ਧ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਜਲੋਪੋ ਚ, ਰਨ੍ਧੰ। **ਉਦਿ** ਪਸਵਨਕ੍ਲੇਦਨੇਸੁ **ਸੰ**ਪੁਬ੍ਬੋ, **ਦ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਮੁਦ੍ਦੋ, ਉਦ੍ਦੋ। **ਖੁਦ** ਪਿਪਾਸਾਯੰ, ਖੁਦ੍ਦੋ। **ਛਿਦਿ** ਦ੍ਵਿਧਾਕਰਣੇ, ਛਿਦ੍ਦੋ। **ਰੁਦਿ** ਹਿੰਸਾਯੰ, ਰੁਦ੍ਦੋ, ਲੁਦ੍ਦੋ, **ਲੋ ਰ**ਸ੍ਸ। **ਭਦਿ** ਕਲ੍ਯਾਣੇ, ਭਦ੍ਦੋ। **ਨਿਦਿ** ਕੁਚ੍ਛਾਯੰ, ਨਿਦ੍ਦਾ। **ਮੁਦ** ਹਾਸੇ, ਮੁਦ੍ਦਾ। **ਦਲ** ਦੁਗ੍ਗਤਿਮ੍ਹਿ, **ਇਦ੍ਦ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਦਲਿਦ੍ਦੋ।

ਸੁਸ ਸੋਸਨੇ, **ਸੁਚ** ਸੋਕੇ ਵਾ, **ਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਕ**ਕਾਰੋ, ਸੁਕ੍ਕੰ। **ਵਚ** ਵਿਯਤ੍ਤਿਯੰ ਵਾਚਾਯੰ, **ਵਕ** ਆਦਾਨੇ ਵਾ, ਵਕ੍ਕੰ। **ਸਕ** ਸਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਸਕ੍ਕੋ। **ਉਸੁ** ਦਾਹੇ, ਉਕ੍ਕਾ।

ਵਜ ਗਤਿਮ੍ਹਿ, **ਇਰ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਅਪ੍ਪਟਿਹਤੰ ਵਜਤੀਤਿ ਵਜਿਰੰ। **ਮਦ** ਉਮ੍ਮਾਦੇ, ਮਦਿਰਾ। ਏਵੰ ਮਨ੍ਦਿਰੰ, ਰੁਧਿਰੰ, ਰੁਹਿਰੰ, ਰੁਚਿਰੰ। **ਬਧ** ਬਨ੍ਧਨੇ, ਬਧਿਰੋ, ਬਧਿਰਾ, ਬਧਿਰੰ, ਤਿਮਿਰੋ, ਤਿਮਿਰੰ, ਸਿਰੋ। **ਸਰ** ਹਿੰਸਾਯੰ, ਸਰਿਰੰ। ''ਕਲਿਲੰ, ਸਲਿਲ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ **ਲੋ ਰ**ਸ੍ਸ। ਕੁਟਿਲੋ, ਕੋਕਿਲੋ ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ।

੬੭੨. ਪਟਿਤੋ ਹਿਸ੍ਸ ਹੇਰਣ ਹੀਰਣ।

ਪਟਿਤੋ ਪਰਸ੍ਸ **ਹਿ**ਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਹੇਰਣ ਹੀਰਣ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਹਿ** ਗਤਿਮ੍ਹਿ **ਪਟਿ**ਪੁਬ੍ਬੋ, ਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ''ਕ੍ਵਿ ਚਾ''ਤਿ **ਕ੍ਵਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, **ਕ੍ਵਿ**ਲੋਪੋ, ਇਮਿਨਾ **ਹੇਰਣ ਹੀਰਣ**ਆਦੇਸਾ, **ਣ**ਲੋਪੋ, ''ਤੇਸੁ ਵੁਦ੍ਧੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਸਦ੍ਦਾਦਿਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿ, ਪਾਟਿਹੇਰੰ, ਪਾਟਿਹੀਰੰ, ਯਦਾ ਪਨ **ਹਰ** ਹਰਣੇਤਿ ਧਾਤੁ, ਤਦਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਹਰਤੀਤਿ ''ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ''ਮਿਤਿ **ਣ੍ਯੇ**ਨਪਿ ਸਿਦ੍ਧੰ।

੬੭੩. ਕਡਜਾਦੀਹਿ ਕੋ।

ਕਡਿਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਕਡਿ ਛੇਦਨੇ, **ਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਕਤੇ ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਵਾ **ਇ**ਕਾਰਾਨੁਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੋ, **ਕ**ਲੋਪੋ ਚ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਵਗ੍ਗਨ੍ਤੁਤ੍ਤਂ, ਕਣ੍ਡੋ ਉਸੁ, ਪਰਿਮਾਣਞ੍ਚ। ਏਵਂ **ਘਟਿ** ਘਟ੍ਟਨੇ, ਘਣ੍ਟੋ, ਘਣ੍ਟਾ ਵਾ। **ਵਟਿ** ਆਵਤ੍ਤਨੇ, **ਵਟਿ** ਧਾਰਣਬਨ੍ਧਨਸਙ੍ਘਾਤੇਸੁ ਵਾ, ਵਣ੍ਟੋ। **ਕਰਡਿ** ਭਾਜਨਤ੍ਥੇ, ਕਰਣ੍ਡੋ। **ਮਡਿ** ਮਣ੍ਡਨਤ੍ਥੇ, ਮਣ੍ਡੋ। **ਸਡਿ** ਗੁਮ੍ਬਤ੍ਥੇ, ਸਣ੍ਡੋ। **ਭਡਿ** ਭਣ੍ਡਤ੍ਥੇ, ਭਣ੍ਡਂ। **ਪਡਿ** ਲਿਙ੍ਗਵੇਕਲ੍ਲਤ੍ਥੇ, ਪਣ੍ਡੋ, ਸੋ ਏਵ ਪਣ੍ਡਕੋ। **ਦਡਿ** ਆਣਾਯਂ, ਦਣ੍ਡੋ। **ਰਡਿ** ਹਿਂ ਸਾਯਂ, ਰਣ੍ਡੋ। **ਤਡਿ** ਚਲਨਤ੍ਥੇ, ਵਿਤਣ੍ਡੋ। **ਚਡਿ** ਚਣ੍ਡਤ੍ਥੇ, ਚਣ੍ਡੋ। **ਗਡਿ** ਸਨ੍ਨਿਚ੍ਚਯੇ, ਗਣ੍ਡੋ। **ਅਡਿ** ਅਣ੍ਡਤ੍ਥੇ, ਅਣ੍ਡੋ। **ਲਡਿ** ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਯਂ, ਲਣ੍ਡਂ। **ਮੇਡਿ** ਕੁਟਿਲਤ੍ਥੇ, ਮੇਣ੍ਡੋ, ਮੇਣ੍ਡਕੋ ਵਾ। **ਏਰਡਿ** ਹਿਂਸਾਯਂ, ਏਰਣ੍ਡੋ। **ਖਡਿ** ਛੇਦਨਤ੍ਥੇ, ਖਣ੍ਡੋ। **ਮਦਿ** ਹਾਸੇ, ਮਨ੍ਦੋ। **ਇਦਿ** ਪਰਮਿਸ੍ਸਰਿਯੇ, ਇਨ੍ਦੋ। **ਚਦਿ** ਇਚ੍ਛਾਕਨ੍ਤੀਸੁ, ਚਨ੍ਦੋ। **ਖੁਰ** ਛੇਦਨੇ, ਖੁਰੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

''ਕੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੬੭੪. ਖਾਦਾਮਗਮਾਨਂ ਖਨ੍ਧਨ੍ਧਗਨ੍ਧਾ।

ਖਾਦ ਅਮ ਗਮੁਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਧਾਤੂਨਂ **ਖਨ੍ਧ ਅਨ੍ਧ ਗਨ੍ਧ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, **ਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਹੋਤਿ। **ਖਾਦ** ਭਕ੍ਖਨੇ, ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਾਦੀਹਿ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਖਜ੍ਜਤੀਤਿ ਖਨ੍ਧੋ। **ਅਮ** ਰੋਗੇ, ਅਨ੍ਧੋ। **ਗਮੁ, ਸਪ੍ਪ** ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਗਨ੍ਧੋ। **ਕ੍ਵਚਿ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ **ਕ**ਲੋਪਾਭਾਵੇ ਖਨ੍ਧਕੋ, ਅਨ੍ਧਕੋ, ਗਨ੍ਧਕੋ। ਅਥ ਵਾ ਰਾਸਟ੍ਠੇਨ ਖਨ੍ਧੋ। **ਗਨ੍ਧ** ਸੂਚਨੇ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਗਨ੍ਧਨਤੋ ਸੂਚਨਤੋ ਗਨ੍ਧੋ।

੬੭੫. ਪਟਾਦੀਹਜਲਂ।

ਪਟਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ, ਪਾਟਿਪਦਿਕੇਹਿ ਚ **ਅਲ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। **ਅਟ, ਪਟ** ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਪਟੇ ਅਲਂ ਸਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਇਮਿਨਾ **ਅਲ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਸਿ''ਨ੍ਤਿ **ਅ**ਮਾਦੇਸੋ, ਪਟਲਂ, ਪਟਲਾਨਿ। ਤਥਾ **ਕਲ** ਕਲਲੇ, ਕਲਲਂ। **ਕੁਸ** ਛੇਦਨਭੂਤ ਦਾਨ ਸਞ੍ਚਯੇਸੁ, ਕੁਸਲਂ, ਯਦਾ ਪਨ **ਸਲ ਲੂ ਲਾ**ਇਤਿ ਧਾਤੁ, ਤਦਾ ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨਂ ਸਲਨਤੋ, ਕੁਸਾਨਂ ਲਵਨਤੋ, ਕੁਸੋ ਵਿਯ ਲਵਨਤੋ ਵਾ ਕੁਸੇਨ ਲਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੁਸਲਨ੍ਤਿ **ਅ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ **ਕ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਵਾ ਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਕਦ ਮਦੇ, ਕਦਲਂ। **ਭਗਨ੍ਦ** ਸੇਚਨੇ, ਭਗਨ੍ਦਲਂ। **ਮੇਖ** ਕਟਿਵਿਚਿਤ੍ਤੇ, ਮੇਖਲਂ, ਮੇਖਲਾ ਵਾ। **ਵਕ੍ਕ** ਰੁਕ੍ਖਤਚੇ, ਵਕ੍ਕਲਂ। **ਤਕ੍ਕ** ਰੁਕ੍ਖਸਿਲੇਸੇ, ਤਕ੍ਕਲਂ। **ਪਲ੍ਲ** ਨਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ, ਪਲ੍ਲਲਂ। **ਸਦ੍ਦ** ਹਰਿਤੇ, ਸਦ੍ਦਲਂ, ਪਰਲੋਪੋ। **ਮੂਲ** ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਂ, ਮੂਲਾਲਂ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ। **ਬਿਲ** ਨਿਸ੍ਸਯੇ, ਬਿਲਾਲਂ। **ਵਿਦ** ਸਤ੍ਤਾਯਂ, ਵਿਦਾਲਂ। **ਚਡਿ** ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕੇ, ਚਣ੍ਡਾਲੋ, ਦੀਘਤ੍ਤਂ। ਵਾ ਗਤਿਗਨ੍ਧਨੇਸੁ, ਵਾਲਂ। **ਵਸ** ਅਚ੍ਛਾਦਨੇ, ਵਸਲੋ। **ਪਚਿ** ਵਿਤ੍ਥਾਰੇ, ਪਚਲੋ, ਪਞ੍ਚਾਲੋ , ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਰਾਜੂਨਂ ਅਲਨ੍ਤਿਪਿ ਪਞ੍ਚਾਲੋ। **ਮਚ** ਚੋਰੇ, ਮਚਲੋ। **ਮੁਸ** ਥੇਯਜੇ, ਮੁਸਲੋ।

ਗੋਤ੍ਥ ਵਂਸੇ, ਗੋਤ੍ਥਲੋ। **ਪੁਥੁ** ਵਿਤ੍ਥਾਰੇ, ਪੁਥੁਲੋ। **ਬਹੁ** ਸਙ੍ਖਜਾਨੇ, ਬਹੁਲਂ, ਪਰਲੋਪੋ। ਯਦਾ ਪਨ **ਲਾ** ਆਦਾਨੇ ਇਤਿ ਧਾਤੁ, ਤਦਾ ਗੋਤ੍ਥਂ ਲਾਤੀਤਿ ਗੋਤ੍ਥਲੋ। ਏਵਂ ਪੁਥੁਲੋ, ਬਹੁਲਂ।

ਮਙ੍ਗ ਮਙ੍ਗਲਜੇ, ਮਙ੍ਗਲਂ। **ਬਹ** ਵੁਦ੍ਧਿਮ੍ਹਿ, ਬਹਲਂ। **ਕਮ੍ਬ** ਸਞ੍ਚਲਨੇ, ਕਮ੍ਬਲਂ। **ਸਬਿ** ਮਣ੍ਡਲੇ, ਸਮ੍ਬਲਂ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੋ, ਸਬਲੋ ਵਾ। **ਅਗ੍ਗ** ਗਤਿਕੋਟਿਲ੍ਲੇ, ਅਗ੍ਗਲਂ। **ਮਡਿ** ਭੂਸਾਯਂ, ਮਣ੍ਡਲਂ। **ਕੁਡਿ** ਦਾਹੇ, ਕੁਣ੍ਡਲਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੬੭੬. ਪੁਥਸ੍ਸ ਪੁਥੁਪਥਾਮੋ ਵਾ।

ਪੁਥਇਚ੍ਚੇਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ **ਪੁਥੁ ਪਥ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, **ਅਮ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵ◌ਾ, ਕ੍ਵਚਤ੍ਥੋਯਂ ਵ◌ਾਸਦ੍ਦੋ। **ਪੁਥ** ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰੇ, ਪਤ੍ਥਟਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਕ੍ਵ◌ਿ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਇਮਿਨਾ **ਪੁਥ**ਸ੍ਸ **ਪੁਥੁਪਥਾ**ਦੇਸਾ, **ਕ੍ਵ◌ਿ**ਲੋਪੋ। **ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਈ**ਪਚ੍ਚਯੋ, **"ਓ** ਸਰੇ ਚਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ **ਅਵ◌ਾ**ਦੇਸੋ, ਪੁਥਵ◌ੀ, ਪਥਵ◌ੀ, ਪਧਵ◌ੀ, **ਥ**ਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤੁਂ, **ਅਮ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ **ਪਥਾ**ਦੇਸੋ, ਪਥਮੋ।

੬੭੭. ਸਸ੍ਵ◌ਾਦੀਹਿ ਤੁਦਵ◌ੋ।

ਸਸੁਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਤੁ ਦੁ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਸਸੁ** ਹਿਂਸਾਗਤੀਸੁ, **ਤੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਤ**ਕਾਰੋ, ਸਤ੍ਤੁ। **ਜਨ** ਜਨਨੇ, ਜਤ੍ਤੁ। **ਦਦ** ਦਾਨੇ, ਦਦ੍ਦੁ ਕੁਟ੍ਠਵ◌ਿਸੇਸੋ। **ਅਦ** ਭਕ੍ਖਣੇ, ਅਦ੍ਦੁ। **ਮਦ**ਉਮ੍ਮਾਦੇ, ਮਦ੍ਦੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੬੭੮. ਞਾਦੀਹਿ ਈਵਰੋ।

ਚਿਪਾਧਾਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਈਵਰ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਚਿ ਚਯੇ, ਚੀਯਤੀਤਿ ਚੀਵਰਂ। **ਪਾ** ਪਾਨੇ, ਪਾਤੀਤਿ ਪੀਵਰੋ ਪੀਨੋ। **ਧਾ** ਧਾਰਣੇ, ਧੀਵਰੋ ਕੇਵਟ੍ਟੋ।

੬੭੯. ਮੁਨਾਦੀਹਿ ਚਿ।

ਮੁਨਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਇ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, **ਚ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਾਟਿਪਦਿਕੇਹਿ ਚ। **ਮੁਨ** ਞਾਣੇ, ਮੁਨਾਤੀਤਿ ਮੁਨਿ, ਵ◌ਾਧਿਕਾਰਾ ਨ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿ। **ਯਤ** ਯਤਨੇ, ਯਤਤੀਤਿ ਯਤਿ। **ਅਗ੍ਗ** ਗਤਿਕੋਟਿਲ੍ਲੇ, ਅਗ੍ਗਿ। **ਪਤ** ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਪਤਿ। **ਸੁਚ** ਸੋਚਕਮ੍ਮਨਿ, ਸੁਚਿ। **ਰੁਚ** ਦਿਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਰੁਚਿ। **ਇਸ** ਪਰਿਯੇਸਨੇ, ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇ ਏਸਤੀਤਿ ਇਸਿ। **ਕੁ** ਸਦ੍ਦੇ, ਕਵ◌ਿ, ਵ◌ੁਦ੍ਧਿ, **ਅਵ◌ਾ**ਦੇਸੋ ਚ। **ਰੁ** ਸਦ੍ਦੇ, ਰਵ◌ਿ, ਦਧਿ, ਕੁਟਿ। **ਅਸੁ** ਖੇਪਨੇ, ਅਸਿ। **ਰਾਜ** ਦਿਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਰਾਜਿ। **ਗਪੁ, ਸਪ੍ਪ ਗ**ਤਿਮ੍ਹਿ, ਸਪ੍ਪਿ। **ਅਚ੍ਚ** ਪੂਜਾਯਂ, ਅਚ੍ਚਿ। **ਜੁਤ** ਦਿਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਜੋਤਿ, ਨਨ੍ਦਿ, ਦੀਪਿ, ਕਿਮਿ, **ਅ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਇਤ੍ਤੁਂ**। **ਤਮੁ** ਕਙ੍ਖਾਯਂ, ਤਿਮਿ। **ਬੁਧ** ਬੋਧਨੇ, ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਬੋਧਿ। **ਕਸ** ਵ◌ਿਲੇਖਨੇ, ਕਸਿ। **ਕਪਿ** ਚਲਨੇ, ਕਪਿ, ਕਲਿ, ਬਲਿ, ਮਸਿ, ਧਨਿ, ਹਰਿ, ਅਰਿ, ਗਿਰਿ ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ।

ਪਾਟਿਪਦਿਕਤੋ ਪਨ ਮਹਾਲਿ, ਭਦ੍ਦਾਲਿ, ਮਣਿ, ਅਰਣਿ, ਤਰਣਿ, ਧਰਣਿ, ਸਰਣਿ, ਧਮਣਿ, ਅਵਨਿ, ਅਸਨਿ, ਵਸਨਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੬੮੦. ਵ◌ਿਦਾਦੀਹਜੂਰੋ।

ਵ◌ਿਦਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਊਰ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। **ਵ◌ਿਦ** ਲਾਭੇ, ਵਨ੍ਦਿਤੁਂ ਅਲਂ ਅਨਾਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ **ਊਰ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ। ਵ◌ਿਦੂਰੋ, ਵ◌ਿਜ੍ਜੂਰੋ ਵ◌ਾ, ਵ◌ਿਦੂਰੇ ਜਾਤੋ ਵ◌ੇਦੂਰੋ ਮਣਿ। **ਵਲ, ਵਲ੍ਲ** ਸਾਧਾਰਣਬਨ੍ਧਨੇਸੁ, ਵਲ੍ਲੂਰੋ। **ਮਸ** ਆਮਸਨੇ, ਮਸੂਰੋ। **ਸਿਦ** ਸਿਙ੍ਘਾਰੇ, ਸਿਨ੍ਦੂਰੋ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੋ। **ਦੁ ਗ**ਤਿਮ੍ਹਿ, ਦੂਰੋ। **ਕੁ** ਸਦ੍ਦੇ, ਕੂਰੋ। **ਕਪੁ** ਹਿਂਸਾਤਕ੍ਕਲਗਨ੍ਧੇਸੁ, ਕਪ੍ਪੂਰੋ, ਦ੍ਵ◌ਿਤ੍ਤੁਂ। **ਮਯ** ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਮਯੂਰੋ, ਮਹਿਯਂ ਰਵਤੀਤਿ ਵ◌ਾ ਮਯੂਰੋਤਿ।

> ''ਵਣ੍ਣਾਗਮੋ ਵਣ੍ਣਵ◌ਿਪਰਿਯਯੋ ਚ,
> ਦ੍ਵ◌ੇ ਚਾਪਰੇ ਵਣ੍ਣਵ◌ਿਕਾਰਨਾਸਾ।
> ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਚਤ੍ਥਾਤਿਸਯੇਨ ਯੋਗੋ,
> ਤਦੁਚ੍ਚਤੇ ਪਞ੍ਚਵ◌ਿਧਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ –

ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਿਰੁਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾਨੁਸਾਰੇਨ ''ਤੇਸੁ ਵ◌ੁਦ੍ਧੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਉਦਿ ਪਸਵਨਕ੍ਲੇਦਨੇਸੁ, ਉਨ੍ਦਿਤੁਮਲਂ ਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਉਨ੍ਦੂਰੋ। **ਖਜ੍ਜ** ਭਕ੍ਖਣੇ, ਖਾਦਿਤੁਂ ਅਲਨ੍ਤਿ ਖਜ੍ਜੂਰੋ। **ਕੁਰ** ਅਕ੍ਕੋਸੇ, ਅਕ੍ਕੋਸਿਤੁਮਲਨ੍ਤਿ ਕੁਰੂਰੋ। **ਸੁ** ਹਿਂਸਾਯਂ, ਸੂਰੋ।

੬੮੧. ਹਨਾਦੀਹਿ ਣੁਨੁਤਵੋ।

ਹਨਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਣੁ ਨੁ ਤੁ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਣੁ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ **ਹਨ** ਹਿਂਸਾਗਤੀਸੁ, ਹਨਤੀਤਿ ਹਣੁ। **ਜਨ** ਜਨਨੇ, ਜਾਯਤੀਤਿ ਜਾਣੁ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ, ਦੀਘੋ। **ਭਾ** ਦਿਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ, ਭਾਤੀਤਿ ਭਾਣੁ। **ਰਿ** ਸਨ੍ਤਾਨੇ, ਰਯਤੀਤਿ ਰੇਣੁ ਰਜੋ। **ਖਨੁ** ਅਵਦਾਰਣੇ, ਖਨ੍ਤਿ, ਖਞ੍ਞਤੀਤਿ ਵਾ ਖਾਣੁ। **ਅਮ** ਗਤ੍ਯਾਦੀਸੁ, ਅਮਤੀਤਿ ਅਣੁ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪੋ।

ਨੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ – ਵੇ ਤਨ੍ਤੁਸਨ੍ਤਾਨੇ, ਵਾਯਤੀਤਿ ਵੇਨੁ, ਵੇਣੁ ਵਾ। **ਧੇ** ਪਾਨੇ, ਧਾਯਤਿ ਵਚ੍ਛਂ ਪਾਯੇਤੀਤਿ ਧੇਨੁ, ਭਾਤੀਤਿ ਭਾਨੁ।

ਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ – **ਧਾ** ਧਾਰਣੇ, ਕ੍ਰਿਯਂ, ਲਕ੍ਖਣਂ ਵਾ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਧਾਤੁ। **ਸਿ** ਬਨ੍ਧਨੇ, ਸੀਯਤਿ ਬਨ੍ਧੀਯਤੀਤਿ ਸੇਤੁ। **ਕੀ** ਧਨਵਿਯੋਗੇ, **ਕਿ** ਉਨ੍ਨਤਿਮ੍ਹਿ, ਉਦ੍ਧਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਕੇਤੁ। **ਹਿ** ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਹਿਨੋਤੀਤਿ ਹੇਤੁ। **ਜਨ** ਜਨਨੇ, ਜਾਯਤੀਤਿ ਜਨ੍ਤੁ। **ਤਨੁ** ਵਿਤ੍ਥਾਰੇ, ਤਨੋਤੀਤਿ ਤਨ੍ਤੁ। **ਵਸ** ਨਿਵਾਸੇ, ਵਸਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਲਂ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯਾਤਿ ਵਤ੍ਥੁ, ''ਕ੍ਵਚਿ ਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਸਤ**ਕਾਰਸਂਯੋਗਸ੍ਸ **ਤ੍ਥਾ**ਦੇਸੋ।

੬੮੨. ਕੁਟਾਦੀਹਿਠੋ।

ਕੁਟਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ **ਠ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। **ਕੁਟ** ਛੇਦਨੇ, ਕੁਟਤਿ ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਕੁਟ੍ਠੋ ਬ੍ਯਾਧਿ। **ਕੁਸ** ਛੇਦਨਪੂਰਣਗਨ੍ਧੇਸੁ, ਕੁਸਤੀਤਿ ਕੋਟ੍ਠੋ ਉਦਰਂ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਲੋਪਦ੍ਵਿਤ੍ਤਾਨਿ। **ਕਟ**ਮਦ੍ਦਨੇ, ਕਟਤਿ ਮਦ੍ਦਤੀਤਿ ਕਟ੍ਠਂ। **ਕਣ** ਨਿਮੀਲਨੇ, ਕਣ੍ਠੋ।

੬੮੩. ਮਨੁਪੂਰਸੁਣਾਦੀਹਿ ਉਸ੍ਸਨੁਸਿਸਾ।

ਮਨੁ ਪੂਰ ਸੁਣਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ, ਪਾਟਿਪਦਿਕੇਹਿ ਚ **ਉਸ੍ਸਨੁਸਇਸ**ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਮਨੁ ਬੋਧਨੇ, ਉਸ੍ਸ ਨੁਸਾ, ਮਨਤੇ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸੋ, ਮਾਨੁਸੋ ਵਾ, ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਆ**ਤ੍ਤਂ।

ਪੂਰ ਦਾਨਪੂਰਣੇਸੁ, ਪੂਰਤੀਤਿ ਪੁਰਿਸੋ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਪੋਸੋ, **ਰਕਾਰਿ**ਕਾਰਾਨਂ ਲੋਪੋ, ਵੁਦ੍ਧਿ ਚ, ਪੁਰੇ ਉਚ੍ਚੇ ਠਾਨੇ ਸੇਤੀਤਿ ਪੁਰਿਸੋ।

ਸੁਣ ਹਿਂਸਾਕੁਲਸਨ੍ਧਾਨੇਸੁ, ਸੁਣਤਿ ਕੁਲਂ ਸਨ੍ਨਹਤੀਤਿ ਸੁਣਿਸਾ। **ਕੁ** ਕੁਚ੍ਛਿਤੇ, ਕਵੀਯਤੀਤਿ ਕਰੀਸਂ ਮਲਂ, **ਕੁਸ੍ਸ ਕਰ**ਤ੍ਤਂ, ਦੀਘੋ ਚ। **ਸੁ** ਹਿਂਸਾਯਂ, ਅਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਯਂ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਸੂਰਿਯੋ, **ਰ**ਕਾਰਾਗਮੋ, **ਸ**ਕਾਰਸ੍ਸ **ਯ**ਤ੍ਤਞ੍ਚ। **ਮਹ** ਪੂਜਾਯਂ, ਮਹਤੀਤਿ ਮਹਿਸੋ, ਮਹਿਯਂ ਸੇਤੀਤਿਪਿ ਮਹਿਸੋ। **ਸਿ** ਬਨ੍ਧਨੇ, ਸੀਯਤਿ ਬਨ੍ਧੀਯਤੀਤਿ ਸੀਸਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੬੮੪. ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ ਕਾਰ।

ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ ਅਕ੍ਖਰਵਾਚਕੇਹਿ ਵਣ੍ਣੇਹਿ **ਕਾਰ**ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। **ਤਦ੍ਧਿਤਾ**ਦਿਸੁਤ੍ਤੇ **ਚ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਨਾਮਬ੍ਯਪਦੇਸੇ **ਸਜਾ**ਦ੍ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਅਕਾਰੋ, ਅਕਾਰਂ, ਅਕਾਰੇਨ ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਆਕਾਰੋ, ਓਕਾਰੋ, ਕਕਾਰੋ, ਯਕਾਰੋ, ਹਕਾਰੋ, ਲ਼ਕਾਰੋ। ਏਵਕਾਰਾਦੀਸੁ ਪਨ ਕਰੀਯਤਿ ਉਚ੍ਚਾਰੀਯਤੀਤਿ ਕਾਰੋ ਸਦ੍ਦੋ, ਏਵ ਚ ਸੋ ਕਾਰੋ ਚਾਤਿ ਏਵਕਾਰੋ। ਏਵਂ ਧਿਕਾਰੋ, ਹੁਂਕਾਰੋ, ਸਾਧੁਕਾਰੋ।

ਇਕਾਰੋ ਧਾਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੇ, ਵਿਕਰਣਨ੍ਧਿਤੋਤਿ ਚ।
ਭਵਨ੍ਤੇਤ੍ਥ ਗਮਿਸ੍ਸਾਦਿ, ਹਨਤਜਾਦੀਤਿ ਞਾਪਕਾ॥

ਉਣਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਨਯੋ।

ਤਬ੍ਬਾਦੀ ਣਾਦਯੋ ਨਿਟ੍ਠਾ, ਤ੧ੇ ਤੁਨਾਦਯੋ ਤਥਾ।
ਮਾਨਨ੍ਤਾਦਿ ਉਣਾਦੀਤਿ, ਛਦ੍ਧਾ ਕਿਤਕਸਙ੍ਗਹੋ॥

ਇਤਿ ਪਦਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿਯਂ ਕਿਬ੍ਬਿਧਾਨਕਣ੍ਡੋ

ਸਤ੍ਤਮੋ।

ਨਿਗਮਨ

ਸਨ੍ਧਿ ਨਾਮਂ ਕਾਰਕਞ੍ਚ, ਸਮਾਸੋ ਤਦ੍ਧਿਤਂ ਤਥਾ।
ਆਖਜਾਤਂ ਕਿਤਕਂ ਕਣ੍ਡਾ, ਸਤ੍ਤਿਮੇ **ਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿਯਂ**॥

ਤੇਧਾ ਸਨ੍ਧਿਂ ਚਤੁਦ੍ਧਾ ਪਦਮਪਿ ਚਤੁਧਾ ਪਞ੍ਚਧਾ ਨਾਮਿਕਞ੍ਚ,
ਬਜਾਸਾ ਛਕ੍ਕਾਰਕਂ ਛਸ੍ਸਮਸਨਮਪਿ ਛਬ੍ਭੇਦਤੋ ਤਦ੍ਧਿਤਞ੍ਚ।
ਆਖਜਾਤਂ ਅਟ੍ਠਧਾ ਛਬ੍ਬਿਧਮਪਿ ਕਿਤਕਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਪਭੇਦਾ,
ਦੀਪੇਨ੍ਤੀ ਰੂਪਸਿਦ੍ਧੀ ਚਿਰਮਿਧ ਜਨਤਾਬੁਦ੍ਧਿ੧ੁਡ੍ਢਿਂ ਕਰੋਤੁ॥

੧ਿਖਜਾਤਾ**ਨਨ੍ਦਥੇਰ**੧ੁਯ੧ਰਗੁਰੁਨਂ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦ੍ਧਜਾਨਂ,
ਸਿਸ੍ਸੋ **ਦੀਪਙ੍ਕਰਾ**ਖਜਦ੍ਦੁਮਿਲ਼੧ਸੁਮਤੀ ਦੀਪਲਦ੍ਧਪ੍ਪਕਾਸੋ।
ਬਾਲਾਦਿਚ੍ਚਾਦਿ੧ਾਸਦ੍੧ਿਤਯਮਧਿ੧ਸਂ ਸਾਸਨਂ ਜੋਤਯੀ ਯੋ,
ਸੋਯਂ **ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਿਯ**੧ੋ੍ਹ ਯਤਿ ਇਮਮੁਜੁਕਂ **ਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿਂ ਅ**ਕਾਸਿ॥

ਇਤਿ ਪਦਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿਪਕਰਣਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।